

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

FOLKETINGÅRBOG

1957—58

VED

JOHS. THORBORG
FOLKETINGSSSEKRETÆR

J. H. SCHULTZ FORLAG
KØBENHAVN
1958

Pris: 12 kr.

FOLKETINGSSÅRBOG

1957—58

VED

JOHS. THORBORG
FOLKETINGSSSEKRETER

J. H. SCHULTZ FORLAG
KØBENHAVN
1958

INDHOLD

	Side
Mindetaler	VII
Folketingsåret 1957—58	1
Ministeriet H. C. Hansen	5
Folketingets medlemmer	6
Partigrupperingen i folketinget	17
Partiernes bestyrelser i folketinget	18
Dansk interparlamentarisk gruppe	19
Folketingets åbningsmøde	20
Folketingets præsidium og tingssekretærer	26
Stående udvalg	26
Folketingets ombudsmand	28
Nordisk Råd	31
Fortegnelse over lovforslag, folketingsbeslutninger m. m. ...	35
Budget- og regnskabsoversigter	44
Vedtagne love	53
Ikke-vedtagne lovforslag	489
Folketingsbeslutninger	554
Forespørgsler	571
Redegørelser fra ministre	576
Spørgsmål til ministrene	578
Valgs prøvelse	582
Afgørelse i henhold til lov om vederlag og pension m. v. for ministre	585
Andragende om folketingets samtykke til sagsanlæg i hen- hold til grundlovens § 57	585
Valg til kommissioner og hverv	589
Sagregister	597

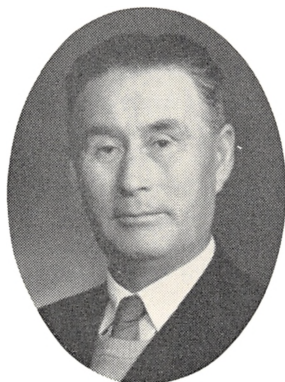
Fem af folketingets medlemmer afgik i folketingsåret ved døden. Om hver af de afdøde udtalte folketingets formand, *Gustav Pedersen*, i folketinget mindeord.

Folketingsmand *Frederik Lyng*e døde 1. november 1957. Om ham udtalte formanden:

Fredag morgen den 1. november fik vi meddelelse om, at medlem af folketinget *Frederik Lyng*e var afgået ved døden.

Stærkt måtte vi føle tabet af en kollega, som få dage i forvejen arbejdede aktivt iblandt os og var knyttet til en række opgaver, som vi fandt det helt selvfølgelig at netop han skulle være med til at forberede løsningen af.

Kun i ca. 4 år fik *Frederik Lyng*e lov til at arbejde i folketinget; men ingen tvivler om, at hans gerning vil sætte spor. Han havde jo de forudsætninger, der var så hårdt brug for, da vor nye grundlov i 1953 gav forfatningsmæssig basis for at ændre den indtil da gældende, men forældede form for samvirke mellem det grønlandske og det danske folk, og han havde de evner, som var nødvendige i forbindelse med formidlingen af overgangen til nye arbejds- og levevilkår i Grønland. Han forstod bedre end de fleste sit eget folk, og han var dertil vokset sammen med arbejdet for at udvikle nye livsbetingelser og en ny samfundsmæssig indstilling hos grønlænderne. Det var altså ikke alene den normale form for opøvelse i lokalt samfundsbetonet arbejde, *Frederik Lyng*e mødte med som ballast, da grønlænderne sendte deres første repræsentanter på tinge i 1953.

VIII

Hvert eneste af de mange spørgsmål, der gav anledning til grønlandske krav, forudsatte både udsyn og indsigt i det nye hos de tillidsmænd, der skulle medvirke under løsningen af overgangsproblemerne. Ofte skulle der endda opbygges en administration på bar bund — i alt for bogstavelig forstand. Jeg tror ikke, at jeg er uretfærdig, når jeg siger, at det var en strengere og mere langvarig skole at gå igennem end den, der almindeligvis fører lokale tillidsmænd ind i folketingsarbejdet, og jeg tror ikke, jeg overdriver, når jeg dertil føjer, at Frederik Lynges dårligt kunne have været denne skole foruden.

Ethvert medlem i denne sal ved af erfaring, at det er en hård overgang at gå fra enhver anden form for deltagelse i det offentlige liv ind i tingets arbejde. Sådan må det være, hvis den individuelle styrke skal bevares i det kollektive arbejde; men vilkårene blev jo anderledes hårde, når repræsentanten for et folk, der økonomisk og socialt var i støbeskeen, skulle passe sit folks krav til efter politiske vilkår, der i ikke ringe grad var præget af århundredgamle traditioner.

Overgangsvanskelighederne blev ikke mindre af, at der ikke var et partiapparat til rådighed. Frederik Lynges havde ganske givet ret i, at han kunne yde den største indsats for Grønland ved at undlade at knytte sig til et af de bestående partier for dér at finde støtte og vejledning; men det betød, at kravet til ham skærpedes så meget mere. Endelig har vi grund til at erindre de sprogvanskeligheder, som skulle overvindes.

Frederik Lynges bestod den hårde prøve, og han blev det grønlandske folk en god og dygtig repræsentant. Han lod sig aldrig forlede til at prøve at undervurdere de fremskridt, som grønlænderne nåede under den nye tingenes tilstand; men han satte heller aldrig noget af den værdighed til, der måtte præge repræsentanten for et folk, der frit og utvungent var gået ind i et samvirke.

Vi misforstod ikke Frederik Lynges stilfærdige form; vi vidste, at han talte ikke blot ud fra sine gennem mange

hårde arbejdsår indvundne erfaringer, men også med en indre styrke, som blev båret af en ukuelig vilje, der først gav op, da døden indhentede ham midt i den gerning, som var blevet ét med ham selv.

Vi er klar over, at alle kredse i Grønland vil føle Frederik Lynges død som et smerteligt tab, og vi, der kendte ham, vil dele deres sorg.

Vi bøjer os i ærbødighed for det, han gav i samarbejdet, og vi vil i folketinget værne og ære hans minde. (F. ⁵/₁₁ sp. 548).

Den 6. december 1957 afgik folketingsmand *Aage Petersen* ved døden. Formanden mindedes ham i følgende ord:

Vi fik i formiddags meddelelse om, at medlem af folketinget *Aage Petersen* er afgået ved døden. Han var indlagt til hospitalsbehandling for lidelser, som ikke gav grund til ængstelse, men i morges afgik han ved døden uden forudgående krise.

Aage Petersen blev indvalgt i tinget den 14. maj i år. Det blev således kun i ca. et halvt år, han fik lejlighed til at deltage i tingets arbejde. Han var dog ikke en nybegynder som deltager i det offentlige liv. Da han blev folketingsmand, havde han i det kommunale arbejde som sognerådsmedlem og sognerådskasserer og som mangeårigt medlem af menighedsrådet ydet en betydelig indsats i sin kommune. Gennem Centralorganisationen af jydsk Købmandsforeninger deltog han i opbygningen af de erhvervsorganisatoriske positioner, som er så nødvendige for erhvervene i vor tid. Ikke mindst uddannelsen af handelens unge lå ham stærkt på sinde, og han ofrede megen tid på handelsskolearbejdet. I øvrigt var han en afholdt medarbejder på mange lokale områder.

Det måtte herefter føles som naturligt, at især *Aage Petersens* kommunale og erhvervsorganisatoriske arbejde

gav politisk interesse. Han tog da den naturlige konsekvens og gik ind i det politiske organisationsarbejde, hvorfra linjen førte ind til folketinget.

Aage Petersen havde ret i sin vurdering gående ud på, at hans erhvervsmæssige indsigt, der var oparbejdet dels gennem en 36-årig virksomhed som selvstændig købmand, dels gennem deltagelse i det erhvervsorganisatoriske arbejde, ville få størst værdi, når hans omfattende viden blev kombineret med fuld fortrolighed med arbejdsgangen i dette høje ting. Vi beklager dybt, at hans alt for tidlige død blev årsagen til, at de forventninger, som hans parti og tinget

i øvrigt stillede til hans kommende gerning, ikke kunne fuldbyrdes.

I den tid, Aage Petersen var medlem af tinget, lærte vi ham at kende som en elskværdig kollega, hvis død vi sørger over, og hvis minde vi vil bevare. (F. 6/12 sp. 1368).

Den 20. marts 1958 døde folketingsmand *Aksel Møller*, om hvem formanden udtalte:

Vi fik i formiddags meddelelse om, at formanden for det konservative folkepartis folketingsgruppe, borgmester *Aksel Møller*, er afgang ved døden.

Selv om vi vidste, at *Aksel Møller* gennem årene havde slidt mere på sine kræfter, end godt var, kom meddelelsen alligevel med chokerende virkning. Det er nemlig ikke så mange dage siden, at *Aksel Møller* selv gav udtryk for, at han nu syntes, at han havde det godt, og end ikke det ilde-

befindende, der i går tvang ham til at forlade et møde, gav os grund til at frygte, at hans kræfter var udtømt.

Da Aksel Møller i foråret 1939 blev medlem af folketinget, var vi klar over, at han mødte med en så omfattende politisk viden og træning, at han på forhånd måtte anses for at være mellem dem, der ville komme til at præge arbejdet i tinget, og vi tog ikke fejl.

Aksel Møller havde så at sige levet i politik fra sin tidligste ungdom, og han havde gjort sig stærkt gældende på mange områder i meget ung alder. Som 22-årig var han formand for Studenterforeningens Konservative og sekretær i Konservativ Ungdoms Landsorganisation, og som 25-årig var han senior i Studenterforeningen. Trods denne stærke politiske interesse gennemførte han sit fagstudium samtidig med, at han udførte erhvervsmæssigt arbejde. Der er i øvrigt også grund til at gøre opmærksom på, at Aksel Møller allerede som 31-årig gik ind i et kommunalpolitisk arbejde, der varede ved til hans død.

Det var altså en overordentlig godt forberedt og hårdt trænet nationaløkonom, der blev valgt i vestre storkreds den 3. april 1939. Hans parti begyndte da også omgående at beslaglægge hans arbejdskraft så alsidigt, som det sjældent er tilfældet. Bortset fra at minde om, at en række betydelige ordførerskaber fortalte om det arbejde, han tog på sit partis vegne, er det tilstrækkeligt at nævne, at Aksel Møller var statsrevisor, medlem af finansudvalget, af vareforsyningsudvalget, af forfatningskommissionen, af den parlamentariske kommission og af det udenrigspolitiske nævn, for at dokumentere bredden i hans virke i folketinget.

Blandt de opgaver, der måske mere end noget andet var

vidnesbyrd om den tillid, man langt uden for hans eget parti nærrede til Aksel Møller, kan jeg nævne, at han sammen med den nuværende stats- og udenrigsminister deltog i arbejdet i det kontaktudvalg, hvor frihedsbevægelsens og politikernes repræsentanter forberedte vort lands overgang til lovmæssige og ordnede forhold efter besættelsen. Det synes måske i dag at have været en naturlig og selvfølgelig forhandling; men det var en gerning, som stillede krav om både politisk dygtighed, fasthed og smidighed, men først og fremmest om mod og offervilje, og ingen var i tvivl om, at Aksel Møller mødte med disse egenskaber.

Da venstre og det konservative folkeparti dannede regering i 1950, måtte det næsten betragtes som en selvfølge, at Aksel Møller blev indenrigsminister og boligminister, men det kunne til gengæld ikke undgås, at når en erfaren og dygtig kommunalmand kom på denne post, medførte det en personlig arbejdsbyrde, som gik adskilligt ud over, hvad det er rimeligt at belaste et enkelt menneskes kræfter med.

Vort samlede billede af Aksel Møller bliver da det, at han var politiker i det format, hvor intet, der har forbindelse med lovgivningsarbejdet, er fremmed. Han kunne det hele, og han forstod det hele.

Selvfølgelig vidste Aksel Møller, at hans fysik ikke gav ham lov til at slide så hårdt på sig selv, som han gjorde, men endda vaklede han ikke i sin tro på, at han måtte give, hvad han havde af evner og kræfter, i de opgaver, der på naturlig måde var blevet hans, og hvis betydning var blevet ekstra understreget, da hans gruppe valgte ham til formand og politisk ordfører. Det blev derfor ikke noget problem, om det havde været mere hensigtsmæssigt at fare lempeligere frem. For Aksel Møller var der kun ét at gøre: at give sig selv i sit arbejde.

For Aksel Møllers parti kommer hans død som et smerteligt tab, men vi er mange her i tinget, som deltager i sorgen over dette tab, og vi vil hjælpe til at bevare mindet om den betydelige politiker, som i en meningsløs ung alder blev revet bort fra sin gerning. (F. $\frac{20}{3}$ sp. 3275).

Den 2. juni 1958 døde folketingsmand *Alfred Jørgensen*.
Formanden udtalte:

Vi fik i aftes meddelelse om, at folketingsmand *Alfred Jørgensen* er afgået ved døden.

Efter en meget kort periodes medlemskab i landstinget i 1953 blev Alfred Jørgensen i december måned 1954 medlem af folketinget. Han fik altså kun $3\frac{1}{2}$ år til at øve sin gerning her i tinget. Til gengæld måtte han i disse år yde et meget omfattende arbejde og ofte under vanskelige forhold. En lang række ordførerskaber måtte han tage med et varsel, der ikke var langt nok til at give tid til en ordentlig forbed-

redelse, således som det normalt vil være nødvendigt, når man spreder sit arbejde ud over mange og vidt forskellige sager. I fortsættelse af ordførerskaberne fulgte der jo i reglen et omfattende udvalgsarbejde. Jeg kan, når jeg nævner skolelovgivningen, forsvarsudvalget og deltagelsen i FN's møder, kun antyde, hvor vidt hans politiske arbejdsområde måtte spænde.

Selvfølge lig mødte Alfred Jørgensen med den politiske og organisationsmæssige træning, som næsten en menneskealders lokale politiske og folkelige organisationsarbejde giver en tillidsmand og ikke mindst i Sønderjylland, hvor de lokale spørgsmål undertiden også kan være vigtige nationale spørgsmål. Det er imidlertid alligevel et spørgsmål, om ikke de krav, der blev stillet til ham i folketinget, var mere vidtgående, end det var rimeligt over for et medlem, der begyndte sin politiske hovedgerning i en alder af 63 år.

For Alfred Jørgensen blev det imidlertid ikke et spørgsmål, som gav anledning til grublerier. For ham ville det have været utænkeligt at skulle spekulere på helbred eller alder i

forbindelse med de opgaver, der blev givet ham. Han tog sit arbejde, selv om det undertiden var et overvældende arbejde, som en naturlig konsekvens af sit folketingsmandat, og han følte sig i øvrigt mærkeligt hurtigt hjemme i arbejdet på tinge. Gennem sin tilpasningsevne kom han hurtigt på god og naturlig måde i kontakt med sine kolleger — også fra andre partier.

Danmarks retsforbund havde derfor megen grund til at betragte Alfred Jørgensen som en arbejdsbi, som der kunne trækkes store vekslers på.

Hans uventede død bliver derfor et smerteligt tab for hans parti, og tingets medlemmer vil savne en flittig, elskværdig og loyal kollega, hvis minde vi vil bevare og ære. (F. $\frac{3}{6}$ sp. 5157).

Den 12. august 1958 døde folketingsmand *Helge Madsen*. På folketingets første mødedag i den nye samling udtalte formanden:

Inden vi går ind i folketingets normale daglige gerning, beder jeg tingets medlemmer om at mindes folketingsmand Helge Madsen, som den 12. august i år afgik ved døden — kun 61 år gammel.

Helge Madsen havde sæde i dette ting fra septembervalget i 1950 til forårsvalget i 1953, men blev herefter atter indvalgt i tinget i maj 1957.

Det blev kun til korte, men så meget mere intenst udnyttede arbejdsperioder.

Helge Madsens omfattende uddannelse i forbindelse med hans mangeårige virksomhed som politisk organisator og hans rige menneskekundskab førte ham hurtigt frem i forreste linje i hans parti.

Det er antagelig tilstrækkeligt i denne forbindelse at nævne, at han trods det, at han var nyt medlem, blev valgt af sit parti til at repræsentere det i forfatningskommissionen.

I øvrigt måtte han, som det ofte er tilfældet med de mindre partiers repræsentanter, spænde over en række vidt forskellige lovgivningsarbejder.

Under udøvelsen af denne gerning blev hans omfattende viden et uundværligt aktiv.

Da Helge Madsen på ny blev folketingsmand i 1957, følte det som noget næsten selvfølgelig, at han under de nye vilkår blev retsforbundets gruppeformand, og at han overtog de mange funktioner, der fulgte med denne krævende post. Han måtte således også gå ind i folketingets præsidium og fik dér lejlighed til at understrege, at han havde den dybeste respekt for de krav, der må stilles til dem, der over en gerning på tinge.

Helge Madsen var en god arbejdsfælle, der både ønskede og forstod at tage et vidtgående hensyn til alle sider, og mange af tingets medlemmer vil savne ham i det daglige arbejde.

Hårdest må savnet dog blive i hans parti, hvor hans bortgang vil efterlade en gerning, der stiller meget vidtgående krav.

I folketingets historie har han skabt sig et smukt minde, og vi vil ære dette minde. (F. 1958-59, 7/10 sp. 21).

Folketingsåret 1957—58.

Det 109. folketingsår begyndte i henhold til grundlovens § 36 tirsdag den 1. oktober 1957 og sluttede mandag den 6. oktober 1958.

Der afholdtes i årets løb i alt 100 *møder* i folketinget mod 108 i 1956-57. Mødeperioderne strakte sig — bortset fra kortere afbrydelser — over tidsrummene fra 1. oktober til 13. december 1957 og fra 15. januar til 4. juni 1958, idet der dog ikke afholdtes møder i ugen forud for kommunevalgene den 4. marts 1958, ligesom der heller ingen møder afholdtes under NATO-mødet på Christiansborg i dagene 4.-7. maj 1958.

Trods nedgangen i det samlede antal folketingsmøder optog de stenografiske *mødereferater* i 1957-58 5 362 spalter i Folketingstidende mod 5 040 spalter i 1956-57.

Der blev i folketingsåret fremsat i alt 148 *lovforslag* mod 126 året før. Af de 148 lovforslag fremsattes 139 af regeringen (året før 111) og 9 af medlemmer af folketinget (året før 15).

Adgangen til *skriftlig fremsættelse* af lovforslag har siden dens indførelse i 1947 været benyttet i stadig stigende grad. Af regeringsforslagene blev i det forløbne folketingsår 126 fremsat skriftligt og 13 mundtligt mod henholdsvis 99 og 12 i det foregående folketingsår. Af de 9 ikke-regeringsforslag blev 5 fremsat skriftligt.

Antallet af *vedtagne lovforslag* var i alt 127 mod 92 året før. Af de vedtagne lovforslag var 126 fremsat af regeringen og 1 af medlemmer af folketinget mod henholdsvis 90 og 2 året før. Af de øvrige lovforslag bortfaldt 12 regeringsforslag og 6 ikke-regeringsforslag, fordi behandlingen af dem ikke var til-

endebragt inden folketingsårets slutning; 1 regeringsforslag og 1 ikke-regeringsforslag blev taget tilbage, og endelig forkastedes 1 ikke-regeringsforslag ved afstemningen efter 2. behandling.

Af de 127 vedtagne lovforslag har i alt 104 været underkastet *udvalgsbehandling* mellem 1. og 2. behandling, og af disse har 76 været henvist til fornyet udvalgsbehandling mellem 2. og 3. behandling, mens 1 lovforslag alene blev udvalgsbehandlet mellem 2. og 3. behandling. Kun 22 af de vedtagne lovforslag gennemførtes således uden udvalgsbehandling.

Af *forslag til folketingsbeslutninger* behandlede i folketingsåret 12 og vedtoges 9 mod henholdsvis 31 og 15 i 1956-57. Mundtlig fremsættelse af sådanne forslag forekom i 2 tilfælde.

Antallet af besvarede *forespørgsler* (jfr. folketingets forretningsordens § 21) var 4, af *redegørelser fra ministre* (jfr. forretningsordenens § 19) 4 samt af besvarede *spørgsmål til ministrene* (jfr. forretningsordenens § 20) 42, hvoraf 1 besvaredes skriftligt. Til belysning af udviklingen i de senere år anføres følgende oversigt over antallet af besvarede forespørgsler og spørgsmål (indtil forfatningsændringen i 1953 gælder tallene såvel folketing som landsting):

	Antal forespørgsler	Antal spørgsmål
1949-50	8	53
1950-51	7	36
1951-52	11	46
1952-53	6	48
1953-54	7	60
1954-55	3	40
1955-56	3	78
1956-57	3	52
1957-58	4	42

Af folketingsårets 42 spørgsmål stillede de fleste til forsvarsministeren (9), finansministeren (7) og udenrigsministeren (5), mens ingen af de øvrige ministre havde flere end 4 spørgsmål at besvare. Antallet af spørgere var 31; af disse stillede 24 1 spørgsmål og de øvrige 2, 3 eller i et enkelt tilfælde 4 spørgsmål. Efter spørgernes partigruppering fordelte spørgsmålene sig således: socialdemokratiet 4, venstre 10, konservative folkeparti 7, radikale venstre 10, retsforbundet 0, kommunistiske parti 9, hvortil kom 2 spørgsmål fra et af de grønlandske medlemmer.

Der nedsattes i folketingsåret 96 *folketingsudvalg* til behandling af lovforslag og forslag til folketingsbeslutning m. v., herunder medregnet de stående udvalg, men ikke udvalg, der nedsættes i henhold til lovbestemmelser eller regeringsbeslutninger. I disse 96 udvalg, blandt hvilke adskillige dog kun havde en kortvarig eksistens, indvalgte i alt 157 af folketingets medlemmer, og en nærmere undersøgelse viser, at 3 folketingsmedlemmer indvalgte i 25 eller flere af de 96 udvalg, 4 i 20-24 udvalg, 23 i 15-19 udvalg, 62 i 10-14 udvalg, 48 i 5-9 udvalg og 17 i 1 eller højst 4 udvalg. Blandt de 5 største partiers medlemmer blev på 1 undtagelse nær alle — bortset fra ministre — i folketingsårets løb indvalgt i mindst 1 folketingsudvalg.

Med undtagelse af udvalget til valgs prøvelse havde alle de stående udvalg en tjenestemand som *sekretær*. Det samme var tilfældet med 20 andre folketingsudvalg.

Afvielser fra forretningsordenens regler om det tidsrum, der skal hengå mellem lovforslags fremsættelse og 1. behandling, mellem 1. og 2. behandling samt mellem 2. og 3. behandling, er efter forfatningsændringen kun forekommet i meget begrænset omfang. Således fandt i 1957-58 sådanne afvielser — med tingets samtykke i overensstemmelse med de herom gældende bestemmelser — kun sted ved behandlingen af 1 lovforslag, forslag til lov om ændringer i lov om mægling i arbejdsstridigheder.

Den i grundlovens § 42, stk. 7, indeholdte bestemmelse, hvorefter et lovforslag, som kan undergives folkeafstemning, i særdeles påtrængende tilfælde kan stadfæstes af kongen straks efter dets vedtagelse, når forslaget indeholder en bestemmelse herom, blev ikke bragt i anvendelse for nogen af de i folketingsåret vedtagne lovforslags vedkommende.

Ministeriet H. C. Hansen

Udnævnelsesdatum: 28. maj 1957.

Stats- og udenrigsminister: *H. C. Hansen*, f. 06.¹⁾
 Finansminister: *Viggo Kampmann*, f. 10.²⁾
 Undervisningsminister: *Jørgen Jørgensen*, f. 88.³⁾
 Minister uden portefølje: *Viggo Starcke*, f. 95.
 Økonomiminister: *Bertel Dahlgaard*, f. 87.⁴⁾
 Minister for udenrigsøkonomi: *J. O. Krag*, f. 14.⁵⁾
 Socialminister: *Julius Bomholt*, f. 96.⁶⁾
 Kirkeminister: *Bodil Koch*, f. 03.⁷⁾
 Justitsminister: *Hans Hækkerup*, f. 07.⁸⁾
 Minister for offentlige arbejder og for Grønland: *Kai Lindberg*, f. 99.⁹⁾
 Forsvarsminister: *Poul Hansen*, f. 13.¹⁰⁾
 Fiskeriminister: *Oluf Pedersen*, f. 91.
 Arbejds- og boligminister: *Kaj Bundvad*, f. 04.
 Landbrugsminister: *Karl Skytte*, f. 08.
 Indenrigsminister: *Søren Olesen*, f. 91.
 Handelsminister (minister for handel, håndværk, industri og søfart):
Kjeld Philip, f. 12.

-
- 1) Finansminister $\frac{5}{5}$ — $\frac{7}{11}$ 1945 og $\frac{13}{11}$ 1947— $\frac{16}{9}$ 1950. Minister for handel, industri og søfart $\frac{16}{9}$ — $\frac{30}{10}$ 1950. Udenrigsminister fra $\frac{30}{9}$ 1953, tillige fungerende statsminister $\frac{29}{1}$ — $\frac{31}{1}$ 1955. Stats- og udenrigsminister fra $\frac{1}{2}$ 1955.
  - 2) Finansminister $\frac{16}{9}$ — $\frac{30}{10}$ 1950 og fra $\frac{30}{9}$ 1953.
  - 3) Undervisningsminister $\frac{4}{11}$ 1935— $\frac{9}{11}$ 1942. Indenrigsminister $\frac{9}{11}$ 1942— $\frac{5}{5}$ 1945.
  - 4) Indenrigsminister $\frac{30}{4}$ 1929— $\frac{8}{7}$ 1940.
  - 5) Minister for handel, industri og søfart $\frac{13}{11}$ 1947— $\frac{16}{9}$ 1950. Minister uden portefølje $\frac{30}{9}$ — $\frac{1}{11}$ 1953. Økonomi- og arbejdsminister $\frac{1}{11}$ 1953— $\frac{28}{5}$ 1957.
  - 6) Undervisningsminister $\frac{22}{2}$ — $\frac{30}{10}$ 1950 og $\frac{30}{9}$ 1953— $\frac{28}{5}$ 1957.
  - 7) Kirkeminister $\frac{16}{9}$ — $\frac{30}{10}$ 1950 og fra $\frac{30}{9}$ 1953.
  - 8) Justitsminister siden $\frac{30}{9}$ 1953.
  - 9) Minister for offentlige arbejder $\frac{30}{8}$ 1955— $\frac{28}{5}$ 1957.
  - 10) Forsvarsminister siden $\frac{23}{5}$ 1956.

Folketingets medlemmer.

Efter folketingsvalget den 14. maj 1957 (på Færøerne den 21. maj, i Grønland den 2. juli).

Partibetegnelser: S = socialdemokratiet. V = venstre. KF = det konservative folkeparti. RV = det radikale venstre. DR = Danmarks retsforbund. DK = Danmarks kommunistiske parti. Sl. = slesvigsk parti. UP = uden for partierne.

	Født	Medlem
A. Hovedstadens område.		
I. Søndre storkreds.		
Edel Saunte, frue, rådmænd, landsretssagfører (S)	13/3 04	28/10 47
Edvin Dose, assistent (S)	29/9 07	28/10 47-21/9 53 (L); 14/5 57
Rasmus Hansen, fhv. minister (S)	16/8 96	16/1 36
Ib Kolbjørn, rådmænd (S)	29/4 05	30/10 45
Erna Sørensen, frue, landsretssagfører (KF)	19/9 96	30/10 45
K. Bøgholm, redaktør (KF)	11/7 98	3/4 43-10/1 46; 1/10 46-27/10 47; 5/9 50-20/4 53; 22/9 53 ¹⁾
Ragnhild Andersen, frue, metalarbejderske (DK)	18/8 07	30/10 45
II. Østre storkreds.		
Frode Jakobsen, fhv. minister (S)	21/12 06	30/10 45-20/4 53; 22/9 53 ²⁾
K. B. Andersen, undervisningskonsulent (S)	1/12 14	14/5 57
V. Heising, borgerrepræsentant, civilingeniør (S)	20/1 05	5/9 50

¹⁾ Orlov 11/1—30/9 46.

²⁾ Orlov 2/11 56—18/3 57 (off. hverv).

	Født	Medlem
Nina Andersen, frue, sekretær (S)	20/11 00	1/2 36.2/4 43; 3/9-29/10 45; 5/9 50
Lars M. Olsen, forlagsboghandler (S) ..	7/7 05	3/4 39
Astrid Skjoldbo, frue, borgerrepræsen- tant (S)	18/6 98	14/4 47.21/9 53 (L); 14/5 57
Edvin Boye Hansen, bankfunktionær (S)	10/8 08	21/4 53
Kirsten Gloerfelt-Tarp, frue, kontor- chef (RV)	1/12 89	30/10 45
Hanne Budtz, frue, landsretssagfører (KF)	21/9 15	21/4 53
O. Weikop, fhv. minister, borgmester (KF)	21/4 97	28/10 47
Poul Claussen, rådmand, apoteker (KF)	10/4 89	25/1-29/10 45; 13/2 47
Anker Lau, grosserer (V)	13/10 01	28/10 47.20/4 53; 22/9 53
K. Tholstrup, direktør (DR)	12/7 04	5/12 46.17/5 48; 28/6 48.30/9 57 ¹⁾
Aksel Larsen, fhv. minister (DK)	5/8 97	16/11 32 ²⁾
Under K. Tholstrups orlov 1/10 57-20/3 58 indtrådte midlertidigt og efter hans mandatnedlæggelse 21/3 58 indtrådte: Gudrun Bjørner, overlærer, frk. (DR) .	29/10 98	18/5-27/6 48; 2/10 57-20/3 58; 21/3 58
III. Vestre storkreds.		
Viola Nørlov, frue (S)	13/2 00	1/11 48
Alsing Andersen, fhv. minister (S)	5/2 93	24/4 29 ³⁾
O. Einer-Jensen, forbundsformand (S) .	5/7 89	20/1 24.29/10 45; 28/10 47
Carl P. Jensen, sekretær (S)	3/1 06	22/9 53
Wiggo Larsen, fhv. fagforeningsfor- mand (S)	30/10 90	28/10 47 ⁴⁾

1) Orlov 18/5-28/6 48 og 1/10 57-20/3 58.

2) Ved præsidiebeslutning tillagt anciennitet også for perioden 3/4 43-16/5 45 og for perioden 16/5-29/10 45 (orlov).

3) Orlov 1/11-21/12 54, 5/10-27/12 55 og 19/3-13/5 57 (off. hverv).

4) Orlov 16/1-6/10 58 (sygdom).

	Født	Medlem
Hermod Lannung, landsretssagfører (RV).....	9/11 95	14/4 39-13/4 47 (L); 28/4-21/9 53 (L); 14/5 57
Aksel Møller, borgmester, fhv. minister (KF).....	1/1 06	3/4 39-20/3 58 ¹⁾
Kristen Amby, fhv. fængselspræst (KF)	4/3 94	16/11 32-20/3 53; 28/4-21/9 53 (L); 22/9 53 ²⁾
Marie Antoinette von Lowzow, frue (KF).....	30/8 99	5/9 50
R. C. Paabøl, landsretssagfører (V)....	22/9 05	22/9 53
Helge Madsen, overlærer (DR).....	27/8 97	5/9 50-20/4 53; 28/4-21/9 53 (L); 14/5 57-12/8 58
Under Wiggo Larsens orlov 16/1-6/10 58 indtrådte midlertidigt		
Rudy Schrøder, fuldmægtig (S).....	27/8 10	1/11-21/12 54; 5/10-27/12 55; 2/11 56-13/5 57; 16/1-6/10 58
Under Kr. Ambys orlov 1/10 57-14/1 58 indtrådte midlertidigt og efter Aksel Møllers død 20/3 58 ind- trådte		
Knud Nielsen, købmand, rådmand (KF)	16/2 91	15/9-19/12 54; 11/2-28/3 55; 5/10-26/12 55; 5/11 56-7/3 57; 2/10 57-14/1 58; 21/3 58
Efter Helge Madsens død 12/8 58 ind- trådte		
Ayoë Kate Herbøl, husmoder (DR)...	30/8 04	13/8 58 ³⁾

1) Orlov 11/2—28/3 55 (sygdom).

2) Orlov 15/9—19/12 54, 5/10—26/12 55, 5/11 56—7/3 57 og 1/10 57—14/1 58 (off. hverv).

3) Valget nåede ikke at blive godkendt i folketingetsåret 1957-58.

	Født	Medlem
B. Øernes område.		
I. Københavns amtskreds.		
H. C. Hansen, stats- og udenrigsminister (S)	8/11 06	7/12 36
Erhard Jakobsen, borgmester (S)	25/2 17	22/9 53
Emil Francke, maskinpasser (S)	19/8 07	28/4-21/9 53 (L); 14/5 57
Ove Hansen, borgmester (S)	24/9 09	21/4 53
Per Hækkerup, redaktør (S)	25/12 15	5/9 50 ¹⁾
Chr. Hougaard, overlærer (S)	11/3 97	3/4 43-29/10 45; 21/4 53
Jørgen Jørgensen (Lejre), undervisningsminister (RV)	19/5 88	24/4 29
Poul Møller, landsretssagfører (KF)	13/10 19	1/3-30/4 50; 5/9 50
Carsten Raft, journalist (KF)	28/4 95	22/10 35 ²⁾
N. Gottschalk-Hansen, sognepræst (KF)	21/11 09	5/9 50
Gertie Wandel, frue (KF)	7/11 94	26/3 52
Axel Kristensen, fhv. minister, civilingeniør (V)	1/4 95	30/10 45-31/12 50; 14/5 57
O. Kryger, snedkermester (V)	1/8 94	5/9 50-21/9 53; 2/10 56
Viggo Starcke, minister uden portefølje (DR)	13/3 95	30/10 45
V. Fuglsang, landarbejder (DK)	17/4 09	30/10 45-27/10 47; 5/9 50
II. Frederiksborg amtskreds.		
N. Mørk, maskinarbejder (S)	23/9 09	28/10 47
Emil Retoft, overlærer (S)	4/7 94	22/10 35-2/4 43; 14/5 57
Else Zeuthen, frue, mag. art. (RV)	10/10 97	22/9 53
Adolph Sørensen, murermester (KF)	25/2 10	21/4 53

1) Orlov 20/6—15/7 56 (sygdom).

2) Orlov 24/3—20/4 53 (sygdom).

	Født	Medlem
C. F. Ladefoged, økonomiinspektør (V)	24/5 90	28/10 47-4/9 50; 1/1 51 ¹⁾
Henry Christensen, landsretssagfører (V).....	5/1 22	22/9 53
Aage Gøting, kommunelærer (DR)....	16/4 19	14/5 57
Under C. F. Ladefogeds orlov 1/10- 30/11 57 indtrådte midlertidigt		
Alfred Christensen, gårdejer (V).....	16/4 04	2/10-30/11 57
III. Holbæk amtskreds.		
Poul Hansen (Kalundborg), forsvarsminister (S).....	27/2 13	30/10 45
K. Skytte, landbrugsminister (RV)....	31/3 08	28/10 47
P. B. Thisted Knudsen, landsretssagfører (V).....	4/4 04	14/4 39-29/10 45 (L); 30/10 45
Holger Justesen, gårdejer (V).....	8/2 18	14/5 57
IV. Sorø amtskreds.		
Viggo Kampmann, finansminister (S)..	21/7 10	21/4 53
Kaj Bundvad, arbejds- og boligminister (S).....	8/7 04	3/4 43
Erik Ninn-Hansen, landsretssagfører (KF).....	12/4 22	21/4 53
Helga Pedersen, landsdommer, fhv. minister (V).....	24/6 11	22/9 53
Per Federspiel, landsretssagfører, fhv. minister (V).....	9/4 05	28/10 47-4/9 50; 14/4 51-21/9 53 (L); 14/5 57
V. Præstø amtskreds.		
Carl Petersen, fhv. minister (S).....	1/5 94	22/10 35
Hans Hækkerup, justitsminister (S)...	25/12 07	30/10 45-27/10 47; 5/7 48
Axel Reedtz-Thott, baron (KF).....	2/6 20	22/9 53-30/9 57; 15/1 58 ²⁾
Poul Hartling, seminarieførstander (V)	14/8 14	14/5 57
Henry Hansen, gårdejer (V).....	2/7 12	28/10 47-4/9 50; 22/9 53

1) Orlov 1/10—30/11 57 (off. hverv).

2) Orlov 1/10 57—14/1 58.

	Født	Medlem
Under Axel Reedtz-Thotts orlov $\frac{1}{10}$ 57- $\frac{14}{1}$ 58 indtrådte midlertidigt Adam Møller, oberstløjtnant (KF)	$\frac{12}{7}$ 09	$\frac{2}{10}$ 57- $\frac{14}{1}$ 58
VI. Bornholms amtskreds.		
Johs. E. Larsen, fhv. skatterådsformand (S)	$\frac{1}{12}$ 92	$\frac{14}{3}$ 42- $\frac{28}{4}$ 51 (L); $\frac{29}{4}$ 51
Conrad Kofoed, gårdejer (V)	$\frac{17}{5}$ 06	$\frac{22}{9}$ 53
VII. Maribo amtskreds.		
Holger Brodthagen, fhv. borgmester (S)	$\frac{8}{12}$ 96	$\frac{14}{4}$ 51- $\frac{27}{4}$ 53 (L); $\frac{22}{9}$ 53
S. Lund Jensen, tapetserer (S)	$\frac{18}{12}$ 98	$\frac{5}{9}$ 50
R. Lysholt Hansen, kommunelærer (S)	$\frac{21}{10}$ 19	$\frac{5}{9}$ 50- $\frac{20}{4}$ 53; $\frac{22}{9}$ 53
Helge Larsen, adjunkt (RV)	$\frac{25}{4}$ 15	$\frac{7}{11}$ 56
Poul Thomsen, forstander (KF)	$\frac{30}{1}$ 01	$\frac{3}{5}$ - $\frac{29}{10}$ 45; $\frac{14}{5}$ 57
Henry Gideon, landsretssagfører (V)	$\frac{9}{12}$ 93	$\frac{21}{4}$ 53
VIII. Odense amtskreds.		
Holger Larsen, borgmester (S)	$\frac{8}{1}$ 06	$\frac{26}{12}$ 40
Hans Rasmussen, forbundsformand (S)	$\frac{14}{12}$ 02	$\frac{5}{9}$ 50
P. Ditlevsen, redaktør (S)	$\frac{28}{7}$ 96	$\frac{4}{12}$ 38- $\frac{2}{4}$ 39; $\frac{5}{9}$ 50- $\frac{20}{4}$ 53; $\frac{22}{9}$ 53
Sofie Pedersen, husmoder (S)	$\frac{12}{10}$ 95	$\frac{28}{10}$ 47- $\frac{4}{9}$ 50; $\frac{21}{4}$ 53
Hilmar Baunsgaard, forretningsfører (RV)	$\frac{26}{2}$ 20	$\frac{14}{5}$ 57
Poul Sørensen, fhv. minister (KF)	$\frac{25}{6}$ 04	$\frac{26}{9}$ 41- $\frac{27}{10}$ 47; $\frac{5}{9}$ 50
Henry L. W. Jensen, grosserer (V)	$\frac{25}{2}$ 98	$\frac{14}{4}$ 47- $\frac{21}{9}$ 53 (L); $\frac{14}{5}$ 57 ¹⁾
Peter Larsen, forpagter (V)	$\frac{29}{6}$ 24	$\frac{21}{4}$ 53
J. M. Pedersen, fabrikant (DR)	$\frac{9}{5}$ 03	$\frac{17}{11}$ 52
Petra Petersen, frue (DK)	$\frac{2}{3}$ 01	$\frac{30}{10}$ 45 ²⁾

1) Orlov $\frac{6}{11}$ - $\frac{11}{12}$ 57 (off. hverv).2) Orlov $\frac{22}{4}$ - $\frac{4}{9}$ 50 og $\frac{5}{10}$ 50- $\frac{16}{1}$ 51 (sygdom).

	Født	Medlem
Under Henry L. W. Jensens orlov $\frac{6}{11}$ - $\frac{11}{12}$ 57 indtrådte midlertidigt Ellen Poulsen, husmoder (V)	11/8 02	$\frac{22}{9}$ 53- $\frac{13}{5}$ 57; $\frac{6}{11}$ - $\frac{11}{12}$ 57
IX. Svendborg amtskreds.		
Poul Hansen (Svendborg), forretnings- fører (S)	$\frac{7}{5}$ 10	$\frac{3}{4}$ 39
Svend Horn, maskinarbejder (S)	$\frac{11}{3}$ 06	$\frac{3}{4}$ 39
Aage Fogh, statsrevisor (RV)	$\frac{6}{5}$ 96	$\frac{29}{6}$ 34- $\frac{4}{10}$ 39; $\frac{30}{10}$ 45
Jørgen Jørgensen (Ullerup), fhv. mini- ster (KF)	$\frac{7}{6}$ 91	$\frac{14}{4}$ 39- $\frac{4}{9}$ 50 (L); $\frac{5}{9}$ 50
J. C. Jensen-Broby, statsrevisor, gård- ejer (V)	$\frac{18}{2}$ 88	$\frac{18}{2}$ 19
Niels Eriksen, gårdejer (V)	$\frac{5}{6}$ 02	$\frac{28}{10}$ 47
C. Jyllands område.		
X. Hjørring amtskreds.		
Chr. Christiansen, fhv. minister (S)	$\frac{14}{9}$ 95	$\frac{1}{1}$ - $\frac{16}{11}$ 32; $\frac{22}{10}$ 35
Niels Hjortnæs, forretningsfører (S)	$\frac{17}{10}$ 00	$\frac{21}{4}$ 53
Hans Baagø, toldforvalter (KF)	$\frac{5}{3}$ 95	$\frac{5}{9}$ 50
M. Heilesen, gårdejer (V)	$\frac{19}{6}$ 90	$\frac{3}{4}$ 43
Søren Andersen, gårdejer (V)	$\frac{14}{3}$ 12	$\frac{28}{10}$ 47- $\frac{20}{4}$ 53; $\frac{28}{4}$ - $\frac{21}{9}$ 53 (L); $\frac{22}{9}$ 53
Jens Chr. Christensen, gårdejer, sogne- rådsformand (V)	$\frac{12}{11}$ 06	$\frac{30}{10}$ 45- $\frac{27}{10}$ 47; $\frac{21}{4}$ 53
Søren Olesen, indenrigsminister (DR)	$\frac{27}{9}$ 91	$\frac{30}{10}$ 45- $\frac{27}{10}$ 47; $\frac{17}{11}$ 50- $\frac{31}{3}$ 51; $\frac{22}{9}$ 53
XI. Thisted amtskreds.		
Hans Knudsen, redaktør (S)	$\frac{12}{11}$ 03	$\frac{5}{9}$ 50
H. C. Toft, gårdejer (KF)	$\frac{7}{1}$ 14	$\frac{14}{5}$ 57
K. Damsgaard, konsulent (V)	$\frac{9}{6}$ 03	$\frac{9}{6}$ 40- $\frac{2}{4}$ 43; $\frac{30}{10}$ 45- $\frac{20}{4}$ 53; $\frac{22}{9}$ 53
J. Krogh, skoleinspektør (V)	$\frac{6}{1}$ 93	$\frac{5}{9}$ 50

	Født	Medlem
XII. Ålborg amtskreds.		
J. Strøm, fhv. minister (S)	21/12 98	16/11 32
Peter Kristensen (Ålborg), redaktør (S)	18/7 07	22/9 53
K. Axel Nielsen, landsretssagfører (S) . .	10/2 04	21/4 53
Peter Nielsen, bogbindermester (S)	14/3 10	5/9 50.20/4 53; 22/9 53
Morten Larsen, husmand (RV)	22/9 12	14/5 57
Ole Bjørn Kraft, fhv. minister (KF) . . .	17/12 93	2/12 26
Alfred Bøgh, gårdejer (V)	19/9 00	22/7 51.21/9 53 (L); 22/9 53
Søren Jensen, gårdejer (V)	16/5 22	14/5 57
Oluf Pedersen, fiskeriminister (DR) . . .	6/9 91	16/11 32.29/10 45; 5/9 50
L. Lynnerup Nielsen, kontrolbestyrer (DK)	15/9 01	30/10 45
XIII. Viborg amtskreds.		
Chr. Thomsen, kommunegartner (S) . . .	6/1 09	21/4 53
Axel Ivan Pedersen, borgmester (S) . . .	27/8 05	15/9 39.29/10 45; 22/9 53
Bertel Dahlgaard, økonomiminister (RV)	7/11 87	26/4 20
Egon Lauritzen, grosserer (KF)	3/9 95	14/5 57
G. Holmberg, gårdejer (V)	8/10 11	28/10 47
K. M. Lorentzen, dommer (V)	23/7 92	30/10 45.27/10 47; 5/9 50
XIV. Randers amtskreds.		
J. O. Krag, minister for udenrigsøkonomi (S)	15/9 14	28/10 47.4/10 50; 24/5 52 ¹⁾
Gustav Pedersen, statsrevisor (S)	3/4 93	11/4 24.2/12 26; 29/9 34
Poul Hansen (Grenå), højskoleforstander (S)	7/9 97	30/10 45.4/9 50; 5/10 50.23/5 52; 21/4 53
Asger Jensen, fabrikant (KF)	23/12 10	5/9 50.20/4 53; 28/4-21/9 53 (L); 14/5 57

1) Orlov 5/10 50—23/5 52.

	Født	Medlem
S. From, gårdejer (V)	23/8 04	3/4 43
Anders Andersen, gårdejer (V)	1/10 12	21/4 53
XV. Århus amtskreds.		
Holger Eriksen, redaktør (S)	5/12 94	22/10 35.29/10 45; 28/10 47
Peter Jørgensen, maskinarbejder (S) . .	17/4 11	5/9 50
Waldemar Laursen, maskinmester (S) .	19/12 98	14/5 57
Th. Mikkelsen, maskinarbejder (S) . . .	11/6 08	5/9 50
Aage Knudsen, landpostbud (S)	11/8 98	14/4 51.21/9 53 (L); 22/9 53
Flemming Hvidberg, fhv. minister, professor, dr. theol. (KF)	17/12 97	3/4 43 ¹⁾
S. A. Fanger, direktør, civilingeniør (KF)	5/9 97	21/4 53
J. Martin, redaktør (V)	17/5 87	5/9 50
Niels Andersen, disponent (DR)	14/8 17	14/5 57
Alfred Jensen, fhv. minister (DK)	7/7 03	6/10 36 ²⁾
XVI. Skanderborg amtskreds.		
Kaj Andresen, overlærer (S)	7/4 07	28/10 47
Lars P. Jensen, uddeler (S)	23/4 09	30/10 45
Wilhelm Dupont, redaktør (S)	29/8 06	14/5 57
H. K. Sørensen, direktør, cand. polit. (KF)	29/1 08	14/4 51.27/4 53 (L); 14/5 57
Marius Buhl, realskolebestyrer (V) . . .	20/7 90	28/10 47
Kristian Juul, gårdejer (V)	10/6 92	3/4 39.4/9 50; 22/9 53
XVII. Vejle amtskreds.		
K. Lindberg, minister for offentlige arbejder og for Grønland (S)	10/12 99	14/4.27/10 47 (L); 28/10 47
Victor Gram, forretningsfører (S)	30/1 10	3/4 43

¹⁾ Orlov 26/10—31/12 49 og 1/4—30/6 56 (sygdom).

²⁾ Ved præsidiebeslutning tillagt anciennitet også for perioden 3/4 43—16/5 45 og for perioden 16/5—29/10 45 (orlov).

	Født	Medlem
M. Larsen (Kolding), togfører (S)	28/7 93	3/4 39.29/10 45; 28/10 47
P. A. Rasmussen, tømrer (S)	18/7 02	14/5 57
Axel Sørensen, husmand (RV)	9/8 00	30/10 45
Aage Petersen, købmand (KF)	11/5 95	14/5-6/12 57
Thorikil Kristensen, fhv. minister (V) . .	9/10 99	30/10 45
Vagn Bro, politimester (V)	17/2 94	26/4-5/7 20; 2/12 26.21/10 35; 3/4 39.29/10 45; 22/9 53
Ejner Kristensen, gårdejer (V)	29/5 04	14/5 57
Efter Aage Petersens død 6/12 57 ind- trådte		
Niels Ravn, dyrlæge (KF)	16/10 12	7/12 57
XVIII. Ringkøbing amtskreds.		
Bodil Koch, kirkeminister (S)	25/10 03	28/10 47
Poul Nilsson, cigarsorterer (S)	30/10 01	1/5 46.28/10 47; 7/10 52.21/9 53 (L); 14/5 57
J. Kirkegaard, gårdejer (RV)	20/8 01	5/9 50
K. Thestrup, dommer (KF)	27/8 00	28/10 47
J. Sønderup, fhv. minister (V)	2/2 94	22/10 35
J. E. Foged, konsulent (V)	24/2 10	30/10 45
Harald Nielsen, sekretær (V)	18/11 96	11/9 42
Kr. Østergaard, gårdejer (V)	13/12 15	22/9 53
XIX. Ribe amtskreds.		
Jul. Bomholt, socialminister (S)	11/6 96	24/4 29
Peter Ravn, arbejdsmand (S)	16/10 12	22/9 53
A. C. Normann, direktør (RV)	23/3 04	5/9 50
Jacob Pedersen, stadsskoleinspektør (KF)	25/5 08	13/1 55.8/11 56; 14/5 57
Erik Eriksen, fhv. statsminister (V) . . .	20/11 02	22/10 35
N. Chr. Christensen, redaktør (V)	19/3 96	30/10 45.4/9 50; 22/9 53
O. Øllgaard, gårdejer (V)	12/11 90	3/4 39
I. Skov Jørgensen, skolepsykolog (V) . .	11/11 15	18/12 47.31/3 48; 14/5 57

	Født	Medlem
XX. Haderslev m. fl. amters amtskreds.		
Peter Gorrsen, lærer (S)	27/8 09	14/5 57
Andreas Hansen, barbermester (S)	9/2 98	5/9 50. ²⁰ /4 53; 17/6 54
Jens D. Bladt, arbejdsmand (S)	26/5 00	21/4 53
Frederik Slipsager, konsulent, højskole- lærer (RV)	11/12 06	14/5 57
L. Clausen (Olufskjær), gårdejer (KF) . .	28/9 92	4/10 49
F. Heick, forstander (V)	12/12 04	30/10 45
Ejnar Hansen, gårdejer (V)	5/4 00	14/5 57
Alfred Jørgensen, realskolebestyrer (DR)	27/4 91	21/4 ²⁷ /4 53 (L); 14/12 54. ² /6 58 ¹)
Hans Schmidt, gårdejer (Sl.)	1/4 99	22/9 53
Under Alfred Jørgensens orlov 1/10 57- 14/1 58 indtrådte midlertidigt og efter hans død 2/6 58 indtrådte Kristian Kristensen, gårdejer (DR)	10/10 00	2/10 57. ¹⁴ /1 58; 3/6 58 ²)
D. Færøerne.		
Johan Poulsen, førstelærer, lagtings- medlem (V. Valgt af det færøske sam- bandsparti)	26/9 90	3/4 39. ² /4 43; 5/9 50
Hákun Djurhuus, lærer, lagtingsmedlem (UP. Valgt af det færøske folkeflok- parti)	11/12 08	6/7 57
E. Grønland.		
Fr. Lyngø, fhv. kolonibestyrer (UP) . . .	1/8 89	22/9 53. ¹ /11 57 ³)
A. Lyngø, seminarielærer (UP)	16/10 99	22/9 53 ⁴)
Efter Fr. Lynges død 1/11 57 indtrådte Elias Lauf, førstepræst (UP)	21/1 94	2/11 57

1) Orlov 1/10 57—14/1 58 (off. hverv).

2) Medlemskabet (fra 3/6 58) nåede ikke at blive godkendt i folke-
tingsåret 1957-58.

3) Ikke anciennitet for tiden 14/5—1/7 57.

4) Ikke anciennitet for tiden 14/5—15/5 57.

**Partigrupperingen i folketinget i folketingsåret
1957—58.**

	Antal medl.
Socialdemokratiet	70
Venstre ¹⁾	46
Det konservative folkeparti	30
Det radikale venstre	14
Danmarks retsforbund	9
Danmarks kommunistiske parti	6
Slesvigsk parti	1
Uden for partierne ²⁾	3
	179

¹⁾ Herunder 1 medlem af det færøske sambandsparti.

²⁾ De 2 i Grønland valgte medlemmer og 1 af de på Færøerne valgte (medlem af det færøske folkefloparti).

Partiernes bestyrelser i folketinget.

Socialdemokratiet.

Einer-Jensen [formand], Per Hækkerup [næstformand], Horn [sekretær], Alsing Andersen, Bomholt, Holger Eriksen, H. C. Hansen, Poul Hansen (Kalundborg), Lindberg, Gustav Pedersen, Carl Petersen, Hans Rasmussen og Strøm.

Venstre.

Erik Eriksen [formand], Sønderup [næstformand], Henry Christensen [sekretær], Damsgaard, From, Axel Kristensen, Thorkil Kristensen og Øllgaard.

Det konservative folkeparti.

Aksel Møller (fra $\frac{21}{3}$ Poul Sørensen) [formand], Poul Sørensen (fra $\frac{21}{3}$ Thestrup) [næstformand], Fanger, Gottschalck-Hansen, Hvidberg (fra $\frac{21}{3}$), Jørgen Jørgensen (Ullerup), Ole Bjørn Kraft, Poul Møller, Erna Sørensen og Thestrup.

Det radikale venstre.

Aage Fogh [formand], Kirsten Gloerfelt-Tarp [næstformand], Helge Larsen [sekretær], Kirkegaard, A. C. Normann og Axel Sørensen.

Danmarks retsforbund.

Helge Madsen (fra $\frac{13}{8}$ J. M. Pedersen) [formand], J. M. Pedersen (fra $\frac{13}{8}$ Niels Andersen) [næstformand] og Aage Gøting [sekretær].

Danmarks kommunistiske parti.

Aksel Larsen [formand], Alfred Jensen [næstformand] og Ragnhild Andersen [sekretær].

Dansk interparlamentarisk gruppe.

Den 20. marts 1958 valgtes til gruppens

bestyrelse:

Fhv. minister Alsing Andersen (formand), fhv. minister Bramsnæs, stats- og udenrigsminister H. C. Hansen, ftm. Einer-Jensen, ftm. Holger Eriksen, forsvarsminister Poul Hansen (Kalundborg), ftm. N. Chr. Christensen, fhv. statsminister Erik Eriksen, kontorchef Viggo Hauch, fhv. minister Jens Sønderup, fhv. minister Ole Bjørn Kraft, ftm. Kristen Amby, undervisningsminister Jørgen Jørgensen, økonomiminister Bertel Dahlgaard samt folketingets formand, Gustav Pedersen.

Revisorer: arbejds- og boligminister Kaj Bundvad og ftm. N. Chr. Christensen.

Gruppens sekretær: Bjørn Olsen.

Delegerede i Nordisk interparlamentarisk Råd:

Medlemmer: Fhv. minister Alsing Andersen, fhv. statsminister Erik Eriksen, fhv. minister Ole Bjørn Kraft, økonomiminister Bertel Dahlgaard.

Suppleanter: Stats- og udenrigsminister H. C. Hansen, ftm. N. Chr. Christensen, ftm. Knud Thestrup, undervisningsminister Jørgen Jørgensen.

Delegerede i Interparlamentarisk Unions råd.

Medlemmer: fhv. minister Alsing Andersen og fhv. minister Ole Bjørn Kraft.

Suppleanter: folketingsmedlem Kirsten Gloerfelt-Tarp og ftm. N. Chr. Christensen.

Folketingets åbningsmøde.

I henhold til grundlovens § 36 samledes folketingets medlemmer tirsdag den 1. oktober 1957 kl. 12 i folketingssalen på Christiansborg til folketingets første møde i det nye folketingsår.

Efter at der var foretaget valg af præsidium og tingsekretærer, udtalte formanden, *Gustav Pedersen*, mindeord i anledning af, at Norges konge, kong *Haakon den Syvende*, var afgået ved døden. Mødet blev derpå udsat til kl. 18, for at man kunne afvente stats- og udenrigsministerens tilbagekomst fra Oslo efter hans tilstedeværelse ved kong Haakons bisættelse samme dag.

I det genoptagne møde afgav statsminister *H. C. Hansen* den i grundlovens § 38 omhandlede redegørelse, hvoraf gengives:

„I henhold til grundloven påhviler det statsministeren i dette første møde i det nye folketingsår at give en redegørelse for rigets almindelige stilling og for de af regeringen påtænkte foranstaltninger.

Ligesom i tidligere år skal jeg indlede med nogle bemærkninger om de udenrigspolitiske forhold og om Danmarks stilling i det internationale samarbejde.

Den bevægelse herimod international afspænding, årene 1955 og 1956 viste tegn på, har desværre mødt store vanskeligheder i det forløbne år. Begivenhederne i det mellemste østen og tragedien i Ungarn sidste efterår fremkaldte en periode med stærk international spænding, der svækkede forhåbningerne om en videre udvikling i gunstig retning.

Grundlaget for Danmarks udenrigspolitik er fortsat vort medlemskab af dels De Forenede Nationer, dels Den nordatlantiske Traktats Organisation, hvis rent defensive karakter jeg finder anledning til på ny at understrege. Danmark vil

som hidtil deltage i NATO-samarbejdet og i fuld samklang hermed fremdeles virke for at fremme alle bestræbelser, som kan føre til en mindskelse af spændingen mellem øst og vest og til skabelsen af en varig fred mellem nationerne. Det er regeringens opfattelse, at sammeholdet mellem Atlantlandene også fremover på afgørende måde vil kunne bidrage til en bedring af de politiske forhold i verden.

Som hidtil lægger regeringen vægt på, at samarbejdet inden for De Forenede Nationer videreføres og udbygges, og den vil fortsat yde sin medvirken til en virkeliggørelse af organisationens mål, således som disse har fundet udtryk i FN-pagten. De Forenede Nationer har nu i alt 82 medlemmer, og kun et fåtal af lande står herefter uden for organisationen.

Det danske folks vilje til at opfylde de forpligtelser, som medlemskabet af denne verdensorganisation medfører, blev tilkendegivet i gerning, da vi sidste år efter det høje tings enstemmige beslutning stillede et dansk troppekontingent til rådighed for De Forenede Nationers nyoprettede internationale beredskabsstyrke i det nære østen. Regeringen har — efter forhandling med de øvrige nordiske lande — besluttet fortsat indvil videre at bidrage til denne FN-styrke. Det danske kontingent vil som hidtil — bortset fra de faste befalingsmænd — være sammensat på frivillig basis.

De fortsatte drøftelser af nedrustningsspørgsmålet inden for FNs nedrustningsudvalg følges af regeringen med den største opmærksomhed. Der er i løbet af sommeren under forhandlingerne i underudvalget i London blevet fremsat en række nye forslag fra vestmagternes side. Som led i en almindelig nedrustningsaftale er det således blevet foreslået at oprette særlige inspektionszoner, bl. a. i Europa og det arktiske område. Danmark har støttet de bestræbelser, som er udfoldet i underudvalget fra de vestlige landes side for at tilvejebringe grundlag for en overenskomst om nedrustningsspørgsmålet, og har i princippet erklæret sig villig til at lade også dansk territorium indgå i en mulig aftale om gensidig inspektion. Kravet om en løsning af problemet om de masseødelæggende våben trænger sig på med stigende styrke. Regeringen vil med

den største interesse følge behandlingen af disse spørgsmål i FN og yde aktiv støtte til ethvert realistisk forsøg på at opnå praktiske resultater til gavn for hele menneskeheden.

Regeringen vil som hidtil deltage i det arbejde, der udføres i Europarådet, og ser med sympati på, hvad der her ydes for at bane vejen for de europæiske samarbejdsbestræbelser.

På det videnskabelige, kulturelle og sociale område vil Danmark — bl. a. inden for UNESCOs og Europarådets rammer — fortsat medvirke i et omfattende internationalt samarbejde.

Den danske stat har som i de foregående år ydet pengebidrag til en række internationale humanitære hjælpeorganisationer og har herudover finansielt og på anden måde støttet de særlige foranstaltninger til løsning af det ungarske flygtningeproblem.

Regeringen vil med den varmeste interesse følge udviklingen i Sydslesvig og vil fremdeles støtte det danske mindretals kulturelle arbejde.

Regeringen agter at videreføre forhandlingerne med Sovjetunionen og andre østeuropæiske lande om erstatning for dansk ejendom, som i forbindelse med eller efter 2. verdenskrig er blevet nationaliseret eller ramt af lignende indgreb.

Med Japan foregår der for tiden forhandlinger om ydelse af erstatning for skader, som under krigen i østen er overgået danske.

Sammen med en række andre europæiske lande har Danmark rettet henvendelse til Forbundsrepublikken Tyskland om erstatning til personer, der har været udsat for forfølgelse fra det nationalsocialistiske styre.

Der er enighed mellem regeringen og Den kinesiske Folkerepublik om at indlede forhandling om en aftale vedrørende samhandelen mellem de to lande. Forhandlingerne ventes påbegyndt i nær fremtid.

Det er regeringens agt i forening med Norge og Sverige også i fremtiden at holde igen over for de restriktive tendenser, der i stadig stigende grad præger den internationale luftfarts politik, og at virke for en liberalisering af lufttrafikken i sam-

klang med andre bestræbelser på at nedbryde skrankerne for handelen og samkvemmet mellem landene.

På samme måde vil regeringen søge at bekæmpe den tiltagende tendens til forskelsbehandling inden for søfarten og virke for sikring af havenes og skibsfartens frihed.

Danmark bør yde aktiv støtte til de internationale bestræbelser, der er i gang for at hæve levestandarden i de underudviklede lande. Det er derfor hensigten også i den kommende tid at medvirke ved gennemførelsen af De Forenede Nationers program for teknisk bistand til underudviklede lande og ligesom tidligere år at stille finansielle midler til rådighed for dette program samt at afholde fagkursus her i landet for teknikere, embedsmænd og studerende fra de underudviklede lande.

Danmark har med tilslutning af alle demokratiske partier gennem adskillige år taget aktiv del i undersøgelsen af mulighederne for dannelsen af et fælles nordisk marked. Disse undersøgelser er nu så vidt fremskredne, at Det nordiske økonomiske Samarbejdsudvalg, der består af embedsmænd fra Finland, Norge, Sverige og Danmark, har afgivet sin beretning om nordisk økonomisk samarbejde.

Beretningen indeholder en række konkrete forslag til et vidtgående økonomisk samarbejde mellem Danmark, Finland, Norge og Sverige, herunder oprettelsen af et fælles nordisk marked omfattende ca. 80 pct. af den nordiske samhandel samt forslag vedrørende produktionssamarbejde, samarbejde om teknisk forskning og uddannelse, et finansielt samarbejde og et samvirke om handelspolitiske spørgsmål. Beretningen vil i løbet af et par uger blive offentliggjort samtidig i de fire lande.

I overensstemmelse med beslutning på Nordisk Råds møde i Helsingfors er det hensigten at forelægge beretningen for Nordisk Råds forestående møde i Oslo, om muligt suppleret med en tillægsberetning om forholdet mellem de nordiske og de vesteuropæiske bestræbelser for en friere samhandel.

Regeringen har endnu ikke taget stilling til de foreliggende forslag om nordisk økonomisk samarbejde, idet disse spørgsmål må overvejes i sammenhæng med de endnu ikke afsluttede forhandlinger om planerne for et vesteuropæisk frihandels-

område og en toldunion mellem Tyskland, Frankrig, Italien og Beneluxlandene.

Danmark er dybt interesseret i, at disse forhandlinger fører frem til en afvikling af de europæiske landes hidtidige beskyttelsespolitik. Det er herunder af livsvigtig betydning for Danmark — og i særdeleshed for dansk landbrug — at de nye markedsplaner udformes således, at de også sikrer friere afsætningsforhold for vore hovedeksportvarer.

Ud fra disse synspunkter forhandler regeringen med fællesudvalget for de seks europæiske lande, der har afsluttet Romtraktaten, ligesom regeringen aktivt deltager i forhandlingerne i den europæiske samarbejdsorganisation, OEEC, om oprettelsen af et europæisk frihandelsområde, omfattende såvel de seks lande som andre vesteuropæiske lande.

Et europæisk frihandelsområde må for at tilgodese Danmarks interesser omfatte landbruget på en sådan måde, at en forskelsbehandling forhindres. Også industriens og de øvrige erhvervs produktions- og afsætningsvilkår såvel som handelen vil på indgribende måde blive påvirket af de ændringer, der vil følge af en gennemførelse af de forskellige markedsplaner. Der er påbegyndt en undersøgelse af de forventede økonomiske og sociale virkninger af en eventuel tilslutning til henholdsvis fællesmarkedet og frihandelsområdet. Regeringen agter i behandlingen af disse spørgsmål fortsat at opretholde nær kontakt med de parlamentariske organer såvel som med næringslivets hovedorganisationer.“

Efter nærmere at have omtalt en række lovgivningsanliggender og belyst den finansielle og erhvervsøkonomiske baggrund for regeringens politik sluttede statsministeren sin udførlige redegørelse således:

„Ud over de opgaver, som den indre økonomiske udvikling stiller os over for, vil Danmarks deltagelse i større markeder rejse betydelige tilpasningsproblemer for erhvervslivet. En nedbrydning af toldskrænkerne og andre hindringer for handelen mellem de europæiske lande vil åbne helt nye muligheder for dansk foretagsomhed, men vil samtidig påføre danske virksomheder øget konkurrence. Regeringen anser det for den

vigtigste erhvervspolitiske opgave i den kommende tid at bidrage til, at danske virksomheder står rustet til at udnytte de muligheder, som måtte vise sig, og til med mindst mulige ofre at kunne klare overgangsvanskelighederne. Regeringen er med henblik herpå også rede til på bedst mulig måde at bistå landbruget og andre erhverv i deres bestræbelser for at vinde nye markeder for danske produkter.

Som det fremgår af denne redegørelse, er det regeringens hensigt at føre en økonomisk konsolideringspolitik med det formål at styrke den valutariske stilling og at fremme den for produktionen, beskæftigelsen og investeringerne i erhvervslivet nødvendige opsparing.

Regeringen lægger stor vægt på, at der tilvejebringes det bedst mulige samarbejde mellem alle de organer, der er af betydning for landets økonomiske politik, så de enkelte samfundsgrupper under varetagelsen af egne interesser samtidig har det hele samfunds fælles interesser for øje.

Regeringen vil arbejde for, at der samles den bredest mulige parlamentariske tilslutning til løsningen af alle foreliggende opgaver. Regeringen håber på et positivt og sagligt samarbejde til alle sider, ikke mindst når de store spørgsmål, som får indgribende betydning for vort lands hele fremtidige stilling, kommer til behandling. Måtte de praktiske resultater, vi da skal finde frem til, blive nået i sundt samvirke mellem alle demokratiske kræfter i det høje ting.

Jeg foreslår, at vi indleder det nye folketingsår med et trefoldigt: Danmark leve!“

(Medlemmerne besvarede denne opfordring med et trefoldigt hurra).

Forinden åbningsmødet afholdtes samme dag kl. 10 i Christiansborg slotskirke en gudstjeneste, ved hvilken chef for Kirkens Korshær, pastor *Haldor Hald* prædikede.

Præsidium og tingsekretærer samt stående udvalg.

Folketinget sattes den 1. oktober 1957 ved, at der under aldersformandens (Jensen-Brobys) forsæde valgtes et præsidium bestående af 1 formand og 4 næstformænd, og at der derefter under formandens forsæde valgtes 4 tingsekretærer.

Til *formand* valgtes: statsrevisor *Gustav Pedersen* (S), til *1. næstformand*: realskolebestyrer *Marius Buhl* (V), til *2. næstformand*: fhv. minister *Ole Bjørn Kraft* (KF), til *3. næstformand*: statsrevisor *Aage Fogh* (RV) og til *4. næstformand*: overlærer *Helge Madsen* (DR). (F. sp. 1). Efter Helge Madsens død $12/8$ 1958 udpegede hans parti disponent Niels Andersen til 4. næstformand.

Til tingsekretærer valgtes: maskinarbejder *Horn* (S), forpagter *Peter Larsen* (V), stadsskoleinspektør *Jacob Pedersen* (KF) og adjunkt *Helge Larsen* (RV). (F. sp. 1).

Den 2. oktober 1957 nedsatte tinget de i forretningsordensens § 7 foreskrevne *stående udvalg*, nemlig:

- 1) *Udvalget for forretningsordenen*, bestående af tingets præsidium: Gustav Pedersen [formand], Marius Buhl [næstformand], Ole Bjørn Kraft, Aage Fogh og Helge Madsen, samt følgende valgte medlemmer: Einer-Jensen, Chr. Christiansen, Holger Eriksen, Horn, Per Hækkerup, K. Axel Nielsen, Edel Saunte, Kirsten Gloerfelt-Tarp, Gøting, Erik Eriksen, Thisted Knudsen, Sønderup, Øllgaard, Aksel Møller (fra $28/3$ Thestrup), Jørgen Jørgensen (Ullerup) og Poul Sørensen. (F. sp. 33).
- 2) *Udvalget til valgs prøvelse*: Edel Saunte [formand], Victor Gram, Poul Hansen (Svendborg), Lund Jensen, Holger Larsen, Th. Mikkelsen, Lars M. Olsen, Else Zeuthen [næstformand], Niels Andersen, Gideon, Henry Hansen, Heick, Kr. Juul, Harald Nielsen, Hanne Budtz, Clausen (Olufskjær) og Adolph Sørensen. (F. sp. 33).

- 3) *Finansudvalget*: Carl Petersen, Brodthagen, Dose, Poul Hansen (Svendborg), Lars P. Jensen [næstformand], Peter Jørgensen, Peter Kristensen (Ålborg), Lannung, J. M. Pedersen, Anders Andersen, Damsgaard, Henry L. W. Jensen ($\frac{7}{11}$ - $\frac{14}{1}$ Kr. Juul), Jensen-Brobjy [formand], Thorkil Kristensen, Poul Claussen, Poul Møller (fra $\frac{11}{4}$ Gottschalck-Hansen) og Thestrup. (F. sp. 34).
- 4) *Lønningsudvalget*: Holger Eriksen, Kaj Andresen, Carl P. Jensen, Peter Jørgensen, Aage Knudsen, Holger Larsen, M. Larsen (Kolding), Kirsten Gloerfelt-Tarp, Gøting, Henry Christensen [næstformand], Henry Hansen, Hartling, Heick, Thisted Knudsen, Baagø [formand], Gottschalck-Hansen og Erna Sørensen. (F. sp. 34).
- 5) *Indfødsretsudvalget*: Axel Ivan Pedersen [formand], Bladt, Lysholt Hansen, K. Axel Nielsen, Sofie Pedersen, Ravn, Chr. Thomsen, Slipsager [næstformand], Gøting, Vagn Bro, From, Ejnar Hansen, Heick, Peter Larsen, Clausen (Olufskjær), Marie Antoinette von Lowzow (fra $\frac{24}{10}$ Hanne Budtz) og Jacob Pedersen. (F. sp. 34).
- 6) *Ombudsmandsudvalget*: Gustav Pedersen [formand], K. B. Andersen, Per Hækkerup, Frode Jakobsen, K. Axel Nielsen [næstformand], Edel Saunte, Astrid Skjoldbo, Kirkegaard, Gøting, Vagn Bro, Marius Buhl, Erik Eriksen, Heick, Helga Pedersen, Ole Bjørn Kraft, Ninn-Hansen og Poul Sørensen. (F. sp. 34).

Til at føre tilsyn med *folketingets bibliotek* valgtes *Kolbjørn og Østergaard*. (F. sp. 35).

Til at føre det i grundlovens § 71 omhandlede *tilsyn med behandlingen af personer, som er underkastet frihedsberøvelse*, valgtes: Kaj Andresen [formand], Boye Hansen, Peter Jørgensen, Else Zeuthen, Helge Madsen [næstformand], Søren Andersen, Paabøl, Bøgholm og Erna Sørensen. (F. sp. 35).

Folketingets ombudsmand.

Siden stillingen som folketingets ombudsmand oprettedes, har den været beklædt af professor, dr. jur. *Stephan Hurwitz*, der første gang valgtes til den ved folketingsbeslutning af 29. marts 1955 og genvalgtes 21. juni 1957.

Ifølge § 15 i lov nr. 203 af 11. juni 1954 om folketingets ombudsmand skulle forslag til lovens revision have været fremsat i folketingsåret 1956-57. Ved lov nr. 71 af 29. marts 1957 ændredes fristen imidlertid til folketingsåret 1957-58, og den er ved lov nr. 126 af 10. maj 1958 yderligere blevet udskudt til folketingsåret 1958-59, som det nærmere findes omtalt side 424.

I september 1958 udsendte ombudsmanden sin *beretning for 1957*.

Det fremgår af beretningen, at der i årets løb indkom 1 029 sager mod 869 i 1956. Af de i 1957 indkomne sager er 384 optaget til undersøgelse, mens 645 uden forelæggelse for vedkommende myndighed er blevet afvist eller henlagt. De ikke behandlede sager, af hvilke 60 blev oversendt til andre myndigheder, fordelte sig således:

For sent indgivne (ombudsmandslovens § 6)	65
Klagen angik dommeres embedsførelse m. v.	97
Klagen angik kommunale myndigheder	90
Klagen vedrørte andre forhold uden for ombudsmandens kompetence	124
Afvist på grund af særlig adgang til klage til højere administrativ myndighed	11
Tilbagekaldte klager	13
Klagen afvist uden forelæggelse for vedkommende statsmyndighed	135

Samtaler under inspektionsrejser, hvor ikke yderligere er foretaget	70
Forespørgsler m. v.	25
Andre henvendelser (herunder meningsløse og anonyme)	15
	<hr/>
	645

De 384 sager, der optoges til undersøgelse, vedrørte i flere tilfælde mere end én myndighed. I nedenstående oversigt over sagernes fordeling på de forskellige administrationsgrene er sagerne henført under den myndighed, de i det væsentlige vedrørte.

Justitsministeriet og direktoratet for fængselsvæsenet . . .	38
Finansministeriet (herunder skattedepartementet og dep. for told- og forbrugsafgifterne)	26
Forsvarsministeriet	13
Socialministeriet	13
Boligministeriet	6
Andre ministerier	31
Anklagemyndigheden	18
Politiets virksomhed i øvrigt	57
Statsfængslerne	15
Psykopatforvaringsanstalterne	13
Københavns overpræsidium og amterne	23
Landsskatteretten, statens ligningsdirektorat og andre skattemyndigheder	31
Direktoratet for ulykkesforsikringen	12
Invalideforsikringsretten	11
Generaldirektoratet for statsbanerne	10
Andre myndigheder	67
	<hr/>
	384

4 af sagerne optog ombudsmanden til behandling af egen drift.

I beretningen oplyses, at der pr. 1. august 1957 henstod 1 sag fra 1955 og 25 sager fra 1956. Den 1. august 1958 var disse sager på 4 nær afsluttet. På samme tidspunkt henstod 28 sager fra 1957.

I alt var der således pr. 1. august 1957 afsluttet 356 sager fra 1957 og 22 af de pr. 1. august 1957 henstående sager.

I flertallet af tilfældene fandt ombudsmanden ikke grundlag for *kritik*. Kun i godt 50 af sagerne fra 1957 og i 10 af de ældre sager, som beretningen omhandler, fremkom der oplysninger, som gav anledning til kritik. Herudover var der 31 tilfælde, hvor ombudsmanden vel ikke fremsatte nogen kritik, men rettede *henstillinger* til vedkommende myndighed, enten vedrørende den forelagte sag eller vedrørende spørgsmål af almindelig karakter. Til flere ministerier er eksempelvis rettet henstillinger angående ændring af lovbestemmelser eller administrative bestemmelser.

De forhold, som er blevet kritiseret, har bl. a. drejet sig om mangler ved sagernes behandling eller om langsomhed ved deres ekspedition. Vedkommende myndighed har i en række tilfælde bragt forholdet i orden eller beklaget fejlen, så at ombudsmanden ved sin afgørelse har kunnet tage den skete foranstaltning eller beklagelse til efterretning og undlade at foretage videre.

I beretningen omtales nærmere en række sager, der skønnes at have almindelig interesse, eller som har givet anledning til at udtale kritik eller fremkomme med henstillinger. Endvidere behandles spørgsmålet om fremtidige ændringer i ombudsmandsloven, ligesom der gøres rede for nogle *inspektionsrejser*, som ombudsmanden — i modsætning til i 1955 og 1956, da der ikke kunne afses tid hertil — har foretaget i 1957. Beretningen afsluttes med et *sagregister*, der er fælles for denne og de to tidligere udsendte årsberetninger for 1955 og 1956.

Antallet af ombudsmandens *medarbejdere* undergik ingen ændring i 1957, men der blev for flere af de ansatte normeret faste tjenestemandstillinger. Pladsforholdene, der havde været noget knebne, bedredes ved indretning af to nye kontorlokaler.

Nordisk Råd.

Den *danske delegation*, der valgtes af folketinget den 2. oktober 1957, og hvis sammensætning findes anført side 590, konstituerede sig med Erik Eriksen som formand og Einer-Jensen som næstformand og med disse samt Ole Bjørn Kraft, Helge Madsen, A. C. Normann og Gustav Pedersen som medlemmer af arbejdsudvalget. Delegationens generalsekretær var cand. mag. Frantz Wendt.

Der har ikke været holdt nogen session i rådet inden for folketingsåret 1957-58.

På sin 5. session i Helsingfors vedtog rådet 22. februar 1957, at næste session skulle forlægges til Oslo, og overdrog til præsidiets at fastsætte det nærmere tidspunkt til en af månederne januar eller februar 1958. På sit møde i Båstad 2. juni 1957 besluttede præsidiets, at sessionen skulle holdes i dagene 27. januar—2. februar 1958.

Ved den 5. session i Helsingfors bemyndigede rådet efter forslag af sit økonomiske udvalg rådets præsidium til eventuelt at indkalde udvalget til møde forud for rådets 6. session til en forberedende behandling af spørgsmålet om det økonomiske samarbejde i Norden. Efter at Det nordiske økonomiske Samarbejdsudvalg den 21. oktober 1957 havde afgivet sin store rapport om nordisk økonomisk samarbejde, lod præsidiets et sådant møde afholde på Hindås turisthotel ved Göteborg i dagene 8.-10. november 1957. Til mødet var indbudt de nordiske ministre for økonomisk samarbejde, Det nordiske økonomiske Samarbejdsudvalg samt repræsentanter for de partier i de nordiske rigsdage, som er repræsenteret i rådet, men ikke i dettes økonomiske udvalg.

Der var på mødet i Hindås enighed om, at det ikke var muligt at tage endelig stilling til en *nordisk toldunion*, førend

man kunne bedømme udfaldet af de forhandlinger, som under OEECs auspicer fandt sted i Paris vedrørende et vesteuropæisk frihandelsområde. Under disse forhold fandt rådets økonomiske udvalg, at det ikke ville tjene noget formål at optage rapporten fra Det nordiske økonomiske Samarbejdsudvalg til behandling på den berammede rådssession i januar 1958. På baggrund af denne udtalelse fra rådets økonomiske udvalg tog præsидiet 10. november 1958 initiativet til at flytte åbningsdatoen for den 6. session fra 27. januar til 26. oktober 1958. Som motivering for dette skridt anførte præsидiet følgende:

Ved en drøftelse af rådets arbejdsformer på mødet i Båstad 2. juni 1957 enedes præsидiet om at foreslå, at tidspunktet for rådets ordinære sessioner skulle flyttes fra det hidtidige tidspunkt omkring 1. februar til slutningen af oktober, med begyndelsesdato på den sidste søndag i oktober. Præsидiet pegede på, at sidstnævnte tidspunkt omkring 1. november af hensyn til det parlamentariske arbejde passede samtlige lande bedre end en mødetid i februar.

Eftersom præsидiet på sit møde i juni 1957 havde regnet med, at det ville være nødvendigt at optage spørgsmålet om det nordiske økonomiske samarbejde til realitetsbehandling allerede i begyndelsen af 1958, gik det ud fra, at den påtænkte flytning af mødetidspunktet først kunne finde sted i 1959. Da det under forhandlingerne på Hindås blev oplyst, at en sådan realitetsbehandling af de økonomiske spørgsmål ikke kunne finde sted omkring 1. februar, til hvilket tidspunkt rådet var indkaldt, tog præsидiet initiativet til at få tidspunktet for sessionen flyttet allerede i 1958.

Det stod imidlertid præsидiet klart, at spørgsmålet om det nordiske økonomiske samarbejde eventuelt kunne komme til at kræve behandling i rådet tidligere end i oktober 1958. Præsидiet erklærede sig derfor på sit møde i Hindås 10. november 1958 rede til at tage initiativet til at sammenkalde en ekstrasession af rådet for at behandle dette spørgsmål, såfremt det skulle vise sig nødvendigt. Samtidig meddelte præsидiet, at det agtede at benytte den fuldmagt, rådet havde givet det, til at indkalde rådets økonomiske udvalg til et nyt møde til behandling af det

økonomiske samarbejde, så snart et sådant møde skulle vise sig påkrævet.

Ved mødet på Hindås besluttede rådets økonomiske udvalg at henstille til regeringerne at lade Det nordiske økonomiske Samarbejdsudvalgs rapport supplere med en redegørelse for forholdet mellem et europæisk frihandelsområde og det nordiske økonomiske samarbejde samt endvidere at inddrage også de 20 pct. af den nordiske samhandel, som ikke var behandlet i samarbejdsudvalgets rapport, under samarbejdsudvalgets undersøgelser.

På et møde i Stockholm 25. august 1958 besluttede præsидiet at indkalde rådets økonomiske udvalg til et møde i Saltsjöbaden ved Stockholm den 22. og 23. september 1958 og til dette møde at indbyde ministrene for økonomisk samarbejde, Det nordiske økonomiske Samarbejdsudvalg samt repræsentanter for de partier, som er repræsenteret i rådet, men ikke i dettes økonomiske udvalg. Formålet med mødet var at give information vedrørende resultatet af de supplerende undersøgelser om fællesmarkedet.

Ved samme møde i Stockholm 25. august 1958 besluttede præsидiet ligeledes at foreslå de nationale delegationer at udsætte begyndelsesdatoen for rådets 6. session i Oslo fra 26. oktober til 9. november 1958. Årsagen hertil var, at OEECs ministerkomité vedrørende frihandelsproblemerne skulle holde møde i Paris i dagene 21.-30. oktober 1958. Ved udsættelsen ønskede præsидiet at gøre det muligt for rådet at diskutere spørgsmålet om nordisk økonomisk samarbejde i lys af resultaterne på frihandelsmødet i Paris. Præsидiets forslag om udsættelse fandt tilslutning hos delegationerne.

Den 22. september 1958 offentliggjordes „Nordisk økonomisk samarbejde. Tillægsberetning fra Det nordiske økonomiske Samarbejdsudvalg.“

Den 22. og 23. september 1958 afholdtes det ovenfor nævnte møde i Saltsjöbaden, hvis formål alene var at informere Nordisk Råds økonomiske udvalg om indholdet af den nye beretning. Udvalget anbefalede, at man foretog en dybere undersøgelse af de valuta- og betalingsbalanceproblemer, som

er forbundet med et nordisk fællesmarked. Det gentog også sin opfordring fra Hindås til de regeringer, som deltager i frihandelsforhandlingerne i Paris inden for rammen af OEEC, om at samarbejde så meget som muligt for at opnå de bedst mulige vilkår for nordisk eksport inden for et kommende frihandelsområde. Udvalget pegede udtrykkeligt på landbrugsvarerne, fiskeprodukterne, skovprodukterne, aluminium og ferrolegeringer.

Rådets økonomiske udvalg drøftede ligeledes den videre behandling af spørgsmålet om et nordisk fællesmarked, nu da udredningsarbejdet i alt væsentligt var afsluttet. Tidspunktet for en politisk stillingtagen kunne dog, efter udvalgets mening, ikke fastsættes, førend man havde fået større klarhed over, hvorhen forhandlingerne om frihandelsområdet ville komme til at føre. Derimod var det hensigten at holde en almindelig debat om det nordiske økonomiske samarbejde ved rådssessionen i november 1958 på grundlag af eksperternes rapporter fra 1957 og 1958. Udvalget drøftede også afholdelse af en ekstrasession i rådet for at fremskynde behandlingen af sagen, når det blev aktuelt at træffe en afgørelse.

I den af rådet nedsatte komité på 9 medlemmer til at forberede det juridiske udvalgs arbejde under sessionerne og til at varetage den videre behandling af de spørgsmål vedrørende nordiske borgeres retlige ligestilling, som ikke er henlagt til andre særlige organer, har de danske medlemmer været Holger Eriksen og Knud Thestrup. Thestrup har været komiteens formand.

I den komité på 9 medlemmer, som rådet har nedsat for at forberede spørgsmålet om fælles arbejdsmarked for medicinsk personel, var Nina Andersen og Harald Nielsen de danske medlemmer.

Danske medlemmer af redaktionskomiteen i det parlamentariske tidsskrift *Nordisk Kontakt* har været Per Hækkerup og Ole Bjørn Kraft. Dansk redaktør er Svend Thorsen.

Fortegnelse over de i folketingsåret 1957—58 behandlede sager.

A.

Vedtagne lovforslag.

I. Fremsat af regeringen.

Statsministeren vedrørende:	Side
1. Lov om ændring af lov om oprettelse af et teknisk-videnskabeligt forskningsråd	53
2. Lov om årpenge for tronfølgeren prinsesse Margrethe	54
Udenrigsministeren vedrørende:	
3. Lov om Nordisk Råd	55
Finansministeren vedrørende:	
4. Finanslov for finansåret fra 1. april 1958 til 31. marts 1959	58
5. Lov om tillægsbevilling for finansåret fra 1. april 1957 til 31. marts 1958	62
6. Lov om optagelse af et statspræmieobligationslån	64
7. Lov om påligningen af indkomst- og formueskat til staten m. m.	66
8. Lov om udskrivning af indkomst- og formueskatten til staten for skatteåret 1958-59	79
9. Lov om beskatningen af renteforsikringer m. v.	83
10. Lov om særlig indkomstskat m. v.	94
11. Lov om sømandsskat	104
12. Lov om lempelse af beskatningen af merindtægt for skatteåret 1959-60	112
13. Lov om børnetilskud	113
14. Lov om ændringer i lov om præmiering af opsparing	114
15. Lov om ophævelse af engangsskat-nævnet	116
16. Lov om en opsparingsordning for unge ikke-forsørgere	116
17. Lov om ændring i lov nr. 179 af 23. juni 1956 om vurdering af landets faste ejendomme	122
18. Lov om ændring i lov om vurdering af landets faste ejendomme	122

	Side
19. Lov om ændring af lov om beskatning af frugtplantager..	131
20. Lov om ændring i lov om toldafgifterne m. m.....	133
21. Lov om ændring i lov om omsætningsafgift af chokolade- og sukkervarer m. m.....	136
22. Lov om ændring i lov om afgift af forlystelser.....	137
23. Lov om ændring i lov om totalisatorspil.....	142
24. Lov om ændring i lov om omsætningsafgift af motorkøretøjer m. v.....	143
25. Lov om ændring i lov om afgift af benzin og i lov om omsætningsafgift af motorkøretøjer m. v.....	146
26. Lov om en tillægsafgift af visse motorkøretøjer m. v.....	148
27. Lov om refusion for rutebiler.....	150
28. Lov om ændring i lov om statsanstalten for livsforsikring.	153
29. Normeringslov for finansåret 1958-59.....	156
30. Lov om lønninger og pensioner m. v. til statens tjenestemænd.....	158
31. Lov om normering og klassificering af statstjenestemandstillinger.....	175
32. Lov om pensionering af civile funktionærer, håndværkere og arbejdere ved hæren og søværnet m. v.....	177

Landbruksministeren vedrørende:

33. Lov om tillæg til lov om indmalingspligt m. m. for dansk hvede og rug.....	178
34. Lov om en kornordning for høståret 1958-59.....	179
35. Lov om afsætning af danske landbrugsvarer.....	183
36. Lov om midlertidig ændring af lov om fortrinsret i høsten.	187
37. Lov om sundhedskontrol med planteskoleplanter.....	189
38. Lov om udførsel af kød m. m.....	191
39. Lov om slagtning, forhandling, udførsel og indførsel af fjerkræ m. v.....	195
40. Lov om tilvirkning og forhandling m. m. af ost.....	197
41. Lov om bortfald af hartkorn eller matrikelskyld for ejendomme i købstæder og flækker.....	201
42. Lov om ændringer i lov om udstykning og sammenlægning m. m. af faste ejendomme.....	203
43. Lov om ændringer i lov om landbrugsejendomme.....	205
44. Lov om tillæg til lov om visse landbrugsejendommers brug og overgang til selveje.....	207
45. Lov om udlån til statshusmandsbrug m. m.....	208
46. Lov om udlån til arbejderboliger på landet.....	209
47. Lov om den kgl. veterinær- og landbohøjskole.....	211
48. Lov om afholdelse af frivillig offentlig auktion over indlandske pelsdyrskind og huder.....	214

	Side
49. Lov om ændring i lov om bekæmpelse af skadeligt dyre- og fuglevildt.....	215
50. Lov om brunkullejer.....	217

Fiskeriministeren vedrørende:

51. Lov om ind- og udførsel af fisk.....	218
52. Lov om ændring i lov om støtte til nybygning af færøske fiskerfartøjer m. v.....	220

Indenrigsministeren vedrørende:

53. Lov om ændring af lov vedrørende personlig skat til kommunen.....	222
54. Lov om ophævelse af den fælleskommunale udligningsfond.....	232
55. Lov om ændring af lov om kommunale ejendomsskatter m. v.....	234
56. Lov om ændring i lov om kommunale valg.....	239
57. Lov om Skjern kommunes oprettelse til købstad.....	243
58. Lov om indfødsrets meddelelse m. v. (I).....	248
59. Lov om indfødsrets meddelelse m. v. (II).....	248
60. Lov om ændring i lov om sygehusvæsenet m. v.....	250
61. Lov om ændring af lov angående vitaminreklame.....	251
62. Lov om ændringer i lov om apotekervæsenet.....	253
63. Lov om udskydelse af revision af lov om statens husholdningsråd.....	254

Arbejdsministeren vedrørende:

64. Lov om ændringer i lov om mægling i arbejdsstridigheder.	255
65. Lov om ændring i lov om erhvervsvejledning.....	266

Boligministeren vedrørende:

66. Lov om ændring i lov om leje.....	269
67. Lov om ophævelse af lov om renten af udlån mod pant i fast ejendom.....	271
68. Lov om midlertidige bestemmelser vedrørende rentegaranti for husmandskreditforeningernes kasseobligationer	273

Socialministeren vedrørende:

69. Lov om oprettelse af et socialforskningsinstitut.....	274
70. Lov om ændring i lov om folkeforsikring.....	276
71. Lov om ændring i lov om folkeforsikring. (Om reglerne for adgang til at oppebære folkepensionens mindstebeløb m. m.).....	278

	Side
72. Lov om eftergivelse af kommunehjælp og om ekstraordinær adgang til folkepension.....	280
73. Lov om ændringer i lov for Færøerne om aldersrente og lov for Færøerne om invalideforsikring.....	282
74. Lov om ændring af lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v. (Tilskud til de anerkendte arbejdsløshedskasser m. v.).....	284
75. Lov om ændring i lov om midlertidigt tillæg til visse ydelser i henhold til lov om forsikring mod følger af ulykkestilfælde, loven om invaliderente m. v. til tilskadekomne militære værnepligtige samt loven om invalideforsørgelse.....	292
76. Lov om ændring i lov om offentlig forsorg. (Vedrørende ophævelse af visse bestemmelser om tab af valgret og valgbarhed til offentlige forsamlinger eller råd).....	294
77. Lov om ændringer i lov om offentlig forsorg (vedrørende børneforsorgens administration m. v.).....	296
78. Lov om en særlig ydelse til enlige mødre.....	304
79. Lov om ændringer af visse bestemmelser i lov om foranstaltninger vedrørende åndssvage.....	306

Ministeren for offentlige arbejder vedrørende:

80. Lov om foretagelse af visse ekspropriationer m. v.....	307
81. Lov om etablering af jernbane- og automobilfærgefarten over Femer Bælt, udgående fra Rødby Havn, med tilhørende jernbane- og motorvejsforbindelser.....	309
82. Lov om forlængelse af privatbaneeneretsbevillinger....	313
83. Lov om tilskud til de offentlige veje.....	315
84. Lov om autorisation af elektroinstallatører m. v.....	323

Ministeren for Grønland vedrørende:

85. Arvelov for Grønland.....	326
86. Lov om ændring i lov for Grønland om indførselsafgifter m. v.....	332

Handelsministeren vedrørende:

87. Lov om valutaforhold m. v.....	336
88. Beværterlov.....	344
89. Lov om bybefolkningens forsyning med mælk og fløde... 358	358
90. Lov om egnsudvikling.....	364
91. Lov om tekniske skoler, teknika og teknologiske institutter 368	368
92. Lov om forlængelse af lov om statens materialprøveråd.. 377	377
93. Lov om forlængelse af lov om indskrænkning i adgangen til at anvende pap og andre erstatningsmaterialer i skotøj 378	378

	Side
94. Lov om ændring i lov om livsforsikringsvirksomhed....	379
95. Lov om forlængelse af lov om bortsalg af visse brugte personmotorkøretøjer.....	381
96. Lov om fordelingen af visse fra udlandet modtagne erstatninger.....	382
97. Dykkerlov.....	386
98. Lov om eksaminer for skibsmaskinmestre m. m.....	389
99. Lov om nautiske eksaminer m. m.....	391
100. Lov om skibes bemanning.....	394
101. Lov om skibsregistreringsafgifter.....	400
102. Lov om ændringer i lov om velfærdsforanstaltninger for søfarende.....	402

Justitsministeren vedrørende:

103. Lov om ændringer i lov om rettens pleje. (Sagførerens møderet for højesteret, voteringsordningen i højesteret og nordiske sagførerens møderet).....	404
104. Lov om ændringer i lov om rettens pleje m. v. (Administrativt bestemt frihedsberøvelse).....	418
105. Lov om ændringer i lov om rettens pleje. (Politiets ledelse m. v.).....	421
106. Lov om ændringer i lov om udlændinges adgang til landet m. v.....	422
107. Lov om ændring i lov om folketingets ombudsmand....	424
108. Lov om ændring i færdselslov.....	425
109. Lov om forbud mod visse fyrværkeriartikler.....	427
110. Lov om ændringer i lov for Færøerne om rettens pleje..	429
111. Lov for Færøerne om udgifterne i strafferetsplejen.....	433
112. Lov om ændringer i lov om politiet på Færøerne.....	434
113. Lov om arrestvæsenets ordning på Færøerne.....	435
114. Lov for Færøerne om pantsætning af fangst i årene 1958-1962.....	437

Kirkeministeren vedrørende:

115. Lov om folkekirkens lønningsvæsen m. v.....	438
--	-----

Undervisningsministeren vedrørende:

116. Lov om ændringer af lov om folkeskolen.....	443
117. Lov om gymnasieskoler.....	457
118. Lov om lønninger m. m. til folkeskolens lærere.....	462
119. Lov om ændring af lov om „Ungdommens uddannelsesfond“s forvaltning og virksomhed.....	467
120. Lov om ændring af loven om oprettelse af „Statens almindelige Videnskabsfond“.....	469

121. Lov om erhvervelse af arealer til den polytekniske læreanstalt, Danmarks tekniske højskole.....	471
122. Lov om udvidelse og ombygning af rigshospitalet.....	473
123. Lov om udskydelse af revisionen af lov om folkebiblioteker	475
124. Lov om de kulturhistoriske lokalmuseer.....	477

Forsvarsministeren vedrørende:

125. Lov om yderligere forlængelse af lov om bemyndigelse til opretholdelse af en dansk styrke i udlandet.....	481
126. Lov om udskydelse af revision af lov om lodsvæsenet....	483

II. Fremsat af medlemmer af folketinget.

127. Lov om ophævelse af lov om nedsættelse af en trustkommission.....	484
--	-----

B.

Ikke vedtagne lovforslag.

I. Fremsat af regeringen.

Statsministeren vedrørende:

1. Forslag til lov om vederlag og pension m. v. for ministre..	489
--	-----

Finansministeren vedrørende:

2. Forslag til lov om ændring i lov om afgift af spiritus, vin og øl.....	494
---	-----

Indenrigsministeren vedrørende:

3. Forslag til lov om et levnedsmiddelinstitut m. m.....	497
--	-----

Arbejdsministeren vedrørende:

4. Forslag til lov om iværksættelse af offentlige arbejder m. v. og beskæftigelse af arbejdsløse.....	501
---	-----

Socialministeren vedrørende:

5. Forslag til lov om ændringer i lov om offentlig forsorg (vedrørende børneforsorgens administration m. v.) (taget tilbage).....	506
6. Forslag til lov om pension og hjælp til enker m. fl.....	507

Ministeren for offentlige arbejder vedrørende:

7. Forslag til lov om et trafikråd for Storkøbenhavn..... 516

Handelsministeren vedrørende:

8. Forslag til lov om forsikringsvirksomhed..... 522
 9. Forslag til lov om ændring i lov om tilsyn med pensionskasser..... 526
 10. Forslag til lov om ændring i lov om uretmæssig konkurrence og varebetegnelse..... 527

Justitsministeren vedrørende:

11. Forslag til lov om ændring i færdselsloven 531

Kirkeministeren vedrørende:

12. Forslag til lov om ændring i lov om folkekirkens lønningsvæsen uden for København og Frederiksberg m. m..... 534
 13. Forslag til lov om ændring i lov om folkekirkens lønningsvæsen i København og på Frederiksberg..... 535

II. Fremsat af medlemmer af folketinget.

14. Forslag til lov om ændring i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v. (Vedrørende brændsels-hjælp som tillæg til dagpengehjælp) (forkastet)..... 535
 15. Forslag til lov om ændring i lov om en fælleskommunal udligningsfond (taget tilbage)..... 538
 16. Forslag til lov om ændring i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v. (Om afskaffelse af karenstiden)..... 539
 17. Forslag til lov om ændring i lov om kommunale ejendomsskatter..... 542
 18. Forslag til lov om ændringer i lov om folkeforsikring og i lov om offentlig forsorg. (Om udvidelse af dagpengehjælpen før og efter en fødsel til at omfatte alle arbejdende kvinder med indtægt under sygekassegrænsen)..... 545
 19. Forslag til lov om ændringer i lov om iværksættelse af offentlige arbejder m. v. og beskæftigelse af arbejdsløse.. 547
 20. Forslag til lov om en særlig ydelse til folke- og invalidepensionister, kronisk syge og enlige mødre..... 549
 21. Forslag til lov om bortfald af ydelser til stabiliseringslån for skatteåret 1958-59..... 550

C.

Andre sager.

I. Forslag til folketingsbeslutning.

a. Vedtagne.

1. Folketingsbeslutning vedrørende den af den internationale arbejdskonference i Genève i året 1957 vedtagne konvention nr. 105 om afskaffelse af tvangsarbejde 554
2. Folketingsbeslutning vedrørende den af den internationale arbejdskonference i Genève i året 1957 vedtagne konvention nr. 106 om ugentlig hvile inden for handels- og kontorvirksomheder 556
3. Folketingsbeslutning vedrørende den af den internationale arbejdskonference i Genève i året 1947 vedtagne konvention nr. 81 om arbejdstilsyn inden for industri og handel . . 558
4. Folketingsbeslutning i anledning af en under 26. september 1956 i byen San José afsluttet handels- og skibsfartstraktat mellem Danmark og Costa Rica 559
5. Folketingsbeslutning i anledning af en under 10. juni 1957 i byen Lima afsluttet handels- og skibsfartstraktat mellem Danmark og Peru 561
6. Folketingsbeslutning angående folketingets ombudsmands beretning for året 1956 562
7. Folketingsbeslutning om forbud mod særlig kraftigt fyrværkeri 563
8. Folketingsbeslutning i henhold til grundlovens § 47 med hensyn til statsregnskabet for finansåret 1955-56 565
9. Folketingsbeslutning om godkendelse af „Kongeriget Danmarks Hypotekbank“s regnskab for regnskabsåret 1956-57 565

b. Ikke vedtagne.

10. Forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af en af den internationale arbejdskonference i Genève i året 1935 vedtaget konvention om nedsættelse af arbejdstiden til 40 timer ugentlig (forkastet) 566
11. Forslag til folketingsbeslutning om ændring af reglerne for refusion af de kommunale udgifter til vejvæsen og sygehuse 567
12. Forslag til folketingsbeslutning om ophævelse af lov om retsforholdet mellem husbond og medhjælper 569

II. Forespørgsler.

1. Forespørgsel til kirkeministeren af Helge Larsen (angående biskoppers tilsynspligt og den gældende praksis for præsters forkyndelsesfrihed) 571
2. Forespørgsel til indenrigsministeren af Heick, Aksel Møller m. fl. (om sammensætningen af et udvalg vedrørende statens husholdningsråd) 572
3. Forespørgsel til stats- og udenrigsministeren af Aksel Larsen m. fl. (angående militære planer inden for NATO-landene) (nægtet fremme) 574
4. Forespørgsel til stats- og udenrigsministeren af Alsing Andersen, Thorkil Kristensen, Ole Bjørn Kraft, Lannung og Helge Madsen (om udviklingen på det udenrigspolitiske område) 575
5. Forespørgsel til ministeren for udenrigsøkonomi- og økonomiministeren af Per Hækkerup, Per Federspiel, Aksel Møller, Aage Fogh og Helge Madsen (vedrørende de nordiske og europæiske markedsplaner) 575

III. Redegørelser fra ministre.

1. Redegørelse af statsministeren i henhold til grundlovens § 38 for rigets almindelige stilling og de af regeringen påtænkte foranstaltninger (åbningstale) 576
  2. Redegørelse af ministeren for offentlige arbejder angående betingelser for ydelse af tilskud til anlægsarbejder 577
  3. Redegørelse af økonomiministeren for den økonomiske årsoversigt for 1958 577
  4. Redegørelse af stats- og udenrigsministeren for den seneste tids udenrigspolitiske udvikling 577
-

Oversigt over statens drifts- og anlægsbudget for finansåret 1958—59.

44

	Efter lovforslaget		Efter finansloven	
	Udgift	Indtægt	Udgift	Indtægt
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
§				
1. Skatter og afgifter		4 694 731 700		5 188 631 700
2. Statsvirksomhederne	92 104 968		88 986 568	
3. Rentekonto		2 400 000		4 960 000
4. Adskillige indtægter		30 890 441		30 881 683
5. Kongen	2 525 000		2 537 500	
6. Det kongelige hus	252 500		322 500	
7. Folketinget	9 661 150		9 768 850	
8. Statsministeriet	5 233 602		5 427 052	
9. Ministeriet for Grønland	44 691 397		47 186 697	
10. Udenrigsministeriet	48 426 225		51 773 923	
11. Landbrugsministeriet	52 946 898		53 257 490	
12. Fiskeriministeriet	7 315 619		7 220 159	
13. Indenrigsministeriet	159 252 388		341 716 902	
14. Boligministeriet	57 757 455		57 837 544	
15. Arbejds- og socialministerierne . .	1 218 790 112		1 403 361 795	

Budget- og regnskabsoversigter.

1957/
1958

16. Min. for offentlige arbejder	19 382 809		20 373 029	
17. Handelsministeriet	55 283 775		55 661 560	
18. Justitsministeriet	252 493 897		252 668 747	
19. Kirkeministeriet	32 652 764		32 754 824	
20. Undervisningsministeriet	515 545 673		595 644 426	
21. Forsvarsministeriet	845 060 398		845 088 398	
22. Finansministeriet	332 698 481		333 776 153	
23. Pensionsvæsenet	196 124 500		196 124 500	
24. Den fælleskommunale udligningsf.	444 719 842	444 719 842		
25. Særlige fonde		17 258 176		17 283 676
26. De til vejformål m. v. bestemte indtægter	105 883 175	335 433 175	107 258 175	341 508 175
27. Anlægsudgifter	386 720 383		414 719 937	
28. Tilskud til anlægsarbejder	66 635 100		77 435 700	
I alt . . .	4 952 158 111	5 525 433 334	5 000 902 429	5 583 265 234
Merindtægt . . .	573 275 223		582 362 805	
	5 525 433 334	5 525 433 334	5 583 265 234	5 583 265 234

Oversigt over statens drifts- og anlægsbudget for finansåret 1957—58.

46

	Tillægsbevillingslov 1957—58		Finanslov og tillægsbevillingslov 1957—58 i alt	
	Udgift	Indtægt	Udgift	Indtægt
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
§				
1. Skatter og afgifter	»	270 715 050	»	4 574 872 530
2. Statsvirksomhederne	÷ 24 940 847	»	73 624 976	»
3. Rentekonto	÷ 29 857 875	»	28 141 625	»
4. Adskillige indtægter	»	13 373 062	»	42 132 648
5. Kongen	»	»	2 512 500	»
6. Det kongelige hus	»	»	251 250	»
7. Folketinget	365 450	»	9 690 650	»
8. Statsministeriet	2 666 099	»	7 140 112	»
9. Ministeriet for Grønland	4 389 690	»	46 892 967	»
10. Udenrigsministeriet	÷ 361 200	»	46 923 698	»
11. Landbrugsministeriet	8 590 687	»	59 115 928	»
12. Fiskeriministeriet	425 437	»	7 413 278	»
13. Indenrigsministeriet	11 587 432	»	173 462 604	»
14. Boligministeriet	9 918 881	»	56 613 495	»
15. Arbejds- og socialministeriet	159 921 534	»	1 192 891 385	»

Budget- og regnskabsoversigter.

1957 / 1958

16. Min for offentlige arbejder	15 904 253	»	34 250 185	»
17. Min. f. handel, industri og søfart	13 204 476	»	63 818 811	»
18. Justitsministeriet	10 562 345	»	252 640 467	»
19. Kirkeministeriet	2 428 521	»	33 549 021	»
20. Undervisningsministeriet	69 754 382	»	548 895 424	»
21. Forsvarsministeriet	÷ 18 568 523	»	863 839 961	»
22. Finansministeriet	÷ 128 236 067	»	138 275 169	»
23. Pensionsvæsenet	16 793 000	»	199 598 000	»
24. Den fælleskommunale udligningsf.	59 639 838	33 800 000	449 126 378	423 286 540
25. Særlige fonde	»	3 667 613	»	12 098 233
26. De til vejformål m. v. bestemte indtægter	÷ 12 210 094	÷ 3 675 094	97 118 081	340 853 081
27. Anlægsudgifter	÷ 19 789 080	»	357 904 447	»
28. Tilskud til anlægsarbejder	3 756 862	»	67 194 554	»
	155 945 201	317 880 631	4 810 884 966	5 393 243 032
	161 935 430	»	582 358 066	»
	317 880 631	317 880 631	5 393 243 032	5 393 243 032

Oversigt over statens drifts- og anlægsregnskab for finansåret 1956—57.

	Bevilling		Regnskab	
	Udgift	Indtægt	Udgift	Indtægt
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
§				
1. Skatter og afgifter	»	4 254 137 353	»	4 252 311 179
2. Statsvirksomheder	74 677 263	»	66 349 838	»
3. Rentekonto	60 644 500	»	52 209 000	»
4. Adskillige indtægter	»	28 576 127	»	31 395 811
5. Kongen	2 437 500	»	2 437 500	»
6. Det kongelige hus	243 750	»	243 750	»
7. Folketinget	9 279 650	»	9 220 276	»
8. Statsministeriet	9 125 881	»	8 400 165	»
9. Ministeriet for Grønland	43 962 826	»	44 840 689	»
10. Udenrigsministeriet	44 286 329	»	44 172 434	»
11. Landbrugsministeriet	57 109 003	»	56 499 737	»
12. Fiskeriministeriet	6 506 121	»	6 492 379	»
13. Indenrigsministeriet	169 350 210	»	166 232 407	»
14. Boligministeriet	39 833 117	»	39 907 184	»
15. Arbejds- og socialministeriet	1 080 507 513	»	1 095 723 654	»

4 16. Min for offentlige arbejder	29 408 915	»	28 732 528	»
17. Min f. handel, industri og søfart.	56 347 979	»	56 655 047	»
18. Justitsministeriet	243 294 026	»	242 460 976	»
19. Kirkeministeriet	31 124 581	»	31 289 750	»
20. Undervisningsministeriet	495 277 654	»	494 250 300	»
21. Forsvarsministeriet	863 925 466	»	871 361 892	»
22. Finansministeriet	146 094 419	»	141 567 862	»
23. Pensionsvæsenet	185 674 600	»	185 495 962	»
24. Den fælleskommunale udligningsf.	380 325 006	352 246 243	381 128 387	352 005 161
25. Særlige fonde	4 812 268	»	»	635 512
26. De til vejformål m. v. bestemte indtægter	107 166 175	359 293 175	103 291 038	357 981 796
27. Anlægsudgifter	334 243 392	»	307 951 896	»
28. Tilskud til anlægsarbejder	59 354 644	»	59 394 431	»
I alt . . .	4 535 012 788	4 994 252 898	4 496 309 082	4 994 329 459
Merindtægt . . .	459 240 110	»	498 020 377	»
	4 994 252 898	4 994 252 898	4 994 329 459	4 994 329 459

Samlet oversigt over statsbudgettet 1950-51—1956-57.

Mill. kr.	50—51	51—52	52—53	53—54	54—55	55—56	56—57
Told- og forbrugsafgifter . . .	1 696	1 847	1 954	2 229	2 414	2 702	2 906
Indk.- og formueskat af pers.	919	1 145	1 340	1 454	1 550	1 679	1 818
Selskabsskatter m. v.	207	267	341	344	345	349	366
Andre indtægter	40	48	28	69	53	62	88
I alt driftsindtægter	2 862	3 307	3 663	4 096	4 362	4 792	5 178
Sociale udg., sundhedsv. m.v.	859	929	1 104	1 230	1 307	1 374	1 556
Forsvar og civilforsvar	354	587	702	847	947	930	967
Pris- og rabatordninger	106	180	190	114	35	—	—
Øvrige civile driftsudgifter .	937	1 051	1 142	1 224	1 329	1 427	1 592
Civile anlægsudgifter (netto)	218	248	253	327	351	324	402
I alt drifts- og anlægsudgifter	2 474	2 995	3 391	3 742	3 969	4 055	4 517
Overskud på drifts- og anlægsbudgettet	388	312	272	354	393	737	661
Bunden opsp. indb. t. staten	—	78	124	5	—	—	—
Andre kapitalindtægter	211	131	121	154	136	168	185
I alt kapitalindtægter	211	209	245	159	136	168	185

* Nye udlån og køb af aktier .	457	553	618	710	760	834	639
Afdrag på indenlandsk gæld	499	293	337	322	316	271	342
Afdrag på udenlandsk gæld.	115	108	193	193	207	92	95
Kapitalbetalinger til intern. institutioner	—	2	3	4	67	—	34
Andre kapitaludgifter	29	÷ 1	8	19	÷ 2	13	13
I alt kapitaludgifter	1 100	955	1 159	1 248	1 348	1 210	1 123
Underskud på drifts- og ka- pitalbudgettet	501	434	642	735	819	305	277
Udgifter over restancekonti.	82	94	236	÷ 80	÷ 93	109	95
Finansieringsbehov	583	528	878	655	726	414	372
Dækket ved:							
Salg af statsobligationer .	6	451	866	787	347	281	354
Træk på nationalbanken, skatkammerbeviserm.v.	162	÷ 251	÷ 42	÷ 174	375	132	18
Udenlandske lån og gaver	415	328	54	42	4	1	—

Statens status pr. 31. marts 1955, 1956 og 1957.

	1955	1956	1957
	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.
<i>I. Aktiver:</i>			
A. Ejendomme og anlæg	2 487	2 766	2 824
B. Beredskabslager	63	66	65
C. Udlån og tilgodehavender	4 019	4 701	5 192
D. Værdipapirer	220	225	252
E. Kassebeholdning	47	51	51
F. Aktivkonto for særlige statsforskrivninger	977	983	983
G. Aktiver for særlige fonde	396	425	426
H. Kursreguleringskonto	571	598	471
J. Balancekonto	2 978	2 798	2 519
I alt aktiver	<u>11 758</u>	<u>12 613</u>	<u>12 783</u>

<i>II. Passiver:</i>			
A. Indenlandsk statsgæld	4 469	4 735	5 039
B. Udenlandsk statsgæld	1 358	1 265	1 172
C. Skatkammerbeviser	14	89	61
D. Mellemværende med Danmarks nationalbank	2 191	2 192	2 263
E. Finansministeriets mellemregning med ministerier og institutioner	187	269	305
F. Særlige statsforskrivninger	900	906	880
G. Kapitaler for de under I. G. opførte særlige fonde	396	425	426
H. Andre særlige kapitaler	2 243	2 732	2 637
I alt passiver	<u>11 758</u>	<u>12 613</u>	<u>12 783</u>

A.

Vedtagne love.

1. Lov om ændring af lov om oprettelse af et teknisk-videnskabeligt forskningsråd. (Statsminister *H. C. Hansen*). [A. sp. 915. C. sp. 151].

Fremsat skriftligt $16/1$ (F. sp. 1824). 1. beh. $28/1$ (F. sp. 2164). Partiernes ordførere: Kolbjørn, Martin, Ole Bjørn Kraft, Helge Larsen, Alfred Jørgensen og Aksel Larsen. 2. beh. $30/1$ (F. sp. 2288). 3. beh. $4/2$ (F. sp. 2356). *Loven stadfæstet 20. februar 1958.* (Lovt. nr. 38).

Ved lov nr. 194 af 30. marts 1946 bemyndigedes statsministeren til at lade staten medvirke til, at der under akademiet for de tekniske videnskaber blev oprettet et teknisk-videnskabeligt forskningsråd, der skulle have til opgave at medvirke til fremme og samordning af den teknisk-videnskabelige og erhvervsøkonomiske forskning til gavn for dansk erhvervsvirksomhed.

I henhold til lovens § 5 blev der på de årlige finanslove stillet 250 000 kr. til rådighed for forskningsrådet til forskningsarbejder og 100 000 kr. til uddeling af stipendier til unge videnskabsmænds uddannelse med teknisk-videnskabelig forskning for øje.

Ved lov nr. 48 af 18. marts 1953 blev beløbet til forskningsarbejder forhøjet fra 250 000 kr. til 400 000 kr.

Det forhøjes herved yderligere til *1 mill. kr.*

Som begrundelse herfor anførte *statsministeren* i sin fremsættelsestale, at den forøgede forskningsaktivitet på det tekniske område havde bevirket, at den hidtidige bevilling ikke længere var tilstrækkelig. „Det teknisk-videnskabelige forskningsråd har derfor andraget om, at bevillingen fra indeværende finansår at regne må blive

forhøjet fra 400 000 kr. til 600 000 kr. årlig, ligesom forskningsrådet har bebudet, at udviklingen vil medføre, at man med kortere mellemrum må andrage om forøgelse af statsbevillingen.

I overensstemmelse hermed stilles der i det forslag til lov om ændring af lov om oprettelse af et teknisk-videnskabeligt forskningsråd, jeg hermed har den ære at fremsætte for det høje folketing, forslag om, at der åbnes mulighed for, at bevillingen kan forhøjes indtil et beløb af 1 mill. kr., idet der dog for *indeværende og næste finansår* kun vil blive tale om at søge 600 000 kr. til nævnte formål.“

Lovforslaget mødte i folketinget tilslutning fra alle sider. Det vedtoges enstemmigt uden forudgående udvalgsbehandling.

---

2. Lov om årpenge for tronfølgeren prinsesse Margrethe.

(Statsminister *H. C. Hansen*). [A. sp. 917. C. sp. 153].

Fremsat skriftligt ²²/₁ (F. sp. 1951). 1. beh. ²⁸/₁ (F. sp. 2163). 2. beh. ³⁰/₁ (F. sp. 2288). 3. beh. ⁴/₂ (F. sp. 2354). *Loven stadfæstet 5. februar 1958.* (Lovt. nr. 27).

Loven har følgende indhold:

For tronfølgeren prinsesse Margrethe fastsættes fra det tidspunkt at regne, da Hendes kongelige Højhed fylder 18 år, en årpenge af 75 000 kr.

Fra det tidspunkt at regne, da Hendes kongelige Højhed fylder 21 år, fastsættes en årpenge med et grundbeløb af 100 000 kr., hvortil kommer et beløb af 31 667 kr. Sidstnævnte beløb forhøjes eller nedsættes med 833 kr. for hver 3 points, det af det statistiske departement for januar måned hvert år udregnede detailpristal med priserne i juli 1914 som basis stiger ud over eller falder under 297. Reguleringen af beløbet finder sted fra den efterfølgende 1. april.

Årpengebeløbet udbetales fra den 1. maj 1958 at regne med ¹/₁₂ månedlig og forud ved hver måneds begyndelse.

Så længe Hendes kongelige Højhed oppebærer årpenge, kan hun ikke nyde særligt vederlag for statstjeneste.

I bemærkningerne til lovforslaget anføres:

„Tronfølgeren prinsesse Margrethe fylder den 16. april 1958 18 år og bliver dermed myndig, jfr. § 7 i Danmarks Riges Grundlov af 5. juni 1953, og tager fra denne dato *sæde i statsrådet*, jfr. grundlovens § 17. Det findes derfor naturligt, at der fra dette tidspunkt

at regne, d. v. s. fra 1. maj 1958, tillægges tronfølgeren en årlig årlig; det bemærkes herved, at daværende kronprins Frederik ved lov nr. 117 af 11. marts 1917 fra det fyldte 18. år at regne fik tillagt en årlig på 48 000 kr.

Årligbeløbet foreslås fastsat til 75 000 kr. indtil det tidspunkt, da tronfølgeren fylder 21 år, og derefter til 100 000 kr., der reguleres på tilsvarende måde som årlig til andre medlemmer af det kongelige hus, jfr. lov nr. 298 af 17. november 1953.“

Under lovforslagets behandling i folketinget tog — foruden statsministeren — kun *Aksel Larsen* (DK) ordet. Han mente, at man i forbindelse med denne sag burde tage årligene til *arveprins Knud* [årbog 1953-54, side 66] op til overvejelse. Kommunerne fandt ikke, „at der er nogen rimelighed i, at man fortsat udbetaler denne store sum i årlig til prins Knud og hans hus, efter at prins Knuds om jeg så må sige officielle funktion som tronfølger for længst er ophørt, og på et tidspunkt, da man vedtager en lov om årlig for tronfølgeren prinsesse Margrethe.“

Statsministeren bemærkede hertil, at der ikke fra regeringens side ville blive taget noget initiativ til ændring af den lov, som tidligere er vedtaget vedrørende arveprins Knud og hans familie.

Under henvisning hertil erklærede *Aksel Larsen* ved 3. behandling, at hans parti ikke ville medvirke til lovforslagets fremme. Han erkendte, at når man havde en statsform med et kongeligt overhoved, kunne spørgsmålet om en vis årlig til tronfølgeren principielt ikke afvises. Hvor stor ydelsen skulle være, og hvornår den skulle begynde at løbe, var en anden sag. „Årligene til prins Knud blev imidlertid i sin tid bevilget med den motivering, at han som daværende tronfølger havde visse officielle pligter. Disse officielle pligter — og dermed begrundelsen for prinsens årlig — er jo efter den nye grundlovs og tronfølgelovs ikrafttræden bortfaldet.“ Man burde derfor benytte anledningen til at se på, hvad der kunne spares på denne konto.

Da de øvrige partier kunne tiltræde lovforslaget, som det forelå, blev det efter 3. behandling vedtaget med 135 stemmer, idet 6 medlemmer (DK) tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

---

3. Lov om Nordisk Råd. (Udenrigsminister *H. C. Hansen*). [A. sp. 463. C. sp. 63].

FremSAT skriftligt 14/11 (F. sp. 832). 1. beh. 19/11 (F. sp. 844). Partiernes ordførere: *Einer-Jensen*, *Erik Eriksen*, *Thestrup*, *Helge Larsen*, *Helge Madsen* og *Alfred Jensen*. 2. beh. 26/11 (F. sp. 947). Henvist til udvalg på 17 medlemmer (*Einer-*

Jensen [formand], Nina Andersen, Chr. Christiansen, Holger Eriksen, Victor Gram [næstformand], Per Hækkerup, Gustav Pedersen, Helge Larsen, Helge Madsen, Erik Eriksen, Marius Buhl, Damsgaard, Thorkil Kristensen, Harald Nielsen, Thestrup, Bøgholm og Ole Bjørn Kraft). Betænkning (B. sp. 181) afgivet ²⁹/₁₁. (Ordfører: Einer-Jensen). 3. beh. ¹¹/₁₂ (F. sp. 1560). *Loven stadfæstet 21. december 1957*. (Lovt. nr. 292).

Under Nordisk Råds 4. session i København i 1956 besluttedes det at overdrage til præsidiet i samarbejde med 5 repræsentanter for det juridiske udvalg at gennemgå rådets vedtægt m. v. og eventuelt stille forslag for rådet om ændringer heri.

Begrundelsen herfor var et ønske om at søge tilvejebragt nøjere sproglig overensstemmelse mellem de foreliggende affattelser af vedtægten på de fem landes sprog og at bringe vedtægten i overensstemmelse med den i rådets arbejdsordning og i praksis anvendte terminologi.

Gennemgangen af vedtægten resulterede i et forslag om en række i hovedsagen formelle ændringer i vedtægten. Under Nordisk Råds session i Helsingfors i 1957 vedtog rådet herefter en rekommandation til regeringerne i de nordiske lande om at forelægge forslaget om den ændrede vedtægt for folkerepræsentationerne i vedkommende lande.

Disse vedtægtsændringer gennemføres ved nærværende lov for Danmarks vedkommende. Da ændringerne berører samtlige paragraffer i den hidtil gældende lov, har man fundet det mest hensigtsmæssigt at vedtage en ny lov om Nordisk Råd i stedet for at foretage ændringer i de enkelte bestemmelser.

Af vedtægtsændringerne fremhæves:

Rådet benævnes „Nordisk Råd“ i stedet for „Det nordiske Råd“.

Det fastslås i vedtægtens pkt. 2, at Island ligesom de øvrige lande har ret til at vælge suppleanter for dets medlemmer af rådet.

I vedtægtens pkt. 4 er der åbnet adgang til at afholde ekstra sessioner andre steder end i medlemslandenes hovedstæder. Endvidere er antallet af medlemmer, som kan begære ekstra session indkaldt, forhøjet til 25 mod tidligere 20.

Vedtægtens pkt. 5 er ændret derhen, at præsident og vicepræsident alene kan vælges blandt rådets valgte medlemmer.

Endelig skal nævnes, at *en række detaljbestemmelser er udtaget af vedtægten* med henblik på optagelse i rådets arbejdsordning.

I lovens § 2 har man optaget en bestemmelse om, at der ved hvert folketingsårs begyndelse og efter afholdelse af valg skal *vælges medlemmer til Nordisk Råd*, hvilket stemmer med den hittidige praksis. Endvidere er reglerne for folketingets valg af medlemmer og suppleanter optaget i selve loven.

I den ændrede affattelse har § 2 følgende ordlyd:

Folketinget vælger de i vedtægtens punkt 2 omtalte 16 medlemmer ved begyndelsen af hvert folketingsår og efter afholdelse af folketingsvalg. Valget sker efter forholdstal. For hvert medlem vælges på tilsvarende måde en suppleant, der indtræder i rådet, når vedkommende medlem er forhindret. Medlemmer og suppleanter skal stedse have sæde i folketinget. Dersom et medlem eller en suppleant udtræder af rådet, vælger folketinget et medlem eller en suppleant i hans sted.

Loven indeholder en ny § 3, som tilsigter at imødekomme et ved flere lejligheder fremsat ønske om, at folketinget får mulighed for en gang om året at drøfte Nordisk Råds virksomhed. I denne paragraf bestemmes:

Den danske delegation afgiver en *årlig beretning* til folketinget om Nordisk Råds virksomhed.

Regler om *folketingets behandling af rådets beretning* vil kunne gives i tingets forretningsorden eller ved særskilt folketingsbeslutning.

Iflg. slutningsparagraffen, § 4, træder loven i kraft 1. januar 1958. Fra samme tidspunkt ophæves lov nr. 206 af 7. juni 1952 om Det nordiske Råd som ændret ved lov nr. 313 af 21. december 1955.

Lovforslaget mødte i folketinget tilslutning fra samtlige partier. Dog henstillede *Helge Madsen* (DR) til overvejelse, om man ikke kunne ændre valgmetoden således, at de partier, der er repræsenteret i finansudvalget, også fik adgang til at vælge medlemmer til Nordisk Råd.

Med henblik herpå henvistes lovforslaget efter 2. behandling til et udvalg, i hvis betænkning lovforslaget dog af hele udvalget indstilledes til vedtagelse i uændret form. Ved 3. behandling udtalte *Helge Madsen* herom:

„Vi drøftede i udvalget de tanker, som jeg fremsatte ved første og anden behandling, og man var enig om, at deres realisation kunne komme i strid med *grundlovens § 52*, hvorfor jeg undlod at stille noget ændringsforslag. Det er jo ikke det formelle, det drejer sig om, men hvis der ud af mine bemærkninger kan komme det reelle, at man i fremtiden tænker på at give Nordisk Råd så bred en basis som muligt, er min hensigt også nået.“

Lovforslaget vedtoges enstemmigt.

---

4. Finanslov for finansåret fra 1. april 1958 til 31. marts 1959. (Finansminister *Kampmann*). [D. sp. 1. D. sp. 3969].

Fremsat mundtligt ²⁷/₁₁ (F. sp. 976). 1. beh. ⁴/₁₂, ⁵/₁₂, ⁶/₁₂ og ¹¹/₁₂ (F. sp. 1203, 1282, 1405 og 1648). Partiernes ordførere: Carl Petersen, Thorkil Kristensen, Thestrup, Lannung, J. M. Pedersen og Alfred Jensen. Henvist til finansudvalget. Betænkning (D. sp. 2377) afgivet ⁷/₃. (Ordfører: Lars P. Jensen). 2. beh. ¹⁸/₃ (F. sp. 3223). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (D. sp. 2529) afgivet ²⁰/₃. 3. beh. ²⁸/₃ (F. 3519 og 3574). *Loven stadfæstet 31. marts 1958.* (Lovt. B. nr. 1)

Finanslovforslagets drifts- og anlægsbudget udviste ved fremsættelsen indtægter til beløb 5 525 mill. kr. og udgifter til beløb 4 952 mill. kr., så at der var budgetteret et overskud på 573 mill. kr. Disse beløb ændredes under sagens behandling i folketinget til henholdsvis 5 583 mill. kr., 5 001 mill. kr. og 582 mill. kr., hvorved det anslåede overskud forøgedes med 9 mill. kr.

Ved fremsættelsen af finanslovforslaget udtalte *finansministeren* indledningsvis:

„Efter gennemførelsen af den nye budgetopstilling siden 1954-55 og forenklingen af tillægsbevillingsloven året efter har arbejdet med en reform af statens budget og regnskab — som jeg tidligere har omtalt her i tinget — været rettet mod at tilvejebringe en mere systematisk og enkel opstilling af de enkelte ministeriers regnskaber. Da en sådan ændring, når den er fuldt gennemført, vil berøre praktisk taget

alle budgettets konti, har den nødvendiggjort ret omfattende og tidkrævende forarbejder. Det er imidlertid mit håb, at de første af disse omlægninger kan iværksættes på næste års finanslovsforslag.

I de to sidste år er der som bilag til finanslovsforslaget blevet fremlagt en kort redegørelse for den statsfinansielle stilling i det afsluttede regnskabsår. Da det på dette tidspunkt ikke har været muligt at indarbejde sikre skøn for det løbende finansår, vil oversigten for fremtiden blive udsendt i marts sammen med den økonomiske årsoversigt. Det er samtidig tanken til den tid at *udvide den summariske redegørelse for den finansielle stilling, som hidtil har været meddelt i årsoversigten*. En sådan redegørelse for den finansielle situation, der foreligger i begyndelsen af marts, vil kunne give et værdifuldt grundlag for tingets drøftelse af skattelovene og den øvrige økonomiske politik ved den endelige behandling af finansloven.

Før omtalen af den finansielle situation vil jeg gøre opmærksom på, at den i sommer gennemførte ændring af motorbeskatningen, hvorved det hidtidige dollarpræmietillæg blev indregnet i omsætningsafgiften af motorkøretøjer, medfører, at de på finanslovsforslaget opførte tal for statens indtægter, overskud og finansieringsbehov stiller sig gunstigere end de tilsvarende tal for tidligere og indeværende finansår. For at muliggøre en realistisk vurdering af udviklingen har jeg derfor fundet det hensigtsmæssigt, når jeg sammenholder finanslovsforslaget med tallene fra de foregående år, at indregne dollarpræmiebeløbene på samme måde i alle årene.

Tager vi denne korrektion i betragtning, viser det afsluttende statsregnskab for 1956-57 driftsindtægter på ca. 5 150 mill. kr., drifts- og anlægsudgifter på godt 4 500 mill. kr., d. v. s. et overskud på drifts- og anlægsbudgettet på næsten 650 mill. kr. Statens finansieringsbehov blev på i alt 370 mill. kr., der stort set blev dækket gennem obligationssalget.

For indeværende finansår regnedes der i den finansplan, der blev offentliggjort i den økonomiske årsoversigt, med et overskud på drifts- og anlægsbudgettet på 550 mill. kr. og et finansieringsbehov på 300 mill. kr., og da jeg i juni måned fremsatte den nye regerings finansielle lovforslag, måtte man regne med, at den finansielle stilling tegnede sig noget ugunstigere, bl. a. fordi der i mellemtiden var besluttet en fremskyndelse af statens refusioner af kommunernes sociale udgifter.

De i sommer gennemførte love om øgede statsindtægter og besparelser kunne — som jeg dengang nævnte — ventes at resultere i en styrkelse af statsfinanserne på op imod 400 mill. kr. årlig. Da disse love imidlertid først har fået virkning et stykke ind i finansåret, kan merindtægten i indeværende år anslås til godt 250 mill. kr.

Endvidere har udviklingen i den forløbne del af finansåret vist, at nogle af udgifterne — det gælder bl. a. rentekontoen og statsvirksomhedernes driftsresultat — rimeligvis bliver noget mindre end oprindeligt påregnet.

Disse forhold taget i betragtning regner jeg i dag med, at overskuddet på drifts- og anlægsbudgettet vil andrage knap 650 mill. kr. eller omtrent det samme som i fjor.“

Finansministeren gav derefter en indgående redegørelse for den finansielle situation, som det efterhånden var lykkedes at få styrket i væsentlig grad.

„Dette kommer måske tydeligst til udtryk i bevægelserne i *statens finansieringsbehov*. Så sent som for tre år siden måtte vi regne med et finansieringsbehov på normalt omkring 700 mill. kr. årlig. I de sidste to finansår har vi i kraft af den finansielle stramning i 1955 kunnet nedbringe finansieringsbehovet til omkring 400 mill. kr. årlig, og nu kan vi, ikke mindst som følge af de i sommer vedtagne forholdsregler, se frem til, at der ikke ud fra statsfinansielle synspunkter skulle være behov for salg af statsobligationer. Det er naturligt at rejse spørgsmålet om, hvilke konsekvenser denne ændring i den finansielle stilling vil få for den økonomiske politik i den kommende tid.

I de bemærkninger, jeg skal gøre herom, finder jeg det rimeligt at tage udgangspunkt i den økonomiske situation, som den tegnede sig, da regeringen i juni fremsatte sine finansielle lovforslag. Baggrunden for disse forholdsregler var jo ikke mindst den alvorlige forværring af betalingsbalancen, som satte ind i efteråret 1956, og som i løbet af første halvdel af 1957 medførte en følelig svækkelse af den valutariske likviditet. I løbet af det halve år, der løber fra 1. december 1956 til udgangen af maj 1957, skete der således en forringelse i nationalbankens valutastilling med i alt 300 mill. kr., hvoraf dog de 115 mill. kr. blev modsvaret af en forbedring i de private bankers valutastilling; netto var der altså kun en nedgang på knap 200 mill. kr. Denne ret pludselige forringelse skyldtes i nogen grad forhold af mere midlertidig karakter: de ekstraordinært høje importpriser forårsaget bl. a. af Suezkrisen, en kritisk periode for landbrugseksporten samt en vis lageropbygning i erhvervene. Det var imidlertid samtidig tydeligt, at der også i den indre danske økonomi var kræfter, der trak i retning af en forringelse af valutabalancen, herunder ikke mindst de tydelige tendenser til en ret kraftig forbrugsstigning.

De måneder, der er gået siden den finansielle stramning i juni, har været præget af *en relativt gunstig udvikling i valutaforholdene*. Den samlede valutastilling er således i de sidste fire måneder forbedret med 240 mill. kr. ud over de 235 mill. kr., der blev trukket på valutafonden. Der er nok grund til at tro, at bevidstheden om de ventelige virkninger af juniforholdsreglerne har øvet en dæmpende virkning på erhvervslivets dispositioner og derved på importen, men de væsentligste årsager til valutaforbedringen er dog givetvis at søge i andre forhold. Således skete bl. a. en gradvis normalisering af importpriserne på brændsel, men navnlig har det sikkert spillet

en rolle, at der i løbet af disse få måneder er sket en mærkbar ændring i situationen på de internationale råvaremarkeder. På de fleste områder har der været tydelige tendenser til prisfald, og dette har naturligvis tilskyndet importørerne til forsigtighed med indkøbene. En del af valutaforbedringen skyldes derfor sikkert en nedbringelse af råvarelagrene.

Jeg vil dog til disse bemærkninger føje, at man ikke af denne udvikling kan drage den konklusion, at juniforholdsreglerne kunne have været undgået. Vor valutariske likviditet var på det tidspunkt så ringe, at indgreb var ubetinget nødvendigt.“

Det var fortsat regeringens ønske, at der kunne blive mulighed for en noget lempeligere kreditpolitik. I den senere tid var der da også indtruffet en mindre *rentenedgang*. „Den usikkerhed, der præger den internationale konjunktur og eksportvilkårene, gør imidlertid den største varsomhed i alle økonomiske forhold nødvendig, og det er regeringens opfattelse, at en sænkning af renten ikke bør ske i et sådant tempo, at det bliver vanskeligt senere at fastholde de opnåede resultater.“

Ved finanslovsforslagets 1. *behandling* talte foruden de finanspolitiske ordførere i alt 25 medlemmer samt de fleste af ministrene.

Efter at forslaget var overgået til 2. *behandling*, henvistes det til finansudvalget, hvis enstemmige *betænkning* indledes således:

„Udvalget har gennemgået finanslovsforslagets enkelte paragraffer. Der er stillet en række skriftlige spørgsmål til ministrene; de væsentligste af spørgsmålene og svarene herpå er opført under de respektive paragraffer.

Endvidere er der afholdt en del samråd med ministrene. Disse samrådsspørgsmål er ligeledes nævnt under de respektive paragraffer.

De af ministrene foreslåede ændringer vil blive stillet som ændringsforslag til forslagens 3. *behandling*.“

Ved 2. *behandling* havde foruden udvalgets ordfører kun *Alfred Jensen* (DK) ordet, idet der ikke var stillet ændringsforslag.

Mellem 2. og 3. *behandling* afgav finansudvalget en *tillægsbetænkning* med i alt 450 ændringsforslag. Af disse var 437 stillet af ministrene og tiltrådt af hele udvalget, mens de resterende 13 var stillet af ministrene og tiltrådt af et større eller mindre flertal inden for udvalget.

Desuden stillede fra kommunistisk side 5 ændrings- og underændringsforslag angående forbedring af de værnepligtiges forhold, nedsættelse af den militære tjenestetid, forhøjelse af arbejdsministerens bevilling vedrørende beskæftigelsesloven og optagelse på lovforslaget af en ny bevilling til lån til socialt boligbyggeri for mindrebedemlede til 4 pct. rente.

Ved 3. *behandling* førtes der en forhandling om ændringsforslagene, som derpå sattes til afstemning efter en omdelt fortegnelse,

hvori ændringsforslagene var ordnet efter ministerier. Resultatet blev, at samtlige i tillægsbetænkningen optagne ændringsforslag vedtoges, mens de kommunistiske forkastedes.

Vedrørende ændringsforslag nr. 148, der var stillet af fiskeriministeren og tiltrådt af et flertal (udvalget med undtagelse af 7 medlemmer fra socialdemokratiet og venstre), og som gik ud på bortfald af rødspætteudplantningerne i Limfjorden, skete afstemningen ved et *navneopråb*, som måtte gentages på grund af uoverensstemmelser ved optællingen af stemmerne. Ved det andet navneopråb, der afholdtes efter, at mødet havde været udsat en kortere tid, vedtoges ændringsforslaget med 77 stemmer (herunder medlemmer af alle partier med undtagelse af Danmarks kommunistiske parti og Slesvigsk parti) mod 64 (herunder medlemmer af samtlige partier). 2 medlemmer afholdt sig fra at stemme, og 36 var fraværende.

I den afsluttende debat, der fandt sted senere på dagen, havde foruden udvalgets ordfører kun 3 medlemmer samt ministeren for Grønland ordet.

Ved afstemningen vedtoges lovforslaget med 124 stemmer mod 6 (DK).

---

5. Lov om tillægsbevilling for finansåret fra 1. april 1957 til 31. marts 1958. (Finansminister *Kampmann*). [D. sp. 3073. D. sp. 5049].

Fremsat skriftligt $26/3$ (F. sp. 3414). 1. beh. $28/3$ (F. sp. 3574). Partiernes ordførere: Lars P. Jensen, Jensen-Broby, Thestrup, J. M. Pedersen og Alfred Jensen. Henvist til finansudvalget. Betænkning (D. sp. 4593) afgivet $25/4$. (Ordfører: Lars P. Jensen). 2. beh. $20/5$ (F. sp. 4323). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. 3. beh. $3/6$ (F. sp. 5168, 5199, 5260 og 5310). *Loven stadfæstet 7. juni 1958.* (Lovt. B. nr. 6).

På *finansloven* for 1957-58 er drifts- og anlægsbudgettets indtægter opført med 5 075 mill. kr. og dets udgifter med 4 655 mill. kr., hvilket giver en samlet merindtægt på 420 mill. kr.

På det af finansministeren fremsatte *tillægsbevillingslovforslag* for samme år regnedes der, for så vidt angår drifts- og anlægsbudgettet, med en stigning i indtægterne på 299 mill. kr. og en stigning i udgifterne på 132 mill. kr., altså en forøgelse af merindtægten på 167 mill. kr.

Under tillægsbevillingslovforslagets behandling i folketinget forøgedes drifts- og anlægsbudgettets indtægter med 19 mill. kr. og dets udgifter med 24 mill. kr. Det samlede resultat skulle herefter, når finans- og tillægsbevillingslovens drifts- og anlægsbudget tages under ét, stille sig således: indtægter 5 393 mill. kr., udgifter 4 811 mill. kr., merindtægt 582 mill. kr.

I sin fremsættelsestale påpegede *finansministeren*, at indtægtsstigningen i væsentlig grad skyldtes de i sommeren 1957 vedtagne afgiftsforhøjelser. Alene omlægningen fra den tidligere dollarpræmieordning til en forhøjet omsætningsafgift ved indkøb af motorkøretøjer havde medført, at omsætningsafgifterne i finansåret 1957-58 kunne ventes at ville indbringe 100 mill. kr. mere end budgetteret på finansloven. Samtidig bortfaldt dog de tidligere dollarpræmieindbetalinger, der aldrig har været optaget på bevillingslovene. Efter at have omtalt en række andre poster på budgettet sluttede ministeren sin redegørelse med at fremhæve, at tillægsbevillingslovforslaget som helhed var udtryk for en fortsat konsolidering.

Ved 1. *behandling* henvistes lovforslaget uomtalt til finansudvalget.

Til 2. *behandling* stilledes i finansudvalgets betænkning 473 ændringsforslag. Af disse stilledes det overvejende flertal af ministrene med tilslutning fra udvalget som helhed, mens et enkelt (om bortfald af forslag om oprettelse af 3 tjenesteboliger under fængselsvæsenet) var stillet af udvalget og tiltrådt af justitsministeren. Herudover omfattede betænkningen 8 ændringsforslag, som var tiltrådt af større eller mindre flertal inden for udvalget, og 19, som var stillet af mindretal. Blandt de sidstnævnte ændringsforslag var 4, som retsforbundets repræsentant i finansudvalget, J. M. Pedersen, alene havde stillet. Disse 4 ændringsforslag blev af forslagstilleren taget tilbage inden afstemningen. De øvrige mindretalsforslag blev forkastet, mens de ændringsforslag, som var stillet eller tiltrådt af udvalget eller et flertal inden for dette, blev vedtaget.

Som udvalgets ordfører henstillede *Lars P. Jensen* ved sagens 2. *behandling* til finansministeren at have sin opmærksomhed henvendt på et par forhold, hvorom ordføreren udtalte:

„For det første er det finansudvalgets opfattelse, at mange af de 473 ændringsforslag burde have været medtaget i selve forslaget til tillægsbevillingslov. Jeg kan nævne, at forslaget blev fremsat i tinget den 26. marts, for knap 2 måneder siden, og at finansudvalget afgav sin betænkning den 25. april. Det vil sige, at inden en måned fra fremsættelsen er der til finansudvalget kommet 473 ændringsforslag. Jeg ved, at finansudvalget ville sætte pris på, om antallet af ændrings-

forslag blev formindsket og flere af sagerne blev optaget i selve forslaget til tillægsbevillingslov.

For det andet har folketetinget ved beslutning af 16. maj 1955 henstillet, at der blev tilstræbt en forenkling og en begrænsning af tillægsbevillingsloven. Nyordningen tilsigtede en opsamlingskonto for hver paragraf, en budgetreguleringskonto, der skulle indeholde 1) merudgifter, som under de givne forudsætninger var uundgåelige, 2) mindreforbrug som følge af besparelser og 3) indtægter på udgiftsparagrafferne. Det er finansudvalgets indtryk, at dette forsøg på forenkling ikke gøres så kraftigt fra ministeriernes side, som det var hensigten med beslutningen i folketetinget, og jeg kan på hele finansudvalgets vegne bede finansministeren om at være opmærksom på disse to her nævnte problemer.“

Til 3. *behandling* var ikke stillet ændringsforslag. Forhandlingerne formede sig som en almindelig politisk debat, under hvilken partiernes politiske ordførere gjorde resultatet af samlingens lovgivningsarbejde op og drøftede udenrigspolitiske problemer med udgangspunkt i en redegørelse for den seneste udenrigspolitiske udvikling, som *stats- og udenrigsministeren* havde givet tinget den 30. maj (F. sp. 5027).

Tillægsbevillingslovsforslaget vedtoges med 131 stemmer mod 4 (DK).

6. Lov om optagelse af et statspræmieobligationslån.

(Finansminister *Kampmann*). [A. sp. 1189. C. sp. 195].

Fremsat skriftligt $\frac{6}{2}$ (F. sp. 2429). 1. beh. $\frac{13}{2}$ (F. sp. 2662). Partiernes ordførere: Carl Petersen, Damsgaard, Poul Claussen, A. C. Normann, Niels Andersen og Aksel Larsen. Henvist til finansudvalget. Betænkning (B. sp. 337) afgivet $\frac{21}{2}$. (Ordfører: Lars P. Jensen). 2. beh. $\frac{11}{3}$ (F. sp. 3014). 3. beh. $\frac{14}{3}$ (F. sp. 3105). *Loven stadfæstet 26. marts 1958*. (Lovt. nr. 72).

Loven har følgende indhold:

§ 1. Til *erstatning* for det i henhold til lov nr. 123 af 23. marts 1948 *emitterede statspræmieobligationslån*, der forfalder til tilbagebetaling den 20. juni 1958, optages et nyt statspræmieobligationslån på 100 mill. kr.

§ 2. Det nye lån optages på den måde, at gyldigheden af de i henhold til lov nr. 123 af 23. marts 1948 udstedte 2 millioner stykker præmieobligationer, hver af pålydende værdi 50 kr., *forlænges på uændrede vilkår for en 10-årig periode* fra den 20. juni 1958 at regne.

Obligationerne, der ikke bærer rente, deltager fortsat i halvårslige præmieudlodninger til et beløb af 1 750 000 kr. Præmiebetaling foregår på grundlag af udtrækning mellem lånets samtlige obligationer.

§ 3. Obligationsejere, der ønsker deres præmieobligationer *indløst*, er fra den 20. juni 1958 berettiget til at få obligationerne betalt af statskassen med den pålydende værdi uden fradrag af skat eller afgift til staten.

§ 4. De præmieobligationer, som måtte blive indløst inden den 20. juni 1968, betragtes som overtaget af finansministeriet og kan af finansministeren straks eller senere afhændes til dagskurs.

§ 5. De i lov nr. 123 af 23. marts 1948 §§ 2, 3, 4, 5 og 6 indeholdte regler finder tilsvarende anvendelse på de i henhold til denne lov i omløb værende præmieobligationer.

§ 6. Præmieobligationer i henhold til denne lov, som ikke er indløst inden den 20. juni 1971, er forældede.

§ 7. Finansministeren bemyndiges til at fastsætte de nærmere regler for denne lovs gennemførelse og administration samt til at afholde de dermed forbundne udgifter.

Som begrundelse for lovens bestemmelser anføres i bemærkningerne til lovforslaget:

„Den 20. juni 1958 forfalder det i medfør af lov nr. 123 af 23. marts 1948 optagne statspræmieobligationslån på 100 mill. kr. til tilbagebetaling. Dette lån blev i sin tid optaget som et led i bestræbelserne for at begrænse pengeregigheden samt for at stimulere opsparingslysten i videre kredse. Denne hensigt blev nået, idet emissionen af lånet blev gennemført med begrænsninger af salget af obligationer til den enkelte, og kunne i øvrigt afsluttes kort tid efter åbningen. I hele lånets løbetid har den udbredelse, obligationerne har fået, ytret sig derved, at udbuddet af obligationer har været meget ringe, og den børsnoterede kurs har som følge heraf været relativt høj. Da det må anses for ønskeligt at fastholde den private opsparing, der er sket ved optagelsen af præmieobligationslånet af 1948, foreslås der i § 1 optaget et nyt præmieobligationslån af samme størrelse som det forfaldende.

Lovforslagets § 2 fastsætter de nærmere vilkår, hvorunder det nye lån optages. Det foreslås at forlænge gyldigheden af de i medfør af den fornævnte lov udstedte obligationer for en ny 10-årig periode, således at den, der måtte ønske fortsat at være delagtig i præmie-

udbetalinger af samme størrelse som hidtil, kan opnå dette alene ved at beholde sin obligation, uden at nogen foranstaltning fra hans side er nødvendig. Forslaget går således i hovedsagen ud på, at det nye præmielån optages med den eksisterende obligationsmasse som grundlag og på fuldstændig samme vilkår som det tidligere lån.

Da obligationerne efter deres indhold forfalder til betaling den 20. juni 1958 og derfor efter almindelige regler vil kunne kræves indløst indtil forældelsesfristens udløb den 20. juni 1968, er det ved § 3 fastslået, at *den forlængede gyldighed af obligationerne ikke er til hinder for, at disse desuagtet af deres ejere kan kræves indløst i hele lånets løbetid.*

Med henblik på de obligationsejere, der ikke måtte ønske at deltage i yderligere præmietrækninger og derfor enten straks ved forfaldstid eller senere ønsker deres obligationer indløst, tillægges der efter § 4 finansministeren bemyndigelse til at overtage sådanne obligationer og eventuelt søge disse afsat på ny til dagskurs.

Lovforslagets § 5 forlænger gyldigheden af de i den oprindelige lovs §§ 2, 3, 4, 5 og 6 indeholdte bestemmelser om notering på navn, om udelukkelse af adgang til at søge bortkomne obligationer mortificeret m. v., om begrænsninger i adgangen til at adskille gevinstretten fra en obligation samt om udredelse af afgift til staten af præmiebeløb over 200 kr.

Efter almindelige *forældelsesregler* ville den foreslåede forlængelse af præmieobligationernes gyldighed medføre, at kravet om tilbagebetaling af obligationernes pålydende først forældedes i 1978. Da det imidlertid vil være af betydning for den af finansministeriet etablerede ordning med hensyn til behandlingen af anmeldelser om bortkomne obligationer, at der åbnes adgang til at foretage endelig afvikling af lånet inden for en kortere periode, foreslås forældelsestidspunktet i § 6 fastsat til den 20. juni 1971. Dette svarer til tidspunktet for forældelsen af de senest udtrukne præmier og er i øvrigt i overensstemmelse med en almindelig tendens til fastsættelse af kortere forældelsesfrister.“

Lovforslaget gennemførtes med tilslutning fra samtlige partier efter en udvalgsbehandling, der ikke resulterede i ændringsforslag. Det vedtoges uændret og enstemmigt.

---

7. Lov om påligningen af indkomst- og formueskat til staten m. m. (Finansminister *Kampmann*). [A. sp. 401. C. sp. 97].

Fremsat skriftligt ⁵/₁₁ (F. sp. 551). 1. beh. ¹²/₁₁ (F. sp. 726). Partiernes ordførere: Hans Knudsen, Foged, Poul Møller, Aage Fogh, Niels Andersen og Alfred Jensen. Henvist til ud-

valg på 17 medlemmer (Hans Knudsen, Holger Eriksen [formand], Ove Hansen, Johs. E. Larsen, M. Larsen (Kolding), Peter Nielsen, Edel Saunte, Axel Sørensen [næstformand], Niels Andersen, Foged, Anders Andersen, Alfred Bøgh, Axel Kristensen, Thorkil Kristensen, Poul Møller, Jørgen Jørgensen (Ullerup) og H. K. Sørensen). Betænkning (B. sp. 209) afgivet $\frac{5}{12}$. (Ordfører: Hans Knudsen). 2. beh. $\frac{10}{12}$ (F. sp. 1451). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 249) afgivet $\frac{11}{12}$. 3. beh. $\frac{13}{12}$ (F. sp. 1744). *Loven stadfæstet 14. december 1957.* (Lovt. nr. 284).

Efter loven skal de i lovbekendtgørelse nr. 340 af 19. december 1956 om midlertidige ændringer i reglerne om påligning af indkomst- og formueskat til staten (årbog 1956-57, side 97) indeholdte ligningsregler, der havde gyldighed for skatteåret 1957-58, også gælde for 1958-59, dog med en del ændringer. Desuden har man i loven udeladt flere væsentlige skattebestemmelser, som med større eller mindre ændringer er overført til andre love, særlig loven om beskatningen af renteforsikringer (se nedenfor under nr. 9).

Den ajourførte ligningslov er optaget i en ny lovbekendtgørelse nr. 289 af 14. december 1957 og nærmere omtalt i skattedepartementets cirkulære af 16. december 1957.

I forhold til lovbekendtgørelsen for skatteåret 1957-58 er der ved lovbekendtgørelsen for 1958-59 indført nye regler eller ændringer vedrørende: 1) skattepligtens indtræden ved tilflytning her til landet og 2) ophør ved fraflytning til udlandet (§ 2), 3) visse virksomheders skattepligt af kursavancer, indfrielsesgevinster o. lign. (§ 4), 4) den skattemæssige behandling af fortjeneste eller tab ved afhændelse af maskiner, inventar og lignende driftsmidler (§ 5), 5) fritagelse for beskatning af visse mindre renteindtægter og aktieudbytter m. v. (§ 8), 6) fradragsret for underholdsbidrag til børn født uden for ægteskab (§ 11), 7) forsikringsselskabers ret til at fradrage visse henlæggelser (§ 12), 8) fradragsret for udgifter til udarbejdelse eller trykning af doktordisputatser (§ 13), 9) begrænsning af adgangen til fradrag for visse løbende ydelser (§ 14), 10) adgang for bl. a. aktieselskaber til overførsel af underskud (§ 15), 11)

begrænsning af fradragsretten for renter af „gavegæld“ (§ 17), 12) begrænsning af adgangen til fradrag i formuen for kapitalværdien af visse løbende ydelser (§ 21), 13) ændringer i nedslagsreglerne for folkepensionister m. fl. (§ 22), 14) *ændring i forsørgerbegrebet* (§ 25) og 15) fremrykning af de gældende tidsfrister for indrømmelse af etableringslempelse (§ 27).

Den under nr. 5) nævnte ændring gælder først fra og med skatteåret 1959-60 og de under nr. 3) og 7) omtalte ændringer først fra og med skatteåret 1960-61.

Angående ændringerne i lovbekendtgørelsens bestemmelser anføres (henvisningerne til lovbekendtgørelsens paragraffer gælder paragrafferne i den nye lovbekendtgørelse):

Til § 2, stk. 1, 2 og 7.

De heri indeholdte bestemmelser medfører ændring af reglerne om tidspunktet henholdsvis for skattepligtens indtræden ved *tilflytning* her til landet og ophør ved *fraflytning*. Ved tilflytning indtræder skattepligten fremtidig fra begyndelsen af det nærmest følgende kvartal. Den pågældende bliver herefter skattepligtig, når han opholder sig her i landet pr. 1. april, 1. juli, 1. oktober eller 1. januar, for så vidt han i den nærmest forudgående periode af 6 måneder har haft et samlet ophold af mindst 3 måneders varighed.

Til gengæld ophører skattepligten fremtidig fra og med udløbet af det kvartal (tidligere: skatteår), hvori fraflytning til udlandet sker, så at skatteyderen ved udrejsen kun er pligtig at tilsvare den del af det helårige skattebeløb, der forholdsmæssigt vedrører tiden indtil kvartalets udløb.

Til § 4 (ny paragraf).

I bestemmelsen fastsættes, at *forsikringsselskaber, banker* og andre virksomheder, der som et normalt led i deres almindelige virksomhed anbringer midler i offentlige obligationer samt private pantebreve og fordringer, skal være indkomstskattepligtige af *gevinst ved afhændelse eller indfrielse, herunder udtrækning*. For sådanne virksomheder udgør de nævnte gevinster en regelmæssigt tilbagevendende indtægt af samme karakter som egentlige renteindtægter. Man har derfor tidligere

anset disse virksomheder for indkomstskattepligtige af indfrielsesgevinster; men denne fortolkning, der i mange år har været hævdet i praksis, er for forsikringsselskabers vedkommende underkendt af højesteret. Den nye bestemmelse, der ikke finder anvendelse ved skatteansættelserne for skatteårene 1958-59 og 1959-60, er udformet således, at den pålægger skattepligt af alle de nævnte gevinster.

Efter de gældende regler tager visse banker urealiseret kursgevinst og kurstab i betragtning ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst. I så fald opgøres realiseret kursavance som forskellen mellem på den ene side salgssummen eller provenuet ved indfrielsen og på den anden side den bogførte værdi af det pågældende værdipapir. Med ligningsrådets tilladelse vil denne fremgangsmåde — ifølge en i folketinget indsat tilføjelse — også kunne benyttes efter de ny reglers ikrafttræden. Dette gælder opgørelsen af avance såvel ved salg eller samlet indfrielse som ved indfrielse i afdrag.

Ved et ligeledes i folketinget tilføjet stk. 2 fastslås det udtrykkeligt, at de virksomheder, der er skattepligtige af gevinst ved salg m. v. af de foran nævnte værdipapirer, i deres skattepligtige indkomst kan fradrage tab ved afhændelse eller indfrielse af sådanne værdipapirer. Tabet opgøres efter samme principper som en eventuel gevinst.

Til § 5.

I § 5, stk. 1 c, er optaget de efter den tidligere ligningslovs § 7, stk. 1 c, gældende bestemmelser om beskatning af *fortjeneste ved afhændelse af maskiner, inventar og lignende driftsmidler*. Disse bestemmelser gælder dog kun, for så vidt afhændelsen er sket før 15. september 1957, idet den nye afskrivningslovs regler skal anvendes i tilfælde, hvor afhændelsen er sket 15. september 1957 eller senere.

Til § 8 (ny paragraf).

Denne paragraf, der indføjedes under lovforslagets behandling i folketinget, har følgende ordlyd:

„I indkomst hidrørende fra *renter* af indlån i pengeinstitutter, renter af obligationer, pantebreve, gældsbreve og andre

udestående fordringer samt i indkomst hidrørende fra *udbytte* af aktier, andelsbeviser o. lign. kan der ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst *fradrages et beløb på i alt 200 kr.* Fradraget kan dog ikke overstige det beløb, hvormed de nævnte renter og udbytter indgår i den skattepligtige indkomst.

Det i stk. 1 nævnte fradrag tilkommer *kun fuldt skattepligtige personer, hvis ansatte skattepligtige indkomst efter nævnte fradrag ikke overstiger 20 000 kr.*

Bestemmelserne i stk. 1 og 2 finder først anvendelse fra og med efteråret 1959-60.“

Til § 11 (ny paragraf).

Efter bestemmelsen skal *underholdsbidrag til børn uden for ægteskab* kunne fradrages ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst, såfremt der påhviler den skattepligtige forsørger eller bidragspligt over for barnet. Fradragsretten omfatter alene bidrag, som skatteyderen er forpligtet til at udrede i henhold til bidragsresolution eller bindende aftale.

Til § 12 (ny paragraf).

Efter statsskattelovens § 4, næstsidste stk., kan *livsforsikringselskaber* ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst fradrage henlæggelser til bonusfonds.

Ved den nu indførte bestemmelse, der indføjedes i folketinget, og som først finder anvendelse fra og med skatteåret 1960-61, udvides fradragsretten til også at omfatte *henlæggelser til sikkerhedsfonds*, såfremt det i selskabets vedtægter er fastsat, at de pågældende henlæggelser alene kan anvendes til styrkelse af præmiereserven eller på anden måde til fordel for de forsikrede.

Til § 13 (ny paragraf).

Efter denne bestemmelse kan udgifter til udarbejdelse eller trykning af *doktordisputater* fradrages ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst. Det er en forudsætning for fradraget, at disputatsen bliver antaget af en højere læreanstalt. Fradraget må derfor principielt foretages i det indkomstår, hvori disputatsen bliver antaget. I tilfælde, hvor udgifterne

er afholdt i flere indkomstår, kan ligningsrådet dog tillade, at fradraget fordeles på de pågældende indkomstår.

Til § 14.

Ved bestemmelsen i stk. 1, andet afsnit, indføres en *begrænsning i adgangen til at fradrage udgifter til løbende ydelser* såsom aftægts- og underholdsydelser. Begrænsningen gælder i de tilfælde, hvor den skattepligtige uden vederlag har påtaget sig forpligtelsen til at udrede sådanne ydelser til afkom (børn, børnebørn m. v., herunder adoptivbørn og -børnebørn). Hvis sådanne ydelser er udredet den 5. november 1957 eller senere, kan de ikke fradrages ved indkomstopgørelsen. Derimod kan beløb, der er udredet før den 5. november 1957, fradrages efter de hidtil gældende regler. Har skatteyderen påtaget sig forpligtelsen mod delvis vederlag, bevares fradragsretten dog for den del af ydelsen, der svarer til forholdet mellem på den ene side vederlaget og på den anden side ydelsens kapitalværdi på tidspunktet for indgåelsen af forpligtelsen.

Bestemmelsen ændredes noget under sagens behandling i folketinget. Den berører ikke adgangen til at fradrage de i § 10 omhandlede underholdsbidrag til børn i anledning af separation eller skilsmisse eller de i § 11 omhandlede underholdsbidrag til børn uden for ægteskab.

I øvrigt svarer § 14 til den hidtidige ligningslovs § 22. Den omstændighed, at yderen ikke kan fradrage de her omhandlede ydelser, fritager ikke modtageren for at svare indkomstskat af disse.

Til § 15.

Bestemmelsen omhandler retten til at *overføre underskud*, der er fremkommet ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst for ét skatteår, til de nærmest efterfølgende to skatteår.

Mens den tilsvarende bestemmelse i § 9 i ligningsloven for skatteåret 1957-58 kun omfattede fuldt skattepligtige personer, har den ny bestemmelse gyldighed for alle skattepligtige. Dette vil sige, at bl. a. aktieselskaber vil have mulighed for ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst for skatteåret 1958-59 at fradrage underskud vedrørende skatteåret 1957-58. Om

bestemmelsens praktisering henvises i øvrigt til skattedepartementets cirkulære af 20. december 1956.

Til § 17 (ny paragraf).

Bestemmelsen tager sigte på tilfælde, hvor den skattepligtige har ydet en gave derved, at han har *udstedt et rentebærende gældsbrev med sig selv som debitor*. Hvis et sådant gældsbrev — ifølge en i folketinget foretaget begrænsning af den nye regel — er udstedt til afkom (børn, børnebørn m. v., herunder adoptivbørn og -børnebørn), kan de renter, som giveren udreder, ikke fradrages ved hans indkomstopgørelse. Er der tale om et egentligt lån, således at kreditor har ydet et vederlag, der svarer til gældsbrevets værdi, kan renterne derimod fradrages. Dækker vederlaget kun en del af gældsbrevets værdi, kan en hertil svarende del af renterne fradrages. Renter, der vedrører tiden indtil den 5. november 1957, kan dog fradrages efter de hidtil gældende regler, uanset hvornår de betales eller forfalder til betaling. De ny bestemmelser berører ikke modtagerens pligt til at svare indkomstskat af renterne.

Til § 21 (ny paragraf).

Bestemmelsen, der må ses i sammenhæng med den ændrede affattelse af § 14, har følgende ordlyd:

„Ved opgørelsen af den skattepligtige formue kan *kapitalværdien af løbende ydelser*, såsom aftægts- og underholdsydelser, som den skattepligtige har forpligtet sig til at udrede, kun bringes til fradrag i tilfælde, hvor den årlige byrde eller ydelse kan fradrages ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst.“

Til § 22.

Denne bestemmelse, der afløser § 5 i de tidligere ligningslove, indeholder reglerne om *nedslag ved skatteansættelsen for folkepensionister, invalidepensionister m. fl.*

Efter den ny bestemmelse beregnes nedslagsbeløbene efter samme regler for forsørgere og for andre skatteydere. Maksimalindkomsterne og nedslagene er for skatteåret 1958-59 fastsat til følgende beløb:

	Maksimal indkomst kr.	Nedslag kr.
A. København m. v.....	8 800	3 800
B. Købstæder m. v.....	8 200	3 400
C. Øvrige landkommuner.....	7 600	3 000

Endvidere er der sket den ændring, at nedslaget ikke kan overstige den *fulde* forskel mellem maksimalindkomsten og den skattepligtige indkomst, mens nedslaget for skatteårene 1956-57 og 1957-58 ikke kunne overstige *halvdelen* af forskellen mellem den dagældende maksimalindkomst og den skattepligtige indkomst. Hvis en københavnsk skattepligtig, der omfattes af bestemmelserne, f. eks. har en skattepligtig indkomst på 6 000 kr., bliver nedslaget for skatteåret 1958-59 således forskellen mellem 8 800 kr. og 6 000 kr. eller 2 800 kr.

I øvrigt er betingelserne for opnåelse af nedslag de samme som efter ligningsloven for skatteåret 1957-58.

Til § 25 (ny paragraf).

Bestemmelsen erstatter de i statsskattelovens § 8 fastsatte regler om, hvilke skattepligtige der anses for *familieforsørgere*.

Efter de hidtil gældende regler er spørgsmålet om, hvorvidt en person har egen „husstand“, i visse tilfælde afgørende for, om vedkommende kan betragtes som familieforsørger. Fremtidig gælder dette ikke, idet den nye paragraf, der i folketinget undergik flere ændringer, fastsætter følgende:

„Ved skatteberegningen stilles som familieforsørgere:

- 1) *gifte mænd*, der i medfør af bestemmelsen i § 7, stk. 1, i lov nr. 149 af 10. april 1922 *sambeskattes med hustruen*,
- 2) skattepligtige, der har *børn* — herunder *stedbørn* og *adoptionbørn* — under 18 år, som enten er *hjemmenværende*, jfr. § 26, stk. 3, eller som i overvejende grad *forsørges* af den skattepligtige gennem bidrag til barnets underhold, dog at der herved *bortses* fra bidrag, som den pågældende kan *fradrage* i indkomsten i medfør af bestemmelserne i §§ 10 og 11,
- 3) skattepligtige, der har *plejebørn*, for hvilke der ved skatteberegningen gives *fradrag* i medfør af bestemmelsen i § 23, stk. 2.

De i stk. 1, nr. 1, nævnte personer skal i tilfælde, hvor sambeskatning med hustruen ophører som følge af hustruens død eller på grund af separation, skilsmisse eller faktisk adskillelse, *beskattes som familieforsørgere for det skatteår, der følger nærmest efter datoen for hustruens død* eller for separationen, skilsmissen eller den faktiske adskillelse.

Enker skal, når de første gang ansættes selvstændigt til statskat efter mandens død, stilles som familieforsørgere ved skatteberegningen, selv om de ikke opfylder de i stk. 1, nr. 2 eller 3, fastsatte betingelser. Hvis en enkes skattepligt indtræder fra begyndelsen af andet skattehalvår, skal hun også ved skatteberegningen for det følgende skatteår stilles som familieforsørger.

Det kan af vedkommende amtsskatteråd — i København og Frederiksberg af vedkommende skattedirektorat — tillades, at en skattepligtig, der ikke omfattes af bestemmelserne i stk. 1, stilles som familieforsørger, når han godtgør, at han til stadighed *vederlagsfrit underholder en nær pårørende*, som på grund af alderdom, svagelighed eller lignende forhold er ude af stand til selv at forske sig sit underhold. Samme tilladelse skal kunne meddeles, hvor en skattepligtig godtgør, at han har *børn* — herunder stedbørn og adoptivbørn — der er fyldt 18 år, og at disse er *under uddannelse* og i øvrigt opfylder de i stk. 1, nr. 2, anførte betingelser. Ligningsrådet kan ændre de af amtsskatterådene og direktoraterne for Københavns og Frederiksberg kommuners skattevæsen i henhold til foranstående trufne afgørelser.“

Til § 27.

Bestemmelsen, der svarer til § 24 i ligningsloven for skatteåret 1957-58, giver adgang til i visse tilfælde at indrømme bevillingsmæssig nedsættelse af den skattepligtige indkomst for personer, der har *etableret eller overtaget selvstændig erhvervs-virksomhed*, som de stadig er indehaver af. Den periode, hvori etablering eller overtagelse skal have fundet sted, løber for skatteåret 1958-59 fra 1. april 1952 til 1. november 1957, mens den for skatteåret 1957-58 løb fra 1. april 1951 til 1. november 1956. I øvrigt svarer bestemmelsen ganske til § 24 i ligningsloven for skatteåret 1957-58.

Vedrørende loven om investeringsfonds.

I lov nr. 198 af 6. juli 1957 om investeringsfonds § 1 bestemmes, at henlæggelse til sådanne fonds første gang kan foretages for det indkomstår, der slutter 31. december 1957 eller er løbende pr. denne dato. Dette enedes man under behandlingen af forslaget til ligningslov om at ændre således, at henlæggelser til investeringsfonds første gang skal kunne foretages for „det indkomstår, der danner grundlaget for skatteansættelsen for skatteåret 1958-59“. Med henblik på denne udvidelse af kredsen af skattepligtige, der kan foretage investeringshenlæggelser for skatteåret 1958-59, vedtog man samtidig at udsætte det tidspunkt, fra hvilket indskud på konti for investeringsfonds kan foretages, fra 2. til 15. januar 1958, jfr. § 5, stk. 1, i loven om investeringsfonds.

Det lovforslag, som finansministeren fremsatte, omfattede ud over, hvad der gennemførtes, 2 afsnit, som man enedes om foreløbig at lade ligge, for at der kunne blive bedre tid til deres behandling. Samtidig udtoges af lovforslaget enkelte andre bestemmelser, som stod i så nær tilknytning til de nævnte afsnit, at færdigbehandlingen af disse bestemmelser ligeledes måtte udskydes.

Efter lovens vedtagelse fremsattes et par nye lovforslag, indeholdende de dele af det oprindelige lovforslag, som ikke kom med i loven, jfr. herom nedenfor side 83 og 94.

I sin fremsættelsestale anførte *finansministeren* om det oprindelige lovforslag i nogle indledende bemærkninger:

„Det foreliggende lovforslag er mere omfattende, end forslagene til ligningslov plejer at være, og fremsættes sammen med et af indenrigsministeren udarbejdet ændringsforslag til loven om den kommunale indkomstskat. I de senere år har man ved ligningslovene forlænget de midlertidige bestemmelser med visse ændringer, og samtidig har man fra tid til anden foretaget enkelte ændringer i de permanente regler. F. eks. blev de ny forsikringsregler indført ved ligningslovene for skatteårene 1954-55 og 1955-56.

Videregående principielle ændringer af den gældende skattelovgivning har derimod været behandlet i forbindelse med de skattereformforslag, som har været forelagt i folketinget hvert år siden 1953. Selv om disse meget omfattende forslag har givet anledning til indgående drøftelser såvel her i tinget som i udvalgene, har det hidtil kun været muligt at få gennemført mere begrænsede reformer i vort skattesystem. De hidtidige erfaringer synes at vise, at arbejdsstoffet i skattereformforslagene er for stort; det vil derfor være hensigtsmæssigt at foretage en opdeling af arbejdet, således at nye og mere tidssvarende bestemmelser kan sættes i kraft, efterhånden som

arbejdet med deres udformning er tilendebragt og der opnås tilslutning her i tinget til deres gennemførelse.

Vi har allerede taget de første skridt på denne vej. Jeg tænker her bl. a. på den sammenlægning af statsskatteskalaerne og de fælleskommunale skalaer, som fandt sted ved udskrivningsloven for skatteåret 1957-58, og på de nye regler om skattefri afskrivninger og om investeringsfonds, som blev gennemført i sommersamlingen. Ved det foreliggende lovforslag søges denne linje videreført. Forslaget indeholder en række bestemmelser, som vil kunne indpasses i det bestående skattesystem. Det drejer sig fortrinsvis om regler, der har været fælles for det forslag til en ny statsskattelov, som daværende finansminister Thorkil Kristensen fremsatte i marts 1953, og for det forslag, som jeg første gang fremsatte i maj 1954. Herudover er medtaget enkelte regler, som der under udvalgsarbejdet har været almindelig stemning for at søge gennemført.

Blandt de vigtigste af disse forslag kan jeg jævne, at de gældende regler om, hvem der skal beskattes efter skalaen for forsørgere, foreslås ændret, således at der tilvejebringes bedre overensstemmelse mellem det skattemæssige forsørgerbegreb og skatteyderens faktiske forsørgerbyrde. I forbindelse hermed foreslås nedslagsreglerne for folkepensionister, invalidepensionister m. fl. ændret, således at de tilpasses såvel det nye forsørgerbegreb som de ændringer i de pågældende skatteyderes indtægtsforhold, som overgangen til folkepension har medført. I anledning af den i foråret gennemførte lov om udbyttedeling og sociale fonds foreslås nye bestemmelser om arbejdsgiveres ret til fradrag af bidrag til hjælpe- og understøttelsesfonds. Udbyttedelingsloven har desuden givet anledning til et forslag om særlig lempelig beskatning af de såkaldte „arbejderaktier“.

Forslaget indeholder endvidere nye regler om proportional beskatning af en række indtægter og erhvervelser, herunder af de fortjenester, der efter loven om skattefri afskrivninger m. v. beskattes med 30 pct.s indkomstskat.

I denne forbindelse kan desuden nævnes, at der foreslås indført proportional beskatning af engangsudbetalinger i henhold til visse forsikringer og pensionsordninger i en række tilfælde, hvor der hidtil har været tale om almindelig indkomstbeskatning over en periode af 3 år. Samtidig foreslås den skattemæssige behandling af de såkaldte „kapitalpensionsordninger“ lovfæstet og bragt på linje med de regler, der gælder for andre pensionsordninger.

Endelig foreslås reglerne om skattepligtens indtræden og ophør ved til- og fraflytning ændret, således at der bliver bedre overensstemmelse mellem flytningstidspunktet og tidspunktet for skattepligtens indtræden eller ophør.“

Ved lovforslagets 1. behandling erklærede man sig fra alle sider villig til at gennemføre en ligningslov inden årets udgang. Såvel

venstres som den konservative ordfører anså det imidlertid ikke for muligt at nå til ende med behandlingen af lovforslaget som helhed i den korte tid, der var til rådighed, inden tinget tog juleferie. I øvrigt gjordes lovforslaget til gengæld for en indgående debat, under hvilken såvel principielle spørgsmål som enkeltheder i lovforslaget drøftedes.

Til 2. behandling stilledes en lang række ændringsforslag, der dels gik ud på at begrænse lovforslaget efter de ovenfor nævnte retningslinjer, dels angik forskellige af de bestemmelser, der agtedes gennemført.

I udvalgets betænkning hedder det bl. a.:

„Under drøftelserne af udvalgsarbejdets tilrettelæggelse har venstres og det konservative folkepartis medlemmer af udvalget oplyst, at de kunne anbefale en del af lovforslagets bestemmelser og ønskede at medvirke til, at disse blev gennemført så hurtigt, at de kunne finde anvendelse ved skatteligningen allerede for skatteåret 1958-59. Derimod var der andre af de foreslåede regler, som de ikke kunne tiltræde i den foreliggende form. Dette gjaldt navnlig bestemmelserne i forslagets afsnit I og II om beskatningen af visse pensions- og forsikringsordninger samt om særlig indkomstskat af visse indtægter. De nævnte udvalgsmedlemmer ønskede at medvirke til en indgående behandling af de sidstnævnte forslag for om muligt at nå frem til en udformning, som de ville kunne tiltræde. Venstres og det konservative folkepartis medlemmer af udvalget var af den opfattelse, at denne behandling vanskeligt kunne tilendebringes, inden arbejdet med forberedelsen af skatteligningen for det kommende skatteår afsluttedes i december måned. De henstillede derfor, at udvalget fremskyndede sit arbejde med de af forslagets bestemmelser, som kunne færdigbehandles forholdsvis hurtigt, medens behandlingen af de øvrige bestemmelser blev udsat, således at arbejdet hermed kunne fortsættes i begyndelsen af det kommende år.

Denne henstilling blev imødekommet af udvalget og af finansministeren, og som følge heraf stilles det nedenfor under 2) anførte ændringsforslag, hvorefter lovforslagets afsnit I og II om beskatningen af visse pensions- og forsikringsordninger samt om særlig indkomstskat udgår af lovforslaget.

Da en række af bestemmelserne i forslagets afsnit III er udformet under forudsætning af, at forslagets afsnit I og II gennemføres, har udvalget endvidere ved nedenstående ændringsforslag nr. 7 og 8 samt 14, 20 og 24 foreslået, at også disse bestemmelser udgår af forslaget . . .

Disse ændringsforslag er alle stillet af finansministeren og tiltrådt af udvalget. Ministeren har over for udvalget oplyst, at han agter at genfremsætte de udgåede bestemmelser for folketinget inden årets udgang, således at tinget får lejlighed til snarest at færdigbehandle disse forslag.

Finansministeren har i øvrigt stillet en række ændringsforslag, der er tiltrådt af udvalget.“

Venstres og det konservative folkepartis udvalgsmedlemmer kunne ikke tiltræde de foreslåede bestemmelser om fradragsret for underholdsbidrag til børn født uden for ægteskab (lovbekendtgørelsens § 11), idet alimenter herved, efter hvad der gjordes gældende, i nogle tilfælde kunne blive bedre stillet end familiefædre. Ligeledes gik man imod ændringerne i nedslagsreglerne (lovbekendtgørelsens § 22), særlig fordi disse ændringer ville medføre en skattemæssig forskydning for visse grupper af ældre skatteydere med indtægter ved siden af folkepensionen. Mindretallet stillede i øvrigt 3 ændrings- eller underændringsforslag, hvorom bemærkes:

1. I lovbekendtgørelsens § 8 ønskede man det maksimale *fradragsbeløb vedrørende renteindtægter* forhøjet fra 200 kr. til 500 kr. Forslaget herom var motiveret med mindretallets ønske om at fremme den private opsparing; det tilsigtede i nogen grad at afbøde virkningen af den foreslåede skærpelse af nedslagsreglerne for visse grupper af selv pensionister.

2. I lovbekendtgørelsens § 14 skulle sidste led af stk. 1 ifølge et af finansministeren stillet ændringsforslag affattes således:

„Ved indkomstopgørelsen kan endvidere fratrækkes udgifter til udredelse af andre løbende ydelser såsom *aftægts- og underholdsydelser*, som den skattepligtige har forpligtet sig til at udrede. For så vidt ydelser af denne art til afkom (børn, børnebørn m. v., herunder adoptivbørn og -børnebørn), som ikke omfattes af bestemmelserne i §§ 10 og 11, udredes den 5. november 1957 og derefter, haves fradragsretten dog kun i det omfang, hvori ydelserne kan anses som vederlag for en ved forpligtelsens stiftelse modtaget økonomisk modydelse.“

Til denne formulering stillede mindretallet et underændringsforslag, hvorefter sidste punktum skulle lyde således:

„For så vidt forpligtelser af denne art til afkom (børn, børnebørn m. v., herunder adoptivbørn og -børnebørn), som ikke omfattes af bestemmelserne i §§ 10 og 11, er indgået den 5. november 1957 og derefter, haves fradragsretten dog kun i det omfang, hvori den af forpligtelsen flydende ydelse kan anses for vederlag for en ved forpligtelsens stiftelse modtaget økonomisk modydelse.“

Formålet med denne ændring var at sikre, at de inden lovforslaget fremsættelse indgåede forpligtelser blev undtaget fra den foreslåede skærpelse.

3. Endelig foresloges det at lade lovbekendtgørelsens § 17 (vedrørende *gavegældsbreve*) udgå, idet man ønskede at fastholde princippet om, at alle betalte renter af gæld skulle være skattefri.

Ved lovforslagets 2. behandling drøftede man indgående en række spørgsmål, som udvalget havde beskæftiget sig med, derunder først og fremmest de stillede ændringsforslag. Under debatten fremsatte *Alfred Jensen* (DK) følgende forslag om motiveret dagsorden:

„Idet folketinget tager finansministerens tilsagn om ændring af skatteskalaen, så at staten ikke som følge af ligningslovens ændring opnår større provenu, til efterretning, udtaler det, at der herudover ved skattens beregning bør gives et nedslag på 1 000 kr. i indkomsten for skattepligtige indkomster på 15 000 og derunder.

Tinget går derefter videre med behandlingen af den foreliggende sag.“

Ved den efterfølgende afstemning forkastedes dette forslag med alle øvrige stemmer mod kommunisternes.

Mindretallets ændrings- og underændringsforslag blev ligeledes forkastet, mens finansministerens ændringsforslag vedtoges uden afstemning.

Til 3. behandling afgav udvalget en tillægsbetænkning, hvori det hedder:

„Under samråd med finansministeren drøftedes bestemmelsen i lovforslagets § 6 (lovbekendtgørelsens § 8) om skattefrihed for mindre renteindtægter. Finansministeren oplyste, at han agtede snarest at fremsætte lovforslag om forlængelse af loven om præmiering af opsparing for endnu 1 år. Der var mellem finansministeren og udvalget enighed om, at der under behandlingen af denne sag skulle føres en almindelig drøftelse af spørgsmålet om tilvejebringelse af en varig hensigtsmæssig ordning til skattemæssig begunstiggelse af opsparingen.

Herefter indstiller udvalget lovforslaget til *vedtagelse uændret*.“

Fra *kommunistisk* side stilledes ændringsforslag, hvorefter børnefradraget i alle tilfælde skulle udgøre det i henhold til forsorgsloven for en fader fastsatte normalbidrag, og hvorefter nedslagsreglerne skulle gælde for alle, der opfylder indkomstbetingelserne, uanset de pågældendes alder og forhold i øvrigt.

Efter at disse ændringsforslag var forkastet med alle øvrige stemmer mod kommunisternes, vedtoges lovforslaget enstemmigt, idet de 2 grønlandske medlemmer afholdt sig fra at stemme.

---

8. Lov om udskrivning af indkomst- og formueskatten til staten for skatteåret 1958-59. (Finansminister *Kampmann*). [A. sp. 1441. C. sp. 229].

Fremsat skriftligt $^{11}/_3$ (F. sp. 3004). 1. beh. $^{14}/_3$ (F. sp. 3105). Partiernes ordførere: Hans Knudsen, Thorkil Kristensen, Poul Møller, Axel Sørensen, Niels Andersen og Alfred Jensen. Henvist til samme udvalg som forslag til lov om en særlig indkomstskat m. fl. lovforslag. Betænkning (B. sp. 465) afgivet $^{21}/_3$. (Ordfører: Hans Knudsen). 2. beh. $^{26}/_3$ (F. sp. 3439). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning

(B. sp. 605) afgivet $\frac{26}{3}$. 3. beh. $\frac{28}{3}$ (F. sp. 3568). *Loven stadfæstet 31. marts 1958.* (Lovt. nr. 80).

Loven er i alt væsentligt i overensstemmelse med de for skatteåret 1957-58 gældende regler for udskrivningen af indkomst- og formueskatten til staten.

Om de væsentligste af de ændringer, som loven indeholder, anføres:

I § 1 har man ændret *indkomstskatteskalaen for ikke-forsørgere* således, at den laveste skalaindkomst, der pålignes statskat, forhøjes fra 2 500 kr. til 2 600 kr. Endvidere er der gennemført mindre nedsættelser i skatten af skalaindtægter under 12 000 kr. (efter det oprindelige lovforslag var grænsen 9 000 kr.). Skattenedsættelserne andrager op til 130 kr. For skalaindtægter på 12 000 kr. og derover er skatten uændret.

Provenutabet som følge af de foretagne nedsættelser for ikke-forsørgere anslås til 38-39 mill. kr. Dette er noget mere end det merprovenu, som den ved ligningsloven for skatteåret 1958-59 gennemførte ændring af forsørgerbegrebet ville medføre med uændrede indkomstskatteskalaer.

Indkomstskatteskalaen for personer, der ikke er forsørgere, finder efter den gældende udskrivningslov anvendelse ikke alene på fuldt skattepligtige personer, men også på en række andre skattepligtige. Den skal således, uanset om de pågældende er forsørgere eller ej, anvendes på personer, der er *bosat i udlandet*, men er begrænset skattepligtige her i landet, fordi de her ejer fast ejendom eller driver erhvervsvirksomhed. Det samme gælder indenlandske, offentligt skiftede dødsboer. De nævnte skattepligtige skulle dog efter de hidtil gældende regler udrede indkomstskatten med mindst 6 pct. af den skattepligtige indkomst.

Personskatteskalaen for ikke-forsørgere skal endvidere anvendes på udenlandske selskaber, foreninger og stiftelser m. fl. samt dødsboer, der er begrænset skattepligtige her i landet. Også for disse skattepligtige gjaldt en minimumssats, der dog her var fastsat til 12 pct.

De nævnte *minimumssatser ophæves* ved nærværende lov. De har kun haft ringe praktisk betydning, og det har ved for-

handlinger om overenskomster til undgåelse af dobbeltbeskatning voldt vanskeligheder, at man for udlændinge, der driver virksomhed her i landet, anvendte særregler på dette punkt.

Begrænset skattepligtige udenlandske personer og begrænset skattepligtige udenlandske selskaber, foreninger, stiftelser m. fl. skulle efter de gældende regler udrede formueskat med en minimumssats på 2,5 p. m.

Ud fra tilsvarende betragtninger har man ophævet den særlige formuebeskatning af udenlandske selskaber m. v. samt minimumssatserne.

For dødsboer, der behandles i udlandet, opretholdes formueskattepligten, dog uden minimumssatser.

Reglerne om *nedslag i formueskatten* i den nugældende udskrivningslovs § 24, stk. 3, har hidtil alene haft gyldighed for fuldt skattepligtige personer. For også på dette punkt at opnå ligestilling mellem fuldt skattepligtige og begrænset skattepligtige personer har man udvidet reglerne til at omfatte begge de nævnte grupper af personer.

I § 6 har man omformuleret stk. 4, som drejer sig om, hvilke fonds der skal betragtes som faste reserver ved beregningen af udbytte- og restrate. Ændringen tager sigte på at klargøre, at henlæggelserne skal opfylde de i praksis stillede krav. Samtidig bestemmes det, at overkurs, som et selskab opnår ved udstedelse af aktier, f. eks. i forbindelse med en udvidelse af aktiekapitalen, kan henregnes til faste reserver, for så vidt de pågældende beløb henlægges til fonds, der i øvrigt opfylder betingelserne for at blive betragtet som faste reserver.

Endelig skal nævnes, at der under lovforslagets behandling i folketinget blev givet det en tilføjelse angående *kommunernes vederlag for opkrævning af statsskatterne*. For den ordinære aktieselskabsskat samt forhøjelserne af denne har kommunerne hidtil fået 1 pct. af de opkrævede beløb, og dette vederlag er ikke ændret. For opkrævningen af statsskat af andre skatteydere end aktieselskaber har opkrævningsvederlaget siden skatteåret 1956-57 været fastsat til 9 kr. pr. skatteyder. Dette sidste vederlag forhøjes til 12 kr. pr. skatteyder. Ved fast-

sættelsen af vederlaget til dette beløb er det forudsat, at kommunerne ikke modtager vederlag for opkrævning af folkepensionsbidrag.

Ved fremsættelsen af lovforslaget anførte *finansministeren* bl. a.:

„I *forslaget til udskrivningslov* vedrører den vigtigste ændring skalaen for indkomstskatten af ikke-forsørgere. Den foreslåede ændring må ses på baggrund af det nye forsørgerbegreb, der gennemførtes ved den sidste ligningslov. Herefter vil ca. 165 000 enlige skatteydere, der hidtil har været stillet som forsørgere, fra og med skatteåret 1958-59 blive beskattet som ikke-forsørgere. Som jeg oplyste ved ligningslovforslagets fremsættelse, vil det nye forsørgerbegreb med uforandrede skalaer medføre et merprovenu på 25-30 mill. kr. Jeg fremhævede ved denne lejlighed, at det ikke var hensigten at forøge den samlede skatteudskrivning med dette beløb, men at det burde benyttes til en regulering af indkomstskatteskalaerne . . .

De øvrige ændringer i forslaget til udskrivningslov er overvejende af teknisk karakter og vil næppe få finansiel betydning.“

Lovforslaget henvistes efter 1. behandling til et udvalg, der i sin enstemmige betænkning udtaler:

„Under drøftelserne af de foreslåede *skattenedsættelser for ikke-forsørgere* har der været enighed om, at disse nedsættelser vil være rimelige, bl. a. hvor det drejer sig om skatteydere, der hidtil har været beskattet som forsørgere, men som efter de nye regler i ligningsloven skal behandles som ikke-forsørgere. Efter forslaget får dog også de skatteydere, der hidtil er beskattet som ikke-forsørgere, fordel af skattenedsættelserne, og dette har man i udvalget fundet mindre rimeligt, navnlig fordi det her i stort omfang drejer sig om yngre skatteydere uden forsørgerpligter. Da disse skatteydere som regel vil have mulighed for at lægge en del af deres indtægt til side, har man ment, at der — som led i de almindelige bestræbelser for at fremme den private opsparing — bør gennemføres en lovgivning, der tilskynder yngre ikke-forsørgere til at forøge deres opsparing. Finansministeren har erklæret sig enig i dette synspunkt, og der er mellem udvalget og finansministeren enighed om snarest at søge gennemført en ordning, hvorefter *ikke-forsørgere under 25 år kun skal beskattes efter den foreslåede lempeligere skala, såfremt de foretager indskud af en nærmere fastsat størrelse på bundne konti i pengeinstitutter*. De yngre ikke-forsørgere, der ikke foretager sådanne indskud, skal i stedet betale et tillæg til den statsindkomstskat, som beregnes efter den nævnte lempeligere skala. [Jfr. herom den nedenfor under nr. 16 omtalte lov].

Endvidere har der i udvalget været enighed om, at der ud over de foreslåede nedsættelser af indkomstskatten for ikke-forsørgere

med skalaindtægter under 9 000 kr. bør gives nedsættelser for ikke-forsørgere med indtægter mellem 9 000 og 12 000 kr. Ændringsforslag nr. 1, der er stillet af finansministeren og tiltrådt af udvalget, tager sigte herpå. Ændringsforslaget vil medføre et provenutab på 3-4 mill. kr.

Endelig har finansministeren stillet ændringsforslag nr. 2, der ligeledes er tiltrådt af udvalget. Ændringsforslaget vedrører kommunernes vederlag for opkrævning af statsskatterne. For den ordinære aktieselskabsskat samt forhøjelserne af denne har kommunerne hidtil fået 1 pct. af de opkrævede beløb, og dette vederlag foreslås ikke ændret. For opkrævningen af statsskat af andre skatteydere end aktieselskaber har opkrævningsvederlaget siden skatteåret 1956-57 været fastsat til 9 kr. pr. skatteyder. Dette sidste vederlag foreslås nu forhøjet til 12 kr. pr. skatteyder . . .“

Til lovforslagets 2. behandling stillede fra kommunistisk side et ændringsforslag, hvorefter der efter § 1 skulle indføjes følgende ny paragraf:

„Ved skatteansættelsen for skatteåret 1958-59 af personer med en skattepligtig indkomst på 15 000 kr. og derunder skal der i selve ansættelsen gives et nedslag på 1 000 kr. Er indkomsten over 15 000 kr., men under 19 000 kr., gives der et nedslag på en fjerdedel af forskellen mellem den skattepligtige indkomst og 19 000 kr.“

Efter at det kommunistiske ændringsforslag var forkastet med alle øvrige stemmer mod kommunisternes og de andre ændringsforslag vedtaget uden afstemning, vedtoges lovforslaget ved 3. behandling enstemmigt i den ændrede affattelse, idet kommunisterne afholdt sig fra at stemme.

9. Lov om beskatningen af renteforsikringer m. v.

(Finansminister *Kampmann*). [A. sp. 889. C. sp. 369].

Fremsat skriftligt ¹³/₁₂ (F. sp. 1739). 1. beh. ¹⁵/₁ (F. sp. 1774). Partiernes ordførere: Hans Knudsen, Foged, Poul Møller, Axel Sørensen, Niels Andersen og Alfred Jensen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Hans Knudsen, Holger Eriksen [formand], Ove Hansen, Johs. E. Larsen, M. Larsen (Kolding), Peter Nielsen, Edel Saunte, Axel Sørensen (fra ¹⁴/₂ til ⁶/₃ Baunsgaard) [næstformand], Niels Andersen, Foged, Anders Andersen, Alfred Bøgh, Axel Kristensen, Thorkil Kristensen, Poul Møller, Jørgen Jørgensen (Ullerup) og H. K. Sørensen). Betænkning (B. sp. 311) afgivet ¹⁹/₂. (Ordfører: Hans Knudsen). 2. beh. ²¹/₂ (F. sp. 2848). Henvist til fornyet

udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 897) afgivet $14/5$. 3. beh. $21/5$ og $23/5$ (F. sp. 4399 og 4632). *Loven stadfæstet 28. maj 1958.* (Lovt. nr. 150).

Loven er et led i bestræbelserne for efterhånden at få den direkte beskatning revideret og rationaliseret. Den omfatter 3 afsnit, hvoraf *afsnit I* angår skattereglerne vedrørende arbejdsløshedsforsikring, indekskontrakter med pengeinstitutter, livsforsikringer — herunder renteforsikringer — og pensionsordninger. *Afsnit II* omhandler de såkaldte kapitalbindingskonti, som betegner noget nyt inden for skattelovgivning. *Afsnit III* indeholder regler om visse opsparingsordninger med alderdoms- og familieforsørgelse til formål, om hjælpe- og understøttelsesfonds samt om ændringer i loven om kontrol med selvangivelsen m. v., hvortil kommer ikrafttrædelsesbestemmelser.

Bestemmelserne i forslaget til nærværende lov indgik oprindeligt i det den 5. november 1957 fremsatte ligningslovsforslag for skatteåret 1958-59 (væsentlig dettes afsnit I samt enkelte bestemmelser i afsnit III). Efter henstilling fra venstres og det konservative folkepartis medlemmer i det udvalg, hvortil ligningslovsforslaget henvistes, enedes udvalget med finansministeren om at indstille til folketinget, at de pågældende bestemmelser tillige med bestemmelserne i det nedenfor omtalte lovforslag om særlig indkomstskat (væsentlig ligningslovsforlaget afsnit II samt enkelte bestemmelser i afsnit III) udskiltes fra ligningslovsforslaget for senere at fremsættes som selvstændige lovforslag. Herved tilsigtedes, at der kunne blive tid til at underkaste bestemmelserne i disse lovforslag en grundigere behandling, end tiden ville tillade, hvis de skulle gennemføres som bestanddele af ligningsloven, der måtte være vedtaget inden juleferien. Folketinget fulgte indstillingen, og de to lovforslag blev den 13. december med enkelte mindre ændringer fremsat som selvstændige lovforslag for senere at ophøjes til love, omend ikke uden væsentlige ændringer og tilføjelser, hvilket særlig gælder nærværende lov.

Ved fremsættelsen af ligningslovsforslaget anførte *finansministeren* angående de deri indeholdte regler om beskatningen af renteforsikringer:

„De beskatningsregler vedrørende forsikringer og pensionsordninger, der fandtes i ligningsloven for sidste år, blev i foråret overført til en særlig lov om beskatning af renteforsikringer og pristalsreguleret alderdomsopsparing m. v. Ved denne lov blev der endvidere givet regler om den skattemæssige behandling af pristalsreguleret alderdomsopsparing i pengeinstitutter. Efter disse regler skal indbetalinger til en såkaldt indekskonto kunne fradrages ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst, medens løbende udbetalinger til gengæld skal indkomstbeskattes fuldt ud. Hvis en indekskonto op-

hæves i utide, skal kontohaveren indkomstbeskattes af indeståendet over en periode af tre år. Tilsvarende regler gælder, hvor en rente- eller pensionsforsikring tilbagekøbes. Hvis en indekskonto ophæves i anledning af kontohaverens død, skal der ikke svares indkomstskat, men pengeinstituttet skal indeholde en afgift til statskassen på 25 pct. af indeståendet.

Efter afsnit I i det foreliggende forslag skal 25 pct.s afgiften anvendes også i de tilfælde, hvor engangsudbetalinger efter de gældende regler indkomstbeskattes over tre år. En sådan beskeden fast afgift vil virke rimeligere end indkomstbeskatning over 3 år, der giver meget tilfældige resultater, hvor det drejer sig om større udbetalinger til skatteydere med svingende indtægter.

I forslaget afsnit I er endvidere optaget regler om de såkaldte „kapitalpensionsordninger“. Herved forstås ifølge skattemyndighedernes praksis ordninger, hvorved der gennem indbetaling af bidrag fra arbejdsgiveren og eventuelt tillige fra funktionæren tilvejebringes en kapital, der skal udbetales, når funktionæren opnår pensionsalderen eller dør. Kapitalpensionsordninger kan oprettes som kapitalforsikringer eller som indskud i et pengeinstitut. Arbejdsgiveren kan i sin skattepligtige indkomst fradrage eller afskrive de bidrag, han betaler til en kapitalpensionsordning. Funktionæren skal ikke medregne arbejdsgiverens bidrag i sin skattepligtige indkomst, og han kan fradrage eventuelle egne bidrag inden for den 600 kr.s grænse, der gælder for kapitalforsikringer o. lign. Så længe kapitalen ikke kan udbetales, skal den ikke medregnes i funktionærens formue, og renter, der tilskrives i denne periode, er skattefri.

Der findes ikke i den gældende skattelovgivning regler, der omhandler kapitalpensionsordninger. Med den udbredelse, disse ordninger efterhånden har fået, forekommer det imidlertid påkrævet at fastlægge reglerne for disse ordninger ved lov. De i forslaget afsnit I indeholdte bestemmelser er i alt væsentligt i overensstemmelse med den praksis, jeg lige har beskrevet. Med hensyn til den skattemæssige behandling af udbetalinger bryder forslaget imidlertid med den hidtidige praksis. Udbetalingerne er nu helt fritaget for beskatning. Dette forekommer urimeligt, i hvert fald i det omfang udbetalingerne hidrører fra arbejdsgiverens bidrag, som hverken er beskattet hos arbejdsgiveren eller hos arbejdstageren. De foreslåede regler går derfor ud på, at der fremtidig skal tages en afgift på 25 pct. af den del af udbetalingen, der svarer til forholdet mellem arbejdsgiverens bidrag og de samlede bidrag til ordningen. Derimod skal resten af udbetalingen, d. v. s. den del, der svarer til funktionærens egne bidrag, sidestilles med en almindelige kapitalforsikring og bliver derfor ikke beskattet ved udbetalingen. Forslaget indeholder en overgangsbestemmelse, hvorefter beløb, der indtil nu er opsamlet i kapitalpensionsordninger, under alle omstændigheder slipper for beskatning.“

Loven træder — efter nærmere i § 23 fastsatte regler — i stedet for lov nr. 87 af 29. marts 1957 om beskatningen af renteforsikringer m. v. og pristalsreguleret opsparing (årbog 1956-57, side 114). Om dens indhold skal i store træk anføres følgende:

Afsnit I (§§ 1-10).

Personer, der er fuldt skattepligtige, kan iflg. § 1, stk. 1, *ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst fradrage:*

a. Udgifter til *arbejdsløshedsforsikring*. Reglerne herom er uændrede.

b. Beløb, der indbetales til en konto vedrørende *pristalsreguleret alderdomsopsparing* i henhold til lov nr. 260 af 2. oktober 1956, som det i forvejen var bestemt i § 5 i den ovennævnte lov nr. 87 af 29. marts 1957.

c. Udgifter til *præmie* vedrørende livrente, overlevelsensrente, invaliderente, pensionsforsikring eller lignende renteforsikring (herunder medregnet visse arter af annuitetsforsikringer og arverenter), der er tegnet til fordel for den skattepligtige eller hans pårørende, samt bidrag til en pensionsordning, der går ud på at sikre den skattepligtige eller hans pårørende en løbende årlig pensionsindtægt. De nærmere regler herom er med enkelte ændringer overført fra loven af 29. marts 1957 (jfr. årbog 1956-57, side 115) efter forud at have været optaget i tidligere ligningslove. For engangsindskud og præmiebetaling over et kort åremål gælder som hidtil særlige regler.

d. Andre beløb end under a, b og c nævnt, som af den skattepligtige er anvendt til følgende formål: 1. *Livsforsikring*, pensions- og enkeforsørgelse, herunder arbejdstagerbidrag til kapitalpensionsordninger, der opfylder betingelserne i §§ 2 og 3, 2. *Syge-, invaliditets- og ulykkesforsikring* og 3. *Indskud på kapitalbindingskonti*, jfr. dog de herom i afsnit II fastsatte nærmere regler.

Fradraget kan ikke overstige et samlet beløb af 1 000 kr. for skattepligtige, der ved skatteberegningen for det pågældende skatteår stilles som familieforsørgere. For andre skattepligtige kan fradraget ikke overstige et samlet beløb af 600 kr. Til og med skatteåret 1959-60 kan fradraget såvel for familieforsørgere som for andre skattepligtige dog ikke overstige 600 kr.

Om *tontineordninger* opretholder § 1, stk. 3, nogle også forud gældende bestemmelser, hvorefter sådanne ordninger kan opnå en lignende skattemæssig stilling som renteforsikringer.

Ifølge § 2 kan en arbejdsgiver ved opgørelsen af sin skattepligtige indkomst fradrage bidrag til *pensionering af de i hans virksomhed ansatte personer eller deres pårørende*. Dette gælder, hvad enten de berettigede i henhold til pensionsordningen har krav på en løbende årlig pensionsindtægt („pensionsordning med løbende udbetalinger“) eller en kapitaludbetaling („kapitalpensionsordning“). Fradragsretten er betinget af: 1) at bidraget ydes som løbende årlige tilskud inden for rammerne af pensionsordningen, 2) at bidraget definitivt udskilles af yderens formue og undrages hans rådighed, og 3) at vilkårene for pensionsordningen er udformet således, at arbejdstageren i medfør af § 3 ved opgørelsen af sin skattepligtige indkomst kan se bort fra arbejdsgiverens bidrag til ordningen.

Tilskud fra en arbejdsgiver ud over de i en pensionsordning fastsatte løbende årlige bidrag kan ikke fradrages fuldt ud ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst i indbetalingsåret. Sådanne tilskud kan, når de øvrige betingelser er opfyldt, afskrives i den skattepligtige indkomst over en periode af 5 år med lige store årlige beløb.

I tilslutning hertil bestemmes i § 3, at en *arbejdstager* ved opgørelsen af sin skattepligtige indkomst — bortset fra nogle nærmere angivne undtagelsestilfælde — kan se bort fra beløb, der af hans arbejdsgiver ydes som bidrag til en *pensionsordning*, som tilsikrer arbejdstageren eller hans pårørende en løbende årlig pensionsindtægt eller en kapitaludbetaling. Det er en forudsætning herfor, at pensionsaftalen indeholder bestemmelser om, at arbejdstageren ikke kan overdrage, pantsætte eller på anden måde råde over bidraget med påløbende renter, bonus m. v., så længe ansættelsesforholdet består, samt om, at hans kreditorer i samme periode ikke kan søge fyldestgørelse i de nævnte beløb. For kapitalpensionsordningers vedkommende skal rådighedsunddragelsen og unddragelsen fra kreditfølgning dog vedvare mindst til arbejdstagerens fyldte 60. år, medmindre en lavere aldersgrænse for pensionering er fastsat

med ligningsrådets godkendelse. Endvidere vil det i pensionsaftalen kunne fastsættes, at udbetaling af kapitalpensionen kan finde sted i alle tilfælde, hvor ansættelsesforholdet ophører på grund af uarbejdsdygtighed, for kvinders vedkommende til lige indgåelse af ægteskab.

En arbejdstager, der er indtrådt i en kapitalpensionsordning før 1. januar 1958, kan, når betingelserne i øvrigt er opfyldt, ved opgørelsen af sin skattepligtige indkomst se bort fra arbejdsgiverens bidrag til ordningen uanset 60 års regelen, og hvis aftalen giver ret hertil, vil sådanne personer altid kunne få kapitalpensionen udbetalt også ved fratræden før det 60. år. Med hensyn til kapitalpensionsordninger bemærkes i øvrigt, at der ikke længere gælder nogen aldersgrænse for funktionærers indtræden i ordningen, og at direktører, der er hovedaktionærer, under visse forudsætninger vil kunne indtræde i kapitalpensionsordninger.

Renter, der tilskrives en konto vedrørende pristalsreguleret alderdomsopsparring, skal ifølge § 4 ikke medregnes i den skattepligtige indkomst, så længe de ikke udbetales. Det samme gælder renter, der tilskrives en konto vedrørende en pensionsordning med indskud i pengeinstitutter m. v., samt renter, der tilskrives tontiner af den i § 1, stk. 3, omhandlede art.

Desuden indeholder paragraffen en bestemmelse om, at det på en konto vedrørende pristalsreguleret alderdomsopsparring, vedrørende en pensionsordning med indskud i pengeinstitutter m. v. eller i en tontine af den i § 1, stk. 3, omhandlede art indestående beløb ikke skal medregnes ved opgørelsen af den skattepligtige formue.

I § 5 fastsættes, at man ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst skal *medregne*:

a. Løbende udbetalinger vedrørende pristalsreguleret alderdomsopsparring, herunder eventuelle indekstillaæg fra staten.

b. Løbende udbetalinger fra renteforsikringer og dermed ligestillede forsikringer, jfr. dog overgangsbestemmelsen i § 8 (se nedenfor).

c. Bonusudbetalinger fra forsikringer, hvortil indbetalinger fuldt ud kan fradrages i eller afskrives over indkomsten,

dog med visse undtagelser. Bonus, der udbetales samlet, når en forsikring bliver virksom, ophæves eller bortfalder, beskattes efter reglerne i § 6 b. Jfr. også her overgangsreglen i § 8.

Af følgende udbetalinger svares ifølge § 6 en *afgift* til statskassen efter reglerne i den følgende paragraf:

a. Beløb, der udbetales i anledning af ophævelse af pristalsreguleret alderdomsopsparring.

b. Andre udbetalinger end løbende udbetalinger og bonusudbetalinger vedrørende de i § 1, stk. 1 c, omhandlede forsikringer, herunder udbetaling af tilbagekøbsværdi samt vederlag for opgivelse af retten til en pensionsindtægt, jfr. dog overgangsbestemmelsen i § 8. I nogle nærmere angivne tilfælde gælder visse lempelser.

c. Kapitaludbetalinger i overensstemmelse med vilkårene for en kapitalpensionsordning, såfremt arbejdstageren er indtrådt i denne *efter 31. december 1957* og ved opgørelsen af sin skattepligtige indkomst i medfør af § 3 har kunnet se bort fra arbejdsgiverens bidrag til pensionsordningen. Hvor udbetalingen skyldes arbejdsforholdets ophør af andre grunde end uarbejdsdygtighed eller — for kvinders vedkommende — indgåelse af ægteskab, kan finansministeren tillade, at afgift svares efter samme regler, selv om arbejdstageren ikke har opnået den i pensionsordningen fastsatte alder for pensionering. Afgiftspligten omfatter kun den del af udbetalingen, der hidrører fra de af arbejdsgiveren betalte bidrag.

d. Afgift til statskassen svares endvidere, når der vedrørende en pensionsordning i form af kapitalforsikring foretages en disposition, der bevirker, at betingelserne for den pågældende arbejdstagers ret til ved opgørelsen af sin skattepligtige indkomst at bortse fra de af vedkommende arbejdsgiver ydede bidrag til pensionsordningen ikke længere er opfyldt.

Foretages der vedrørende en pensionsordning med indskud i pengeinstitutter m. v. en disposition af nævnte art, svares afgift til statskassen af det samlede indskudte beløb med tilskrevne renter på tidspunktet for dispositionens foretagelse. Har arbejdstagerens årlige bidrag overstegyet 350 kr., foretages dog i det beløb, hvoraf afgift skal svares, et fradrag svarende

til summen af de beløb, hvormed de årlige bidrag har oversteg 350 kr.

Den i § 6 omhandlede *afgift*, der ikke kan fradrages ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst, fastsættes i § 7 til 25 pct. Hvor afgiftspligt opstår som følge af de i § 6 d omhandlede dispositioner vedrørende pensionsordninger med indskud i pengeinstitutter m. v., svares afgiften dog med 35 pct. Afgiftspligtige beløb medregnes ikke ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst.

§ 8 opretholder den vigtige *overgangsbestemmelse* vedrørende § 5 b og c samt § 6 b, at de hidtil gældende beskatningsregler fortsat skal gælde for udbetalinger efter forsikrings- eller pensionsordninger af den i § 1, stk. 1 c, omhandlede art, når præmiebetalingen var ophørt ved begyndelsen af det indkomstår, der lå til grund for skatteansættelsen for skatteåret 1955-56. Er præmiebetalingen fortsat efter nævnte tidspunkt, skal de nye afgifts- og beskatningsregler delvis anvendes.

En anden lempelse — *genanbringelsesregelen* — findes i § 9, hvori bestemmes: Hvis en person, der skal svare afgift i henhold til § 5 c eller § 6, inden 6 måneder efter afgiftspligtens indtræden anvender et beløb af samme størrelse som det afgiftspligtige til indskud i en renteforsikring, en pensionsordning med løbende udbetalinger eller en kapitalpensionsordning, fritages han efter begæring for afgiftspligten. Er indskuddet mindre end det afgiftspligtige beløb, bortfalder afgiftspligten efter begæring for et til indskuddet svarende beløb.

Af den i § 7 omhandlede *afgift* skal ifølge § 10 *en tredjedel tilfalde kommunerne* efter nærmere fastsatte regler.

Afsnit II (§§ 11-19).

Dette afsnit, der indføjedes i lovforslaget under dettes behandling i folketinget, går i hovedsagen ud på følgende:

Kapitalbindingskonti, jfr. § 1, stk. 1 d, kan oprettes i danske banker og sparekasser samt i overformynderiet og — under nærmere angivne forudsætninger — i visse andelskasser.

En skattepligtig kan kun oprette én konto for hvert regnskabsår. Ægtefæller, der er sambeskattet, kan dog oprette

hver sin konto. Det første indskud i et regnskabsår skal andrage mindst 100 kr., og der kan i et regnskabsår i alt indskydes højst 1 000 kr. på hver konto. Disse bestemmelser medfører ikke nogen forhøjelse af det fradrag, som den skattepligtige er berettiget til i medfør af § 1, stk. 1 d.

Renter, der tilskrives en kapitalbindingskonto, medregnes i kontohaverens skattepligtige indkomst for det regnskabsår, hvori tilskrivningen sker. Indeståendet på en kapitalbindingskonto medregnes i kontohaverens skattepligtige formue. Renter, der tilskrives i det regnskabsår, hvori indskud på kontoen foretages („indskudsåret“), og som indestår på kontoen ved indskudsårets udløb, betragtes som yderligere indskud på kontoen.

Hæves der på en kapitalbindingskonto i løbet af indskudsåret, fragår det hævede beløb ved opgørelsen af det indskud, som kan fradrages i den skattepligtige indkomst efter reglerne i § 1, stk. 1 d.

Hæves der i løbet af de 5 *regnskabsår*, der følger nærmest efter indskudsåret, af de på en kapitalbindingskonto indskudte beløb, skal kontohaveren medregne det hævede beløb i sin skattepligtige indkomst for det regnskabsår, hvori udtrækket har fundet sted.

Indskudsbeløb, der hæves efter udløbet af 5 års perioden, skal ikke medregnes i kontohaverens skattepligtige indkomst. Det samme gælder indskudsbeløb, der hæves efter kontohaverens død.

Kontohaveren kan ikke overdrage, pantsætte eller på anden måde indgå retshandler med hensyn til indeståendet på en kapitalbindingskonto.

Indskud på kapitalbindingskonti kan første gang foretages i det regnskabsår, der ligger til grund for skatteansættelsen for skatteåret 1960-61.

Som begrundelse for det nye afsnit anføres i tillægsbetænkningen fra det folketingsudvalg, der behandlede sagen:

„Udvalget har foretaget en samlet gennemgang af de hidtil gældende regler om *skattemæssig begunstiggelse af den private opsparing*. Der er tale om følgende ordninger:

- 1) fuldt fradrag i indkomsten for præmier til *renteforsikringer*,

bidrag til pensionsordninger, indskud på konti for pristalsreguleret aldersomsopsparring m. v.,

2) fradrag i indkomsten inden for en beløbsgrænse på 600 kr. for præmier til *kapitalforsikringer*, sygeforsikringer m. v.,

3) *opsparingspræmiering*, der modregnes i indkomstskatten (15 pct. af indskud på indtil 2 000 kr.) og ydes for indskud på særlige konti i pengeinstitutter,

4) fradrag i indkomsten for *renteindtægter m. v.* på indtil 200 kr. årlig.

Udvalget har med finansministeren drøftet mulighederne for at *afløse opsparingspræmieringen med en varig og mere enkel ordning*, der kan indgå som led i den almindelige skattelovgivning. Under disse drøftelser er der opnået enighed om at søge gennemført en ordning, hvorefter indskud på særlige konti i pengeinstitutter — „*kapitalbindingskonti*“ — kan fradrages i den skattepligtige indkomst inden for samme beløbsgrænse som præmier til kapitalforsikring og sygeforsikring m. v. Den enkelte skatteyder kan herefter selv afgøre, hvorledes han vil benytte sine *fradragsmuligheder* inden for den omtalte beløbsgrænse, der samtidig for *familieforsørgeres* vedkommende foreslås forhøjet til 1 000 kr., mens den gældende 600 kr.-grænse bevares for ikke-forsørgere. Dette har fundet udtryk i *ændringsforslag nr. 5*, der er stillet af finansministeren og tiltrådt af udvalget. Der har i udvalget været enighed om, at gennemførelsen af den lige nævnte ordning bør medføre, at *opsparingspræmieringen* i overensstemmelse med det foreliggende lovforslag af 12. december 1957 *kun forlænges for en periode af et år*, men derefter bortfalder. De nye regler må endvidere have til forudsætning, at *fradraget for mindre renteindtægter kun får virkning for skatteåret 1959-60*, og finansministeren har givet tilsagn om, at han vil stille forslag herom på den kommende ligningslov. For i videst muligt omfang at undgå, at de nye regler kommer til at virke samtidig med opsparingspræmieringen og reglerne om fradrag for mindre renteindtægter, foreslås det, at forhøjelsen af 600 kr.-fradraget og adgangen til at opnå *fradrag for indskud på kapitalbindingskonti først får virkning fra og med skatteåret 1960-61*. For det store flertal af skatteydere, der har kalenderåret som regnskabsår, betyder dette, at de i 1958 kan foretage indskud på præmieindskudskonti og opnå fradrag for mindre renteindtægter, medens de i 1959 kan foretage indskud på kapitalbindingskonti og opnå fradrag i den skattepligtige indkomst for disse indskud samt for kapitalforsikringspræmier m. v. inden for en beløbsgrænse på 1 000 kr. for familieforsørgere og 600 kr. for ikke-forsørgere.“

Afsnit III (§§ 20-25).

Ifølge § 20, der ligesom det foregående afsnit indføjedes i folketinget, skal indskud i visse *opsparingsordninger* — navnlig

børne- eller alderdomsopsparingsordninger — kunne sidestilles med indskud på kapitalbindingskonti med hensyn til fradragsretten inden for den i § 1, stk. 1 d, fastsatte beløbsgrænse. Ordningerne skal godkendes af finansministeren, som samtidig bestemmer, i hvilket omfang de andre regler om den skattemæssige behandling af kapitalbindingskonti skal finde anvendelse på disse ordninger. Under særlige omstændigheder kan finansministeren indrømme fritagelse for formuebeskatning af indestående og for indkomstbeskatning af rentetilskrivningen i sådanne ordninger.

§ 21 indeholder en bestemmelse om, at *bidrag til hjælpe- og understøttelsesfunds* for de i en af den skattepligtige drevet virksomhed ansatte eller tidligere ansatte funktionærer og arbejdere eller deres pårørende eller til andre foranstaltninger til forbedring og betryggelse af de nævnte personers kår kan fradrages, henholdsvis afskrives ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst efter de i § 2 givne regler. Det er dog en forudsætning for fradrags-, henholdsvis afskrivningsretten, at vedtægterne for den pågældende fond er godkendt af finansministeren.

I øvrigt indeholder afsnittet — ud over ikrafttrædelsesbestemmelser m. v. — nogle *ændringer i lovbekendtgørelse nr. 203 af 11. juli 1957* om selvangivelsen af indkomst og formue, om foranstaltninger til kontrol med selvangivelsen og om straffen for skattesvig m. v. Disse ændringer pålægger bl. a. arbejdsgivere, forsikringselskaber m. fl. at give de oplysninger, som er nødvendige til gennemførelse af afgiftsberegningen og kontrol med afgiftspligten.

Efter at have været undergivet en indgående 1. behandling henvises lovforslaget til et udvalg, hvis arbejde med sagen resulterer i en række ændringsforslag, af hvilke de fleste var stillet af finansministeren med tilslutning af udvalget eller et flertal inden for dette (regeringspartiernes udvalgsmedlemmer), resten af et mindretal (venstres og det konservative folkepartis udvalgsmedlemmer). Efter at finansministerens ændringsforslag ved 2. behandling var vedtaget og mindretallets forkastet, sendtes lovforslaget til fornyet udvalgsbehandling.

I overensstemmelse med en aftale mellem finansministeren og udvalget underkastede finansministeriet derefter lovforslaget en

teknisk gennemgang i samarbejde med repræsentanter for pengeinstitutter og forsikringsselskaber, og resultatet heraf blev nye ændringsforslag, som optoges til drøftelse i udvalget tillige med forskellige spørgsmål af mere principiel karakter, derunder først og fremmest vedrørende den skattemæssige begunstigelse af særlige former for privat opsparing.

Under disse fortsatte drøftelser lykkedes det udvalget at nå til enighed om at indstille lovforslaget til vedtagelse med et stort antal ændringer, af hvilke de fleste dog var af teknisk eller redaktionel karakter. Det vigtigste af ændringsforslagene var nr. 21, der drejede sig om indføjeelse af afsnit II (§§ 11-19) og § 20 i afsnit III.

Efter at disse ændringsforslag var vedtaget ved 3. behandling, afbrødes denne, for at der kunne blive tid til at få lovforslaget optrykt og gennemset i den ændrede affattelse inden dets endelige vedtagelse, som foregik 2 dage senere. Ved afstemningen vedtoges lovforslaget enstemmigt med 120 stemmer, idet 6 medlemmer (DK) afholdt sig fra at stemme.

Kommunisternes stillingtagen til lovforslaget begrundedes af *Alfred Jensen* med, at lovforslagets bestemmelser efter hans opfattelse hovedsagelig ville komme de bedrestillede til gode, hvilket han fandt forkert, når personer med lav indtægt og stor forsørgelsesbyrde ikke fik tilsvarende lempelser.

---

10. Lov om særlig indkomstskat m. v. (Finansminister *Kampmann*). [A. sp. 901. C. sp. 349].

Fremsat skriftligt ¹³/₁₂ (F. sp. 1739). 1. beh. ¹⁵/₁ (F. sp. 1774). Partiernes ordførere: Hans Knudsen, Foged, Poul Møller, Axel Sørensen, Niels Andersen og Alfred Jensen. Henvist til samme udvalg som forslag til lov om beskatningen af renteforsikringer m. v. Betænkning (B. sp. 607) afgivet ²⁸/₃. (Ordfører: Hans Knudsen). 2. beh. ⁹/₄ (F. sp. 3595). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 927) afgivet ¹⁴/₅. 3. beh. ²¹/₅ (F. sp. 4399). *Loven stadfæstet 28. maj 1958.* (Lovt. nr. 148).

Ved lovens *afsnit I* indføres en efter reglerne i § 6 beregnet, ikke fradragsberettiget særlig skat på 30 pct. af de engangsindtægter, der omhandles i § 1. *Afsnit II* indeholder nye regler om afskrivning på goodwill, patentrettigheder m. v. (§ 11), om den skattemæssige behandling af „arbejderaktier“ (§ 12) og om adgang til bevillingsmæssigt at henføre visse engangs-

indtægter til beskatning med særlig indkomstskat (§ 13). Hertil kommer nogle ændringer i loven om skattefri afskrivninger m. v. (§ 14).

Bestemmelserne i forslaget til nærværende lov var i hovedsagen overført fra det i november 1957 fremsatte ligningslovforslag, der først blev gennemført, efter at væsentlige dele af dets indhold var udskilt til senere behandling. Af de udskilte dele blev — med forskellige ændringer og tilføjelser — nogle optaget i forslaget til den heromhandlede lov, andre i forslaget til lov nr. 150 af 28. maj 1958 om beskatningen af renteforsikringer m. v. (se nærmest foregående sag).

Lovforslaget om særlig indkomstskat m. v. gennemførtes i folketinget med nogle ændringer, af hvilke de væsentligste er omtalt i nedenstående redegørelse for lovens indhold.

Pligten til at svare særlig indkomstskat.

Efter § 7 påhviler pligten til at svare særlig indkomstskat — når betingelserne derfor er til stede — alle skattepligtige bortset fra kooperative virksomheder. For begrænset skattepligtige personer og selskaber m. v. samt for personer, der ansættes efter „tilflytterreglen“ i ligningslovens § 2, gælder særlige regler.

Arten af de indtægter, hvoraf særlig indkomstskat skal svares.

Efter lovens § 2, stk. 1, og afskrivningslovens § 30, stk. 1, skal der ikke svares særlig indkomstskat af avancer, som indvindes ved afhændelser, der finder sted som led i den skattepligtiges næringsvirksomhed eller i spekulationsøjemed. Avancen skal i disse tilfælde fuldt ud medregnes i den skattepligtige indkomst.

Efter § 1, nr. 1, skal fortjeneste ved afhændelse, afståelse eller opgivelse af den til en erhvervsvirksomhed knyttede *goodwill* beskattes med særlig indkomstskat. Efter de hidtil gældende regler skulle halvdelen af en sådan fortjeneste — dog højst det beløb, hvormed denne overstiger 5 000 kr. — medregnes ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst. Efter de ny regler skal hele fortjenesten beskattes med særlig indkomstskat. I denne forbindelse bemærkes, at de ny regler efter

lovens § 9 finder anvendelse på goodwillfortjenester, der erhverves *den 1. april 1958 eller senere*.

Den, der erhverver en goodwill den 1. april 1958 eller senere, kan efter bestemmelsen i § 11, stk. 1, afskrive det ydede vederlag fuldt ud i sin skattepligtige indkomst med 15 pct. årlig. Er goodwill erhvervet før 1. april 1958, kan kun halvdelen af vederlaget afskrives, og afskrivningsperioden er 5 år.

Efter § 1, nr. 2, skal fortjeneste ved afhændelse, afståelse eller opgivelse af *tidsbegrænsede rettigheder*, såsom patentret, forfatter- og kunstnerret og ret til mønster eller varemærke, beskattes med særlig indkomstskat. Disse fortjenester har hidtil været beskattet efter samme regler som goodwill. Efter lovens § 2, stk. 2, skal særlig indkomstskat ikke svares, når den, der afhænder rettigheden, selv har skabt opfindelsen eller værket m. v. I så fald skal fortjenesten som hidtil i almindelighed medregnes i den skattepligtige indkomst. De ny regler om beskatning af fortjeneste ved afhændelse af tidsbegrænsede rettigheder finder efter § 9 anvendelse på fortjenester, der erhverves *den 1. april 1958 eller senere*.

Den, der erhverver en af de her omtalte tidsbegrænsede rettigheder den 1. april 1958 eller senere, kan som hidtil afskrive vederlaget i sin skattepligtige indkomst med lige store årlige beløb over et til rettighedens varighed svarende åremål, jfr. § 11, stk. 2.

Efter § 1, nr. 3, skal der svares særlig indkomstskat af fortjeneste ved afhændelse, afståelse eller opgivelse af *retten ifølge en udbytte-, forpagtnings- eller lejekontrakt*. Fortjeneste ved afhændelse af tidsbegrænsede rettigheder af denne art har hidtil skullet medregnes i den skattepligtige indkomst efter samme regler som goodwill — d. v. s. med halvdelen, dog højst med det beløb, hvormed fortjenesten overstiger 5 000 kr. Derimod skulle fortjenesten ikke beskattes, hvis rettigheden ikke var tidsbegrænset.

Ved afhændelse *den 1. april 1958 eller senere*, jfr. § 9, skal de nævnte fortjenester beskattes fuldt ud med særlig indkomstskat, og dette gælder, hvad enten den afhændede rettighed er tidsbegrænset eller ej.

Den, der erhverver en af de her omtalte rettigheder den 1. april 1958 eller senere, kan afskrive vederlaget i sin skattepligtige indkomst. Er rettigheden tidsbegrænset, kan han som hidtil afskrive med lige store årlige beløb over et til rettighedens varighed svarende antal år. Er rettigheden ikke tidsbegrænset, kan vederlaget afskrives med lige store årlige beløb over en periode af 10 år. Efter de hidtil gældende regler har man ikke kunnet afskrive på vederlag for rettigheder, der ikke er tidsbegrænsede.

Efter § 1, nr. 4, skal der svares særlig indkomstskat af godtgørelse i anledning af *fratræden af stilling* eller opgivelse af agentur eller lignende.

Efter § 2, stk. 3, skal der dog i nogle tilfælde svares almindelig indkomstskat af en del af erstatningen for *fratræden af stilling*. Hvis arbejdstageren ikke har indtægt fra stillingen i perioden fra tidspunktet fra *fratrædelsen* og indtil det tidspunkt, til hvilket han kunne være opsagt efter lovgivningens almindelige regler eller kontrakten mellem ham og arbejdsgiveren, skal han til sin almindelige skattepligtige indkomst medregne et beløb svarende til den indtægt, han har krav på for den nævnte periode — dog højst for en periode af et år — og særlig indkomstskat skal i så fald kun svares af resten af erstatningen.

De ny regler finder efter § 9 kun anvendelse på erstatninger m. v., hvorom aftale træffes *den 1. april 1958 eller senere*.

Efter § 1, nr. 5 og 6, skal særlig indkomstskat svares af de avancer, hvoraf der efter afskrivningsloven skulle svares en ikke-fradragsberettiget indkomstskat på 30 pct. I § 1, nr. 5, nævnes *fortjeneste ved afhændelse m. v. af drittmidler*, som udelukkende benyttes erhvervsmæssigt, eller af *skibe*, i tilfælde, hvor de nævnte aktiver afhændes i forbindelse med den pågældende virksomhed (afskrivningslovens § 6, jfr. § 13). I § 1, nr. 6, nævnes *fortjeneste ved afhændelse af bygninger* og installationer, på hvilke der har været foretaget ekstraafskrivning i henhold til afskrivningsloven eller forlods afskrivning i henhold til loven om investeringsfonds (afskrivningslovens § 28).

I denne forbindelse bemærkes, at der ved lovens § 14 er

foretaget forskellige ændringer i afskrivningsloven. En af disse går ud på, at en skattepligtig, der skal svare særlig indkomstskat af avance, som konstateres ved modtagelse af en forsikrings- eller erstatningssum i anledning af skade på en bygning eller en installation, under visse betingelser kan opnå fritagelse for beskatningen.

For fortjenester af den i § 1, nr. 5 og 6, nævnte art finder de ny regler efter § 9 anvendelse i alle tilfælde, hvor fortjenesten er indvundet *den 15. september 1957 eller senere*.

Efter § 1, nr. 7, skal særlig indkomstskat svares af *beløb, der ved en pensionsordnings opløsning og bortfald tilfalder arbejdsgiveren*, når denne i sin skattepligtige indkomst har fradraget sine bidrag til ordningen.

Denne bestemmelse anvendes efter § 9 i alle tilfælde, hvor beløbet er indvundet *den 1. april 1958 eller senere*. Beløb af den nævnte art, der er tilfaldet arbejdsgiveren før denne dato, skal som hidtil medregnes i hans skattepligtige indkomst.

Efter § 1, nr. 8, beskattes visse *gaver, gratialer el. lign. fra den skattepligtiges arbejdsgiver* med særlig indkomstskat. Det er dog en forudsætning herfor, at der er tale om en udbetaling én gang for alle. Hvis udbetalingen er begrundet i arbejdstagerens forhold, er det endvidere en betingelse, at den sker i en særlig anledning som f. eks. arbejdstagerens jubilæum eller hans fratræden, hvad enten denne skyldes alder eller sygdom. Af udbetalinger, der er begrundet i arbejdsgiverens forhold, kommer kun jubilæumsgratialer i betragtning og kun i de tilfælde, hvor virksomheden har bestået i 25 år eller et antal år, der er deleligt med 25.

Efter § 9 kommer de ny regler til anvendelse på de omtalte gaver og gratialer m. v., der erhverves *den 1. april 1958 eller senere*. Beløb, der erhverves før denne dato, medregnes som hidtil i den skattepligtige indkomst.

Bestemmelsen i § 1, nr. 8, fik sin endelige form i folketinget. Herom anfører det udvalg, der behandlede sagen, i en tillægsbetænkning:

„Udvalget har . . . drøftet bestemmelsen i lovforslagets § 1, nr. 8, hvorefter visse *gaver og gratialer* fra den skattepligtiges arbejdsgiver beskattes med særlig indkomstskat. Efter forslaget er det en

forudsætning herfor, at det er den skattepligtiges forhold, der giver anledning til udbetalingen. Derimod falder gratialer o. lign., som udbetales f. eks. i anledning af arbejdsgiverens jubilæum, ikke ind under bestemmelsen. Udvalget finder det imidlertid rimeligt, at visse gratialer, der udbetales i anledning af arbejdsgiverens jubilæum, inddrages under den særlige indkomstskat. For at undgå misbrug af ordningen har man dog fundet det nødvendigt at foreskrive, at dette kun skal gælde gratialer, der udbetales i anledning af, at virksomheden har bestået i 25 år eller i et antal år, der er deleligt med 25.“

I samme forbindelse oplyser udvalget, at der under dets forhandlinger har været „rejt spørgsmål om at beskatte visse engangsindtægter ved salg af *mergel* eller *mergelforekomster* med særlig indkomstskat. De pågældende indtægter beskattes efter de gældende regler med almindelig indkomstskat. Det er over for udvalget anført, at dette i nogle tilfælde har medført en vis tilbageholdenhed hos grundejeren med hensyn til at stille arealer med *mergelforekomster* til rådighed for *mergelselskaber*. Der er i udvalget enighed om, at dette spørgsmål bør tages op til nærmere overvejelse. I denne forbindelse vil det imidlertid være nærliggende tillige at overveje den skattemæssige behandling af indkomster ved salg af andre naturforekomster som f. eks. kalk, ler, sand, grus, brunkul og tørv m. m. samt at tage stilling til, om området for den særlige indkomstskat bør udvides til at omfatte også visse engangsindtægter af anden art. Finansministeren har givet tilsagn om, at han agter at gøre disse spørgsmål til genstand for en nærmere undersøgelse, forinden forslag til ligningslov for skatteåret 1959-60 fremsættes.“

Opgørelse af den skattepligtige fortjeneste.

Efter § 5, stk. 1, skal fortjeneste eller tab ved afhændelse m. v. af goodwill (§ 1, nr. 1), af de i § 1, nr. 2, omhandlede tidsbegrænsede rettigheder og af de i § 1, nr. 3, omhandlede rettigheder (rettigheder i henhold til udbytte-, forpagtnings- og lejekontrakter) opgøres efter samme regler som hidtil.

Særlig indkomstskat skal svares ikke alene af salgsavancer, men også af *avancer*, der opnås ved *erhvervelse af erstatnings- eller forsikringssummer*, jfr. § 4, stk. 1. Endvidere sidestilles *gaveoverdragelse* af formuegoder med salg, jfr. § 4, stk. 2. Erhvervelse ved arv eller gave skal efter § 4, stk. 3, sidestilles med køb, og dette gælder også med hensyn til adgangen til at foretage afskrivninger på det pågældende formuegode, jfr. § 11, stk. 3.

Angående opgørelsen af det skattepligtige beløb ved salg

af et formuegode, der er erhvervet ved arv eller gave, samt ved gaveoverdragelser fastsætter § 5, stk. 2 og 3, nærmere regler.

Beregningen af den særlige indkomstskat.

Efter § 6 skal der foretages en samlet opgørelse af fortjenester m. v. eller tab, der omfattes af reglerne om særlig indkomstskat. Opgørelsen foretages i forbindelse med udfyldelsen af selvangivelsen for det pågældende indkomstår. Først sammenlægges alle fortjenester m. v., og i summen af disse beløb fradrages eventuelle tab ved afhændelser af de i § 1, nr. 1, 2, 3 og 5, nævnte formuegoder. Det bemærkes dog herved, at spekulationssalg og salg, der finder sted som led i den skattepligtiges næring, ikke omfattes af reglerne om særlig indkomstskat, og at det samme gælder salg af de i § 1, nr. 3, nævnte rettigheder til værker, opfindelser m. v., som den skattepligtige selv har skabt.

Hvis summen af de fortjenester, der herefter skal tages i betragtning, overstiger summen af de fradragsberettigede tab, afrundes forskelsbeløbet — nettofortjenesten — til nærmeste lavere med 50 delelige hele kronebeløb. Hvis nettofortjenesten efter afrundingen er 1 000 kr. eller derunder, skal der ikke svares særlig indkomstskat; er nettofortjenesten efter afrunding større end 1 000 kr., beregnes skatten med *30 pct. af den del af beløbet, der overstiger 1 000 kr.*

Hvis summen af de fradragsberettigede tab er større end de fortjenester m. v., der omfattes af reglerne om særlig indkomstskat, fradrages forskelsbeløbet — nettotabet — ved opgørelsen af den almindelige skattepligtige indkomst for det pågældende indkomstår.

Efter bestemmelsen i § 2, jfr. § 21 i lov nr. 150 af 28. maj 1958 om beskattningen af renteforsikringer m. v., kan en arbejdsgiver afskrive „engangsindskud“ til pensionsordninger eller hjælpe- og understøttelsesfonds, der opfylder de i loven fastsatte betingelser, med lige store årlige beløb over en periode på 5 år. Har en arbejdsgiver foretaget et sådant indskud, og sælger han virksomheden, før indskuddet er afskrevet fuldt ud, kan han

fradrage det uafskrevne beløb på samme måde som tab ved den foran omtalte samlede opgørelse.

Påligning, opkrævning, påklage m. v.

Efter § 6, stk. 6, finder statsskattelovens og kontrollovens regler, herunder reglerne om selvangivelse og om den foreløbige og endelige indkomstansættelse — i det omfang det er muligt — anvendelse på den særlige indkomstskat. Beregningen af den særlige indkomstskat foretages af de samme myndigheder, som foretager beregningen af indkomst- og formueskatten til staten af personer m. v. og de ordinære selskabsskatter m. v.

Kommunernes andel af den særlige indkomstskat.

Ifølge lovens § 8 tilfalder *en tredjedel* af de som særlig indkomstskat pålignede beløb kommunen, og der er i den nævnte bestemmelse givet nærmere regler for, hvilken — eller eventuelt hvilke — kommuner der er berettiget til denne andel.

Begæring om almindelig indkomstbeskatning over en periode af 3 år.

Indtægter, hvoraf særlig indkomstskat svares, skal efter § 3 *ikke medregnes ved opgørelsen af modtagerens almindelige skattepligtige indkomst.*

Efter § 10, der indførtes i folketinget, kan en skattepligtig efter begæring opnå *fritagelse for at svare særlig indkomstskat.* Begæringen skal fremsættes senest samtidig med indgivelsen af selvangivelse for det pågældende skatteår. For skatteåret 1958-59 kunne begæring dog fremsættes efter selvangivelsens indgivelse, hvis den fremkom inden udgangen af juni måned 1958.

Begæring om fritagelse for særlig indkomstskat medfører, at den foran omtalte nettogevinst (summen af fortjenester m. v. ÷ eventuelle fradragsberettigede tab, men uden fradrag af det særlige beregningsfradrag på 1 000 kr.) skal *medregnes i den almindelige skattepligtige indkomst med $\frac{1}{3}$ for det indkomstår, hvori de pågældende fortjenester m. v. er erhvervet, og $\frac{1}{3}$ for hvert af de nærmest følgende to indkomstår.*

Bevillingsmæssig anvendelse af reglerne om særlig indkomstskat.

Som nævnt skal visse indtægter af den i § 1, nr. 2, omhandlede art ikke beskattes med særlig indkomstskat, men medregnes i den almindelige skattepligtige indkomst. Dette gælder alle indtægter ved salg af rettigheder, der er skabt af den skattepligtige selv, f. eks. en forfatters indtægt ved salg af et værk, han selv har skrevet, en opfinders indtægt ved salg af en opfindelse, han selv har gjort, og så fremdeles.

Efter § 13 kan skattepligtige, der efter § 2, stk. 2, skal medregne indtægter af den i § 1, nr. 2, nævnte art i deres almindelige skattepligtige indkomst, når visse betingelser er opfyldt, efter andragende opnå tilladelse til, at en del af deres indkomst beskattes efter reglerne om særlig indkomstskat. For at tilladelse skal kunne meddeles, er det efter § 13 en betingelse, at den skattepligtige indkomst efter den pågældendes almindelige indtægtsforhold er *ekstraordinær stor*, og at dette skyldes en indtægt af den i § 1, nr. 2, nævnte art.

Efter det oprindelige lovforslag skulle arbejdet med indtægtens erhvervelse tillige — når det ikke drejede sig om prisbelønninger for bevarelsen af konkurrenceopgaver m. v. — have strakt sig over mere end 2 år. Denne betingelse enedes man i folketinget om at frafalde.

„Arbejderaktier og -obligationer“.

§ 12 indeholder regler om „arbejderaktier“ og „arbejderobligationer“. Ved „arbejderaktier“ forstås aktier, som et aktieselskab udsteder som led i en udbyttedelingsordning eller som en anden form for tillæg til aflønningen til de personer, der er ansat hos selskabet. Ved „arbejderobligationer“ forstås fordringer på arbejdsgiveren, som af denne under tilsvarende omstændigheder udloddes til personer, der er ansat i hans virksomhed.

Sådanne aktier eller obligationer skal principielt medregnes ved opgørelsen af modtagerens skattepligtige indkomst. Ved § 12 åbnes der imidlertid mulighed for efter andragende at få udlodninger i form af arbejderaktier og -obligationer fritaget for almindelig indkomstbeskatning hos modtagerne. Fritagelsen er betinget af, at arbejdsgiveren for hver af arbejdstagerne

indbetaler en afgift på 30 pct. af det beløb, hvormed værdien af de udloddede aktier eller obligationer overstiger 200 kr.

Arbejdsgiveren kan ved opgørelsen af sin skattepligtige indkomst fratrække værdien af de ydelser, han præsterer, herunder afgiftsbeløbet. Såvel ved beregningen af afgiften som ved afgørelsen af, hvilket beløb arbejdsgiveren kan fradrage ved opgørelsen af sin skattepligtige indkomst, må kursværdien af udstedte aktier eller obligationer lægges til grund.

Vilkårene for arbejderaktier og -obligationer, der ønskes beskattet efter reglerne i § 12, skal godkendes af finansministeren. Ved afgørelsen af, om en udlodning i form af arbejderaktier eller -obligationer kan beskattes efter reglerne i § 12, vil der bl. a. blive lagt vægt på, at der ikke tillægges en enkelt eller nogle få personer beløb, der ikke står i rimeligt forhold til deres lønning og anciennitet. I almindelighed vil det endvidere blive krævet, at vilkårene for de udstedte værdipapirer udformes således, at modtageren i en periode af mindst 5 år ikke kan sælge, pantsætte eller på anden måde råde over værdipapirerne.

Af den nævnte 30 pct.s afgift tilfalder $\frac{2}{3}$ staten og $\frac{1}{3}$ kommunerne efter de samme fordelingsregler, som gælder for den særlige indkomstskat.

Nye afskrivningsregler og ændringer i afskrivningsloven.

§ 11 indeholder den nye fra 1. april 1958 gældende afskrivningsregel, at erhververen af kundekreds, forretningsforbindelse ell. lign. (goodwill) skal være berettiget til at afskrive det ydede vederlag i sin skattepligtige indkomst med 15 pct. årlig (efter lovforslaget skulle afskrivningen ske over en periode af 10 år, men dette ændredes i folketinget).

I tilslutning hertil bestemmes, at hvor en rettighed af den i § 1, nr. 2 og 3, omhandlede art erhverves den 1. april 1958 eller derefter, skal erhververen være berettiget til at afskrive det ydede vederlag i sin skattepligtige indkomst med lige store årlige beløb over et til rettighedens varighed svarende åremål eller — såfremt rettigheden ikke er tidsbegrænset — over en periode af 10 år.

Endelig skal nævnes, at der ved § 14 foretages en række ændringer i lov om skattefrie afskrivninger m. v., jfr. lovbekendtgørelse nr. 290 af 14. december 1957.

Disse ændringer, der vedrører afskrivningslovens §§ 6, 28 og 34, er hovedsagelig motiveret ved, at de fortjenester, der efter afskrivningsloven skulle beskattes med 30 pct. indkomstskat, fremtidig omfattes af de i loven om særlig indkomstskat indeholdte beskatningsregler. Samtidig har man dog under sagens behandling i folketinget benyttet lejligheden til i afskrivningslovens § 28 at foretage nogle yderligere ændringer vedrørende beskatningen af en avance, som opnås ved udbetaling af erstatningssummer i anledning af *skade på en bygning* eller installation.

Lovforslaget gav i folketinget anledning til en indgående debat. Under udvalgsbehandlingen lykkedes det imidlertid at nå frem til en løsning, som kunne tiltrædes fra alle sider. I den ændrede affatelse blev lovforslaget derefter vedtaget enstemmigt.

---

11. Lov om sømandsskat. (Finansminister *Kampmann*). [A. sp. 289. C. sp. 279].

Fremsat skriftligt ³¹/₁₀ (F. sp. 485). 1. beh. ⁷/₁₁ (F. sp. 656). Partiernes ordførere: Hans Knudsen, Anders Andersen, Poul Møller, Axel Sørensen, J. M. Pedersen og Alfred Jensen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Hans Knudsen, Holger Eriksen [formand], Ove Hansen, Poul Hansen (Svendborg), Peter Nielsen, Retoft, Edel Saunte, Axel Sørensen [næstformand], J. M. Pedersen, Anders Andersen, Foged, Gideon, Conrad Kofoed, Thorkil Kristensen, Poul Møller, Baagø og Jørgen Jørgensen (Ullerup)). Betænkning (B. sp. 341) afgivet ¹²/₃. (Ordfører: Hans Knudsen). 2. beh. ¹⁸/₃ (F. sp. 3183). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillæggsbetænkning (B. sp. 603) afgivet ²⁶/₃. 3. beh. ²⁸/₃ (F. sp. 3569). *Loven stadfæstet 31. marts 1958.* (Lovt. nr. 83).

Igennem de senere år har der fra de søfarendes side ved gentagne lejligheder været fremsat ønske om, at der her i landet måtte blive indført en selvstændig sømandsbeskatning,

der i lighed med den i Norge gældende ordning skulle være en *skat ved kilden*, d. v. s. opkræves i umiddelbar forbindelse med indtægten erhvervelse, og være *definitiv*, d. v. s. skatten skulle ikke reguleres efter indkomstårets udløb, således som tilfældet er med den almindelige skat ved kilden, som kendes i de øvrige nordiske lande, hvor regulering på grundlag af indgivet selvangivelse og foretaget skatteansættelse sker efter indkomstårets udløb. Samtidig ønskedes beskatningsniveauet fastlagt således, at der toges hensyn til de særlige vilkår, hvorunder sømændene må udføre deres arbejde. De fremsatte ønsker er i princippet blevet støttet af rederens organisationer og Søfartens Fællesråd. Endvidere har Nordisk Råd behandlet spørgsmålet ud fra det synspunkt, at det måtte være hensigtsmæssigt, at beskatningen af sømænd blev så ensartet som muligt i de nordiske lande, og rådet har anbefalet regeringerne til overvejelse at optage spørgsmålet om at indgå en aftale om fælles regler for skattens beregning og opkrævning hos søfolk.

På denne baggrund nedsatte finansministeren i januar 1956 et *udvalg* med den opgave at undersøge de praktiske muligheder for at indføre en særlig sømandsbeskatning i Danmark. Udvalget afgav 18. oktober 1957 „Betænkning vedrørende sømandsskat“, hvori indeholdtes et lovudkast, som finansministeren kunne tilslutte sig, og som han uændret fremsatte i folketinget.

Det af finansministeren nedsatte udvalg havde under sit arbejde haft kontakt med tilsvarende udvalg nedsat af regeringerne i Finland og Sverige samt med sagkyndige fra Norge. Der havde været afholdt *fællesnordiske møder* til drøftelse af de under udvalgenes arbejde opståede problemer. Der var opnået enighed mellem udvalgene om, at en række spørgsmål, derunder navnlig beskatningsniveauet, tilrettelægning af skatteopkrævningen og opgørelse af indkomsten, måtte afgøres af hvert enkelt land for sig, men selv med disse forhold havde udvalgene fundet, at der ved indførelse af en særlig sømandsskat ville være opnået et væsentligt fremskridt henimod *ensartethed i beskatningen af nordiske sømænd*, navnlig hvis man udformede beskatningsreglerne således, at nordiske sømænd

på nordisk skib skulle svare skat efter reglerne i skibets hjemland, selv om de var hjemmehørende i et andet nordisk land. På dette grundlag havde udvalgene i Finland og Sverige ligesom det danske udtalt, at de ville afgive indstilling til deres regeringer om indførelse af en særlig sømandsbeskatning.

Loven er inddelt i 5 kapitler med i alt 32 paragraffer. En stor del af bestemmelserne er af teknisk-administrativ karakter og ret komplicerede.

Om lovens indhold i hovedtræk anføres:

I lovens indledende bestemmelser fastslås lovens hovedregel om, at enhver af loven omfattet person skal svare en særlig sømandsskat, der beregnes af og opkræves ved tilbageholdelse i hans indtægt om bord. Såfremt den pågældende efter lovgivningens almindelige regler er skattepligtig til den danske stat, træder skatten af sømandsindtægten i stedet for indkomstskat til stat og kommune, herunder kirkelige afgifter og folkepensionsbidrag. Af disse bestemmelser sammenholdt med, at det ikke i loven er foreskrevet, at sømandsskatten senere skal reguleres, fremgår sømandsskattens karakter af *definitiv kildeskat*.

Skatten svares af alle her i landet eller på Færøerne og i Grønland hjemmehørende sømænd samt sømænd, som er hjemmehørende i et af de andre nordiske lande, efter regler, som indeholdes i lovens kapitel II, og hvorved der tages hensyn til den pågældende sømands forsørgerforhold m. m.

Skatten svares efter nedenstående skalaer, hvori er indarbejdet den gennemsnitlige virkning af skattefradragssretten:

Familieforsørgere:

Af en månedlig indtægt på:

under 150 kr.	svares	0 kr.			
150-	300 -	—	2 -	af	150 kr., 10 pct. af resten
300-	500 -	—	17 -	-	300 - , 16 — - —
500-	1 000 -	—	49 -	-	500 - , 24 — - —
1 000-	1 500 -	—	169 -	-	1 000 - , 30 — - —
1 500-	2 000 -	—	319 -	-	1 500 - , 35 — - —
2 000-	3 000 -	—	494 -	-	2 000 - , 40 — - —
3 000-	10 000 -	—	894 -	-	3 000 - , 45 — - —
10 000 og derover	—	—	4 044 -	-	10 000 - , 50 — - —

Andre skatteydere:

Af en månedlig indtægt på:

under	150 kr. svares	0 kr.			
150-	300 - —	3 -	af	150 kr.,	14 pct. af resten
300-	600 - —	24 -	-	300 - ,	18 — - —
600-	900 - —	78 -	-	600 - ,	26 — - —
900-	1 500 - —	156 -	-	900 - ,	30 — - —
1 500-	2 000 - —	336 -	-	1 500 - ,	35 — - —
2 000-	2 500 - —	511 -	-	2 000 - ,	40 — - —
2 500-	7 500 - —	711 -	-	2 500 - ,	45 — - —
7 500 og derover	—	2 961 -	-	7 500 - ,	50 — - —

Beregningen og tilbageholdelsen af sømandsskatten foretages af skibets fører i forbindelse med hver lønudbetaling. De tilbageholdte beløb afregnes hver måned over for rederiet, der indbetaler beløbet til et særligt *sømandsskattekontor*, som oprettes ved loven til at administrere ordningen. Der ned sættes også af finansministeren et særligt *sømandsskattenævn* med visse nærmere fastsatte funktioner.

Som grundlag for sømandsskattens beregning vil skibets fører få tilstillet særlige *tabeller*, hvori skattebeløbet normalt vil kunne aflæses direkte på grundlag af den kontante hyre. Her i landet hjemmehørende og dermed ligestillede sømænd skal være i besiddelse af et særligt *sømandsskattekort*, som ved påmønstringen afleveres til skibets fører, således at han kan tage hensyn til de på kortet angivne oplysninger om forsørgerforhold m. m. og om fradragsberettigede udgifter ud over dem, der er taget hensyn til i tabellerne.

Sømandsskatten svares efter loven såvel ved sejlads mellem udenrigske havne eller mellem fjerne udenrigshavne og danske havne, hvilken sejlads i loven betegnes som *udenrigsfart*, som ved sejlads, der i overvejende grad finder sted i farvandene omkring Danmark, i loven betegnet som *nærfart*, dog således at fart inden for mere begrænsede områder, herunder færgefart, holdes uden for ordningen.

Når også sejlads i nærfart er inddraget under sømandsbeskatningen, skønt de særlige arbejdsforhold, som de søfarende har henvist til, egentlig kun kan siges at gælde for sejlads i udenrigsfart, skyldes det navnlig, at der meget ofte

sker forflyttelser fra sejlads i udenrigsfart til sejlads i nærfart og omvendt, og ved en sømandsbeskatning, der kun omfattede udenrigsfart, ville disse ændringer i fartområdet og dermed i beskatningsformen give anledning til et ikke ringe besvær.

Da nærfarten, hvor arbejdsvilkårene ikke på afgørende vis kan siges at adskille sig fra de vilkår, hvorunder mange må udføre deres arbejde i land, således er inddraget under sømandsbeskatningen, er sømandsskattens niveau for nærfartens vedkommende fastlagt således, at den stort set kommer til at svare til det almindelige beskatningsniveau i land. De særlige hensyn, som bør tages til udenrigsfarten, er herefter tilgodeset ved, at der ved opgørelsen af indtægten om bord indrømmes et særligt *fradrag for sejlads i udenrigsfart*. Dette fradrag er i loven fastsat til normalt 170 kr. månedligt (efter det fremsatte lovforslag 130 kr.) og er udtryk for forskellen mellem sømandsskattens størrelse i udenrigsfart og nærfart. Også for sømænd i nærfarten er der dog fordele forbundet med at svare sømandsskat. Først og fremmest opnås, at skatten er betalt, når hyren udbetales, samt en lempeligere beskatning af indtægtsstigninger, men navnlig medfører beskatningssystemet, hvorved sømandsindkomsten forudsættes indtjent over 10 måneder, visse fordele, såfremt sømanden faktisk tjener sin årsindtægt om bord jævnt fordelt over hele året.

Foruden det nævnte fradrag for udenrigsfart indrømmes der såvel for udenrigsfart som for nærfart et *standardfradrag på 120 kr.* månedlig, der af praktiske grunde afløser en række nærmere i loven angivne udgiftsfradrag (fradrag for udgifter til arbejdsløshedsforsikring, til invalidepension i henhold til folkeforsikringsloven, til de forsikringer, for hvilke udgifterne kan fratrækkes inden for et beløb af 600 kr., bl. a. sygeforsikring, samt udgifter, der omfattes af lønmodtagerfradraget). Ved loven bortfalder de særlige skattefrie fradrag, som man efter gældende praksis har indrømmet i visse tillæg, såsom „Amerikatillæg“.

Bortset herfra har man ikke ved loven tilsigtet at ændre reglerne for, hvad der skal henregnes til eller fradrages i den

skattepligtige indkomst. Dette gælder i princippet også *skattefradraget*. Ved den almindelige skatteansættelse i land fradrages på sædvanlig vis alle i det foregående indkomstår erlagte indkomstskatter, også sømandsskatten, mens skattefradraget til brug ved sømandsskattens beregning som anført foran er indarbejdet i de opstillede skalaer.

I overensstemmelse med princippet om, at sømænd, der gør tjeneste på samme skib, skal beskattes efter ensartede regler, er sømandsskattens størrelse uafhængig af, i hvilken kommune den pågældende sømand er forpligtet til at svare kommuneskat. Afregningen over for kommunerne af den dem tilkommende del af sømandsskatten foretages efter ensartede regler, som tilsigter, at kommunerne stort set får dækning for den kommuneskat, som ville være tilfaldet dem efter lovgivningens almindelige regler. *Kommunens andel* af sømandsskatten skal for den enkelte sømand udgøre 50 pct. af den del af det af den kvartalsvise afregning omfattede beløb, der ikke overstiger 1 000 kr., og 20 pct. af det overskydende beløb.

Det foran nævnte princip medfører en *udvidelse af skattepligten*, idet man sikrer sig, at alle om bord svarer sømandsskat. Dette får navnlig betydning for *ugifte danske sømænd*, som efter de hidtidige regler i en række tilfælde ikke har været afkrævet statskat, og for *udenlandske søfolk*.

Sømænd, der ikke skal betale skat efter reglerne i lovens kapitel II, det vil navnlig sige ikke-nordiske udlændinge på danske skibe, skal betale sømandsskat efter en mere summarisk metode, der omhandles i lovens kapitel III (§§ 19 og 20), og hvorefter skatten fastsættes til 15 pct. af den kontante indtægt uden fradrag af nogen art. Der er dog visse undtagelsesregler, idet finansministeren kan bestemme, at sømandsskat ikke skal svares af en sømand, der for hustru eller hjemmeverende børn opretholder egen husstand i et land, hvor han er undergivet beskatning efter reglerne for dér bosatte personer, ligesom ministeren kan bestemme, at sømandsskat ikke skal svares af sømænd, der under arbejde i oversøiske farvande ansættes på særlige forhyringsvilkår (de såkaldte Hongkongregler).

Som følge af sømandsskattens karakter af beskatning af den løbende indtægt opstår der særlige problemer, når denne beskatningsform skal tilpasses beskatning i land. I de tilfælde, hvor sømanden har indtægt i land samtidig med, at han har indtægt om bord, skal man finde frem til det rette beskatningsniveau for indtægten i land, og i de situationer, hvor sømanden tiltræder tjeneste om bord eller ophører dermed, skal man føre den skat, der er pålignet ham, til afgang helt eller delvis, henholdsvis på ny påligne ham skat i land. Loven indeholder en række ret komplicerede bestemmelser herom.

Optrækningen af sømandsskatten påbegyndes på et tidspunkt, som bestemmes af finansministeren, der i øvrigt fastsætter de nærmere bestemmelser for lovens gennemførelse.

Ved *fremsættelsen* af lovforslaget udtalte *finansministeren*, at sømandsskatteudvalget under sit arbejde havde haft kontakt med de søfarendes og redernes organisationer og givet disse adgang til at udtale sig om de foreslåede regler, ligesom udvalget i videst muligt omfang havde taget hensyn til de fra disse organisationer fremsatte synspunkter. Vedrørende den foreslåede afregning af kommuneskatten havde udvalget haft kontakt med de kommunale organisationer.

Ved *I. behandling* anbefaledes lovforslaget på socialdemokratiets vegne af *Hans Knudsen*.

Anders Andersen (V) havde forskellige principielle indvendinger mod lovforslaget. Han var betænkelig ved de foreslåede organer: sømandsskattekontoret og sømandsskattenævnet, og ville have undersøgt, om disses opgaver ikke kunne henlægges til bestående organer. Han var ligeledes betænkelig ved den i lovforslaget indeholdte adgang for sømandsskattekontoret til at gennemgå redernes regnskaber. Han erklærede videre, at det for hans parti var helt afgørende, at man også med hensyn til sømandsskatten fandt frem til ændringer, som muliggjorde en *bevarelse af skattefradragsretten* på dette område. Beskatningen af udenlandske sømænd i henhold til lovforslagets kapitel III mente han ville skabe betydelige vanskeligheder for danske rederier i konkurrencen med rederier i udlandet. Sluttelig erklærede han, at hvis de af ham fremsatte principielle ønsker ikke kunne blive imødekommet under det kommende udvalgsarbejde, kunne venstre ikke give tilslutning til lovforslaget.

Poul Møller (KF) fandt, at lovforslaget var meget indviklet og vanskelig tilgængeligt. Han mente, at kildebeskatning for sømænd burde tilrettelægges i overensstemmelse med de principper, som måtte lægges til grund ved overgang til kildebeskatning for alle andre borgere, altså kildeskatten skulle ikke være definitiv, men ved årets

udgang skulle der indgives selvangivelse og foretages en endelig ansættelse af indkomsten. Derved kunne man bevare de individuelle fradrag for visse udgifter i stedet for de foreslåede to generelle fradrag, og man kunne bevare skattefradragsretten. De generelle regler om kommunernes andel i sømandsskatten var en betænkelig fravigelse af et almindeligt princip i den kommunale beskatning. Det konservative folkeparti var bange for, at hensigten med den definitive sømandsskat ikke først og fremmest var at hjælpe sømændene, men at bane vejen for en lønskat for det øvrige samfund uden anerkendelse af den egentlige fradragsret, nemlig retten til at fradrage de faktisk betalte og ikke de beregnede skatter.

Axel Sørensen (RV) og *J. M. Pedersen* (DR) tilsagde deres partiers velvillige behandling af lovforslaget. Begge henstillede, at man prøvede at opbygge administrationen af sømandsskatten på basis af bestående organer.

Alfred Jensen (DK) var tilhænger af lovforslagets princip om en definitiv kildeskat, men fandt, at lovforslaget ikke gav sømændene de lettelser i skattebyrden, som var rimelige.

Finansministeren fremhævede i sine svarbemærkninger, at skulle man have en definitiv skat ved kilden af sømænd, således som man havde det i Norge og ville få det i Sverige og Finland, kunne man ikke opretholde adgangen til at fradrage betalt sømandsskat. Forslagets udformning på dette punkt var ikke et udslag af ministerens lyst til at ophæve skattefradragsretten.

Lovforslaget henvistes til et udvalg, hvori et *flertal*, bestående af socialdemokratiets, det radikale venstres og retsforbundets medlemmer, indstillede lovforslaget til vedtagelse med nogle af finansministeren foreslåede og af hele udvalget tiltrådte ændringer. Et *mindretal*, venstres og det konservative folkepartis medlemmer, der kunne tiltræde de stillede ændringsforslag, kunne ikke medvirke til lovforslagets gennemførelse, idet det udtalte: „Mindretallet ville have medvirket til en gennemførelse af en „kildeskat“ for søfolk, såfremt denne var udformet med mulighed for efterfølgende regulering på grundlag af sædvanlig selvangivelse. Dette kunne uden unødige vanskeligheder være sket, såfremt flertallet havde været villig til at forhandle herom. En kildeskat med efterfølgende regulering ville ikke have medført øget beskatning for de søfarende. Mindretallet beklager, at flertallet ikke har ønsket at forhandle herom.“

De i udvalgsbetænkningen indeholdte ændringsforslag gik bl. a. ud på følgende:

Værdien af fri kost om bord, der som hidtil skulle fastsættes af ligningsrådet, skulle ikke som foreslået i det fremsatte lovforslag gradueres efter størrelsen af sømandens kontante løn.

Frdraget for sejlads i udenrigsfart foresloges forhøjet fra 130 til 170 kr. månedlig.

Beskatningsskalaen for ikke-forsørgere foresloges ændret noget

i overensstemmelse med en ved udskrivningsloven foretagen ændring af skatten for ikke-forsørgere, hvorved man i et vist omfang udlignede den stigning i beskatningen, som for en række skatteydere ville blive følgen af det ved ligningsloven ændrede forsørgerbegreb, jfr. side 73.

Der foresloges indsat en bestemmelse om adgang for finansministeren til at fritage sømænd, som under arbejde i oversøiske farvande ansattes på særlige forhyringsvilkår, for sømandsskat i henhold til kapitel III. En tilsvarende fritagelse gives udenlandske sømænd i det fjerne østen om bord på bl. a. norske og svenske skibe, og ændringsforslaget stilledes for at imødekomme en henstilling fra rederiforeningen om, at der af konkurrencemæssige grunde gennemførtes samme beskatningsregler som for sømænd ansat på norske og svenske skibe. Finansministeren havde givet udvalget tilsagn om, at der ville blive givet generelle regler om fritagelsen.

I udvalgsbetænkningen udtaltes i øvrigt: „Finansministeren og udvalget er enige om, at fastlæggelsen af det nu foreslåede system for beskatning af sømænd sker på baggrund af den nugældende lovgivning om den almindelige beskatning, og at der, hvis der sker væsentlige ændringer i denne, bør foretages tilsvarende ændringer i loven om sømændsskat.“

Ved 2. *behandling* vedtoges de i udvalgsbetænkningen stillede ændringsforslag. Nogle af *Alfred Jensen* (DK) m. fl. stillede ændringsforslag, hvorefter værdien af fri kost om bord, indtægt af tvungen overtidsarbejde samt godtgørelse for mistede fridage, mistet ferie o. lign. ikke skulle beskattes, afvistes af finansministeren og forkastedes med 118 stemmer mod 6 (DK).

Lovforslaget gik til fornyet behandling i udvalget, i hvis tillægsbetænkning det foran nævnte flertal indstillede lovforslaget til endelig vedtagelse uændret, mens mindretallet erklærede ikke at kunne medvirke til lovforslagets gennemførelse.

Ved 3. *behandling* erklærede ordførerne for venstre og det konservative folkeparti, at deres partier ville undlade at stemme, idet de ikke mente, at lovforslaget var affattet med fornøden respekt for skattefradragsretten. *Alfred Jensen* (DK) udtalte, at heller ikke den kommunistiske gruppe kunne stemme for lovforslaget ud fra den opfattelse, at lovforslaget gav sømændene en for hårdhændet beskatning.

Lovforslaget vedtoges herefter enstemmigt med 79 stemmer (S, RV og DR), mens 63 medlemmer (V, KF og DK) undlod at stemme.

---

12. Lov om lempelse af beskatningen af merindtægt for skatteåret 1959-60. (Finansminister *Kampmann*). [A. sp. 1465. C. sp. 251].

Fremsat skriftligt $11/3$ (F. sp. 3004). 1. beh. $14/3$ (F. sp. 3106). Partiernes ordførere: Hans Knudsen, Thorkil Kristensen, Poul Møller, Axel Sørensen, Niels Andersen og Alfred Jensen. Henvist til samme udvalg som forslag til lov om beskatningen af renteforsikringer m. fl. lovforslag. Betænkning (B. sp. 465) afgivet $21/3$. (Ordfører: Hans Knudsen). 2. beh. $26/3$ (F. sp. 3440). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 605) afgivet $26/3$. 3. beh. $28/3$ (F. sp. 3568). *Loven stadfæstet 31. marts 1958.* (Lovt. nr. 81).

Ved loven forlænges de regler om lempelse af beskatningen af merindkomst, som med gyldighed for skatteåret 1957-58 blev gennemført ved lov nr. 181 af 23. juni 1956 (årbog 1955-56, side 81), og som ved lov nr. 91 af 29. marts 1957 (årbog 1956-57, side 110) forlængedes til også at gælde for skatteåret 1958-59.

Under hensyn til, at skatteansættelsen for skatteåret 1959-60 baseres på det regnskabsår, der udløber 31. december 1958 eller for nogle skatteyderes vedkommende tidligere, har man anset det for ønskeligt, at skatteyderne i god tid fik klarhed over, hvilke regler der på dette område skal gælde for 1959-60.

Lovforslaget gennemførtes uændret og enstemmigt.

---

13. Lov om børnetilskud. (Finansminister *Kampmann*). [A. sp. 1467. C. sp. 253].

Fremsat skriftligt $11/3$ (F. sp. 3004). 1. beh. $14/3$ (F. sp. 3106). Partiernes ordførere: Hans Knudsen, Thorkil Kristensen, Poul Møller, Axel Sørensen, Niels Andersen og Alfred Jensen. Henvist til samme udvalg som forslag til lov om beskatningen af renteforsikringer m. fl. lovforslag. Betænkning (B. sp. 465) afgivet $21/3$. (Ordfører: Hans Knudsen). 2. beh. $26/3$ (F. sp. 3440). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 605) afgivet $26/3$. 3. beh. $28/3$ (F. sp. 3568). *Loven stadfæstet 31. marts 1958.* (Lovt. nr. 82).

Ved nærværende lov opretholdes den ved lov nr. 147 af 31. marts 1950 indførte børnetilskudsordning, som også har været gældende for skatteårene 1951-52 til og med 1957-58, for skatteåret 1958-59. Med nedennævnte modifikationer svarer

loven ganske til den for 1957-58 gældende ordning (årbog 1956-57, side 111).

Børnetilskud er efter de hidtil gældende regler kun ydet til personer, der opfyldte betingelserne for skattepligt til staten allerede ved begyndelsen af det pågældende skatteår, idet det i de tidligere børnetilskudslove har været bestemt, at tilskud ikke ydes til personer, der først ansættes for 2. skattehalvår. Under hensyn til, at reglerne om statsskattepligtens indtræden ved tilflytning her til landet ved § 2 i ligningsloven for skatteåret 1958-59 (lov nr. 289 af 14. december 1957) er ændret, således at statsskattepligten indtræder fra den nærmest efter tilflytningen følgende 1. april, 1. juli, 1. oktober eller 1. januar, har man ved affattelsen af nærværende lovs § 1, 2. punktum, foretaget en tilsvarende ændring, hvorefter børnetilskud ikke ydes til personer, for hvem skattepligt først indtræder pr. 1. juli eller senere i det nævnte skatteår.

I § 3, stk. 1, er optaget en til reglerne i de tidligere børnetilskudslove svarende bestemmelse om, at børnetilskuddet så vidt gørligt udredes ved modregning i de den berettigede pålignede personlige skatter for skatteåret 1958-59. Man har imidlertid fastsat, at denne modregning ikke skal omfatte *sømandsskat* i henhold til det herom fremsatte — senere gennemførte — lovforslag, idet modregning i sømandsskat er anset for uigennemførlig i praksis.

Lovforslaget vedtoges uændret og enstemmigt.

---

14. Lov om ændringer i lov om præmiering af opsparing. (Finansminister *Kampmann*). [A. sp. 887. C. sp. 347].

Fremsat skriftligt $^{12}/_{12}$ (F. sp. 1717). 1. beh. $^{22}/_{1}$ (F. sp. 1966). Partiernes ordførere: Holger Eriksen, Axel Kristensen, Poul Møller, Axel Sørensen, Niels Andersen og Aksel Larsen. Henvist til samme udvalg som forslag til lov om beskatningen af renteforsikringer m. fl. lovforslag. Betænkning (B. sp. 881) afgivet $^{24}/_{4}$. (Ordfører: Holger Eriksen). 2. beh. $^{13}/_{5}$ (F. sp. 4139). 3. beh. $^{21}/_{5}$ (F. sp. 4400). *Loven stadfæstet 28. maj 1958.* (Lovt. nr. 149).

Loven går ud på uforandret forlængelse for ét år af lov nr. 294 af 29. september 1954 om præmiering af opsparing, således som den senere er ændret, sidst ved lov nr. 72 af 28. marts 1956 (årbog 1955-56, side 91). Nogle i § 9 foretagne ændringer skyldes alene, at lov nr. 392 af 12. juli 1946 om selvangivelsen af indkomst og formue m. v. er ændret ved lov nr. 200 af 6. juli 1957 og optrykt som lovbekendtgørelse nr. 203 af 11. juli 1957.

Lovforslaget henvistes i folketinget til udvalgsbehandling.

I udvalgets betænkning hedder det:

„I tillægsbetænkning af 11. december 1957 over forslag til lov om påligning af indkomst- og formueskat til staten m. m. udtalte udvalget, at der under behandlingen af det dengang endnu ikke fremsatte forslag til lov om forlængelse af loven om præmiering af opsparing skulle føres en almindelig drøftelse af spørgsmålet om tilvejebringelse af en varig og hensigtsmæssig ordning til skattemæssig begunstigelse af opsparingen. Efter at lovforslaget om forlængelse af præmieopsparingen er blevet henvist til udvalget, er spørgsmålet drøftet i forbindelse med de øvrige skattelovsforslag, der er henvist til udvalget. Under disse drøftelser har der været enighed om at søge den midlertidige lovgivning på dette område afløst af en varig ordning, der kan indarbejdes i den almindelige lovgivning om indkomstbeskatning. Arbejdet med udformning af en sådan ordning er dog endnu ikke tilendebragt [angående resultatet af dette arbejde se ovenfor under nr. 9].

Da det erfaringsmæssigt tager nogen tid, før skatteyderne vænner sig til at benytte ordninger af denne art, vil de påtænkte nye regler næppe kunne få større betydning for opsparingen i indeværende år.

Under hensyn hertil, og da adgangen til at opnå opsparingspræmie for indskud efter den hidtidige lovgivning for de fleste skatteydere er ophørt fra 1. januar 1958, indstiller et *flertal* (udvalget undtagen Niels Andersen) lovforslaget, hvorefter den hidtidige ordning forlænges for endnu et år, til *vedtagelse uændret*.

Et *mindretal* (Niels Andersen) udtaler: Mit parti er principiel modstander af det foreliggende lovforslag. Imidlertid foreligger der sikkerhed for, at den pågældende lovgivning kun forlænges for ét år, idet der er skabt bred tilslutning til anden lovgivning, der begunstiger opsparingen, og under disse omstændigheder vil retsforbundet undlade at stemme ved lovforslagets endelige afgørelse.“

Lovforslaget vedtoges i uændret affattelse med 134 stemmer mod 5 (DK), idet 7 medlemmer (DR) afholdt sig fra at stemme.

15. Lov om ophævelse af engangsskat-nævnet. (Finansminister *Kampmann*). [A. sp. 1311. C. sp. 209].

Fremsat skriftligt $\frac{6}{3}$ (F. sp. 2897). 1. beh. $\frac{11}{3}$ (F. sp. 3016). Partiernes ordførere: Hans Knudsen, Ladefoged, Axel Sørensen, Niels Andersen og Alfred Jensen. 2. beh. $\frac{18}{3}$ (F. sp. 3181). 3. beh. $\frac{21}{3}$ (F. sp. 3311). *Loven stadfæstet 26. marts 1958.* (Lovt. nr. 71).

Ved § 46 i lov nr. 391 af 12. juli 1946 om udskrivning af en formuestigningsafgift og et stabiliseringslån (engangsskatte-loven) blev det bestemt, at der skulle oprettes et nævn bestående af 5 medlemmer til behandling af sager vedrørende henstands- og afdragsordninger med hensyn til pålignet formuestigningsafgift og stabiliseringslån. Iflg. lovens § 43, stk. 6, havde nævnet tillige til opgave at afgive indstilling til finansministeren i visse sager vedrørende bevillingsmæssig lempelse af sådanne ydelser.

Ved nærværende lov ophæves nævnet med virkning fra 1. oktober 1958.

Samtidig bestemmes det, at afgørelser i sager af den i ovennævnte lovs § 34, stk. 2, 3. pkt., og § 37, stk. 1-3, nævnte art fremtidig skal træffes af finansministeren.

Som begrundelse for lovforslaget anførte *finansministeren* ved dets fremsættelse:

„Pr. 2. januar 1958 forelå der kun 69 restancer af formuestigningsafgift og stabiliseringslån; den samlede restance udgjorde ca. 3 mill. kr. Jeg har derfor ment, at det må være forsvarligt nu at ophæve nævnet. Da der stadig i begrænset omfang fremkommer sager af den art, som ifølge engangsskatte-loven skal behandles af nævnet, vil en ophævelse af dette nødvendiggøre, at der tilvejebringes lovhjælp for, at de nævnet tillagte opgaver fremtidig varetages af finansministeriet. Herpå tager nærværende lovforslag, der fremsættes i overensstemmelse med en af nævnet afgivet indstilling, sigte.“

Lovforslaget mødte i folketinget tilslutning fra alle sider og vedtoges enstemmigt.

---

16. Lov om en opsparingsordning for unge ikke-forsørgere. (Finansminister *Kampmann*). [A. sp. 2179. C. sp. 1041].

Fremsat skriftligt $14/5$ (F. sp. 4307). 1. beh. $21/5$ (F. sp. 4439). Partiernes ordførere: Holger Eriksen, Foged, Poul Møller, Axel Sørensen, Niels Andersen og Alfred Jensen. Henvist til samme udvalg som forslag til lov om beskatningen af renteforsikringer m. fl. lovforslag. Betænkning (B. sp. 1245) afgivet $28/5$. (Ordfører: Holger Eriksen). 2. beh. $2/6$ (F. sp. 5100). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. 3. beh. $4/6$ (F. sp. 5280). *Loven stadfæstet 7. juni 1958.* (Lovt. nr. 168).

Loven har følgende indhold:

§ 1. Personer, der omfattes af bestemmelserne i § 2, kan i overensstemmelse med reglerne i denne lov vælge *enten at foretage indskud* på særlige opsparingskonti *eller at svare tillægsskat* til staten.

§ 2. Indskud eller tillægsskat som nævnt i § 1 udredes af personer, der ved begyndelsen af det pågældende skatteår opfylder følgende betingelser:

- 1) er fuldt skattepligtige til staten,
- 2) ikke er fyldt 25 år den nærmest foregående 1. januar og
- 3) ved skatteberegningen ikke skal stilles som familieforsørgere.

Indskud eller tillægsskat udredes første gang for 2. halvår af skatteåret 1958-59 af personer, der ved begyndelsen af dette skatteår opfylder de i stk. 1 anførte betingelser.

§ 3. *Indskuddet* andrager for hvert skatteår samme beløb som den indkomstskat til staten, det påhviler den skattepligtige at udrede. For skatteåret 1958-59 fastsættes indskuddet på grundlag af den indkomstskat til staten, som den skattepligtige skal udrede for 2. halvår af nævnte skatteår. Indskuddet for et skatteår kan ikke overstige 2 000 kr.; for 2. halvår af skatteåret 1958-59 kan indskuddet ikke overstige 1 000 kr.

Tillægsskatten udgør 25 pct. af det for det pågældende skatteår fastsatte indskudsbeløb.

Udgør indkomstskatten til staten for det pågældende skatteår under 100 kr., skal den skattepligtige hverken foretage indskud eller svare tillægsskat. Det samme gælder skattepligtige, hvis indkomstskat til staten for 2. halvår af skatteåret 1958-59 udgør under 100 kr.

Sømandsskat i henhold til lov nr. 83 af 31. marts 1958 om sømandsskat tages ikke i betragtning ved fastsættelsen af de i stk. 1 omhandlede indskud.

§ 4. Den kommune, der opkræver indkomstskatten til staten for det pågældende skatteår, giver de i § 2 nævnte personer meddelelse dels om indskudsbeløbets størrelse, dels om størrelsen af tillægsskatten til staten. De nærmere regler om indholdet af denne meddelelse og om tidspunktet for dens udsendelse fastsættes af finansministeren.

§ 5. De i § 1 omhandlede opsparingskonti — der benævnes *opsparingskonti for ikke-forsørgere* — kan oprettes i danske banker og sparekasser samt i overformynderiet. Opsparingskonti for ikke-forsørgere kan endvidere oprettes i andelskasser, der er medlemmer af Foreningen af danske Andelskasser, og som deltager i en gensidig garanti for opsparingskonti for ikke-forsørgere i andelskasser under foreningen og underkaster sig de kontrolforanstaltninger med hensyn til disse konti, som fastsættes af finansministeren.

En opsparingskonto for ikke-forsørgere skal betegnes som sådan i pengeinstitutets bøger og skal bære påtegning om kontohaverens navn og adresse.

Indskud på en opsparingskonto for ikke-forsørgere *forrentes* af vedkommende pengeinstitut. *Tilskrevne renter kan hæves* i overensstemmelse med de af vedkommende pengeinstitut fastsatte regler herom.

§ 6 fastsætter nærmere regler om indbetaling af *indskud* m. v.

§ 7. Indskud på en opsparingskonto for ikke-forsørgere skal *forblive indestående, indtil kontohaveren er fyldt 30 år*. De indskudte beløb kan dog *kræves udbetalt inden* dette tidspunkt, såfremt det ved forevisning af vielsesattest dokumenteres, at kontohaveren har *indgået ægteskab*.

Hvis en kontohaver godtgør, at han driver *selvstændig erhvervsvirksomhed*, kan finansministeren tillade, at *de indskudte beløb frigives*. Finansministeren kan endvidere tillade udbetaling i tilfælde, hvor kontohaveren definitivt *forlader landet*.

Finansministeren kan bestemme, at de ham i stk. 2 tillagte beføjelser kan udøves af andre myndigheder.

§ 8. Kontohaveren kan hverken ved salg, pantsætning eller på anden måde disponere over de indskudte beløb, så længe disse ikke er frigivet efter reglerne i § 7, stk. 1 og 2, ligesom beløbene skal være *unddraget retsforfølgning* fra hans kreditorers side. Beløbene skal dog frigives i tilfælde af kontohaverens død eller konkurs og udbetales dødsboet, henholdsvis konkursboet. Endvidere skal frigivelse finde sted, såfremt kontohaveren opnår en af skifteretten godkendt tvangsakkord uden for konkurs i henhold til lov nr. 225 af 14. april 1905.

I § 9 indeholdes regler om opkrævning af *tillægsskat*, når indbetaling på en opsparingskonto for ikke-forsørgere ikke har fundet sted i overensstemmelse med lovens bestemmelser.

§ 10. Når en skattepligtig indgår *ægteskab*, dør, erklæres *konkurs* eller opnår en af skifteretten godkendt *tvangsakkord* uden for konkurs, skal tillægsskat vedrørende det løbende og det nærmest foregående skatteår ikke udredes for terminer, hvis sidste rettidige indbetalingsdag falder efter datoen for ægteskabets indgåelse, dødsfaldet, konkursen eller skifterettens godkendelse af tvangsakkorden.

Finansministeren eller den myndighed, han måtte bemyndige dertil, kan fritage en skattepligtig, der godtgør, at han driver selvstændig erhvervsvirksomhed, for at udrede tillægsskat.

Finansministeren eller den myndighed, han måtte bemyndige dertil, kan fritage en skattepligtig, der definitivt *forlader landet*, for at udrede tillægsskat vedrørende det løbende og det nærmest foregående skatteår for terminer, hvis sidste rettidige indbetalingsdag indtræder efter datoen for udrejsen.

§ 11. I øvrigt kommer de for indkomstskatten til staten af personer gældende regler til anvendelse med hensyn til indskud på opsparingskonti for ikke-forsørgere og tillægsskat, for så vidt de er forenelige med de i denne lov indeholdte regler.

§ 12. Hvis en indkomstansættelse forhøjes i henhold til en efter skatteårets udløb truffet afgørelse, kan den skattepligtige ikke frigøre sig for den deraf følgende forhøjelse af tillægsskatten ved at foretage indskud på en opsparingskonto for ikke-forsørgere.

§ 13. Finansministeren fastsætter de nærmere regler for gennemførelsen af bestemmelserne i denne lov og bemyndiges til at afholde de med gennemførelsen forbundne udgifter, herunder vederlag for beregningen af indskudsbeløb og for opkrævningen af tillægsskat.

§ 14. Denne lov gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Ved fremsættelsen af lovforslaget anførte *finansministeren* bl. a.:

„I forbindelse med behandlingen af de forskellige forslag til ændringer af skattelovgivningen, som har været fremsat i denne samling, har folketinget haft lejlighed til at drøfte en række muligheder for at fremme den private opsparing ved skattemæssige begunstigelser.

Den ordning, der nu foreslås gennemført, er et af resultaterne af disse drøftelser. Den har i hovedtræk været overvejet allerede under behandlingen af de ændringer i indkomstbeskatningen for ikke-forsørgere, der gennemførtes i anledning af *det ny forsørgerbegreb*.

De nye regler om, hvem der skal beskattes som forsørgere, blev som bekendt gennemført ved ligningsloven i december måned. De medførte, at en gruppe enligt stillede personer med egen husstand mistede deres forsørgerstilling. Ved behandlingen af udskrivningsloven i marts måned var der enighed om, at indkomstskatten for disse personer burde lempes. Den ny skala for ikke-forsørgere fik imidlertid af praktiske grunde gyldighed for alle ikke-forsørgere; men det folketingsudvalg, der behandlede forslaget til udskrivningsloven, udtalte, at det var en forudsætning herfor, at der snarest gennemførtes en særlig ordning, hvorefter ikke-forsørgere under 25 år enten skulle foretage en passende opsparing i et pengeinstitut eller betale et tillæg til den statsindkomstskat, der beregnes efter den lempeligere skala. Det store flertal af disse skatteydere er også tidligere blevet beskattet som ikke-forsørgere, og de pågældende vil som regel have mulighed for at lægge en del af deres indtægt til side, bl. a. fordi de i vidt omfang får kost og logi på gunstige vilkår enten hos forældrene eller hos arbejdsgiveren.

Det foreliggende lovforslag følger nøje de retningslinjer, der blev angivet under behandlingen af udskrivningsloven.

I denne forbindelse vil jeg gerne understrege, at forslaget ikke blot skal tjene til at løse de aktuelle beskatningsproblemer, som det nye forsørgerbegreb har rejst; der er også ved dets udformning lagt vægt på at skabe en varig ordning, som fremmer opsparingen hos de unge. De har, som jeg allerede har nævnt, som regel gode muligheder for at spare op, og det, som de lægger til side i de unge år, vil komme dem til gode, når de efterhånden skal stifte hjem eller begynde egen virksomhed.

Den samlede skattelettelse, som ikke-forsørgere opnår ved den ny, lempeligere skala, kan anslås til ca. 38 mill. kr. for skatteåret 1958-59. Heraf skønnes ca. 15 mill. kr. at falde på ikke-forsørgere under 25 år. Provenuet af den foreslåede tillægsskat vil afhænge af, hvor mange unge ikke-forsørgere der vælger at spare. Tænkte man sig, at de alle betalte tillægsskat, ville denne for et helt skatteår formentlig indbringe omkring 18 mill. kr.

Den nu foreslåede ordning må ses som et led i den række af foranstaltninger til fremme af den private opsparing, som er gennemført, eller som vil blive gennemført i den nærmeste fremtid . . . . .

Spørgsmålet om nye former for skattemæssige begunstigelser af opsparing har i den seneste tid været fremme i forbindelse med behandlingen af forslaget om at forlænge præmieopsparingen for endnu et år. Under disse forhandlinger er der opnået enighed om, at præmieopsparingen, når den har løbet videre i et år, skal afløses af en mere varig ordning, der kan indgå i det almindelige skattesystem og er lettere at arbejde med. Den ny ordning skal samtidig afløse det fradrag for mindre renteindtægter, der indførtes på ligningsloven i december måned.

Ved den nye ordning skal der åbnes adgang for samtlige skatteydere til at foretage indskud på særlige kapitalbindingskonti i pengeinstitutter. (Den bebudede ordning indgik som et særligt afsnit i loven om beskattningen af renteforsikringer m. v. (se side 90).

Lovforslaget mødte i folketinget tilslutning fra samtlige ordførere med undtagelse af *Alfred Jensen* (DK), der gjorde gældende, at der i forvejen hvilede byrder nok på ungdommen. Det henvistes efter 1. behandling til et udvalg, som enstemmigt indstillede det til vedtagelse med et par ændringer, hvorom det hedder i betænkningen:

„Efter forhandlingerne i udvalget har finansministeren stillet nedenstående ændringsforslag, som udvalget tiltræder.

Ifølge ændringsforslag nr. 1 udgår kravet om, at en kontohaver, som driver selvstændig erhvervsvirksomhed, skal være fyldt 25 år for at få de indskudte beløb frigivet. I konsekvens heraf bør en skatteyder under 25 år, som driver selvstændig erhvervsvirksomhed, også kunne fritages for pligten til at foretage indskud eller betale tillægsskat, og ændringsforslag nr. 2 tager sigte på at fastslå dette.“

Disse ændringsforslag vedtoges ved 2. behandling.

Fra kommunistisk side stillede til 3. behandling ændringsforslag om, at lovforslagets titel skulle affattes således:

„Forslag til lov om en opsparingsordning og om tillægsskat for unge ikke-forsørgere.“

Efter at dette var forkastet, vedtoges lovforslaget i den affattelse, det havde fået ved 2. behandling, med alle øvrige stemmer mod kommunisternes.

---

17. Lov om ændring i lov nr. 179 af 23. juni 1956 om vurdering af landets faste ejendomme. (Finansminister *Kampmann*). [A. sp. 21. C. sp. 5].

Fremsat skriftligt $\frac{2}{10}$ (F. sp. 32). 1. beh. $\frac{22}{10}$ (F. sp. 264). Partiernes ordførere: Hans Knudsen, Thorkil Kristensen, Gottschalck-Hansen, Morten Larsen, Helge Madsen og Alfred Jensen. 2. beh. $\frac{29}{10}$ (F. sp. 367). 3. beh. $\frac{6}{11}$ (F. sp. 597). *Loven stadfæstet 27. november 1957.* (Lovt. nr. 274).

Ved loven ændres de i § 23, stk. 5, og § 25, stk. 1, i lov nr. 179 af 23. juni 1956 fastsatte udløbstidspunkter for *vrderingsformændenes og de skovbrugssagkyndige medhjælperes funktionsperioder*, således at disses otteårige funktionsperioder for fremtiden skal udløbe med udgangen af en marts måned i stedet for med udgangen af en december måned. Ændringen motiveredes med, at det ville være upraktisk at skifte vrderingsformænd og sagkyndige medhjælpere på et tidspunkt, da arbejdet med det foregående års årsomvurdering endnu ikke var tilendebragt.

Lovforslaget, der opnåede tilslutning fra samtlige partier i folketinget, blev ved 3. behandling vedtaget enstemmigt med 145 stemmer.

---

18. Lov om ændring i lov om vurdering af landets faste ejendomme. (Finansminister *Kampmann*). [A. sp. 835. C. sp. 417].

Fremsat skriftligt $\frac{11}{12}$ (F. sp. 1551). 1. beh. $\frac{24}{1}$ (F. sp. 2094). Partiernes ordførere: Holger Eriksen, Thorkil Kristensen, Thestrup, Aage Fogh, Helge Madsen og Alfred Jensen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Holger Eriksen, Ove Hansen, Per Hækkerup, Hans Knudsen [formand], Aage Knudsen, Peter Nielsen, Carl Petersen, Aage Fogh [næstformand], Helge Madsen, Thorkil Kristensen, Anders Andersen, Jens Chr. Christensen, Foged, Axel Kristensen, Thestrup, Gottschalck-Hansen og Jørgen Jørgensen (Ullerup)). Betænkning (B. sp. 657) afgivet $\frac{18}{4}$. (Ordfører: Holger Eriksen). 2. beh. $\frac{13}{5}$ (F. sp. 4140). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B.

sp. 895) afgivet $14/5$. 3. beh. $29/5$ (F. sp. 4900). *Loven stadfæstet 7. juni 1958.* (Lovt. nr. 180).

Ved loven gennemførtes den sidste del af en ny samlet lovgivning om vurdering af fast ejendom og om ejendoms- og grundbeskatningen til staten, idet 3. og sidste del af det af finansministeren i folketingsåret 1955-56 herom fremsatte lovforslag (årbog 1955-56, side 95) vedtoges efter at være blevet genfremsat i en lidt ændret skikkelse.

Af det *oprindeligt* fremsatte forslag til lov om vurdering og beskatning til staten af faste ejendomme vedtoges i folketingsåret 1955-56 alene afsnittet om vurderingen og vurderingsmyndighederne som lov nr. 179 af 23. juni 1956 om vurdering af landets faste ejendomme. I folketingsåret 1956-57 genfremsattes derefter den resterende del af det oprindelige lovforslag, men heraf gennemførtes i dette folketingsår alene de om fiksering af ejendomsskylden foreslåede regler, der vedtoges som en selvstændig lov (lov nr. 30 af 15. februar 1957 om fiksering af ejendomsskyld til staten — se årbog 1956-57, side 121).

Den herefter tilbageværende del af det oprindelige lovforslag genfremsattes atter i folketingsåret 1957-58 som forslag til lov om ændring i lov nr. 179 af 23. juni 1956 om vurdering af landets faste ejendomme, og heri var indarbejdet reglerne i den forannævnte lov om fiksering af ejendomsskyld til staten. Efter lovforslagets vedtagelse og stadfæstelse som lov nr. 180 af 7. juni 1958 har finansministeren gjort brug af den ham ved loven tillagte bemyndigelse til at optrykke lov nr. 179 af 23. juni 1956 med indføjelser af de ved den her omhandlede lov foretagne ændringer, således at alle regler angående såvel vurdering som beskatning af faste ejendomme nu er samlet i *bekendtgørelse nr. 237 af 9. juli 1958 af lov om vurdering og beskatning til staten af faste ejendomme*, der herefter udgør det gældende grundlag for ejendomsbeskatningen til staten.

Lovbekendtgørelsen er inddelt i følgende fire hovedafsnit:

Afsnit I om vurdering og vurderingsmyndigheder (§§ 1-47), der i hovedsagen består af de bestemmelser, der blev gennemført i folketingsåret 1955-56 som lov nr. 179 af 23. juni 1956.

Afsnit II om grundbeskatningen (§§ 48-73), der repræsenterer

terer den væsentligste del af de i folketingsåret 1957-58 gennemførte bestemmelser.

Afsnit III om ejendomsskylden (§§ 74-80), der bygger på — henholdsvis svarer til — de ved lov nr. 30 af 15. februar 1957 gennemførte bestemmelser om fiksering af ejendomsskyld til staten.

Afsnit IV (§§ 81-90), der indeholder regler om skatternes betaling, bestemmelser vedrørende lovens gennemførelse samt ikrafttrædelsesbestemmelser. Afsnittet udgør den sidste del af de i folketingsåret 1957-58 gennemførte bestemmelser.

Idet der vedrørende afsnit I og III henvises til årbog 1955-56, side 95, henholdsvis 1956-57, side 121, skal der om afsnit II og IV, der som foran nævnt tilsammen udgør de i folketingsåret 1957-58 gennemførte nye bestemmelser, her anføres følgende:

Det ved lov nr. 180 af 7. juni 1958 gennemførte afsnit om grundbeskatningen, der indgår som afsnit II i ovennævnte lovbekendtgørelse, er inddelt i et *underafsnit A om grundskyld* og et *underafsnit B om grundstigningsskyld*.

Ved *underafsnit A*, der omfatter §§ 48-50, opretholdes i § 48 den hidtil gældende grundskyldpromille (6 promille årlig af grundværdien efter fradrag for forbedringer). Derimod er som følge af ophævelsen af den fælleskommunale udligningsfond bortfaldet den hidtidige bestemmelse om afgivelse af de 4,4 promille til denne fond.

Mens de hidtil gældende regler om fritagelse for grundskyld til staten alle var samlet i § 8 i loven af 7. august 1922, er der ved den heromhandlede lovs §§ 49 og 50 foretaget en sondring mellem *lovmæssig fritagelse (§ 49)* og *bevillingsmæssig fritagelse (§ 50)*.

Med hensyn til de *lovmæssige fritagelser* er reglen om fritagelse for *statens ejendomme* opretholdt, dog at, for så vidt angår de statsanstalten for livsforsikring tilhørende ejendomme, gælder fritagelse kun i det omfang, ejendommene anvendes til statsanstaltens egen virksomhed. Også *kommunale ejendomme* fritages som hidtil med den undtagelse, at ejendomme, der henligger ubenyttede, ikke længere kan fritages. Lovmæssigt

fritaget er som hidtil også *skoler, hospitaler, sygehuse m. v.* samt endvidere *statsanerkendte opdragelseshjem og institutioner for forebyggende børneforsorg*, der hidtil er blevet fritaget bevillingsmæssigt. Det samme gælder *sports- og idrætsanlæg* tilhørende gymnastik-, idræts- og skytteforeninger eller andre organisationer med samme formål. Endvidere er ejendomme, der anvendes til *ungdomslejre og -lejrpladser* eller til feriekoloni for børn, fritaget for grundskyld til staten, når ejeren er en organisation, hvis hovedformål er at fremme børns eller unge menneskers friluftsliv. Der er for sports- og idrætsanlæggenes vedkommende sket en udvidelse i forhold til tidligere, men reglen er til gengæld begrænset derved, at finansministeren, i tilfælde hvor samfundsmæssige hensyn taler for, at et således fritaget areal overgår til anden anvendelse, navnlig bebyggelse, kan bestemme, at fritagelsen skal bortfalde. *Forsamlingshuse* nyder samme fritagelse som hidtil. Ny er derimod en bestemmelse om fritagelse for *elektricitets-, gas- og vandværker*, når adgangen til leverance fra værket står åben for alle inden for det område, hvori værket arbejder, for så vidt værkets indtægter — bortset fra normal forrentning af en eventuel indskudskapital — ifølge vedtægtsmæssig bestemmelse udelukkende kan anvendes til værkets formål. Endelig er blandt lovmæssige fritagelser medtaget *fremmede staters gesandtskabs- og konsulatsejendomme* på betingelse af, at den danske stats gesandtskabs- og konsulatsejendomme i vedkommende land nyder tilsvarende fritagelse. Denne bestemmelse er overført fra loven af 23. juni 1956.

Bevillingsmæssig fritagelse kan ifølge § 50 stadig helt eller delvis tilstås *almenvælgørende stiftelser* eller andre institutioner med almennyttigt formål. Dog er bortfaldet den tidligere bestemmelse om, at også en ejendom, der udlejes til anvendelse i et til fritagelse kvalificerende formål, kan fritages. Ny er derimod en bestemmelse om, at fritagelse kan tilstås f. eks. for *arealer, der er erhvervet af en kirkekomité* til opførelse af en kirke, i tiden indtil kirkens opførelse. Ligeledes ny er en bestemmelse om, at finansministeren kan tilstå en vis, tidsbegrænset fritagelse for *skove, der er undergået en vis forringelse* som

følge af brand, storm, svampeangreb eller lignende begivenheder.

Reglerne om *grundstigningsskylden i underafsnit B* (§§ 51-73) bygger i hovedsagen på reglerne i den hidtil gældende lov om grundstigningsskyld (lov nr. 265 af 27. maj 1950), idet der dog på væsentlige punkter er foretaget ændringer i de hidtil gældende bestemmelser, hvilket især gælder med hensyn til reglerne om den grundværdistigning, der inddrages under afgiftspligten. Disse ændringer belyses bedst ved at sammenligne hovedpunkterne i de nugældende regler og de tidligere gældende.

Efter den tidligste lov om grundstigningsskyld (lov nr. 202 af 20. maj 1933) var „nulpunktet“ (d. v. s. udgangspunktet for beregningen af grundværdistigningen) fastsat som grundværdien efter fradrag for forbedringer ved 7. almindelige vurdering pr. 1. januar 1932, eventuelt omvurderingen pr. 1. januar 1933, men af den på dette grundlag konstaterede grundværdistigning svarede kun afgift af *halvdelen*, efter at der i forvejen var fradraget 2 såkaldte grundbeløbstillæg: Tillæg I („konjunkturtillægget“) beregnet i forhold til grundbeløbet med en procent, der skulle svare til den almindelige stigning i grundværdierne, og tillæg II („fejlvurderingstillægget“) = 10 pct. af grundværdien, dog med nogen nedsættelse for grundværdier, der var over 40 kr. pr. m².

Ved 1950-loven (lov nr. 265 af 27. maj 1950) skærpedes imidlertid afgiftsreglerne, idet man under afgiften inddrog $\frac{3}{4}$ af *grundværdistigningen*, mens man bibeholdt grundbeløbstillæggene i det væsentlige uforandret. Med hensyn til udgangspunktet for beregningen af denne skærpede grundværdistigningsafgift fastsattes det i 1950-loven, at grundværdien efter fradrag for forbedringer ved 10. almindelige vurdering pr. 1. oktober 1950 skulle være grundbeløb ved udmåling af den grundværdistigning, hvorpå 1950-lovens regler fandt anvendelse, mens den ved 10. almindelige vurdering i henhold til 1933-loven beregnede afgiftspligtige grundværdistigning fikse-
redes.

Den ved den nugældende lov gennemførte *skærpelse i forhold til tidligere love* består i, at det tidligere „fejlvurderingstillæg“ er bortfaldet, at reglerne for beregningen af „konjunkt-

turtillægget“ er ændret, samt at *hele* den derefter beregnede grundværdistigning inddrages under afgiften mod som hidtil kun $\frac{3}{4}$ af denne.

Som udgangspunkt for beregningen af den afgiftspligtige grundværdistigning i henhold til den nu gennemførte lov bevares 1950-lovens grundbeløb, men de skærpede regler for beregningen af grundstigningsskylden får ikke virkning for den grundværdistigning, der er konstateret i tiden mellem 10. alm. vurdering og ikrafttrædelsen af de nye lovregler, idet der ved lovens ikrafttræden gives den enkelte ejendom en afgiftsfritagelse, der ophæver skærpelsen, for så vidt angår den grundværdistigning, der er konstateret inden lovens ikrafttræden.

Angående indholdet af de enkelte bestemmelser i §§ 51-73 skal i hovedtræk anføres følgende:

I § 51 fastslås, at grundstigningsskyld som hidtil svares på grundlag af stigningen i grundværdien efter fradrag for forbedringer; afgiften udgør 4 pct. årlig af den afgiftspligtige grundstigning. Fritaget er i samme omfang som hidtil ejendomme, hvoraf der svares jordrente.

Angående beregningen af det fremtidige *konjunkturtillæg* bestemmes i § 56, stk. 1 og 2, følgende:

„Efter hver almindelig vurdering, første gang efter den 12. alm. vurdering, foretages der for hele landet, med undtagelse af København, Frederiksberg og Københavns amtsråds-kreds samt Århus, Odense, Ålborg, Esbjerg og Nørresundby købstæder og Holme-Tranbjerg, Brabrand, Åby, Vejlbjby-Risskov, Hasle-Skejby-Lisbjerg, Viby, Dalum, Pårup, Hasseris, Sundby-Hvorup og Guldager sognekommuner, en opgørelse af den procent, hvormed grundværdien af samtlige ejendomme overstiger grundværdien ved den 10. alm. vurdering inden for det samme område. Procenten afrundes opefter til den nærmeste fulde procent.

I tiden indtil den påfølgende almindelige vurdering gives der hver ejendom et tillæg til ejendommens grundbeløb med denne procent, beregnet af grundbeløbet, samt endvidere et tillæg beregnet med 10 pct. af den del af ejendommens grundbeløb, der udgør højst 1 kr. pr. m² vurderet areal.“

Bestemmelsen i paragraffens 2. stk. om det yderligere til-

læg (10 pct.-tillægget) til konjunkturtillægget var i bemærkningerne motiveret med en henvisning til, at konjunkturbevægelsen for landbrugsejendomme kan have forskellig styrke i de forskellige dele af landet, hvorfor det almindelige konjunkturtillæg beregnet efter stk. 1 ikke i alle tilfælde kan antages at være tilstrækkeligt til at dække konjunkturstigningen for almindelige landbrugsjendomme. Ved at give det omhandlede 10 pct.-tillæg som et ekstra konjunkturtillæg skulle dette forhold kunne imødegås.

I samme paragraf indsattes under udvalgsbehandlingen som stk. 4:

„For ejendomme, der har fradrag for forbedringer, beregnes tillæggene i henhold til stk. 2 og 3 af vedkommende ejendoms grundbeløb med tillæg af beløbet for fradraget for forbedringer.“

Denne tilføjelse begrundedes med, at fradrag for forbedringer i henhold til lovens almindelige bestemmelser herom ikke kan overstige de anvendte bekostninger. Hvis tilføjelsen derfor ikke blev foretaget, ville f. eks. en landbrugsejendom, der har et betydeligt fradrag for forbedringer, kunne blive pålignet grundstigningsskyld, uanset at dens grundværdi ikke var steget mere end svarende til den almindelige konjunkturstigning, alene fordi fradraget ellers ikke ville blive justeret under hensyntagen til prisudviklingen.

I § 57, stk. 1, bestemmes, at det har sit forblivende ved bestemmelserne i § 8, stk. 1-3, i lov nr. 265 af 27. maj 1950 om beregning af „fikseret ældre grundstigning“. Samtidig gives der i de følgende stykker regler for fordelingen af den fikserede ældre grundstigning i tilfælde af udstykning eller sammenlægning, og endelig fastslås det i paragraffens 5. og sidste stykke, at den fikserede ældre grundstigning lægges til den regulerede grundstigning.

Om den regulerede grundstigning og beregningen af den afgiftspligtige grundstigning fastsættes i § 58 følgende:

„Fra grundværdien efter fradrag for forbedringer ifølge den til enhver tid sidst foretagne ansættelse af grundværdien trækkes grundbeløbet med grundbeløbstillæg. Det herved fremkomne forskelsbeløb benævnes „den regulerede grundstig-

ning“. I de tilfælde, hvor der ikke gives tillæg for fikseret ældre grundstigning i henhold til § 57, stk. 5, eller fradrag i henhold til § 59 eller fradrag for værditab i henhold til § 60, er den regulerede grundstigning lig den afgiftspligtige grundstigning. I de tilfælde, hvor der gives tillæg i henhold til § 57, stk. 5, og/eller fradrag i henhold til §§ 59 og 60, er den regulerede grundstigning med nævnte tillæg og/eller fradrag lig den afgiftspligtige grundstigning. Den afgiftspligtige grundstigning rundes nedad til det nærmeste med 100 delelige antal kroner.“

Princippet i beregningen af den afgiftspligtige grundstigning er således bibeholdt fra 1950-lovens § 7; forskellen ligger i indførelsen af „den regulerede grundstigning“ i stedet for 1950-lovens „reducerede grundstigning“, der udregnet på grundlag af samme talmateriale kun ville andrage $\frac{3}{4}$ af den nye lovs „regulerede grundstigning“.

For at den ved overgangen fra 1950-lovens „reducerede grundstigning“ til 1958-lovens „regulerede grundstigning“ fremkomne skærpelse ved beregningen af den afgiftspligtige grundstigning ikke skal få virkning helt tilbage til 1950, gives des ved § 59 hver ejendom et *fast fradrag* svarende til forskellen mellem „den regulerede grundstigning“ og „den reducerede grundstigning“ beregnet på grundlag af grundværdiansættelsen ved omvurderingen pr. 1. september 1958 eller den seneste inden da foretagne grundværdiansættelse.

Ved den hidtil gældende lov sikredes et fradrag for værditab i de tilfælde, hvor der ved vurderingen af en ejendom konstateredes en grundværdistigning, der dog havde til forudsætning for sin udnyttelse, at grunden måtte overgå til en anden anvendelse, hvorved der ville indtræffe tab på de hidtidige anlæg, bygninger, beplantninger el. lign. Denne adgang til *fradrag for værditab* er bibeholdt i den nye lovs § 60, men der er dog sket en realitetsændring i forhold til de tidligere gældende bestemmelser, idet der er foretaget dels en tydeligere afgrænsning af de tilfælde, i hvilke værditabsansættelse skal ske, dels en ordning til sikring af, at et ansat værditab i videst muligt omfang kommer ejeren til gode, hvilket er sikret ved en ændring af reglerne for værditabsbeløbets fordeling i tilfælde af udstykning.

Ny er bestemmelsen i lovens § 63, hvor det foreskrives, at overdragelsedokumenter vedrørende fast ejendom i de tilfælde, hvor der ved vederlagets fastsættelse foreligger en selvstændig beregning af afgiftspligtig grundstigning, skal affattes således, at berigtigelsen af overdragelsesvederlaget for et beløb svarende til den afgiftspligtige grundstigning skal ske ved overtagelsen af denne. Er overdragelsedokumentet ikke affattet på denne måde, må det ikke indføres i tingbogen; der kan dog af tinglysningsdommeren gives parterne en frist til at bringe forholdet i orden.

Hensigten med denne nye bestemmelse er at sikre, at køberne, i de tilfælde hvor beregningen af den afgiftspligtige grundværdistigning foreligger på tidspunktet for køkets indgåelse, gøres fuldt ud bekendt med den grundstigningsskyld, de overtager ved købet. Foreligger der derimod ikke på tidspunktet for køkets indgåelse en selvstændig beregning af afgiftspligtig grundstigning, gælder ifølge § 64 tilsvarende regler som i den tidligere lov, dog at den i 1950-lovens § 15, stk. 5, indeholdte regel om adgang for en ejer til at få en uforbindende erklæring fra vurderingsrådet om grundværdien for opmålte, men endnu ikke særskilt matrikulerede arealer under salg ikke er medtaget. Motiveringen herfor er dels, at bestemmelsen stiller vurderingsrådet over for yderst vanskelige opgaver, dels at de pågældende erklæringer i mange tilfælde ikke vil være fyldestgørende for ejeren som grundlag for en beregning af, hvilken afgiftspligtig grundstigning der vil opstå for det pågældende areal ved en senere udstykningsvurdering, hvorfor erklæringerne kan befrygtes at ville virke mod deres hensigt.

De resterende bestemmelser i §§ 65-73 i underafsnittet om grundstigningsskylden angående forlods vurdering, fritagelse for grundstigningsskyld, nedskrivning og afkortning svarer med enkelte mindre ændringer til bestemmelserne herom i den tidligere gældende lov, dog at der er foretaget en forhøjelse af visse fritagelsesbeløb fra 4 000 kr. til 6 000 kr.

Reglerne i *afsnit IV om skatternes betaling m. v.* (§§ 81-90) svarer med enkelte mindre ændringer af hovedsagelig teknisk karakter til de herom hidtil gældende regler. Nævnes kan en

omlægning af skatteåret fra kalenderåret til finansåret samt indsættelse af en ny bestemmelse, hvorefter en skatteyder, der får tilbagebetalt for meget erlagt skat, har krav på renter af det tilbagebetalte beløb.

Ved 1. behandling af lovforslaget anbefalede dette af ordførerne for socialdemokratiet, det radikale venstre, retsforbundet og kommunisterne, mens *Thorkil Kristensen* (V) gik imod den foreslåede skærpelse af grundstigningsskyldreglerne. *Thestrup* (KF) afviste enhver medvirken ved gennemførelse af en lov om grundstigningsskyld og udtalte i denne forbindelse bl. a.:

„Når mit parti aldrig har stemt for de grundstigningsskyldlove, vi har haft her i landet, er grunden, at det efter vor opfattelse med det vurderingssystem, vi har, ikke er muligt at nå til et rigtigt resultat med hensyn til, hvor meget ejendommens værdi i virkeligheden er steget, eller hvor stor en del af stigningen der er samfundsskabt. Hertil kommer, at i selve definitionen af, hvad der er samfundsskabt, er mit parti ikke enig med de partier, der har gennemført disse love, idet det er vor opfattelse, at under begrebet „samfundsskabt værdi“ kan ikke regnes den stigning i ejendommens pris, som er en følge af faldet i møntens værdi. Det er altså selve grundlaget for loven, der efter vor opfattelse svigter.“

Lovforslaget blev ved 3. behandling vedtaget med 87 stemmer (S, RV, DR og DK) mod 60 (V og KF), mens 1 grønlandsk medlem undlod at stemme.

---

19. Lov om ændring af lov om beskatning af frugtplantager. (Finansminister *Kampmann*). [A. sp. 1473. C. sp. 1047].

Fremsat skriftligt $1\frac{1}{3}$ (F. sp. 3007). 1. beh. $1\frac{2}{3}$ (F. sp. 3229). Partiernes ordførere: Poul Hansen (Svendborg), Peter Larsen, Jørgen Jørgensen (Ullerup), Morten Larsen, Alfred Jørgensen og Alfred Jensen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Poul Hansen (Svendborg), Francke, Ove Hansen [formand], Hans Knudsen, Johs. E. Larsen, M. Larsen (Kolding), Peter Nielsen, Morten Larsen [næstformand], Alfred Jørgensen, Peter Larsen, Niels Eriksen, Foged, Heick, Thorkil Kristensen, Jørgen Jørgensen (Ullerup), Kristen Amby og Clausen (Olufskjær)). Betænkning (B. sp. 1243) afgivet $2\frac{3}{5}$. (Ordfører: Poul Hansen (Svendborg)). 2. beh. $\frac{2}{6}$ (F. sp. 5106). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. 3. beh. $\frac{4}{6}$ (F. sp. 5282). *Loven stadfæstet 7. juni 1958.* (Lovt. nr. 169).

Ved loven udstrækkes den ved lov nr. 189 af 11. juni 1954 (årbog 1953-54, side 446) for visse frugtplantager hjemlede fritagelse for ejendomsskyld til staten og amtskommunen til *også at gælde ejendomsskylden til kommunen.*

Ifølge den ovenfor nævnte lov af 11. juni 1954 om beskatning af frugtplantager skal der for ejendomme, hvortil der hører en frugtplantage på 2 000 kvadratmeter eller derover, efter begæring fra ejeren foretages en *særskilt ansættelse* af, hvor stor en del af vurderingssummen til ejendomsskyld (ejendomsværdien) der falder på beplantningen med frugtræer. Hvor en sådan særskilt ansættelse foretages, fritages derefter den pågældende ejendom for ejendomsskyld til staten og amtskommunen af den del af den afgiftspligtige forskelsværdi, der falder på beplantningen.

Herudover var der ved lovens § 2, stk. 2, givet kommunalbestyrelserne i by- og sognekommunerne en bemyndigelse til at tilstå de pågældende ejendomme en tilsvarende fritagelse for den almindelige kommunale ejendomsskyld.

Denne bestemmelse er ved den heromhandlede lov erstatet med en ny bestemmelse, hvorefter det pålægges by- og sognekommunerne at tilstå denne fritagelse. Dog gælder den *undtagelse*, at såfremt sådan fritagelse måtte medføre, at der i en kommune sker en efter indenrigsministerens skøn væsentlig forrykkelse af grundlaget for den kommunale beskatning, skal indenrigsministeren være bemyndiget til for den til og med skatteåret 1962-63 pålignede ejendomsskyld at bestemme, at fritagelsen for ejendomsskyld ikke — eller kun delvis — skal gælde for ejendomsskyld til pågældende kommune.

Loven træder i kraft 1. april 1959.

Ved *lovforslagets fremsættelse* motiverede *finansministeren* de foreslåede ændringer med, at repræsentanter for Landsforeningen Dansk Frugtavl over for ham havde oplyst, at de fleste, men ikke alle kommuner, hvori der findes frugtplantager, gjorde brug af den hidtil gældende adgang til at fritage for kommunal ejendomsskyld, hvorfor landsforeningen påpegede det uheldige i, at der på denne måde var opstået uensartede beskatningsvilkår for frugtplantageejerne. Finansministeren havde fundet det rimeligt, at erhvervet udøvedes under så ligelige vilkår som muligt, men havde dog ikke

ment at kunne se bort fra, at en generel fritagelsesregel kunne påvirke enkelte kommuners økonomi føleligt, hvorfor han havde foreslået, at sådanne kommuner ved henvendelse til indenrigsministeren skulle kunne opnå, at fritagelsesbestemmelsen ikke eller dog kun delvis skulle gælde for vedkommende kommuner.

Under lovforslagets behandling i *udvalget* indskrænkedes kommunernes adgang til ikke — eller kun delvis — at tilstå den omhandlede fritagelse til at gælde for tiden til og med skatteåret 1962-63, efter hvilket år fritagelsesreglerne er de samme for såvel ejendoms-skylden til staten og amtskommunerne som til by- og sognekommunerne.

Lovforslaget blev ved 3. behandling i folketinget vedtaget enstemmigt.

---

20. Lov om ændring i lov om toldafgifterne m. m. (Finansminister *Kampmann*). [A. sp. 875. C. sp. 157].

FremSAT skriftligt ¹¹/₁₂ (F. sp. 1551). 1. beh. ²⁴/₁ (F. sp. 2143). Partiernes ordførere: Lars P. Jensen, Harald Nielsen, Fanger, Aage Fogh, J. M. Pedersen og Ragnhild Andersen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Lars P. Jensen, Einer-Jensen [formand], Poul Hansen (Grenå), Th. Mikkelsen, Viola Nørlov, Lars M. Olsen, Hans Rasmussen, Aage Fogh [næstformand], J. M. Pedersen, Harald Nielsen, Alfred Bøgh, Henry L. W. Jensen, Peter Larsen, Anker Lau, Fanger, Poul Møller og Weikop). Betænkning (B. sp. 271) afgivet ⁶/₂. (Ordfører: Lars P. Jensen). 2. beh. ¹²/₂ (F. sp. 2618). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 289) afgivet ¹²/₂. 3. beh. ¹⁴/₂ (F. sp. 2682). *Loven stadfæstet 17. februar 1958.* (Lovt. nr. 28).

Ved loven gennemførtes *toldfrihed* for følgende varegrupper:

Lakridssaft, natriumantimonat, natriumsulfit til fremstilling af cellulose, visse kemikalier til fremstilling af toldfri plasticråstoffer eller toldfri plader og blokke af polyurethan (skumplast), frugttrester, ædelsten og naturperler, dæk til traktorer og lastautomobiler, en lang række af de vigtigste krydderier, teknisk kul, sammennittet, sammensvejet eller på anden måde sammenføjet spunsvægsjern, mørke smøreolier, groft råpap til gulvbelægning og tagpap, råcarbonpapir og

kondensatorpapir, papper til jacquardmaskiner samt spoler, salt, uforarbejdet eller groft forarbejdet gavntræ.

Endvidere er der for følgende varegrupper gennemført en *nedsættelse* af tolden:

Dæk til landbrugsredskaber, automobiler og motorcykler, visse under manufakturvarer og tekstilstoffer grupperede varer såsom medløberdug til brug som hjælpemateriale under fremstillingen af driv- og transportremme og tekstilvarer til lignende anvendelse som maskinfilt, mineralolieadditiver, hårde isoleringsplader, farvepålagt matricepap, tomatpulver.

Endelig er der ved en del af de foretagne ændringer opnået praktiske lettelser med hensyn til klareringsformaliteterne.

Under sagens behandling i folketinget blev der i lovforslaget indføjet nogle bestemmelser, som omtales nedenfor.

Ved lovforsagets fremsættelse anførte *finansministeren*, at den danske toldtarif såvel med hensyn til den varemæssige opdeling — den såkaldte nomenklatur — som med hensyn til væsentlige dele af det anvendte system af satser er stærkt forældet og derfor trænger til en generel revision. Der var da også inden for administrationen taget skridt til efterhånden at få gennemført en gennemarbejdning af problemerne ikke blot i forbindelse med *overgangen til en moderne nomenklatur*, men også for så vidt angår en *modernisering af toldforvaltningen*. Imidlertid havde de undersøgelser og forhandlinger, der i de senere år var blevet foretaget vedrørende fælles nordiske markedsplaner og siden vedrørende vesteuropæiske markedsplaner, medført en *udskydelse af en almindelig revision af den danske toldtarif*.

Uanset at der fortsat ikke var sket en afklaring af problemerne i forbindelse med disse markedsplaner, havde regeringen imidlertid fundet det rigtigt gennem *begrænsede ændringer i toldtariffen* dels at imødekomme nogle fra erhvervene fremsatte ønsker om mindre justeringer, dels at foreslå nogle videregående forbedringer.

De foreslåede ændringer begrundede ministeren med følgende hovedhensyn:

1. Der var ved forslag om *toldfrihed eller toldnedsættelse for en række udprægede råvarer eller produktionsmidler* taget hensyn til muligheden af at begrænse omkostningerne og fremme produktionen.
2. Ved flere af de foreslåede ændringer havde man haft for øje at *fremme eksportmulighederne*.
3. Ligeledes havde man tilstræbt at give *byggeriet* visse toldlempelser.
4. Forslaget tilsigtede endvidere at imødekomme ønskerne om sådanne justeringer, at *negativ beskyttelse* bragtes til *ophør* på en række områder.

5. Endelig havde man haft mulighederne for *administrative forenklinger* for øje.

Lovforslaget, der ved *1. behandling* opnåede tilslutning fra samtlige partier, henvistes til behandling i et udvalg; dette modtog under sit arbejde med sagen en række henvendelser med anmodning om yderligere ændringer i toldtariffen.

Udvalget drøftede disse henvendelser med finansministeren, og der opnåedes enighed om at imødekomme en del af de fremsatte anmodninger; endvidere drøftede udvalget på foranledning af et af finansministeren herom stillet ændringsforslag muligheden for at tilvejebringe hjemmel for, at personer, der har bopæl i udlandet, men tillige enten har bopæl her i landet, udøver herværende erhvervsvirksomhed eller har lønnet beskæftigelse her, mod erlæggelse af en særlig afgift kan opnå tilladelse til midlertidigt at benytte deres i udlandet indregistrerede personmotorkøretøjer her i landet.

Da der i udvalget var enighed om, at de nævnte personer burde have mulighed for at rejse ind i landet uden at skulle være nødt til at skifte køretøj ved grænsen, tiltrådtes et af finansministeren stillet ændringsforslag om indsættelse af en ny paragraf i lovforslaget, hvorefter der i toldloven indsattes en ny § 4 b, som foruden at skabe den forannævnte hjemmel tillige dækker den hidtil gældende bestemmelse om adgangen til at benytte udenlandske motorkøretøjer toldfrit her i landet, hvilken bestemmelse tidligere fandtes i toldlovens § 3, punkt q.

I stedet for nævnte bestemmelse i toldlovens § 3, punkt q, der herefter var blevet overflødig, foreslog finansministeren med udvalgets tilslutning, at der indsattes en bestemmelse, hvorefter toldbestyrelsen skal være bemyndiget til at tilstå toldfri indførsel under fornøden kontrol af *jernbanevogne* og andet til godstransport bestemt materiel samt af genstande til reparation heraf, for så vidt Danmark ved mellempfolkelig aftale har forpligtet sig til at yde toldfrihed herfor. Motiveringen for indsættelsen af en sådan bestemmelse var, at det påtænkes i forbindelse med arbejdet i Den økonomiske Kommission for Europa at undertegne toldkonventioner om reservedele anvendt til reparation af EUROP-jernbanevogne og om *containere*, der begge tilsigter at lette den indbyrdes godstrafik mellem medlemsstaterne. Konventionen om jernbanevognene har til formål at muliggøre, at de såkaldte EUROP-vogne, der i henhold til aftale mellem en række europæiske jernbanestyrelser gøres til genstand for en vis fælles afbenyttelse, kan indgå toldfrit uanset i udlandet foretagne reparationer, samt at reservedele til brug ved sådanne reparationer kan indføres toldfrit. Containerkonventionen tager sigte på at fremme containertransport af varer mellem medlemsstaterne ved at fastsætte almindelige bestemmelser vedrørende toldfrihed ved midlertidig indførsel af containere og reservedele hertil i forbindelse med sådanne transporter.

Efter lovforslagets udarbejdelse var der ved forhandling *mellem Danmark og Storbritannien* opnået enighed om et udkast til en *konsularoverenskomst*, der bl. a. tilsikrer udsendte konsulere told- og afgiftsfrihed i opholdslandet.

Da gennemførelsen af konsularoverenskomsten nødvendiggjorde en ændring af toldlovens § 15, og da det samtidig måtte anses for rigtigst i bestemmelsen at optage de i lov nr. 72 af 7. marts 1952 indeholdte regler om toldfrihed for internationale organisationer og institutioner m. v., som Danmark ved mellemfolkelige overenskomster har forpligtet sig til at yde, tiltrådte udvalget et af finansministeren stillet ændringsforslag om indsættelse af en ny paragraf i lovforslaget, hvorefter den hidtidige bestemmelse i toldlovens § 15 skulle udgå og erstattes med de til gennemførelsen af de nævnte overenskomster nødvendige bestemmelser.

Ved lovforslagets 2. *behandling* vedtoges disse ændringer; kun ændringsforslaget om toldfrihed for ædelsten og naturperler mødte modstand, idet kommunisterne stemte herimod.

Det således ændrede lovforslag blev ved 3. *behandling* vedtaget enstemmigt med 110 stemmer; de 2 grønlandske medlemmer undlod at stemme.

---

21. Lov om ændring i lov om omsætningsafgift af chokolade- og sukkervarer m. m. (Finansminister *Kampmann*). [A. sp. 1373. C. sp. 211].

FremSAT skriftligt $\frac{6}{3}$ (F. sp. 2897). 1. beh. $\frac{12}{3}$ (F. sp. 3029). Partiernes ordførere: Peter Nielsen, Henry L. W. Jensen, Weikop, Aage Fogh, Niels Andersen og Aksel Larsen. 2. beh. $\frac{18}{3}$ (F. sp. 3182). 3. beh. $\frac{21}{3}$ (F. sp. 3311). *Loven stadfæstet 26. marts 1958.* (Lovt. nr. 73).

I henhold til afsnit II i loven om omsætningsafgift af chokolade- og sukkervarer m. m. svares en særlig afgift — *råstofafgiften* — ved indførsel her til landet af kakaobønner og -skaller samt mandler, nødder m. v., medmindre varerne skal anvendes til fremstilling af varer, der er omsætningsafgiftspligtige efter lovens § 1. Råstofafgiften er nødvendig af hensyn til de virksomheder, der fremstiller omsætningsafgiftspligtige varer — f. eks. marcipanmasse — og må lægges på et så højt niveau, at den modsvarer omsætningsafgiften af de afgiftspligtige varer, der kan fremstilles af de pågældende råvarer.

Ved lov nr. 22 af 11. februar 1955 om omsætningsafgift

af chokolade- og sukkervarer m. m. (årbog 1954-55, side 141), hvorefter omsætningsafgiften af færdigvarer udgjorde 2 kr. pr. kg og 40 pct. af værdien, blev råstofafgiften fastsat til 75 pct. af toldberegningensværdien — for kakaobønner og kakao-skaller samt mandler, nødder og kerner, der indføres i afskallet stand, dog med et tillæg af 6 kr. pr. kg.

Vægtafgiftssatsen for chokolade- og sukkervarer er senere blevet nedsat til 1 kr. 50 øre pr. kg, jfr. lov nr. 152 af 9. juni 1956, og man har under hensyn til de nuværende råvarepriser fundet det rimeligt at nedsætte råstofafgiftssatsen for afskallede mandler og nødder m. v. med 1 kr. pr. kg til 5 kr. pr. kg, hvilket gennemføres ved nærværende lov.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt.

---

22. Lov om ændring i lov om afgift af forlystelser.

(Finansminister *Kampmann*). [A. sp. 633. C. sp. 111].

Fremsat skriftligt ²⁷/₁₁ (F. sp. 966). 1. beh. ³/₁₂ (F. sp. 1137). Partiernes ordførere: Peter Nielsen, Thorkil Kristensen, Hanne Budtz, Aage Fogh og Aksel Larsen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Peter Nielsen, Chr. Christiansen, Dupont, Poul Hansen (Grenå), Hans Knudsen, Holger Larsen [formand], M. Larsen (Kolding), Aage Fogh [næstformand], Gøting, Thorkil Kristensen, Vagn Bro, N. Chr. Christensen, Harald Nielsen, Helga Pedersen, Hanne Budtz, Fanger og Poul Møller). Betænkning (B. sp. 241) afgivet ⁶/₁₂. (Ordfører: Peter Nielsen). 2. beh. ¹¹/₁₂ (F. sp. 1569). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 253) afgivet ¹¹/₁₂. 3. beh. ¹³/₁₂ (F. sp. 1742). *Loven stadfæstet 21. december 1957*. (Lovt. nr. 293).

Ved lov nr. 150 af 9. juni 1956 gennemførtes med virkning fra den 18. juni 1956 en nedsættelse af forlystelsesafgiften af filmsforevisninger fra ⁵/₁₁ af bruttoentréindtægten til ⁷/₁₇ af bruttoentréindtægten. Denne nedsættelse var motiveret ved, at der efter den ved lov nr. 74 af 26. marts 1955 skete forhøjelse af afgiften af filmsforevisninger fra ³/₈ til ⁵/₁₁ af bruttoentréindtægten blev konstateret en nedgang i biografbesøget, hvilken

nedgang måtte tilskrives den forhøjelse af billetpriserne, som afgiftsstigningen havde medført.

Da nedgangen i biografbesøget fortsattes i den efterfølgende tid, til dels måske som følge af fjernsynets stigende udbredelse, fandt man det i finansministeriet rimeligt at imødekomme et af biografejerne fremsat ønske om at opnå en yderligere lempelse. I overensstemmelse hermed bestemmes i nærværende lov, at der ved indbetalingen af afgiften af filmsforevisninger tillades fradraget et beløb svarende til $\frac{1}{7}$ af den fulde beregnede afgift.

Med uændrede billetpriser og uændret besøg vil denne ordning medføre et provenutab for staten på ca. 4,7 mill. kr. og for kommunerne på $\frac{1}{3}$ heraf.

Samtidig har man til støtte for produktionen af *danske farvefilm* forhøjet den indehaveren af producentrettighederne til sådanne film tilkommende andel af det pligtige afgiftsbeløb fra 25 pct. til 40 pct., svarende til en forhøjelse af producentandelen med 60 pct. Andelen beregnes af den fulde afgift uden fradrag af det nævnte fradrag på $\frac{1}{7}$ af det pligtige afgiftsbeløb.

Det er ikke muligt at anslå, hvor stort et provenutab den foreslåede ændring vil medføre. Det bemærkes herved, at producentstøtten af samtlige danske film skønnes at beløbe sig til ca. 2 mill. kr. om året, og provenutabet vil højst kunne udgøre 60 pct. heraf, men må antages at ville andrage et langt mindre beløb.

Efter det oprindelige lovforslag skulle producentandelen kun være forhøjet fra 25 pct. til 35 pct., men de 35 pct. ændredes under sagens behandling i folketinget til 40 pct.

Videre giver loven — efter en i folketinget ved 3. behandling foretaget ændring — finansministeren en udvidet bemyndigelse til at forøge den andel af afgiften, der tilfalder producenterne af en *dansk film*, så at bemyndigelsen ikke alene gælder film, der tjener til oplysningens fremme, men tillige film, som er udtryk for en bemærkelsesværdig kunstnerisk indsats.

Også afgiften af *circusforestillinger* og visse *varietéforestillinger* lempes ved loven. Indehaveren af et cirkus kan således under nærmere angivne forudsætninger beholde 100 kr. — i stedet for som oprindelig foreslået 50 kr. — pr. dag af afgiften.

Endelig ophæves den i lov nr. 260 af 27. maj 1950 § 5 indeholdte bestemmelse, hvorefter afgift af entréindtægten ved *væddeløb* og anden væddekamp, hvortil der er knyttet totalisatorspil, svares med $\frac{2}{7}$.

Ophævelsen af den særlige afgiftssats for væddeløb og anden væddekamp, hvortil er knyttet totalisatorspil, er begrundet i de økonomiske vanskeligheder, som de væddeløbsbaner, der har bevilling til totalisatorspil, nemlig hestesports- og cyklebanerne, for tiden kæmper med. Bestemmelsens bortfald vil bevirke, at spørgsmålet om erlæggelse af forlystelsesafgift af entreen til væddeløb, hvortil der er knyttet totalisatorspil, fremtidig skal afgøres på grundlag af bestemmelsen i § 4, f. og g., i loven af 27. maj 1950, hvoraf følger, at afgiften af entreen til væddeløb med professionel deltagelse fremtidig bliver $\frac{1}{6}$ af entréindtægten, mens der ikke skal svares afgift af entreen til væddeløb, hvori alene deltager amatører, dog bortset fra motorvæddeløb, der altid er forlystelsesafgiftspligtige med $\frac{1}{6}$ af entréindtægten, også hvor der udelukkende deltager amatører.

Den nævnte afgiftslempelse skønnes at ville medføre et provenutab for staten på ca. 150 000 kr.

Som begrundelse for lovforslaget anførte *finansministeren* ved fremsættelsen af lovforslaget bl. a.:

„Af oplysninger, som jeg har fået forelagt af biografvejernes organisationer, fremgår det, at der i 1956 er solgt ca. 5 mill. kr. færre biografbilletter end året forud. Denne udvikling har medført en vanskelig situation ikke alene for de små biografteatre, for hvilke man allerede i 1955 indførte en lempelsesordning, men også for andre biografteatre, og under hensyn hertil foreslås det i lovforslaget at lempe forlystelsesafgiften af filmsforevisninger, men således at lempelsen kommer biografteatrene til gode. Biografvejernes organisationer har fremsat ønske om, at denne lempelse af hensyn til beregningen af filmlejen på samme måde som i Norge ydes i form af, at en andel af forlystelsesafgiften tilbagebetales biografteatrene.

Under hensyn til den skete udvikling inden for biografbranchen har jeg fundet det rimeligt at imødekomme biografvejernes ønsker,

og det er i lovforslaget foreslået, at biograf ejererne ved indbetaling af afgiften kan fradrage et beløb svarende til $\frac{1}{7}$ af den fulde beregnede afgift.

Ud over den foreslåede lempelse af forlystelsesafgiften af filmsforevisninger foreslås der gennemført en forhøjelse af producentstøtten, for så vidt angår danske farvefilm.

Ud fra et ønske om at støtte dansk filmsproduktion indførtes ved lov nr. 499 af 8. december 1949 den ordning, at der ved filmsforevisninger, hvor den væsentligste del af programmet består af dansk film, til det offentlige kun skal indbetales 75 pct. af det pligtige afgiftsbeløb, medens de resterende 25 pct. af dette tilfalder indehaveren af producentstøtten til de pågældende danske film.

Denne støtteordning har i det store og hele virket tilfredsstillende, men under henvisning til, at fremstillingsomkostningerne for en farvefilm ligger ca. 40 pct. højere end for en tilsvarende sort-hvid film, har Foreningen af danske Filmsproducenter anmodet om en forhøjelse af producentstøtten, for så vidt angår danske farvefilm.

Under hensyn hertil foreslås det i det foreliggende forslag, at den indehaveren af producentstøtten til danske farvefilm tilkommende andel af det pligtige afgiftsbeløb forhøjes. . . .

Ud over de nu omtalte lempelser foreslås der i det foreliggende forslag gennemført en nedsættelse af afgiften af cirkusforestillinger og visse varietéforestillinger.

Som følge af den almindelige stigning i prisniveauet er flere — særlig mindre — cirkus kommet i økonomiske vanskeligheder, og under hensyn hertil foreslås der gennemført en nedsættelse af afgiften af cirkusforestillinger, bestående i et fradrag på 50 kr. pr. dag i det beregnede afgiftsbeløb.

Da det må anses for naturligt, at varietéforestillinger også i fremtiden i forlystelsesafgiftsmæssig henseende sidestilles med cirkusforestillinger, foreslås det, at sådanne varietéforestillinger, der finder sted i henhold til varietétilladelse, og hvorunder der hverken finder servering sted på tilskuerpladserne eller er adgang til publikumsdans, får den samme lempelse i afgiften som cirkusforestillinger.

Endelig indeholder det foreliggende forslag en bestemmelse om ophævelse af forlystelsesafgiftslovens særlige afgiftssats på $\frac{2}{7}$ af entreen til væddeløb og anden væddekamp, hvortil er knyttet totalisatorspil. Den foreslåede ophævelse er begrundet i de økonomiske vanskeligheder, som de væddeløbsbaner, der har bevilling til totalisatorspil, for tiden kæmper med. . . .“

Lovforslaget mødte i folketinget tilslutning fra alle sider, omend flere af dets bestemmelser gav anledning til nogen diskussion. Under sagens behandling drøftedes forskellige ændringer af princip karakter, men resultatet af forhandlingerne blev, at man indskrænkede sig til at foretage de ovenfor omtalte ændringer, som alle kunne tiltræde.

Om resultatet af udvalgsbehandlingen mellem lovforslagets 1. og 2. behandling udtalte *Peter Nielsen* (S) som udvalgets ordfører ved 2. behandling:

„Ved lovforslagets første behandling blev det drøftet, om det for cirkus- og varietéforestillinger ikke ville være mest rigtigt at give 50 kr.s skattefritagelse pr. forestilling i stedet for pr. forestillingsdag. Af kontrolmæssige grunde lader dette sig dog ikke gennemføre, og finansministeren har derfor i stedet foreslået, at den 50 kr.s skattefritagelse pr. dag ændres til 100 kr. Det vil betyde, at mange mindre cirkus bliver fuldstændig skattefri, idet de så skal have en daglig indtægt på over 600 kr., førend der skal svares skat.

Filmsproducenterne har over for ministeren og udvalget anført, at refusionen på 35 pct. af forlystelsesskatten ved forevisning af danske farvefilm burde være 40 pct. for at dække de reelle meromkostninger. Ministeren har derfor stillet ændringsforslag herom, og dette er ligesom det første ændringsforslag tiltrådt af hele udvalget.

Det er værd at bemærke, at danske filmsproducenter fremdeles vil få refunderet forlystelsesskat af den hidtil gældende beregning på $\frac{7}{17}$ af entréindtægten og ikke af de reelt erlagte $\frac{6}{7}$. Det betyder, at den reelle refusion vil blive omtrent 50 pct. for farvefilms vedkommende, idet man f. eks. af en billet til 1 kr. 70 øre vil komme til at svare 60 øre i skat, og heraf vil den danske farvefilmsproducent få refunderet 28 øre, nemlig 40 pct. af de $\frac{7}{17}$.

På udvalgets vegne skal jeg anbefale de to ændringsforslag og lovforslaget til vedtagelse.

Vi er blevet gjort bekendt med, at de ambulante biografer måske ikke vil få nogen egentlig lempelse gennem dette lovforslag. Da *rejsebiograferne* ofte har en anstrengt økonomi, vil jeg henstille til den højtærede finansminister, om det ikke administrativt kunne ordnes således, at disse biografer også får en fordel gennem de nye regler. Det samme gælder forevisninger af kulturfilm.“

Ved 3. behandling udtalte ordføreren bl. a.:

„Udvalget har mellem anden og tredje behandling afholdt et møde og her bl. a. drøftet den under anden behandling fremsatte tanke om at udvide finansministerens adgang til at bevilge fuldstændig skattefritagelse ved filmsforevisninger. Udvalget kan tilslutte sig det af finansministeren stillede ændringsforslag, hvorefter ikke blot som hidtil egentlig oplysende film, men også film af særlig høj kunstnerisk standard kan gøres afgiftsfri. Denne formulering er så rummelig, at alle skyldige hensyn kan tages, ikke mindst til *kulturfilm*. Det beror så på de danske filmsproducenter, om de ved tilrettelæggelsen af deres produktion vil prøve at opnå en sådan skattefritagelse, og ligeledes på filmsudlejerne om de ved deres indkøb vil prøve at få mere værdifulde film her til landet. For det i øjeblikket løbende repertoire er der vel næppe mange chancer, men kan forslaget tjene til at højne standarden af de film, der vises i de danske biografer,

og navnlig tjene til at højne dansk filmsproduktion, har det løst en yderst værdifuld opgave.“

I den ændrede affattelse vedtoges lovforslaget enstemmigt.

---

23. Lov om ændring i lov om totalisatorspil. (Finansminister *Kampmann*). [A. sp. 2189. C. sp. 449].

FremSAT skriftligt $\frac{14}{5}$ (F. sp. 4312). 1. beh. $\frac{21}{5}$ (F. sp. 4447). Partiernes ordførere: Peter Nielsen, Ladefoged, Hanne Budtz, Aage Fogh og Aksel Larsen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Peter Nielsen [næstformand], Chr. Christiansen, Ove Hansen, Hans Knudsen [formand], Holger Larsen, Waldemar Laursen, Axel Ivan Pedersen, Aage Fogh, J. M. Pedersen, Ladefoged, Ejnar Hansen, Henry Hansen, Paabøl, Østergaard, Hanne Budtz, Ninn-Hansen og Reedtz-Thott). Betænkning (B. sp. 1199) afgivet $\frac{23}{5}$. (Ordfører: Peter Nielsen). 2. beh. $\frac{27}{5}$ (F. sp. 4718). 3. beh. $\frac{29}{5}$ (F. sp. 4898). *Loven stadfæstet 7. juni 1958.* (Lovt. nr. 171).

Ved loven gennemføres en *nedsættelse af totalisatorafgiften* svarende til 10 pct. af indskudssummen på vinder- og pladsspil, således at halvdelen af nedsættelsen kommer spillerne til gode, mens den resterende halvdel kommer bevillingshaverne til gode.

Som begrundelse herfor anførte *finansministeren* ved fremsættelsen af lovforslaget:

„Ved revisionen af totalisatorloven i 1950 blev der gennemført en nedsættelse af afgiften til det offentlige, idet man imødekom en af væddeløbsforeningerne fremsat anmodning om økonomisk støtte derved, at den del af indskudssummen, som det offentlige gav afkald på gennem nedsættelsen, tilfaldt foreningerne.

Som følge af den siden 1950 stedfundne stigning i udgifterne til væddeløbsbanernes drift og løbenes afholdelse er samtlige landets *heste- og cykelvæddeløbsforeningers økonomiske forhold blevet forringet* i en sådan grad, at lempelse af afgiften til det offentlige må anses for påtrængende nødvendig.

Finansministeriet har med repræsentanter for alle de foreninger, der har bevilling til totalisatorspil, drøftet de muligheder, der foreligger for at gennemføre en nedsættelse af afgiften, og kan herefter tiltræde en af hestesportsforeningerne anbefalet ordning, hvorefter der indføres en nedsættelse i totalisatorafgiften til det offentlige på

den måde, at der i den efter den gældende skala beregnede afgift gives adgang til at fradrage et beløb svarende til 10 pct. af indskudssummen på vinder- og pladsspil. Af disse 10 pct. skal 5 pct. komme spillerne til gode, medens 5 pct. skal tilfalde bevillingshaverne.

Når hestesportsforeningerne har anbefalet denne ordning, skyldes det, at der over for publikum rent umiddelbart sker en forbedring af det ikke-hazardprægede plads- og vinderspil, hvis odds forøges, samtidig med at væddeløbsforeningerne opnår en hårdt tiltrængt økonomisk støtte. Foreningerne forventer, at der som følge af de forbedrede odds ved plads- og vinderspil vil ske en stigning i omsætningen.

Provenutabet for det offentlige ved den foreslåede afgiftsindsættelse er det vanskeligt at skønne over. Indtræder den af foreningerne formodede stigning i omsætningen, vil ændringen af beskattningen kunne gennemføres uden indtægtstab for staten.“

Lovforslaget mødte i folketinget tilslutning fra samtlige partier. Det gennemførtes efter en kortvarig udvalgsbehandling uændret og enstemmigt.

---

24. Lov om ændring i lov om omsætningsafgift af motorkøretøjer m. v. (Finansminister *Kampmann*). [A. sp. 81. C. sp. 21].

Fremsat skriftligt ²³/₁₀ (F. sp. 274). 1. beh. ²⁹/₁₀ (F. sp. 367). Partiernes ordførere: Horn, Holmberg, Ninn-Hansen, Kirkegaard, J. M. Pedersen og Fuglsang. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Horn [formand], Heising, Aage Knudsen, M. Larsen (Kolding) [næstformand], Axel Ivan Pedersen, P. A. Rasmussen, Retoft, Kirkegaard, J. M. Pedersen, Holmberg, Anders Andersen, Vagn Bro, From, Sønderup, Ninn-Hansen, Poul Claussen og H. C. Toft). Betænkning (B. sp. 85) afgivet ²⁰/₁₁. (Ordfører: Horn). 2. beh. ²⁷/₁₁ (F. sp. 997). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 179) afgivet ²⁹/₁₁. 3. beh. ³/₁₂ (F. sp. 1124). *Loven stadfæstet 5. december 1957.* (Lovt. nr. 277).

I den sidst gennemførte lov om omsætningsafgift af motorkøretøjer m. v. (lov nr. 184 af 6. juli 1957) skete der ingen ændringer i de tidligere gældende bestemmelser med hensyn til kravene til konstruktion og indretning af last- og varemotorkøretøjer, der berigtiges med halv afgift. I den af det pågældende folketingsudvalg den 27. juni 1957 afgivne

betænkning over forslaget til nævnte lov henstillede udvalget imidlertid til finansministeren i samarbejde med justitsministeren at søge *reglerne for transport af personer med last- og varevogne* ændret således, at et sådant køretøj, der er berigtiget med halv afgift, kunne indrettes med *aftageligt gitter* mellem førersæde og varerum og med *faste sæder i varerummet*.

Ved nærværende lov ændres de gældende regler for indretning af varemotorvogne i overensstemmelse hermed.

Der består herefter en principiel forskel mellem lukkede varevogne, der *fritages for afgift* efter den gældende lovs § 4, punkt 7, og lukkede varevogne, hvoraf der svares *halv omsætningsafgift* efter den i nærværende lovs § 1 fastsatte bestemmelse, idet sidstnævnte kategori af køretøjer — når de tillades forsynet med faste sæder og der ikke stilles krav om adskillelse mellem førersæde og varerum — ikke opfylder betingelsen om at være af en type, som utvivlsomt er konstrueret udelukkende til transport af gods. Varevogne berigtiget med halv afgift vil herefter med hensyn til konstruktion og indretning nærme sig visse personvognstyper, hvoraf der skal svares fuld omsætningsafgift. Der vil dog stadig være den forskel mellem varevogne og de nævnte personvognstyper, at *varevognene ikke må være forsynet med vinduer i varekassens sider*. I forhold til den almindelige personvognstype vil der bl. a. være den yderligere forskel, at *varevognene normalt skal være forsynet med bagdør*.

Med hensyn til lovens enkeltheder bemærkes:

Det vil fremtidig ikke være en betingelse for afgiftsned sættelsen, at varevogne er forsynet med adskillelse mellem førerum og varerum. Justitsministeriet har imidlertid af sikkerhedsmæssige grunde fundet det nødvendigt at foreskrive, at varevogne skal være forsynet med en adskillelse mellem førersædet og varerummet, når der med køretøjet transporteres gods, jfr. bekendtgørelse nr. 282 af 13. december 1957. Stillingen er herefter den, at *varevogne må være forsynet enten med en fast adskillelse eller med en aftagelig adskillelse, der vil kunne fjernes, når køretøjet ikke benyttes til godstransport*.

Ifølge loven må kun lukkede varevogne være forsynet med faste sæder bag førersædet, mens der — ligesom hidtil —

ikke på lastvognes åbne lad må etableres sæder. Dette er begrundet i det sikkerhedsmæssige hensyn til de passagerer, der befordres på en lastvogns åbne lad.

Ifølge lovens § 2 vil de varevogne, der ved lovens ikrafttræden var indregistreret efter berigtigelse med halv afgift efter tidligere gældende regler, kunne indrettes i overensstemmelse med de nye regler, d. v. s. at der i varerummet kan etableres faste sæder og en aftagelig adskillelse også i disse vogne.

Under lovforslagets behandling i folketinget ændredes lovens ikrafttrædelsesdatum fra 1. januar 1958 til 15. december 1957. Endvidere indføjedes i loven en bestemmelse, hvorefter finansministeren kan foreskrive, at *automobildroscher* skal være mærket på en nærmere fastsat måde, så at de tydeligt fremtræder som køretøjer bestemt til erhvervsmæssig personbefordring. En enslydende bestemmelse findes allerede i § 5, stk. 1, punkt 3, i lov om omsætningsafgift af motorkøretøjer m. v., for så vidt angår lillebiler.

Ved fremsættelsen af lovforslaget anførte *finansministeren* bl. a.:

„Udviklingen har medført, at det er blevet stadig vanskeligere at finde en skarp skillelinje mellem varevogne og personvogne. Med den store forskel i afgift, der er mellem disse to grupper af vogne — for vogne i mellemprisklassen udgør forskellen mellem fuld afgift og halv afgift omkring 4 000 kr. — er det imidlertid af største betydning, at forskellen med hensyn til konstruktion og indretning ikke udviskes.

Det er derfor ikke uden betænkeligheder at gennemføre en ordning som den foreslåede. Navnlig med hensyn til visse små, lukkede varevogne gør sådanne betænkeligheder sig stærkt gældende. Små varevogne er ikke i samme forhold som større varevogne præget af varekassen, og med den nu foreslåede ændring vil de små varevogne såvel med hensyn til udseende som indretning nærme sig yderligere til de tilsvarende personvogne.

Det er et spørgsmål, om en kategori af små varevogne, der berigtiges med halv afgift, burde afskæres fra at kunne opnå de hertil knyttede rettigheder med hensyn til personvognsindretning, og om man derfor i loven burde optage en bestemmelse herom og samtidig give det navn, der efter den gældende lov foretager afgrænsningen af varevogne fra personvogne, bemyndigelse til i et vist omfang at dispensere fra en sådan bestemmelse. Jeg vil finde det hensigtsmæssigt, at der til brug for folketingets overvejelser

fremkom en udtalelse fra nævnet vedrørende omsætningsafgift af motorkøretøjer om disse forhold, og jeg har rettet henvendelse til nævnet herom.

Det er i lovforslaget foreslået, at de ca. 30 000 varevogne, der i dag er indregistreret på halv afgift, tillades indrettet i overensstemmelse med de nye regler.“

Lovforslaget fik ved 1. behandling i folketinget en velvillig modtagelse. Det henvistes til et udvalg, hvis arbejde med sagen resulterede i 2 ændringsforslag (jfr. ovenfor), af hvilke det ene stilledes til 2. behandling, det andet til 3. behandling.

Som ordfører for udvalget udtalte *Horn* ved 2. behandling bl. a.: „Som det fremgår af betænkningen, har udvalget haft en drøftelse med finansministeren og justitsministeren om de mere praktiske foranstaltninger i forbindelse med denne nyordning, som går ud på, at man kan indrette faste sæder og kan fjerne gitteret i varevogne, når man kører med personer. Efter denne drøftelse har udvalget erkendt, at det er rent sikkerhedsmæssige foranstaltninger, der skal træffes; de er i fuld overensstemmelse med de synspunkter, som Landsforeningen af Varebilejere har gjort gældende, den forening, som har rejst hele denne sag, og foreningen har erklæret sig tilfreds med det, der her sker.“

Lovforslaget vedtoges ved 3. behandling i den ændrede affattelse med 125 stemmer mod 6 (DK).

25. Lov om ændring i lov om afgift af benzin og i lov om omsætningsafgift af motorkøretøjer m. v. (Finansminister *Kampmann*). [A. sp. 735. C. sp. 445].

FremSAT skriftligt $\frac{5}{12}$ (F. sp. 1281). 1. beh. $\frac{15}{1}$ (F. sp. 1817). Partiernes ordførere: Retoft, Holmberg, Ninn-Hansen, Kirkegaard og Fuglsang. Henvist til samme udvalg som forslag til lov om tilskud til de offentlige veje. Betænkning (B. sp. 825) afgivet $\frac{24}{4}$. (Ordfører: Retoft). 2. beh. $\frac{21}{5}$ (F. sp. 4435). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 1189) afgivet $\frac{22}{5}$. 3. beh. $\frac{29}{5}$ (F. sp. 4895). *Loven stadfæstet 7. juni 1958.* (Lovt. nr. 170).

De ved loven foretagne ændringer i lov om afgift af benzin og lov om omsætningsafgift af motorkøretøjer m. v. er med en enkelt undtagelse foranlediget af, at reglerne om de til vejformål bestemte andele af motorbeskatningen er ændret

ved vedtagelsen af den i forbindelse med denne lov gennemførte lov nr. 194 af 7. juni 1958 om tilskud til de offentlige veje.

Samtidig er der tilvejebragt en forenkling af reglerne om benzinafgifterne til vejformål derved, at såvel afgiftssatser som fritagelsesbestemmelser m. m. er samlet i benzinafgiftsloven, ligesom der er foretaget en ændring i formuleringen af benzinafgiftslovens § 1, der vedrører det afgiftspligtige vareområde.

Vedrørende lovens enkelte bestemmelser bemærkes følgende:

De til vejformål hidtil opkrævede benzinafgifter, der opkrævedes i henhold til lov nr. 132 af 29. juni 1927 om afgift af benzin, jfr. § 1 i lov nr. 45 af 14. marts 1955 (ordinær afgift, 34 øre pr. l benzin), lov nr. 115 af 8. april 1932 § 6 (Storstrømsbroen m. m., 1 øre pr. l benzin) og lov nr. 191 af 17. april 1941 § 4 (motorvej fra Rødby Havn m. m., 1 øre pr. l benzin), samles ved § 1, punkt 1), fra 1. april 1959 til én afgift på 36 øre pr. l benzin, idet de 2 sidstnævnte, særlige afgifter, der ligesom den ordinære afgift skal tilfalde vejfonden, fra samme dato ophæves i henhold til loven om tilskud til de offentlige veje.

Ved § 1, punkt 3), ændres affattelsen af benzinafgiftslovens § 5, stk. 2, hvorved foretages en samling af alle de gældende bestemmelser om *afgiftsfritagelse for benzin til drift af visse motorer*. En del af disse bestemmelser har hidtil været indeholdt i § 8 i lov om afgift af motorkøretøjer (lovbekendtgørelse nr. 123 af 23. marts 1932), der tillige med en del andre paragraffer i denne lov ophæves ved § 14 i lov om tilskud til de offentlige veje.

Ved § 2 foretoges endelig nogle redaktionelle ændringer i §§ 23 og 29 i lov nr. 184 af 6. juli 1957 om omsætningsafgift af motorkøretøjer m. v. Ændringerne er nødvendiggjort af den samtidige vedtagelse af loven om tilskud til de offentlige veje.

Lovforslaget, der behandlede sammen med det af ministeren for offentlige arbejder fremsatte forslag til lov om tilskud til de offentlige veje, blev ved 1. behandling anbefalet af *Retoft* (S) og *Kirkegaard* (RV), hvorimod *Holmberg* (V) og *Ninn-Hansen* (KF) gjorde deres stillingtagen afhængig af, at der under udvalgsbehandlingen blev adgang til en drøftelse af en samlet revision af hele motorbeskat-

ningen. *Finansministeren* erklærede sig villig til at deltage i en sådan drøftelse og udtalte i forbindelse hermed: „Jeg mener, at det vil være muligt at forhandle sig til rette. Jeg mener, at målet må være at få et skøn over, hvor meget der skal bruges til vejudgifter i årene fremover, og når vi er nået derhen, håber jeg også, man kan blive enig om denne lovgivning og om, hvad der må ændres i dette lovforslag.“

I den af udvalget afgivne *betænkning* indstilledes lovforslaget af regeringspartierne udvalgsmedlemmer til vedtagelse uændret, hvorimod venstres og det konservative folkepartis medlemmer af udvalget fremsatte følgende udtalelse:

„Et *mindretal* (venstres og det konservative folkepartis medlemmer af udvalget) udtaler, at man på grundlag af et af finansministeren tidligere givet tilsagn om en drøftelse vedrørende de samlede motorafgifter i et samråd har rejst spørgsmålet om en ændring af benzin- og vægtafgiftslovenes satser, således at det samlede provenu ville komme til at svare til de faktiske vejudgifter. Mindretallet har i samme forbindelse foreslået en aftrapning af omsætningsafgiftslovens satser. Da finansministeren har stillet sig fuldstændig afvisende over for tanken om en nedsættelse af afgiftslovenes satser, har det ikke været muligt at gennemføre en sådan særdeles tiltrængt samlet revision af motorafgiftslovene. Mindretallet kan, da regeringen afviser denne drøftelse af mulighederne for en revision, herefter ikke medvirke til lovforslagets gennemførelse.“

Mellem lovforslagets 2. og 3. behandling stillede *kommunisterne* et *ændringsforslag*, der gik ud på en nedsættelse af den i § 1, punkt 1), omhandlede afgift fra 36 øre til 34 øre.

Dette ændringsforslag blev ved 3. *behandling* forkastet med 144 stemmer mod 6, mens 1 medlem undlod at stemme. Herefter vedtoges lovforslaget med nogle mindre ændringer vedrørende ikrafttrædelsesdatoen med 82 stemmer (S, RV og DR) mod 58 (V og KF), mens 7 medlemmer (DK og 1 grønlander) undlod at stemme.

---

26. Lov om en tillægsafgift af visse motorkøretøjer m. v. (Finansminister *Kampmann*). [A. sp. 79. C. sp. 23].

Fremsat skriftligt ²³/₁₀ (F. sp. 275). 1. beh. ²⁹/₁₀ (F. sp. 373). Partiernes ordførere: Retoft, Holmberg, Ninn-Hansen, Kirkegaard, J. M. Pedersen og Fuglsang. Henvist til samme udvalg som forslag til lov om ændring i lov om omsætningsafgift af motorkøretøjer m. v. (se ovenfor under nr. 24). Betænkning (B. sp. 175) afgivet ²²/₁₁. (Ordfører: Retoft). 2. beh. ²⁷/₁₁ (F. sp. 998). Henvist til fornyet udvalgsbehandling.

Tillægsbetænkning (B. sp. 179) afgivet ²⁹/₁₁. 3. beh. ³/₁₂ (F. sp. 1125). *Loven stadfæstet 5. december 1957.* (Lovt. nr. 276).

Ved loven opretholdes den senest ved lov nr. 29 af 15. februar 1957 for finansåret 1957-58 fastsatte tillægsafgift for visse motorkøretøjer m. v. (årbog 1956-57, side 138) uændret og *uden tidsbegrænsning*, så at den fortsat skal udredes med halvdelen af den ordinære vægtafgift.

Loven har følgende ordlyd:

§ 1. Af motorcykler, af side- og påhængsvogne til sådanne og af personautomobiler, der er vægtafgiftspligtige i medfør af lovbekendtgørelse nr. 123 af 23. marts 1932, erlægges en tillægsafgift, der udgør halvdelen af den de pågældende køretøjer påhvilende ordinære vægtafgift.

Tillægsafgift erlægges ikke af motorkøretøjer m. v., der benyttes til erhvervsmæssig personbefordring, af motorcykler, der helt eller delvis er fritaget for omsætningsafgift, samt af sådanne side- og påhængsvogne til motorcykler, der kun må benyttes til varetransport.

§ 2. Tillægsafgiften skal såvel med hensyn til forfalds- og betalingstider som ved afgørelse af, hvem afgiften påhviler, følge den ordinære vægtafgift.

§ 3. Tillægsafgiften tilfalder vejfonden i henhold til § 9, stk. 2, i lovbekendtgørelse nr. 123 af 23. marts 1932. Der kan dog kun disponeres over de i henhold til nærværende lov indgåede beløb efter forud indhentet beslutning fra folketingets finansudvalg.

§ 4. I øvrigt finder reglerne i lovbekendtgørelsen af 23. marts 1932 tilsvarende anvendelse på tillægsafgiften.

§ 5. De til lovens gennemførelse fornødne nærmere bestemmelser træffes af finansministeren efter forhandling med ministeren for offentlige arbejder.

§ 6. Denne lov træder i kraft den 1. april 1958.

Af bemærkningerne til det af finansministeren fremsatte lovforslag anføres:

„Tillægsafgiften har nu været opkrævet uafbrudt siden finansåret 1950-51, og da alt tyder på, at det også fremover vil blive nødvendigt at opkræve afgiften, så længe den nuværende vægtafgiftslov

er gældende, skønnes det mest praktisk at gennemføre den uden tidsbegrænsning, idet man herved undgår at skulle vedtage og gennemføre en forlængelseslov hvert eller hvert andet år.

Den foreslåede tillægsafgift anslås at ville indbringe ca. 15 mill. kr. årligt. Ligesom med hensyn til tillægsafgiften for de tidligere finansår foreslås det, at provenuet af tillægsafgiften i sin helhed tilfalder vejfonden, således at der kun kan disponeres over det med tilslutning fra folketingets finansudvalg.“

Lovforslaget mødte i folketinget tilslutning fra de tre regeringspartier, mens venstre og det konservative folkeparti var imod at gøre tillægsafgiften permanent. Kommunerne tog ligeledes afstand fra lovforslaget; de havde, udtalte *Fuglsang*, „hele tiden været imod en motorafgiftslovgivning, hvis provenu ikke anvendes til det, der oprindeligt var formålet, nemlig til dækning af vejudgifter.“

Lovforslaget henvistes efter 1. behandling til et udvalg. I dettes betænkning indstillede et flertal (regeringspartierne medlemmer) lovforslaget til vedtagelse i uændret affattelse, mens udvalgets øvrige medlemmer (V og KF) ikke kunne tiltræde lovforslaget i den foreliggende form.

I et samråd med finansministeren fremsatte mindretallet ønske om en afvikling af tillægsafgiften, hvilket ministeren imidlertid ikke mente at kunne gå med til, som forholdene lå.

Mindretallet anfører i betænkningen, at det under udvalgsbehandlingen havde „erklæret sig villigt til at stemme for en 1-årig forlængelse af loven, såfremt finansministeren ville fremsætte forslag til en samlet revision af motorafgiftslovgivningen på et sådant tidspunkt, at denne kunne gennemføres i indeværende folketingsår. Da finansministeren har afvist denne anmodning og har fastholdt lovforslagets bestemmelser om en permanent forhøjelse af vægtafgiften, kan mindretallet ikke medvirke til lovforslagets gennemførelse.“

Lovforslaget vedtoges ved 3. behandling med 79 stemmer (S, RV og DR) mod 64 (V, KF og DK), idet 1 grønlandsk medlem afholdt sig fra at stemme.

---

27. Lov om refusion for rutebiler. (Finansminister *Kampmann*). [A. sp. 631. C. sp. 189].

Fremsat skriftligt ²⁷/₁₁ (F. sp. 968). 1. beh. ³/₁₂ (F. sp. 1128). Partiernes ordførere: Retoft, Holmberg, Adolph Sørensen, Kirkegaard, Gøting og Fuglsang. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Retoft, Heising, Horn [formand], Aage Knudsen, M. Larsen (Kolding), Axel Ivan Pedersen, P. A. Rasmussen, Kirkegaard, J. M. Pedersen (fra ⁵/₁₂ Gøting) [næstformand],

Holmberg, Anders Andersen, Thisted Knudsen, Ejner Kristensen, Sønderup, Adolph Sørensen, Clausen (Olufskjær) og Ninn-Hansen). Betænkning (B. sp. 293) afgivet $13\frac{1}{2}$. (Ordfører: Retoft). 2. beh. $18\frac{1}{2}$ (F. sp. 2718). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. 3. beh. $21\frac{1}{2}$ (F. sp. 2838). *Loven stadfæstet 5. marts 1958.* (Lovt. nr. 51).

Loven har følgende indhold:

§ 1. For køretøjer, som efter indhentet tilladelse i henhold til lov nr. 257 af 27. maj 1950 benyttes til *omnibuskørsel* i fast rute, og som er fritaget for omsætningsafgift i medfør af bestemmelsen i lov nr. 184 af 6. juli 1957 § 4, nr. 6, ydes der et årligt *refusionsbeløb* for passagerpladserne med 44 kr. for hver siddeplads og 18 kr. for hver ståplads.

Ved siddepladser og ståpladser forstås i nærværende lov de sidde- og ståpladser, der er fastsat ved godkendelsen af motorkøretøjer til erhvervsmæssig personbefordring. Klap-sæder betragtes altid som ståpladser. Beregningen af refusionen sker efter køretøjets indretning ved begyndelsen af de i lov-bekendtgørelse nr. 123 af 23. marts 1932 § 4 for køretøjer gældende afgiftsperioder. Eventuelle tvivlsspørgsmål om, hvorvidt en plads skal anses for en sidde- eller ståplads, afgøres endeligt af finansministeren efter forhandling med justitsministeren.

Refusionsbeløbet *udredes af vejfonden* i henhold til § 9, stk. 2, i lovbekendtgørelse nr. 123 af 23. marts 1932.

§ 2. Refusionsbeløbet skal såvel med hensyn til forfaldstider og det tidsrum, for hvilket det skal ydes, som ved afgørelsen af, hvem det tilkommer, følge reglerne for den køretøjet i henhold til fornævnte lovbekendtgørelse påhvilende vægtafgift.

§ 3. Refusionsbeløbet berigtiges ved *modregning i den køretøjet for samme periode påhvilende vægtafgift* og kan ikke overstige denne.

Det i lovbekendtgørelsen af 1932 § 4, stk. 2, omhandlede rentetillæg beregnes af vægtafgiften efter fradrag af refusionsbeløbet.

Såfremt der sker tilbagebetaling af vægtafgift af et køretøj, for hvilket der er ydet refusion i medfør af nærværende lov,

nedsættes det pågældende vægtafgiftsbeløb med refusionsbeløbet for det tidsrum, tilbagebetalingen vedrører.

§ 4. De til lovens gennemførelse fornødne nærmere bestemmelser træffes af finansministeren efter forhandling med ministeren for offentlige arbejder.

§ 5. Denne lov træder i kraft den 1. april 1958.

I det af finansministeren fremsatte lovforslag havde § 1, stk. 1, følgende affattelse:

„For køretøjer, som efter indhentet tilladelse i henhold til lov nr. 257 af 27. maj 1950 udelukkende benyttes til omnibuskørsel i fast rute, ydes der et årligt refusionsbeløb på 36 kr. for hver af det antal passagerpladser, til hvilke køretøjet er indregistreret.“

Ændringen foretoges i folketinget, hvor man samtidig tilføjede § 1, stk. 2, der ikke fandtes i det oprindelige lovforslag.

Ved fremsættelsen af lovforslaget anførte *finansministeren* som begrundelse for det:

„Ifølge forslaget ydes der af vejfonden en årlig refusion på 36 kr. pr. passagerplads til rutebiler, som efter særlig tilladelse udelukkende benyttes til omnibuskørsel i fast rute. Forslaget gælder altså kun de rutebiler, der er indregistreret med gule nummerplader, og som kun kører i fast rute, ikke turistbilerne.“

Baggrunden for forslaget er, at mange bilruter gennem de senere år har haft *faldende passagertal*, idet en stadig større del af befolkningen ved anskaffelse af motorkøretøjer og knallerter er blevet i stand til selv at sørge for sin befordring. Som følge heraf har adskillige bilruter, navnlig i de tyndt befolkede områder, voksende økonomiske vanskeligheder, og i den sidste tid har nogle ruter måttet indstille driften, og der er fare for, at flere vil følge efter.

Da det for den del af befolkningen, som ikke selv har befordringsmidler, og som bor langt fra jernbaner og statsdrevne bilruter, vil være til alvorlig ulempe, at befordringsmulighederne på denne måde forringes, har jeg fundet, at der var grund til at søge at *lette bilruterne økonomi* ved at yde dem et refusionsbeløb, som anvendes til dækning af vægtafgiften. Beløbet udredes i forhold til det antal passagerpladser, vognene er indregistreret til, og det foreslåede refusionsbeløb er beregnet sådan, at ejere af benzindrevne rutebiler, for hvilke der jo tillige ydes afgift til staten i form af benzinafgift, vil få hele eller næsten hele vægtafgiften dækket af refusionsbeløbet, medens ejere af dieseldrevne rutebiler, for hvilke der jo kun svares vægtafgift, vil få mellem $\frac{1}{4}$ og $\frac{1}{3}$ af vægtafgiften dækket af refusionsbeløbet.“

Lovforslaget fik i folketinget en velvillig modtagelse, idet der dog fra flere sider fremsattes ønske om nærmere overvejelse af den foreslåede ordning.

I det udvalg, der fik sagen til behandling, stillede venstres og det konservative folkepartis udvalgsmedlemmer nogle ændringsforslag, hvorefter rutebilejerne i stedet for den foreslåede *refusion* skulle have en *afgiftsnedsættelse* efter nærmere fastsatte regler. I betænkningen anfører forslagsstillerne herom:

„Da det må anses for rigtigst, at den afgiftsmæssige lempelse for rutebilejerne, som tilsigtes ved lovforslaget, sker ved en egentlig afgiftsnedsættelse i stedet for ved en refusion af den pligtige vægt-afgift, foreslås afgiften af benzindrevne rutebiler nedsat med 80 pct. og afgiften af ikke-benzindrevne rutebiler nedsat med 30 pct., hvilket omtrent svarer til den lettelse, som ejerne af de pågældende køretøjer vil opnå ved lovforslaget. For en sådan ændring taler endvidere, at en egentlig afgiftsnedsættelse teknisk administrativt vil være enklere og mere rationel.

Udgiften for vejfonden ved nærværende forslag må ligesom ved lovforslaget anslås til ca. 2,4 mill. kr.“

Udvalgets øvrige medlemmer indstillede lovforslaget til vedtagelse med de foran omtalte ændringer, som finansministeren kunne tiltræde. Som begrundelse herfor anføres i betænkningen bl. a.:

„Da den i lovforslagets §1, stk. 1, foreslåede ordning med samme refusion for sidde- og ståpladser kan føre til en forfordeling af de rutebiler, som anvendes til langdistancekørsel, idet disse næsten udelukkende er indrettet med siddepladser, og da det endvidere kan befrygtes, at ordningen vil føre til, at rutebilejerne fremtidig vil lade deres køretøjer indrette med det størst mulige antal ståpladser til skade for publikums bekvemmelighed, foreslås det, at refusionen pr. siddeplads forhøjes til 44 kr., og at refusionen pr. ståplads nedsættes til 18 kr.

Udgiften for vejfonden vil herefter udgøre ca. 2,4 mill. kr.“

Ved 2. behandling vedtoges flertallets ændringsforslag, efter at mindretallets var forkastet.

Ved 3. behandling erklærede såvel venstres som det konservative folkepartis ordførere sig enige i, at der måtte gives rutebilejerne en lettelse. De ønskede den imidlertid gennemført på en noget anden måde end af flertallet foreslået og kunne derfor ikke tiltræde lovforslaget i den foreliggende form.

Ved afstemningen vedtoges lovforslaget enstemmigt med 90 stemmer, idet 54 medlemmer afholdt sig fra at stemme.

---

28. Lov om ændring i lov om statsanstalten for livs-forsikring. (Finansminister *Kampmann*). [A. sp. 707. C. sp. 95].

Fremsat skriftligt ²⁹/₁₁ (F. sp. 1026). 1. beh. ⁶/₁₂ (F. sp.

1400). Partiernes ordførere: Hans Knudsen, Paabøl, Erna Sørensen, Baunsgaard, Helge Madsen og Alfred Jensen. 2. beh. ¹¹/₁₂ (F. sp. 1576). 3. beh. ¹³/₁₂ (F. sp. 1742). *Loven stadfæstet 21. december 1957.* (Lovt. nr. 294).

Lovbestemmelserne om statsanstaltens virksomhed blev efter de ved lov nr. 507 af 20. december 1950 gennemførte ændringer samlet i lovekændtgørelse nr. 11 af 15. januar 1951, der ved lov nr. 73 af 28. marts 1956 blev suppleret med en enkelt ny bestemmelse.

De ved nærværende lov gennemførte ændringer er for hovedpartens vedkommende begrundet i, at de senere års lovgivning har medført, at visse forsikringsarter, der tidligere spillede en forholdsvis mindre rolle, nu tegnes i et sådant omfang, at det ikke længere inden for de hidtidige lovgivningsmæssige rammer har været muligt på fuldt tilfredsstillende måde at opfylde forsikringstagernes rimelige ønsker. Loven tilsigter derfor at bringe reglerne i overensstemmelse med den stedfundne udvikling.

Ved § 1 forhøjes de hidtidige maksimale beløb, som statsanstalten kan forpligte sig til at udrede.

Maksimumsbeløbene ved *dødsfald* — 1 000 000 kr. én gang for alle eller 100 000 kr. årlig — forhøjes til henholdsvis 1 500 000 kr. og 150 000 kr. Er der tegnet både livsforsikring og overlevelserente på samme person må livsforsikringens pålydende sum sammenlagt med det tidobbelte af overlevelserentens årlige beløb ikke overstige 1 500 000 kr. mod hidtil 1 000 000 kr.

Det maksimale årlige beløb ved *pensionsforsikringer*, som statsanstalten kan forpligte sig til at udrede ved tab af erhvervs- og arbejdsevne eller ved død, forhøjes fra 50 000 kr. til 100 000 kr.

De hidtidige maksimumsbeløb ved dødsfald har været gældende siden 1946, og forhøjelserne tilsigter alene en ajourføring. Maksimumsbeløbet ved pensionsforsikringer har været gældende siden 1951, men efter den stærke vækst i tegning af disse forsikringer, som har fundet sted i de senere år, har det vist sig at være for lavt til at dække forsikringstagernes ønske om tilstrækkelig dækning i tilfælde af invaliditet eller død.

Ved § 2 udvides den i lovens § 23 omhandlede adgang til præmiefritagelse ved invaliditet for forsikringer, ved hvis tegning der har været krævet helbredsoplysninger, til også at omfatte præmiebetalte forsikringer i form af livrenter og livsbetingede kapitalforsikringer.

Den interesse, som den forsikrede kan have heri, er gjort aktuel ved de nye indeksforsikringer, idet det for at opnå indekstillaegget er nødvendigt, at forsikringen holdes i kraft i hele opsættelsestiden, og præmiefritagelse ved invaliditet betragtes som ikraftholdelse. Det er derfor fundet rimeligt, at der gives alle præmiebetalte oplevelsesforsikringer adgang til præmiefritagelse.

§ 3 åbner mulighed for med finansministerens godkendelse at yde et efter renteforholdene til enhver tid afpasset bonus-tillæg til den årlige ydelse efter forsikringer, der udbetales i rater.

Begrundelsen herfor er, at tegning af livsforsikringer, der udbetales i rater, i de senere år og specielt efter, at visse annuitetsforsikringer siden 1953 i skattemæssig henseende har været sidestillet med renteforsikringer, er blevet meget almindelig. Forsikringstallet (fordelingstallet til bonusudlodning) er for disse forsikringer fastsat uden hensyn til den rente ud over grundlagsrenten, som eventuelt indvindes i den periode, hvori annuiteten udbetales, og det er under et højt renteniveau fundet ubilligt, at forsikringen efter rateudbetalingens påbegyndelse ikke får andel i den rentefortjeneste, som statsanstalten eventuelt opnår ved at udbetale forsikringsbeløbet i rater fremfor at skulle udrede hele forsikringssummen.

Ved § 4 indsættes som en tilføjelse til lovens § 48 en bestemmelse, hvorefter statsanstaltens bestyrelse for visse forsikringsarter kan bestemme, at bonus i stedet for at udbetales kontant eller anvendes til opskrivning af forsikringsydelsen opsamles på en bonuskonto i statsanstalten til forrentning for den bonusberettigede, og at bonuskontoen ved forsikringsbegivenhedens indtræden anvendes til opskrivning af forsikringsydelsen.

I tilfælde af forsikringens ophævelse, eller såfremt der ved forsikringsbegivenhedens indtræden ikke kommer nogen forsikringsydelse til udbetaling, udbetales det på den pågæl-

dendes bonuskonto indestående til den efter forsikringsforholdet berettigede.

Om baggrunden for de anførte bestemmelser bemærkes følgende.

Efter at det i skattelovgivningen var fastsat, at bonus for forsikringer med ret til fuldt præmiefradrag skal indkomstbeskattes, såfremt den udbetales kontant, fik statsanstalten ved lov nr. 73 af 28. marts 1956 adgang til at anvende den femårige bonus for sådanne forsikringer til opskrivning af forsikringsydelse, hvorved den øjeblikkelige beskatning undgås, mens tilskrivningen til sin tid beskattes sammen med hovedydelse.

Efter at det ved lov nr. 87 af 29. marts 1957 er bestemt, at bonus først skal beskattes, når *udbetaling* finder sted, vil det ikke være nødvendigt allerede ved hver bonusudlodning at anvende bonus til opskrivning, men bonus vil kunne opsamles til anvendelse ved forsikringsbegivenhedens indtræden. En sådan fremgangsmåde er af stor praktisk betydning for statsanstalten.

Forrentningen af bonuskontiene tænkes fastlagt for femårige perioder i forbindelse med valget af opgørelsesgrundlagene for statsanstaltens øvrige forsikringskonti.

Lovforslaget fik tilslutning fra alle partier i folketinget og gennemførtes uden udvalgsbehandling. Det vedtoges enstemmigt ved 3. behandling.

---

29. Normeringslov for finansåret 1958-59. (Finansminister *Kampmann*). [A. sp. 1313. C. sp. 257].

FremSAT skriftligt $\frac{2}{3}$ (F. sp. 2896). 1. beh. $\frac{11}{3}$ (F. sp. 3015). Henvist til lønningsudvalget. Betænkning (B. sp. 469) afgivet $\frac{21}{3}$. (Ordfører: Baagø). 2. beh. $\frac{20}{3}$ (F. sp. 3436). 3. beh. $\frac{28}{3}$ (F. sp. 3568). *Loven stadfæstet 31. marts 1958.* (Lovt. nr. 87).

Under henvisning til den i statsministerens tale ved åbningen af folketingssamlingen 1957-58 indeholdte udtalelse om, at forslag til en ny lønningslov ville blive fremsat, når lønningskommissionen havde afsluttet sit arbejde, meddelte finansministeriet ved indkaldelse af bidrag til normeringslovforslaget for finansåret 1958-59 de forskellige administrationsgrene, at spørgsmål om eventuel oprettelse af nye tjenestemandstillinger eller om ændringer af gældende normerings- og lønningsforhold under de foreliggende omstændigheder burde udskydes til behandling i lønningskommissionen, og at der derfor ikke ville blive udarbejdet en til de hidtidige normerings-

loves § 1 svarende paragraf, hvorimod der på sædvanlig måde ville blive udarbejdet forslag vedrørende tildeling af pensions- og lønningsanciennitet og andre bestemmelser vedrørende enkelte tjenestemænd (de hidtidige normeringsloves §§ 2 og 3).

I overensstemmelse hermed indeholder nærværende lov bestemmelser om tildeling af forhøjet pensions- og lønningsanciennitet og andre forslag vedrørende enkelte tjenestemænd, men ingen bestemmelser om oprettelse af nye tjenestemandstillinger m. m.

Da revisionen af tjenestemandsløven af 1946 ikke lod sig gennemføre inden udgangen af finansåret 1957-58, og der kun forelå hjemmel for udbetaling af midlertidigt og særligt tillæg indtil dette tidspunkt, indeholder loven tillige en bestemmelse om, at de nævnte tillæg fortsat vil kunne udbetales indtil 30. juni 1958. Endvidere er der tilvejebragt hjemmel for at udskyde den omklassificering af byer og kommuner på de forskellige stedtillægssatser, der i henhold til tjenestemandsløvens § 88 skulle ske pr. 1. april 1958.

De fra de enkelte ministerier og styrelser modtagne forslag har som sædvanlig af finansministeriet været forelagt lønningrådet, og de i loven optagne bestemmelser er alle tiltrådt af rådet.

Lovforslaget underkastedes i folketinget en kortvarig udvalgsbehandling, der ikke resulterede i ændringsforslag, idet hele udvalget indstillede lovforslaget til vedtagelse i den affattelse, det havde ved fremsættelsen. I betænkningen anfører venstres udvalgsmedlemmer, at de under udvalgets forhandlinger har „fremført, at det ud fra lønnings- og regnskabsmæssige synspunkter var forkert, som foreslået i normeringsforslaget, at der blev givet mulighed for, at en statstjenestemand, der forlod sin tjenestemandsstilling for at overtage en ikke-tjenestemandsstilling, der som regel er højere lønnet, kunne bevare sine pensionsrettigheder fra den forladte tjenestemandsstilling, endda med fortsat løbende anciennitet. Da mindretallet ikke har kunnet få tilslutning til sine synspunkter, men det er stillet i udsigt, at den hidtidige praksis vil blive taget op til fornyet overvejelse efter gennemførelsen af den forventede lønreform, har mindretallet afstået fra at stille ændringsforslag til normeringsforslaget.“

Lovforslaget vedtoges uændret og enstemmigt.

---

30. Lov om lønninger og pensioner m. v. til statens tjenestemænd. (Finansminister *Kampmann*). [A. sp. 1765. C. sp. 481].

Fremsat mundtligt $18/4$ (F. sp. 3874). 1. beh. $25/4$ (F. sp. 3989). Partiernes ordførere: Holger Eriksen, Henry Christensen, Baagø, Kirsten Gloerfelt-Tarp, Niels Andersen og Alfred Jensen. Henvist til udvalg på 21 medlemmer (Holger Eriksen, Kaj Andresen [formand], Lysholt Hansen, Carl P. Jensen, Peter Jørgensen, Aage Knudsen, M. Larsen (Kolding), Edel Saunte, Kirsten Gloerfelt-Tarp [næstformand], Aage Fogh, Niels Andersen, Henry Christensen, Henry Hansen, Hartling, Heick, Thisted Knudsen, Lorentzen, Baagø, Gottschalek-Hansen, Erna Sørensen og Poul Sørensen). Betænkning (B. sp. 955) afgivet $16/5$. (Ordfører: Holger Eriksen). 2. beh. $22/5$ (F. sp. 4541). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 1201) afgivet $23/5$. 3. beh. $30/5$ (F. sp. 4968). *Loven stadfæstet 7. juni 1958.* (Lovt. nr. 154).

I maj 1954 nedsatte finansministeriet en *lønningskommission* på 22 medlemmer repræsenterende folketingets 4 største partier, administrationen og tjenestemandorganisationerne. Til formand udpegedes departementschef *E. Dige*, der i april 1957 efter anmodning blev fritaget for hvervet som medlem af kommissionen og som formand afløstes af daværende afdelingschef *Ulrik Andersen*.

Kommissionen fik til opgave at udarbejde forslag til revision af lov nr. 301 af 6. juni 1946 om statens tjenestemænd. Den afgav 11. april 1958 flere betænkninger, af hvilke den første indeholder forslaget til nærværende lov, der svarer til tjenestemandsløven af 1946 med undtagelse af bestemmelserne om *klassificering og normering af tjenestemandstillinger* i de forskellige styrelsesgrene, hvilke bestemmelser kommissionen fandt det mest hensigtsmæssigt at optage i en særlig lov (se nærmest efterfølgende sag). Fire andre samtidig afgivne betænkninger fra lønningskommissionen angik følgende lovforslag: *forslag til lov om pensionering af civile funktionærer, håndværkere og arbejdere ved hæren og søværnet m. v.* (se nedenfor under nr. 32), *forslag til lov om lønninger m. m. til folkeskolens lærere* (se nedenfor under nr. 118), *forslag til lov om folkekirkeens lønningsvæsen m. v.* (se nedenfor under nr. 115) og *forslag til lov om ændring i lov om folkeforsikring* (om reglerne for adgang til at oppebære folkepensionens mindstebeløb m. m.) (se nedenfor under nr. 71).

De nævnte 6 lovforslag blev den 18. april 1958 fremsat i folketinget i kommissionens affattelse af de respektive ministre, men såle-

des at finansministeren i sin fremsættelsestale gav en samlet oversigt over den tilsigtede lønreforms baggrund og indhold.

Loven om lønninger og pensioner m. v. til statens tjenestemænd, der gennemførtes i folketinget uden principielt betydende ændringer i, hvad lønningskommissionens havde foreslået, bygger for en stor del på de tilsvarende bestemmelser i tjenestemandsløven af 1946, men indfører for lønnings- og pensionsordningens vedkommende *nye principper*, som det vil fremgå af følgende oversigt, i hvilken der i store træk er gjort rede for de væsentligste af de punkter, på hvilke lovens bestemmelser afviger fra, hvad der hidtil har været gældende.

1. del.

Kapitel 1. Almindelige bestemmelser (§§ 1-48).

Om de i dette kapitel foretagne ændringer, der ikke er af større rækkevidde, anføres:

1. Hidtil har fagministrene kunnet bestemme, at visse grupper af tjenestemandstillinger skulle være undtaget fra den almindelige regel om ansættelse i tjenestemandstillinger efter *opslag*. Fremtidig vil kun finansministeren efter indhentet udtalelse fra lønningrådet kunne gøre undtagelse fra regelen. Samtidig bestemmes, at stillingen skal opslås på ny, hvis ansættelsesmyndigheden skønner, at ingen af de ansøgere, der rettidigt har meldt sig til en opslået stilling, er tilstrækkelig egnet til stillingen, eller at man ved fornyet opslag kan fremskaffe ansøgning fra mere kvalificerede ansøgere.

2. Første ansættelse som tjenestemand — bortset fra tjenestemænd i de højere lønningsklasser og fra særligt gjorte undtagelser — skal som hidtil være betinget af mindst 2 års tilfredsstillende *aspiranttjeneste* efter det 19. år. I modsætning til tidligere opnår aspiranter (bortset fra kontoristaspiranter m. fl.) imidlertid fuld løn fra det fyldte 19. år og anciennitet fra det fyldte 21. år. Antagelse af aspiranter kan ifølge en bestemmelse, som blev indføjet i lovforslaget under dettes behandling i folketinget, kun ske „i det omfang, hvori det kan påregnes, at der ved aspiranttidens udløb vil være det fornødne antal ledige tjenestemandstillinger i pågældende styrelse, eller der foreligger finansudvalgets tilslutning til forøgelse af det på aspirantvilkår antagne personale“.

3. Betingelserne for ansættelse som *sekretær* er ændret lidt. Bestemmelsen herom i § 6, stk. 3, har nu følgende ordlyd:

„Ansættelse som sekretær er betinget af, at vedkommende har bestået den fuldstændige juridiske, den statsvidenskabelige eller anden afsluttende embedseksamen fra universiteterne, andre højere læreanstalter under undervisningsministeriet eller landbohøjskolen. Finansministeriet kan efter indhentet udtalelse fra lønningsrådet tillade ansættelse som sekretær af personer med anden videregående uddannelse end den foran nævnte, hvor sådan uddannelse i særlig grad gør vedkommende egnet til tjeneste i pågældende styrelsesgren.“

I stedet for „andre højere læreanstalter under undervisningsministeriet“ stod tidligere „Danmarks tekniske højskole“. Desuden fandtes sidste punktum ikke i den tilsvarende bestemmelse i 1946-loven. Det blev føjet til under sagens behandling i folketinget.

4. Angående vederlaget for midlertidig *funktion i højere stilling* er indført ændrede regler, idet den tjenestemand, der i over 4 uger udfører sådant arbejde, fremtidig for hele funktions-tiden har krav på den fulde difference mellem lønnen for hans egen stilling og den lønning, han ville opnå ved udnævnelse til den højere stilling. Funktionsvederlag ydes dog ikke i sådanne tilfælde, hvor de to stillinger hører til samme lønklasse, eller hvor der er automatisk avancement fra den lavere til den højere stilling.

5. For *kvindelige tjenestemænd* har det hidtil været således, at deres fraværelse fra tjenesten på grund af *svangerskab* eller *fødsel* skulle sidestilles med sygdom, idet de pågældende dog kunne få sådanne sygedage ladet ude af betragtning mod at nøjes med en nedsat løn under fraværelsen. Heri er der nu sket den ændring, at kvindelige tjenestemænd kan kræve indtil 6 ugers tjenestefrihed efter fødsel uden lægeattest og uden at få tjenestefriheden noteret som sygedage; for fraværelse før fødslen er reglerne uforandrede. Samtidig har man udvidet de gifte kvinders adgang til at opnå *deltidsbeskæftigelse* til at gælde alle kvindelige tjenestemænd, men med den — fremtidig også for gifte kvinder gældende — begrænsning, at de skal have

forsørgerpligt over for børn under 18 år. Bestemmelsen i 1946-loven om, at kvindelige tjenestemænd, der tog deres afsked på grund af ægteskab, kunne opnå en særlig godtgørelse for tabt pensionsret, er ikke opretholdt i den nye lov.

6. Reglerne om *forhandlingsret og voldgift* er undergået en række ændringer, hvorom dog må henvises til lovteksten og de udførlige bemærkninger, som lønningskommissionens betænkning indeholder herom. Det samme gælder bestemmelserne om disciplinær forfølgning og straf, om lønningsforskud, om uniformstilskud og adskillige andre forhold.

7. I § 42, stk. 3, lovfæstes en ordning, der med tilslutning fra folketingets finansudvalg er gennemført ved finansministeriets cirkulære af 2. juni 1956 angående udbetaling af gratiale til tjenestemænd ved 25, 40 og 50 års *tjenestejubilæer*. De nærmere regler herom er det overladt til finansministeren at fastsætte.

Kapitel 2. Pension (§§ 49-74).

Siden man ved tjenestemandsløven af 1919 gennemførte fælles pensionsregler for alle statstjenestemænd, har hovedprincipperne i pensionsordningen ikke været underkastet væsentlige ændringer. Forudsætningerne for de på dette område gældende regler blev imidlertid i væsentlig grad forrykket ved gennemførelsen i 1956 af den almindelige *folkepension*, som tjenestemændene skulle betale til, men hvis mindstebeløb de — også som pensionister — var afskåret fra at oppebære. Hertil kom, at prisudviklingen siden vedtagelsen af tjenestemandsløven af 1946 medførte en forskydning i forholdet mellem lønninger og pensioner, hvorved pensionerne i mange tilfælde — som følge af den gældende ordning med reguleringstillæg — kom til at udgøre en for høj procent af lønningerne. En anden uheldig virkning af prisudviklingen var, at pensionens størrelse i aftagende grad blev afhængig af pensionsalderen. Endelig skal nævnes, at tjenestemændenes pensionsbidrag kom til at stå i misforhold til pensionens højde, efterhånden som denne tiltog.

Disse mangler ved den hidtidige pensionsordning har man søgt at råde bod på ved nærværende lovs pensionsbestemmelser

i forbindelse med den samtidig vedtagne ændring af folkeforsikringslovens § 39, stk. 3 (jfr. herom nærmere nedenfor under nr. 71).

I henhold til nævnte lovændring vil alle, der lønnes eller pensioneres efter de nye lønningsloves regler, kunne oppebære folkepension på lige fod med andre borgere. Dette har man taget i betragtning ved opbygningen af pensionsordningens satser, der overvejende ligger på et lavere niveau end efter 1946-loven. Yderligere har man — under hensyn til den konstaterede højere middellevetid og folkepensionsordningens 67 års *aldersgrænse* — fundet tiden inde til at forhøje den almindelige aldersgrænse for adgang til uanset helbredstilstanden at søge afsked med pension fra 65 til 67 år, mens afsked som hidtil senest skal søges fra udgangen af den måned, i hvilken tjenestemanden fylder 70 år. Samtidig er pensionskalaen for egenpension blevet aftrappet således, at tjenestemanden først opnår højeste pension ved 32 års pensionsalder, d. v. s. tidligst ved det 67. år (i stedet for efter 1946-loven tidligst ved det 63. år). Herved tilskyndes tjenestemændene til at forblive længst muligt i tjenesten, og tillige opnår man, at tidspunktet for opnåelse af højeste pension normalt indtræder samtidig med folkepensionsalderen, hvilket er af betydning ved samordning af tjenestemandspension — folkepension.

Ordinær egenpension beregnes som en efter pensionsalderen aftrappet procentdel (højest 75 pct. mod tidligere højest 70 pct.) af den sidst oppebårne pensionsgivende løn uden dyrtids- og overenskomstmæssige tillæg, dog således at kun de første 4 000 kr. tages fuldt ud i betragtning; for højere lønningers vedkommende anvendes en reduktionsfaktor, der stiger til 30 pct. for beløb ud over 16 000 kr. Pensionerne — det gælder også enkepension — reguleres pris- og overenskomstmæssigt efter de samme regler som lønningerne.

Adgangen til at opnå ordinær *enkepension* har man gjort betinget af, at tjenestemanden på pensioneringstidspunktet havde erhvervet pensionsalder til opnåelse af ordinær egenpension (tidligst ved 35 års alderen). Ikke pensionsberettigede enker skal dog have 2 års løn udbetalt, enten straks eller i løbet

af et i det enkelte tilfælde fastsat tidsrum, og er der mindre-årige børn, ydes der børnepension efter de for forældrelose børn gældende satser.

Da enkepensionerne — bl. a. under hensyn til adgangen til at opnå folkepension — er sat forholdsvis stærkt ned, særlig for yngre enker, har man fundet det påkrævet at yde væsentlig højere børnepensionstillæg end hidtil (aldersgrænse 18 år eller i særlige tilfælde op til 24 år). Desuden er børnepensionen til forældrelose børn og — som nævnt — til børn af unge enker, som ikke har ret til enkepension, forhøjet.

Hvor en tjenestemand har været ude for et ulykkestilfælde i tjenesten, gælder som hidtil særlige regler for såvel egenpension som enke- og børnepension.

Tjenestemændenes *pensionsbidrag* udgjorde tidligere 5 pct. af den pensionsgivende lønning uden dyrtidsregulering. Fremtidig skal der betales 4 pct. af den pensionsgivende bruttoløn (herunder dyrtids- og overenskomstillæg), hvilket vil medføre en betydelig forhøjelse af denne udgiftspost for tjenestemændene.

Afskediges en tjenestemand uden pension, har han uanset afskedigelsesgrunden ret til at få sine indbetalte pensionsbidrag med tillæg af 4 pct. renter tilbagebetalt. Fratræder han efter eget ønske efter at have været ansat mindst 5 år i pensionsberettigende stilling, kan han efter de nye regler i stedet for kræve at få en godtgørelse, der svarer til det dobbelte af de af ham selv indbetalte pensionsbidrag med renter. En sådan godtgørelse skal sædvanligvis anbringes i en pensionskasse eller på tilsvarende måde efter nærmere fastsatte regler. Tilbagebetaling af pensionsbidrag eller overførelse af bidrag til en pensionskasse m. v. kan dog ikke finde sted ved ansøgt afsked mindre end 5 år før det tidspunkt, hvor tjenestemanden kan søge sin afsked med pension på grund af alder.

I nogle *overgangsbestemmelser* gives der bl. a. tjenestemænd, som ved lovens ikrafttræden havde opnået ret til at søge afsked med pension på grund af alder (det vil i de fleste tilfælde sige, at vedkommende skulle være fyldt 65 år), adgang til inden for en nærmere fastsat frist at meddele finansministeriet, at de ønsker til sin tid at blive pensioneret efter den gamle lovs regler

(både med hensyn til aldersgrænse og takster). Ved en i folketinget foretaget ændring af bestemmelsen blev den udvidet til også at gælde tjenestemænd, der efter de hidtil gældende regler inden 1 år fra lovens ikrafttræden ville have opnået ret til at søge afsked med pension. Gøres der brug af denne adgang, må de pågældende hverken under ansættelsen eller efter pensioneringen oppebære folkepensionens mindstebeløb, idet de dog såvel i denne henseende som med hensyn til tjenestemandspensionen er undergivet de ændringer, som fremtidigt måtte blive bestemt for de før 1. april 1958 pensionerede tjenestemænd.

Kapitel 3. Efterindtægt (§§ 75-83).

I reglerne om efterindtægt for tjenestemænds efterladte er sket den ændring, at en kvindelig tjenestemands ægtefælle fremtidig vil kunne oppebære efterindtægt, hvilket ikke tidligere har været tilfældet.

Kapitel 4. Lønningsklasserne (§ 84).

Mens den tidligere lønningslov omfattede 84 klasser, er der i den nye kun 30. Denne forenkling er først og fremmest opnået ved sammenlægning af lønklasser, som lå nær op ad hinanden. Desuden har man fundet det hensigtsmæssigt at sammenlægge bundklasser og avancementsklasser i sådanne tilfælde, hvor besættelsen af den højere stilling efter gældende praksis ikke eller i hvert fald kun ganske undtagelsesvis foregår ved udvælgelse blandt de tjenestemænd, der er placeret i den lavere stilling, men i det store og hele sker automatisk efter anciennitetsrækkefølgen.

I sin betænkning skriver lønningskommissionen herom:

„Sammenlægning af sådanne lønningsklasser indebærer en væsentlig administrativ forenkling, idet man herigennem vil undgå dels udstedelse af nye ansættelsesbreve, dels et stort antal forflyttelser, dels udarbejdelse og behandling af normeringsforslag, der alene tager sigte på at forbedre avancementsforholdene for grupper af tjenestemænd, der på grund af særlige forhold ikke har kunnet avancere normalt. Endvidere vil der opnås mere ensartede lønningsvilkår for tjenestemænd af samme kategori dels i forskellige styrelser, dels i samme styrelse til forskellige tidspunkter, idet de omhandlede sammenlægninger vil indebære, at avancement i disse lønningsklasser ikke som hidtil — trods et stigende antal normeringslovsbestemmelser

til afbødning af ulemperne — vil være afhængigt af tilfældige omstændigheder, såsom aldersfordelingen blandt de tidligere ansatte tjenestemænd, betydelige personaleudvidelser til visse tidspunkter på grund af særlige forhold og tilsvarende omstændigheder.

Ved *lønfastsættelsen* har man i flere lønklasser sænket begyndelseslønnen (dog ikke for de allerede ansatte tjenestemænd), hvorved denne er søgt bragt i bedre overensstemmelse med lønningerne i det private erhvervsliv. Samtidig har man i et betydeligt antal lønningsklasser — ved indskydelse af flere alderstrin — forlænget det åremål, der forløber inden opnåelsen af slutløn, og i forbindelse hermed foretaget en forhøjelse af denne.

For de mellemste og højere lønningsklasser er såvel begyndelses- som slutlønnen — ligeledes under hensyn til lønudviklingen inden for erhvervslivet — blevet sat op, idet man herved har villet bøde på den *nivellering af lønningerne*, som prisstigningen i forbindelse med det hidtidige reguleringssystem gennem en årrække har medført.

Samtidig er tiden fundet inde til at gennemføre *ligelønsprincippet*, så at der fremtidig udbetales samme løn til alle på samme løntrin i en lønningsklasse uanset de pågældendes ægteskabelige stilling og forsørgerforhold m. v. Herved har et mangeårigt stridsspørgsmål fundet sin løsning, foruden at en yderligere forenkling af lønsystemet er opnået, idet de forskellige lønsatsers opdeling i kategorier efter forsørgerforhold og alder — der fandtes forud for nyordningen syv sådanne kategorier — er bortfaldet.

Også i en anden henseende er systemet blevet forenklet, idet man i den nye lønningsslov har fastsat hver enkelt lønsats (1 for hvert alderstrin inden for den pågældende lønningsklasse) som et samlet bruttoløb, hvortil eventuelt kommer stedtillæg samt for nogle tjenestemænds vedkommende tillæg, som kun ydes i henhold til særlig hjemmel, herunder bestillingstillæg, repræsentationstillæg og personlige tillæg; de sidstnævnte kan være bevilget som pensionsgivende. De nævnte bruttolønninger er dog kun at opfatte som *begyndelsesbeløb*, der senere efter nærmere fastsatte regler kan forøges eller formindskes med såvel

dyrtidsportioner som overenskomstmæssige portioner. Man er med andre ord gået bort fra at fastsætte lønningerne som minimumsbeløb, der nok kunne forøges ved tillæg, men ikke nedsættes under de faste beløb.

Kapitel 5. Regulering af lønninger m. v. (§§ 85-92).

Kapitlet indeholder principielt omtrent uændrede bestemmelser om udarbejdelse af *pristallet* og fastsætter, at de gældende lønningssatser med eventuelle alderstillæg og pensionsgivende tillæg skal forhøjes eller nedsættes med en *dyrtidsportion* for hver 6 points, det lønregulerende pristal stiger over 430 eller falder under 435. Portionerne er i langt højere grad end de hidtidige reguleringstillæg gradueret efter lønhøjden, idet skalaen strækker sig fra 12 kr. årlig (lønning under 1 500 kr.) til 468 kr. (lønning mindst 38 500 kr.).

Med hjemmel på bevillingslov kan tjenestemandslønningerne endvidere for nærmere fastsatte perioder ad gangen — første gang pr. 1. oktober 1961 — forhøjes eller nedsættes med en eller flere *overenskomstportioner* efter forudgående forhandling mellem finansministeren og tjenstemandsorganisationerne. Disse tillæg er ligeledes gradueret efter lønhøjden, men med en noget mindre spredning. En overenskomstportion udgør for lønninger under 5 100 kr. 12 kr. årlig og for lønninger på mindst 45 900 kr. 168 kr. årlig, hvilket er højeste sats.

Pensioner og ventepenge reguleres i overensstemmelse hermed.

Til bestillingstillæg og finanslovhonorarer ydes som hidtil et tillæg på for tiden 110 pct. af grundbeløbet. Dette procenttillæg forhøjes eller nedsættes med 5 pct. for hver 12 points, detailpristallet stiger over 430 eller falder under 435.

Kapitel 6. Stedstillæg (§§ 93-96).

Stedstillæg skal fremtidig ydes med forhøjede beløb for satserne a-d (henholdsvis 948 kr. i stedet for 648 kr., 600 kr. i stedet for 504 kr., 420 kr. i stedet for 366 kr. og 300 kr. i stedet for 264 kr.), mens sats e bortfalder. Sats a havde tidligere kun gyldighed for de tre hovedstadskommuner, men gælder nu også for en række af hovedstadens omegnskommuner.

Den tidligere bestemmelse om nedsættelse af stedtillægget til tjenestemænd med meget lave lønninger er ikke opretholdt. Det samme gælder 1946-lovens bestemmelser om nedsat stedtillæg for tjenestemænd med tjenestebolig og om et særligt sønderjysk tillæg.

2. del.

Særlige ydelser (§§ 97-118).

De heri indeholdte bestemmelser, der drejer sig om befordringsgodtgørelse, flyttegodtgørelse, overarbejdspenge, natpenge, sygepenge, vederlag til medlemmer af kommissioner og nævn m. v. samt en række forhold af mere eller mindre speciel karakter, derunder særregler for tjenestemænd under udenrigsministeriet, civilforsvaret, forsvarsministeriet, statsbanerne og flere andre styrelser, er ved loven blevet ajourført og revideret på en række punkter, hvor dette skønnedes ønskeligt.

3. del.

Overgangs- og ikrafttrædelsesbestemmelser (§§ 119-125).

Overgangen til det nye lønsystem har nødvendiggjort opstillingen af ret differentierede regler angående overflytningen af tjenestemænd fra de gamle lønningsklasser til de nye. Det er herved tilstræbt, at de forud for lovens ikrafttræden ansatte tjenestemænd kan opnå en lønfremgang af passende størrelse. Samtidig har man ved indførelse af nogle særregler for *ikke-forsørgere* under 30 år villet undgå øjeblikkelige lønstigninger, som kunne synes urimelig store. Endvidere bestemmer loven, at ingen aspiranter og tjenestemænd med mindre end 10 års tjenestetid ved indplaceringen kan opnå en øjeblikkelig fremgang i den udbetalte løn (bortset fra stedtillæg) på mere end 15 pct. af den nettoløn, som tilkommer dem efter nærværende lov. Den udbetalte løn forhøjes med halvdelen af et eventuelt overskydende beløb pr. 1. april 1959 og halvdelen pr. 1. april 1960.

Af de mange detailbestemmelser vedrørende indplaceringen, som kapitlet indeholder, blev flere indføjjet eller ændret under sagens behandling i folketinget.

Angående personer, der oppebærer pension eller ventepenge efter den hidtil gældende lovgivning, har man truffet den foreløbige ordning, at pensionen (ventepengene) i finansåret 1958-59 skal udbetales efter uforandrede regler.

Også for statsrevisorerne bliver lønningsforholdene uforandrede for 1958-59. Ændring heri kan dog ske ved beslutning af folketinget.

Loven trådte i kraft med lønningsmæssig virkning fra 1. april 1958.

Det af kommissionen udarbejdede lovforslag var på forhånd tiltrådt af tjenestemændenes centralorganisationer. Administrationsrepræsentanter i kommissionen stod ligeledes bag det, bortset fra at generaldirektør for post- og telegrafvæsnet *K. J. Jensen* var imod sammendragningen af bundklasser og avancementsklasser samt det automatiske avancement fra visse lønningsklasser alene efter anciennitet. Fra politisk side var derimod taget et vist forbehold, idet *venstres* repræsentanter i kommissionen i en mindretalsudtalelse bl. a. anfører:

„Venstre har af politisk-moralske grunde anset en ændring af pristalsgrundlaget for at være ganske nødvendig. Når skatterne er indregnet i det pristal, der benyttes ved dyrtidsreguleringen af statens tjenestemænds lønninger, bevirker det, at denne gruppe principielt fritages for virkningerne af finanspolitiske indgreb, der rammer andre grupper, og som tilsigter at sanere landets økonomi. Endvidere fritages tjenestemændene fra at bære deres andel af omkostningerne ved nye opgaver, det offentlige påtager sig, og som må finansieres af nye skatter. Omvendt vil tjenestemændene gennem den nuværende pristalsregulering aldrig få andel i skattelettelser, der f. eks. skyldes, at det overlades de private borgere at løse flere opgaver, end tilfældet er for tiden.

Disse konsekvenser må virke urimelige på udøvere af vore erhverv.

Mindretallet beklager stærkt, at selv dette mindste ønske fra venstre til revision af pristalsgrundlaget er blevet pure afvist. Dette sammen med den omstændighed, at der i kommissionen ikke har kunnet opnås tilslutning til at søge gennemført andre former for nyansættelser for forskellige tjenestemandsgupper i konsekvens af folkepensionens indførelse, medfører, at venstre — trods sin positive indstilling til kommissionsarbejdet — må tage forbehold over for forslaget i dets helhed.“

I tilslutning hertil udtaler *det konservative folkepartis* repræsentanter i kommissionen:

„Det konservative folkeparti har ligesom partiet venstre tidligere peget på det uheldige i, at den gældende pristalsregulering

indbefatter skatter og afgifter. Dette har bl. a. medført, at folketinget flere gange har måtte lovgive om et særpristal.

Under den bestemte forudsætning, at der ikke gennemføres et særpristal for tjenestemændene, men at en ændring af pristalsberegningen får virkning for samtlige pristalsregulerede borgere, vil det konservative folkeparti under folketingets behandling virke for en ændring af den bestående pristalsberegning, for så vidt angår skatter og afgifter.“

Endelig fremsætter de *radikale* repræsentanter en særudtalelse, i hvilken de anfører, at det af det for kommissionen foreliggende fremgår, at den specielle tanke om at udelukke skatterne af pristallet kan have utilsigtede virkninger, som f. eks. kan medføre stigninger i pristallet uden tilsvarende stigninger i leveomkostningerne, ligesom eventuelle fremtidige nedsættelser i skatter og afgifter ikke vil medføre tilsvarende nedsættelse af pristallet.

Mindretallet må efter den af venstres repræsentanter fremsatte særudtalelse vedrørende disse spørgsmål forvente, at venstrepartiet under sagens behandling i folketinget vil udforme de af partiets repræsentanter fremsatte tanker i konkrete forslag ledsaget af redegørelse for deres virkninger. Mindretallet vil da være rede til nærmere at overveje sådanne forslag og på grundlag heraf tage stilling dertil.“

Ved fremsættelsen af lovforslaget gav *finansministeren* folketinget en meget udførlig redegørelse for dets baggrund og indhold, hvoraf gengives:

„Allerede få år efter, at tjenestemandsløven af 1946 var trådt i kraft, havde udviklingen medført en væsentlig større lønstigning i det private erhverv end den, som statstjenestemændene opnåede på grundlag af tjenestemandsløvens dyrtidstillægsordning. Der blev derfor af statstjenestemændenes organisationer fremsat ønske om generelle lønforbedringer for tjenestemændene. Da det måtte erkendes, at der navnlig som følge af overenskomstfornyelserne i privaterhvervet var opstået en skævhed mellem statens og privaterhvervets lønninger, blev der — første gang ved lov af 30. oktober 1948 — indført et midlertidigt løntillæg til statens tjenestemænd, hvorved man søgte at afbøde virkningerne af den forskellige lønudvikling for de førnævnte lønmodtagergrupper. Den nævnte tendens i lønudviklingen fortsatte i årene efter 1948, og det viste sig derfor nødvendigt at opretholde og yderligere udbygge det midlertidige løntillæg, hvilket er sket gentagne gange ved tidsbegrænsede love siden 1948.

Dyrtidstillægsordningen efter loven af 1946 indebar endvidere, at de højere og højest lønnede tjenestemænd ved prisstigninger opnåede en procentvis ringere dyrtidsregulering end de lavere lønnede tjenestemænd. I årene efter 1946 bevirkede denne ordning, at der fremkom en *nivellerings* mellem de forskellige lønningsklasser. For at imødegå denne udvikling er der siden 1952 ved de tidsbegrænsede

love ydet de pågældende statstjenestemandsgupper et ekstraordinært tillæg, det såkaldte særlige tillæg.

Da yderligere dyrtidstillægsordningen efter loven af 1946 var forskellig for forsørgere og ikke-forsørgere, medførte prisudviklingen, at lønforskellen mellem de 2 grupper af tjenestemænd blev uddybet, og der blev derfor ved lovene om de midlertidige løntillæg truffet foranstaltninger til delvis imødegåelse heraf, særlig for ældre ikke-forsørgere.

På tilsvarende måde som for lønningernes vedkommende havde det stigende antal dyrtidstillægsportioner samt gennemførelsen af de forskellige ekstraordinære tillæg ført med sig, at også en revision af statens pensionsordning var blevet ønskelig, idet det oprindelige forhold mellem løn og pension havde forskudt sig.

Under disse omstændigheder besluttede regeringen i 1954 at nedsætte en *lønningskommission* med den opgave at foretage en revision af tjenestemandsløven og fremkomme med forslag til sådanne ændringer, som udviklingen og de siden ikrafttrædelsen af loven af 1946 indvundne erfaringer i det hele kunne motivere. Det må også fremhæves, at når lønningskommissionen ikke på et tidligere tidspunkt har kunnet afslutte sit arbejde, har som medvirkende årsag hertil været, at man måtte afvente det endelige resultat af de undersøgelser og overvejelser, som siden 1948 havde fundet sted med henblik på gennemførelsen af en hele befolkningen omfattende offentlig alderspensionsordning.

Da *folkepensionsordningen* ved loven af 2. oktober 1956 endelig gennemførtes, blev det som bekendt pålagt tjenestemændene at betale folkepensionsbidrag ligesom andre borgere, mens de blev undtaget fra adgangen til at oppebære folkepensionens mindstebeløb. Det var dog forudsat, at denne ordning kun skulle være midlertidig, idet spørgsmålet om tjenestemændenes stilling til folkepensionsordningen blev henskudt til overvejelse i den siddende lønningskommission. . . .

I forbindelse med gennemførelsen af folkepensionsordningen meldte sig det principielle spørgsmål, om og i hvilket omfang fremtidige ansættelser af statens fast ansatte personale bør ske på sådanne vilkår, at der — som hidtil — sikres de pågældende en selvstændig efterlønsordning, eller om en sådan ordning kun skal gælde udvalgte grupper af tjenestemænd.

I lønningskommissionen har man drøftet dette spørgsmål, men kommissionen foreslår, at overvejelserne fortsættes i en særlig kommission, der skal gennemgå forholdene i de enkelte styrelser, således at man på grundlag heraf kan bedømme, om overgang til andre ansættelsesformer end det traditionelle tjenestemandforhold vil være mulig og hensigtsmæssig.“

Ministeren kunne tiltræde forslaget og ville nedsætte en sådan kommission.

Ved fastsættelsen af de nye *lønrammer* havde kommissionen dels søgt at rette de skævheder ud, som fandtes i den bestående lønordning, dels haft for øje at tilpasse lønningerne til vilkårene i det omgivende samfund under hensyntagen til den udvikling, som har fundet sted siden den sidste midlertidige lønningslov i 1956.

„For så vidt angår forskellige stillinger, der i hvert fald i en vis udstrækning kan sammenlignes med tilsvarende i det private erhvervsliv, har kommissionen foreslået en mindre nedsættelse af begyndelseslønnen. Det gælder indtrædelsesstillingerne for ufaglært personale. Mens disse stillinger hidtil har haft lønningsrammer med ret ringe forskel mellem begyndelses- og slutløn, har kommissionen nu — blandt andet gennem sammenlægning af lønningsklasser — foreslået større spændvidde mellem lønningerne, idet man herved blandt andet har ønsket at give den tillæring, som så givetvis finder sted, lønningsmæssigt udtryk . . .

Som en nydannelse vil efter forslaget *faguddannede kontorfolk* komme til at begynde i en noget højere lønningsklasse end det ufaglærte kontorpersonele. Jeg tror, at dette er en fordel, eftersom det har kunnet virke urimeligt, at kontorpersonele — uanset uddannelse — altid har skullet begynde på første løntrin i kontoristklassen.

Som en anden nydannelse kan der være grund til at fremhæve forslaget om tilvejebringelsen af to lønningsklasser for det store flertal af de *akademisk uddannede tjenestemænd*. Disse har hidtil været opdelt i mere end en halv snes lønningsklasser, mellem hvilke der i vid udstrækning har været automatisk *avancement* inden for de enkelte grupper omfattende det administrative personale, gymnasiernes lærere, de videnskabelige stillinger samt politi- og dommerfuldmægtigene.

Det foreslås nu, at disse lønningsklasser slås sammen til to, mellem hvilke der vil være *automatisk avancement*, såfremt de pågældende efter deres kvalifikationer og tjenstlige forhold i det hele findes egnede til forfremmelse til højere stilling.“

For de højere og højeste stillinger var der tale om ret betydelige lønmæssige forbedringer med henblik på at give disse grupper en placering, som efter deres arbejde og ansvar stod i passende forhold til tilsvarende stillinger i det private erhvervsliv. Den bestående *honorarordning*, som i væsentlig grad kom disse tjenestemænd til gode, havde kommissionen ikke taget stilling til. Det forudsattes dog, at lønningsrådet gik i gang med at foretage en vurdering af, om grundlaget for opretholdelsen af de enkelte honorarer eller grupper af honorarer måtte have ændret sig bl. a. som følge af de nye lønnings- og normeringsbestemmelser.

Kommissionen havde været af den opfattelse, at der ikke ved lovens ikrafttræden burde ske en almindelig nedsættelse af *tjenestetiden* efter det private erhvervslivs mønster, men fandt det dog rimeligt, at man afskaffede den såkaldte 9 timers norm, der efter-

hånden ikke var meget anvendt. „Spørgsmålet om tjenestetidens længde foreslås taget op til behandling i et særligt udvalg, som også skal beskæftige sig med andre tjenestetidsproblemer. Det henstilles, at udvalget afslutter sit arbejde så betids, at eventuelle ændringer i tjenestetidsnormerne kan træde i kraft senest den 1. april 1961. På tilsvarende måde vil også stats- og folkeskolelærernes pligtige timetal blive taget op til nærmere undersøgelse.“

Ved udformningen af den fremtidige *pensionsordning* havde man først og fremmest haft følgende mål for øje: 1) at kombinere tjenestemandspensionsreglerne og folkepensionsreglerne, 2) at fastsætte og opretholde et passende forhold mellem løn og samlet efterløn, 3) i højere grad end hidtil at graduere tjenestemandspensionen efter pensionsalderen og endelig 4) at tilstræbe et mere rimeligt forhold end hidtil mellem tjenestemændenes egen- og enkepension.

„Ved opbygningen af pensionsordningen er man gået ud fra de nugældende bestemmelser om folkepension, herunder folkeforsikringslovens nugældende fradragregler. Endvidere er man ved fastsættelsen af tjenestemandsløvens pensionsydelse gået ud fra de pr. 1. april 1958 gældende satser for folkepensionens mindstebeløb, 1 080 kr. årlig for ægtepar og 720 kr. årlig for enlige. Det bemærkes derfor, at afgørende ændringer af folkeforsikringslovens regler om folkepension, herunder fremtidige forhøjelser eller nedsættelser af mindstebeløbet, der skyldes ændringer af beregningsgrundlaget og ikke blot ændring af den gennemsnitlige bruttoindtægt for forsørgere, hvoraf mindstebeløbet er fastsat til 9 pct. for forsørgere, vil kunne medføre, at det bliver nødvendigt at tage hensyn til sådanne forhøjelser eller nedsættelser af folkepensionen ved henholdsvis fradrag eller tillæg til tjenestemandspensionen.“

De *finansielle virkninger* af den ændrede pensionsordning var vanskelige at opgøre. „Størrelsen af de fremtidige besparelser er således afhængig af, i hvilket omfang forhøjelsen af den frivillige afskedsalder fra 65 år til 67 år samt forlængelsen af pensionsskalaen til det 67. år vil medføre en udskydning af de nuværende faktiske afgangsaldrer, men det påregnes, at der heri ligger endog meget betydelige *besparelser på pensionskontoen*. Tilsvarende må det antages, at de i lovforslaget indeholdte betydelige reduktioner af pensionerne på forskellige alderstrin af pensionskalaerne vil medføre betragtelige besparelser i den samlede efterlønmæssige udgift, og at disse besparelser vil være væsentligt større end de med ordningen forbundne merudgifter til folkepension som følge af, at reduktionerne i tjenestemandspensionsydelse først — og da kun delvis — udlignes ved opnået folkepensionsalder. Disse besparelser på pensionsområdet vil imidlertid først indtræde efterhånden.“

De samlede årlige *merudgifter* ved lønningsforslagene var, efter hvad ministeren oplyste, for 1958—59 opgjort til 90 mill. kr. for det egentlige statstjenestemandsområde. Desuden måtte der påreg-

nes en merudgift for statskassen i henhold til lærerlønningsloven på 34 mill. kr. og på 2 mill. kr. i henhold til den kirkelige lønningslov. „Til disse udgifter kommer merudgifterne til institutioner, hvis underskud helt eller delvis afholdes af statskassen. Det drejer sig om børne- og åndssvageforsorgen samt en række andre institutioner. Merudgiften for statskassen vil andrage omkring 7 mill. kr. hertil. Den samme merudgift må påregnes for den del af det medhjælpslønnede personale, som aflønnes med en tjenestemandslignende løn. I dette skøn er ikke medregnet det overenskomstlønnede personale, da dettes lønvilkår følger det private arbejdsmarkeds udvikling.“

Efter finansministerens opfattelse ville gennemførelsen af denne lønrevision skabe løn- og arbejdsvilkår, der imødekom alle rimelige ønsker. „Det må også være i statens interesse, at tjenestemandene aflønnes sådan, at de finder sig behandlet på en måde, der ikke afviger væsentligt fra arbejdsvilkårene i det private erhverv. Dette er også forudsætningen for, at den høje standard, som præger statens tjenestemænd, kan bevares fremover.“

Ved 1. behandling fik lovforslaget en velvillig modtagelse, omend adskillige af dets principper og enkeltheder vurderedes forskelligt af partiernes ordførere. *Holger Eriksen* (S) fandt, at kommissionen havde løst sin opgave på en måde, som var tilfredsstillende både for tjenestemandene og for samfundet, uanset at der kunne være delte meninger om et og andet. Blandt andet havde han gerne set, at man var kommet bort fra det dobbeltstillingssystem, som er opstået ved, at mange af de akademisk uddannede tjenestemænd har formiddagsbeskæftigelse uden for det kontor, hvor de er ansat. *Henry Christensen* (V) understregede det forbehold, som hans parti havde taget i kommissionen, særlig med hensyn til grundlaget for pristalsreguleringen, men sluttede sit udførlige indlæg med at tilsige fortsat god forhandlingsvilje med det formål at nå frem til et for tjenestemandene godt og acceptabelt resultat. *Baago* (KF) fremhævede stærkt de fordele, som den foreslåede nyordning bød på, og mente ikke, at man af finansielle grunde behøvede at være den betænkelighed ved merudgiften, som fra flere sider var kommet til udtryk; han ønskede ligesom de øvrige ordførere forskellige spørgsmål overvejet i det udvalg, som skulle behandle sagen. *Kirsten Gloerfelt-Tarp* (RV) var tilfreds med det opnåede resultat, særlig med henblik på ligelønsprincippets gennemførelse. De unge ikke-forsørgere blev ganske vist ikke helt ligestillet med forsørgerne ved indplaceringen, men i løbet af et kortere åremål ville forskellen være udlignet. Hun beklagede ligesom den socialdemokratiske ordfører, at systemet med dobbeltstillinger opretholdtes. *Niels Andersen* (DR) nærede nogen betænkelighed ved den merudgift, som lønforhøjelserne ville medføre, og ønskede overvejet, om de ikke kunne gennemføres gradvis. *Alfred Jensen* (DK) kritiserede bl. a. forhøjelsen af aldersgrænsen for

tjenestemændenes ret til at kræve afsked med pension uanset helbredstilstanden; han erkendte i øvrigt, at kommissionens forslag bød på mange forbedringer, og nærede ingen bekymringer for deres finansielle virkninger.

Efter 1. behandling henvistes lovforslaget sammen med de øvrige lønningsforslag til et udvalg, der modtog talrige henvendelser fra tjenestemandorganisationer — dog ikke hovedorganisationerne — og grupper af tjenestemænd. Disse henvendelser resulterede i forbindelse med den almindelige gennemgang af lovforslaget i 36 ændringsforslag, af hvilke mange dog var af teknisk karakter og ingen rørte ved lovforslagets hovedprincipper. Samtlige ændringsforslag var stillet af finansministeren og tiltrådt af udvalget som helhed. Enkelte af dem er omtalt i det foregående.

Angående finansministerens tilsagn om at ville nedsætte et udvalg vedrørende *de fremtidige ansættelsesvilkår* for tjenestemændene hedder det i betænkningen:

„Man skal i denne forbindelse henstille, at dette udvalg afslutter sit arbejde så betids, at finansministeren senest 1. maj 1960 kan gøre folketinget bekendt med resultatet af de i udvalget foretagne undersøgelser og overvejelser.

Udvalgets opgave er at undersøge, i hvilket omfang der i konsekvens af folkepensioneringens gennemførelse kan opnås sådanne ansættelsesforhold for fremtidige i statens tjeneste ansatte, hvis stilling ikke i kraft af sin karakter eller det med denne forbundne ansvar afviger væsentligt fra tilsvarende stillinger i det private erhvervsliv, at disses pensionsforhold i deres helhed ordnes efter de almindelige regler om folkepensionering.

Et *mindretal* (Baagø, Henry Christensen, Gottschalck-Hansen, Henry Hansen, Hartling, Heick, Thisted Knudsen, Lorentzen, Erna Sørensen og Poul Sørensen) havde ønsket, at udvalget klart havde tilkendegivet, at for sådanne stillinger, som f. eks. hvor det drejer sig om ufaglærte arbejdere o. lign., var målet, at folkepensionen for fremtidigt ansatte blev eneste efterløn, uanset om ansættelse fandt sted hos staten eller i det private arbejdsmarked.“

Om pristalsreguleringen udtales:

„Udvalget har under samråd med finansministeren drøftet forslagens bestemmelser om en pristalsregulering af lønningerne. Der er enighed om, at det ville være uheldigt at gennemføre en regulering af tjenstemandslønningerne efter et andet pristal end det, der anvendes ved reguleringer af lønninger på arbejdsmarkedet i øvrigt. Finansministeren har givet udtryk for, at det ud fra flere synspunkter vil kunne være en fordel at anvende et pristal, hvori skatter og afgifter så vidt muligt ikke indgår, og at det vil være muligt at beregne et sådant pristal. Finansministeren har derfor foreslået, at der nedsættes et udvalg — bl. a. med repræsentation for arbejdsmarkedets parter — der skal overveje, under hvilken form det vil være muligt at sikre, at et sådant pristal bliver anvendt til regulering af lønningerne inden

for overenskomster, der indeholder en pristalsregulering af lønnen. Udvalget har givet tilslutning til, at der nedsettes et sådant udvalg, idet man dog har ønsket, at der skal afgives betænkning inden 1. november 1959.“

Endelig skal nævnes, at *Niels Andersen* (DR) udtaler, at han „kan tilslutte sig de principper, som lønningsforslagene bygger på, og gerne ser disse gennemført, men for ikke at svække den opnåede økonomiske stabilitet ville det være tilrådeligt at aftrappe merudgiften ved forslagene over nogle år eller at opnå besparelser ved først at lade forslagene træde i kraft på en senere dato end den 1. april 1958.

Mindretallet har derfor søgt tilslutning hertil, men det har under forhandlingerne i udvalget vist sig, at denne ikke har kunnet opnås fra nogen side, hvorfor mindretallet har afstået fra at stille ændringsforslag og i øvrigt nærmere vil præcisere sin stilling under forslagens behandling i tinget.“

Ved 2. behandling vedtoges de i betænkningen stillede ændringsforslag, mens nogle fra kommunistisk side stillede ændringsforslag forkastedes. De sidstnævnte gik ud på bevarelse af den hidtidige aldersgrænse for ret til at tage afsked med pension (65 år) og ændring af skalaerne for beregningen af såvel egenpension som enkepension i overensstemmelse hermed.

Forhandlingerne drejede sig for en stor del om de drøftelser, der på retsforbundets foranledning var foregået i udvalget om en trinvis gennemførelse af lønforhøjelserne eller — som et alternativ hertil — udskydelse af lønningslovenes ikrafttræden til 1. juni eller eventuelt et senere tidspunkt for derved at nedbringe merudgiften i finansåret 1958-59.

Til 3. behandling stilledes enkelte redaktionelle ændringsforslag, som blev vedtaget uden afstemning.

Under den afsluttende debat oplyste *Niels Andersen*, at der inden for retsforbundet var delte meninger om, hvordan man skulle stille sig til lovforslaget. Partiets ministre ville dog, efter hvad minister *Viggo Starcke* erklærede, stemme for lovforslaget, idet der inden for en regering gjaldt andre solidaritetsforpligtelser end inden for en gruppe.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt med 146 stemmer, idet 7 medlemmer (*Alfred Bøgh* og *Søren Jensen* (V), *H. C. Toft* (KF) samt *Niels Andersen*, *Gøting*, *Helge Madsen* og *J. M. Pedersen* (DR)) afholdt sig fra at stemme.

---

31. Lov om normering og klassificering af stats-tjenestemandstillinger. (Finansminister *Kampmann*). [A. sp. 1857. C. sp. 581].

Fremsat mundtligt ¹⁸/₄ (F. sp. 3874, jfr. 3897). 1. beh. ²⁵/₄ (F. sp. 3990). Partiernes ordførere: *Holger Eriksen*, *Henry*

Christensen, Baagø, Kirsten Gloerfelt-Tarp, Niels Andersen og Alfred Jensen. Henvist til samme udvalg som forslag til lov om lønninger og pensioner m. v. til statens tjenestemænd m. fl. lovforslag. Betænkning (B. sp. 955) afgivet $16/5$. (Ordfører: Holger Eriksen). 2. beh. $22/5$ (F. sp. 4543). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 1201) afgivet $23/5$. 3. beh. $30/5$ (F. sp. 4968). *Loven stadfæstet 7. juni 1958.* (Lovt. B. nr. 5).

Loven slutter sig nøje til den ovenfor omtalte lov om lønninger og pensioner m. v. til statens tjenestemænd og hviler som den på forslag udarbejdet af den i 1954 nedsatte lønningskommission.

Som nævnt i indledningen til kommissionens 1. betænkning fandt man det i kommissionen hensigtsmæssigt at erstatte den hidtidige tjenestemandsløve med 2 love, hvoraf den ene skulle omhandle bestemmelser af almindelig karakter tillige med lønrammer, pensionsforhold og særlige ydelser, den anden — nærværende lov — bestemmelser vedrørende klassificeringen og normeringen af statstjenestemandstillingerne i de forskellige styrelsesgrene tillige med detailbestemmelser angående ansættelses- og arbejdsvilkår for enkelte tjenestemænd eller grupper af tjenestemænd, tildeling af honorarer og særlige løntillæg m. v.

Det af kommissionen udarbejdede forslag til nærværende lov, der vedtoges af folketinget med et stort antal hovedsagelig mindre ændringer, medfører ingen væsentlig forøgelse af det samlede antal tjenestemandstillinger, bortset fra en i forsvarsordningen forudsat udvidelse af antallet af militære tjenestemænd. Det nye lønsystem har imidlertid — bl. a. på grund af sammenlægningen af lønklasser — medført et stort antal omnormeringer og omklassificeringer inden for de forskellige styrelsesgrene. Desuden indeholder loven hjemmel til en del forandringer, som gennem kortere eller længere tid var blevet udskudt til foretagelse i forbindelse med den almindelige lønrevisionsrevision.

Ved fremsættelsen af lovforslaget udtalte *finansministeren* herom:

„Forslag til lov om normering og klassificering af statstjenestemandstillinger indeholder forslag om oprykning af et antal tjenestemandstillinger, hvilket må ses på baggrund af, at der ved de senere års normeringslove er udvist tilbageholdenhed med hensyn til oprykning af stillinger til højere lønningsklasse; derimod er der normalt ikke tale om udvidelse af antallet af tjenestemandstillinger inden for de forskellige styrelser — bortset fra forsvaret, som jeg senere skal omtale. Kommissionen har givet udtryk for det ønskelige i, at bevillingsmyndighederne fremtidig får kontrol med de enkelte styrelseres antagelse af aspiranter til tjenestemandstillinger, således at styrelserne ikke uden bevillingsmyndighedernes godkendelse kan antage aspiranter i større antal, end ledige tjenestemandnumre forefindes.

Jeg vil anse det for hensigtsmæssigt at følge kommissionens henstilling om en centraliseret kontrol på det tidligst mulige stadium med forøgelse af statens faste personale.“

Lovforslaget behandlede i folketinget sammen med andre forslag til lønningslove og henvistes til samme udvalg som disse. Udvalget modtog fra tjenestemandorganisationer og grupper af tjenestemænd et stort antal henvendelser, af hvilke adskillige resulterede i ændringsforslag til det heromhandlede lovforslag. Ændringsforslagene var alle stillet og tiltrådt af udvalget, der i sin betænkning enstemmigt indstillede lovforslaget til vedtagelse med disse ændringer.

Ved 2. behandling vedtoges de i betænkningen stillede ændringsforslag uden afstemning, mens nogle fra kommunistisk side stillede ændringsforslag, hvorefter nærmere angivne grupper af tjenestemænd ved statsbanerne, post- og telegrafvæsenet samt toldvæsenet skulle have ret til at tage deres afsked med pension, når de var fyldt 60 år, blev forkastet med alle øvrige stemmer mod kommunisternes.

Til 3. behandling stillede ingen ændringsforslag. Ved afstemningen vedtoges lovforslaget enstemmigt med 144 stemmer, idet 4 medlemmer (Alfred Bøgh, Søren Jensen (V), H. C. Toft (KF) og Elias Lauf (Grønland)) afholdt sig fra at stemme.

Angående forhandlingerne om lovforslaget kan i hovedsagen henvises til, hvad der er anført angående den foregående sag.

---

32. Lov om pensionering af civile funktionærer, håndværkere og arbejdere ved hæren og søværnet m. v. (Finansminister *Kampmann*). [A. sp. 2025. C. sp. 575].

Fremsat mundtligt ¹⁸/₄ (F. sp. 3874, jfr. 3905). 1. beh. ²⁵/₄ (F. sp. 3990). Partiernes ordførere: Holger Eriksen, Henry Christensen, Baagø, Kirsten Gloerfelt-Tarp, Niels Andersen og Alfred Jensen. Henvist til samme udvalg som forslag til

lov om lønninger og pensioner m. v. til statens tjenestemænd m. fl. lovforslag. Betænkning (B. sp. 955) afgivet $16/5$. (Ordfører: Holger Eriksen). 2. beh. $22/5$ (F. sp. 4543). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 1201) afgivet $23/5$. 3. beh. $30/5$ (F. sp. 4968). *Loven stadfæstet 7. juni 1958.* (Lovt. nr. 157).

Loven gennemførtes som led i den nye lønningsordning for statens tjenestemænd m. fl. Den indeholder alene sådanne ændringer i den hidtil gældende lov nr. 386 af 12. juli 1946 om pensionering af civile funktionærer, håndværkere og arbejdere ved hæren og søværnet m. v., som er nødvendiggjort af de samtidig foretagne ændringer i tjenestemændenes pensionsordning.

Efter hvad *finansministeren* oplyste i sin fremsættelsestale var det hensigten, at loven skulle gøres til genstand for overvejelser i det udvalg, som agtedes nedsat vedrørende de fremtidige ansættelsesforhold for statens personale.

Lovforslaget var enstemmigt tiltrådt af lønningskommissionen. Det vedtoges af folketinget med nogle ændringer, som var af redaktionel karakter. Til 2. behandling stilledes fra kommunistisk side et ændringsforslag, hvorefter de i lovforslaget omhandlede personer ikke — som efter lovforslaget — skulle betale forhøjede pensionsbidrag før om 3 år, når de for nylig afsluttede overenskomster udløb. Dette ændringsforslag forkastedes.

Ved 3. behandling vedtoges lovforslaget med 144 stemmer mod 6 (DK), idet 3 medlemmer (Alfred Bøgh, Søren Jensen og H. C. Toft) afholdt sig fra at stemme.

---

33. Lov om tillæg til lov om indmalingspligt m. m. for dansk hvede og rug. (Landbrugsminister *Skytte*). [A. sp. 77. C. sp. 79].

Fremsat skriftligt $22/10$ (F. sp. 262). 1. beh. $29/10$ (F. sp. 383). Partiernes ordførere: Carl Petersen, Sønderup, Jørgen Jørgensen (Ullerup), Kirkegaard, Kristian Kristensen og Fuglsang. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Carl Petersen, Chr. Christiansen, Hjortnæs, Per Hækkerup [formand], Lund Jensen [næstformand], Viola Nørløv, Chr. Thomsen, Kirkegaard, Kristian Kristensen, Sønderup, Niels Eriksen, Henry

Hansen, Heick, Justesen, Jørgen Jørgensen (Ullerup), Aage Petersen (fra $\frac{28}{11}$ Asger Jensen) og H. C. Toft). Betænkning (B. sp. 183) afgivet $\frac{4}{12}$. (Ordfører: Carl Petersen). 2. beh. $\frac{10}{12}$ (F. sp. 1509). 3. beh. $\frac{12}{12}$ (F. sp. 1720). *Loven stadfæstet 21. december 1957.* (Lovt. nr. 296).

Ved loven forlænges den bemyndigelse, landbrugsministeren ved lov nr. 204 af 12. juli 1957 (årbog 1956-57, side 410) havde fået til i tiden indtil 1. januar 1958 at påbyde indmaling i brødkorn af dansk hvede og rug, indtil *31. august 1958.*

Landbrugsministeren motiverede ved fremsættelsen denne forlængelse med en henvisning til, at loven for at opnå sin fulde virkning måtte gælde for et helt høstår, idet man ellers måtte påregne, at møllerne ville tære på lagrene i tiden indtil 1. januar, hvorved den mængde dansk korn, loven fik virkning for, ville blive for ringe.

Lovforslaget blev ved 3. behandling vedtaget med 140 stemmer mod 6 (DK).

---

34. Lov om en kornordning for høståret 1958-59. (Landbrugsminister *Skytte*). [A. sp. 2157. C. sp. 1049].

Fremsat mundtligt $\frac{14}{5}$ (F. sp. 4236). 1. beh. $\frac{21}{5}$ (F. sp. 4470). Partiernes ordførere: Carl Petersen, Sønderup, Jørgen Jørgensen (Ullerup), Kirkegaard, Alfred Jørgensen og Fuglsang. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Carl Petersen, Einer-Jensen [formand], Gorrsen, Per Hækkerup, Carl P. Jensen, Hans Rasmussen, Chr. Thomsen, Kirkegaard [fra $\frac{27}{5}$ A. C. Normann] [næstformand], Alfred Jørgensen, Sønderup, Jens Chr. Christensen, Erik Eriksen, Niels Eriksen, Anker Lau, Jørgen Jørgensen (Ullerup), Poul Møller og Poul Sørensen). Betænkning (B. sp. 1249) afgivet $\frac{28}{5}$. (Ordfører: Carl Petersen). 2. beh. $\frac{2}{6}$ (F. sp. 5107). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 1277) afgivet $\frac{2}{6}$. 3. beh. $\frac{4}{6}$ (F. sp. 5283). *Loven stadfæstet 16. juni 1958.* (Lovt. nr. 205).

Ved loven, der har gyldighed for høståret 1958-59, påtager *staten* sig straks fra begyndelsen af dette at *overtage dansk brødkorn*, der kan betegnes som gode og sunde varer, til en fast pris, ligesom der indføres bestemmelser om, at importeret

foderkorn ved hjælp af afgifter skal bringes op på nærmere fastsatte *minimumspriser*.

Det bestemmes således i § 1, at enhver, der har avlet brødkorn i 1958, skal være berettiget til når som helst inden udgangen af april måned 1959 at opnå følgende priser pr. 100 kg:

for rug af hollandsk vægt 118 pund 45 kr.

- hvede - — — 128 — 48 -

på betingelse af, at det drejer sig om gode, sunde, velrensedede, ublandede og normalt tørre varer.

De nævnte priser *reguleres* med 30 øre pr. 100 kg pr. pund hollandsk vægt, dog således at pristillægget ikke må overstige 90 øre pr. 100 kg, og de kan endvidere ved udskydelse af afleveringen forhøjes med et af landbrugsministeren fastsat *lagringstillæg* for hver halve måned i 6½ måned, første gang den 16. september 1958. Kornet må dog, for at kunne kræves solgt under denne ordning, ikke indeholde mere end 17 pct. vand.

Ifølge § 3 skal rug og hvede, der i medfør af disse bestemmelser sælges til en autoriseret handlende eller møller til en fast pris, i nødvendigt omfang forbeholdes *brødforsyningen*, og såfremt der måtte fremkomme et overskud af disse kornsorter, skal tab eller gevinst herved henholdsvis udredes af eller tilfalde statskassen. Ved paragraffen gives der endvidere ministeren bemyndigelse til at træffe forholdsregler angående opbevaring, tørring og transport m. v. og til at lade udgifterne herved dække ved opkrævning af en *afgift hos møllerne*. Endelig kan han, hvis det måtte blive nødvendigt, midlertidigt lade statskassen finansiere oplagring af brødkorn.

For at sikre staten afsætningsmuligheder for det modtagne brødkorn gives der ved § 4 landbrugsministeren en bemyndigelse til at påbyde *indmaling af dansk hvede og rug*, ligesom retten til at *formale brødkorn* eller blande mel heraf ved § 5 gøres betinget af *autorisation*.

Ved §§ 6 og 7 bemyndiges landbrugsministeren til at lade opkræve *udligningsafgifter på indført foderkorn*. Afgifterne skal være så store, at prisen cif dansk havn med tillæg af afgiften bliver:

på havre og milocorn	37 kr. pr. 100 kg
på byg samt på rug og hvede til foderbrug	40 - - 100 -
på majs	42 - - 100 -

For ikke at gøre importørerne uinteresserede i at købe billigst muligt i udlandet fastlægges afgiften dog ikke efter købsprisen, men efter forholdene på indklareringstidspunktet. Hver uge fastlægges afgiften som differencen mellem de nævnte priser og den i den pågældende uge konstaterede laveste cifpris. På købstidspunktet ved importøren altså ikke, hvad afgiften vil blive.

Med henblik på det tilfælde, at *svineproduktionen* skulle blive mindre rentabel end forudsat ved lovens tilblivelse, er der i § 7, *stk. 5*, indsat en bestemmelse om, at afgifterne i så tilfælde gradvis formindskes eller helt falder bort.

Afgifterne indgår ifølge § 8 i en under landbrugsministeren sorterende *fond*, der fordeles efter regler, som fastsættes af ministeren efter forhandling med De samvirkende danske Husmandsforeninger, De samvirkende danske Landboforeninger og Centralforeningen af „Tolvmandsforeninger“ og større Landbrugere i Danmark.

Ved § 13 bestemmes det, at der til at bistå ministeren ved gennemførelsen af loven nedsættes et *kornnævn* bestående af en af ministeren valgt formand samt af 9 medlemmer, hvoraf De samvirkende danske Landboforeninger, De samvirkende danske Husmandsforeninger, Centralforeningen af „Tolvmandsforeninger“ og større Landbrugere i Danmark, Andelsfoderstofforretningerne, Danske Korn- og Foderstofimportørers Fællesorganisation, De samvirkende Købmandsforeninger i Danmark, Foreningen af danske Handelsmøller, Den danske Bagerstands Fællesorganisation og De sammensluttede Fællesbagerier hver vælger et medlem.

Ved lovforslagets *fremsettelse*, der foretoges samtidig med fremsættelsen af forslag til lov om afsætning af danske landbrugsvarer (nærmest efterfølgende sag), gav *landbrugsministeren* en redegørelse for de øjeblikkelige vanskeligheder, landbrugserhvervet var inde i som følge af stærke prissvingninger og *svigtende afsætningsforhold*, og omtalte, hvorledes den *ugunstige prisudvikling* sammen med et øget behov for kapital havde ført til en mærkbar *stramning af likvi-*

diteten i mange landbrugsbedrifter. Ministeren kom herefter ind på de forhandlinger, der på baggrund af disse vanskeligheder i vinterens løb havde fundet sted mellem repræsentanter for landbrugerhvervet og regeringen, og betonede, at disse forhandlinger var indledt efter ønske fra landbo- og husmandsforeningerne.

Ministeren fortsatte:

„Senere er andre organisationer inddraget i forhandlingerne, så det kan siges, at alle fraktioner inden for landbruget har haft mulighed for at fremsætte deres anskuelse. Det gælder landbrugets salgsorganisationer, som det gælder Centralforeningen af større Landmænd, d. v. s. Tolvmandsforeningen og Landbrugets Arbejdsgiverforening. Med hensyn til landbrugets eksport og afsætningsforhold har der tillige været ført gentagne forhandlinger med repræsentanter for Industrirådet, Grosserer-Societetet og Provinshandelskammeret og de derunder hørende brancheorganisationer. Jeg betragter disse forhandlinger som meget værdifulde, idet de har åbnet mulighed for, at vi i fællesskab har kunnet arbejde på at finde frem til de ønskelige foranstaltninger.

Regeringen har fundet, at landbrugets situation berettiger til at søge landbrugets vilkår forbedret, og jeg føler mig sikker på, at de lovforslag, jeg her i dag ønsker at fremsætte, når de gennemføres, vil betyde en støtte for landbruget.“

Ved 1. behandling af lovforslaget, der foretoges sammen med 1. behandling af forslag til lov om afsætning af danske landbrugsvarer, blev lovforslagene anbefalet af *Carl Petersen* (S), der lagde vægt på, at de fremtrådte som et resultat af ministerens forhandlinger med de interesserede landbrugsorganisationer. *Sønderup* (V) fandt, at det var meget begrænsede resultater, der var nået for landbrugets vedkommende; venstres stilling til lovforslagene var den, at man i udvalget ville arbejde for forbedringer. Specielt fandt han det urimeligt, at rugen skulle koste mindre end hveden, og han sammenlignede med brødkornspriserne i den sidste kornlov under den venstre-konservative regering, da priserne var 8 og 4 kr. højere henholdsvis for rug og hvede, skønt landbruget da havde lavere omkostninger end nu. I forbindelse med spørgsmålet om omkostningerne krævede han, at ejendomsskatterne blev draget med ind i forhandlingerne. *Jørgen Jørgensen* [Ullerup] (KF) tilsagde lovforslagene en velvillig behandling, men ønskede også spørgsmålet om ejendomsskatterne drøftet i denne sammenhæng. Også *Kirkegaard* (RV) anbefalede; han mente specielt om kornordningsforslaget, at det kunne medvirke til at opretholde stabiliteten i den herskende fordeling af produktionen mellem de forskellige ejendomsstørrelser. *Alfred Jørgensen* (DR) udtalte, at det var i erkendelse af den værdi, der lå i, at arbejdsfreden inden for landbruget nu var sikret for en 3 års periode, at retsforbundet kunne give tilslutning, men han fandt på den anden side, at prisen var høj, og han mente, der lå en

fare i at slå ind på en vej, hvor man imødegik pris- og lønstigning med varefordyrelse. *Fuglsang* (DK) fandt, at lovforslaget om en kornordning tilgodeså storlandbrugets krav, mens husmænd og forbrugere blev ladet i stikken. Uden for ordførernes kreds anbefalede *Niels Eriksen* (V) lovforslagene, men beklagede samtidig, at regeringen ikke havde kunnet imødekomme de to andre punkter i landbo- og husmandsforeningernes fælleshenvendelse til den: muliggørelse af en konstant prispolitik på hjemmemarkedet og en lettelse i landbrugets ejendomsskatter.

Under lovforslagets behandling i *udvalget* opnåedes der enighed om at hæve rugprisen fra de oprindeligt foreslåede 44 kr. til 45 kr., ligesom de i § 1 omhandlede lagringstillæg skulle løbe i 6½ måned fra den 16. september i stedet for som foreslået i 6 måneder fra 1. oktober. Endelig enedes man om at føje et nyt stykke til § 8, hvorefter landbrugsministeren bemyndiges til efter forhandling med De samvirkende danske Husmandsforeninger, De samvirkende danske Landboforeninger og Centralforeningen af „Tolvmandsforeninger“ og større Landbrugere i Danmark at træffe foranstaltninger til sikring af eksporten af såsæd, maltbyg og malt.

Efter vedtagelsen af disse ændringer ved 2. behandling vedtoges det således ændrede lovforslag ved 3. behandling med 129 stemmer mod 6 (DK), mens 1 grønlandsk medlem undlod at stemme.

---

35. Lov om afsætning af danske landbrugsvarer. (Landbrugsminister *Skytte*). [A. sp. 2173. C. sp. 1065].

Fremsat mundtligt $\frac{14}{5}$ (F. sp. 4238). 1. beh. $\frac{21}{5}$ (F. sp. 4470). Partiernes ordførere: Carl Petersen, Sønderup, Jørgen Jørgensen (Ullerup), Kirkegaard, Alfred Jørgensen og Fuglsang. Henvist til samme udvalg som forslag til lov om en kornordning for høståret 1958-59. Betænkning (B. sp. 1249) afgivet $\frac{28}{5}$. (Ordfører: Carl Petersen). 2. beh. $\frac{2}{6}$ (F. sp. 5107). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 1277) afgivet $\frac{2}{6}$. 3. beh. $\frac{4}{6}$ (F. sp. 5283). *Loven stadfæstet 16. juni 1958.* (Lovt. nr. 213).

Loven, der gennemførtes samtidig med loven om en kornordning for høståret 1958-59 (se nærmest foregående sag), har ligesom denne sin baggrund i de forhandlinger om foranstaltninger til *imødegåelse af landbrugets økonomiske vanskeligheder*, der i vinteren 1957-58 blev ført mellem repræsentanter for regeringen og landbrugets organisationer samt andre organi-

sationer med interesser i landbrugseksporten, efter at De samvirkende danske Landboforeninger og De samvirkende danske Husmandsforeninger i december 1957 havde rettet en fælleshenvendelse til regeringen med forslag til sådanne foranstaltninger.

I landbo- og husmandsforeningernes henvendelse anførtes bl. a., at „det under de herskende vilkår for den internationale handel med landbrugsvarer er påkrævet, at der skabes grundlag for en fastere koordinering af afsætningen af landbrugsvarer, hvorved der bl. a. vil kunne tilvejebringes mulighed for at undgå, at der af danske eksportører fremsættes underbud, som kan føre til lavere priser og skabe risiko for skærpede beskyttelsesforanstaltninger i importlandet. Ved en sådan koordinering vil der endvidere kunne gennemføres en bedre tilpasning af udbudet af danske landbrugsvarer på de forskellige afsætningsmarkeder til støtte for en gunstig prisudvikling på disse.“

Loven, der bortset fra enkelte ganske ubetydelige ændringer er identisk med det af landbrugsministeren i forståelse med de interesserede organisationer fremsatte lovforslag, har *gyldighed indtil 30. juni 1961*.

Ved § 1 bemyndiges landbrugsministeren til efter forhandling med et af ham nedsat *udvalg* at påbyde, at afsætning af danske landbrugsvarer kun må finde sted under iagttagelse af de forskrifter, han måtte fastsætte. Det nævnte udvalg skal bestå af en af ministeren valgt formand samt af 10 medlemmer, hvoraf De samvirkende danske Landboforeninger og De samvirkende danske Husmandsforeninger hver vælger 2 medlemmer med stedfortrædere og Centralforeningen af „Tolvmandsforeninger“ og større Landbrugere i Danmark, Landbrugsrådet, Andelsudvalget, Grosserer-Societetets Komité, Provinshandelskammeret og Industrirådet hver vælger 1 medlem med stedfortræder. Efter ønske af den pågældende organisation kan der tilkaldes en repræsentant for henholdsvis vedkommende af landbruget oprettede eksportudvalg (salgsforening) og for vedkommende brancheforening inden for handel eller industri.

Ifølge § 2 omfatter ministerens bemyndigelse ret til at fastsætte, at eksportører af danske landbrugsvarer skal overholde de af landbrugsministeren for udførsel til det pågældende marked fastsatte vilkår, og

at lade opkræve *afgifter* ved udførsel af danske landbrugsvarer samt afgifter ved salg i øvrigt af tilsvarende landbrugsvarer. Der vil dog ikke kunne opkræves en højere afgift ved sådant salg end den gennemsnitlige afgift ved salg til eksport.

De gennem afgifterne tilvejebragte beløb skal ifølge § 3 for hver enkelt varegruppe indgå i en *fond* sorterende under vedkommende eksportudvalg, hvori repræsentanter for landbrug og handel deltager. Fondens midler kan med tilslutning af landbrugsministeren efter forhandling med det i § 1 nævnte udvalg anvendes til *fremme af udførslen af landbrugsvarer* inden for den pågældende varegruppe. Fra de omhandlede fonds skal indbetales beløb, hvis størrelse godkendes af ministeren, til en særlig fond, hvis midler med tilslutning af ministeren efter forhandling med det i § 1 nævnte udvalg kan anvendes til foranstaltninger, der tjener til fremme af dansk landbrugseksport i almindelighed.

For at disse eksportfremmende foranstaltninger ikke skal forsinkes, ved at landbruget skal afvente tilvejebringelsen af midler gennem opkrævning af afgifter, har regeringen, efter at landbo- og husmandsforeningerne har underrettet den om deres planer om iværksættelse af fælles markedsforskning, vareforskning, propaganda m. v., givet tilsagn om at ville foreslå bevillingsmyndighederne, at der kan ydes en *garanti for et lån på indtil 100 mill. kr.* til støtte for gennemførelsen af det *eksportfremstød*, som påtænkes gennemført, og som efter det oplyste skulle kunne forbedre konkurrenceevnen ved benyttelse af alle eksisterende eksportled uden favorisering af nogen af de i eksporten interesserede kredse.

Ved ophævelse af de i paragraffen omhandlede fonds skal midlerne i disse anvendes til foranstaltninger, der tjener til fremme af dansk landbrugseksport i almindelighed.

I § 4 bestemmes det, at landbrugsministeren træffer de foranstaltninger og udfærdiger de nærmere bestemmelser, der er fornødne til lovens gennemførelse. Han kan herunder såvel af offentlige myndigheder som af private kræve afgivet alle fornødne oplysninger. De med gennemførelsen forbundne *udgifter* afholdes af de gennem afgifterne tilvejebragte beløb.

Overtrædelse af de i medfør af loven fastsatte bestemmelser straffes ifølge § 5, *stk.1*, for så vidt der ikke efter den øvrige lovgivning er forskyldt strengere straf, med bøde, der tilfalder

den i § 3 omhandlede særlige fond. Med samme straf anses den, der ved meddelelse af urigtige eller vildledende oplysninger eller ved fortieelse af oplysninger, der måtte være af betydning for sagens bedømmelse, opnår eller søger at opnå undtagelser fra eller tilladelser i henhold til denne lov eller de i medfør heraf givne forskrifter, såvel som den, der handler i strid med de vilkår, under hvilke en sådan undtagelse eller tilladelse er meddelt.

I paragraffens 2. stk. fastsættes følgende i forhold til den almindelige lovgivning skærpede bødeansvarsbestemmelse:

„For overtrædelser påhviler der desuden virksomhedens ejer eller bruger bødeansvar, uanset om det kan godtgøres, at overtrædelser kan tilregnes ham som forsætlig eller uagtsom. Er ejeren eller brugeren et aktieselskab, andelsselskab el. lign., kan ansvaret pålægges virksomheden som sådan. For bødeansvar fastsættes ingen forvandlingsstraf.“

Bøderne pålægges ifølge paragraffens 3. stk. af landbrugsministeren, hvis afgørelse dog kan indbringes for retten.

Endelig bestemmes det i paragraffens 4. stk., at under de i straffelovens § 79, stk. 1, 1. punktum, angivne betingelser (såfremt det udviste forhold begrunder en nærliggende fare for misbrug) kan den, der findes skyldig i overtrædelse af de i medfør af denne lov fastsatte bestemmelser, ved dom frakendes retten til at udøve virksomhed, der omfattes af denne lov. Bestemmelserne i straffelovens § 79, stk. 1, 3. punktum, samt stk. 2 og 3, finder tilsvarende anvendelse.

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Ved fremsættelsen af lovforslaget betonedes *landbrugsministeren*, at det var landbrugsorganisationerne, der havde ønsket, at han skulle have disse bemyndigelser, og han mente endvidere, at han på grundlag af det samarbejde, han havde haft med privathandelens og industriens organisationer under drøftelserne forud for lovforslagets fremsættelse, var berettiget til at henvise til, at fremsættelsen skete i forståelse med disse organisationer, selv om de principielt var modstandere af en bemyndigelseslov.

Ministeren pegede på, at det over for en udvikling med stigende produktion verden over, voksende afsætningsvanskeligheder, skærpede importrestriktioner og øget centralisering af importen i de enkelte lande var ønskeligt at skabe grundlag for en hensigtsmæssig prispolitik på de enkelte markeder og undgå underbud. Om mulig-

hederne herfor og om den private handels stilling under en lovgivning som den foreslåede udtalte ministeren bl. a.:

„Loven vil betyde bedre muligheder for landbrugseksporten, men det er absolut ikke tanken at skabe monopol for landbruget. Den frie handel skal i alles interesse bevares, og det er mit indtryk, at handelen forstår berettigelsen af at indordne sig under visse regler, der fastsættes i helhedens interesse.“

Da lovforslaget i folketinget behandledes sammen med forslag til lov om en kornordning for høståret 1958-59, skal der, for så vidt angår partiordførernes stilling ved 1. behandling, her blot henvises til bemærkningerne herom ved omtalen af sidstnævnte lov (se ovenfor).

Under den efterfølgende *udvalgsbehandling* undergik lovforslaget kun ubetydelige ændringer. Spørgsmålet om en ændring af bestemmelserne i § 5, stk. 2, om det objektive bødeansvar blev ganske vist indgående drøftet, men landbrugsministeren fastholdt med støtte i en af justitsministeriet afgivet erklæring nødvendigheden af denne skærpede ansvarsregel af hensyn til mulighederne for at forebygge overtrædelser. Mellem lovforslagets 2. og 3. behandling henvendte repræsentanter for *frugtavlen* sig til udvalget med ønske om, at der for dette erhvervs vedkommende tilvejebragtes en ordning i lighed med den for afsætning af danske landbrugsvarer foreslåede. Udvalget stillede dog intet ændringsforslag herom, men udtalte i den over lovforslaget afgivne *tillægsbetænkning* følgende:

„Landbrugsministeren har over for udvalget givet udtryk for, at han agter ved forhandlinger i sommerens løb med frugtavlens og frugthandelens organisationer at søge gennemdrøftet grundlaget for eventuel fremsættelse ved næste folketingssamlings begyndelse af et forslag til lov om udførsel af frisk dansk frugt efter de samme retningslinjer, som, for så vidt angår eksporten, er indeholdt i forslaget til lov om afsætning af danske landbrugsvarer.“

Lovforslaget blev ved 3. *behandling* vedtaget enstemmigt med 127 stemmer; 10 medlemmer (kommunisterne, 3 konservative og 1 grønlander) undlod at stemme.

---

36. Lov om midlertidig ændring af lov om fortrinsret i høsten. (Landbrugsminister *Skytte*). [A. sp. 507. C. sp. 87].

Fremsat skriftligt 14/11 (F. sp. 839). 1. beh. 22/11 (F. sp. 936). Partiernes ordførere: Carl Petersen, Justesen, Clausen (Olufskjær), Slipsager, Kristian Kristensen og Fuglsang. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Carl Petersen, Bladt, Lund Jensen [formand], Th. Mikkelsen, K. Axel Nielsen, P. A. Ras-

mussen, Chr. Thomsen, Slipsager [næstformand], Kristian Kristensen, Justesen, Foged, Gideon, Heilesen, Holmberg, Clausen (Olufskjær), Knud Nielsen og H. C. Toft). Betænkning (B. sp. 233) afgivet $\frac{6}{12}$. (Ordfører: Carl Petersen). 2. beh. $\frac{11}{12}$ (F. sp. 1564). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 247) afgivet $\frac{11}{12}$. 3. beh. $\frac{13}{12}$ (F. sp. 1740). *Loven stadfæstet 21. december 1957.* (Lovt. nr. 298).

Loven har følgende indhold:

Den i lov nr. 50 af 14. februar 1951 § 4, 4. linje, fastsatte *frist for fortrinsrettens bortfald*, 1. januar, forlænges for den pr. 1. oktober 1957 forfaldne gæld til *1. marts 1958*.

Ved lovforslagets fremsættelse udtalte *landbrugsministeren* bl. a.: „Lovforslaget må ses på baggrund af de likviditetsvanskeligheder, der er opstået for landbruget som følge af de faldende produktpriser, hvortil kommer de i år meget vanskelige høstforhold, der i vidt omfang har forsinket høsten og dermed forringet landmændenes betalingsevne.“

I de bemærkninger, der ledsagede lovforslaget, henvistes til, at De samvirkende danske Landboforeninger og De samvirkende danske Husmandsforeninger havde anbefalet en sådan 2 måneders forlængelse af tidsfristen for fortrinsrettens bortfald.

Under henvisning til denne anbefaling blev lovforslaget ved 1. behandling tiltrådt af samtlige ordførere på nær *Clausen* (Olufskjær) (KF), der ikke fandt en ændring af loven med så kort varsel rimelig over for købmændene, som med føje havde kunnet forvente at få deres penge frigjort pr. 1. januar. *Landbrugsministeren* erkendte i sit svar, at købmændene ikke var tilfredse med den foreslåede ændring, men han mente ikke, at disse rent juridisk havde noget at klage over, da de stadig beholdt deres ret til at kræve pantebrevene indfriet pr. 1. oktober 1957, så at det var overladt til deres eget skøn, om de ville forlænge kreditten.

Under udvalgets arbejde med lovforslaget havde en deputation fra De samvirkende Købmandsforeninger i Danmark lejlighed til at redegøre for købmændenes stilling, der var den, at man måtte fraråde lovforslagets fremme. Forslaget blev imidlertid indstillet til vedtagelse i uændret form af et flertal (S, V, RV og DR), mens et mindretal (KF) erklærede ikke at kunne medvirke, hvilket Clausen (Olufskjær) ved lovforslagets 2. behandling motiverede således:

„Vi frygter, at denne ændring af loven vil forringe landmændenes muligheder for at opnå høstpantebreve i det kommende år, og det bliver vist desværre sådan, at man i det kommende forår vil se flere landmænd end tidligere få brug for høstpantebreve. Da vi ikke

vil forskertse nogen muligheder, hverken for købmændene eller landmændene, kan vi ikke være med til at forringe disse muligheder og vil derfor undlade at stemme for lovforslaget.“

Lovforslaget blev ved 3. behandling vedtaget enstemmigt med 122 stemmer, idet 19 medlemmer (KF) undlod at stemme.

---

37. Lov om sundhedskontrol med planteskoleplanter.

(Landbrugsminister *Skytte*). [A. sp. 621. C. sp. 197].

FremSAT skriftligt $27/11$ (F. sp. 969). 1. beh. $6/12$ (F. sp. 1387). Partiernes ordførere: Chr. Thomsen, Henry Hansen, Adam Møller, Slipsager, Kristian Kristensen og Fuglsang. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Chr. Thomsen, Bladt, Ditlevsen [formand], Lund Jensen, Aage Knudsen, Carl Petersen, P. A. Rasmussen, Slipsager [næstformand], Kristian Kristensen [fra $23/1$ Alfred Jørgensen], Henry Hansen, Foged, Heick, Justesen, Peter Larsen, Adam Møller [fra $17/1$ Reedtz-Thott], Clausen (Olufskjær) og Poul Claussen). Betænkning (B. sp. 291) afgivet $13/2$. (Ordfører: Chr. Thomsen). 2. beh. $18/2$ (F. sp. 2717). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 339) afgivet $7/3$ 3. beh. $14/3$ (F. sp. 3104). *Loven stadfæstet 26. marts 1958.* (Lovt. nr. 65).

Ved loven videreføres og udvides den frivillige planteskolekontrol, der siden foråret 1953 har været udøvet i henhold til bekendtgørelse nr. 148 af 27. april 1953. Denne frivillige kontrol, der dog var en nødvendighed, dersom planterne ønskedes eksporteret, var efterhånden udstrakt til at omfatte ca. 80 pct. af produktionen af planteskoleplanter. Ved loven inddrages under kontrollen således yderligere de sidste ca. 20 pct., der hidtil kun har kunnet sælges til hjemmemarkedet. Herved vil køberne af planteskoleplanter være sikre på, at planternes sundhedstilstand er blevet kontrolleret, ligeegyldigt hos hvem de køber planterne, og alle producenterne vil komme til at bære de samme byrder.

Loven sigter kun på den erhvervsmæssige fremstilling og omsætning, herunder fordeling, af planteskoleplanter, men omfatter på den anden side enhver, der giver sig af med sådan

virksomhed, hvad enten det sker som hovednæringsvej eller som bierhverv.

Enhver erhvervsmæssig planteproduktion skal herefter ifølge § 1 anmeldes til statens plantetilsyn, der derefter foranlediger foretaget vækstinspektion hos den pågældende. Også plantehandlere pålægges den omhandlede anmeldelsespligt.

I § 2 indeholdes nærmere definitioner af begrebene: planteproducent, plantehandler, planteskole og planteskoleplanter.

I § 3 bestemmes, at kun planter, der ved vækstinspektionen er befundet sunde, må bringes i omsætning, og udenlandske planteskoleplanter må kun sælges her i landet, såfremt det godtgøres, at de opfylder de mindstekrav i sundhedsmæssig henseende, der er fastsat for omsætningen af indenlandske planter.

Er en planteproducent utilfreds med en af vækstinspektionen truffet afgørelse, gives der ham ved reglerne i § 4 en adgang til anke.

Planteproducentens pligter præciseres i § 5, hvori bestemmes følgende:

„1. Det påhviler enhver planteproducent at drage omsorg for, at kulturerne er sunde. Han skal følge de fastsatte forskrifter og de særlige anvisninger, der under vækstinspektionen måtte blive givet ham, og skal give såvel tilsynet som fællesudvalget alle de krævede oplysninger, der kan være af betydning for inspektionsarbejdet. Oplysningerne kan kræves afgivet på tro og love.

2. Er der i henhold til fællesudvalgets fremavlsarbejde mulighed for fremskaffelse af egnet sygdomsfrit formeringsmateriale, kan landbrugsministeren efter forhandling med de interesserede organisationer pålægge planteskolerne udelukkende at anvende dette til formering.“

Vækstinspektionen foretages af fællesudvalget for fremavl og sundhedskontrol med havebrugsplanter, hvorimod kontrollen med, at der kun forhandles planter, der er godkendt ved vækstinspektionen, udøves af statens plantetilsyn, der skal have adgang til enhver planteskole og til enhver plantehandlers arealer, lagerrum o. s. v., ligesom det kan tilbageholde planter,

der ikke godtgøres at være blevet godkendt ved vækstinspektionen (§ 6).

De med kontrollen forbundne udgifter skal ifølge § 7 afholdes af planteproducenterne og plantehandlerne efter nærmere af landbrugsministeren fastsatte regler.

Overtrædelser af loven eller de i medfør af denne fastsatte bestemmelser straffes ifølge § 8 med bøder, der pålægges af landbrugsministeren, hvis afgørelse dog kan indbringes for retten. For virksomhedernes ejere eller brugere gælder dog et i forhold til lovgivningens almindelige regler udvidet bødeansvar, idet der i paragraffens 2. stk. bestemmes følgende:

„For overtrædelser af loven eller de i medfør af denne fastsatte bestemmelser påhviler der desuden virksomhedens ejer eller bruger bødeansvar, uanset om det kan godtgøres, at overtrædelserne kan tilregnes ham som forsætlig eller uagtsom. Er ejeren eller brugeren et aktieselskab, andelsselskab eller lignende, pålægges ansvaret virksomheden som sådan. For bødeansvar fastsættes ingen forvandlingsstraf.“

Loven, der ikke gælder for Færøerne og Grønland, anvendes første gang på planteskoler i sommeren 1958 og på plantehandlere efter nævnte vækstsæson og optages til *revision* i folketingsåret 1961-62.

Landbrugsministeren oplyste ved lovforslagets *fremstilling*, at det var blevet udarbejdet, efter at ministeriet gennem Erhvervsrådet for Gartneri og Frugtavl havde modtaget en anmodning fra Dansk Planteskoleejerforening om, at der gennemføres sundhedskontrol med erhvervsmæssigt fremstillede planteskoleplanter, således at planteskoleplanter, herunder frugttræer og frugtbuske, der erhvervsmæssigt leveres til salg på hjemmemarkedet, underkastes kontrollen.

Lovforslaget opnåede tilslutning fra alle partier og blev ved *3. behandling* i folketinget vedtaget enstemmigt.

---

38. Lov om udførsel af kød m. m. (Landbrugsminister *Skytte*). [A. sp. 933. C. sp. 1061].

FremSAT skriftligt ²³/₁ (F. sp. 2005). 1. beh. ⁷/₂ (F. sp. 2471). Partiernes ordførere: Chr. Thomsen, Søren Jensen, Niels Ravn, Morten Larsen, Alfred Jørgensen og Fuglsang.

Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Carl Petersen, Bladt, Ditlevsen, M. Larsen (Kolding), Peter Nielsen [formand], P. A. Rasmussen, Chr. Thomsen, Morten Larsen [næstformand], Alfred Jørgensen, Søren Jensen, Heilesen, Damsgaard, Niels Eriksen, Anker Lau, Niels Ravn, H. C. Toft og Weikop). Betænkning (B. sp. 1253) afgivet ²⁹/₅. (Ordfører: P. A. Rasmussen). 2. beh. ²/₆ (F. sp. 5128). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 1281) afgivet ²/₆. 3. beh. ⁴/₆ (F. sp. 5286). *Loven stadfæstet 16. juni 1958.* (Lovt. nr. 215).

Loven, der træder i stedet for lov nr. 245 af 27. maj 1908 om tilsyn med udførsel af kød m. m. og ligesom denne er en *bemyndigelseslov*, har følgende indhold:

§ 1. Udførsel her fra landet af *kød, slagteaffald og kødvarer*, jfr. § 1 i lov nr. 423 af 12. april 1949 om indenrigs kødkontrol, må kun finde sted direkte fra dertil af landbrugsministeren *autoriserede virksomheder*, medmindre ministeren undtagelsesvis tillader andet. Ministeren fastsætter de nærmere betingelser for autorisationen, herunder med hensyn til virksomhedens indretning og drift samt den fornødne kontrol på virksomheden.

§ 2. Landbrugsministeren bemyndiges til — ud over de i lovgivningen om indenrigs kødkontrol fastsatte regler — at træffe bestemmelser til sikring af, at de i § 1 nævnte varer er ubetinget *anvendelige til menneskeføde* og i sundhedsmæssigt tilfredsstillende stand. De nærmere regler om tilsynet og kontrollen, herunder om mærkning, fastsættes af ministeren.

De af ministeren eller veterinærdirektoratet ved en i medfør af § 1 autoriseret virksomhed ansatte dyrlæger og opsynsmænd skal følge de af ministeren foreskrevne regler vedrørende deres forhold på virksomheden.

§ 3. Landbrugsministeren bemyndiges til efter forhandling med de interesserede organisationer at træffe bestemmelser til sikring af, at de i § 1 nævnte varer er af tilfredsstillende kvalitet, og til i det hele at foreskrive sådanne bestemmelser, som efter hans skøn kan antages at gavne udførslen af de omhandlede varer, herunder helt eller delvis at forbyde udførsel af visse varer inden for en bestemt varegruppe for derved at gavne udførslen af andre varer inden for gruppen.

§ 4. Det er forbudt uden landbrugsministerens tilladelse at forfærdige eller her til landet at indføre gengivelse af de foreskrevne mærker samt de til disse mærkers frembringelse nødvendige stempler, klicheer m. m.

§ 5. *Overtrædelse af bestemmelserne* i denne lov eller de i medfør heraf udfærdigede forskrifter straffes med bøde, hæfte eller fængsel i indtil 6 måneder, for så vidt strengere straf ikke er forskyldt efter bestemmelserne i borgerlig straffelov. Med samme straf anses den, der ved meddelelse af urigtige eller vildledende oplysninger, der måtte være af betydning for sagens bedømmelse, opnår eller søger at opnå undtagelse fra eller tilladelse eller autorisation i henhold til denne lov eller de i medfør heraf givne forskrifter, såvel som den, der handler i strid med de vilkår, under hvilke en sådan undtagelse, tilladelse eller autorisation er meddelt.

For overtrædelse af loven eller de i medfør heraf fastsatte bestemmelser påhviler der desuden virksomhedens ejer eller bruger bødeansvar, uanset om det kan godtgøres, at overtrædelsen kan tilregnes ham som forsætlig eller uagtsom. Er ejeren eller brugeren et aktieselskab, andelsselskab el. lign., kan ansvaret pålægges virksomheden som sådan. For bødeansvar fastsættes ingen forvandlingsstraf.

Sagerne behandles som politisager. Bøderne tilfalder statskassen, jfr. dog stk. 5. Nedlægges der af anklagemyndigheden påstand om idømmelse af fængselsstraf, skal der på tiltaltes forlangende beskikkes ham et forsvar.

Varer, ved hvis fremstilling overtrædelse af de heromhandlede bestemmelser har fundet sted, eller som har været benyttet eller bestemt til at benyttes ved en sådan overtrædelse, kan ved dom inddrages til fordel for statskassen.

Bøder for overtrædelse af bestemmelser om tilvirkning, udskæring og vejning af bacon samt andre vilkår for en i medfør af § 1 meddelt autorisation til slagtning til udførsel kan pålægges af landbrugsministeren. Bøder for sådanne overtrædelser tilfalder en under landbrugsministeriet henhørende fond, hvis midler anvendes til dækning af de med kontrollen med tilvirkning af bacon forbundne udgifter. Ministerens af-

gørelse kan indbringes for retten. Begæring herom skal fremsættes over for landbrugsministeriet inden 14 dage efter, at afgørelsen, der skal indeholde oplysning om adgangen til domstolsprøvelse og fristen herfor, er meddelt. Landbrugsministeriet foranlediger sagen indbragt for retten.

§ 6. Denne lov, der ikke gælder for Færøerne, træder i stedet for lov nr. 245 af 27. maj 1908 om tilsyn med udførsel af kød m. m., der samtidig hermed ophæves. De i henhold til den nævnte lov udstedte bekendtgørelser forbliver dog i kraft, indtil de afløses af bekendtgørelser, udstedt i medfør af nærværende lov.

Loven forelægges til *revision i folketingsåret 1960-61.*

Ved *fremsettelsen* bemærkede *landbrugsministeren* om de i lovforslaget indeholdte meget vidtgående bemyndigelser, at det for ministeren ville have været både lettere og behageligere, dersom man i loven havde kunnet fastsætte alle de regler, der skulle følges i de enkelte tilfælde. Han fandt imidlertid, at der var så mange forhold at tage i betragtning, og at der i tidens løb ville rejse sig så mange nye spørgsmål, som man ikke på forhånd havde kunnet forudse og bedømme, men som man alligevel straks måtte kunne træffe en afgørelse af, at det var nødvendigt med disse bemyndigelser.

Ministeren kom derefter ind på det i efteråret 1956 rejste spørgsmål, hvorvidt den i lov nr. 245 af 27. maj 1908 om tilsyn med udførsel af kød m. m. indeholdte bemyndigelse for landbrugsministeren til at træffe sådanne bestemmelser, som kan antages at gavne udførslen, gav tilstrækkelig hjemmel til at udstede en bekendtgørelse som den, der med tilslutning fra alle interesserede parter og et flertal i vareforsyningsudvalget blev udstedt den 19. oktober 1956 om udførsel af flæskevarer til Storbritannien og Nordirland.

Herom anførte ministeren bl. a. følgende:

„*Folketingets ombudsmand*, der underkastede sagen om bekendtgørelsens lovlighed en undersøgelse, fandt, at 1908-loven afgav utvivlsom hjemmel til bekendtgørelsens bestemmelser om varernes kvalitet og kontrollen med varerne. Derimod fandt han det tvivlsomt, om bekendtgørelsen lovligt kunne forbyde udførsel af andre flæskevarer end de i bekendtgørelsen nævnte for derved at gavne udførslen af andre varer. Han var enig i, at stærke reale hensyn talte for landbrugsministeriets fortolkning, men fandt ikke i loven nogen sikker vejledning for denne forståelse. Under hensyn til den tvivl, der efter hans formening forelå, så længe spørgsmålet ikke havde været prøvet af domstolene, henstillede han, at spørgsmålet blev klaret ved, at landbrugsministeriet stillede forslag til en revision af teksten i den omhandlede bestemmelse i 1908-loven.“

Lovforslaget blev ved 1. behandling anbefalet af ordførerne for regeringspartierne og for kommunisterne, mens Søren Jensen (V) var betænkelig ved den i § 3 indeholdte bemyndigelse. Efter hans mening var de interesserede organisationer sikret en for ringe indflydelse på ministerens afgørelser. Niels Ravn (KF) resumerede sit partis stilling på følgende måde: „ . . . med hensyn til det, der i virkeligheden hører hjemme i denne lov, nemlig kontrolbestemmelserne, er vi velvilligt indstillet. Vi ønsker at få en mere klart formuleret § 3 uden indblanding af handelspolitisk natur. Med hensyn til det sidste afsnit af § 3 kan jeg allerede nu ved førstebehandlingen give udtryk for, at såfremt den højtærede landbrugsminister under forslagens videre gang gennem det høje ting vil opretholde paragraffens vidtgående ordlyd på dette område, ser det konservative folkeparti sig ikke i stand til at medvirke til lovforslagets fremme.“

Landbrugsministeren anførte i sit svar, at § 3 var udformet efter lange og indgående forhandlinger dels i ministeriet, dels med de interesserede parter og var tiltrådt af alle landbrugs repræsentanter, hvorimod repræsentanter for den private handel havde taget afstand. Han var imidlertid villig til at forhandle om en anden formulering under forudsætning af, at denne ville dække det, der var hensigten med den foreslåede bestemmelse.

I den af udvalget afgivne betænkning indstillede et flertal bestående af regeringspartiernes udvalgsmedlemmer lovforslaget til vedtagelse med nogle mindre ændringer, der var foreslået af ministeren og tiltrådt af hele udvalget. Ingen af disse ændringer vedrørte dog § 3. Mindretallet (venstre og konservative), der ønskede at opretholde loven i dens oprindelige form som en kontrol- og kvalitetslov, stillede derimod et yderligere ændringsforslag til § 3 gående ud på følgende nye affattelse: „Landbrugsministeren bemyndiges til efter forhandling med de interesserede organisationer at træffe bestemmelser til sikring af, at de i § 1 nævnte varer er af tilfredsstillende kvalitet, og til i det hele at foreskrive sådanne bestemmelser, som kan sikre og beskytte eksportvarernes kvalitet og renommé og opfylde de særlige krav, som enkelte lande måtte stille.“

Efter at dette ændringsforslag var blevet forkastet ved 2. behandling, erklærede venstres ordfører ved 3. behandling, at hans parti ville stemme for loven alligevel, da man indså nødvendigheden af en kontrollov for at opretholde renommeet på de udenlandske markeder. Lovforslaget vedtoges derefter enstemmigt med 113 stemmer, mens 26 medlemmer (KF) undlod at stemme.

---

39. Lov om slagting, forhandling, udførsel og indførsel af fjerkræ m. v. (Landbrugsminister Skytte). [A. sp. 943. C. sp. 1055].

Fremsat skriftligt ²³/₁ (F. sp. 2006). 1. beh. ⁷/₂ (F. sp. 2480). Partiernes ordførere: P. A. Rasmussen, Heilesen, Niels Ravn, Morten Larsen, Alfred Jørgensen og Fuglsang. Henvist til samme udvalg som forslag til lov om udførsel af kød m. m. Betænkning (B. sp. 1253) afgivet ²⁹/₅. (Ordfører: P. A. Rasmussen). 2. beh. ²/₆ (F. sp. 5129). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 1281) afgivet ²/₆. 3. beh. ⁴/₆ (F. sp. 5286). *Loven stadfæstet 16. juni 1958.* (Lovt. nr. 217).

Ved loven, der træder i stedet for lov nr. 386 af 22. februar 1939 om udførsel, indførsel og forhandling af fjerkræ, revideres og ajourføres de hidtil gældende lovregler angående slagtning og forhandling, udførsel og indførsel af fjerkræ.

De væsentligste af de ved revisionen gennemførte nye bestemmelser er følgende:

1. Det som betingelse for tilladelse til udførsel af fjerkræ hidtil stillede *krav om autorisation udstrækkes til også at gælde for slagtning af fjerkræ til forhandling fra indenlandske butikker*, idet det i § 2 bestemmes, at kun fjerkræ, der er slagtet på fjerkræslagterier autoriseret af landbrugsministeren, må forhandles fra butikker eller udføres her fra landet. Der gøres dog en *undtagelse*, for så vidt angår fjerkræ, der er slagtet på de ved lovens ikrafttræden igangværende ikke-autoriserede virksomheder, såfremt disse ved henvendelse til landbrugsministeriet har opnået tilladelse til på nærmere foreskrevne vilkår at fortsætte slagtning; tilladelsen gives dog højst for 3 år. Ligeledes *undtaget* fra bestemmelsen er sådanne gæs, ænder og duer i *uåbnet stand*, som butiksindehaveren har erhvervet *direkte* fra producent.

2. Ved samme paragraf gennemføres endvidere den bestemmelse, at *opskåret* fjerkræ kun må forhandles på hjemmemarkedet, såfremt det er kontrolleret og mærket ved en dyrlægekontrol.

3. Den for ministeren hidtil gældende adgang til at fastsætte bestemmelser om slagtning, behandling, mærkning, pakning og forsendelse af fjerkræ til udførsel udvides ved § 4, stk. 2, til også at omfatte *indsamling* og *opstaldning*, ligesom den hidtidige begrænsning til fjerkræ til udførsel bortfalder.

Formålet med bestemmelsen er at modvirke den fare for spredning af smitsomme fjerkræsygdomme, der hidtil har været forbundet med, at indsamling af fjerkræ har kunnet foretages af personer, der opkøber fjerkræ over hele landet både til slagtning og til levebrug og ikke holder dette tilstrækkeligt adskilt, hverken under transport eller opstaldning.

4. Endvidere er den hidtil gældende bestemmelse, hvorefter der til eksport af fjerkrækonserves krævedes autorisation, udbygget i § 5 og forsynet med en tilføjelse, hvorefter også fjerkrækonserves og fjerkrækødekstrakt til forhandling her i landet skal tilvirkes i *autoriserede* virksomheder.

5. Endelig er der ved § 9, stk. 2, indført et i forhold til lovgivningens almindelige regler *skærpet bødeansvar*, idet der bestemmes følgende:

„For overtrædelser af loven eller de i medfør af denne fastsatte bestemmelser påhviler der desuden virksomhedens ejer eller bruger bødeansvar, uanset om det kan godtgøres, at overtrædelserne kan tilregnes ham som forsætlig eller uagtsom. Er ejeren eller brugeren et aktieselskab, andelselskab el. lign., pålægges ansvaret virksomheden som sådan. For bødeansvar fastsættes ingen forvandlingsstraf.“

Herved er bødeansvarsbestemmelserne i denne lov bragt i overensstemmelse med de tilsvarende bestemmelser i en række andre i samme folketingssamling vedtagne love angående tilvirkning, forhandling og udførsel af visse landbrugsvarer.

Lovforslaget, der opnåede tilslutning fra samtlige partier i folketinget, blev ved 3. behandling vedtaget enstemmigt.

---

40. Lov om tilvirkning og forhandling m. m. af ost. (Landbrugsminister *Skytte*). [A. sp. 2165. C. sp. 1069].

Fremsat skriftligt ¹⁴/₅ (F. sp. 4243). 1. beh. ²²/₅ (F. sp. 4523). Partiernes ordførere: Chr. Thomsen, Sønderup, H. C. Toft, Baunsgaard, Alfred Jørgensen og Fuglsang. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Chr. Thomsen, Bladt, Boye Hansen, Hougaard, Lars P. Jensen [formand], Viola Nørlov, Astrid Skjoldbo, Baunsgaard [næstformand], Alfred Jørgensen, Søn-

derup, Jens Chr. Christensen, Erik Eriksen, Niels Eriksen, Anker Lau, H. C. Toft, Egon Lauritzen og Niels Ravn). Betænkning (B. sp. 1257) afgivet $\frac{29}{5}$. (Ordfører: Chr. Thomsen). 2. beh. $\frac{2}{8}$ (F. sp. 5136). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 1279) afgivet $\frac{2}{6}$. 3. beh. $\frac{4}{6}$ (F. sp. 5288). *Loven stadfæstet 16. juni 1958.* (Lovt. nr. 214).

Ved loven, der afløser lov nr. 43 af 11. februar 1942 om tilvirkning og forhandling m. m. af ost, revideres og udbygges de hidtil gældende bestemmelser, samtidig med at der sker en angivelse af de områder, på hvilke bestemmelser allerede er eller vil blive fastsat, ligesom der skabes mulighed for en mere effektiv kvalitetskontrol med ost til udførsel og for dækning af udgifterne hertil ved opkrævning af afgifter.

Loven, der er en *bemyndigelseslov*, giver ligesom den hidtil gældende lov landbrugsministeren en række bemyndigelser, som han udøver efter forhandling med De danske Mejeriforeningers Fællesorganisation og Den danske Handelsstands Fællesrepræsentation.

Ved § 1 opretholdes — omend med anvendelse af en mere udtømmende formulering — ministerens hidtidige bemyndigelser med hensyn til fastsættelse af *bestemmelser om tilvirkning og forhandling af ost*. Herudover gives der ham i et nyt stykke lovhjemmel til at meddele producenter af ost tilladelse til på nærmere betingelser at anvende *lurmærket* eller andet fastsat kvalitetsmærke på den af dem tilvirkede ost.

I § 2 opretholdes ministerens hidtidige bemyndigelse til at fastsætte *bestemmelser vedrørende udførsel og indførsel af ost*. Bestemmelsen udbygges dog med følgende nye stykker:

„2. Udførsel her fra landet af dansk ost må kun foretages af dertil af ministeren efter forhandling med De danske Mejeriforeningers Fællesorganisation og Den danske Handelsstands Fællesrepræsentation på nærmere betingelser autoriserede virksomheder. Disse skal have lagerlokaler, der med hensyn til kapacitet og indretning opfylder de til enhver tid fastsatte bestemmelser, og autorisation skal meddeles på betingelse af, at vedkommende virksomhed skal opretholde en regelmæssig udførsel af et af ministeren fastsat årligt mindstekvantum.

Særlig tilladelse til udførsel kan meddeles producenter for ost af disses egen tilvirkning på betingelse af, at de opretholder en regelmæssig udførsel af et af ministeren fastsat årligt mindstekvantum.

3. Al dansk ost til udførsel er underkastet de af ministeren fastsatte bestemmelser, herunder om ostens indhold af fedt og vand, form og størrelse, alder, kvalitet, benævnelse, mærkning, emballering og transport. Ministeren kan meddele de til udførsel her fra landet af ost autoriserede virksomheder tilladelse til under ansvar over for de hertil knyttede kvalitets- og andre bestemmelser at forsyne dansk ost med lurmærket eller andet fastsat kvalitetsmærke, forudsat at osten hidrører fra et mejeri (en fabrik), der har tilladelse til at benytte det pågældende mærke. Misligholdelse af bestemmelserne medfører bødestraf, jfr. § 6, og i givet fald tilbagekaldelse af tilladelsen.“

De fleste af disse bestemmelser har allerede været fastsat i de hidtil gældende ministerielle bekendtgørelser; ny er dog bestemmelsen om, at eksportørerne skal opretholde en regelmæssig udførsel, der modsvarer et vist mindstekvantum, hvilket også gælder bestemmelsen om, at ministeren kan meddele også de til udførsel af ost autoriserede virksomheder tilladelse til at forsyne dansk ost med lurmærket eller andet fastsat kvalitetsmærke.

Efter at udviklingen inden for detailhandelen i de senere år er gået i retning af *færdigpakkede varer*, der letter ekspeditionen og bl. a. er en betingelse for salg i selvbetjeningsbutikker, er der for at forebygge en uheldig udvikling på dette område i § 4 givet følgende nye bestemmelser:

„1. Enhver, der ønsker at udskære og/eller pakke udskåret ost til salg (fordeling) en gros, skal, forinden virksomheden påbegyndes, indsende anmeldelse derom efter landbrugsministerens nærmere bestemmelse. Ministeren kan fastsætte bestemmelser om de til sådan udskæring og/eller pakning anvendte lokalers indretning, udstyr og renholdelse samt om pakkematerialets art m. m.

2. Udskæring og/eller pakning af udskåret ost til udførsel her fra landet må kun foretages af dertil af ministeren på nær-

mere betingelser autoriserede virksomheder. Det samme gælder tilvirkning af ostepulver og lignende produkter til salg en gros her i landet og til udførsel her fra landet.“

Ved § 5 opretholdes de hidtil gældende bestemmelser om *statskontrollens tilsyn* med de forhold, der falder ind under loven. Herudover er der indsat en bestemmelse om, at udgifter ved kvalitetskontrol med dansk ost pålignes producenter eller de til udførsel autoriserede virksomheder — herunder eksporterende producenter — ved afgifter efter ministerens nærmere bestemmelse.

I § 6, der indeholder bestemmelserne om *straffen for overtrædelse af loven* eller de i medfør af denne fastsatte bestemmelser, er der i stk. 2 indsat følgende bestemmelse om objektivt bødeansvar:

„For overtrædelse af loven eller de i medfør heraf fastsatte bestemmelser påhviler der desuden virksomhedens ejer eller bruger bødeansvar, uanset om det kan godtgøres, at overtrædelsen kan tilregnes ham som forsætlig eller uagtsom. Er ejeren eller brugeren et aktieselskab, andelsselskab el. lign., kan ansvaret pålægges virksomheden som sådan. For bødeansvar fastsættes ingen forvandlingsstraf.“

Lignende bødeansvarsbestemmelser er optaget i de i samme folketingssamling vedtagne love om udførsel af kød m. m., om slagtning, forhandling, udførsel og indførsel af fjerkræ m. v. og lov om afsætning af danske landbrugsvarer.

Lovforslaget møde i folketinget kun modstand fra det konservative folkeparti, hvis repræsentanter i den af udvalget afgivne *betænkning* fremhævede, at de ikke kunne tiltræde lovforslagets § 2, stk. 2, idet de heri indeholdte bestemmelser efter deres mening ville give loven et handelspolitisk indhold. Mindretallet gav endvidere udtryk for den opfattelse, at loven alene burde indeholde bestemmelser til sikring af kvaliteten, idet bestemmelser indeholdende handelspolitiske bemyndigelser i tilstrækkeligt omfang var indeholdt i det samtidigt til behandling værende forslag til lov om afsætning af danske landbrugsvarer. Mindretallet stillede derfor et ændringsforslag gående ud på en ny affattelse af § 2, stk. 2, hvorefter der som betingelse for autorisation som eksportvirksomhed ikke kunne stilles krav med hensyn til lagerkapaciteten eller mindste eksportkvantum.

Ved 2. *behandling* blev dette ændringsforslag nedstemt, mens nogle mindre ændringer, der var foreslået af landbrugsministeren og tiltrådt af hele udvalget, vedtoges.

Lovforslaget vedtoges derefter ved 3. *behandling* enstemmigt med 115 stemmer, mens 25 medlemmer (KF) undlod at stemme.

---

41. Lov om bortfald af hartkorn eller matrikelskyld for ejendomme i købstæder og flækker. (Landbrugsminister *Skytte*). [A. sp. 1409. C. sp. 885].

Fremsat skriftligt $\frac{7}{3}$ (F. sp. 2944). 1. beh. $\frac{19}{3}$ (F. sp. 3251). Partiernes ordførere: Carl Petersen, Ejner Kristensen, Reedtz-Thott, Slipsager, Alfred Jørgensen og Fuglsang. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Carl Petersen, Bladt, Ove Hansen, Horn, Johs. E. Larsen [formand], P. A. Rasmussen, Chr. Thomsen, Slipsager [næstformand] [fra $\frac{22}{5}$ Aage Fogh], Alfred Jørgensen, Ejner Kristensen, Niels Eriksen, Peter Larsen, Lorentzen, Sønderup, Reedtz-Thott, Kristen Amby og H. C. Toft). Betænkning (B. sp. 1193) afgivet $\frac{22}{5}$. (Ordfører: Carl Petersen). 2. beh. $\frac{28}{5}$ (F. sp. 4846). 3. beh. $\frac{30}{5}$ (F. sp. 5063). *Loven stadfæstet 7. juni 1958.* (Lovt. nr. 176).

Ved lovens § 1 bestemmes, at *hartkornsangivelserne for ejendomme i købstæderne uden for Sønderjylland bortfalder og erstattes i tingbøgerne og kommunernes matrikler for samtlige matrikelnumres vedkommende med arealangivelserne i landbrugsministeriets matrikel.*

Begrundelsen herfor er, at hartkornsansættelsen i den ifølge §§ 4 og 5 i lov af 11. februar 1863 om den kommunale beskatning i købstæderne udarbejdede matrikel for købstædernes grunde og i den ifølge samme lovs § 6 berigtigede matrikel for købstædernes jorder har mistet sin væsentligste betydning som følge af den nyere skatte-lovgivning.

Samtidig pålægges det ved § 2 landbrugsministeriet at lade udfærdige lister over den enkelte købstads ejerlav, de deri eksisterende matrikelnumre og disses arealer. Et eksemplar af areallisten tilstilles vedkommende dommer, som derefter sletter hartkornsangivelserne og indfører arealangivelserne i

tingbogen. Et andet eksemplar tilstilles vedkommende oppebørselsmyndighed, som derefter sletter hartkornsangivelserne og indfører arealangivelserne i kommunens matrikel.

Tidspunktet, fra hvilket arealangivelserne træder i stedet for hartkornsangivelserne, er ikke fastsat i loven, men vil ifølge § 3 blive bekendtgjort i Statstidende, hvorefter hartkornsangivelserne for de enkelte købstadejendomme ikke længere vil blive ført i landbrugsministeriets matrikel eller anført i de fra ministeriet udgående approbationsskrivelser. Dog skal i matriklen bibeholdes en opgørelse over de samlede hartkornsbeløb for den enkelte købstads grunde og jorder, hvorved muliggøres, at påligning af udgifter eller ydelse af tilskud, som efter gældende lovgivning skal foretages på grundlag af købstædernes hartkorn, fortsat kan ske på denne måde.

Til erstatning for hartkornsangivelsen, der hidtil i dokumenter angående fast ejendom har tjent som identifikationsgrundlag, bestemmes det i § 4 at der i ethvert skøde eller andet adkomstdokument på en købstadejendom, der anmeldes til tinglysning, skal være angivet arealstørrelse for hvert enkelt af de matrikelnumre, som overdrages. Mangler en arealangivelse, eller stemmer arealangivelsen ikke med tingbogens udvisende, gives der dokumentet retsanmærkning herom.

De foran omhandlede regler finder ifølge § 5 tilsvarende anvendelse for købstæderne og flækkerne i Sønderjylland, hvor loven af 11. februar 1863 om den kommunale beskatning ikke gjaldt, og hvor ejendommene i tysk tid blev ansat til matrikel-skyld (Reinertrag).

I § 6 bestemmes, at det ved kgl. anordning kan fastsættes, at lovens bestemmelser skal komme til anvendelse på sognekommuner, hvis udstyknings- og bebyggelsesmæssige forhold måtte tale derfor.

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Om baggrunden for lovforslaget bemærkede *landbrugsministeren* ved *fremsettelsen* bl. a. følgende:

„Spørgsmålet om at få afskaffet hartkornet i købstæderne er rejst over for landbrugsministeriet af forvaltningsnævnets sekretariat

i en skrivelse af 3. februar 1956, hvori samtidig er gjort opmærksom på, at spørgsmålet har været forelagt forskellige myndigheder og er tiltrådt af Den danske Købstadforening, finansministeriet og justitsministeriet under forudsætning af, at hartkornsangivelserne i matrikel og tingbøger for samtlige ejendomme i købstæderne erstattes med arealangivelser for disse.“

Lovforslaget, der i folketinget blev fremsat og behandlet sammen med forslag til lov om ændringer i lov om udstykning og sammenlægning m. m. af faste ejendomme og forslag til lov om ændringer i lov om landbrugsejendomme (se nærmest efterfølgende sager), blev ved 3. behandling vedtaget uændret og enstemmigt.

---

42. Lov om ændringer i lov om udstykning og sammenlægning m. m. af faste ejendomme. (Landbrugsminister *Skytte*). [A. sp. 1415. C. sp. 877].

Fremsat skriftligt $\frac{7}{3}$ (F. sp. 2944). 1. beh. $\frac{19}{3}$ (F. sp. 3251). Partiernes ordførere: Carl Petersen, Peter Larsen, Reedtz-Thott, Slipsager, Alfred Jørgensen og Fuglsang. Henvist til samme udvalg som forslag til lov om bortfald af hartkorn eller matrikelskyld for ejendomme i købstæder og flækker m. fl. forslag (se nærmest foregående sag). Betænkning (B. sp. 1193) afgivet $\frac{22}{5}$. (Ordfører: Carl Petersen). 2. beh. $\frac{28}{5}$ (F. sp. 4846). 3. beh. $\frac{30}{5}$ (F. sp. 5063). *Loven stadfæstet 7. juni 1958.* (Lovt. nr. 175).

Ved loven foretages følgende ændringer i lov nr. 290 af 31. marts 1949 om udstykning og sammenlægning m. m. af faste ejendomme:

- 1) Ved en ændret affattelse af nævnte lovs § 4, stk. 3, skabes hjemmel til at nægte approbation i tilfælde, hvor der agtes foretaget udstykning i parceller af en størrelse, der er mindre end den i godkendt kommunal vedtægt eller byplan fastsatte, såvel som i tilfælde, hvor parcellerne ikke opfylder de i byggelovgivningen eller i en godkendt byplanvedtægt indeholdte krav om minimumsstørrelse for facadelængde. Ligeledes skabes hjemmel for, at en ejendoms udstykning ikke approberes, hvis der ved udstykningen opstår forhold i strid med vejlovgivningens bestemmelser om adgangs-begrænsning.

- 2) Ved tilføjelse af et *nyt stk. 4 til § 6* i den foran nævnte udstykningslov bestemmes det, at i kommuner, hvor ejendommenes ansættelse til hartkorn er bortfaldet, fordeles eventuelle på en ejendom hvilende halvårslige ydelser for afløst tiende eller kongelige penge ved udstykning efter parcellernes geometriske arealer, dog med fradrag af arealerne for de på matrikelkortet viste veje over parcellerne. Bestemmelsen er nødvendiggjort ved den samtidige gennemførelse af loven om bortfald af hartkorn eller matrikelskyld for ejendomme i købstæder og flækker (se nærmest foregående sag).
- 3) Ved en tilføjelse til udstykningslovens *§ 11 C* undtages arealer, hvorpå der anbringes elektricitetsmaster, sømærker o. lign., fra den som hovedregel gældende bestemmelse, at ingen del af en samlet fast ejendom eller af et umatrikuleret areal for længere tid end 10 år må gives i brug til anden mand, medmindre den pågældende del er blevet særskilt matrikuleret.
- 4) og 5) Ved ændrede affattelser af udstykningslovens *§ 21, stk. 3, og § 30, stk. 2*, indføres for udstykningslovens vedkommende de samme habilitetskrav til boniteringsmænd, landinspektører og hegnsynsmænd, som allerede er gældende for disses vedkommende for så vidt angår hegnsloven, idet man har fundet det uheldigt, at der for udøverne af disse funktioner skulle gælde uensartede habilitetsbestemmelser ved de forskellige arter af forretninger, hvori de deltager.
- 6) For at forebygge, at der ved aftaler om vejservitutter sker tilsidesættelse af de ved udstykningerne truffene og af de kommunale myndigheder og landbrugsministeriet godkendte bestemmelser om vejenes beliggenhed og bredde, bestemmes det ved en ændring af udstykningslovens *§ 44*, at de i denne indeholdte straffebestemmelser for omgåelse af udstykningslovens almindelige regler udvides til at gælde aftale om forlægning eller indsnævring af en i forbindelse med udstykning på matrikelkortet optaget privat vej, når aftalen ikke søges godkendt af vedkommende kommunalråd og matrikelmyndighed.

Lovforslaget, der blev fremsat og behandlet sammen med forslag til lov om bortfald af hartkorn eller matrikelskyld for ejendomme i købstæder og flækker og forslag til lov om ændringer i lov om landbrugsejendomme (se nærmest foregående og nærmest efterfølgende sag), blev ved 3. *behandling* i folketinget vedtaget uændret og enstemmigt.

43. Lov om ændringer i lov om landbrugsejendomme.

(Landbrugsminister *Skytte*). [A. sp. 1421. C. sp. 881].

Fremsat skriftligt $\frac{7}{3}$ (F. sp. 2944). 1. beh. $\frac{19}{3}$ (F. sp. 3251). Partiernes ordførere: Carl Petersen, Peter Larsen, Reedtz-Thott, Slipsager, Alfred Jørgensen og Fuglsang. Henvist til samme udvalg som forslag til lov om bortfald af hartkorn eller matrikelskyld for ejendomme i købstæder og flækker m. fl. forslag, (se ovenfor under nr. 41). Betænkning (B. sp. 1193) afgivet $\frac{22}{5}$ (Ordfører: Carl Petersen). 2. beh. $\frac{28}{5}$ (F. sp. 4846). 3. beh. $\frac{30}{5}$ (F. sp. 5063). *Loven stadfæstet 7. juni 1958.* (Lovt. nr. 174).

Ved loven foretages nogle ændringer i og tilføjelser til lov om landbrugsejendomme (landbrugsloven), hvoraf den betydningsfuldeste er en ændring af nævnte lovs § 1, *stk. 1*, hvorefter mindstestørrelsen for ejendomme, der skal henregnes til landbrugsejendomme, fastsættes til mindst 1 ha geometrisk mål og et grundbeløb, jfr. lov nr. 265 af 27. maj 1950 §§ 3-5, af mindst 2 000 kr.

Mindstestørrelsen har hidtil været 1 ha geometrisk mål og 1 000 kr. grundværdi, hvilket blev fastsat i lov nr. 106 af 3. april 1925 og har været gældende uændret indtil vedtagelsen af denne lov.

Da der siden 1925 er sket en betydelig stigning i den almindelige landbrugsjords ansatte grundværdi — senest ved den 11. alm. vurdering i 1956 — ville, dersom denne mindstestørrelse ikke var blevet ændret, yderligere et større antal ejendomme være blevet inddraget under landbrugslovens bestemmelser, uden at der i øvrigt var sket nogen ændring i disse ejendommers karakter, som rimeliggjorde, at de blev underkastet den hermed følgende opretholdelsespligt.

Som en delvis konsekvens af forannævnte ændring foretages ved en ændring af landbrugslovens § 4, *stk. 2*, en lempelse

i den kommunalrådene pålagte pligt til at give indberetning til landbrugsministeriet om fremkomne nye landbrugsejendomme. Disse indberetninger, der tidligere skulle afgives årligt, afgives herefter periodisk efter landbrugsministeriets nærmere bestemmelse.

Ved tilføjelse af et *nyt stk. 6 til § 19* åbnes der mulighed for for udstykkede ejendommers hovedparceller at bestemme disses størrelse i boniteret mål ved en *beregning* på grundlag af den senest foretagne jordboniteringsforretning, når ejendommen er beliggende i en kommune, hvor hartkornsansættelsen er bortfaldet i henhold til den samtidig med denne lov gennemførte lov om bortfald af hartkorn eller matrikelskyld for ejendomme i købstæder og flækker (se ovenfor under nr. 41).

Ved en tilføjelse til landbrugslovens *§ 27, stk. 4*, gives der landbrugsministeriet adgang til at slette noteringen som landbrugsejendom, når det drejer sig om en ejendom, der som landbrugsejendom er nedlagt før 1. april 1925, selv om nedlæggelsen er foretaget i strid med lovgivningen. Motiveringen er den, at sådan nedlæggelse oftest vil være foretaget af tidligere ejere, hvorfor nuværende ejere af disse ejendomme med nogen grund må kunne antage, at deres ejendomme, der uden påtale ikke har været opretholdt som selvstændige landbrug i over 30 år, må være frigjort for opretholdelsespligten.

Endelig er der ved en ændret affattelse af *§ 30* skabt hjemmel for at pålægge kollektive enheder ansvar for overtrædelse af landbrugslovens bestemmelser.

Foruden de anførte ændringer er der foretaget enkelte mindre ændringer eller tilføjelser af udfyldende eller supplerende karakter.

Lovforslaget, der blev fremsat og behandlet sammen med forslag til lov om bortfald af hartkorn eller matrikelskyld for ejendomme i købstæder og flækker og forslag til lov om ændringer i lov om udstykning og sammenlægning m. m. af faste ejendomme (se de to nærmest foregående sager), blev ved *3. behandling* i folketinget vedtaget uændret og enstemmigt.

---

44. Lov om tillæg til lov om visse landbrugsejendommers brug og overgang til selveje. (Landbrugsminister *Skytte*). [A. sp. 2155. C. sp. 891].

Fremsat skriftligt $14/5$ (F. sp. 4243). 1. beh. $22/5$ (F. sp. 4520). Partiernes ordførere: Carl Petersen, Peter Larsen, H. C. Toft, Aage Fogh, Alfred Jørgensen og Fuglsang. Henvist til samme udvalg som forslag til lov om bortfald af hartkorn eller matrikelskyld for ejendomme i købstæder og flækker m. fl. lovforslag (se ovenfor under nr. 41). Betænkning (B. sp. 1215) afgivet $27/5$. (Ordfører: Carl Petersen). 2. beh. $29/5$ (F. sp. 4919). 3. beh. $2/6$ (F. sp. 5093. *Loven stadfæstet 7. juni 1958.* (Lovt. nr. 173).

Loven er foranlediget af, at det ved lov nr. 174 af 7. juni 1958 om ændringer i lov om landbrugsejendomme blev bestemt, at denne lovs bestemmelser fremtidig kun skulle omfatte ejendomme med et jordtilliggende af mindst 1 ha geometrisk mål og et grundbeløb af mindst 2 000 kr. At den nævnte grundbeløbsgrænse skal træde i stedet for den hidtidige værdigrænse ved 1 000 kr. grundværdi, vil bevirke, at en del af de nuværende landbrugsjendomme vil blive frigjort for landbrugsforpligtelsen, hvilket også — om ikke den heromhandlede lov var blevet gennemført — ville have været tilfældet for nogle af de ejendomme, som omfattes af lov nr. 240 af 7. juni 1952 om visse landbrugsejendommers brug og overgang til selveje. Dette ville bl. a. have medført, at de nuværende brugere af disse ejendomme og disse brugeres efterlevende ægtefæller ville miste deres hidtil sikrede adgang til at kræve deres brugsret forlænget, når en brugsperiode udløber.

Loven går derfor ud på, at reglerne herom i afsnit B, C og F i loven om visse landbrugsejendommers brug og overgang til selveje fremdeles skal finde anvendelse på de pågældende ejendomme, så længe de nuværende brugere og deres efterlevende ægtefæller fortsætter brugen af ejendommene i henhold til nævnte lovs regler. Endvidere sikres der ligesom hidtil deres arvinger og dødsboer adgang til fortsat brug af ejendommen indtil den 1. april i året efter dødsfaldet.

Lovforslaget blev ved 3. behandling i folketinget vedtaget uændret og enstemmigt.

---

45. Lov om udlån til statshusmandsbrug m. m. [Landbrugsminister *Skytte*]. [A. sp. 509. C. sp. 145].

Fremsat skriftligt ¹⁴/₁₁ (F. sp. 838). 1. beh. ²²/₁₁ (F. sp. 918). Partiernes ordførere: Carl Petersen, Niels Eriksen, H. C. Toft, Axel Sørensen, Kristian Kristensen og Fuglsang. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Carl Petersen, Bladt, Ditlevsen, Horn [formand], Lund Jensen, Johs. E. Larsen, Chr. Thomsen, Axel Sørensen [næstformand], Kristian Kristensen, Niels Eriksen, Søren Andersen, Foged, Heick, Sønderup, H. C. Toft, Jørgen Jørgensen (Ullerup) og Thestrup). Betænkning (B. sp. 243) afgivet ¹⁰/₁₂. (Ordfører: Carl Petersen). 2. beh. ¹⁵/₁ (F. sp. 1764). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 267) afgivet ¹⁶/₁. 3. beh. ²¹/₁ (F. sp. 1939). *Loven stadfæstet 5. februar 1958.* (Lovt. nr. 26).

Ved loven stilles i overensstemmelse med reglerne i statshusmandslovens § 17, stk. 1, de fornødne midler til gennemførelse af statshusmandsloven til rådighed for hvert af finansårene 1958-59 og 1959-60, for så vidt angår lån af jordfonden i henhold til statshusmandslovens §§ 17, 18, 19 og 20 dog tillige for finansåret 1960-61 af hensyn til den rettidige tilrettelæggelse af afhændelsen af statsjord til overtagelse pr. 1. april 1960.

Uanset at *byggeomkostningerne* ved opførelse af et statshusmandsbrug ifølge de af det statistiske departement foretagne beregninger var steget med 2,2 pct. i tiden fra 15. august 1956 til 15. august 1957, blev *maksimumsbeløbene* for byggelån såvel i det fremsatte lovforslag som i den vedtagne lov optaget med de samme beløb som i den året før vedtagne udlånslov (årbog 1956-57, side 164). Ligeledes optoges rådighedsbeløbene i lovens §§ 1 og 2 med samme beløb som i den hidtil gældende udlånslov; derimod er der ved en mindre tilføjelse til § 1, stk. 1, samt ved indsættelse af en henvisning til statshusmandslovens § 50, stk. 2 og 3, i § 2, stk. 1, foretaget en ajourføring af disse bestemmelser under hensyntagen til de ved lov nr. 129 af 16. april 1957 om tillæg til statshusmandsloven gennemførte bestemmelser om lån til el- og vandforsyningsanlæg.

De øvrige bestemmelser i lovens §§ 3-11 er uændrede i forhold til den hidtil gældende udlånslov.

Ved fremsættelsen begrundede *landsbrugsministeren* forslaget om en så godt som uændret forlængelse af den hidtil gældende udlånslov med, at der i overensstemmelse med de ønsker, der blev fremsat under behandlingen af den ved lov nr. 129 af 16. april 1957 gennemførte tillægslov til statshusmandsloven, var nedsat en *kommission* til overvejelse af en række spørgsmål vedrørende statshusmandslovgivningen, herunder spørgsmål om ændring af forskellige af de regler om statshusmændenes lånevilkår, som indeholdes i de årlige udlånslove. Kommissionen forventedes at afslutte sit arbejde i foråret 1958, og ministeren fandt det da rimeligt for indeværende år at videreføre lovgivningen efter de hidtil gældende retningslinjer.

Med samme begrundelse fik lovforslaget ved *1. behandling* tilslutning fra ordførerne for socialdemokratiet, venstre, det radikale venstre og retsforbundet, mens *H. C. Toft* (KF) gik imod lovforslaget, idet han ønskede rådighedsbeløbene nedsat og statens udlånsvirksomhed begrænset til oprettelse af nye husmandsbrug i tyndt befolkede dele af Sønderjylland, til oprettelse af brug på indvundne arealer samt til tillægsjord for husmandsbrug, der er for små. *Fuglsang* (DK) kunne medvirke til lovforslagets gennemførelse, men han var utilfreds med fastholdelsen af såvel maksimums- som rådighedsbeløbenes størrelse.

Efter at et fra kommunistisk side stillet ændringsforslag om forhøjelse af maksimums- og rådighedsbeløbene var blevet forkastet ved 2. behandling, vedtoges lovforslaget ved *3. behandling* uændret og enstemmigt med 117 stemmer, idet 25 medlemmer (KF) undlod at stemme.

---

46. Lov om udlån til arbejderboliger på landet. (Landbrugsminister *Skytte*). [A. sp. 517. C. sp. 89].

Fremsat skriftligt ¹⁴/₁₁ (F. sp. 839). 1. beh. ²²/₁₁ (F. sp. 930). Partiernes ordførere: Bladt, Niels Eriksen, Clausen (Olufskjær), Kirkegaard, Kristian Kristensen og Fuglsang. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Bladt, Ditlevsen, Horn, Lund Jensen [næstformand], Th. Mikkelsen [formand], Carl Petersen, Chr. Thomsen, Kirkegaard, Kristian Kristensen, Niels Eriksen, Søren Andersen, Heick, Peter Larsen, Sønderup, Clausen (Olufskjær), H. C. Toft og Adolph Sørensen). Betænkning (B. sp. 235) afgivet ⁶/₁₂. (Ordfører: Bladt). 2. beh. ¹¹/₁₂ (F. sp. 1566). 3. beh. ¹³/₁₂ (F. sp. 1740). *Loven stadfæstet 21. december 1957.* (Lovt. nr. 297).

I overensstemmelse med reglerne i § 9, stk. 2, i lovbekendtgørelse nr. 125 af 25. april 1955 stilles ved nærværende lov de

fornødne midler til opførelse af arbejderboliger på landet til rådighed for hvert af *finansårene 1958-59 og 1959-60* — for så vidt angår byggelån af jordfonden dog tillige for finansåret 1960-61.

Ved loven forskydes bevillingerne et finansår i forhold til lov nr. 334 af 19. december 1956 om udlån til arbejderboliger på landet (årbog 1956-57, side 170). Rådighedsbeløbene i §§ 1 og 2 er optaget med uændrede beløb, ligesom maksimumsbeløbene for jordkøbslån og byggelån, for tilskud til indfrielse af pantegæld samt for ekstraordinær forhøjelse af det sædvanlige maksimum for byggelån i §§ 4-7 er optaget med samme beløb som i den tidligere gældende udlånslov.

Ved lovens § 8 foretages en ændring i loven om opførelse af arbejderboliger på landet, jfr. lovbekendtgørelse nr. 125 af 25. april 1955, idet dennes § 28, stk. 2, får følgende nye affattelse:

„Landbrugsministeren bemyndiges til at træffe de til lovens gennemførelse fornødne foranstaltninger og kan til enhver tid i det omfang, han finder det begrundet i hensynet til en hensigtsmæssig administration, bemyndige *statens jordlovsudvalg* til at behandle og — under appel til landbrugsministeren — afgøre sager, hvis afgørelse ifølge lovens kap. III-VI er henlagt til landbrugsministeren, og som ikke er af principiel karakter.“

Herved lovfæstes en hidtil fulgt praksis med hensyn til administrative bemyndigelser til statens jordlovsudvalg.

Lovforslaget blev ved 1. behandling anbefalet af ordførerne for samtlige partier. Dog efterlyste *Clausen* (Olufskjær) (KF) en imødekommelse af det ønske om en ændring af afdragsreglerne, der var blevet givet udtryk for i betænkningen fra det udvalg, der året i forvejen havde behandlet den tilsvarende udlånslov. *Kristian Kristensen* (DR) fandt denne lovgivning nødvendig og rimelig, men kunne ønske, at den med loven følgende mulighed for på rimelige vilkår at få eget hus og hjem blev gjort afhængig af, at man selv havde præsteret en forudgående opsparing. *Fuglsang* (DK) beklagede derimod, at lånegrænserne ikke forhøjedes svarende til stigningen i byggepriserne.

I udvalgets betænkning anførtes, at man med landbrugsministeren havde drøftet spørgsmål vedrørende en eventuel ændring af

afragestiden for bygge- og jordkøbslånene og den praksis, der er anlagt vedrørende ejerskifte af arbejderboliger på landet. Om resultatet af disse drøftelser oplyses i betænkningen følgende:

„Landbrugsministeren gav udvalget tilsagn om, at han ville lade den kommission, der har udlånsreglerne i statshusmandsloven til behandling, underkaste også reglerne vedrørende afdragstiden for arbejderboliger samt reglerne vedrørende ejerskifte en dybtgående behandling.

Udvalget forudsætter, at kommissionsbetænkningen foreligger for udvalget i god tid inden udlånslovens genfremsættelse.“

Lovforslaget vedtoges ved 3. behandling uændret og enstemmigt med 142 stemmer.

---

47. Lov om den kgl. veterinær- og landbohøjskole. (Landbrugsminister *Skytte*). [A. sp. 1403. C. sp. 887].

Fremsat skriftligt $\frac{7}{3}$ (F. sp. 2942). 1. beh. $\frac{14}{3}$ (F. sp. 3154). Partiernes ordførere: Chr. Thomsen, Harald Nielsen, Niels Ravn, Slipsager, Alfred Jørgensen og Fuglsang. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Chr. Thomsen, Alsing Andersen [formand], Poul Hansen (Grenå), Kolbjørn, Th. Mikkelsen, Schrøder, Astrid Skjoldbo, Slipsager [næstformand], Alfred Jørgensen, Harald Nielsen, Damsgaard, From, Henry Hansen, Sønderup, Niels Ravn, Reedtz-Thott og H. C. Toft). Betænkning (B. sp. 1197) afgivet $\frac{22}{5}$. (Ordfører: Chr. Thomsen). 2. beh. $\frac{28}{5}$ (F. sp. 4844). 3. beh. $\frac{30}{5}$ (F. sp. 5064). *Loven stadfæstet 7. juni 1958.* (Lovt. nr. 177).

Loven gennemførtes efter indstilling fra den kgl. veterinær- og landbohøjskole, som havde ønsket, at der blev fastsat nye bestemmelser for højskolens styrelse og virksomhed, for besættelse af lærerstillinger og for tildeling af videnskabelige grader.

Højskolen oprettedes ved en lov af 8. marts 1856, hvis bestemmelser senere er udbygget ved en række tillægslove og kongelige anordninger samt ved undervisnings- og eksamensplaner m. v. Da flere af lovbestemmelserne efterhånden var blevet forældede eller havde mistet deres betydning, fremsatte landbrugsministeren forslaget til nærværende lov, hvis vedtagelse gør det muligt, at de for højskolens funktion nødvendige regler kan udformes ved kgl. anordninger i overensstemmelse

med tidens krav, på samme måde som det er tilfældet ved de andre højere læreanstalter.

Højskolen er iflg. § 1 statens højere læreanstalt til *uddannelse* på videnskabeligt grundlag af veterinærer, landbrugs-kandidater, landinspektører, havebrugskandidater, forstkan-didater og mejeribrugskandidater. Udvidelse af undervisningen til at omfatte andre studieretninger kan ske ved kgl. anordning. Højskolen har foruden de nævnte undervisningsformål til op-gave at drive *forskning* inden for de hertil knyttede særlige almene videnskaber.

I § 2 bestemmes dels, at højskolen som hidtil står under *overtilsyn af landbrugsministeriet*, dels at højskolen fremtidig skal ledes af en *rektor* i forbindelse med *lærerforsamlingen*, dennes forretningsudvalg, nedennævnte *fagråd* og en *admini-strativ chef*.

Lærerforsamlingen svarer til det tidligere undervisnings-råd, der ved forberedende behandling af sagerne deltes i vete-rinærafdelingen, jordbrugsafdelingen og afdelingen for grund-og hjælpevidenskaberne, og hvis tre afdelingsformænd sammen med undervisningsrådets sekretær og med denne som formand dannede et forretningsudvalg.

Ved de nye bestemmelser, som agtes fastsat i henhold til loven, er det hensigten at *udvide forretningsudvalget og dets opgaver* betydeligt. Udvalget skal således bestå af rektor (som formand), prorektor, lærerforsamlingens sekretær, formanden og næstformanden for fagrådet for grundvidenskaberne, for-manden og næstformanden for det veterinærvidenskabelige fagråd og formanden samt fem repræsentanter for det jord-brugsvidenskabelige fagråd. Mens det hidtidige forretningsud-valgs opgaver var ret begrænsede og i det væsentlige indskræn-kede sig til at virke som mellemed mellem undervisningsrådet og de forskellige afdelinger og de enkelte lærere, vil forret-ningsudvalget nu få til opgave at sammenarbejde og godkende fagrådernes og andre organers beslutninger i sager, der kræver ensartethed og samordning de enkelte fagråd og studieretninger imellem.

Fagrådene svarer til de hidtidige afdelinger under under-

visningsrådet, men får ved de nye bestemmelser tillagt en række nærmere præciserede opgaver, hvorved de opnår en vis selvstændighed, der *nærmer sig en fakultetsordning*. Fagrådene skal således behandle sager vedrørende oprettelse, omdannelse og besættelse af lærerposter og stillinger som forstandere for selvstændige forskningsafdelinger, afgive indstilling til forretningsudvalget om valg af censorer ved højskolens eksaminer og i øvrigt i alle sager, som har direkte faglig tilknytning til vedkommende fagråd. Endvidere agtes afgørelsen med hensyn til antagelse af doktorarbejder og godkendelse af forsvaret for disse henlagt til fagrådene.

Ligesom ved de øvrige højere læreanstalter skal højskolens leder — bestemmelsen herom findes i § 3 — betegnes som *rektor* (tidligere: direktør). Rektor ansættes ved kgl. resolution for 5 år efter indstilling fra lærerforsamlingen. Desuden ansættes for 2 år en *prorektor*.

Iflg. § 4 fastsættes de nærmere regler om højskolens styrelse og virksomhed, om besættelse af lærerstillinger samt om tildeling af videnskabelige grader ved kgl. anordning.

§ 5 pålægger rektor — som hidtil — at afgive en årlig beretning til landbrugsministeriet om højskolens virksomhed.

Endelig ophæver § 6 de hidtil gældende lovbestemmelser vedrørende landbohøjskolen.

Ved fremsættelsen af lovforslaget anførte *landbrugsministeren* bl. a.:

„Som det fremgår af bemærkningerne til forslaget, er flere af de for højskolen gældende lovbestemmelser og af de dertil knyttede administrative bestemmelser forældede, og andre er nu uden betydning.

Bestemmelserne om den indbyrdes kompetence mellem højskolens besluttende organer og mellem disse og ministeriet har da også vist sig ikke længere at være tilstrækkelige, og *ombudsmanden* har i 1956 i sin betænkning vedrørende den såkaldte „Wambergssag“ henstillet, at de gældende regler om erhvervelse af doktorgrader ved højskolen optages til revision.

Allerede forinden havde højskolens undervisningsråd nedsat et *udvalg* med den opgave at gennemgå alle de gældende bestemmelser vedrørende den kgl. veterinær- og landbohøjskole og fremkomme med forslag til modernisering af bestemmelserne i overensstemmelse med tidens krav og de nuværende faktiske forhold på højskolen.

Man har herved sammenholdt bestemmelserne med de nyere bestemmelser vedrørende universiteterne og de større tekniske højskoler, og man har i det omfang, disses bestemmelser fandtes mere hensigtsmæssige og derhos egnede til at overføre på landbohøjskolens forhold, tilpasset de hidtidige bestemmelser til de for universiteterne m. v. gældende bestemmelser. Den 8. december 1956 har højskolen efter forhandlinger med ministeriet indsendt *udkast til kongelige anordninger* dels vedrørende højskolens ledelse og administration, dels om ansættelse af professorer og docenter og dels om erhvervelse af videnskabelige grader ved højskolen. Alle disse udkast er tiltrådt af højskolens undervisningsråd. Lovforslagets hensigt er navnlig at skabe fornøden hjemmel for udstedelse af de nævnte anordninger, hvilket næppe kan siges at foreligge, da landbohøjskolens oprettelse og videre udvikling i modsætning til, hvad der gælder Københavns universitet og Danmarks tekniske højskole, hidtil har hvilet på lovgivning.“

Lovforslaget mødte i folketinget tilslutning fra alle sider. Det vedtoges uændret og enstemmigt.

---

48. Lov om afholdelse af frivillig offentlig auktion over indenlandske pelsdyrskind og huder. (Landbrugsminister *Skytte*). [A. sp. 1429. C. sp. 343].

Fremsat skriftligt $\frac{7}{3}$ (F. sp. 2946). 1. beh. $\frac{14}{3}$ (F. sp. 3136). Partiernes ordførere: K. Axel Nielsen, Heilesen, Ninn-Hansen, Helge Larsen, Alfred Jørgensen og Fuglsang. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (K. Axel Nielsen, Chr. Christiansen, Francke, Andreas Hansen, Waldemar Laursen, Poul Nilsson, Chr. Thomsen [formand], Helge Larsen [næstformand], Alfred Jørgensen, Heilesen, Henry Christensen, Gideon, Justesen, Helga Pedersen, Ninn-Hansen, Hanne Budtz og Clausen (Olufskjær)). Betænkning (B. sp. 823) afgivet $\frac{23}{4}$. (Ordfører: K. Axel Nielsen). 2. beh. $\frac{13}{5}$ (F. sp. 4137). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. 3. beh. $\frac{20}{5}$ (F. sp. 4322). *Loven stadfæstet 7. juni 1958.* (Lovt. nr. 178).

Ved loven bemyndiges landbrugsministeriet til at meddele dertil egnede personer bevilling til i den kommune, hvor pågældende er bosat, uden auktionslederens mellemkomst og uden at betale auktionsafgift at afholde frivillig offentlig auktion over skind af indenlandske pelsdyr samt over huder af kvæg, kalve, heste og får, der er opdrættet her i landet.

Forinden bevillingen meddeles, gives der dog kommunalbestyrelsen lejlighed til at erklære sig om andragendet.

En sådan bevilling kan også meddeles producentforeninger og lignende sammenslutninger under forudsætning af, at foreningens vedtægter indeholder en bestemmelse om, at enhver producent af indenlandske pelsdyrskind eller huder kan blive medlem af foreningen. Den repræsentant for foreningen, der skal afholde auktionerne, skal godkendes af landbrugsministeren.

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Det fremgik af de *bemærkninger*, der ledsagede lovforslaget ved fremsættelsen, at der allerede i folketingsåret 1956-57 over for det folketingsudvalg, der behandlede det af finansministeren da fremsatte forslag til lov om forhøjelse af retsafgifterne (vedtaget og stadfæstet som lov nr. 112 af 12. april 1957 — se årbog 1956-57, side 133), fra Dansk Pelsdyravlerforening var fremsat en anmodning om fritagelse for auktionsafgift af pelsdyrauktionerne. Loven af 12. april 1957 kom ikke til at berøre auktionsafgifterne, men i udvalgets betænkning udtaltes det enstemmigt, at auktioner over pelsdyrskind efter udvalgets opfattelse i lighed med fiskeauktioner, gartnerauktioner og avlsdyrauktioner burde fritages for den i lov nr. 138 af 24. april 1935 foreskrevne afgift, og udvalget henstillede derfor til finansministeren at tage under overvejelse at fremsætte lovforslag herom. Finansministeren modtog denne henstilling og udtrykte håb om, at der i næste samling kunne fremsættes lovforslag herom.

Landbrugsministeren erklærede sig enig heri og fremhævede ved *fremsættelsen*, at det ville være af væsentlig betydning for pelsdyravlererhvervet, der var ude for en særdeles hård international konkurrence, at der blev givet pelsdyravlerne mulighed for at afholde afgiftsfri auktioner, navnlig da auktionerne i Sverige, Norge, Finland og England, der for en stor del besøges af de samme opkøbere, er afgiftsfri.

Under *udvalgsbehandlingen* udvidedes lovforslagets bestemmelser, der oprindeligt kun omfattede pelsdyrskind, til også at omhandle huder af kvæg, heste og får, hvilket skete efter henstilling fra Danske Provinslagtermestres Hudeauktionssalg.

Lovforslaget, der ved 1. behandling blev anbefalet af ordførerne for samtlige partier, blev ved 3. behandling vedtaget enstemmigt.

---

49. Lov om ændring i lov om bekæmpelse af skadeligt dyre- og fuglevildt. (Landbrugsminister *Skytte*). [A. sp. 131. C. sp. 93].

Fremsat skriftligt $24/10$ (F. sp. 304). 1. beh. $30/10$ (F. sp. 403). Partiernes ordførere: Johs. E. Larsen, Ejnar Hansen, Asger Jensen, Slipsager, Kristian Kristensen og Fuglsang. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Johs. E. Larsen, Bladt, Lund Jensen, Th. Mikkelsen, Poul Nilsson, P. A. Rasmussen, Chr. Thomsen [formand], Slipsager [næstformand], Kristian Kristensen, Ejnar Hansen, Søren Jensen, Kr. Juul, Conrad Kofoed, Sønderup, Clausen (Olufskjær), Asger Jensen og Aage Petersen). Betænkning (B. sp. 205) afgivet $5/12$. (Ordfører: Johs. E. Larsen). 2. beh. $10/12$ (F. sp. 1514). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 245) afgivet $11/12$. 3. beh. $13/12$ (F. sp. 1741). *Loven stadfæstet 21. december 1957.* (Lovt. nr. 299).

Ved loven gennemføres følgende ændringer i lov nr. 109 af 31. marts 1953 om bekæmpelse af skadeligt dyre- og fuglevildt:

Ved en ændring af § 1, stk. 1, inddrages skovbevoksninger på under 5 ha under det bekæmpelsesområde, for hvilket landbrugsministeren kan foreskrive en rationel bekæmpelse af *muldvarpe*.

Ved en tilføjelse af to nye stykker (stk. 3 og 4) til § 1 skabes der hjemmel for kommunalbestyrelserne til selv at træffe beslutning om iværksættelse af bekæmpelse og til ved kommunalt samarbejde at gøre bekæmpelsen mere effektiv i egne, hvor muldvarpen volder land- og havebruget samt frugtavlens m. m. betydelig skade.

Ved en ny affattelse af § 2 ophæves kravet om autorisation for *giftudlæggerne*; dog foreskrives det, at disse fremtidigt skal være forsynet med legitimation fra kommunen.

Endelig bestemmes det i en ny affattelse af § 3, at *kommunerne* i fremtiden endeligt skal afholde de med bekæmpelsen forbundne *udgifter*.

Lovforslaget vedtoges ved 3. behandling enstemmigt med 143 stemmer.

---

50. Lov om brunkullejer. (Landbrugsminister *Skytte*).
[A. sp. 1397. C. sp. 893].

Fremsat skriftligt $\frac{7}{3}$ (F. sp. 2946). 1. beh. $\frac{14}{3}$ (F. sp. 3140). Partiernes ordførere: Chr. Thomsen, Harald Nielsen, Fanger, Kirkegaard, Alfred Jørgensen og Fuglsang. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Chr. Thomsen, Bladt, Boye Hansen, Hjortnæs, M. Larsen (Kolding), Poul Nilsson, Peter Ravn [formand], Kirkegaard, Alfred Jørgensen [næstformand], Harald Nielsen, Foged, Holmberg, Ejner Kristensen, Sønderup, Fanger, Egon Lauritzen og Thestrup). Betænkning (B. sp. 1109) afgivet $\frac{20}{5}$. (Ordfører: Chr. Thomsen). 2. beh. $\frac{28}{5}$ (F. sp. 4841). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. 3. beh. $\frac{2}{6}$ (F. sp. 5094). *Loven stadfæstet 7. juni 1958.* (Lovt. nr. 172).

Ved loven tilvejebringes lovhjæmmel dels for en fortsættelse af det arbejde, der i det meste af en halv snes år har fundet sted med *tilplantning af afgravede brunkularealer i Jylland*, dels for en ordning, der kan sikre, at der ikke fremtidig opstår arealer, der på grund af stedfunden brunkulgravning kommer til at henligge i en landskabeligt skæmmende forfatning og eventuelt tillige frembyde fare for sandpiskning og jordskred.

Med hensyn til den allerede igangværende og den fremtidige brunkulbrydning bestemmes i § 1, at åbning af et nyt leje, genoptagelse af en tidligere ophørt drift af et leje eller fortsættelse ud over tre måneder fra lovens ikrafttræden af en igangværende brunkulbrydning ikke må finde sted, medmindre det ved en af landbrugsministeriet godkendt plan og fornøden sikkerhedsstillelse er sikret, at de arealer, der benyttes til gravning og materialeaflægning efter lovens ikrafttræden, ved passende behandling og plantning bliver bragt i en sådan stand, at de forannævnte ulemper ikke fremkommer. Gennemfører producenten ikke selv disse foranstaltninger i overensstemmelse med planen, kan ministeriet foranledige dem gennemført for hans regning og hertil anvende de deponerede midler.

For brunkullejer, i hvilke brydning er endeligt ophørt inden 3 måneder efter lovens ikrafttræden, bemyndiges landbrugsministeren i § 2 til i finansårene fra 1958-59 til 1962-63

at anvende i alt indtil 300 000 kr. af statskassens midler til løsning af opgaver angående tilplantning m. m. Endelig åbnes der i samme paragraf mulighed for, at Hedeselskabet, når forholdene taler derfor, kan overtage de pågældende arealer og drage omsorg for deres tilplantning.

Lovforslaget, der under 1. behandling i folketinget opnåede tilslutning fra samtlige ordførere, undergik under udvalgsbehandlingen den ændring, at den af landbrugsministeren i § 2 søgte bevilling, der i det fremsatte forslag kun lød på 150 000 kr., blev forhøjet til det dobbelte, ligesom det også var på udvalgets foranledning, at bestemmelsen om den specielle mulighed for Hedeselskabets overtagelse af disse arealer blev indsat.

Lovforslaget blev ved 3. behandling vedtaget enstemmigt.

---

51. Lov om ind- og udførsel af fisk. (Fiskeriminister *Oluf Pedersen*). [A. sp. 23. C. sp. 67].

Fremsat skriftligt ²/₁₀ (F. sp. 32). 1. beh. ²³/₁₀ (F. sp. 284). Partiernes ordførere: Johs. E. Larsen, Gideon, Jacob Pedersen, Slipsager, Kristian Kristensen og Lynnerup Nielsen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Johs. E. Larsen, Poul Hansen (Grenå), Poul Hansen (Svendborg), Lund Jensen (fra ⁵/₁₁ Chr. Christensen), Mørk [formand], K. Axel Nielsen, Peter Nielsen, Slipsager [næstformand], Kristian Kristensen, Gideon, Jens Chr. Christensen, Damsgaard, Skov Jørgensen, Conrad Koføed, Jacob Pedersen, Baagø og H. C. Toft). Betænkning (B. sp. 185) afgivet ⁴/₁₂. (Ordfører: Johs. E. Larsen). 2. beh. ¹⁰/₁₂ (F. sp. 1508). 3. beh. ¹²/₁₂ (F. sp. 1718). *Loven stadfæstet 21. december 1957.* (Lovt. nr. 295).

Loven opretholder for 1958 den på dette område gældende ordning, der for 1957 var fastsat i lov nr. 307 af 27. november 1956 (årbog 1956-57, side 172).

Lovens indhold er følgende:

§ 1. Fiskeriministeren kan for at regulere ind- og udførslen af fisk og fiskevarer i overensstemmelse med indgåede handelsaftaler udstede forbud mod indførsel her i landet og udførsel her fra landet af fersk og enhver form for behandlet eller tilberedt fisk, krebs- og skaldyr samt i øvrigt påbyde, at ind- og

udførelse af nævnte varer kun må finde sted under iagttagelse af de forskrifter, han i så henseende måtte fastsætte.

§ 2. *Overtrædelse* af de i medfør af denne lov fastsatte bestemmelser straffes med bøder ikke under 100 kr., i gentagelsestilfælde ikke under 200 kr. Sagerne behandles som politisager. Bødebeløbene indbetales til fiskeriministeriet og anvendes fortrinsvis til omplantning, udsætning af yngel og dygtiggørelse af de erhvervet tilknyttede personer og i øvrigt til andre særlige formål, der tjener til fremme af det danske fiskerierhvervs fællesinteresser. Den nærmere bestemmelse om beløbenes anvendelse træffes af fiskeriministeren i samråd med finansministeren efter forudgående forhandling med fiskerierhvervets hovedorganisationer.

§ 3. Denne lov træder i kraft den 1. januar 1958 og har gyldighed indtil *udgangen af året 1958*.

Ved fremsættelsen af lovforslaget anførte *fiskeriministeren*:

„Lovforslaget går ud på en uændret videreførelse for 1958 af bestemmelserne i den nugældende lov, der udløber med udgangen af indeværende kalenderår.

De overvejelser, der foregår vedrørende spørgsmålet om det økonomiske samarbejde i fremtiden mellem de vesteuropæiske lande, og Danmarks endnu uafklarede stilling til de foreliggende planer gør det efter min opfattelse naturligt ikke for tiden at ændre ved den nu gennem en årrække eksisterende lovgivning.

Hvorledes handelen med fisk vil udvikle sig, såfremt en af eller begge de foreliggende planer om det europæiske samarbejde gennemføres, er det umuligt på nærværende tidspunkt at udtale sig om med nogen sikkerhed, men der må i denne forbindelse erindres om, at landbrugsvarer, hvorunder fisk og fiskeprodukter i denne forbindelse henhører, ikke er foreslået medtaget i frihandelsområdet, og at den eksisterende traktat om en europæisk toldunion forudsætter, at der gennemføres særlige markedsordninger vedrørende landbrugs- og fiskerierhvervene.

Jeg kan endelig tilføje, at der fra alle grene inden for fiskerierhvervet er givet tilslutning til forlængelse af lovgivningen om ind- og udførsel af fisk, og jeg kan tilsige, at man fra fiskeriministeriets side som hidtil vil bestræbe sig på at begrænse indgrebene over for den frie handel med fisk og fiskevarer mest muligt.“

Mens retsforbundet året før havde stemt imod det tilsvarende lovforslag, vedtoges nærværende lovforslag uændret og enstemmigt.

Som begrundelse for retsforbundets ændrede stilling til sagen udtalte partiets ordfører, *Kristian Kristensen*, ved lovforslagets 1. behandling:

„De forhandlinger, vi for øjeblikket står i om forskellige fællesmarkedsplaner, som kan føre til, at der måske om et år foreligger en helt ny situation for vor udenrigshandel også med fisk og fiskeriprodukter, kan alene være grund nok til, at vi ikke i øjeblikket giver os til at ændre de regler, der gælder for ind- og udførsel af fisk, men forlænger den nugældende lov i uændret form. Det er en lov, som lægger en stor bemyndigelse i fiskeriministerens hånd, men jeg tror, vi har god grund til at forvente, at loven i det kommende år vil blive administreret så liberalt, som det overhovedet er muligt efter dens bogstav.“

---

52. Lov om ændring i lov om støtte til nybygning af færøske fiskerfartøjer m. v. (Fiskeriminister *Oluf Pedersen*). [A. sp. 1151. C. sp. 317].

Fremsat skriftligt ²⁴/₁ (F. sp. 2093). 1. beh. ⁴/₂ (F. sp. 2357). Partiernes ordførere: Dupont, Gideon, Baagø, Slipsager, Gøting og Lynnerup Nielsen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Dupont, Chr. Christiansen, Poul Hansen (Grenå), Lund Jensen, Johs. E. Larsen [formand], Mørk, K. Axel Nielsen, Slipsager [næstformand], Gøting, Gideon, Damsgaard, Søren Jensen, Conrad Kofoed, Johan Poulsen, Baagø, Fanger og Adolph Sørensen). Betænkning (B. sp. 617) afgivet ¹⁰/₄. (Ordfører: Dupont). 2. beh. ¹⁵/₄ (F. sp. 3709). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 619) afgivet ¹⁸/₄. 3. beh. ¹⁸/₄ (F. sp. 3922). *Loven stadfæstet 6. maj 1958*. (Lovt. nr. 118).

Ved loven ændres de hidtil gældende bestemmelser vedrørende støtte til nybygning af færøske fiskerfartøjer, hvorefter der for finansårene 1957-58, 1958-59 og 1959-60 kunne stilles i alt 2,5 mill. kr. til rådighed til dette formål i form af statslån inden for 65 pct. af lånegrænsen for de pågældende fartøjer. Efter lovændringen kan fiskeriministeren ifølge den nye § 1 inden for et beløb af i alt 7 mill. kr. — med højst 2 mill. kr. inden for hvert af finansårene 1958-59 og 1959-60 og derefter i finansårene 1960-61, 1961-62, 1962-63, 1963-64 og 1964-65 med højst 1 mill. kr. årlig — yde lån af statskassen til nybygning af færøske fiskerfartøjer, til anskaffelse af sådanne fartøjer, bygget inden for de sidste 5 år, samt til udskiftning

af motoranlæg og installation af nye tekniske anlæg i sådanne fartøjer.

Ved denne ændring bliver der ud over de beløb, der med hjemmel i den hidtidige lov kunne stilles til rådighed, tale om en forhøjelse af det samlede udlånsbeløb med ca. 5 mill. kr. Lånene ydes med *indtil 20 pct. af værdien* af det sejlfærdige fartøj (mod hidtil højst 15 pct.) og sikres ved pantebreve med pantesikkerhed *inden for 70 pct. af lånegrænsen* (mod hidtil 65 pct.).

Baggrunden for lovforslagets fremsættelse var, at regeringen fra Færøernes landsstyre havde modtaget en henvendelse om støtte til en mere omfattende *fornyelse af fiskerflåden*, end de hidtil eksisterende lånemuligheder gav grundlag for. Om behovet for en sådan fornyelse oplystes følgende i de bemærkninger, der ledsagede lovforslaget:

„Den færøske fiskerflåde består af 186 fartøjer, fordelt således efter størrelse: trawlere 21, motortrawlere 11 og kuttere 154. Af kutterne er ca. 70 bygget i tiden 1875-1900. Af disse fartøjer er for tiden 20 oplagt, idet det er økonomisk uoverkommeligt for rederne at bekoste de nødvendige reparationer, og yderligere 35-40 af fartøjerne er dels på grund af alder, dels på grund af den intensive benyttelse ved de senere års sildefiskeri i en sådan forfatning, at skibstilsynet anser en udskiftning for nødvendig. Trawlerflåden består foruden af nogle nyanskaffelser fra de seneste år af gamle kulfyrede trawlere, anskaffet umiddelbart efter krigen i England og Island til forholdsvis høje priser. Det utilstrækkelige antal fiskerfartøjer og fiskerflådens høje alder med de heraf følgende ringe mand-skabslokaler og indtjeningsmuligheder for fiskerne har bevirket, at *ca. 1 500 færøske fiskere, d. v. s. over en tredjedel af det samlede antal, har søgt beskæftigelse andetsteds, hovedsagelig i islandske fartøjer.* Dette går tillige ud over beskæftigelsen i land ved behandling og tilvirkning af fisken, og man giver fra færøsk side udtryk for alvorlig bekymring for denne udvikling og fremhæver, at det af hensyn til det færøske samfunds økonomi er af afgørende betydning, at der skaffes beskæftigelse på Færøerne for disse fiskere.“

Under forhandlingerne med repræsentanter for bl. a. Færøernes landsstyre og det færøske fiskerierhverv er der foreløbig opnået enighed om anskaffelse af 8 større lineskibe med fryserum, 8 kuttere à 80 BRT samt 3 trawlere. Udgifterne hertil, der anslås til i alt ca. 36,2 mill. kr., forudsættes tilvejebragt på den måde, at der som lån ydes 18,1 mill. kr. fra Færøernes Realkreditinstitut og 6,4 mill. kr. fra staten, ligesom der i tilskud fra lagtinget ydes andre 6,4 mill. kr., mens rederne selv skal fremskaffe de resterende 5,3 mill. kr.

Lovforslaget fik ved *1. behandling* tilslutning fra alle partier

med undtagelse af det konservative folkeparti, der gik imod en finansiering ved statslån. I overensstemmelse hermed fremsatte de konservative medlemmer af det udvalg, der nedsattes til behandling af lovforslaget, følgende udtalelse i den af udvalget afgivne *betænkning*:

„Et *mindretal* (Baagø, Fanger og Adolph Sørensen) kan ikke medvirke til lovforslagets gennemførelse, men ønsker samtidig at udtale, at det konservative folkeparti gerne ville have medvirket til gennemførelse af en statsgarantiordning vedrørende lån, optaget på det almindelige lånemarked, til anvendelse til de i lovforslaget angivne formål.“

Af betænkningen fremgik det i øvrigt, at der under udvalgets drøftelser var blevet peget på det ønskelige i, at den i lovforslaget omhandlede støtte til nybygning af færøske fiskerfartøjer og installation af motorer eller tekniske anlæg i højere grad end hidtil efter krigen ydes til arbejder, der udføres på *danske eller færøske værfter*, når forholdene i øvrigt ikke taler for at lade arbejdet udføre andre steder.

Lovforslaget blev ved 3. *behandling* vedtaget uden ændringer med 100 stemmer mod 20 (KF).

---

53. Lov om ændring af lov vedrørende personlig skat til kommunen. (Indenrigsminister *Søren Olesen*). [A. sp. 451. C. sp. 121].

Fremsat skriftligt $\frac{5}{11}$ (F. sp. 564). 1. beh. $\frac{13}{11}$ (F. sp. 816). Partiernes ordførere: Hans Knudsen, Alfred Bøgh, Poul Møller, Aage Fogh, Niels Andersen og Alfred Jensen. Henvist til samme udvalg som forslag til lov om påligning af indkomst- og formueskat til staten m. m. Betænkning (B. sp. 209) afgivet $\frac{5}{12}$. (Ordfører: Hans Knudsen). 2. beh. $\frac{10}{12}$ (F. sp. 1494). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 249) afgivet $\frac{11}{12}$. 3. beh. $\frac{13}{12}$ (F. sp. 1749). *Loven stadfæstet 14. december 1957.* (Lovt. nr. 285).

Ved loven foretages en række ændringer i lov nr. 28 af 18. februar 1937 vedrørende personlig skat til kommunen, således som denne lov er ændret ved lov nr. 108 af 31. marts 1938, lov nr. 392 af 12. juli 1946, lov nr. 83 af 8. marts 1949, lov nr. 149 af 31. marts 1949, lov nr. 20 af 27. januar 1950 og lov nr. 124 af 13. april 1954 (årbog 1953-54, side 199).

Nogle af disse ændringer er kun af redaktionel karakter. Andre har til formål at tilpasse de pågældende bestemmelser

efter udviklingen i de senere år. Særlig skal nævnes, at man har fundet det nødvendigt at bringe den kommunale skattelovgivnings regler vedrørende skattepligtens ophør for *personer, der har forladt landet*, i overensstemmelse med, hvad der herom blev fastsat i ligningsloven for skatteåret 1958-59.

Det skal tilføjes, at flere af ændringerne er overført fra det i 1956-57 fremsatte lovforslag om ændring af loven om personlig skat til kommunen (årbog 1956-57, side 458).

Om de væsentligste af lovens bestemmelser anføres:

I kommuneskatteloven har der ikke hidtil været optaget en til statskattelovens § 3, nr. 2, svarende bestemmelse om *skattefrihed for personer, der er ansat ved herværende diplomatiske og konsulære repræsentationer*, men de pågældende har i tilsvarende omfang som fastsat i statskatteloven i praksis altid været fritaget for kommuneskat som følge af de herom gældende folkeretlige regler. Under hensyn til, at skattefritagelsen ved § 2 i lov nr. 339 af 19. december 1956 er blevet begrænset til vederlaget for gesandtskabs- eller konsulatstjenesten, for så vidt det drejer sig om danske statsborgere eller om ikke-danske statsborgere, der ved deres ansættelse ved en herværende udenlandsk diplomatisk eller konsulær repræsentation var fuldt skattepligtige her i landet, bestemmes det i nærværende lovs § 2, at en tilsvarende begrænsning i skattefriheden skal gælde kommuneskatten. I forbindelse hermed har man fundet det naturligt tillige i loven at optage en udtrykkelig bestemmelse om de pågældendes skattefrihed svarende til bestemmelsen i statskattelovens § 3, nr. 2.

Mens skattepligten for den skatteyder, der *opgiver sin bopæl her i landet*, efter den tidligere affattelse af § 5, stk. 2, i kommuneskatteloven bestod indtil udgangen af det skatteår, hvori afrejsen til udlandet fandt sted, bestemmes det nu, at *skattepligten til kommunen ved opgivelse af bopæl her i landet bortfalder ved det pågældende kvartals udgang*.

I forbindelse hermed har man ophævet den hidtil gældende bestemmelse om, at den skat, som det påhviler en skatteyder at betale inden udrejsen af landet, i tilfælde af manglende betaling vil kunne afkræves med en forhøjelse af indtil 50 pct.

Efter statsskattelovens § 2, stk. 1, nr. 2, er en skatteyder, der med bevarelse af bopæl her i landet tager *midlertidigt ophold i udlandet*, vedblivende undergivet fuld skattepligt til staten. Den tilsvarende bestemmelse i kommuneskattelovens § 5, stk. 3, var tidligere udformet således, at skattepligten til kommunen bortfaldt ved opgivelse af bopæl i *den kommune*, hvor skatteyderen ved udrejsen havde fast ophold. Heraf fulgte, at en skatteyder, der under et midlertidigt ophold i udlandet flyttede sin bopæl fra en kommune til en anden, ophørte med at være kommuneskattepligtig, mens statsskattepligten fortsat — så længe opholdet i udlandet måttet anses for midlertidigt — bestod. Da man har fundet det rimeligt, at pligten til at svare kommuneskat i størst muligt omfang falder sammen med pligten til at svare statsskat, er bestemmelsen i kommuneskattelovens § 5, stk. 3, 1. pkt., blevet affattet således, at pligten til at svare kommuneskat for den skatteyder, der midlertidigt opholder sig i udlandet, vedvarer, så længe bopæl her i landet bevares. Bestemmelsen svarer herefter ganske til, hvad der står i statsskattelovens § 2, stk. 1, nr. 2. I stedet for den hidtidige bestemmelse om, at skatten skal tilfalde den kommune, hvor skatteyderen ved udrejsen havde fast ophold, har man samtidig fastsat, at skatteyderen under sit midlertidige ophold i udlandet skal være skattepligtig til den kommune, hvori han har bopæl. En sådan regel, hvorefter flytning af bopælen fra en kommune til en anden vil medføre overgang af skattepligten til den nye bopælskommune efter de almindelige regler om skattepligtens overgang i tilfælde af flytning, er navnlig anset for naturlig i tilfælde, hvor skatteyderens husskand er forblevet her i landet.

Bestemmelserne i kommuneskattelovens § 8 er ført à jour under hensyntagen til de siden 1937 skete ændringer i statsskattelovgivningen og er samtidig tydeliggjort ved omredigering af paragraffens 3 første stykker. Efter den nye formulering er det fremdeles *den ansatte indkomst til statsskat, der lægges til grund ved beregningen af kommuneskatten*, d. v. s. skatteyderens nettoindtægt med de ifølge statsskattelovgivningen anerkendte fradrag for betalte skatter og forsikringer m. v. Det

følger endvidere af bestemmelsens formulering, at de ved statskatteansættelsen foretagne nedsættelser eller forhøjelser af selve den ansatte indkomst også skal have virkning for kommuneskatten. Endelig er det — ligesom i den hidtil gældende lov — fremhævet, at skattelempelser i medfør af statsskatte-lovens § 23, stk. 7, også skal have virkning for kommuneskatten, uagtet lempelser efter denne bestemmelse ikke betragtes som nedslag i selve den ansatte indkomst.

For så vidt angår personer, der ikke er ansat til statsskat, har man ved den nye redaktion af bestemmelsen udtrykkeligt fremhævet, at den særskilte ansættelse til kommuneskat, der i sådanne tilfælde skal foretages, skal ske efter statsskatte-lovgivningens regler om opgørelse af den statsskattepligtige indkomst. Samtidig er det fastsat, at klager over sådanne særskilte ansættelser til kommuneskat skal indgives til og påkendes af statsskattemyndighederne (skatterådet og landsskatteretten).

I samme paragraf har man — i overensstemmelse med, hvad der gælder efter statsskatte-loven — forhøjet den rentesats, der skal benyttes ved beregningen af *renter af for meget erlagt skat*, fra 4 pct. til 5 pct.

I kommuneskatte-lovens § 9, stk. 1, er foretaget den ændring, at forhøjelse af visse arter af indkomster efter „*kildeart*“ ikke mere skal kunne finde sted.

Mens der hidtil i kommuneskatte-lovens § 39 (ligesom i den kommunale valglovs § 7, stk. 2) har været fastsat grænser for, i hvilket omfang *eftergivelse af personlig kommuneskat* skal kunne finde sted, har man nu ophævet disse grænser ved at give paragraffen følgende affattelse:

„Når forholdene i ganske særlig grad taler derfor, kan personlig kommuneskat efter derom indgivet skriftligt andragende helt eller delvis eftergives. Sådant eftergivelse, hvorom beslutning skal træffes af kommunalbestyrelsen i et af sammes møder, kan navnlig bevilges, når skatteyderens indtægt som følge af sygdom, dødsfald, trykkende familieforhold, indkaldelse til militærtjeneste, arbejdsløshed eller andre lignende forhold er blevet væsentligt mindre end den indkomst, der ligger til grund for skatteberegningen, og den pågældendes økonomiske

forhold i øvrigt skønnes at være til hinder for betaling af det fulde skattebeløb.

I Københavns og Frederiksberg kommuner kan det af kommunalbestyrelsen bestemmes, at beføjelsen til at eftergive personlig kommuneskat henlægges til skatterådet eller et af kommunalbestyrelsen i den anledning nedsat udvalg.“

Som begrundelse herfor (bortset fra paragraffens stk. 2, der blev indføjet i folketinget) hedder det i bemærkningerne til lovforslaget:

„Da den kommunale valglov efter den ved lov nr. 335 af 22. december 1953 skete ændring ikke længere opstiller som betingelse for kommunal valgret, at vælgeren på valgets tidspunkt er ansat til at svare kommuneskat, og da bestemmelserne om skattesvarelse som betingelse for kommunal valgret nu er foreslået helt ophævet, ses der ikke af valgretsmæssige hensyn at være nogen begrundelse for at opretholde den nævnte særlige begrænsning i adgangen til at eftergive kommunal skat, og da denne begrænsning i andre henseender kan forekomme mindre rimelig, stilles der herved forslag om, at den bortfalder. Det kan i denne forbindelse anføres, at det i en række tilfælde — ikke mindst, hvor der er tale om indkaldte værnepligtige — forekommer, at skatten til staten eftergives fuldt ud, og at det i sådanne tilfælde, hvor forholdet gennemgående vil være det, at skatteevnen må betragtes som helt bortfaldet, vanskeligt kan forstås af skatteyderne — og af kommunalbestyrelserne ofte vil føles som en mangel — at der ikke tillige kan bevilges fuldstændig eftergivelse af den kommunale skat.

Man skal i tilslutning til det anførte henvise til, at skattelovskommissionen ved § 174 i sit forslag til lov om skat til staten af indkomst, formue og kapitalvinding (kommissionens 2. betænkning, side 140) har stillet forslag om, at kommunerne skal være bemyndiget til at eftergive skat til staten under forudsætning af, at der finder en tilsvarende eftergivelse af den kommunale skat sted, og at der efter kommissionens forslag ikke skal gælde nogen grænse for, i hvilket omfang kommunal skat skal kunne eftergives.“

Kommuneskattelovens § 42 er ligeledes blevet revideret. Den fik — efter at det af indenrigsministeren fremsatte lovforslag på dette punkt var blevet omarbejdet under sagens behandling i folketinget, følgende affattelse:

„Når en skatteyder ikke inden det tidspunkt, hvor udpantning kan begæres, har betalt den ham pålignede personlige kommuneskat, kirkelige afgifter, så længe disse opkræves

ved kommunens foranstaltning, indkomst- og formueskat til staten eller folkepensionsbidrag, har kommunalbestyrelsen ret til ved skriftlig meddelelse til den pågældende skatteydere *arbejdsgiver* at forlange, at arbejdsgiveren i skatteyderens lønning eller provision — herunder enhver forskudsvis udbetaling af løn, provision eller lignende — *tilbageholder* det til fornævnte ydelsers betaling med påløbne strafrenter og gebyrer fornødne beløb, og at dette beløb af arbejdsgiveren indbetales i kommunens kasse. Såfremt skatteyderens arbejdsvederlag udredes direkte af beløb, som skatteyderen oppebærer på arbejdsgiverens vegne, er arbejdsgiveren pligtig at foretage de ændringer i afregningsformen, der er nødvendige for, at begæringen om løn-tilbageholdelse kan efterkommes. Til fyldestgørelse af skatter, renter og gebyrer kan der ved hver lønudbetaling *hos skatteydere, der ved beregning af skat til staten stilles som familieforsørgere, højst tilbageholdes 25 pct. og hos andre skatteydere højst 40 pct. af den skatteyderen tilkommende lønning eller provision.* Det samme gælder for kommunale tjenestemænd og stats-tjenestemænd uanset herfra afvigende bestemmelser i den øvrige lovgivning. Den arbejdsgiver, der forsømmer de ham herefter påhvilende pligter, bliver ansvarlig for det deraf for kommunen følgende tab.

Det påhviler en arbejdsgiver inden udløbet af 14 dage efter modtagelsen at besvare skriftlige forespørgsler fra kommunalbestyrelsen om, hvornår og med hvilke beløb udbetaling af og tilbageholdelse i en i hans tjeneste værende skatteydere lønning har fundet sted i tiden efter, at arbejdsgiveren har modtaget den i stk. 1 omhandlede meddelelse. Arbejdsgiveren er derhos pligtig inden 5 dage efter, at en skatteyder, i hvis lønning han efter det foranstående er pligtig at fradrage skyldigt skattebeløb, forlader tjenesten, at foretage anmeldelse herom til kommunalbestyrelsen.

I tilfælde, hvor en skatteyder helt eller delvis oppebærer løn i form af *drikkepenge* fra arbejdsgiverens kunder, og hvor det er foreskrevet, at sådan indtægt ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst i almindelighed skal ansættes til en bestemt brøkdel af de beløb, skatteyderen oppebærer på ar-

bejdsgiverens vegne, kan kommunalbestyrelsen skriftligt pålægge arbejdsgiveren hos skatteyderen ved hver afregning med denne at opkræve et beløb til dækning af de i stk. 1, 1. pkt., angivne restancer. Ved hver afregning kan der højst opkræves det beløb, der efter reglerne i stk. 1 kunne være krævet tilbageholdt, såfremt der af arbejdsgiveren som løn var udbetalt et beløb svarende til det, hvormed skatteyderens drikkepengeindtægt skal medregnes ved den skattepligtige indkomsts opgørelse. Om sådant pålæg skal kommunalbestyrelsen samtidig give skatteyderen meddelelse. De hos skatteyderen opkrævede beløb, for hvilke arbejdsgiveren afgiver kvittering, vil af arbejdsgiveren være at indbetale i kommunens kasse efter kommunalbestyrelsens nærmere bestemmelse. Såfremt beløb, som det i medfør af foranstående bestemmelser påhviler en arbejdsgiver at opkræve, ikke indgår, er arbejdsgiveren ansvarlig for det deraf for kommunen følgende tab, medmindre han godtgør, at skatteyderen er fratrukket hans tjeneste senest 3 dage efter den afregning, ved hvilken opkrævning skulle have fundet sted. Med hensyn til arbejdsgiverens forpligtelser i øvrigt finder bestemmelserne i stk. 2 tilsvarende anvendelse. Vægrer en skatteyder sig ved at indbetale beløb, som det i medfør af foranstående er pålagt en arbejdsgiver at opkræve, skal arbejdsgiveren uanset det mellem parterne gældende opsigelsesvarsel være berettiget til at forlange, at skatteyderen straks fratrukker hans tjeneste. Med denne bestemmelse skal skatteyderen gøres bekendt i den ovennævnte meddelelse fra kommunalbestyrelsen.

Er udpantning hos en skatteyder forgæves forsøgt, skal det skyldige beløb — for så vidt ikke særlige omstændigheder efter kommunalbestyrelsens skøn taler derimod — kunne søges inddrevet ved henvendelse til *den med skatteyderen samlevende hustru* arbejdsgiver efter tilsvarende regler som angivet i stk. 1-3, dog således at den i stk. 1, 3. pkt., omhandlede maksimumsgrænse fastsættes til 20 pct.

Reglerne i stk. 1, 2 og 4 finder — for så vidt ikke særlige omstændigheder efter kommunalbestyrelsens skøn taler derimod — tilsvarende anvendelse med hensyn til ventepenge,

pensioner og lignende understøttelser, der udredes af statskassen, kommunale kasser eller andre offentlige kasser eller af private kasser.

Undlader nogen at opfylde de ham efter nærværende paragraf påhvilende pligter, ifalder han *bøder* fra 10 kr., der tilfalder statskassen. Sager herom behandles som politisager.“

Der har hidtil ikke været hjemmel til at opkræve *mora-renter af kirkelige afgifter*, som betales for sent. Dette er nu ændret ved indføjelse af en ny bestemmelse i kommunalskatte-loven efter § 49.

Ved fremsættelsen af lovforslaget anførte *indenrigsministeren* bl. a.:

„De foreslåede ændringer af kommuneskatte-loven er ikke af særlig opsigtsvækkende karakter. Der er slet ikke tale om nogen omfattende skattereform, men blot om en vis ajourføring i forbindelse med en tilpasning af lovens regler til statsskatte-lovgivningen og til de ændringer i denne, der foreslås ved det forslag til ny ligningslov, der samtidig fremsættes.

Blandt de bestemmelser, der tilsigter at bringe kommuneskatte-loven i overensstemmelse med statsskatte-lovgivningen, skal jeg nævne bestemmelserne i forslagets § 3, hvorefter skattepligten ved fraflytning til udlandet bortfalder ved udløbet af det kvartal, hvori udrejsen sker, i stedet for som hidtil først ved skatteårets udgang. En tilsvarende nyordning foreslås for statsskattens vedkommende indført ved bestemmelsen i ligningslovforslagets § 23.

Af de regler i forslaget, der er specielle for kommuneskatten, skal jeg fremhæve § 5, hvorefter *kildeartsbeskatningen ophæves*. Den adgang, der efter de gældende regler er til ved den kommunale skatteligning at forhøje visse indkomster efter „kildeart“ — navnlig formueindtægter, indtægter af fast ejendom samt pension og pensionsberettigende indtægter — har i de senere år ikke været benyttet meget, og antallet af de kommuner, der anvender denne beskatningsform, er stadig aftagende. Kildeartsbeskatning har således i mange år ikke været anvendt i købstæderne og blev i 1956-57 kun anvendt i 308 af landets ca. 1300 sognekommuner. Denne beskatningsmåde må også siges at have overlevet sig selv. Den er et levn fra en tid, hvor den kommunale beskatning ikke hvilede på indkomsterne, men på et skøn over skatteyderens samlede økonomiske stilling. Efter at der nu er gennemført en folkepension, forekommer det i alt fald lidt rimeligt at beskatte pension og pensionsberettiget indtægt hårdere end anden indtægt.

Endelig skal jeg pege på bestemmelsen i forslagets § 11, hvorefter de hidtil gældende grænser for, hvor stor en del af en skatteyers

løn det kan pålægges hans arbejdsgiver at tilbageholde til dækning af skat, foreslås forhøjet. For familieforsørgeres vedkommende foreslås grænsen forhøjet fra $\frac{1}{6}$ til $\frac{1}{4}$ af lønnen og for ikke-forsørgeres vedkommende fra $\frac{1}{3}$ til $\frac{2}{5}$. De nævnte grænser, der har bestået uændret siden 1937, har efterhånden vist sig utilstrækkelige, idet det i mange tilfælde ikke engang har været muligt at tilbageholde tilstrækkeligt til dækning af de løbende skatter, således at restancerne — trods løntilbageholdelse — stadig er vokset. Det forekommer mig, at den foreslåede forhøjelse af grænserne, der er i overensstemmelse med et fra kommunal side ofte fremsat ønske, er meget påkrævet, hvis vi skal undgå, at situationen udnyttes af modvillige skatteydere.

Der foreslås samtidig den efter min mening hensigtsmæssige ændring, at der ved afgørelsen af, om tilbageholdelsesgrænsen skal være 25 pct. eller 40 pct., lægges vægt på, om vedkommende er familieforsørger i statskattelovens forstand, og ikke som hidtil, om pågældende er eller har været gift.

De øvrige ændringsforslag er af mere redaktionel karakter . . .“

Lovforslaget fik ved 1. behandling en overvejende velvillig modtagelse, omend forskellige af dets bestemmelser gjordes til genstand for kritik, ikke mindst af kommunisterne, der bebudede at ville stille ændringsforslag, hvis der ikke blev taget hensyn til deres ønsker under den forestående udvalgsbehandling.

Angående resultatet af udvalgets arbejde med sagen hedder det i betænkningen:

„Under udvalgsbehandlingen har udvalget over for indenrigsministeren rejst spørgsmål om at udvide bestemmelserne om *lønindeholdelse* i kommuneskattelovens § 42 til også at omfatte skatteydere, hvis arbejdsvederlag udredes direkte af beløb, som de pågældende oppebærer på arbejdsgiverens vegne, samt skatteydere, der oppebærer løn i form af *drikkepenge* fra arbejdsgiverens kunder. Endvidere har udvalget over for ministeren rejst spørgsmål om at tilvejebringe hjemmel for at foretage tilbageholdelse i pensioner og lignende ydelser samt indtægter, der oppebæres af den med skatteyderen samlevende hustru.

Efter forhandling med udvalget har indenrigsministeren derefter stillet . . . ændringsforslag nr. 2 om en ny affattelse af kommuneskattelovens § 42.

Ved bestemmelsen i stk. 1, 2. punktum, foreslås tilvejebragt hjemmel for at kræve lønindeholdelse foretaget for skatteydere, hvis arbejdsvederlag udredes direkte af beløb, de oppebærer på arbejdsgiverens vegne. Herved vil det være muligt at videreføre en praksis, som med støtte i domspraksis har været anvendt i en længere årrække, men som har måttet opgives, efter at det ved en højesteretsdom i 1956 er blevet statueret, at der ikke i § 42 har været tilstrækkelig hjemmel til at foretage lønindeholdelse for skatteydere af de nævnte kategorier.

Ved stk. 3 foreslås indført adgang til gennem arbejdsgiveren at søge skyldige skatter inddrevet hos drikkepengelønnet personale. Bestemmelsen er udformet således, at den kun kan anvendes i tilfælde, hvor der er foreskrevet særlige regler for ansættelse af drikkepengeindtægt ved opgørelsen af den skattepligtige indtægt.

Ved bestemmelsen i stk. 4 om adgang til at foretage indeholdelse i gifte kvinders arbejds løn m. v. har man været inde på spørgsmålet om, hvorvidt en sådan adgang burde begrænses således, at indeholdelse kun skulle kunne foretages for så stor en del af den skyldige skat, som svarer til hustruens andel af ægtefællernes samlede indkomst i det eller de indkomstår, restancerne vedrører. Under hensyn til de praktiske vanskeligheder, der ville være forbundet med administrationen af en regel som den nævnte, har man ment at burde opgive tanken herom, og det er i stedet for foreslået, dels at *der i hustruens løn højst skal kunne indeholdes 20 pct.*, dels at det skal være en betingelse for bestemmelsens anvendelse, at særlige omstændigheder efter kommunalbestyrelsens skøn ikke taler derimod. . . .

Ved bestemmelsen i stk. 5 sidestilles pensioner og lignende ydelser med løn og provision i henseende til tilbageholdelse for skatte-restancer. Bestemmelsen er udformet således, at den med hensyn til anvendelsesområdet ganske svarer til de regler om tilbageholdelse i pension m. v. til dækning af underholdsbidrag, der har været gældende, siden loven om inddrivelse og sikring af underholdsbidrag af 7. maj 1937 trådte i kraft.

Under udvalgsbehandlingen har indenrigsministeren yderligere stillet . . . ændringsforslag nr. 1, der muliggør, at beføjelsen til at eftergive skat i Københavns og Frederiksberg kommuner også efter ophævelsen af eftergivelsesreglerne i § 7 i den kommunale valglov kan udøves henholdsvis af skatterådet og et særligt udvalg.

Endelig har ministeren stillet ændringsforslag nr. 3, hvorefter loven vil træde i kraft samtidig med ligningsloven.“

Regeringspartierne udvalgsmedlemmer indstillede i betænkningen lovforslaget til vedtagelse med de af indenrigsministeren stillede ændringsforslag nr. 1-3.

Udvalgets øvrige medlemmer (V og KF) kunne have stemt for lovforslaget i dets oprindelige affattelse og var ligeledes villige til at stemme for ændringsforslag nr. 1 og 3. Derimod måtte dette mindretal afholde sig fra at stemme om ændringsforslag nr. 2 (angående den ændrede affattelse af kommuneskattelovens § 42), „da der ikke har været den fornødne tid til rådighed for udvalget til at overveje lovforslagets konsekvenser, herunder hvorledes det vil påvirke de overenskomstmæssige forhold imellem arbejdere og arbejdsgivere. Mindretallet må i øvrigt anse det for betænkeligt i en skattelov at indføre hjemmel til opsigelse af private arbejdsaftaler.“

Til 2. behandling stilledes fra kommunistisk side ændringsforslag, hvorefter børnefradragenes minimum pr. barn efter kommune-

skattelovens § 9 skulle forhøjes fra 200 kr. til 500 kr. og forhøjelsen af forholdsvis store skatteindkomster kunne andrage indtil 70 pct. i stedet for som efter de gældende regler 50 pct. Endvidere skulle der ved arbejdsløshed af mere end 30 dages varighed altid gives skattefrihed i en til ledighedens længde svarende periode. Endelig foresloges det, at stk. 1, 2. punktum, i den foreslåede nye affattelse af kommuneskattelovens § 42 (jfr. ovenfor) skulle udgå.

Ved 2. behandling vedtoges de af indenrigsministeren i betænkningen stillede ændringsforslag, mens de kommunistiske ændringsforslag forkastedes. Til 3. behandling stillede indenrigsministeren nogle ændringsforslag af tydeliggørende eller redaktionel art, hvilke ændringsforslag vedtoges uden modstemmer.

I den ændrede affattelse vedtoges lovforslaget enstemmigt med 90 stemmer, idet 55 medlemmer (V, KF og de 2 grønlandske medlemmer) undlod at stemme.

---

54. Lov om ophævelse af den fælleskommunale udligningsfond. (Indenrigsminister *Søren Olesen*). [A. sp. 713. C. sp. 143].

Fremsat skriftligt ²⁹/₁₁ (F. sp. 1027). 1. beh. ¹²/₁₂ (F. sp. 1731). Partiernes ordførere: Ove Hansen, Thorkil Kristensen, Asger Jensen, Axel Sørensen, Gøting og Lynnerup Nielsen. 2. beh. ¹⁵/₁ (F. sp. 1764). 3. beh. ²¹/₁ (F. sp. 1938). *Loven stadfæstet 5. februar 1958.* (Lovt. nr. 25).

Ved loven ophæves med virkning fra 1. april 1958 bestemmelserne i lov nr. 100 af 14. april 1937 om en fælleskommunal udligningsfond med senere ændringslove, bortset fra følgende paragraffer, der bevarer deres gyldighed:

§ 2 om *tilskud til sociale formål*.

§ 3 om *tilskud til kommunernes udgifter til skolevæsen*. De i denne paragraf indeholdte tilskudssatser er senere forhøjet, jfr. nu lov nr. 77 af 29. marts 1957.

§ 4 om *tilskud til kommunernes sygehusudgifter*. Paragraffen er senere ændret ved lov nr. 71 af 27. februar 1946 om sygehusvæsenet og lov nr. 150 af 31. marts 1949 om ændring i reglerne om det amtskommunale fællesskab på Bornholm. Fondens tilskud til kommunernes sygehusudgifter er forhøjet og suppleret med et tilskud pr. sygedag ved nævnte lov om

sygehusvæsenet som ændret senest ved lov nr. 46 af 8. marts 1957.

§§ 7-9 om *tilskudsordningens forvaltning*. Bestemmelserne i § 8 er ændret ved lov nr. 133 af 28. marts 1951.

§ 23, stk. 2, om *udbetalingsterminerne for tilskuddene*. Bestemmelsen er ændret ved lov nr. 95 af 10. marts 1941.

§ 25, der ophæver forskellige bestemmelser i lov nr. 188 af 20. maj 1933 om kommunale ejendomsskatter.

§ 26 om lovens gyldighedsområde.

Da selve udligningsfonden herved bortfalder, bestemmes det videre, at *statskassen* overtager de udgifter, som fortsat skal afholdes i henhold til nærværende lov eller anden i forbindelse dermed stående lovgivning. Fondens formue ved udgangen af finansåret 1957-58 skal henstå som *en særlig kapital på statsregnskabet*, men således at indenrigsministeren årligt kan anvende et beløb af *indtil 2 mill. kr. til fordeling blandt særlig vanskeligt stillede kommuner*. Tidligere kunne et beløb af 1 mill. kr. årligt anvendes på tilsvarende måde i henhold til den nu ophævede § 6 i loven om den fælleskommunale udligningsfond.

Som en konsekvens af udligningsfondens bortfald ophæver loven de bestemmelser i lov nr. 352 af 7. august 1922 om beskatning til staten af faste ejendomme som ændret ved lov nr. 102 af 14. april 1937 og i lov nr. 30 af 15. februar 1957 om fiksering af ejendomsskyld til staten, hvorefter en del af ejendomsskatterne til staten skulle afgives til udligningsfonden.

Samtidig ophæves bestemmelsen i statsejendomsskatte-lovens § 8, sidste stk., hvorefter finansministeren for ejendomme, der i henhold til den før 1. januar 1937 gældende boligstøttelovgivning af kommunalbestyrelsen er fritaget for kommunal ejendomsskyld, er bemyndiget til at bevilge tilsvarende fritagelse for den del af ejendomsskylden til staten, der skal afgives til udligningsfonden. I henhold til denne bestemmelse er der i de senere år kun givet ganske enkelte fritagelser, der nu alle er udløbet, og bestemmelsen har derfor mistet praktisk betydning.

Endelig bemyndiger loven indenrigsministeren til i det

omfang, han finder det hensigtsmæssigt, at henlægge de heromhandlede tilskudsudbetalinger til de ministerier, som tilskuddene vedrører.

Ved fremsættelsen af lovforslaget anførte *indenrigsministeren* bl. a.:

„Ved lov nr. 82 af 28. marts 1956 blev de særlige indkomst- og formueskatter til den fælleskommunale udligningsfond ophævet, ligesom bestemmelserne om, at en andel af afgiften af gevinster i klasselotteriet og af tipningsafgifter skulle tilfalde udligningsfonden, bortfaldt. Til gengæld blev det bestemt, at statskassen skulle tilsvare udligningsfonden, hvad der ud over de fælleskommunale ejendomsskatter er nødvendigt til dækning af fondens udgifter, idet fondens pligt til at udrede to tredjedele af statens samlede udgifter til politivæsen samtidig bortfaldt.

Nærværende forslag går ud på at videreføre den ved nævnte lov påbegyndte forenkling af reglerne om tilskud til kommunale opgaver derved, at den fælleskommunale udligningsfond ophæves som selvstændig fond, idet fondens indtægter og udgifter overtages af statskassen. Den del af skatterne på fast ejendom, der hidtil er opkrævet til den fælleskommunale udligningsfond, tilfalder herefter statskassen, og de refusioner, der nu af fonden ydes statskassen for udgifter til forskellige formål, vil efter forslaget bortfalde, mens de fonden i øvrigt påhvilende tilskud — bortset fra tilskud til vanskeligt stillede kommuner — overtages af statskassen.

Da spørgsmålet om, i hvilket omfang og under hvilken form der i fremtiden skal kunne ydes tilskud til særlig vanskeligt stillede kommuner, mere naturligt hører hjemme i en almindelig skatte- og udgiftsreform, er det foreslået til det nævnte formål som en midlertidig ordning at stille et årligt beløb til rådighed af udligningsfondens formue, der med det beløb, den udgør ved udgangen af finansåret 1957-58, foreslås hensat som en særlig kapital på statsregnskabet. Under hensyn til den siden 1937 stedfundne økonomiske udvikling foreslås samtidig det årlige rådighedsbeløb forhøjet fra 1 til 2 mill. kr.“

Lovforslaget gennemførtes i folketinget uden udvalgsbehandling og vedtoges enstemmigt.

**55. Lov om ændring af lov om kommunale ejendoms-
skatter m. v.** (Indenrigsminister *Søren Olesen*). [A. sp. 1269.
C. sp. 225].

Fremsat mundtligt ²⁰/₂ (F. sp. 2795). 1. beh. ⁷/₃ (F. sp. 2963). Partiernes ordførere: Ove Hansen, Thisted Knudsen, Jørgen Jørgensen (Ullerup), Kirkegaard, Helge Madsen og

Lynnerup Nielsen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Ove Hansen, Holger Eriksen, Hans Knudsen [formand], Johs. E. Larsen, M. Larsen (Kolding), Peter Nielsen, Edel Saunte, Kirkegaard, Helge Madsen [næstformand], Thisted Knudsen, Anders Andersen, Alfred Bøgh, Niels Eriksen, Thorkil Kristensen, Jørgen Jørgensen (Ullerup), Gottschalck-Hansen og Thestrup). Betænkning (B. sp. 475) afgivet $21/3$. (Ordfører: Ove Hansen). 2. beh. $25/3$ (F. sp. 3397). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 601) afgivet $26/3$. 3. beh. $28/3$ (F. sp. 3572). *Loven stadfæstet 31. marts 1958.* (Lovt. nr. 85).

Ved loven gennemførtes såvel en permanent som en midlertidig ændring af lov nr. 188 af 20. maj 1933 om kommunale ejendomsskatter, således som denne lov er ændret ved lov nr. 100 af 14. april 1937 § 25, lov nr. 361 af 22. december 1954 og lov nr. 31 af 15. februar 1957.

1. Ved den *permanente* ændring fik § 8 i loven om kommunale ejendomsskatter følgende nye affattelse:

Til regulering af den amtskommunale grundskyld, der påhviler landbrugsejendomme, jfr. stk. 2, yder statskassen amtskommunerne *et årligt tilskud*, der andrager 1,2 mill. kr. for hver fulde promille, landbrugets forrentningsprocent af handelsværdien i det skatteår nærmest forudgående kalenderår, jfr. stk. 4, har været mindre end 4,5. Tilskuddet kan dog *ikke overstige 54 mill. kr.*

Til landbrugsejendomme, jfr. stk. 1, henregnes i denne henseende enhver selvstændigt vurderet ejendom, der den 31. december forud for skatteåret helt eller delvis var noteret som landbrugsejendom i henhold til lovgivningen om landbrugsejendomme.

Tilskuddet fordeles i forhold til den grundskyld, der i de enkelte amtskommuner ville påhvile de i stk. 2 nævnte landbrugsejendomme, såfremt der som grundskyld for det pågældende skatteår skulle udskrives et beløb svarende til gennemsnittet af vedkommende amtskommunes udskrivning af grundskyld i de 3 nærmest forudgående skatteår. I denne beregning indgår de udskrivningsbeløb, der er fastsat ved den endelige

vedtagelse af overslagene for de pågældende regnskabsår, idet der bortses fra eventuelt ydet tilskud til nedsættelse af grundskylden.

Landbrugets forrentningsprocent beregnes for hvert kalenderår af det statistiske departement under anvendelse af Det landøkonomiske Driftsbureaus efter den hidtil benyttede fremgangsmåde for de regnskabsførende brug foretagne regnskabsopgørelser for det sidst forløbne regnskabsår, henført til kalenderåret under hensyntagen til prisforholdene i dette.

Tilskuddet udbetales ved indenrigsministerens foranstaltning til amtskommunerne med halvdelen inden udgangen af juni måned og med halvdelen inden udgangen af december måned, første gang for skatteåret 1958.

Der ydes således lige som tidligere et tilskud til amtskommunerne til nedsættelse af den amtskommunale grundskyld varierende med landbrugets forrentningsprocent; men medens dette tilskud efter de hidtil gældende regler skulle anvendes til nedsættelse af grundskylden for samtlige ejendomme i amtskommunerne, skal det herefter kun anvendes til nedsættelse af grundskylden for *landbrugsejendomme*. Samtidig er der foretaget en delvis ajourføring af tilskuddets størrelse, idet dette nu andrager 1,2 mill. kr. mod som tidligere 465 000 kr. for hver promille, forrentningsprocenten er under 4,5 (tidligere 4,3).

Ligeledes er det maksimale tilskudsbeløb hævet fra 20 mill. kr. til 54 mill. kr. Endvidere er fordelingsgrundlaget ændret. Mens fordelingen af tilskuddet på de enkelte amtskommuner tidligere foretoges efter forholdet mellem de enkelte amtskommuners beregnede gennemsnitlige udskrivning af grundskyld i regnskabsårene 1928-29—1933-35, sker den nu efter reglerne i stk. 3, hvorefter det bliver udskrivningen på landbrugsejendomme gennem de tre sidste år forud for det pågældende regnskabsår, der bliver bestemmende.

2. Ved den *midlertidige* ændring bestemmes det, at der *ikke for skatteåret 1958 i nogen amtskommune kan opkræves ejendomsskyld med en promille, der overstiger den for skatteåret 1957 anvendte*. Denne bestemmelse, hvorefter der for skatteåret 1958 lægges et loft over amtskommunernes udskrivning af ejendomsskyld, omfatter *alle ejendomme*. Til amtskommuner, for hvilke denne bestemmelse vil medføre, at ejendomsskyld bliver opkrævet efter en lavere promille end den, der ellers skulle have været anvendt, ydes der af statskassen *tilskud til*

udligning af den derved fremkommende mindreindtægt. Tilskuddet udgør forskellen mellem det beløb, der efter det endeligt vedtagne overslag skulle have været udskrevet som ejendomsskyld i skatteåret 1958, og det beløb, hvortil denne udskrivning må nedsættes som følge af, at ejendomsskyld efter bestemmelsen i 1. pkt. ikke må opkræves med en promille, der overstiger den for skatteåret 1957 anvendte ejendomsskyldpromille. Tilskuddet udbetales ved indenrigsministerens foranstaltning til amtskommunerne med halvdelen inden udgangen af juni måned og med halvdelen inden udgangen af december måned.

Ved lovforslagets *fremsettelse* henviste *indenrigsministeren* for den foreslåede permanente ændrings vedkommende til, at statsministeren allerede i åbningstalen havde tilkendegivet, at regeringen på grund af landbrugets svigtende konjunkturer agtede at søge disse tilskud ajourført, mens den foreslåede midlertidige standsning af stigningen i bygningsskatterne måtte betragtes som en overgangsforanstaltning, indtil regeringens overvejelser angående en almindelig fiksering af de amtskommunale bygningsskatter afsluttedes. Ministeren omtalte videre forbindelsen mellem lovforslaget og det samtidigt fremsatte forslag til lov om ændring i lov om sygehusvæsenet m. v. (se nedenfor under nr. 60) og satte disse i forhold til regeringens almindelige planer om forøget støtte til amts- og sognekommunerne.

Herom udtalte ministeren bl. a. følgende:

„Gennemføres disse to forslag, vil der til nedsættelse af ejendomsskatterne blive tilført amtskommunerne i alt ca. 32 mill. kr. for det kommende år, hvilket er ca. 22 mill. kr. mere end det tilskud til regulering af grundskylden, som ville blive udbetalt efter de nugældende regler.

Hertil kommer amtskommunernes andel, ca. 6 mill. kr., i *forhøjelsen af sygehustilskuddet*. Såfremt det her i tinget fremsatte forslag til lov om tilskud til de offentlige veje gennemføres, vil kommunernes *refusion fra motorafgifterne* for det kommende år antagelig blive forhøjet med ca. 10 mill. kr., hvoraf skønsmæssigt ca. 3,5 mill. kr. falder på amtskommunerne og ca. 5 mill. kr. på sognekommunerne.

Ser man alle disse foranstaltninger under ét, vil amtskommunerne for det kommende år få i alt ca. 41,5 mill. kr. mere i tilskud end i år. Dette betyder, at *de samlede tilskud til amtskommunerne for 1958-59 vil udgøre ca. 63 pct. af amtskommunernes samlede indtægter*, medens tilskuddene i år kun har udgjort ca. 53 pct. og i fjor ca. 52 pct. af indtægterne.

Endelig finder jeg anledning til at nævne, at det er regeringens agt at søge finansudvalgets tilslutning til at yde kommunerne *et ekstraordinært statstilskud på 24 mill. kr. som et led i fremrykningen af statstilskuddet til folkepensionsudgifterne og til forbedring af kommunernes likviditet*. Af dette beløb vil sognekommunernes andel blive ca. 11 mill. kr., som sognekommunerne således vil modtage ud over deres lige nævnte andel på ca. 5 mill. kr. i forhøjelsen af refusionen fra motorafgifterne.

Alt i alt vil ydelsen af disse beløb naturligvis medføre *en betydelig stigning i statens udgifter*; det vil dreje sig om i alt ca. 54 mill. kr. foruden den lige omtalte fremrykning af de sociale refusioner. Regeringen har alligevel fundet det rigtigst, at disse foranstaltninger træffes dels under hensyn til det ønskelige i at stabilisere kommunernes økonomi, dels fordi landbrugserhvervet for tiden er vanskeligt stillet i økonomisk henseende.“

Ved lovforslagets *1. behandling* erkendte *Thisted Knudsen (V)* og *Jørgen Jørgensen [Ullerup] (KF)*, at forslaget kunne tjene som udgangspunkt for en forhandling om en ændring af den amtskommunale beskatning, men de fremhævede begge, at da amtsskatterne hidtil havde hvilet som en særskat på alle ejere af faste ejendomme, måtte en lettelse i den amtskommunale beskatning udstrækkes til alle dem, der hidtil havde været ramt af denne særskat. Disse principielle synspunkter fandt de tilgodeset i det af venstre og det konservative folkeparti den 27. november 1957 fremsatte forslag til lov om ændring i lov om kommunale ejendomsskatter (se side 542). Heller ikke *Lynnerup Nielsen (DK)* fandt det rigtigt, at tilskuddet kun skulle komme landbrugsejendomme til gode, han kunne derfor slutte sig til det af venstre og konservative fremsatte ønske om, at lempelsen fik videre virkninger. Henvendt til disse ordførere svarede *indenrigsministeren* bl. a. følgende:

„Når jeg har foreslået her, at lettelserne kun kommer til at gælde landbruget, er det netop ud fra den betragtning, at de øvrige erhverv ikke på samme måde som landbruget er afhængige af denne forrentningsprocent. At deres indtægtsforhold i nogen grad kan være afhængige af landbruget — f. eks. for visse håndværkeres vedkommende — er en helt anden sag, men det får de selvfølgelig til en vis grad dækning for i form af lavere personlige skatter. De har imidlertid ikke deres indtægt af den jord, de bor på, og følgelig kan forrentningsprocenten heller ikke have direkte indflydelse på deres økonomiske stilling.“

I den af udvalget afgivne *betænkning* indstillede et *flertal* (S, RV og DR) lovforslaget til vedtagelse i den af ministeren foreslåede affattelse, mens et *mindretal* (V og KF) foreslog en ændring gående ud på, at statens tilskud skulle komme alle ejendomme til gode og udbetales med 2 mill. kr. for hver promise, forrentningsprocenten var

mindre end 5. Hvis denne ændring vedtoges, ville den i lovforslaget foreslåede midlertidige bestemmelse om standsning af stigningen i ejendomsskyldpromillerne efter mindretallets opfattelse blive overflødig, hvorfor mindretallet stillede et yderligere ændringsforslag om, at denne bestemmelse skulle udgå.

Ved 2. *behandling* forkastedes mindretallets ændringsforslag med 88 stemmer mod 52 (V, KF og DK).

Ved 3. *behandling* anbefalede ordførerne for venstre og det konservative folkeparti at stemme for det af indenrigsministeren fremsatte lovforslag, selv om det ikke imødekom disse partiers principielle synspunkter, idet det dog måtte betragtes som en forbedring i forhold til de gældende bestemmelser. Herefter vedtoges lovforslaget uændret og enstemmigt med 142 stemmer.

---

56. Lov om ændring i lov om kommunale valg. (Indenrigsminister Søren Olesen). [A. sp. 123. C. sp. 17].

Fremsat skriftligt ²³/₁₀ (F. sp. 266). 1. beh. ³⁰/₁₀ (F. sp. 456). Partiernes ordførere: Holger Eriksen, Jens Chr. Christensen, Poul Sørensen, Aage Fogh, Gudrun Bjørner og Alfred Jensen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Holger Eriksen, Ove Hansen, Holger Larsen, M. Larsen (Kolding), Lars M. Olsen, Carl Petersen [formand], Edel Saunte, Aage Fogh [næstformand], Gudrun Bjørner, Jens Chr. Christensen, N. Chr. Christensen, Lorentzen, Harald Nielsen, Østergaard, Poul Sørensen, Asger Jensen og Jørgen Jørgensen (Ullerup)). Betænkning (B. sp. 13) afgivet ¹⁴/₁₁. (Ordfører: Holger Eriksen). 2. beh. ²⁶/₁₁ (F. sp. 948). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 177) afgivet ²⁷/₁₁. 3. beh. ²⁹/₁₁ (F. sp. 1031). *Loven stadfæstet 9. december 1957.* (Lovt. nr. 278).

Af lovens indhold skal anføres nedenstående 5 hovedpunkter, idet der bortses fra en del ændringer, der er følger af hovedændringerne og nærmest er af redaktionel karakter.

1. Ved en ny affattelse af den kommunale valglovs § 1 ophæves de hidtidige bestemmelser i henseende til valget om betydningen af *uopfyldte skatteforpligtelser*, og det bestemmes, at valget til borgerrepræsentationen i København og til kommunalbestyrelserne i købstæderne, sognekommunerne m. v.

har enhver, som opfylder betingelserne for valgret til folketinget, og som har bopæl i vedkommende kommune.

2. Ved ændring af lovens § 2 slettes den hidtidige bestemmelse om, at politidirektøren i København ikke kan være medlem af borgerrepræsentationen. Yderligere bestemmes ved ændringen, at overpræsidenten i København ikke kan vælges til medlem af borgerrepræsentationen.

3. Ved ændring af lovens § 10, der omhandler valglistor, bestemmes, at der skal udarbejdes *supplerende tillægslister* for tiden fra 17. marts til afstemningsdagen, hvis man ved et overordentligt valg benytter de valglistor, der er affattet med henblik på ordentlige valg. En regel herom fandtes også tidligere i valgloven, men den udgik ved en fejltagelse i forbindelse med de ændrede regler om valglistornes udarbejdelse, der blev givet ved lov nr. 335 af 22. december 1953.

4. Ved ændring i lovens § 13 forlænges den hidtil gældende frist „klokken 12 2. dag før valget“ for anmeldelse af valgforbund (listeforbund) til „klokken 20 4. dag før valget“.

5. Mens den under 1 anførte ændring medfører, at uopfyldte skatteforpligtelser er uden betydning for valgretten, indføres der ved en ny § 33 a i loven udførlige regler for udækkede skatteforpligtelsers betydning for den kommunale *valgbarhed*.

De nye bestemmelser, der, for så vidt angår 1.-3. stk., også gælder for personer, der er indvalgt i amtsråd eller er stedfortrædere for disse, har følgende ordlyd:

§ 33 a. *Stk. 1.* Et i en kommunalbestyrelse indvalgt medlem kan ikke indtræde i denne, såfremt vedkommende på valg dagen var i *restance* med nogen del af de ham påhvilende direkte skatter til stat og kommune samt folkepensionsbidrag, hvis sidste rettidige indbetalingsdag indtrådte mere end 3 måneder forinden. Tilsvarende betingelse gælder for en stedfortræders indtræden i tiden indtil 3 måneder efter valgperiodens begyndelse samt for tiltrædelse af hvervet som kommunal revisor.

Stk. 2. I det omfang, ægtefæller er sambeskattet, betragtes ved bedømmelsen af, om hustruen opfylder den i stk. 1 omhandlede betingelse, en manden påhvilende skatterestance som

også påhvilende hende. Såfremt ægteemanden er afgået ved døden, eller ægteskabet er ophørt ved skilsmisse, eller ægtefællerne er separeret ved bevilling eller dom, vil en hustru ikke være udelukket fra at indtræde i kommunalbestyrelsen på grund af en manden påhvilende skatterestance, men alene på grund af restance med hensyn til de hende selvstændigt påhvilende skatter. Det samme gælder, hvor ægtefællerne lever faktisk adskilt, og der er truffet bestemmelse om, at sambeskatning ikke skal foretages for det skatteår, hvori valget afholdes.

Stk. 3. Det påhviler den nyvalgte kommunalbestyrelse i sit første møde at påse, at de indvalgte medlemmer opfylder den i stk. 1 omhandlede betingelse for indtræden i rådet. Spørgsmålet om betingelsens opfyldelse kan indbringes for domstolene.

Stk. 4. Medlemmer af ligningskommissionen og ligningsmænd kan ikke tiltræde deres hverv, såfremt de er i restance med skatter i det i stk. 1 omhandlede omfang. Det påhviler vedkommende kommunalbestyrelse at påse, at de pågældende opfylder den omhandlede betingelse.

Ved lovforslagets fremsættelse redegjorde indenrigsministeren for baggrunden for lovforslaget. I 1953 foreslog den daværende socialdemokratiske regering, at enhver skattebetingelse, d. v. s. såvel *skatteansættelsesbetingelsen* som *skattesvarelsesbetingelsen*, i forbindelse med den kommunale valgret blev slettet. Der opnåedes imidlertid på det tidspunkt kun flertal i folketinget for at slette *skatteansættelsesbetingelsen*, mens *skattesvarelsesbetingelsen* blev bibeholdt, omend i modificeret form, idet der skete en betydelig udvidelse i adgangen til at indrømme vælgeren henstand og udsættelse med skattebetalingen, uden at valgetten derved fortabtes. I praksis viste det sig kostbart og vanskeligt at administrere de nye bestemmelser, og det havde ikke kunnet undgås, at reglerne af de enkelte kommuner var blevet administreret forskelligt.

Regeringen var derefter kommet til den opfattelse, at skattesvarelse ikke mere bør være en betingelse for at stemme til de kommunale forsamlinger, jfr. herved, at en sådan betingelse ikke stilles ved folketingsvalg. Derimod fandt regeringen det rimeligt at stille krav om, at personer, der lader sig vælge til medlem af en kommunalbestyrelse, på valgdagen har betalt deres skatter.

Ved 1. behandling gav *Holger Eriksen* (S) på sit partis vegne tilslutning til lovforslaget. Han fandt det himmelråbende inkonsekvent,

at de hidtil gældende regler medførte, at man gav valgret til en person, der havde gjort sig skyldig i en alvorlig forbrydelse, men tog valgretten fra en person, der var kommet bagefter med sin skattebetaling. Han oplyste, at procenttallet af personer, der blev slettet på valglisten, varierede stærkt fra by til by, og dette tilskrev han det uheldige forhold, at de komplicerede regler administreredes forskelligt landet over. Han fremhævede endvidere den arbejdsmæssige besparelse, man specielt i de større byer opnåede ved helt at slette skattebetingelsen. Over for det argument, at skattebestemmelserne var et incitament til rettidig skattebetaling, oplyste han, at en undersøgelse i en enkelt stor kommune havde vist, at der praktisk taget ikke var nogen ændring i skatterestancernes størrelse år fra år, og at de ikke formindskedes i de år, der havde betydning for valgretten.

Den nye regel om, at et i en kommunalbestyrelse indvalgt medlem ikke kan indtræde i denne, såfremt han på valgdagen var i restance med nogen del af de ham påhvilende direkte skatter til stat og kommune, kunne han anbefale. Sådanne kommunalrådsmedlemmer, der selv optræder som skatterestanter, var ikke de bedst egnede til at sørge for, at andre medborgere betalte deres skat i rette tid.

Han hilste endelig den udvidede frist for anmeldelse af listeforbund med glæde og anbefalede lovforslaget til velvillig udvalgsbehandling og hurtig vedtagelse.

Jens Chr. Christensen (V) kritiserede den i 1953 gennemførte „restanceordningsbestemmelse“, som gik ud på, at skatterestanter, der opnåede en aftale med kommunen om afdragsvis betaling af en skatterestance, bevarede deres kommunale valgret, og han mente, at der kun var få, der havde benyttet denne adgang, hvorfor regeringen nu tog skridtet fuldt ud og foreslog fuldstændig ophævelse af skattebetingelsen. Han fandt det uheldigt, at indenrigsministeren piskede kommunalbestyrelserne til en stadig mere effektiv skatteinddrivning, samtidig med at samme minister til skatteyderne siger: selv om I ikke opfylder jeres forpligtelser, skal I alligevel beholde rettighederne. Han foreslog, at man førte loven tilbage til den ordlyd, den havde før lempelserne i 1954. Han var i øvrigt også modstander af forslagens regel om skattebetaling som betingelse for valgbarhed, idet han mente, at man dermed delte borgerne op i klasse A- og klasse B-mennesker. Han gav tilsagn om medvirken i udvalgsarbejdet, såfremt det tog sigte på at ophæve de efter hans partis opfattelse i 1953-54 gennemførte forringelser af loven.

Poul Sørensen (KF) erklærede, at hans parti stedse havde lagt vægt på, at tilhørsforholdet gennem opholds- og skattebestemmelser mellem borgerne og kommunens styre ikke burde løses. Partiet havde da heller ikke medvirket til den udvanding, der i 1953 fandt sted i bestemmelserne på dette område, og ej heller til det nu foreliggende lovforslag kunne det konservative folkepartis støtte ventes.

Aage Fogh (RV) og *Gudrun Bjørner* (DR) anbefalede begge lovforslaget.

Alfred Jensen (DK) hilste lovforslaget med glæde, men mente, at der samtidig burde gennemføres regler, hvorefter syge på hospitaler eller i hjemmet kunne stemme uden at give møde på valgstedet. Kommunisterne var endvidere modstandere af skattebetalingsbetingelsen i forhold til valgarbejd.

Efter en kortvarig debat henvises lovforslaget til et udvalg, i hvis betænkning et flertal bestående af socialdemokratiets, det radikale venstres og retsforbundets medlemmer indstiller lovforslaget til uforandret vedtagelse, mens mindretallet bestående af venstres og det konservative folkepartis medlemmer erklærer ikke at kunne medvirke til gennemførelse af lovforslaget.

Uden for betænkningen stillede kommunisterne ændringsforslag gående ud på, at skattebestemmelsen som valgarbejdsbetingelse skulle udgå, og at vælgere, der på grund af sygdom var forhindret i at møde på valgstedet, skulle have adgang til at stemme pr. brev.

Ved 2. behandling forkastedes kommunisternes ændringsforslag, idet kun partiet selv stemte for dem.

I udvalgets tillægsbetænkning til 3. behandling indstillede regeringspartierne på ny lovforslaget til vedtagelse uforandret, mens venstre og de konservative indstillede det til forkastelse. Også ved 3. behandling stillede kommunisterne ændringsforslag dels om adgang for syge, der ikke er indlagt på hospital, til at stemme pr. brev, dels om, at skattebetingelser i relation til valgarbejd kun skulle omfatte den kommunale skat og ikke statsskatten og folkepensionsbidrag.

Ved 3. behandling forkastedes disse ændringsforslag, og lovforslaget vedtoges endeligt med 84 stemmer (S, RV, DR og DK) mod 42 (V og KF); 1 grønlandsk medlem stemte hverken for eller imod.

---

57. Lov om Skjern kommunes oprettelse til købstad.

(Indenrigsminister *Søren Olesen*). [A. sp. 721. C. sp. 115].

Fremsat skriftligt ²⁹/₁₁ (F. sp. 1028). 1. beh. ⁶/₁₂ (F. sp. 1376). Partiernes ordførere: Carl Petersen, Sønderup, Thestrup, Kirkegaard, Gøting og Lynnerup Nielsen. 2. beh. ¹¹/₁₂ (F. sp. 1561). 3. beh. ¹³/₁₂ (F. sp. 1754). *Loven stadfæstet 21. december 1957.* (Lovt. nr. 303).

I ministerens fremsættelse siges bl. a. følgende:

„Ved fremsættelsen af det foreliggende lovforslag har jeg ment at burde *imødekomme et meget stærkt næret ønske hos Skjern sogneråd om, at kommunen oprettes til købstad.* Skjern kommune har i mange år både erhvervs- og befolkningsmæssigt været domineret af den bymæssige bebyggelse Skjern stationsby, der allerede i 1901 havde over 1 100 indbyggere, og som nu rummer godt 4 000 indbyggere.

Byen har gennem årene gennemgået samme udvikling som landets købstæder, og den danner et naturligt centrum for et udstrakt opland. Købstadtanken har derfor længe været fremme på stedet og har af repræsentanter for kommunen gentagne gange været drøftet med både indenrigsministeriet og Ringkøbing amtsråd, inden sognerådet i juni 1956 enstemmigt vedtog at søge kommunen oprettet til købstad på de vilkår, om hvilke der var opnået enighed med Ringkøbing amtsråd . . .

Til slut vil jeg gerne have lov at fremsætte et par *bemærkninger af mere principiel natur i tilknytning til forslaget*, der er det første forslag om ny købstadoprettelse, siden Brønderslev den 1. april 1921 blev købstad. Som det vil være det høje tings medlemmer bekendt, har der i de senere år ofte fra de *bymæssige kommuners* side været fremsat ønske om en ændring i deres stilling. Ved lov nr. 181 af 20. maj 1952 blev der for en særlig kategori af disse kommuner, de *københavnske omegnskommuner*, gennemført en løsning, hvorved omegnskommunerne styrelsmæssigt blev ligestillet med købstæderne, uden at de i den anledning blev udskilt fra amtskommunen, ligesom de i visse andre relationer fik en stilling svarende til købstædernes.

Siden da har hele spørgsmålet om de bymæssige kommuners stilling været behandlet i et af indenrigsministeriet nedsat mindre udvalg, og efter at udvalget har afgivet betænkning, er der foregået en række forhandlinger mellem indenrigsministeriet og de kommunale organisationer om, hvorvidt der er grund til at rette op på de bymæssige kommuners stilling, og om, hvilken vej man i givet fald bør gå. Disse forhandlinger er endnu ikke afsluttet, og tiden er derfor knap nok inde til at komme nærmere ind på hele dette spørgsmål.

Når regeringen har ment at burde efterkomme Skjern sogneråds andragende om *Skjern kommunes oprettelse til købstad*, ligger der heri *ikke nogen tilkendegivelse af, at de bymæssige kommuners problemer efter regeringens opfattelse bør løses ved, at de største af byerne søges oprettet til købstæder*. Men de særlige forhold, der har foreligget i Skjerns tilfælde — herunder bl. a. den enighed, der har kunnet opnås om sagen i Skjern sogneråd og mellem sognerådet og Ringkøbing amtsråd — har bevirket, at både min forgænger, fhv. indenrigsminister Carl Petersen, og jeg gerne har villet imødekomme sognerådets anmodning . . .“

Lovens hovedbestemmelse findes i § 1, der har følgende ordlyd:

„*Skjern kommune oprettes til købstad fra den 1. april 1958 at regne; som følge heraf kommer fra dette tidspunkt at regne de for købstæderne i almindelighed gældende lovbestemmelser*

til anvendelse på kommunen, for så vidt andet ikke er bestemt i nærværende lov.“

Den vigtigste følge af denne regel er, at Skjern kommune vil blive løst fra sit hidtidige tilhørsforhold til Ringkøbing amtskommune, hvorved kommunen på den ene side fritages for amtskommunal beskatning og på den anden side henvises til selv at løse en række opgaver, navnlig på sygehusvæsenets og vejvæsenets område, som hidtil er blevet varetaget af amtskommunen.

Ifølge en mellem Ringkøbing amtsråd og Skjern sogneråd indgået overenskomst, der var optaget som bilag til lovforslaget, skal Skjern kommune betale amtskommunen et beløb på i alt 930 000 kr., der afdrages over 10 år med 93 000 kr. årlig. Det er endvidere aftalt, at Skjern kommune får ret til indlæggelse af patienter fra kommunen på amtskommunens sygehuse på samme vilkår, som gælder for patienter fra amtets øvrige købstæder. Endelig indeholder overenskomsten bestemmelser om overdragelse af de inden for Skjern kommunes grænser beliggende landeveje til Skjern kommune.

Ifølge § 3, stk. 1, skal som hovedregel de i lov nr. 188 af 20. maj 1933 om kommunale ejendomsskatter som ændret senest ved lov nr. 31 af 15. februar 1957 indeholdte regler om de faste ejendommens beskatning i købstæderne bringes til anvendelse på Skjern købstad.

Da udskillelsen fra amtskommunen imidlertid, hvis der ikke etableredes en overgangsordning, ville medføre et pludseligt og stærkt fald i ejendomsbeskatningen i kommunen, har det i et vist omfang været nødvendigt at fastsætte særlige regler.

Således fastsættes ifølge § 3, stk. 2, grundskyldpromillen i Skjern kommune for tiden fra lovens ikrafttræden til den 31. marts 1959 til 12 (mens den for skatteåret 1957-58 udgjorde 6,2), ligesom der i § 9 er optaget bestemmelser om en gradvis lempet ejendomsskat i en overgangsperiode.

I samme stykke bestemmes, at det ved fastsættelsen af den almindelige grundskyldpromille efter dette tidspunkt vil være at iagttage, at den kommunale grundskyld og ejendomsskyld

ikke kommer til at udgøre mere end $\frac{1}{8}$ af alle de udgifter, som efter gennemsnittet af det sidste tiår i det hele har været genstand for ligning på fast ejendom og på personer i Skjern kommune, såvel til Skjern kommune som til Ringkøbing amtskommune. Indenrigsministeren kan, såfremt forholdene i særlig grad måtte tale derfor, efter indstilling fra byrådet dispensere fra den nævnte begrænsning.

Begrænsningen svarer stort set til de i den kommunale ejendomsskatte-lovs § 5, stk. 1, 3. pkt., og stk. 4 indeholdte begrænsninger i købstadkommunernes adgang til at udskrive ejendomsskatter.

Det bemærkes i denne forbindelse, at lov nr. 166 af 24. maj 1955 om forøgelse af den kommunale ejendomsbeskatning i købstæder m. v. efter sit indhold ikke vil finde anvendelse på Skjern kommune ved dennes oprettelse til købstad.

Ifølge paragraffens *stk. 3 fikseres* den sognekommunale *ejendomsskyld*, som ville have påhvilet ejendommene i Skjern kommune for skatteåret 1957-58, såfremt ejendomsskylden i dette år havde været udskrevet med 9 promille, som kommunal ejendomsskyld for ejendommene.

En sådan fiksering er fundet naturlig under hensyn til, at den kommunale ejendomsskyld i købstæderne er blevet fikseret ved lov nr. 31 af 15. februar 1957. Ejendomsskylden *i de øvrige købstæder* er fikseret *på grundlag af forskelsværdierne i skatteåret 1956-57*, og den 11. almindelige vurdering er således uden betydning for ejendomsskylden i købstæderne. *I Skjern kommune* er derimod ejendomsskylden i skatteåret 1957-58 udskrevet på grundlag af værdierne ved den 11. almindelige vurdering og fikseres derfor nu *på grundlag af de skattepligtige forskelsværdier i skatteåret 1957-58*, men således at de i lov nr. 31 af 15. februar 1957 indeholdte *bestemmelser vedrørende fiksering af ejendomsskyld i købstæderne i øvrigt finder tilsvarende anvendelse*, og således at der åbnes *adgang for indenrigsministeren til om fornødent at fastsætte nærmere bestemmelser*. Da den amtskommunale ejendomsskyld, der i året 1957 har været udskrevet med 11,63 promille, bortfalder ved kommunens

oprettelse til købstad, fikseres den ordinære kommunale ejendomsskyld til de beløb, der ville have påhvilet ejendommene, såfremt ejendomsskyld i kommunen i skatteåret 1957-58 var opkrævet med en i forhold til den foreslåede forhøjede ordinære grundskyldpromille (12) fastsat ejendomsskyldpromille.

§ 4 indeholder bestemmelser om, at de *bestående landhypotekforeninger og brandforsikringsforeninger for landbygninger bevarer retten til at udøve deres hidtidige virksomhed i Skjern*. I henhold til lov om kreditforeninger, jfr. lovbekendtgørelse nr. 139 af 15. april 1957 § 2, stk. 3, gælder en *tilsvarende ret for de kreditforeninger*, der hidtil har haft ret til at yde lån i kommunen.

§§ 5-10 giver en række overgangsbestemmelser.

§ 5 fastsætter regler for de første *valg af medlemmer til Skjern byråd og ligningskommission*.

I § 6 bemyndiges sognerådet til at udarbejde forslag til de for købstaden fornødne *vedtægter m. m.*

§ 7 indeholder bestemmelser med hensyn til *overslag over kommunens indtægter og udgifter* samt om *skatteligningen*, og § 8 giver overgangsregler for *sygehustilskuddene fra den fælleskommunale udligningsfond*.

Som nævnt ovenfor ved omtalen af § 3 er det i § 9 bl. a. fastsat, at der *i en overgangsperiode af 15 år skal opkræves en gradvis lempet ejendomsskat* efter reglerne for amtskommunale skatter. De nærmere bestemmelser herom findes i § 9.

Lovforslagets bemærkninger indeholder beregninger, der belyser de heraf følgende virkninger på ejendomsbeskatningen.

§ 10 bestemmer, at *tvivlsspørgsmål af økonomisk art*, der måtte opstå i forbindelse med Skjern kommunes udskillelse fra Ringkøbing amtskommune, og som ikke bliver afgjort ved overenskomst mellem de to kommunalbestyrelser, *afgøres af indenrigsministeren*.

Lovforslaget fik under behandlingen i folketinget tilslutning fra alle partiers side. Det blev ved 3. behandling vedtaget enstemmigt med 145 stemmer.

---

58. Lov om indfødsrets meddelelse m. v. (Indenrigsminister *Søren Olesen*). [A. sp. 25. C. sp. 25].

Fremsat skriftligt $^{15}/_{10}$ (F. sp. 42). 1. beh. $^{23}/_{10}$ (F. sp. 284). Henvist til indfødsretsudvalget. Betænkning (B. sp. 87) afgivet $^{21}/_{11}$. (Ordfører: Axel Ivan Pedersen). 2. beh. $^6/_{12}$ (F. sp. 1374). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 237) afgivet $^6/_{12}$. 3. beh. $^{11}/_{12}$ (F. sp. 1560). *Loven stadfæstet 21. december 1957.* (Lovt. B. nr. 7).

Ved lovens § 1 meddeles indfødsret til 601 personer, for enkeltes vedkommende dog på betingelse af, at de senest 30. april 1960 godtgør at være løst fra deres undersåtlige eller statsborgerlige forhold til en fremmed stat.

Ved §§ 2, 3 og 4 fritages i alt 16 personer fra virkningerne af de i lov nr. 379 af 12. juli 1946, §§ 1, 2 og 3, indeholdte bestemmelser, hvorved visse grupper af personer udelukkedes fra automatisk at erhverve dansk indfødsret.

§§ 5 og 6 indeholder ikrafttrædelsesbestemmelser m. v.

På det oprindelige lovforslag var kun optaget 247 personer. Under sagens behandling i folketinget forøgedes dette antal til 617 gennem vedtagelsen af nogle ændringsforslag, som var stillet af indenrigsministeren og udvalget i forening. Af de 617 personer var 226 mænd og 391 kvinder, herunder 31 ægtepar.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt, idet kommunisterne undlod at stemme, hvilket *Aksel Larsen* (DK) begrundede med, at hans parti ikke havde haft lejlighed til at deltage i udvalgsarbejdet.

---

59. Lov om indfødsrets meddelelse m. v. (Indenrigsminister *Søren Olesen*). [A. sp. 1277. C. sp. 385].

Fremsat skriftligt $^6/_{3}$ (F. sp. 2901). 1. beh. $^{12}/_{3}$ (F. sp. 3025). Henvist til indfødsretsudvalget. Betænkning (B. sp. 625) afgivet $^{17}/_{4}$. (Ordfører: Axel Ivan Pedersen). 2. beh. $^{22}/_{5}$ (F. sp. 4533). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 1139) afgivet $^{22}/_{5}$. 3. beh. $^{28}/_{5}$ (F. sp. 4796). *Loven stadfæstet 7. juni 1958.* (Lovt. B. nr. 4).

Ved lovens § 1 meddeles indfødsret til 248 personer, i 6 tilfælde dog på betingelse af, at de pågældende senest 30. april

1960 godtgør at være løst fra undersåtligt eller statsborgerligt forhold til en fremmed stat.

Ved §§ 2 og 3 stilles 8 personer, som om lov nr. 379 af 12. juli 1946 — hvilken lov udelukkede nærmere angivne grupper af personer fra automatisk at erhverve dansk indfødsret — ikke havde haft gyldighed for deres vedkommende.

§§ 4 og 5 indeholder bestemmelser om lovens ikrafttræden m. v.

Det oprindelige lovforslag omfattede kun 145 personer, hvoraf 7 under §§ 2 og 3. De øvrige blev optaget på lovforslaget gennem vedtagelsen af ændringsforslag, stillet af indenrigsministeren og udvalget i forening.

Af de 257 personer, som loven omfatter, er 111 mænd og 146 kvinder, derunder 14 ægtepar.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt, idet kommunisterne afholdt sig fra at stemme under henvisning til, at de havde været afskåret fra at deltage i udvalgsarbejdet.

Under sagens 1. behandling i folketinget udtalte *Aksel Larsen* (DK) bl. a.:

„Det er kommet frem, at en landsdommer har forsøgt, så vidt jeg forstår ad omveje, at forhindre en ansøger i at få dansk indfødsret, at den pågældende landsdommer har anført aldeles urimelige begrundelser for sin modstand mod, at den pågældende fik dansk indfødsret, og at han har gjort det som en personlig hævnakt over for den pågældende.

Dette rejser to spørgsmål. Det ene og måske det vigtigste og principielle er: kan der være sikkerhed for, at ikke afgørelserne om indfødsretsmeddelelse til denne eller hin ansøger bliver påvirket gennem sådan indflydelse eller henvendelse? Og dernæst det praktiske: hvad sker der med en embedsmand, i dette tilfælde med en landsdommer, som tillader sig at optræde på denne mildt sagt fantastiske måde og i sin offentlige begrundelse af sin optræden fremsætter en række positive og bevidste usandheder?“

Det første spørgsmål besvaredes af udvalgets ordfører, *Axel Ivan Pedersen* (S), som udtalte:

„I anledning af det ærede medlems spørgsmål om sikkerhed for, at udvalgsarbejdet ikke lader sig påvirke af uvedkommendes intervention i indfødsretssagerne, skal jeg udtale, at vi i indfødsretsudvalget ikke tidligere i de år, jeg har været formand for udvalget, har været udsat for påvirkning fra tredjemand, og at vi i det pågældende tilfælde intet hensyn tog til den intervention, som den pågældende havde foretaget.“

Angående det andet spørgsmål henledte *justitsministeren* (indenrigsministeren var forhindret i at være til stede) opmærksom-

heden på, at sagen var blevet behandlet på den måde, som retspleje-loven anviser, „nemlig gennem en tilkendegivelse fremsat af landsretspræsidenten, en tilkendegivelse, som jo intet har manglet i tydelighed. Jeg gør opmærksom på, at der jo i landsdommerens optræden hverken ligger nogen tjenstlig forseelse eller nogen overtrædelse af straffeloven, og jeg ser derfor ikke, at der er nogen anden fremgangsmåde end den, præsidenten har valgt.“

---

60. Lov om ændring i lov om sygehusvæsenet m. v. (Indenrigsminister *Søren Olesen*). [A. sp. 1265. C. sp. 219].

Fremsat mundtligt $20\frac{1}{2}$ (F. sp. 2795). 1. beh. $\frac{7}{3}$ (F. sp. 2994). Partiernes ordførere: Johs. E. Larsen, Thisted Knudsen, Gottschalck-Hansen, Kirkegaard, Helge Madsen og Lynnerup Nielsen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Johs. E. Larsen, Ditlevsen, Ove Hansen, Hjortnæs, Hans Knudsen, M. Larsen (Kolding) [formand], Edel Saunte, Kirkegaard, Helge Madsen [næstformand], Thisted Knudsen, Anders Andersen, Alfred Bøgh, Niels Eriksen, Thorkil Kristensen, Gottschalck-Hansen, Egon Lauritzen og Poul Sørensen). Betænkning (B. sp. 471) afgivet $21\frac{1}{3}$. (Ordfører: Johs. E. Larsen). 2. beh. $25\frac{1}{3}$ (F. sp. 3409). 3. beh. $27\frac{1}{3}$ (F. sp. 3485). *Loven stadfæstet 18. april 1958*. (Lovt. nr. 97).

Ved loven foretages sådanne ændringer i lov nr. 71 af 27. februar 1946 om sygehusvæsenet, således som denne senest var blevet ændret ved lov nr. 46 af 8. marts 1957, at størrelsen af statens tilskud til kommunernes drift af sygehuse ajourføres, ligesom der foretages en mindre ændring med hensyn til fordelingsgrundlaget.

Tilskuddets størrelse fastsættes således, at kommunerne som hidtil får dækket ca. 60 pct. af deres tilskudsberettigende udgifter, og det samlede tilskud udbetales fortsat med halvdelen som indbyggertilskud og halvdelen som sygedagstilskud. Herved sker der følgende ændringer i tilskudsbeløbene i forhold til den størrelse, disse fik ved forannævnte ændringslov nr. 46 af 8. marts 1957:

1. Sygedagstilskuddet forhøjes fra 10 kr. til 11 kr.
2. Indbyggertilskuddet forhøjes fra 20 kr. til 20 kr. 65 øre.

Hvad angår tilskuddet pr. indbygger, foretages ved loven den ændring med hensyn til beregningsgrundlaget, at dette fremtidigt skal være det af det statistiske departement pr. 1. juli i året forud for det regnskabsår, tilskuddet vedrører, beregnede registerfolketal, mens man hidtil er gået ud fra folketallet ved den sidste almindelige folketælling. Herved vil stærkt voksende kommuner som f. eks. Københavns amtskommune hurtigere få forhøjet deres andele i indbyggertilskuddet, således at disse altid vil komme til at svare til kommunernes virkelige indbyggertal.

Som følge af, at den fælleskommunale udligningsfond ved lov nr. 25 af 5. februar 1958 er ophævet og de fonden påhvillende forpligtelser dermed overtaget af staten, er enkelte bestemmelser af administrativ karakter, f. eks. vedrørende anvisning af tilskud, frister for indsendelse af regnskaber m. v., der hidtil har været indeholdt i loven om den fælleskommunale udligningsfond, optaget i sygehusloven, ligesom det i selve den formelle affattelse af den heromhandlede ændringslov er præciseret, at tilskuddene ydes direkte af statskassen mod som hidtil af udligningsfonden.

Lovforslaget, der ved 1. behandling opnåede tilslutning fra samtlige partier, blev ved 3. behandling vedtaget enstemmigt med 148 stemmer.

---

61. Lov om ændring af lov angående vitaminreklame. (Indenrigsminister *Søren Olesen*). [A. sp. 931. C. sp. 307].

Fremsat skriftligt $22/1$ (F. sp. 1958). 1. beh. $30/1$ (F. sp. 2304). Partiernes ordførere: Th. Mikkelsen, Krogh, Poul Clausen, Morten Larsen, Gudrun Bjørner og Petra Petersen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Th. Mikkelsen, Nina Andersen [formand], Kaj Andresen, Ditlevsen, Andreas Hansen, Mørk, Axel Ivan Pedersen, Baunsgaard [næstformand], Gudrun Bjørner, Krogh, N. Chr. Christensen, Niels Eriksen, Heilesen, Ladefoged, Poul Claussen, Niels Ravn og Egon Lauritzen). Betænkning (B. sp. 473) afgivet $21/3$. (Ordfører: Th. Mikkelsen). 2. beh. $9/4$ (F. sp. 3594). 3. beh. $15/4$ (F. sp. 3708). *Loven stadfæstet 12. maj 1958.* (Lovt. nr. 131).

Loven har følgende indhold:

I lov nr. 74 af 31. marts 1936 angående vitaminreklame, jfr. lov nr. 154 af 13. april 1938, lov nr. 108 af 13. marts 1943, lov nr. 45 af 20. februar 1948 og lov nr. 62 af 31. marts 1953, foretages følgende ændringer:

Til § 3.

Som nyt stk. 2 tilføjes:

„For handel med foderstoffer gælder alene bestemmelserne i lov nr. 135/1939 af 13. april 1938 om handel med foder- og gødningsstoffer samt grundforbedringsmidler.“

Til § 5.

Ordene „Loven underkastes revision i rigsdagssamlingen 1957-58“ udgår.

Lovforslaget havde ved fremsættelsen titlen „forslag til lov om udskydelse af revisionen af lov angående vitaminreklame“, idet det i sin oprindelige affattelse gik ud på, at loven angående vitaminreklame skulle forelægges til revision senest i folketingsåret 1962-63.

Under sagens behandling i folketinget enedes man om at lade revisionsfristen udgå og at indføje den nye bestemmelse vedrørende handel med foderstoffer.

Ved fremsættelsen af lovforslaget anførte *indenrigsministeren* angående loven om vitaminreklame:

„Lovens hovedformål er at *forhindre en vildledende reklame* over for forbrugerne med hensyn til varers indhold af vitaminer. Hovedreglen er den, at der ikke må reklameres for vitaminindhold i varer, præparater eller stoffer, medmindre arten af vitaminerne samtidig oplyses. Der er desuden hjemmel for ministeren til at bestemme, at mængden af vitaminerne skal oplyses. Vigtigere endnu er dog en anden bestemmelse i loven, som går ud på, at der ikke må reklameres med kunstig tilsætning af vitaminer til levnedsmidler, medmindre indenrigsministeriets samtykke foreligger. Denne sidste bestemmelse har i de sidste 10 år været administreret på den måde, at der kun gives tilladelse til at reklamere med vitaminindhold i levnedsmidler hidrørende fra kunstig vitamintilsætning i tilfælde, hvor der er tale om varer, der indtager en væsentlig plads i befolkningens ernæring, og at den vare, der vitaminiseres, i sig selv er af en rimelig ernæringsmæssig lødighed. På denne måde harmonerer den praktiske anvendelse af lovens bestemmelser med de positive regler om tilsætning af

vitaminer, jern og kalk til hvedemel og om tilsætning af kalk til havregryn, som er påbudt for disse varer.

I loven om vitaminreklame, således som loven er ændret senest ved lov nr. 62 af 31. marts 1953, er det bestemt, at loven skal forelægges til revision i indeværende folketingsår.

Efter de indhøstede erfaringer har loven virket efter sin hensigt. Da lovens bestemmelser har været gældende uforandret siden 1936, kunne der måske være grund til at overveje om loven burde gøres permanent. Det må dog erkendes, at der ikke mindst i de senere år er fremkommet grundlag for at antage, at enkelte andre næringsstoffer end de, der betegnes som vitaminer, indtager en lige så betydningsfuld stilling i ernæringen som vitaminerne. Jeg tænker her på stoffer som kalk og jern. Imidlertid tiltrænges der endnu noget mere klarhed over de problemer, som en eventuel udvidelse af lovens område ville medføre . . .“

Lovforslaget underkastedes i folketinget udvalgsbehandling. Man blev herved opmærksom på, at spørgsmålet om vitaminreklame vedrørende foderstoffer dækkedes af såvel vitaminreklame-loven som af loven af 13. april 1938 om handel med foder- og gødningsstoffer samt grundforbedringsmidler. Resultatet af udvalgsbehandlingen blev, at man efter forhandling med indenrigsministeren stillede ændringsforslag om at give loven den ovenfor gengivne formulering, der også indebærer, at loven er gjort permanent.

I den ændrede affattelse vedtoges lovforslaget enstemmigt.

---

62. Lov om ændringer i lov om apotekervæsenet.
(Indenrigsminister *Søren Olesen*). [A. sp. 2213. C. sp. 905].

Fremsat skriftligt $20/5$ (F. sp. 4316). 1. beh. $27/5$ (F. sp. 4761). Partiernes ordførere: Holger Eriksen, Marius Buhl, Poul Claussen, Else Zeuthen, Gøting og Petra Petersen. 2. beh. $29/5$ (F. sp. 4907). 3. beh. $2/6$ (F. sp. 5098). *Loven stadfæstet 7. juni 1958.* (Lovt. nr. 160).

I henhold til bestemmelserne i kap. IX i lov nr. 209 af 11. juni 1954 om apotekervæsenet ydes der apotekere, sygehusapotekere, farmaceutiske kandidater og eksaminater, som er ansat på apotek, sygehusapotek og visse nærmere angivne institutioner, samt enker og børn efter de pågældende *pension af apotekerfonden* i overensstemmelse med principperne i de pensionsregler, der er fastsat i lov nr. 301 af 6. juni 1946 om statens tjenestemænd.

Nærværende lov tager sigte på en regulering af apotekerlovens pensionsregler i overensstemmelse med de samtidig gennemførte ændringer af statstjenestemændenes pensionsforhold, jfr. lov om lønninger og pensioner m. v. til statens tjenestemænd.

Lovforslaget var tiltrådt af bestyrelsen for apotekervæsenets pensionsordning. Det gennemførtes uden udvalgsbehandling og vedtoges enstemmigt.

---

63. Lov om udskydelse af revision af lov om statens husholdningsråd. (Indenrigsminister *Søren Olesen*). [A. sp. 1275. C. sp. 201].

FremSAT skriftligt $\frac{2}{3}$ (F. sp. 2901). 1. beh. $\frac{11}{3}$ (F. sp. 3018). Partiernes ordførere: Viola Nørløv, Kr. Juul, Erna Sørensen, Aage Fogh og Petra Petersen. 2. beh. $\frac{18}{3}$ (F. sp. 3179). 3. beh. $\frac{21}{3}$ (F. sp. 3309). *Loven stadfæstet 26. marts 1958.* (Lovt. nr. 66).

Ifølge § 10 i lov nr. 87 af 31. marts 1953 om statens husholdningsråd skulle loven optages til revision i folketingsåret 1957-58. Denne frist ændres ved nærværende lov til *folketingsåret 1958-59.*

Som begrundelse herfor anføres i bemærkningerne til det af indenrigsministeren fremsatte lovforslag, at indenrigsministeren i september 1957 havde nedsat et *udvalg* med den opgave at foretage en nærmere undersøgelse af husholdningsrådets forhold og på grundlag heraf at fremkomme med en indstilling til indenrigsministeriet med hensyn til, hvilke ændringer i rådets virksomhed og organisationsform der eventuelt måtte være ønskelige. „Imidlertid foreligger der meddelelse fra dette udvalg om, at udvalget, uanset at det siden nedsættelsen har afholdt ugentlige møder, ikke vil kunne afgive indstilling til ministeriet så betids, at denne indstilling kan nå at danne baggrund for ministeriets overvejelser i forbindelse med fremsættelse af forslag til lovens revision. Udvalget har derfor henstillet, at revisionen udskydes 1 år.

Da indenrigsministeriet kan tiltræde denne indstilling, stilles der herved forslag om, at revisionen af lov om statens husholdningsråd udskydes til foretagelse senest i folketingsåret 1958-59.“

Lovforslaget mødte i folketinget tilslutning fra alle sider og vedtoges enstemmigt.

---

64. Lov om ændringer i lov om mægling i arbejdsstridigheder. (Arbejdsminister *Bundvad*). [A. sp. 761. C. sp. 137].

Fremsat skriftligt $\frac{6}{12}$ (F. sp. 1370). 1. beh. $\frac{11}{12}$ (F. sp. 1577 og 1622). Partiernes ordførere: Carl P. Jensen, Thisted Knudsen, Poul Sørensen, Baunsgaard, Helge Madsen og Alfred Jensen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Carl P. Jensen, Einer-Jensen [formand], Per Hækkerup, Lund Jensen, Poul Nilsson, Hans Rasmussen, Peter Ravn, Baunsgaard [næstformand], Helge Madsen, Thisted Knudsen, Henry Christensen, Erik Eriksen, Axel Kristensen, Sønderup, Poul Sørensen, Aksel Møller og Adolph Sørensen). Betænkning (B. sp. 255) afgivet $\frac{12}{12}$. (Ordfører: Carl P. Jensen). 2. beh. $\frac{16}{1}$ (F. sp. 1827). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 265) afgivet $\frac{16}{1}$. 3. beh. $\frac{17}{1}$ (F. sp. 1860). *Loven stadfæstet 22. januar 1958.* (Lovt. nr. 9).

Om baggrunden for loven anføres efter lovforslagets bemærkninger følgende:

„Såvel mellem arbejdsmarkedets hovedorganisationer som under folketingets behandling af et i folketingsåret 1955-56 fremsat forslag til lov om voldgift i visse arbejdsstridigheder [årbog 1955-56, side 554] havde det været indgående drøftet, om de hidtil gældende *aftaler og lovregler om tilvejebringelse, opsigelse og fornyelse af arbejdsoverenskomster* fortsat var tidssvarende både ud fra tekniske og ud fra almene samfundsmæssige hensyn. På baggrund heraf nedsatte regeringen i august 1956 en *kommission* til overvejelse af en række arbejdsretlige spørgsmål. De kommissionen pålagte opgaver kan i hovedtræk gengives således:

1. Foranledige tilvejebragt *nye forhandlingsregler*.
2. Overveje betimeligheden af en revision af septemberforliget m. v., herunder spørgsmål om ansættelses- og opsigelsesvilkår.
3. Drøfte muligheden for at *finde veje til at undgå eller begrænse arbejdsstandsninger på områder, der har livsvigtig betydning for samfundet*.
4. Overveje betimeligheden af at tilvejebringe et ensartet arbejdsretligt grundlag for samtlige arbejdsmarkedets parter.
5. På grundlag af sine drøftelser af foranstående spørgsmål tilkendegive sine synspunkter med hensyn til behovet for at foretage *ændringer i loven om mægling i arbejdsstridigheder* samt eventuelt i
6. loven om den faste voldgiftsret.

Arbejdsretskommissionen har nu afgivet sin *første betænkning*, der behandler de forannævnte punkter 1, 3 og 5, og *på de i denne betænk-*

ning indeholdte udkast hviler nærværende forslag til ændringer i den nugældende forligsmandslov, jfr. lovbekendtgørelse nr. 603 af 21. december 1945 af lov nr. 5 af 18. januar 1934 om mægling i arbejdsstridigheder med de ændringer, der er en følge af lov nr. 96 af 20. marts 1940 og lov nr. 602 af 21. december 1945. . . .

Dansk Arbejdsgiverforening og De samvirkende Fagforbund har den 11. januar 1957 — for overenskomstsituationen 1958 — vedtaget nye forhandlingsregler, der på en række punkter på afgørende måde bryder med det hidtil mellem parterne praktiserede forhandlingsystem. I relation til den gældende forligsmandslov er de vigtigste ændringer dels, at man tager sigte på — *på et tidligere tidspunkt* end hidtil — *at kunne inddrage forligsinstitutionen i partsforhandlingerne* navnlig med henblik på løsning af generelle spørgsmål, dels visse ændringer i de hidtil gældende *afstemningsregler*, navnlig som følge af den ved de nye forhandlingsregler vedtagne *opdeling i afstemningsmæssig henseende af overenskomstområdet i 8 grupper*, der forudsættes ikke at kunne sammenkædes med andre grupper ved afstemninger om mæglingsforslag fra forligsmanden.

Regeringen må ligesom arbejdsretskommissionen finde det rimeligt, at lovens regler i disse henseender bringes i overensstemmelse med de forudsætninger, der efter det oplyste har været afgørende for parterne ved de nye forhandlingsreglers tilblivelse.

Med hensyn til muligheden for at finde områder, der har *livsvigtig betydning for samfundet*, har kommissionen overvejet forskellige forslag. *Kommissionens flertal* — jfr. herved kommissionsbetænkningen med særudtalelser — går ind for et af Dansk Arbejdsgiverforening og De samvirkende Fagforbund i fællesskab stillet og af den samlede forligsinstitution tiltrådt forslag, *dels om at forligsmandens hidtidige beføjelse til at udsætte varslede arbejdsstandsninger én gang i indtil 7 dage udvides til 14 dage, dels om indførelse af en beføjelse for den samlede forligsinstitution til på særlig samfundsvigtige områder at udsætte varslede arbejdsstandsninger i yderligere 14 dage*. I begge situationer foreslås endvidere indført en bestemmelse om *2 dages ventetid*, før således udsatte, varslede arbejdsstandsninger kan iværksættes.

Kommissionens flertal har herved erkendt, at visse arbejdsstandsninger vil kunne være af så *vidtrækkende samfundsmæssig betydning*, at foranstaltninger til forhindring af sådanne konflikter bør overvejes. Samtidig har man imidlertid lagt afgørende vægt på, at det må anses for *overordentlig vanskeligt* — om ikke umuligt — på forhånd i detaljer at give en i fremtidigt opstående konfliktsituationer *anvendelig definition (afgrænsning) af de områder* inden for arbejdsmarkedet, for hvilke sådanne foranstaltninger burde finde anvendelse. Flertallet anser det dernæst for meget betydningsfuldt, at man *længst muligt fastholder forhandlingslinjen* under neutral ledelse af en

forligsmand; dette må antages i væsentlig grad at forøge mulighederne for en fredelig løsning, idet ingen af parterne, sålænge situationen er på dette stadium, kan regne med, at konflikten løses på anden måde end ved forhandling.

Hvad angår bevarelsen af *trykkefriheden* under arbejds konflikter har kommissionens flertal givet udtryk for den anskuelse, at *den foreslåede særlige udsættelsesadgang* efter en vurdering af de konkrete forhold i hver enkelt situation vil kunne benyttes over for truende konflikter inden for dagspressen. Under hensyn hertil og til, at hovedorganisationerne har erklæret sig enige om ikke at ville inddrage dagspressen i sympatikonflikter til støtte for andre områder, har flertallet *ikke fundet tilstrækkelig grundlag for at stille særlige forslag med hensyn til dagspressen.*“

Om lovens indhold bemærkes i øvrigt følgende:

I den hidtil gældende lov om mægling i arbejdsstridigheder, § 3, betinges *forligsmandens adgang til at gribe ind* i en forhandling om tilvejebringelse af ny overenskomst af, *dels* at der er grund til at befrygte arbejdsstandsning, eller at arbejdsstandsning er indtrådt, *dels* at forligsmanden tillægger stridens virkninger og omfang samfundsmæssig betydning, *dels endelig* af, at forhandlingerne mellem parterne er ført og fra en af siderne erklæret afsluttet uden resultat.

Ved de ovenfor nævnte i januar 1957 vedtagne nye forhandlingsregler har hovedorganisationerne givet udtryk for ønsket om forligsmandens medvirken til løsning af generelle spørgsmål og i givet fald også specielle spørgsmål på et tidligere tidspunkt end hidtil.

Til præcisering heraf indføres i lovens § 3, stk. 1, som *nyt 2. punktum:*

„Endvidere kan forligsmanden af egen drift eller på foranledning af en af parterne *på et tidligere tidspunkt yde sin medvirken til tilvejebringelse af nye overenskomster*, selv om de mellem parterne førte forhandlinger ikke er erklæret afsluttet uden resultat.“

De forannævnte hovedregler i lovens § 3, stk. 1 bibeholdes i øvrigt.

De nye forhandlingsregler går, hvad dette spørgsmål angår, ud på følgende:

Ved reglerens § 2, stk. 3, er parterne blevet enige om, at de,

hvis forhandlingerne imellem dem om de såkaldte *generelle krav* ikke har ført til enighed herom senest den 20. december i det år, der går forud for overenskomsternes udløbstermin, vil anmode statens forligsmand om at tiltræde hovedorganisationernes forhandlingsudvalg dels for at blive orienteret om parternes stilling, dels for at påtage sig ledelsen af forhandlingsudvalgets forhandlinger.

Endvidere er hovedorganisationerne ved forhandlingsreglernes § 5 blevet enige om, at de, hvis deres indbyrdes forhandlinger i perioden fra 16. januar — eventuelt allerede tidligere — om *ikke-generelle krav* ikke fører til enighed, og hvis hovedorganisationerne heller ikke kan opnå enighed om at få resterende uoverensstemmelser om sådanne spørgsmål behandlet i et fællesudvalg, kan videreføre dem til behandling i forligsinstitutionen.

I loven fandtes der hidtil i § 3, stk. 3, hjemmel for, at forligsmanden — dog kun én gang i samme arbejdsstrid — kunne kræve en arbejdsstandsning udsat i indtil en uge.

§ 3, stk. 3, får efter nærværende lov følgende affattelse:

„Når forligsmanden har besluttet at mægle eller mægler til hindring af en truende arbejdsstandsning, kan han på hvilket som helst tidspunkt før eller under forhandlingerne som betingelse for mæglingen stille krav til parterne om, at *arbejdsstandsningen udsættes*. Kravet kan under samme arbejdsstrid kun stilles *én gang* og kan *højest* omfatte et tidsrum af *2 uger*, dog at den således udsatte arbejdsstandsning tidligst kan iværksættes på tredjedagen efter, at forligsmanden inden for de 2 uger har erklæret forhandlingerne for afsluttet, eller på tredjedagen efter udløbet af de 2 uger.“

Den herved skete udvidelse af fristen — som var tiltrådt af de to hovedorganisationer, og som der var enighed om i kommissionen — skønnes normalt at ville være tilstrækkelig til gennemførelse af en forsvarlig mægling. Ved den ekstra frist på 2 dage sikres der såvel parterne som statsmagten en mulighed for overvejelser selv i de tilfælde, hvor forhandlingerne pludselig måtte blive afbrudt.

I lovens § 4 foretages følgende ændringer:

I stk. 4 indsættes som nyt 2. punktum:

„I forbindelse hermed kan forligsmanden bestemme, at *varslede arbejdsstandsninger tidligst kan iværksættes på tredjedagen efter dagen for afgivelse af svar.*“

I paragraffen indsættes som nye stykker 5, 6 og 7 følgende:

„Stk. 5. For så vidt forligsmanden skønner, at fortsat mægling mellem parterne ikke har nogen udsigt til at skabe grundlag for et mæglingsforslag, der har mulighed for at blive vedtaget af begge parter, skal han, inden han opgiver mæglingen, i tilfælde, hvor den truende arbejdsstandsning vil ramme *livsvigtige samfundsinstitutioner eller samfundsfunktioner*, eller hvor forligsmanden anser arbejdsstandsningen for i øvrigt at have *vidtrækkende samfundsmæssig betydning*, tilkalde de øvrige forligsmænd og rådføre sig med dem om betimeligheden af at kræve arbejdsstandsningen udsat. *Forligsmændene* kan da kræve af vedkommende part, at den *udsætter den truende arbejdsstandsningens iværksættelse i indtil 2 uger*. Kravet kan også omfatte truende arbejdsstandsninger, der vel ikke i sig selv kan anses for at have vidtrækkende samfundsmæssig betydning, men hvis iværksættelse dog under den foreliggende situation skønnes at øve *afgørende uheldig indflydelse på mulighederne for en fredelig udløsning af den samlede konfliktsituation*.

Stk. 6. Inden for det pågældende tidsrum optager den *forligsmand, der hidtil har gennemført mæglingsforhandlingerne*, på ny forhandlinger med parterne om stridens bilæggelse. For så vidt det heller ikke da lykkes at skabe grundlag for et mæglingsforslag, der har mulighed for at blive vedtaget af begge parter, erklærer forligsmanden forhandlingerne for definitivt afsluttede. Der kan ikke da gøres brug af bestemmelsen i stk. 5, og parterne er berettiget til at iværksætte de udsatte arbejdsstandsninger på tredjedagen efter, at forligsmanden inden for 2 ugers perioden har afgivet nævnte erklæring, eller på tredjedagen efter udløbet af 2 ugers perioden.

Stk. 7. Bestemmelserne i stk. 5 og stk. 6 finder tilsvarende anvendelse i tilfælde, hvor en mægling er gennemført af alle tre forligsmænd i forening, jfr. § 5.“

Den i paragraffens stk. 4 foretagne tilføjelse, som tilsigter sikring af arbejdsfreden, for så vidt angår det tidsrum, hvori et stillet mæglingsforslag måtte være underkastet afstemning, er i realiteten en *lovfæstelse af praksis*. Forligsmanden har i mæglingsforslaget henstillet til parterne at undlade at iværk-

sætte konflikt i afstemningsperioden, og disse henstillinger er altid blevet fulgt.

Bestemmelserne går i øvrigt ud på at skabe hjemmel for, at forligsinstitutionen kan kræve arbejdsstandsninger inden for samfundsvigtige områder udsat med det formål at skabe *yderligere mulighed for at gennemføre forhandlinger*.

Som nævnt i de indledende bemærkninger er den i loven hjemlede udsættelsesadgang med hensyn til arbejdsstandsninger fremlagt i kommissionen som et *fællesforslag fra de to hovedorganisationer og tilrådt af kommissionens flertal*. I kommissionens overvejelser om varetagelsen af samfundets interesser under arbejdskampe indgik også en løsning i form af *tvungen voldgift* i interessestridigheder.

Kommissionens flertal mente imidlertid *ikke* at burde foreslå gennemførelse af en *permanent tvungen voldgift*, som på forhånd kan vides at ville støde på bestemt modstand hos de organisationer, der først og fremmest vil blive berørt af ordningen.

I lovens § 7, stk. 1, ændres ordene „indtil 12 mæglingmænd“ til: „indtil 21 mæglingmænd“.

Lovens § 8, stk. 3, affattes således:

„På begæring af parterne (hovedorganisationerne) eller en af dem kan forligsinstitutionen bestemme, at *mæglingmanden skal træde til som forhandlingsleder allerede under forhandlingerne i underorganisationerne*.“

Den hidtidige, i lovens § 8, stk. 3, givne adgang for forligsinstitutionen til på begæring af parterne (hovedorganisationerne) eller en af dem at bestemme, at mæglingmanden skal træde til som forhandlingsleder allerede under forhandlingerne i underorganisationerne har kun været gældende *for større faglige områder af vidererækkende betydning*.

Ved de *nu vedtagne forhandlingsreglers* § 3, stk. 2, er hovedorganisationerne imidlertid blevet enige om, at hver af parterne kan anmode om at få en mæglingmand til at medvirke ved forhandlingerne i underorganisationerne, og at dette kan ske allerede *fra forhandlingernes begyndelse*, d. v. s. fra den 20. november, jfr. forhandlingsreglernes § 2, stk. 1. For at dette skal kunne praktiseres, er det fundet nødvendigt — foruden at foretage en ændring i lovens § 8, stk. 3, hvorved den i denne nu indeholdte *begrænsning fjernes* — at give arbejdsministeren *adgang til at udnævne indtil 21 mæglingmænd* for hele landet.

Den hidtidige lovs §§ 10 og 11, som indeholder afstemningsregler, erstattes af §§ 11 og 12. Herved tilsigtes i det væsentligste at tilpasse og tydeliggøre lovtæksten. Idet der om enkeltheder må henvises til lovtæksten og de lovforslaget ledsagende bemærkninger, skal her alene nævnes følgende:

Det fastslås nu (§ 11, stk. 1), at det i alle tilfælde, hvor der ved en urafstemning ikke har været en stemmedeltagelse på mindst 75 pct. af de stemmeberettigede medlemmer, skal kræves, at den dertil kompetente forsamling inden for vedkommende arbejderorganisation skal foretage en supplerings af de ved urafstemningen afgivne stemmer op til 75 pct. af de stemmeberettigede medlemmers antal.

Det opnås herved, at loven ikke — som det hidtil har været tilfældet — indeholder forskelligartede kauteler for en repræsentativ afstemning over et mæglingsforslag, henholdsvis i tilfælde, hvor dette kun vedrører et enkelt fagligt område, og i tilfælde, hvor det drejer sig om sammenkædede mæglingsforslag.

Der er endvidere i loven optaget en udtrykkelig regel for, hvorledes de supplerende stemmetal skal beregnes. Fremgangsmåden vil herefter være den samme i alle tilfælde, hvor supplerings skal finde sted, og den svarer til den fremgangsmåde, der hidtil har skullet anvendes, hvor afgørelsen alene ved kompetent forsamling har skullet sammenkædes med afgørelser fra urafstemningsområder.

De ændrede bestemmelser er en følge af de mellem hovedorganisationerne aftalte forhandlingsregler, hvorefter en afstemning i alle tilfælde — uanset den enkelte organisations regler om afstemning om overenskomstforslag — skal følge forligsmandslovens regler.

Ved § 12, stk. 1, gives der fremdeles — svarende til den hidtidige § 11, stk. 1 — forligsmanden mulighed for i en konfliktsituation at bestemme, at de af ham stillede mæglingsforslag delvis eller fuldt ud skal betragtes som en helhed.

Ved paragraffens stk. 2 indføres dog følgende nye bestemmelse:

„For så vidt der mellem Dansk Arbejdsgiverforening og De samvirkende Fagforbund findes en gældende aftale om, at deres overenskomstområde skal opdeles i grupper, der hver

for sig skal tage stilling til forslag til nye overenskomster, er forligsmanden *afskåret fra at kræve disse gruppers mæglingsforslag sammenkædet*. Tilsvarende regel gælder for mæglingsforslag omfattende arbejdsgiver- eller arbejderorganisationer, der er medlemmer af andre hovedorganisationer, for så vidt disse har truffet lignende aftaler om opdeling af underorganisationerne i grupper.“

Også denne bestemmelse er en imødekommelse af de synspunkter, som er kommet til udtryk i de mellem hovedorganisationerne aftalte forhandlingsregler. Det er i disse forhandlingsregler (§ 8) fastsat, at samtlige overenskomstområder af organisationer og enkeltvirksomheder under de to hovedorganisationer skal opdeles i *8 nærmere angivne grupper*, og at hver af disse grupper skal tage stilling til endeligt foreliggende forslag om overenskomsternes forlængelse, samt at den enkelte gruppe ikke ved afstemning kan kædes sammen med andre.

Den nu indførte begrænsning af forligsmandens adgang til i en samlet overenskomstsituation at sammenkæde alle mæglingsforslag og derved få hele situationen udløst gennem en fællesafstemning — i realiteten en tilbagevendende til den før 1934 gældende retstilstand — kan føre til, at mæglingsforslaget bliver vedtaget for nogle af de 8 grupper, men forkastet af andre, således at den tilstræbte samlede udløsning af overenskomstsituationen ikke sker. Over for denne risiko må imidlertid fremholdes den udsigt til større ansvarsbevidsthed under medlemmernes afstemning over mæglingsforslag, som kan ligge i de nye regler.

For de tilfælde, hvor der under en overenskomstsituation ikke foreligger organisationsmæssige aftaler om gruppevis afstemning, opretholdes de i de nugældende lovbestemmelser hjemlede beføjelser for forligsmanden.

Loven træder ifølge sin slutningsbestemmelse i kraft straks.

Behandlingen i folketinget tilspidsede sig især om spørgsmålet om en sikring af *livsvigtige samfundsfunktioner* under eventuelle konfliktsituationer, herunder specielt en sikring af *ytringsfriheden i dagspressen*. Debatten prægedes til en vis grad af de igangværende overenskomstforhandlinger.

Ved 1. behandling fremhævede *Carl P. Jensen* (S) de i lovforslaget indeholdte *muligheder for mægling*, herunder især muligheden for på et *tidligere* tidspunkt end hidtil at *inddrage forligsmanden* i forhandlingerne, som det primære i lovforslaget. Hvad angik spørgsmålet om de *livsvigtige områder*, som var drøftet i kommissionen, understregede han, at det ikke havde været muligt at definere dette begreb. Uanset denne uklarhed havde et mindretal i kommissionen kredset om den tanke at holde sådanne områder uden for enhver form for konflikt, og der var i kommissionen fremsat forslag om en særlig udsættelsesadkomst. Han fandt dette forslag ganske uoverskueligt. Også tanken om *tvungen voldgift* tog han afstand fra under henvisning til de bemærkninger, han havde fremsat under behandlingen af det i 1955-56 fremsatte forslag til lov om voldgift i arbejdsstridigheder, der truer omfattende samfundsinteresser. Han var i så henseende helt i overensstemmelse med de to hovedorganisationer. Fagbevægelsen havde efter hans opfattelse strakt sig vidt for at give forligsbestræbelserne de bedst mulige vilkår ved at gå ind for forligsinstitutionens mulighed for at kræve en yderligere udsættelse på to uger i ganske særlige tilfælde.

Thisted Knudsen (V) tilsagde velvillig behandling af lovforslagets rent tekniske ændringer, som havde tilknytning til de nye forhandlingsregler. For ham var imidlertid spørgsmålet om de *livsvigtige områder* og *pressens stilling* det centrale. Han fremhævede med hensyn til baggrunden for kommissionens nedsættelse den alvorlige karakter af arbejdskonflikten i foråret 1956 og det ovenfor nævnte lovforslag om oprettelse af en voldgiftsinstitution. Spørgsmålet havde også fundet klart udtryk i kommissoriet, men resultatet af kommissionens arbejde havde ikke givet nogen løsning af dette centrale problem. Lovforslaget indebar muligheder for omfattende udsættelser, men disse var ene afhængige af forligsinstitutionens skøn. Hvis forhandlingerne brød sammen efter disse udsættelser, ville samfundet stå lige så uforberedt og værgeløst som i foråret 1956. For dagspressens vedkommende gav lovforslaget ingen sikring. Venstre kunne derfor ikke godtage lovforslaget som en samfundsmæssig sikring under en arbejdskonflikt. Det var alene *regeringen og folketingets flertal*, der kunne sikre de *samfundsmæssige interesser* og derfor burde det være *statsministeren*, som fik denne udsættelsesret. Dagspressens stilling måtte sikres i fremtiden.

Heller ikke *Poul Sørensen* (KF) var tilfreds med kommissionsarbejdet på dette vigtige område. Han tilsluttede sig ønsket om, at *statsministeren* og ikke forligsmanden blev den, der på et tidligt tidspunkt kunne tage sagen i sin hånd. Hvad *pressens forhold* angik, håbede han, der kunne findes mulighed for at nå frem til forståelse af dens særlige stilling inden for samfundet. Han ønskede, at *voldgiftstanken* måtte kunne indarbejdes på en sådan måde, at livsvigtige områder i hvert tilfælde kunne holdes uden for konflikter. De fleste

af lovforslagets ændringer kunne han i øvrigt støtte som følge af den deraf følgende udvidelse af forhandlingsmulighederne.

Baunsgaard (RV) betegnede de nye forhandlingsregler og lovforslagets bestemmelser herom som *væsentlige fremskridt*, idet de gav forhandlingerne en yderligere chance for at løse problemerne. Han delte ikke den opfattelse, at statsministeren burde have bemyndigelsen til at foretage de omhandlede udskydelser af en konflikt på livsvigtige områder. Så længe man kunne *fastholde forhandlingslinjen under neutral ledelse*, burde indblanding ikke ske. *Dagspressen* indtog en særstilling i spørgsmålet om arbejdskonflikt, og han beklagede, at organisationerne ikke på forhånd havde kunnet enes om at holde dagspressen uden for konflikt. Hovedorganisationernes vedtagelse om ikke at inddrage dagspressen i sympatikonflikter, løste ikke endeligt problemet og udelukkede ikke en sympatikonflikt, hvis en af parterne selv ville erklære en sådan. Lovforslagets regler om *udskydelsesret* inden for livsvigtige områder måtte kunne forventes anvendt på dagspressen i alle tilfælde; men spørgsmålet om yderligere beskyttelse af pressen stod herefter åbent.

Helge Madsen (DR) fandt, at de nye forhandlingsregler gav indtryk af udpræget forhandlingsvilje og tydede på, at man ikke ønskede storkonflikter. Han kunne stemme for lovforslaget, men *videregående forslag* i henseende til statsmagtens indvirken på arbejdsmarkedets vilkår ville han være *betænkelig* ved. Hvad angik konflikter på *livsvigtige områder* mente han, at parternes forhandlere ville arbejde ansvarsbevidst, og at vished hos parterne om, at en konflikt ikke ville få lov at bryde ud, ville modvirke, at de selv nåede til enighed.

Alfred Jensen (DK) mente, at kommissionen burde have taget fat på andre punkter i kommissoriet. Navnlig var det nødvendigt at søge *septemberforliget* ændret, så de arbejdsretlige regler blev mere tidssvarende og tilfredsstillende for arbejderne. Han kunne *ikke godkende lovforslagets bestemmelser*. Den hidtidige udskydelsesordning var tilstrækkelig, og såvel bestemmelserne om sammenkædning som om kvalificeret majoritet ved afstemningerne burde udgå af loven. Han kunne derimod godt gå ind for den foreslåede udvidelse af mæglingsmændenes antal og mulighederne for deres tidligere indgriben.

Arbejds- og boligministeren kom i sit svar bl. a. ind på spørgsmålet om, hvem der skulle administrere udsættelsen af en konflikt. Han fandt, at man ville *svække forligsinstitutionen* afgørende, *hvis man overlod det til statsministeren* og dermed afbrød forhandlingerne ved en politisk aktion. Han understregede forligsinstitutionens karakter af mæglingsinstitution.

Økonomiministeren redegjorde for det radikale venstres standpunkt med hensyn til *voldgiftstanken*. Dette standpunkt havde igennem en menneskealder været, at der skulle tilvejebringes en

voldgiftsordning, som kunne stå rede i god tid inden overenskomstforhandlinger fandt sted. Gennem alle årene havde man dog altid stærkt understreget ønsket om, at der gaves *arbejdsmarkedets parter enhver mulighed for at tale sig til rette* om deres forhold. Muligheden for at udsætte konflikter i indtil 4 uger ville give yderligere tid for parterne og forligsmanden til at finde vej til forebyggelse af konflikt, forinden sagen efterhånden måtte blive løftet op i det politiske plan.

Uden for ordførernes kreds gav *N. Chr. Christensen (V)* udtryk for, at lovgivningsmagten nu måtte tage *pressens forhold* op til behandling, idet det havde vist sig at være umuligt at løse problemet på anden måde. Han understregede, at spørgsmålet var så betydningsfuldt, at det ikke lod sig afvise, idet det drejede sig om ytringsfriheden, som var en demokratisk grundlovsmæssig ret.

I den af udvalget afgivne *betænkning* siges det bl. a.:

„Under udvalgsarbejdet er specielt spørgsmålet om *dagspressens stilling* under arbejdsconflikter blevet drøftet. Arbejds- og boligministeren har over for udvalget erklæret, at han ikke finder, at der er et aktuelt behov for at træffe særlige lovgivningsforanstaltninger på dette område, men har — under henvisning til de under lovforslagets 1. behandling fremkomne udtalelser — erklæret sig villig til at henvise spørgsmålet om dagspressens stilling under arbejdsconflikter til fornyet overvejelse i arbejdsretskommissionen.

Et af venstres og det konservative folkepartis medlemmer i udvalget fremsat ønske om, at ministeren samtidig opfordrer arbejdsretskommissionen til inden 1. februar 1958 at fremkomme med indstilling vedrørende dette spørgsmål, har ministeren af praktiske grunde ikke ment at kunne imødekomme.“

Udvalgets *flertal* (socialdemokratiets, det radikale venstres og Danmarks retsforbunds medlemmer af udvalget) indstillede lovforslaget til *vedtagelse* med en enkelt, af arbejds- og boligministeren foreslået ændring af tydeliggørende karakter.

Et *mindretal* i udvalget (venstres og det konservative folkepartis medlemmer) udtalte i betænkningen bl. a., at det med henblik på at søge *livsvigtige samfundsfunktioner* unddraget eventuelle fremtidige arbejdsconflikter havde søgt at opnå forhandling med flertalspartierne, herunder specielt det radikale venstre og i denne forbindelse tilbudt forhandling om løsning ved *voldgift*. Dette tilbud var blevet afvist også af det radikale venstre, der herved havde umuliggjort, at der skabtes det nødvendige værn for samfundets livsvigtige interesser.

Mindretallet stillede *ændringsforslag* til § 4, stk. 5, hvorefter forligsmanden, når han skønnede at den dér omhandlede situation forelå, skulle afgive en redegørelse til statsministeren, indeholdende en karakteristik af overenskomstsituationen med angivelse af hovedstridspunkterne. *Statsministeren* kunne da kræve af vedkommende

part, at den udsætter den truende arbejdsstandsningens iværksættelse i indtil 4 uger. *Dagspressen* henførtes i ændringsforslaget til de i bestemmelsen omhandlede *livsvigtige områder*.

Hvad specielt angik *dagspressen* stillede mindretallet forslag om indføjeelse af et nyt stk. 6 i § 4 af følgende indhold:

„Såfremt der ikke senest ved udløbet af den ovenfor nævnte frist er opnået overenskomster mellem arbejdsgivere og arbejdere inden for dagspressens område, påhviler det statsministeren til sikring af ytringsfriheden at foranledige nedsat en *voldgiftsret*, der træffer bindende afgørelse af de overenskomstspørgsmål, hvorom der ikke måtte være opnået enighed. Indtil voldgiftskendelsen er afsagt, skal de hidtidige arbejds- og lønvilkår vedblive at gælde, hvis ikke parterne enes om noget andet. Varslede arbejdsstandsninger kan ikke iværksættes i dette tidsrum.“

I en af *det radikale venstres medlem* af udvalget (Baunsgaard) afgivet udtalelse i betænkningen understreges, at der „i denne situation, hvor arbejdsmarkedets parter er enedes om nye forhandlingsregler, der af parterne og den neutrale forligsinstitution hævdes at indeholde nye, væsentlige muligheder for at undgå eller begrænse konflikter af større omfang, bør gives parterne ro til at udnytte alle forhandlingsmuligheder under den medvirken af forligsinstitutionen, som måtte vise sig nødvendig.“

Først i det tilfælde overenskomstforhandlingerne måtte sluttes uden opnåelse af enighed og vigtige samfundsinteresser, herunder den frie meningsdannelse i *dagspressen*, måtte komme i fare, vil tidspunktet være inde til at træffe de foranstaltninger, der måtte være påkrævet.“

Uden for betænkningen stilledes *fra kommunistisk side ændringsforslag*, hvorefter en række væsentlige bestemmelser i lovforslaget skulle udgå tillige med den hidtidige lovs §§ 10 og 11 (om afstemningsreglerne.).

Ved 2. *behandling*, hvorunder debatten for en stor del drejede sig om pressens forhold, forkastedes de af venstre og de konservative stillede ændringsforslag, idet alle øvrige partier stemte imod. De fra kommunistisk side stillede ændringsforslag forkastedes med alle øvrige stemmer mod kommunisternes. Den af ministeren foreslåede ændring vedtoges enstemmigt.

Ved 3. *behandling* vedtoges lovforslaget med 87 stemmer (S, RV og DR) mod 5 (DK); 60 medlemmer (V og KF) tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

---

65. Lov om ændring i lov om erhvervsvejledning.
(Arbejdsminister *Bundvad*). [A. sp. 925. C. sp. 319].

Fremsat skriftligt ²²/₁ (F. sp. 1954). 1. beh. ²⁸/₁ (F. sp. 2169). Partiernes ordførere: Nina Andersen, Kryger, Poul

Thomsen, Helge Larsen, Gudrun Bjørner og Ragnhild Andersen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Nina Andersen, Lysholt Hansen, Per Hækkerup, Holger Larsen [formand], Peter Nielsen, Poul Nilsson, Viola Nørløv, Helge Larsen [næstformand], Gudrun Bjørner, Kryger, N. Chr. Christensen, Skov Jørgensen, Conrad Kofoed, Krogh, Poul Thomsen, Hanne Budtz og Asger Jensen). Betænkning (B. sp. 361) afgivet $20/3$. (Ordfører: Lysholt Hansen). 2. beh. $25/3$ (F. sp. 3369). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 623) afgivet $17/4$. 3. beh. $22/4$ (F. sp. 3934). *Loven stadfæstet 14. maj 1958.* (Lovt. nr. 132).

I § 9 i lov nr. 86 af 31. marts 1953 om erhvervsvejledning bestemtes det, at loven skulle optages til *revision* senest i 1956-57. Denne frist ændredes ved lov nr. 115 af 12. april 1957 til folketingsåret 1957-58, idet man endnu ikke havde det fornødne erfaringsmateriale til bedømmelse af lovens virkninger i praksis.

I den efterfølgende tid har man planlagt en udbygning af erhvervsvejledningen, men inden for den bestående lovs rammer, så at det kan siges at dreje sig om en revision i praksis. Ved nærværende lov opretholdes loven af 1953 derfor uforandret, bortset fra at der i § 9 er indføjet en ny revisionsfrist: *folketingsåret 1960-61* (i stedet for som oprindeligt foreslået 1961-62).

Ved fremsættelsen af lovforslaget anførte *arbejdsministeren* bl. a.: „Efter de foreliggende talmæssige oplysninger om erhvervsvejledningslovens gennemførelse i praksis ... har den stedfundne udvikling i arbejdet med erhvervsvejledningen som helhed haft et ret gunstigt forløb, når man tager i betragtning, at erhvervsvejledningen ... først blev gjort landsomfattende fra 1. oktober 1955. Lovens udnyttelse i landdistrikterne lader dog meget tilbage at ønske, ikke mindst når henses til, at de unge i landdistrikterne kun i ringe grad har adgang til umiddelbare indtryk af erhvervslivets funktioner uden for landbruget. For byerne og de bymæssige bebyggelser er en videre udnyttelse af erhvervsvejledningen dog også meget ønskelig ikke mindst i de nærmest kommende år, hvor de store årgange skal finde deres plads på arbejdsmarkedet.

Arbejdsministeriet har med henblik på erhvervsvejledningslovens revision fra en række af arbejdsmarkedets og erhvervslivets organisationer udbedt sig oplysning om disses syn på erhvervsvejledningsarbejdets hidtidige forløb og de linjer, som efter organisationernes mening bør følges i dette arbejde.

Af de herved fremkomne synspunkter skal jeg nævne, at De samvirkende Fagforbund i forståelse med Dansk Arbejdsmands Forbund, Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund og Handels- og Kontorfunktionærernes Forbund i Danmark har foreslået, at det gøres til en pligt for skolerne at lade en erhvervsvejleder afholde erhvervsoplysende foredrag for eller føre samtaler af erhvervsvejledende karakter med eleverne i de offentlige skolars afgangsklasser.

Jeg skal tillige nævne, at arbejdsmarkedskommissionen i skrivelse af 14. juni 1957 til arbejdsministeriet er gået ind for en udbygning af erhvervsvejledningen.

Jeg er ganske enig i, at det er ønskeligt, at der sikres *samtliche elever i skolernes afgangsklasser erhvervsorientering*, således at denne orientering, såfremt eleven ønsker det, kan følges op med *individuel rådgivning* ved en erhvervsvejleder. Jeg er imidlertid betænkelig ved på indeværende tidspunkt at foreslå en ændret affattelse af loven, hvorved skolerne ifølge selve loven forpligtes til at benytte sig af den offentlige erhvervsvejledning ved erhvervsorienteringen af eleverne i skolerne. Herved lægger jeg navnlig vægt på, at erhvervsvejledningsloven endnu kun har virket i godt 2 år, altså et relativt kort tidsrum, der ikke kan have givet anledning til tilstrækkelige erfaringer til at tage stilling til, om man bør tage det foreslåede skridt. Hertil kommer, at der inden for disse 2 år er sket en betydelig udvidelse af den kreds af unge, som drager fordel af erhvervsvejledningen, og denne udvikling har fundet sted på grundlag af et *frivilligt samarbejde mellem skolerne og den offentlige erhvervsvejledning*. Denne udvikling inden for den gældende lovs rammer bør efter min mening have mulighed for at komme til fuld udfoldelse, før der tages stilling til spørgsmålet om skolens eventuelle forpligtelse over for den offentlige erhvervsvejledning. Man kan jo nemlig ikke se bort fra, at det tilsigtede mål kan nås ved et fortsat frivilligt samarbejde mellem skolerne og erhvervsvejlederne ved de offentlige arbejdsanvisningskontorer.

En videreførelse og intensivering af udviklingen på et for de store årgange så vigtigt område, som erhvervsvejledningen vil blive, kræver en øget indsats såvel af skolerne som af de offentlige arbejdsanvisningskontorer, og jeg kan oplyse, at undervisningsministeriet er enig i de foran anlagte synspunkter og har givet tilsagn om at ville medvirke ved en intensivering af erhvervsvejledningen i skolerne på forskellig måde.

Arbejdsministeriet regner med, at den nødvendige udbygning af de offentlige arbejdsanvisningskontorers og arbejdsdirektoratets afdelinger for erhvervsvejledning samt af de psykotekniske prøver vil medføre en udgiftsforøgelse for staten på omkring 300 000 kr. for hvert af finansårene 1958-59 og 1959-60."

Lovforslaget underkastedes i folketinget en indgående 1. behandling og henvistes efter denne til et udvalg, der enstemmigt indstillede

det til vedtagelse med den ændring, at revisionsfristen skulle ændres fra 1961-62 til 1960-61. Det herom stillede ændringsforslag vedtoges enstemmigt ved 2. behandling.

Mellem 2. og 3. behandling modtog udvalget ifølge den afgivne tillægsbetænkning „en deputation repræsenterende Handelens Udvalg om Erhvervsvejledning, som over for udvalget fremsatte ønske om, at de pågældende erhvervsorganisationer blev repræsenteret i det i § 8 omtalte udvalg, samt ønskede at blive hørt ved ansættelse af erhvervsvejledere ved de enkelte arbejdsanvisningskontorer.

Udvalget har drøftet disse spørgsmål med arbejdsministeren og er enig med arbejdsministeren i, at eventuelle ændringer på de nævnte områder må afvente revisionen af loven i folketingsåret 1960-61.

Arbejdsministeren har over for udvalget erklæret sig indforstået med, at erhvervsorganisationer, som ikke er repræsenteret i § 8-udvalget, vil blive tilkaldt til forhandling med udvalget i tilfælde, hvor særlige spørgsmål af interesse for de pågældende erhvervsorganisationer er til behandling. Videre har arbejdsministeren over for udvalget tilkendegivet, at tilsynsrådene ved de offentlige arbejdsanvisningskontorer vil få lejlighed til at udtale sig, før ansættelse af erhvervsvejledere ved kontorerne finder sted.“

Ved 3. behandling vedtoges lovforslaget enstemmigt.

---

66. Lov om ændring i lov om leje. (Boligminister *Bundvad*). [A. sp. 919. C. sp. 155].

Fremsat skriftligt $22/1$ (F. sp. 1951). 1. beh. $29/1$ (F. sp. 2268 og 2289). Partiernes ordførere: Holger Larsen, Lorentzen, Thestrup, Kirsten Gloerfelt-Tarp, Helge Madsen og Alfred Jensen. 2. beh. $5/2$ (F. sp. 2394). 3. beh. $13/2$ (F. sp. 2651). *Loven stadfæstet 5. marts 1958.* (Lovt. nr. 52).

Ved § 161 i lov om leje, jfr. lovebekendtgørelse nr. 116 af 15. april 1955, bestemtes det, at loven, hvis gyldighed udløb med udgangen af marts måned 1958, skulle optages til revision inden nævnte tidspunkt.

Ved nærværende lov forlænges revisionsfristen til *udgangen af marts 1959* og lejelovens gyldighedstid til samme tidspunkt.

Som begrundelse herfor udtalte *boligministeren* ved fremsættelsen af lovforslaget:

„Spørgsmålet om videreførelse eller ændring af lovens bestemmelser om lejekontrol, opsigelsesforbud, boligangvisning m. v. må

ses i nøje sammenhæng med byggestøttelovgivningen, der har afgørende indflydelse på nybyggeriets omfang og lejen i dette. Den gældende byggestøttelov, der blev gennemført i 1955 sammen med lejeloven, udløber den 31. marts 1959, og regeringen finder det påkrævet, at revisionen af de to love behandles sammen.

Siden revisionen af leje- og boligstøttelovgivningen i 1955 har der inden for byggeriet og på boligmarkedet fundet en udvikling sted, som efter regeringens opfattelse gør det nødvendigt, at de forhold, der omhandles i leje- og byggestøttelovgivningen, gøres til genstand for *dybtgående undersøgelser og overvejelser*. Regeringen har for længst iværksat en række undersøgelser, og spørgsmålet om tilrettelæggelsen af den fremtidige boligpolitik er herefter taget op til overvejelse inden for regeringen på grundlag af det tilvejebragte materiale. Det er regeringens mål på grundlag af disse overvejelser at udarbejde forslag med henblik på en ændret lovgivning, som med hensyntagen til landets almindelige økonomiske stilling skaber mulighed for at fremme boligbyggeriet og tilvejebringe en rimelig løsning af såvel husleje problemerne som statens støtte til boligbyggeriet.

De problemer, der her er tale om, er imidlertid så mange og store, at der må tid til at analysere dem og finde frem til de løsninger på hvert enkelt område, som efter regeringens mening vil være de mest hensigtsmæssige. Dette gør, at arbejdet med at udarbejde forslag til nye love ikke vil kunne tilendebringes i så god tid, at folketinget kan få rimelig tid til behandling af forslagene, inden lejeloven udløber den 31. marts 1958. Jeg foreslår derfor, at fristen for revisionen af lejeloven udskydes til udgangen af marts måned 1959, og at loven forlænges uændret til samme tidspunkt.

Jeg vil gerne tilføje, at det er regeringens hensigt at søge arbejdet med revisionen af leje- og boligstøttelovgivningen afsluttet så hurtigt som muligt, ikke mindst fordi byggeriets folk har rimeligt krav på i god tid at blive bekendt med byggeriets vilkår i tiden efter den gældende byggestøttelovs udløb den 1. april 1959. Det er mit håb, at det vil kunne lykkes at afslutte regeringens arbejde og fremsætte lovforslag i løbet af foråret.“

Ved lovforslagets behandling i folketinget fremhævede ordførerne for venstre og det konservative folkeparti betydningen af, at man snarest muligt kom i gang med den revision af leje- og byggestøttelovgivningen, som blev stadig mere påkrævet. De kunne derfor ikke tiltræde det foreliggende lovforslag, men ville dog heller ikke gå imod den af regeringen foreslåede forlængelse. De øvrige ordførere kunne tiltræde lovforslaget, som det forelå, idet man dog fra kommunistisk side fandt, at tiden var inde til ændring af den gældende ordning på flere punkter.

Under 1. behandling stillede *Alfred Jensen* (DK) følgende forslag om motiveret dagsorden:

„Idet folketinget opfordrer boligministeren til at skrinlægge planerne om en almindelig forhøjelse af lejen i den ældre boligmasse, fortsætter det behandlingen af den foreliggende sag.“

Dette forslag forkastedes med 141 stemmer mod 5 (DK), idet 1 grønlandsk medlem afholdt sig fra at stemme.

Til 2. behandling stillede *Alfred Jensen* m. fl. ændringsforslag om, at der kun skulle kunne pålægges lejerne lejeforhøjelser i henhold til lejelovens § 76 for forbedringer, som et flertal af lejerne havde givet samtykke til at få udført på dette vilkår.

Endvidere foresloges det at give lejelovens § 137 følgende tilføjelse som nyt stk. 2:

„Nægter en ejer at tiltræde en aftale om bytning af lejligheder, er lejerne berettiget til at indbringe spørgsmålet for boligudvalget, der da træffer endelig afgørelse.“

Efter at disse ændringsforslag var forkastet, blev lovforslaget ved 3. behandling vedtaget enstemmigt med 83 stemmer, idet 43 medlemmer (V, KF og de 2 grønlandske medlemmer) afholdt sig fra at stemme.

---

67. Lov om ophævelse af lov om renten af udlån mod pant i fast ejendom. (Boligminister *Bundvad*). [A. sp. 921. C. sp. 889].

Fremsat skriftligt $^{22}/_1$ (F. sp. 1953). 1. beh. $^{30}/_1$ (F. sp. 2309). Partiernes ordførere: Carl Petersen, Søren Jensen, Thestrup, Aage Fogh, Niels Andersen og Alfred Jensen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Carl Petersen, Holger Eriksen [formand], Hans Knudsen, Kolbjørn, Holger Larsen, K. Axel Nielsen, Chr. Thomsen, Aage Fogh, Niels Andersen [næstformand], Søren Jensen, Gideon, Ejnar Hansen, Heilesen, Paabøl, Thestrup, Fanger og Adolph Sørensen). Betænkning (B. sp. 1119) afgivet $^{21}/_5$. (Ordfører: Carl Petersen). 2. beh. $^{28}/_5$ (F. sp. 4836). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. 3. beh. $^{2}/_6$ (F. sp. 5093). *Loven stadfæstet 7. juni 1958.* (Lovt. nr. 158).

Ved loven ophæves lov nr. 285 af 3. juli 1942 om renten af udlån mod pant i fast ejendom (årbog 1941-42, side 199).

Reglerne i loven af 3. juli 1942 betød en lempelse i de regler, der hidtil havde været gældende på dette område. Efter loven af 6. april 1855 var maksimalrenten for lån mod pant i fast ejendom 4 pct., men der havde dog periodevis været adgang til at opnå bevilling til at kræve en højere rente.

Efter 1942-loven gjaldt der kun den begrænsning for renten, at den skulle være rimelig (lovens § 1). Loven indførte desuden bestemmelser, som tog sigte på at sikre debitor adgang til at frigøre sig for tyngende lånevilkår, der var aftalt under et højt renteniveau. Sidstnævnte formål søgtes opnået gennem bestemmelser, der begrænsede adgangen til at udbetale lån med underkurs (lovens § 2) og til at gøre lån uopsigelige fra debitors side, nemlig for 1. prioritetslån højst i 10 år, for andre lån højst i 5 år (lovens § 3).

I de senere år har renteloven som følge af renteniveauets stigning ofte været genstand for kritik. Denne kritik kom oprindeligt mest fra lånyderne, der gjorde gældende, at lovens kursbestemmelse virkede hæmmende for det private udlån i fast ejendom. Efterhånden blev imidlertid også låntagerne interesseret i en ændring eller ophævelse af loven. Baggrunden for denne udvikling var de ændrede regler for statens støtte til boligbyggeriet, navnlig reglerne om m²-tilskud til byggeri uden statslån, der skabte et behov for private 3. prioriteter, der kun med vanskelighed har kunnet skaffes på de vilkår, der efter renteloven var mulighed for at aftale.

Boligministeren tog under disse omstændigheder spørgsmålet om en ophævelse af loven op til overvejelse, men besluttede sig til at fremsætte et „forslag til lov om ændring af lov om renten af udlån mod pant i fast ejendom“. Efter dette lovforslag skulle ikke blot — som hidtil — kredit- og hypotekforeningerne være undtaget fra kursbestemmelserne, men tillige forsikringssselskaber, banker og sparekasser m. fl. lånydende institutioner. Samtidig foresloges det, at lånetilbud fra de pågældende institutioner skulle være ledsaget af oplysninger til belysning af lånenes effektive rente. Boligministeren erklærede sig dog i sin fremsættelsestale villig til i et udvalg at drøfte spørgsmålet om helt at ophæve renteloven eller at underkaste den mere vidtgående ændringer end de foreslåede.

Lovforslaget henvistes efter 1. behandling til et udvalg, der i sin enstemmige betænkning oplyser, at man med boligministeren har drøftet, „om det for at tilføre byggeriet øget kapital vil være muligt at gennemføre videregående lempelser i renteloven end de foreslåede, evt. helt at ophæve renteloven. Under disse drøftelser behandledes bl. a. spørgsmålet, om det vil være muligt at pålægge kreditor en pligt til over for debitor at give oplysninger om lånets effektive rente.

Boligministeriet har overvejet muligheden for at gennemføre en sådan oplysningspligt og har herunder afæsket kammeradvokaten en udtalelse. Man er herefter kommet til det resultat, at det må frarådes at pålægge kreditor en almindelig oplysningspligt, da en bestemmelse herom i en række tilfælde ikke vil kunne håndhæves.

Udvalget må herefter mene, at renteloven helt bør ophæves, idet konsekvenserne heraf ikke kan antages at være særlig betydelige

under hensyn til den beskyttelse for låntagerne, som indeholdes i aftalelovens § 31 og straffelovens § 282 om åger.

Udvalget er dog af den opfattelse, at dersom rentelovens op-
hævelse medfører uønskede virkninger, bør man overveje at skærpe
de nævnte bestemmelser.“

Det af udvalget stillede og af boligministeren tiltrådte ændrings-
forslag vedrørende lovforslagets titel og tekst blev ved 2. behandling
vedtaget enstemmigt, idet kommunisterne afholdt sig fra at stemme.

Ved 3. behandling tog partierne den samme stilling til lovfors-
slaget.

---

68. Lov om midlertidige bestemmelser vedrørende rentegaranti for husmandskreditforeningernes kasseobliga- tioner. (Boligminister *Bundvad*). [A. sp. 691. C. sp. 129].

Fremsat skriftligt ²⁷/₁₁ (F. sp. 970). 1. beh. ³/₁₂ (F. sp. 1145).
Partiernes ordførere: Erhard Jakobsen, Heilesen, Thestrup,
Aage Fogh, Kristian Kristensen og Fuglsang. 2. beh. ¹¹/₁₂
(F. sp. 1562). 3. beh. ¹³/₁₂ (F. sp. 1755). *Loven stadfæstet 21.
december 1957.* (Lovt. nr. 304).

Ved loven forlænges boligministerens bemyndigelse til at
yde rentegaranti for kasseobligationer udstedt af de to hus-
mandskreditforeninger (årbog 1951-52, side 219) for et år,
således at den har gyldighed indtil *11. december termin 1958*.

Ved fremsættelsen af lovforslaget anførte *boligministeren* bl. a.:
„Som det vil være folketinget bekendt, har staten siden opret-
telsen af de 2 husmandskreditforeninger i 1880 garanteret for renten
for foreningernes kasseobligationer til en rentefod à 4 pct. Siden
1915 har garantien periodevis været udvidet til at omfatte kasse-
obligationer til en rente à 4½ og 5 pct. Den seneste lovbestemmelse
herom, nemlig lov nr. 527 af 22. december 1948, jfr. lov nr. 203 af
30. maj 1952, udløber den 11. december termin 1957.

Siden foreningernes oprettelse er der sket en meget betydelig
udvikling med hensyn til arten af de panter, hvori de pågældende
foreninger yder lån. Dels er husmandsbrugenes standard forøget,
dels har byernes udvikling medført, at man i stigende omfang giver
lån til ikke-landbrugsejendomme. Hertil kommer, at foreningerne
har ført en udpræget *konsolideringspolitik*, der har medført, at deres
reserver nu er meget betydelige. Under hensyn til denne udvikling,
der allerede tidligere har medført, at visse andre begunstigelser,
nemlig retten til at rekvirere tingbogsattester mod nedsat gebyr,

refusion af taksationsudgifter og lønninger til statens revisor, er blevet inddraget, har ministeriet taget under overvejelse, *om garantien i dag har en sådan betydning, at der er grund til at forlænge de love, der nu udløber.*

Ministeriet har allerede påbegyndt forhandlinger med foreningerne for at nå frem til eventuelle ændringer i de nugældende regler. Disse forhandlinger har imidlertid endnu ikke kunnet afsluttes og vil naturligvis medføre, at der bliver tale om at foretage ændringer i andre bestemmelser vedrørende foreningerne, bl. a. med hensyn til lånegrænserne.

Jeg tillader mig derfor at foreslå den del af garantiordningen, der er tidsbegrænset, forlænget for 1 år, således at man kan benytte det kommende år til at fuldende forhandlingerne og finde en mere varig ordning på dette område.“

Lovforslaget mødte i folketinget tilslutning fra alle sider og vedtoges enstemmigt.

---

69. Lov om oprettelse af et socialforskningsinstitut. (Socialminister *Bomholt*). [A. sp. 497. C. sp. 301].

Fremsat skriftligt ¹⁴/₁₁ (F. sp. 833). 1. beh. ²¹/₁₁ (F. sp. 882). Partiernes ordførere: K. B. Andersen, Lorentzen, Gottschalck-Hansen, Else Zeuthen, Helge Madsen og Ragnild Andersen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (K. B. Andersen, Kaj Andresen [formand], Dupont, Hjortnæs, Mørk, Edel Saunte, Strøm, Else Zeuthen [næstformand], Gudrun Bjørner, Lorentzen, Søren Andersen, N. Chr. Christensen, Krogh, Sønderup, Gottschalck-Hansen, Poul Thomsen og Asger Jensen). Betænkning (B. sp. 593) afgivet ²¹/₃. (Ordfører: K. B. Andersen). 2. beh. ²⁷/₃ (F. sp. 3485). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 615) afgivet ⁹/₄. 3. beh. ¹¹/₄ (F. sp. 3660). *Loven stadfæstet 18. april 1958.* (Lovt. nr. 101).

Ved loven bemyndiges socialministeren til at oprette et selvstændigt socialforskningsinstitut, hvis opgave skal være at foretage, fremme og samordne undersøgelser og forsøgsarbejder til belysning af sociale forhold, herunder af den sociale forsikring og forsorg, af arbejdslivet samt de sociale sider af familie- og ungdomsspørgsmål og bolig- og sundhedsforhold.

Instituttet bestyres af en *direktør* og et *forskningsråd*. Direktøren, der har den faglige og administrative ledelse af

instituttet, udnævnes efter indstilling fra forskningsrådet, som består af:

- a) 6 professorer eller andre universitetslærere eller personer med tilsvarende videnskabelig uddannelse, udpeget af universiteterne i København og Århus efter forhandling mellem disse. De pågældende skal fortrinsvis udpeges inden for fagene socialpolitik, sociologi, psykiatri, psykologi og socialhygiejne, således at der så vidt muligt for faget socialpolitik udpeges 2 medlemmer;
- b) direktøren for Danmarks pædagogiske institut;
- c) 5 medlemmer udpeget henholdsvis af socialministeriet, arbejdsministeriet, boligministeriet, indenrigsministeriet og det statistiske departement;
- d) 2 sagkyndige vedrørende den kommunale sociale administration udpeget af socialministeriet;
- e) direktøren for socialforskningsinstituttet.

Det påhviler forskningsrådet at godkende instituttets *arbejdsplan*, at følge udviklingen inden for det sociale forskningsområde og at tage initiativ til gennemførelse af forskningsopgaver, ligesom det årlig skal aflægge *beretning* om instituttets virksomhed til socialministeren.

De til instituttets virksomhed fornødne midler stilles til rådighed på de årlige finanslove. Herudover kan instituttet dog til løsning af særlige opgaver selv søge tilvejebragt de nødvendige midler.

Det oprindeligt fremsatte lovforslag var — bortset fra nogle ændringer af redaktionel karakter — identisk med et udkast, der var udarbejdet af et i marts 1955 nedsat udvalg, der fik til opgave at overveje formen for tilvejebringelse af faste og varige rammer for det sociale forskningsarbejde. Udvalget var under sit arbejde nået til det resultat, at en effektiv socialforskning må forudsætte, at der skabes mulighed for kontinuerlig forskning gennem et langsigtet forskningsprogram og gennem tilknytning af faste medarbejdere, der har kendskab til forskningsområderne og arbejdsmetoderne, og som har tid til at følge såvel socialpolitikken som samfundsvidenskabernes udvikling.

Udvalget havde undersøgt mulighederne for at henlægge forskningsarbejdet til universiteterne, men foretrak *et fritstående forskningsinstitut*. Efter udvalgets forslag skulle instituttet stå til rådighed for

alle ministerier og andre organer, der har socialpolitiske opgaver, og der peges navnlig på, at det ved en sådan ordning vil være muligt at udnytte de forskellige arter af teoretisk sagkundskab, at opretholde kontakten med universiteterne og andre forskningscentre, den sociale administration, arbejdsmarkedets organisationer m. v. og at udnytte disse institutioners erfaringer og oplysninger.

Ved fremsættelsen gav socialministeren på regeringens vegne tilslutning til udvalgets synspunkter og udtalte bl. a.:

„Man deler den i betænkningen hævdede opfattelse, at der ikke, som forholdene er nu, for lovgivningsmagten, administrationen og offentligheden foreligger tilstrækkeligt materiale til belysning af de sociale ordningers funktion, deres virkning for den enkelte og deres øvrige virkninger, bl. a. på det økonomiske liv. Det forhåndenværende oplysningsmateriale giver ikke tilstrækkeligt grundlag til at skønne over, om de anvendte offentlige midler til de forskellige samfundsmæssige foranstaltninger får den størst mulige nyttevirkning og sættes ind på de mest betydningsfulde steder. Hvor så betydelige beløb, som tilfældet er, anvendes, bør ingen brugbar metode forsømmes til at belyse de forskellige ordninger og de stadigt skiftende sociale forhold, som danner baggrunden for eksisterende og fremtidig lovgivning.“

Lovforslaget blev ved 1. behandling anbefalet af ordførerne af regeringspartierne, hvorimod *Lorentzen* (V) og *Gottschalck-Hansen* (KF) fandt det både uøkonomisk og overflødigt.

Under udvalgets arbejde med lovforslaget undergik dette en mindre ændring med hensyn til sammensætningen af det foreslåede forskningsråd.

Ved 3. behandling vedtoges det således ændrede lovforslag med 64 stemmer (S, RV, DR og DK) mod 24 (V), idet 23 medlemmer (KF) undlod at stemme.

70. Lov om ændring i lov om folkeforsikring [vedrørende hjemmehjælp]. (Socialminister *Bomholt*). [A. sp. 1159. C. sp. 221].

Fremsat skriftligt $5\frac{1}{2}$ (F. sp. 2384). 1. beh. $12\frac{1}{2}$ (F. sp. 2628). Partiernes ordførere: Kaj Andresen, Søren Andersen, Marie Antoinette von Lowzow, Else Zeuthen, Gøting og Ragnhild Andersen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Kaj Andresen, Ove Hansen [formand], Hjortnæs, Mørk, P. A. Rasmussen, Edel Saunte, Schrøder, Else Zeuthen [næstformand], Gudrun Bjørner, Søren Andersen, N. Chr. Christensen, Justesen, Ladefoged, Lorentzen, Marie Antoinette von

Lowzow, Asger Jensen og Gertie Wandel). Betænkning (B. sp. 597) afgivet $2\frac{1}{3}$. (Ordfører: Kaj Andresen). 2. beh. $2\frac{5}{3}$ (F. sp. 3372). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. 3. beh. $2\frac{8}{3}$ (F. sp. 3574). *Loven stadfæstet 18. april 1958.* (Lovt. nr. 100).

Ved loven, der bygger på en indstilling fra det af socialministeriet nedsatte socialpolitiske udvalg, indsættes i folkeforsikringslovens § 40 følgende nye stk. 13:

Til bestridelse af udgifter ved udsendelse af *hjemmehjælpere til invalidepensionister og folkepensionister*, der oppebærer folkepension i henhold til § 39, stk. 1, stilles der til kommunalbestyrelsens — eventuelt magistratens — rådighed yderligere et beløb på indtil 10 pct. og til udgifter til hjemmehjælpere til personer, der oppebærer folkepension i henhold til § 39, stk. 2, eller som alene ifølge § 39, stk. 3-4, og § 41, stk. 2, sidste punktum, er udelukket fra at oppebære folkepension, et beløb på indtil 2 pct. af det beløb, der står til rådighed for kommunen til ydelse af personlige tillæg. Kommunalbestyrelsen kan bestemme, at pågældende helt eller delvis skal betale for modtagelse af hjemmehjælp. Kommunens udgifter inden for rådighedsbeløbet vil kunne opføres som udgifter til invalidepension, henholdsvis folkepension, i henhold til § 39, stk. 1, jfr. § 65.

Om baggrunden for dette *tillæg til rådighedsbeløbet i henhold til folkeforsikringslovens § 40, stk. 11*, oplystes følgende i de *bemærkninger*, der ledsagede lovforslaget:

„I de senere år har der været en stigende forståelse af, at der bør gøres en indsats for, at de ældre medborgere, der har vanskeligt ved at klare sig i eget hjem, når de selv ønsker det, bør have en hjælp, der gør det muligt for dem at *blive i deres hjem*, så at de ikke behøver at søge optagelse i alderdomshjem el. lign.

Kommunerne har ved ydelse af *personlige tillæg* af rådighedsbeløbet i henhold til folkeforsikringslovens § 40, stk. 11, kunnet medvirke hertil ved at yde folkepensionister og invalidepensionister kontante beløb af denne rådighedssum til antagelse af huslig medhjælp til at udføre forskelligt arbejde i den daglige husførelse, som det kan volde svækkede pensionister vanskelighed selv at udrette.

Nogle kommuner er i de sidste år kommet ind på at etablere særlige *hjemmehjælpsordninger*, der består i, at kommunerne udsender hjemmehjælpere til vanskeligt stillede folke- og invalidepensionister, hvilke hjemmehjælpere aflønnes af kommunerne, der på socialregnskabet konterer udgifterne som personlige tillæg.

I de kommuner, i hvilke sådanne organiserede hjemmehjælpsordninger er etableret, har hjemmehjælpen haft en *stærk udvikling*, der har medført, at der står stadig mindre beløb til rådighed for kommunen til ydelse af personlige tillæg til andre påkrævede formål.“

Under lovforslagets *1. behandling* efterlyste Søren Andersen (V) en yderligere dokumentation for, at det foreslåede tillæg til rådighedsbeløbet var nødvendigt, idet han fandt, at det netop måtte være meningen med det allerede eksisterende rådighedsbeløb i henhold til § 40, stk. 11, at det skulle kunne anvendes til de i lovforslaget angivne formål forud for de *generelle udlodninger*, hvortil kommunerne efter hans opfattelse i alt for høj grad anvendte det.

Under udvalgets behandling af lovforslaget drøftedes kommunernes fremgangsmåde ved administrationen af de beløb, som i henhold til § 40, stk. 11, står til rådighed for kommunerne til personlige tillæg, og udvalget anførte i denne anledning følgende i *betænkningen*:

„Udvalget finder anledning til at fremhæve, at kommunalbestyrelserne ved administrationen af det beløb, der efter folkeforsikringslovens § 40, stk. 11, står til rådighed for kommunerne til ydelse af *personlige tillæg* til invalide- og folkepensionister, bør have i erindring, at der herigennem også vil kunne ydes hjælp til antagelse af huslig hjælp, og udvalget henstiller i øvrigt til socialministeren, at kommunernes opmærksomhed henledes på, at det nævnte rådighedsbeløb efter lovbestemmelsens ordlyd *navnlig* skal komme særlig vanskeligt stillede pensionister til gode, og at kommunalbestyrelserne følgelig skal administrere rådighedsbeløbet således, at ydelse af et efter forholdene afpasset, individuelt bestemt personligt tillæg til dækning af et særligt behov, herunder f. eks. til antagelse af hushjælp, går *forud* for de nævnte almindelige udlodninger af rådighedsbeløbet, og at der ved disse udlodninger i øvrigt så vidt muligt tages hensyn til vanskeligt stillede grupper af pensionister.“

Udvalget indstillede i øvrigt lovforslaget til vedtagelse med en ændring, hvorefter der i forhold til det oprindeligt foreslåede foretoges såvel en udvidelse af hjemmehjælpens personkreds som en forhøjelse af beløbet.

Ved *3. behandling* vedtoges det således ændrede lovforslag enstemmigt med 140 stemmer.

---

71. Lov om ændring i lov om folkeforsikring. (Om reglerne for adgang til at oppebære folkepensionens mindstebeløb m. m.). (Socialminister *Bomholt*) [A. sp. 2131. C. sp. 479].

Fremsat skriftligt ¹⁸/₄ (F. sp. 3916, jfr. 3890). 1. beh. ²⁵/₄ (F. sp. 3990). Partiernes ordførere: Holger Eriksen, Henry Christensen, Baagø, Kirsten Gloerfelt-Tarp, Niels Andersen

og Alfred Jensen. Henvist til samme udvalg som forslag til lov om lønninger og pensioner m. v. til statens tjenestemænd m. fl. lovforslag. Betænkning (B. sp. 955) afgivet 16/5. (Ordfører: Holger Eriksen). 2. beh. 22/5 (F. sp. 4544). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 1201) afgivet 23/5. 3. beh. 30/5 (F. sp. 4969). *Loven stadfæstet 7. juni 1958.* (Lovt. nr. 159).

Loven gennemførtes i forbindelse med den nye lønningsordning for statstjenestemændene, hvorefter tjenestemandspensionen ved opnået folkepensionsalder forudsættes suppleret med folkepension, eventuelt blot folkepensionens mindstebeløb. Dette har nødvendiggjort en ændring af *folkeforsikringslovens § 39, stk. 3*, der i sin hidtidige formulering undtog tjenestemænd og tjenestemandspensionister m. fl. fra adgangen til at oppebære folkepensionens mindstebeløb.

Ved nærværende lov affattes bestemmelsen således, at *tjenestemænd og tjenestemandspensionister m. fl.*, hvis pensionsrettigheder er hjemlet i bestemmelser vedtaget efter ikrafttrædelsen 1. april 1958 af den nye tjenestemandsløvs pensionsbestemmelser, får *adgang til at oppebære folkepensionens mindstebeløb*, mens personer, hvis pensionsrettigheder er hjemlet i ældre bestemmelser, fortsat er undtaget fra adgangen til at oppebære mindstebeløbet. Dette skyldes, at man i overensstemmelse med de synspunkter, der lå til grund for indførelse af den gældende bestemmelse i folkeforsikringslovens § 39, stk. 3, har fundet, at der *kun bør være adgang til at oppebære folkepensionens mindstebeløb i offentlige ansættelsesforhold m. v., i hvilke der ved fastlæggelsen af pensionsrettighederne er taget hensyn til folkepensionsordningen.*

De før 1. april 1958 pensionerede statstjenestemænd og disses enker omfattes ikke af den nye pensionsordning for statstjenestemændene, men vil få pension efter de hidtil gældende regler og vil derfor ikke have ret til folkepensionens mindstebeløb.

Det samme gælder tjenestemænd og pensionister m. fl. i kommuner, i offentlige virksomheder og koncessionerede selskaber, indtil der sker ændring i de for disse gældende pensionsbestemmelser.

Det forudsættes, at tilsynsmyndighederne ved godkendelsen af ændrede pensionsregler — ligesom i den nye pensionsordning for statens tjenestemænd — tager hensyn til, at pensionister fremtidig har adgang til at oppebære folkepensionens mindstebeløb. For koncessionerede selskabers og offentlige virksomheders vedkommende indebærer ændringen af § 39, stk. 3, at tjenstgørende og pensionerede funktionærer — herunder også sådanne, som er pensioneret før 1. april 1958 — vil kunne få mulighed for at oppebære folkepensionens mindstebeløb, ved at der foretages herpå sigtende ændringer i vedkommende pensionsvedtægt el. lign.

Da ydelse af folkepension tidligst kan ske fra tidspunktet for indgivelse af begæring herom, har man fundet det nødvendigt at fastsætte en *overgangsordning*, hvorefter personer, som ikke hidtil har været berettiget til mindstebeløbet, men som efter den ændrede affattelse af § 39, stk. 3, får en sådan ret fra et tidligere tidspunkt end lovens ikrafttrædelsesdato, vil kunne få mindstebeløbet udbetalt fra det tidspunkt efter 1. april 1958, da de i øvrigt opfylder betingelserne, dog at begæring skal indgives inden et år fra lovens ikrafttræden.

Lovforslaget vedtoges uændret og enstemmigt, idet 3 medlemmer (Alfred Bøgh, Søren Jensen og H. C. Toft) afholdt sig fra at stemme.

---

72. Lov om eftergivelse af kommunehjælp og om ekstraordinær adgang til folkepension. (Socialminister *Bomholt*). [A. sp. 1499. C. sp. 223].

Fremsat skriftligt $1^0/3$ (F. sp. 3239). 1. beh. $21/3$ (F. sp. 3358). Partiernes ordførere: Andreas Hansen, Lorentzen, Hanne Budtz, Else Zeuthen, Gudrun Børner og Ragnhild Andersen. 2. beh. $26/3$ (F. sp. 3452). 3. beh. $28/3$ (F. sp. 3573). *Loven stadfæstet 10. april 1958.* (Lovt. nr. 89).

Loven har følgende indhold:

§ 1. Kommunehjælp, som til og med den 16. april 1958 er ydet uden tab af valgret til offentlige forsamlinger og råd, og som ikke er ydet i medfør af § 15, stk. 5, eller § 205 i lov om offentlig forsorg, eftergives. Ligeledes eftergives kommune-

hjælp, som indtil samme tidspunkt er ydet med tab af valgret og valgbarhed enten i medfør af nævnte lovs § 307, stk. 2, nr. 5, jfr. stk. 7, eller i medfør af de ved lov nr. 279 af 9. december 1957 ophævede bestemmelser i samme lovs § 306, stk. 2-4, jfr. stk. 6, og § 307, stk. 2, nr. 1, jfr. stk. 7.

Bestemmelsen i stk. 1 kommer dog med hensyn til tilbagebetalingspligten ikke til anvendelse, for så vidt og i det omfang der i henhold til den øvrige sociallovgivning udbetales pågældende en ydelse, der er beregnet til afhjælpning af det samme trangstilfælde i samme tidsrum, som den ydede kommunehjælp vedrører.

§ 2. Personer, der den 16. april 1958 i øvrigt opfylder betingelserne for at få tilstået folkepension i henhold til § 39, stk. 1, i lov om folkeforsikring, er berettiget til sådan pension, uanset at de pågældende ikke er eller har sikret sig adgang til at blive sygeforsikret i en statsanerkendt sygekasse eller i en statskontrolleret sygeforening (fortsættelsessygekasse).

Personer, som har adgang til at berigtige deres medlemsforhold til sygeforsikringen, omfattes ikke af bestemmelsen i stk. 1.

Ved afgørelsen af, hvorvidt de i stk. 1 omhandlede personer er berettigede til at oppebære folkepension i henhold til § 39, stk. 1, i lov om folkeforsikring, vil der være at bortse fra bestemmelsen i samme lovs § 38, stk. 2, nr. 4, for så vidt angår hjælp, der til og med den 16. april 1958 er ydet de pågældende, fordi de på grund af manglende medlemskab i sygeforsikringen ikke hidtil har kunnet få tilstået sådan pension.

Ved forskellige særlige lejligheder har man ved lov bemyndiget kommunerne til ekstraordinært at *estergive fattighjælp* ydet inden en bestemt dato. Dette skete således ved tronskifterne i 1906 og 1912 og ved grundlovens 75 års dag i 1924 samt i anledning af 10 års dagen for genforeningen med Sønderjylland, jfr. lov nr. 165 af 15. april 1930. Efter socialreformens ikrafttræden har der fundet ekstraordinær eftergivelse af *kommunehjælp* sted i anledning af Danmarks befrielse, jfr. lov nr. 410 af 7. september 1945, ved tronskiftet i 1947, jfr. lov nr. 208 af 4. juni 1947, i anledning af grundlovens 100 års dag den 5. juni 1949, jfr. lov nr. 144 af 31. marts 1949, i anledning af den nye grundlov af 5. juni 1953, jfr. lov nr. 174 af 5. juni 1953, og i anledning af 10 års dagen for Danmarks befrielse

den 5. maj 1955, jfr. lov nr. 136 af 29. april 1955. Ved de tre sidstnævnte love blev der endvidere ekstraordinært givet adgang til opnåelse af *aldersrente* for visse grupper af personer, som på grund af lovens krav om medlemskab af den offentlige sygeforsikring som betingelse for at kunne oppebære aldersrente hidtil havde været udelukket fra sådan rente.

Ved nærværende lov gennemføres en tilsvarende ordning, idet man har fundet, der var anledning til også på denne måde at markere, at *tronfølgeren, prinsesse Margrethe* den 16. april 1958 fyldte 18 år og dermed blev myndig og tog sæde i statsrådet.

Om lovens enkeltheder anførte *socialministeren* ved fremsættelsen af det herom udarbejdede lovforslag:

„Den kreds af medborgere, lovforslagets bestemmelser om eftergivelse af kommunehjælp tager sigte på, og som svarer til den personkreds, der har været omfattet af de tidligere eftergivelseslove, hører til nogle af de vanskeligst stillede i vort land. Selv om pligten til at erstatte den modtagne kommunehjælp ofte ikke vil kunne effektueres, vil den omstændighed, at der principielt består en sådan pligt, i mange tilfælde føles som en belastning for disse mennesker.

Samtidig med forslaget om eftergivelse af kommunehjælp foreslås der endvidere — på samme måde som efter de seneste love af denne art — ekstraordinært åbnet adgang til folkepension for personer, der måtte være afskåret herfra på grund af, at de ikke har holdt deres sygeforsikring i orden. Selv om der ved folkepensionens indførelse blev åbnet adgang for socialministeren til at dispensere fra sygeforsikringsbetingelsen, der som bekendt alene gælder for den indtægtsregulerede folkepension, vil forslaget have praktisk betydning derved, at det vil omfatte en række personer, hvis forhold ikke har kunnet indpasses under de retningslinjer, man har ment at burde følge ved meddelelse af dispensation, men hvis forhold i øvrigt er af en sådan beskaffenhed, at det i og for sig må føles rimeligt, om de får mulighed for at oppebære pension.“

Lovforslaget mødte i folketinget tilslutning fra alle sider og vedtoges enstemmigt uden forudgående udvalgsbehandling.

---

73. Lov om ændringer i lov for Færøerne om aldersrente og lov for Færøerne om invalideforsikring. (Socialminister *Bomholt*). [A. sp. 1377. C. sp. 203].

Fremsat skriftligt $\frac{6}{3}$ (F. sp. 2898). 1. beh. $\frac{13}{3}$ (F. sp. 3048). Partiernes ordførere: Dupont, Søren Andersen, Hanne Budtz, Else Zeuthen, Gøting og Ragnhild Andersen. 2. beh.

$18/3$ (F. sp. 3180). 3. beh. $21/3$ (F. sp. 3310). *Loven stadfæstet 26. marts 1958.* (Lovt. nr. 67).

Ved loven foretages efter indstilling fra det færøske landsstyre nogle ændringer i de færøske love af 31. marts 1949 om henholdsvis aldersrente og invalideforsikring.

Ved renteberegningen har man hidtil set bort fra et fradragfrit indtægtsbeløb på 50 pct. af rentens grundbeløb. Denne procentsats forhøjes nu til 100 pct., hvilket betyder, at *de færøske fradragregler nogenlunde bringes i overensstemmelse med de regler, der var gældende for den øvrige del af riget for ændringerne i folkeforsikringsloven* pr. 1. april 1957 (om gennemførelse af folkepension). Derimod er der ikke tale om en ajourføring i forhold til de nye folkepensionsregler.

Den højeste indtægt, ved hvilken fuld rente kan oppebæres, udgjorde efter de hidtidige regler 1 284 kr. for ægtepar, når begge ægtefæller er renteberettiget, og 852 kr. for enlige. Efter ændringen vil beløbene andrage henholdsvis 2 568 kr. og 1 704 kr.

Samtidig stiger den højeste indtægt, ved hvilken rente overhovedet kan oppebæres, fra 5 200 kr. for ægtepar og 3 460 kr. for enlige til henholdsvis 6 480 kr. og 4 300 kr.

De færøske alders- og invaliderentesatser er ikke undergivet en automatisk regulering efter pristal, men forhøjes eller nedsættes efter indstilling fra landsstyret, såfremt leveomkostningerne på Færøerne stiger eller falder. Efter indstilling fra landsstyret er satserne senest forhøjet ved socialministeriets bekendtgørelse nr. 14 af 24. januar 1958 med virkning fra 1. oktober 1957. Da der i anledning heraf skal foretages en omberegning af samtlige løbende renter fra nævnte tidspunkt, skal bestemmelserne i nærværende lov have virkning fra samme dato.

Lovens bestemmelser skønnes for staten at ville betyde en årlig merudgift på ca. 100 000 kr. til aldersrenter og ca. 50 000 kr. til invaliderenter og for de færøske myndigheder et lignende beløb.

Loven indeholder i øvrigt et par mindre ændringer, som tilsigter at bringe de færøske rentelove i overensstemmelse

med indfødsretsloven af 27. maj 1950, hvorved bl. a. reglen om, at en kvinde erhvervede indfødsret ved ægteskab med en dansk mand, blev afskaffet.

Ved fremsættelsen af lovforslaget anførte *socialministeren* bl. a.: „De færøske alders- og invaliderentelove er fra 1949 og har folkeforsikringsloven som mønster i den skikkelse, loven havde på det tidspunkt. Denne lovs regler om adgang til indtægt ved siden af renten blev imidlertid fra 1949 og i tiden op til ændringen i 1956 i forbindelse med folkepensionens indførelse ændret på forskellig måde, og det lovforslag, jeg hermed forelægger betyder, at de færøske fradragsregler stort set bringes i overensstemmelse med de regler, der var gældende for den øvrige del af riget før ændringerne i folkeforsikringsloven i 1956.“

Lovforslaget gennemførtes i folketinget uden udvalgsbehandling og vedtoges enstemmigt.

74. Lov om ændring af lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v. (Tilskud til de anerkendte arbejdsløsheds-kasser m. v.). (Socialminister *Bomholt*). [A. sp. 1093. C. sp. 177].

Fremsat skriftligt i folketinget ²⁴/₁ (F. sp. 2153). 1. beh. ²⁹/₁ (F. sp. 2202). Partiernes ordførere: Peter Ravn, Lorentzen, Poul Sørensen, Aage Fogh, J. M. Pedersen og Alfred Jensen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Peter Ravn, Bladt, Einer-Jensen [formand], Lund Jensen, Poul Nilsson, Hans Rasmussen, Strøm, Aage Fogh [næstformand], J. M. Pedersen, Lorentzen, Søren Andersen, N. Chr. Christensen, Søren Jensen, Kryger, Poul Sørensen, Jacob Pedersen og Adolph Sørensen). Betænkning (B. sp. 299) afgivet ¹⁴/₂. (Ordfører: Peter Ravn). 2. beh. ¹⁹/₂ (F. sp. 2732). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 335) afgivet ¹⁹/₂. 3. beh. ²¹/₂ (F. sp. 2842). *Loven stadfæstet 27. februar 1958.* (Lovt. nr. 46).

Ved loven indføres et ændret system for ydelse af tilskud til de statsanerkendte arbejdsløsheds-kasser, hvorved der tilsigtes tilvejebragt *en varig løsning af de økonomiske forhold for de vanskeligt stillede arbejdsløsheds-kasser* (§ 1).

Endvidere indeholder loven (i §§ 2 og 3) nogle midlertidige bestemmelser, hvorved der bl. a. skabes hjemmel til for regn-

skabsårene 1956-57 og 1957-58 at yde *statstilskud til delvis dækning af kassernes udgifter til børnetillæg, forsørgertillæg og brændselstillæg*, når det gennemsnitlige årskontingent har udgjort 3 pct. eller derover af den gennemsnitlige årsfortjeneste i vedkommende regnskabsår.

Hvad angår reglerne for ydelse af tilskud til de statsanerkendte arbejdsløshedskasser, var forholdet efter den hidtil gældende lovgivning det, at der til hver kasse ydedes et statstilskud udgørende en procentdel af kassens samlede indtægt i form af medlemsbidrag til hovedforsikringen og fortsættelseskassen. Denne tilskudsprocent varierede omvendt med den gennemsnitlige årsløn inden for kassernes område, beregnet under hensyntagen til arbejdsløshedens størrelse, men var uafhængig af vedkommende kasses faktiske understøttelsesudgifter. Herudover refunderedes fuldt ud kassernes udgifter til huslejhjælp. Dernæst ydedes et tilskud til „vanskeligt stillede kasser“ på 75 pct. af vedkommende kasses udgifter til børnetillæg, brændselshjælp og det såkaldte forsørgertillæg. Afgørende for om en kasse var berettiget til dette tilskud var dels, om ledigheden inden for kassen havde været af en vis størrelse i forhold til ledigheden inden for kasserne som helhed, dels om det gennemsnitlige medlemsbidrag i kassen havde udgjort mindst 3,5 pct. af den gennemsnitlige (reducerede) årsløn i kassen.

De angivne refusionsregler gjaldt kassernes hovedforsikring. Til fortsættelseskasserne ydede arbejdsløshedsfonden refusion af halvdelen af understøttelsesudgifterne, mens de foran angivne regler fandt anvendelse på den anden halvdel af udgifterne.

Ifølge de ved lovens § 1 gennemførte permanente ændringer af reglerne i arbejdsløshedslovens §§ 12 og 13 om refusion og tilskud til kasserne ydes refusioner og tilskud uden hensyn til, hvilket medlemsbidrag der faktisk er erlagt til vedkommende kasse.

Refusions- og tilskudsreglerne er således indrettet, at der *ved stigende ledighed refunderes en stigende del af understøttelsesudgifterne*, respektive ydes et stigende tilskud pr. medlem.

Dog refunderes udgifterne til forsørger- og børnetillæg samt husleje- og brændselshjælp for samtlige kassers vedkommende med mindst 75 pct. Denne ensartede refusionsprocent for disse sidstnævnte udgifters vedkommende motiveredes i de lovforslaget ledsagende bemærkninger med, at disse udgifters omfang for hver enkelt kasse afhænger af forholdet mellem antallet af forsørgere og ikke-forsørgere, hvilket forhold varierer stærkt fra kasse til kasse uden at have sammenhæng med ledighedsrisikoen, hvorfor det skønnedes hensigtsmæssigt, at refusionen af disse udgifter sker med en ensartet, relativt høj minimumsprocent for samtlige kasser.

Ved beregningen af *tilskuddet pr. medlem* tages der, foruden til ledighed, hensyn til *indtjeningssevnen i faget*, så at tilskuddet reduceres for kasser, inden for hvilke den gennemsnitlige årsløn, beregnet ved fuld beskæftigelse, overstiger den tilsvarende gennemsnitlige årsløn for samtlige kasser under ét.

Det *medlemsbidrag*, der herefter vil være at opkræve, skal være tilstrækkeligt til i forbindelse med refusionerne og tilskuddet fra statskassen samt kassens øvrige indtægter at dække understøttelsesudgifterne. Såfremt direktøren skønner, at en kasses medlemsbidrag ikke kan anses for tilstrækkeligt, kan han pålægge kassen at forhøje bidraget. Viser det sig efter afslutningen af et regnskabsår, at en kasse — f. eks. som følge af fejlskøn over ledigheden — har fastsat et utilstrækkeligt medlemsbidrag, skal — ud fra den betragtning, at hvert regnskabsår efter systemet skal hvile i sig selv — det manglende bidrag opkræves i form af et ekstra bidrag; dog kan et sådant manglende beløb eventuelt dækkes ved hjælp af kassens formue, forudsat at denne fremdeles må antages at være tilstrækkelig til at sikre kassens likviditet, d. v. s. tilstrækkelig til at afholde de fulde understøttelsesudgifter, indtil statskassens refusioner og tilskud kommer til udbetaling, og til at imødegå svingninger i understøttelsesudgifterne som følge af ændringer i ledigheden og i den gennemsnitlige understøttelsesudgift pr. dag.

Arbejdsløshedskasserne har ved en nyordnings gennemførelse ønsket, at kassernes *administrationsudgifter* holdes uden

for tilskudsordningen. Som følge heraf er det i den nye § 12, stk. 5, i arbejdsløshedsloven fastsat, at administrationsudgifterne ikke kan afholdes af de foran nævnte medlemsbidrag.

For at udelukke, at en kasse, der har en minimal ledighed, skal kunne opnå et tilskud, der er større end understøttelsesudgifterne, er det i den nye § 13, stk. 5, fastslået, at *de samlede tilskud og refusioner ikke kan overstige kassens faktiske understøttelsesudgift.*

Ved loven ophævedes den tidligere § 19 i arbejdsløshedsloven, hvorved *fortsættelseskasserne bortfalder.* Med hensyn til disses formue fastslås det i overgangsbestemmelserne, at de indgår i vedkommende kasses formue.

Efter det hidtil gældende tilskudssystem kunne en kasse ved at fastsætte et højere medlemsbidrag end fornødent opnå yderligere forøget statstilskud og derved opspare en reserve, som måtte betragtes som delvis tilvejebragt ved hjælp af statstilskuddet.

Efter den ved loven gennemførte ordning kan en kasses opsparing af reserve alene ske derved, at der fastsættes et medlemsbidrag ud over det til bestridelse af understøttelsesudgifterne fornødne bidrag. Som følge heraf ændredes de tidligere regler i arbejdsløshedslovens § 22, stk. 2, om fordelingen af en kasses formue ved kassens opløsning.

Ved den nye formulering af § 22, stk. 2, bestemmes, at der pr. lovens ikrafttræden af hver kasse foretages en opgørelse efter de regler, der tidligere gjaldt med hensyn til opgørelse ved en kasses opløsning m. v. Det beløb, som ved denne opgørelse konstateres at skulle have været indbetalt til statskassen og arbejdsløshedsfonden, såfremt kasserne var opløst på nævnte tidspunkt, vil, såfremt en kasse senere opløses, være at indbetale til statskassen.

Som følge af omlægningen af tilskudssystemet, herunder navnlig ophævelsen af fortsættelseskasserne, er *arbejdsløshedsfonden delvis blevet overflødig*, idet denne fonds væsentligste opgave har været at yde tilskud til fortsættelseskasserne. Arbejdsløshedslovens hidtidige §§ 27, 29 og 30 er derfor ophævet, mens det ved en ændret affattelse af § 28 bestemmes,

at arbejdsgivernes bidrag ydes umiddelbart til statskassen til nedbringelse af dennes refusioner og tilskud, og således at indbetalingen af bidragene gennem ulykkesforsikringssselskaberne sker til arbejdsdirektoratet.

Til løsning af arbejdsløshedsfondens hidtidige opgaver med hensyn til ydelse af tilskud til undervisning af arbejdsløse oprettes ved en ændret formulering af arbejdsløshedslovens § 32 et kursusnævn, hvis sammensætning i det væsentlige svarer til arbejdsløshedsfondens bestyrelses sammensætning. Udgifterne til kursusnævnets virksomhed bevilges på de årlige finanslove.

Da de ovenfor omhandlede permanente ændringer i arbejdsløshedslovens bestemmelser kun får virkning for arbejdsløsheds-kassernes fremtidige økonomiske forhold, er der ved lovens § 2 gennemført en midlertidig bestemmelse, der tager sigte på for regnskabsårene 1956-57 og 1957-58 at muliggøre, at visse vanskeligt stillede arbejdsløsheds-kasser kan få den i den tidligere § 13, stk. 5 b, c og d, i arbejdsløshedsloven omhandlede refusion på 75 pct. af visse sociale ydelser: børnetillæg, forsørgertillæg og brændselshjælp, såfremt det gennemsnitlige årlige kontingent har udgjort 3 pct. eller derover af den gennemsnitlige årsfortjeneste mod som hidtil krævet 3,5 pct. Herved tilvejebringes en løsning på de økonomiske problemer, som især for Arbejds-mændenes Arbejds-løsheds-kasse har været aktuelle under det sidste par års stigning i ledigheden.

Endvidere er der ved lovens § 3 givet en ligeledes midlertidig bestemmelse, hvorefter medlemmer, der i tidsrummet fra 1. oktober 1957 til 31. marts 1958 har været afkontrolleret som ledige for mindst 90 dage, som tillæg til understøttelsen kan få en *ekstraordinær* hjælp på 100 kr. for forsørgere og 65 kr. for andre forsikrede.

Da en del kassers økonomi ikke vil tillade dem at afholde udgifterne til den ekstraordinære hjælp, er der endvidere skabt hjemmel til, at der til hel eller delvis dækning af en anerkendt arbejdsløsheds-kasses udgifter til ekstraordinær hjælp af statskassen stilles et beløb af *indtil 5 mill. kr. til rådighed for social-*

ministeren til fordeling mellem vanskeligt stillede arbejdsløsheds-kasser.

Endelig fastsættes i lovens §§ 4 og 5 de nødvendige overgangs- og ikrafttrædelsesbestemmelser.

I de bemærkninger, der ledsagede lovforslaget ved fremsættelsen, anførtes, at baggrunden for lovforslaget var, at det gennem længere tid var blevet erkendt, at de hidtil gældende regler ikke havde virket tilfredsstillende med hensyn til de vanskeligt stillede kassers økonomiske forhold. Problemet var allerede i rigsdagssamlingen 1952-53 blevet fremdraget, idet der af medlemmer af den socialdemokratiske folketingsgruppe blev fremsat forslag om, at der i finansåret 1952-53 af statskassen blev stillet et beløb af 28 mill. kr. til rådighed for arbejds- og socialministeren til fordeling blandt vanskeligt stillede arbejdsløsheds-kasser (årbog 1952-53, side 513).

Lovforslaget blev ikke færdigbehandlet, men i fortsættelse af forhandlingerne om lovforslaget blev der ved arbejds- og socialministeriets skrivelse af 9. juni 1953 nedsat en *kommission* med den opgave at overveje såvel den foreliggende akutte situation for de vanskeligt stillede arbejdsløsheds-kasser som spørgsmålet om tilvejebringelse af en varig løsning af disse kassers økonomiske forhold.

I kommissionen, hvortil der blev udpeget repræsentanter for socialdemokratiet, partiet venstre, det konservative folkeparti, det radikale venstre og Danmarks retsforbund, De samvirkende Fagforbund, Dansk Arbejdsgiverforening, de statsanerkendte arbejdsløsheds-kasser, finansministeriet, socialministeriet og arbejdsdirektoratet, kunne der imidlertid ikke opnås enighed om løsningen af disse spørgsmål, hvorfor regeringen allerede i november 1956 efter indstilling fra socialdemokratiets, det radikale venstres og retsforbundets medlemmer af kommissionen fremsatte forslag til lov om midlertidig ændring i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v. (tilskud til anerkendte arbejdsløsheds-kasser) gående ud på, at den i lovens § 13, stk. 5 b, nævnte procentsats nedsattes fra 3,5 til $3\frac{1}{3}$, hvorved det muliggjordes for *Arbejdsmændenes Arbejdsløsheds-kasse* for regnskabsåret 1955-56 at opnå tilskud som vanskeligt stillet arbejdsløsheds-kasse. Forslaget gennemførtes ved 3. behandling den 14. december 1956 og stadfæstedes den 19. december 1956 [Lovt. nr. 337] (årbog 1956-57, side 225).

Heller ikke i den derefter forløbne tid havde det været muligt at opnå en sådan enighed inden for kommissionen, at denne kunne afslutte sit arbejde og afgive betænkning med indstilling.

Imidlertid modtog socialministeriet fra arbejdsdirektoratet en indberetning, hvoraf det fremgik, at *Arbejdsmændenes Arbejdsløsheds-kasse* ej heller for så vidt angår regnskabsåret 1956-57 kunne forventes at opfylde betingelserne for at modtage det særlige stats-

tilskud til vanskeligt stillede kasser, og at kassen herefter — navnlig som følge af at ledigheden i sommeren 1957 og de deraf følgende understøttelsesudgifter havde været større end forventet — ikke kunne påregnes at være i stand til at dække sine udgifter til understøttelse og administration i resten af finansåret 1957-58, selv om der blev ydet størst muligt forskud på tilskud og refusioner for dette finansår.

Under henvisning til de givne oplysninger udbad socialministeriet sig en udtalelse fra kommissionen om, hvorvidt det måtte anses for ønskeligt, at der også for regnskabsåret 1956-57 tilvejebragtes lovhjemmel for en ændring af arbejdsløshedslovens § 13, stk. 5 b, med henblik på, at der ydes Arbejdsrådenes Arbejdsløshedskasse tilskud i henhold til denne lovbestemmelse.

Kommissionen svarede derefter, at sagen var blevet forhandlet, og at repræsentanterne for de statsanerkendte arbejdsløshedskasser havde anbefalet, at der tilvejebragtes lovhjemmel for en ændring af arbejdsløshedsloven som den nævnte.

Socialministeriet fandt imidlertid, at det forannævnte specielle spørgsmål burde vurderes i sammenhæng med kommissionens bestræbelser for at søge tilvejebragt en varig løsning af vanskeligt stillede arbejdsløshedskassers økonomiske forhold, og udbad sig derfor en redegørelse for det hidtil i kommissionen udførte arbejde med oplysning om, hvorvidt der på grundlag heraf kunne gives nærmere retningslinjer for en nyordning med hensyn til de vanskeligt stillede arbejdsløshedskassers økonomiske forhold.

Kommissionen afgav derefter den ønskede redegørelse, der ligesom den øvrige her refererede brevveksling offentliggjordes som bilag til det fremsatte lovforslag. I redegørelsen behandledes bl. a. en skitse, der var udarbejdet efter forslag af socialdemokratiets daværende repræsentant i kommissionen. Denne skitse kom, idet kommissionen som sådan ikke fremkom med betænkning og indstilling, til at danne grundlag for det fremsatte lovforslag. Herom udtalte *socialministeren* ved fremsættelsen bl. a. følgende:

„Selv om der således ikke foreligger en betænkning fra kommissionen, vil en ordning af de vanskeligt stillede arbejdsløshedskassers forhold dog kunne bygge på kommissionens arbejde, idet der foreligger en af kommissionen udarbejdet skitse, der har fundet tilslutning hos arbejdsløshedskassernes, De samvirkende Fagforbunds og socialdemokratiets repræsentanter i kommissionen. Ligeledes har det radikale venstres repræsentant i kommissionen fundet skitsen tiltalende, men har dog peget på det ønskelige i visse ændringer i skitsen.“

Lovforslaget blev ved 1. behandling anbefalet af *Peter Ravn* (S), der bl. a. fremhævede følgende:

„Når visse kasser har vanskeligheder — det skal understreges —

skyldes det ikke kasserne selv, men forhold, som de ikke har været herre over. Hvis man tager en typisk vanskeligt stillet kasse som arbejdsmændenes, er årsagerne ikke svære at få øje på. Den tekniske udvikling i landbruget og på en række andre felter har ramt arbejdsmændene hårdt, og hertil kommer, at kasserne har måttet overtage stadig flere og flere sociale opgaver, som tidligere blev klaret over almindelig kommunehjælp. Man har fået et forøget dagetal, børnetillæg, huslejhjælp, brændselshjælp o. s. v., hjælp, som, hvis den ikke blev udbetalt af kasserne, måtte overtages af kommunerne. Når dette er årsagen til vanskelighederne — altså den tekniske udvikling og nye sociale opgaver, som kasserne har lettet det offentlige for — må konklusionen vel være den, at der her er et problem, som hele samfundet må være med til at løse.“

Lorentzen (V) udtrykte sympati for forslaget om ekstraordinær hjælp til dem, der havde været afkontrolleret som ledige i mere end 90 dage, hvorimod han tog afstand fra lovforslagets øvrige bestemmelser, hvorom han bl. a. udtalte følgende:

„Skulle jeg sammenfatte mit indtryk af det foreliggende lovforslags permanente regler, må det være dette, at den tilskudsordning, der agtes indført, lider af betydelige mangler med hensyn til varetagelse af statskassens og kommunernes interesser og — efter min opfattelse — også med hensyn til varetagelse af kassemedlemmernes interesser. Vi kan derfor ikke medvirke til lovforslagets gennemførelse, for så vidt angår den permanente del af det. Vi finder, at det er præget af hastværk . . . Med hensyn til de midlertidige bestemmelser i lovforslaget skal jeg kun sige, at reglen om de 3 pct. kunne vi have forhandlet om, hvis Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse ville betale tilbage under en eller anden form. Men vi kan ikke forhandle om det, fordi kassens ledelse har ment at kunne sabotere lovens regler. At folketinget skulle bøje sig herfor den ene gang efter den anden, kan vi ikke gå med til; det ville give meget lidt respekt for det høje tings arbejde.“

Poul Sørensen (KF), der ligeledes gik imod forslaget, fremhævede, at hans parti ønskede gensidighed mellem arbejdsløhedskasserne. Han fandt det rimeligt, om arbejdsløhedsforsikringen blev inddelt i otte hovedområder, som tilfældet havde været med hensyn til arbejdsmarkedet, når talen drejede sig om afstemning om løn, arbejdstid og arbejdsvilkår. *Aage Fogh* (RV) udtalte sin tilfredshed med, at man ved de foreslåede nye tilskudsregler ville få klaret problemet „de nødstedte kasser“, og kunne derfor anbefale lovforslaget, idet han fandt, at dette i forhold til den foran omtalte skitse imødekam de af ham i kommissionen fremsatte ønsker om besparelser. Også *J. M. Pedersen* (DR) var positivt indstillet over for lovforslaget, selv om han i øvrigt kunne tænke sig en ordning med en form for enhedsfagforening i retning af industriforbund med kun én arbejdsløhedskasse, hvortil alle betalte kontingent i forhold til deres års-

indtægt og ligeledes fik understøttelse i forhold hertil. *Alfred Jensen* (DK) hilste med tilfredshed ministerens forslag som et fremskridt, men fremsatte dog flere ønsker af mere vidtgående karakter, ligesom han anmodede det kommende udvalg om at realitetsbehandle det af kommunisterne fremsatte forslag til lov om ændring i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring (vedrørende brændselshjælp som tillæg til dagpengehjælp), der blev behandlet sammen med den heromhandlede sag. Uden for ordførernes kreds blev lovforslaget anbefalet af *Hans Rasmussen* (S), der dog for sin part kunne ønske, at arbejderne i højere grad sluttede sig sammen i industriforbund med tilhørende arbejdsløhedskasser, ligesom han slog til lyd for, at man lagde mere vægt på at fremme beskæftigelsen.

I den af det nedsatte udvalg afgivne *betænkning* indstillede et flertal bestående af socialdemokratiets, det radikale venstres og retsforbundets medlemmer af udvalget lovforslaget til vedtagelse med et ændringsforslag, der gik ud på at slette en til arbejdsløshedslovens § 15, stk. 9, foreslået tilføjelse, hvorefter halvdelen af brændselshjælpens beløb skulle kunne udbetales efter 20 dages ledighed.

Ved 2. *behandling* vedtoges lovforslaget med denne ændring, hvorimod et af kommunisterne stillet ændringsforslag, hvorefter det skulle sikres, at ingen kasse i regnskabsårene 1958-59 og 1959-60, hvad refusion og tilskud angår, blev stillet ringere end i årene 1956-57 og 1957-58, blev forkastet med 122 stemmer mod 4, medens 1 medlem undlod at stemme.

Til 3. *behandling* stillede kommunisterne et ændringsforslag, hvori det foresloges, at den i lovforslagets § 3, stk. 1, omhandlede ekstraordinære hjælp skulle kunne ydes med 2 kr. pr. dag for forsørgere og 1 kr. 30 øre pr. dag for andre forsikrede for indtil 50 dage allerede efter 40 dages ledighed. Ændringsforslaget forkastedes med 133 stemmer mod 6, idet de 2 grønlandske medlemmer undlod at stemme.

Herefter vedtoges lovforslaget med 88 stemmer (S, RV, DR og DK) mod 51 (V og KF).

---

75. Lov om ændring i lov om midlertidigt tillæg til visse ydelser i henhold til lov om forsikring mod følger af ulykkestilfælde, loven om invaliderente m. v. til tilskadedkomne militære værnepligtige samt loven om invalideforsørgelse. (Socialminister *Bomholt*). [A. sp. 1375. C. sp. 207].

Fremsat skriftligt $\frac{6}{3}$ (F. sp. 2900). 1. beh. $\frac{13}{3}$ (F. sp. 3058). Partiernes ordførere: Holger Larsen, Søren Andersen, Marie Antoinette von Lowzow, A. C. Normann, Gudrun Bjør-

ner og Ragnhild Andersen. 2. beh. $18/3$ (F. sp. 3181). 3. beh. $21/3$ (F. sp. 3310). *Loven stadfæstet 26. marts 1958.* (Lovt. nr. 69).

Ved lov nr. 180 af 20. maj 1952 om midlertidigt tillæg til visse ydelser i henhold til ulykkesforsikringsloven, loven om invaliderente m. v. til tilskadekomne militære værnepligtige samt loven om invalideforsørgelse (årbog 1951-52, side 237) gennemførtes fra 1. april 1952 at regne en forhøjelse på 25 pct. af renteerstatninger i henhold til ulykkesforsikringsloven, loven om invaliderente m. v. til tilskadekomne militære værnepligtige og loven om invalideforsørgelse i anledning af ulykkestilfælde indtruffet før 1. april 1947. Endvidere gennemførtes ved lov nr. 36 af 22. februar 1956 (årbog 1955-56, side 251) en yderligere forhøjelse på 10 pct. Disse forhøjelser var begrundet med, at den ved love af 23. marts og 28. maj 1948 inden for henholdsvis ulykkesforsikringsloven og militærinvalideloven gennemførte automatiske pristalsregulering medførte, at løbende dagpengeydelse og renteerstatninger i anledning af ulykkestilfælde indtruffet efter 1. april 1947 i kraft af den da stedfundne prisudvikling ville opnå en tilsvarende forhøjelse.

De ovennævnte automatisk pristalsregulerede ydelser i anledning af ulykkestilfælde indtruffet efter 1. april 1947 opnåede i overensstemmelse med de nærmere regler herom fra 1. april 1957 en forhøjelse på 5 pct. til i alt 40 pct., og de nævnte ydelser vil fra 1. april 1958 at regne have opnået en yderligere forhøjelse på 5 pct. til i alt 45 pct.

Ved nærværende lov forhøjes tillægget til de af loven af 20. maj 1952 omfattede renteerstatninger i anledning af ulykkestilfælde indtruffet før 1. april 1947 med 10 pct. fra 35 pct. til i alt 45 pct.

Loven vil medføre, at i de få tilfælde, hvor der bliver tale om at yde kapitalerstatninger til enker og børn på grundlag af renter fastsat i anledning af ulykkestilfælde indtruffet før 1. april 1947, bliver de nævnte kapitalerstatninger forhøjet tilsvarende, jfr. herved bestemmelsen i § 1, stk. 3, i loven af 20. maj 1952.

Merudgifterne vil for tiden udgøre ca. 170 000 kr. årlig, men udgifterne vil i de kommende år falde med beløb, der

ikke kan forudberegnes. Merudgifterne skal som hidtil afholdes af statskassen.

Lovforslaget blev i folketinget vedtaget enstemmigt uden forudgående udvalgsbehandling.

---

76. Lov om ændring i lov om offentlig forsorg. (Vedrørende ophævelse af visse bestemmelser om tab af valgret og valgbarhed til offentlige forsamlinger eller råd). (Socialminister *Bomholt*). [A. sp. 117. C. sp. 15].

Fremsat skriftligt ²³/₁₀ (F. sp. 269). 1. beh. ³⁰/₁₀ (F. sp. 476). Partiernes ordførere: Holger Eriksen, N. Chr. Christensen, Poul Sørensen, Aage Fogh, Gudrun Bjørner og Alfred Jensen. Henvist til samme udvalg som forslag til lov om ændring i lov om kommunale valg. Betænkning (B. sp. 13) afgivet ¹⁴/₁₁. (Ordfører: Holger Eriksen). 2. beh. ²⁶/₁₁ (F. sp. 949). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 177) afgivet ²⁷/₁₁. 3. beh. ²⁹/₁₁ (F. sp. 1036). *Loven stadfæstet 9. december 1957.* (Lovt. nr. 279).

Loven har følgende ordlyd:

§ 1. I lov om offentlig forsorg, jfr. bekendtgørelse nr. 311 af 23. september 1954 med senere ændringer, foretages følgende ændringer og tilføjelser:

Til § 291.

Ordene „dog §§ 284 og 306“ ændres til: „dog § 284“.

Til § 306.

§ 306, stk. 2-4, udgår. I stk. 5 og i stk. 6 ændres „stk. 1-4“ til: „stk. 1“. I stk. 7 ændres „stk. 1-6“ til: „stk. 1 og stk. 5-6“.

Til § 307.

I stk. 2 udgår nr. 1.

§ 2. Denne lov træder i kraft straks. Fattighjælpsvirkninger, der er indtrådt i medfør af bestemmelserne i § 306, stk. 2-4, jfr. stk. 6, og § 307, stk. 2, nr. 1, jfr. stk. 7, i lov om offentlig forsorg, betragtes fra tidspunktet for lovens ikrafttræden som ikke indtrådt.

Den hidtil gældende bestemmelse i forsorgslovens § 306, stk. 2-4, der ophæves ved loven, går ud på, at sygehjælp, der må ydes til personer, der — uanset at de er ubemidlede i folkeforsikringslovens forstand — ikke er medlemmer af en anerkendt sygekasse, i visse tilfælde skal ydes med fattighjælpsvirkning; dette gælder f. eks. i tilfælde, hvor vedkommende overhovedet ikke har søgt optagelse i sygeforsikringen, hvor han står som bidragydende medlem, eller hvor han er slettet af sygeforsikringen på grund af kontingentrestance. Begrundelsen for bestemmelsen, der indførtes i 1942, var, at den manglende forsikring måtte betragtes som uforvarselig økonomi, hvorfor eventuel sygehjælp som følge deraf fik fattighjælpsvirkning.

Bestemmelsen i forsorgslovens § 307, stk. 2, nr. 1, der ligeledes ophæves ved loven, går ud på, at kommunehjælp ydes med fattighjælpsvirkning, når en person inden for et tidsrum af 18 måneder i 12 måneder har modtaget løbende underholdshjælp til fuld forsørgelse. Baggrunden for denne regel, der ligeledes indførtes i 1942, var, at en sådan person som følge af hjælpens omfang og varighed var underkastet fast offentlig forsorg.

Ved fremsættelsen af lovforslaget, der må ses i sammenhæng med det samtidig af indenrigsministeren fremsatte lovforslag om ændringer i den kommunale valglov (se foran under nr. 56), udtalte *socialministeren*, at regeringen havde fundet det rimeligt at foreslå de ovenfor refererede fattighjælpsbestemmelser i forsorgsloven ophævet, samtidig med at skattebetalingsbetingelsen for valget ved kommunevalg foresloges ophævet. Regeringen havde ikke ment i denne forbindelse at burde foreslå ophævelse af fattighjælpsvirkning i den lange række af tilfælde, som er nævnt i forsorgsloven, men i de i lovforslaget omhandlede to tilfælde ramte bestemmelserne ofte uforholdsmæssig hårdt. Ministeren havde fundet det rimeligt at formulere ikrafttrædelsesbestemmelserne således, at personer, der inden lovens ikrafttræden er ramt af fattighjælpsvirkningerne, straks får deres fulde rettigheder tilbage, herunder muligheden for fremtidig at oppebære folke- eller invalidepension.

Ved 1. behandling fik lovforslaget en velvillig modtagelse fra alle partier. *Holger Eriksen* (S) beklagede, at et tidligere fremsat lovforslag om i endnu højere grad end angivet i det nu foreliggende forslag at ophæve fattighjælpsvirkning ikke var blevet vedtaget. *N. Chr. Christensen* (V) og *Poul Sørensen* (KF) udtalte, at de kunne tiltræde forslaget, netop fordi det var blevet modereret set i forhold til det i 1954 af socialdemokratiet fremsatte forslag. *Alfred Jensen* (DK) anbefalede lovforslaget, men rejste det spørgsmål, om det overhovedet var rimeligt at knytte valgetsfortabende virkning til nogen som helst form for offentlig hjælp. Hans parti havde allerede i 1953 fremsat et videregående lovforslag, og han beklagede, at dette forslag eller det af socialdemokratiet i 1954 fremsatte forslag, der som ovenfor nævnt også var videregående, ikke blev gennemført.

Efter at lovforslaget havde været underkastet udvalgsbehandling, indstillede hele udvalget lovforslaget til vedtagelse uforandret. Uden for betænkningen stillede det kommunistiske parti forslag om ophævelse af forsorgslovens §§ 206, 305, 307 og 308, der alle omhandler tilfælde af ydelse af kommunehjælp med fattighjælps virkning. Ved 2. behandling forkastedes kommunisternes ændringsforslag som alene kommunisterne stemte for.

Også til 3. behandling stillede kommunisterne et ændringsforslag. Dette gik ud på at fattighjælpsvirkning i medfør af forsorgslovens § 307, stk. 2, nr. 5, også skulle bortfalde. Bestemmelsen vedrører de tilfælde, hvor en person modtager kommunehjælp til stadighed, således at hjælpen indgår som en fast og ikke uvæsentlig del af vedkommendes nødvendige forbrug.

Socialministeren udtalte ved 3. behandling, at han så med sympati på forslaget om ophævelse af forsorgslovens § 307, stk. 2, nr. 5, som efter hans opfattelse også burde bortfalde engang, men forinden var det nødvendigt at skabe en større parlamentarisk tilslutning til bortfaldet, end der var for tiden. I øvrigt var det ministerens opfattelse, at bestemmelsen kun anvendtes i meget få tilfælde, og det var hans agt i et cirkulære at give nye retningslinjer for anvendelsen af bestemmelsen med henblik på en lempeligere anvendelse af den fremtidig. Efter det foreliggende anbefalede ministeren at stemme imod det kommunistiske ændringsforslag, der forkastedes med 122 stemmer mod kommunisternes 6 stemmer.

Ved den endelige afstemning vedtoges lovforslaget enstemmigt.

---

77. Lov om ændringer i lov om offentlig forsorg. (Vedrørende børneforsorgens administration m. v.). (Socialminister *Bomholt*). [A. sp. 1505. C. sp. 1001].

Fremsat skriftligt $19/3$ (F. sp. 3236). 1. beh. $26/3$ (F. sp. 3452). Partiernes ordførere: Edel Saunte, Krogh, Gottschalck-Hansen, Else Zeuthen, Gudrun Bjørner og Petra Petersen. Henvist til samme udvalg som lovforslaget med samme titel fremsat 10. december 1957. Betænkning (B. sp. 1169) afgivet $22/5$. (Ordfører: Edel Saunte). 2. beh. $28/5$ (F. sp. 4796). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. 3. beh. $3/6$ (F. sp. 5159). *Loven stadfæstet 7. juni 1958.* (Lovt. nr. 192).

Den 10. december 1957 fremsatte socialministeren det nedenfor side 506 omtalte lovforslag om ændringer i forsorgslovens regler om børneforsorgens administration, hvilket lov-

forslag byggede på 1. del af en betænkning afgivet i september 1957 af et af socialministeren nedsat udvalg angående børneforsorgens administration m. v. Efter at nævnte udvalg, administrationsudvalget, havde afgivet 2. del af sin betænkning om andre spørgsmål inden for børneforsorgen, fremsatte socialministeren forslaget til den her omtalte lov, hvori er medtaget såvel de i den 1. betænkning og det førstnævnte lovforslag omhandlede spørgsmål som de i 2. betænkning behandlede spørgsmål. Det førstnævnte lovforslag blev derefter taget tilbage af socialministeren ved 2. behandling under henvisning til, at dets bestemmelser var optaget i det mere omfattende lovforslag.

Det samlede lovforslag fremtrådte som ændringer til ca. 70 af forsorgslovens paragraffer, og under behandlingen i folketinget underkastedes det i alt 43 ændringer.

Den vedtagne lov kom til at omhandlede følgende hovedspørgsmål:

De lokale børneværns opbygning og udøvelsen af deres virksomhed,

adgangen til at indbringe børneværnsudvalgenes afgørelser vedrørende børns og unges anbringelse uden for hjemmet m. v. for domstolene,

det forebyggende børneværn,

anbringelse uden for hjemmet af børn og unge,

tilskudsordningen for børneforsorgsinstitutionerne,

børneforsorgens centrale administration,

vejledningen af børneværnsudvalgene,

hjælp og støtte til elever udskrevet fra opdragelseshjem m. v. (efterværn),

forældrenes betaling af bidrag til børn og unge, der er inddraget under børneforsorg og anbragt uden for hjemmet,

retningslinjerne for valg af anbringelsessted for børn og unge under børneforsorg samt

oprettelse af specialafdelinger ved enkelte opdragelseshjem for elever over 15 år, der har udvist særlige adfærdsvanskeligheder.

Af den vedtagne lovs tekst skal anføres følgende vigtigere

nydannelser i forsorgslovens børneværnsbestemmelser, idet der som kommentar til de enkelte bestemmelser anføres folketingsudvalgets bemærkninger til disse.

§ 125 A. Stk. 1. *Rådgivningsklinikker for børn*, til hvilke børn henvises i medfør af § 123, skal have offentlig anerkendelse. Denne gives efter indstilling fra direktøren for børne- og ungdomsforsorgen af socialministeren, der fastsætter nærmere regler for klinikernes ledelse og bestyrelse m. m. og for deres personales ansættelses- og lønforhold samt uddannelses- og pensionsforhold. Forud for en rådgivningsklinikks første anerkendelse indhentes der gennem vedkommende kommunalbestyrelser en erklæring fra børneværnsudvalgene i de kommuner, for hvilke klinikken er bestemt; i de i § 26, 2.-3. punktum, nævnte tilfælde indhentes erklæringen fra magistraten, og såfremt klinikken er bestemt for en amtsrådsreds eller for en væsentlig del af en amtsrådsreds, indhentes erklæringen for landkommunernes vedkommende fra amtsrådet. Anerkendelsen, der meddeles med en bestemt person som leder, og som skal fornyes ved lederskifte, kan til enhver tid tages tilbage.

Stk. 2. Til anerkendte rådgivningsklinikker for børn ydes efter nærmere af socialministeren fastsatte regler tilskud af det offentlige med 90 pct. af de godkendte udgifter, således at staten forskudsvis yder 60 pct., der fordeles efter reglerne i § 65, stk. 12, mens den eller de kommuner, for hvilke klinikken er bestemt, for så vidt vedkommende kommune eller kommuner ikke selv driver institutionen, yder et tilskud på 30 pct. Såfremt klinikken er bestemt for flere kommuner, fordeles denne udgift på kommunerne efter folketal.

Stk. 3. En anerkendt rådgivningsklinik kan kun drives som selvejende institution af staten, af en eller flere kommuner eller af en eller flere anerkendte foreninger for børneforsorg.

Udvalgets bemærkninger til den ny § 125 A i forsorgsloven:

„Inden for udvalget har der været betænkeligheder ved forslaget om oprettelse af rådgivningsklinikker, idet der navnlig har været udtalt frygt for, at der med hjemmel i bestemmelsen skulle blive oprettet et betydeligt antal klinikker og derved pådraget det offentlige væsentlige udgifter.

Udvalget har forhandlet med *socialministeren*, der over for ud-

valget har oplyst, at det øjeblikkelige behov for rådgivningsklinikker af den heromhandlede art vil kunne dækkes ved anerkendelse af en eksisterende klinik i København og ved oprettelse af 1 á 2 rådgivninger på Sjælland uden for København og 3 á 4 rådgivninger på Fyn og i Jylland, og over for udvalget erklæret, at der ikke i den foreslåede gyldighedstid for loven vil blive tale om oprettelse af yderligere rådgivninger.“

§ 150 A. Stk. 1. Socialministeren nedsætter et nævn til *behandling af økonomiske spørgsmål* vedrørende børne- og ungdomsforsorgen, bestående af indtil 11 medlemmer. Af disse skal 1 medlem være bygningskyndigt og udpeges efter forhandling med boligministeriet og 4 medlemmer repræsentere den lokale administration og børneforsorgens organisationer. Medlemmerne beskikkes for 4 år svarende til den for kommunalbestyrelser gældende valgperiode. Socialministeren beskikker nævnets formand. Det påhviler nævnet at fremkomme med indstilling til socialministeren eller i henhold til dennes bemyndigelse at træffe afgørelse angående følgende økonomiske spørgsmål vedrørende børne- og ungdomsforsorgen:

- a) Hvilke opdragelseshjem ud over de i § 65, stk. 3, særligt nævnte hjem der bør henføres til den i dette stykke omhandlede refusionsordning.
- b) Fastsættelse af de i § 65, stk. 4, omhandlede statstilskud og normale plejpenge og de i § 7, stk. 1, nævnte vejledende takster for forældrenes betaling samt den i § 158, stk. 3, omhandlede betaling for skoleundervisning, herunder fastsættelse af de i bestemmelsen omhandlede kommune-grupper.
- c) Anvendelse af de i § 65, stk. 5, 6 og 7, samt § 127, stk. 4 og 5, omhandlede rådighedssummer.
- d) Hvilke beløb der ud over de i § 65, stk. 6, nævnte med bevillingsmyndighedernes tilslutning i de enkelte tilfælde bør stilles til rådighed til gennemførelse af byggearbejder m. v. ved opdragelseshjem.
- e) Godkendelse af lån i anerkendte opdragelseshjem eller anerkendte institutioner for forebyggende børneforsorg, jfr. § 65, stk. 2 a, og § 127, stk. 1 a.

- f) Lederejede opdragelseshjems eller forebyggende institutioners overgang til selvejende institutioner med støtte fra staten samt oprettelse af nye opdragelseshjem med støtte fra staten.

Endelig vil nævnet kunne afæskes erklæring om andre principielle spørgsmål af økonomisk karakter vedrørende børne- og ungdomsforsorgen.

Stk. 2. Socialministeren nedsætter endvidere *et nævn til behandling af pædagogiske spørgsmål* vedrørende børne- og ungdomsforsorgen. Nævnet består af indtil 6 medlemmer, heraf 1 repræsentant for landsnævnet for børne- og ungdomsforsorg, en læge, udpeget efter forhandling med sundhedsstyrelsen, og 1 pædagog, udpeget efter forhandling med undervisningsministeriet, samt 2 medlemmer, der repræsenterer børneforsorgens organisationer. Medlemmerne beskikkes for 4 år svarende til den for kommunalbestyrelser gældende valgperiode. Socialministeren beskikker nævnets formand. Det påhviler nævnet at fremkomme med erklæring om pædagogiske spørgsmål vedrørende børne- og ungdomsforsorgen, herunder navnlig følgende:

- a) Fastsættelse af retningslinjer for den fremtidige udbygning af børne- og ungdomsforsorgen og dens institutioner.
- b) Undervisning og uddannelse på institutionerne, herunder principielle spørgsmål i forbindelse med godkendelse af undervisningsplaner i henhold til § 158.
- c) Planlægning af forskningsopgaver og statistiske undersøgelser inden for børne- og ungdomsforsorgen.
- d) Udarbejdelse af forslag til uddannelse af ledere og medarbejdere ved børneforsorgens institutioner.
- e) Problemer i forbindelse med efterværnet.

Stk. 3. De i stk. 1 og 2 omhandlede nævn kan træde sammen til drøftelse af spørgsmål af såvel økonomisk som pædagogisk betydning.

Stk. 4. Nævnene udøver i øvrigt deres virksomhed i henhold til en af socialministeren godkendt forretningsorden for hvert af nævnene. Socialministeren kan tilforordne særlige sagskyndige til at deltage i nævnets møder. Nævnenes medlemmer

og sekretærer oppebærer honorarer, hvis størrelse fastsættes på de årlige finanslove.

Udvalgets bemærkninger til ny § 150 A:

„I stedet for et samlet udvalg til behandling af pædagogiske og økonomiske spørgsmål foreslås det at nedsætte et nævn til behandling af pædagogiske spørgsmål og et nævn til behandling af økonomiske spørgsmål, således at de to nævn skal kunne træde sammen til drøftelse af spørgsmål af fælles interesse. Det økonomiske nævn foreslås sammensat af indtil 11 medlemmer. Blandt disse skal være 1 bygningskyndigt medlem og 4 repræsentanter for den lokale administration og børneforsorgens organisationer. Det pædagogiske nævn foreslås sammensat af indtil 6 medlemmer, herunder 1 repræsentant for landsnævnet for børne- og ungdomsforsorg, 1 læge, 1 pædagog og 2 repræsentanter for børneforsorgens organisationer. Det foreslås endelig at give ministeren adgang til at tilforordne særligt sagkyndige til de to nævn.“

§ 152 A. Stk. 1. Landsnævnets afgørelse i henhold til §§ 121, stk. 3, 132, 135, stk. 3, 153, stk. 1, og § 169, stk. 3 og 4, kan inden 8 uger af de i § 152, stk. 1, nævnte personer ved henvendelse til landsnævnet kræves forelagt domstolene til prøvelse.

Stk. 2. Domstolsprøvelsen sker ved landsretten i den landsretskreds, hvor vedkommende barn har bopæl (hjemting), jfr. lov om rettens pleje § 235. Landsretten tiltrædes i disse sager af 1 børneforsorgsmyndig dommer og 1 dommer, der er kyndig i børnepsykiatri. Sagerne behandles i øvrigt i overensstemmelse med de almindelige regler om borgerlige sager i lov om rettens pleje, jfr. dens kapitel 43 a, med de nedenfor i stk. 3-8 angivne ændringer.

Stk. 3. Angår sagen et barn under 18 år, kan dette kun med rettens tilladelse overvære retsmøderne.

Stk. 4. Retten kan i embeds medfør eller efter begæring af en af parterne bestemme, at retsmøderne skal foregå for lukkede døre.

Stk. 5. Ved offentlig gengivelse af forhandlingerne i retten og af dommen må der ikke uden rettens tilladelse ske offentliggørelse af navn, stilling eller bopæl for nogen af de under sagen nævnte personer. Overtrædelse af forbuddet straffes med bøde.

Stk. 6. Bestemmelsen i § 218, stk. 1, 3. punktum, i lov om rettens pleje finder ikke anvendelse på behandlingen ved landsretterne af disse sager.

Stk. 7. Rettens afgørelser kan kun indbringes for højesteret, når justitsministeren undtagelsesvis tillader det. Andragende om tilladelse til anke eller kære må fremsættes henholdsvis inden 1 år og inden 6 måneder efter afgørelsen.

Stk. 8. Er landsnævnets beslutning stadfæstet ved dom, kan begæring om fornyet prøvelse ikke fremsættes med pligt for landsnævnet til at indbringe sagen for retten efter stk. 1, forinden der er forløbet 6 måneder, medmindre en kortere frist er fastsat i dommen.

§ 152 B. *Stk. 1.* De i § 152 A nævnte børneforsorgskyndige dommere eller dommere kyndige i børnepsykiatri beskikkes af justitsministeren efter forhandling med socialministeren. De personer, der beskikkes, skal have dansk indfødsret, være fyldt 30 år, have et uplettet rygte, være rådige over deres bo og have fast bopæl i vedkommende landsretskreds.

Stk. 2. Antallet af børneforsorgskyndige dommere og af dommere kyndige i børnepsykiatri for hver landsretskreds fastsættes af justitsministeren, der tillige træffer bestemmelse om vederlag og rejsegodtgørelse til disse. Beskikkelsen gælder for et tidsrum af 4 år; en dommer afgår dog ved udgangen af den måned, i hvilken han fylder 70 år. Ved den første beskikkelse beskikkes halvdelen af dommerne for 2 år.

Stk. 3. Ingen, der fyldestgør de foreskrevne betingelser, kan undslå sig for at modtage beskikkelse, medmindre han er over 65 år eller han kan anføre anden fritagelsesgrund, som justitsministeriet finder antagelig.

Stk. 4. Den, der beskikkes, skal, forinden han tiltræder sit hverv, underskrive en erklæring, hvori han på ære og samvittighed lover at opfylde sine tjenesteplichter med trofasthed og nidkærhed.

Stk. 5. Udtagelsen for den enkelte sag blandt de beskikkede dommere foretages af præsidenten. Ingen kan udtages, som ifølge §§ 60 og 62 i lov om rettens pleje ville være udelukket fra at handle som dommer i sagen.

Udvalgets bemærkninger til nye §§ 152 A og 152 B:

„Efter en forhandling med justitsministeren og præsidenterne for højesteret, landsretterne og Københavns byret har socialministeren stillet forslag om i stedet for at henlægge domstolsprøvelsen af børneværnsudvalgenes afgørelser om børns anbringelse uden for hjemmet m. v. til en specialdomstol for børne- og ungdomsforsorgen at henlægge domstolsprøvelsen til landsretterne, således at vedkommende landsret i hver enkelt sag skal tiltrædes af en børneforsorgs-kyndig dommer og en dommer, kyndig i børnepsykiatri.“

§ 154. Direktøren for børne- og ungdomsforsorgen er forpligtet til at yde børneværnsudvalget vejledning og bistand med hensyn til udvalgets virksomhed, forståelsen af bestemmelserne i dette afsnit og den enkelte sags behandling. Til at bistå ved denne vejledning kan socialministeren ansætte det fornødne antal konsulenter.

Udvalgets bemærkninger til den ny affattelse af § 154:

„Udvalget anser det for rigtigst, at landsnævnet begrænses til at være ankeinstans over for børneværnsudvalgenes beslutninger om at anbringe et barn eller en ung uden for hjemmet og i dermed beslægtede sager. Det foreslås derfor, at vejledningen af børneværnsudvalgene henlægges til direktoratet for børne- og ungdomsforsorgen.“

Ved førstebehandlingerne af de to lovforslag redegjorde ordførerne udførligt for deres partiers stilling til den lange række spørgsmål, der var rejst ved lovforslagene. Der blev fra alle sider givet tilsagn om en velvillig udvalgsbehandling og håb om, at lovforslagene måtte resultere i forbedringer inden for børneforsorgen.

Efter et omfattende udvalgsarbejde opnåedes der enighed i udvalget om at indstille det den 19. marts 1958 fremsatte lovforslag til vedtagelse med en lang række ændringer foreslået af socialministeren. Udvalgets motiveringer for de vigtigere nydannelser i forsorgslovens børneværnsafsnit er anført foran. Herudover fremgår det af udvalgets betænkning, at udvalget indgående har drøftet spørgsmålet om, hvorvidt *børns og unges anbringelse uden for deres hjem* m. v. ved beslutning i medfør af forsorgslovens børneværnsafsnit er frihedsberøvelse i grundlovens forstand, jfr. herved grundlovens § 71, stk. 6. Udvalget havde til belysning af dette spørgsmål haft et møde med professor, dr. jur. *Poul Andersen*, Københavns universitet, lektor *Erik Christensen*, Århus universitet, samt afdelingschef i arbejdsministeriet, dr. jur. *T. Haarlov*, der udtalte hver deres mening om dette spørgsmål. Udvalget, der ej heller kunne nå til enighed om, hvorvidt den heromhandlede frihedsberøvelse var omfattet af grundlovens § 71, stk. 6, var imidlertid enige om, at spørgsmålet om lovligheden af disse beslutninger skulle kunne

indbringes for domstolene, og da der var klarhed herover, fandt udvalget ikke anledning til at tage stilling til, om dette følger allerede af den nævnte grundlovsbestemmelse.

Af betænkningen fremgår endvidere, at udvalget havde haft en forhandling med socialministeren om administrationen af den bevilling, der er stillet til rådighed for børneforsorgens institutioner til *bygningsvedligeholdelse*, som hidtil havde andraget 1½ pct. årlig af brandforsikringssummen. Udvalget ønskede gennemført en ordning, hvorefter det kunne tillades institutionerne at anvende beløb, der blev sparet i et år af den årlige bevilling, til vedligeholdelse i senere år.

Socialministeren gav efter forhandling med finansministeren tilsagn om, at man forsøgsvis ville gennemføre en sådan ordning, dog således at et beløb, der overføres fra et finansår til et andet, skal være anvendt i løbet af 3 år, og således at direktoratet for børne- og ungdomsforsorgen skal holdes underrettet om overførte beløb. Denne ordning kunne gennemføres uden lovændringer; eventuelle yderligere overførsler måtte reguleres på tillægsbevillingsloven.

Ved 2. behandling redgjorde *Edel Saunte* (S) som udvalgets ordfører for udvalgets enstemmige indstilling, og *Petra Petersen* (DK) meddelte, at også hendes parti kunne tiltræde lovforslaget med de af udvalget foreslåede ændringer. *Socialministeren* understregede, at det var meget glædeligt, at det legale grundlag for dansk børneforsorg hermed ville få et enigt folketing bag sig.

Til lovforslagets 3. behandling indstillede udvalget lovforslaget til vedtagelse i den affattelse, det fik ved 2. behandling. *Petra Petersen* (DK) stillede et ændringsforslag, hvorefter der i forsorgslovens § 163 skulle optages en udtrykkelig bestemmelse om, at legemlig afstraffelse inden for børneforsorgen var forbudt.

Socialministeren oplyste, at ordene om, at børnene er underkastet hustugt, er udgået i den nye affattelse af forsorgslovens § 163, der nu kun siger, at nærmere vejledning om de opdragelsesmæssige metoder i opdragelseshjemmene fastsættes af socialministeren. Ministeren fandt det kommunistiske ændringsforslag overflødigt, og han udtalte, at han ikke under nogen som helst omstændighed ville tolerere, at der prygledes på børnehjemmene. Han anbefalede at stemme imod ændringsforslaget, og det samme gjorde udvalgets ordfører på udvalgets vegne. Ændringsforslaget blev derefter forkastet med 128 stemmer mod kommunisternes 6.

Ved den endelige afstemning om lovforslaget vedtoges det enstemmigt.

---

78. Lov om en særlig ydelse til enlige mødre. (Socialminister *Bomholt*). [A. sp. 1381. C. sp. 205].

FremSAT skriftligt $\frac{6}{3}$ (F. sp. 2899). 1. beh. $\frac{13}{3}$ (F. sp. 3051). Partiernes ordførere: Sofie Pedersen, Lorentzen, Erna

Sørensen, Else Zeuthen, Gudrun Bjørner og Ragnhild Andersen. 2. beh. ¹⁸/₃ (F. sp. 3180). 3. beh. ²¹/₃ (F. sp. 3310). *Loven stadfæstet 26. marts 1958.* (Lovt. nr. 70).

Loven har følgende indhold:

§ 1. Til enlige mødre, der opfylder eller — såfremt de ikke havde fået bidraget udbetalt af den bidragsskyldige — ville have opfyldt betingelserne for at få udbetalt børnebidrag af det offentlige i henhold til forsorgslovens kapitler XV eller XVI for perioder omfattende henholdsvis den 1. juli 1958 og den 1. januar 1959, udbetales der en særlig ydelse, hver gang på 95 kr.

§ 2. Udgiften i henhold til nærværende lov refunderes kommunerne fuldt ud af statskassen.

De nærmere regler om indsendelse og revision af regnskaberne samt om anvisning af de kommunerne tilkommende refusionsbeløb fastsættes af socialministeren.

§ 3. Denne lov gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Som begrundelse for lovforslaget anførte *socialministeren* ved dets fremsættelse:

„De [i lovforslaget] nævnte enlige mødre har i de senere år fået udbetalt særlige ydelser. Disse udbetaltes oprindeligt efter lovene om sådanne ydelser til alders- og invaliderentemodtagere m. fl. For indeværende finansår har man imidlertid ved lov af 12. april 1957 [årbog 1956-57, side 224] gennemført en sådan ordning specielt for de omtalte enlige mødre.

Baggrunden herfor var, at de hidtidige særlige ydelser for rentemodtagernes vedkommende ved ændringen af folkeforsikringsloven blev indregnet i folke- og invalidepensionens grundbeløb fra den 1. april 1957 at regne, medens der ikke samtidig blev givet de enlige mødre kompensation for ydelsernes bortfald.

Man anså det derfor for påkrævet, at der, indtil der ad anden vej kunne ydes de enlige mødre en sådan kompensation, åbnedes adgang til at udbetale disse kvinder et beløb svarende til de hidtidige særlige ydelser, i alt 180 kr. årligt. Hjemmel dertil blev derfor — foreløbig for finansåret 1957-58 — tilvejebragt ved loven af 12. april 1957.

Da der fortsat ikke ad anden vej er ydet de enlige mødre kompensation for de omhandlede ydelser, må man anse det for nødvendigt, at der også for det kommende finansår tilvejebringes lovhjemmel for udbetaling af en særlig ydelse til disse kvinder.

Under hensyn til, at folke- og invalidepensionen — og dermed

de i pensionen indregnede særlige ydelser — er forhøjet ved de stedfundne pristalsreguleringer af pensionen, foreslås de særlige ydelser dog forhøjet i takt hermed, således at den samlede særlige ydelse herefter vil andrage 190 kr. for det kommende finansår.

De samlede udgifter, der foreslås afholdt af statskassen, vil andrage 6,5-7 mill. kr.“

Lovforslaget mødte tilslutning fra alle sider og vedtoges enstemmigt uden forudgående udvalgsbehandling.

---

79. Lov om ændringer af visse bestemmelser i lov om foranstaltninger vedrørende åndssvage. (Socialminister *Bomholt*). [A. sp. 827. C. sp. 193].

Fremsat skriftligt ¹⁰/₁₂ (F. sp. 1445). 1. beh. ¹⁷/₁ (F. sp. 1899). Partiernes ordførere: Edel Saunte, Krogh, Gertie Wandel, Else Zeuthen, Gudrun Bjørner og Petra Petersen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Edel Saunte, Kaj Andresen, Francke, Boye Hansen, Lysholt Hansen, Peter Jørgensen, Strøm [formand], Else Zeuthen, Gudrun Bjørner [næstformand], Krogh, Foged, Skov Jørgensen, Lorentzen, Helga Pedersen, Gertie Wandel, Poul Sørensen og Poul Thomsen). Betænkning (B. sp. 303) afgivet ¹⁴/₂. (Ordfører: Edel Saunte). 2. beh. ⁷/₃ (F. sp. 2952). 3. beh. ¹³/₃ (F. sp. 3044). *Loven stadfæstet 26. marts 1958.* (Lovt. nr. 68).

Ifølge § 5 i lov nr. 178 af 11. juni 1954 om ændringer i lov nr. 171 af 16. maj 1934 om foranstaltninger vedrørende åndssvage skulle forslag til revision af loven forelægges folketinget i folketingsåret 1957-58.

Denne frist udskydes ved nærværende lov til *folketingsåret 1958-59.*

Samtidig har man foretaget en enkelt ændring i den gældende ordning, idet den i § 4, stk. 2, 2. punktum, i loven om foranstaltninger vedrørende åndssvage omhandlede 14 dages *frist for anstaltledelsens afgørelse af en fremsat anmodning om udskrivning* er forlænget til 1 måned.

Som begrundelse for lovforslagets bestemmelser anførte *socialministeren* ved fremsættelsen:

„Lovforslaget... bygger på de overvejelser, man i det af

socialministeriet nedsatte udvalg til behandling af åndssvageforsorgens problemer har haft vedrørende spørgsmålet om frihedsberøvelse under åndssvageforsorgen og om garantien mod uberettiget frihedsberøvelse, og jeg kan herved henvise til det den 5. december 1957 offentliggjorte 1. afsnit af udvalgets betænkning.

Åndssvageudvalgets overvejelser vedrørende den formelle fremgangsmåde ved iværksættelse af frihedsberøvelse er dog endnu ikke tilendebragt, idet de hænger nøje sammen med det endnu ikke afklarede spørgsmål om åndssvageforsorgens fremtidige organisation. Jeg har derfor fundet det rigtigst at foreslå, at den ved § 5 i lov om foranstaltninger vedrørende åndssvage omhandlede lovrevision, der skulle have fundet sted i folketingsåret 1957-58, udskydes et år, men har dog på den anden side ment allerede nu at burde fremsætte forslag til forlængelse af den i lovens § 4, stk. 2, fastsatte frist af 14 dage for åndssvageanstaltternes ledelse til at træffe afgørelse af en fremsat anmodning om udskrivning, idet anstaltsledelserne på baggrund af de siden 1954 indhøstede erfaringer er betænkelige ved denne forholdsvis korte frist. I denne forbindelse kan jeg også anføre, at højesteret i en skrivelse til justitsministeriet har udtalt, at højesteret finder den omhandlede 14 dages frist for kort. Fristen foreslås derfor forlænget til 1 måned.“

Lovforslaget gav i folketinget anledning til nogen forhandling og hervistes efter 1. behandling til et udvalg, der stillede socialministeren en række spørgsmål. Disse spørgsmål og svarene derpå findes aftrykt i et bilag til udvalgets betænkning. Udvalget indstillede enstemmigt lovforslaget til vedtagelse i uændret affattelse. Da der heller ikke fra anden side stilledes ændringsforslag, gennemførtes lovforslaget i den form, det havde ved fremsættelsen. Det vedtoges enstemmigt.

80. Lov om foretagelse af visse ekspropriationer m. v. (Minister for offentlige arbejder *Lindberg*). [A. sp. 697. C. sp. 133].

Fremsat skriftligt ²⁸/₁₁ (F. sp. 1011). 1. beh. ⁶/₁₂ (F. sp. 1382). Partiernes ordførere: Aage Knudsen, Peter Larsen, Thestrup, Morten Larsen, J. M. Pedersen og Alfred Jensen. 2. beh. ¹¹/₁₂ (F. sp. 1563). 3. beh. ¹³/₁₂ (F. sp. 1755). *Loven stadfæstet 21. december 1957.* (Lovt. nr. 306).

Ved loven gives der for finansåret 1958-59 ministeren for offentlige arbejder tilsvarende ekspropriationsbemyndigelser som hjemlet ved lov nr. 44 af 8. marts 1957, der var gældende for finansåret 1957-58 (årbog 1956-57, side 245). De to love

svarer i det hele taget ganske til hinanden, bortset fra den forskellige gyldighedstid.

Ved lovforslagets 1. behandling gav *ministeren for offentlige arbejder* på foranledning af ordførerne for venstre, det konservative folkeparti og retsforbundet nogle oplysninger om arbejdet i den *kommission*, som var nedsat til overvejelse af spørgsmålet om en revision af ekspropriationslovgivningen.

„Det ligger sådan“, udtalte *ministeren*, „at kommissionen i første omgang har beskæftiget sig med — hvilket jo er naturligt — at prøve at finde ud af, hvor mange steder der i lovgivningen fandtes ekspropriationsbestemmelser, altså prøvet at kortlægge hele det område, hvorpå sådanne bestemmelser kunne tænkes at findes. Det har vist sig, at der findes ekspropriationsbestemmelser inden for 70 forskellige love i den danske lovgivning. Kommissionens opgave er at prøve at sammendrage alt dette i én lov og at forenkle det så meget som muligt. Men jeg tror, at de ærede ordførere, der har været inde på spørgsmålet om, hvordan det gik med arbejdet i denne kommission, forstår, at når det er så omfattende et materiale, vil det nødvendigvis tage nogen tid at komme igennem det. Dertil kommer drøftelserne i kommissionen af, hvordan man skal stille det op i fremtiden.

Jeg kan altså ikke sige noget bestemt om, hvornår denne kommission kan være færdig, men jeg kan love de ærede ordførere, som har spurgt om dette, at jeg gerne skal tage en samtale med formanden i kommissionen og pålægge ham at gøre, hvad det er muligt for at fremme arbejdet, således at man snarest kan afslutte det med en betænkning, som så kan danne grundlaget for en lovgivning på dette område.

Jeg vil dog gerne . . . gøre opmærksom på, at inden for det område, vi her beskæftiger os med, altså statsbanerne, postvæsenet og telefonvæsenet, drejer det sig mig bekendt om meget få retssager. Jeg tror ikke, der i øjeblikket løber mere end højst en eller to retssager, men derfor kan der selvfølgelig godt inden for en række andre områder være retssager i gang angående ekspropriationer. Man kan imidlertid ikke være 100 pct. sikker på, at vi, fordi vi får en ny lovgivning, bliver fri for sådanne retssager. Det ved vi ikke noget om, før vi har prøvet den nye lov.“

I tilslutning til ministerens redegørelse udtalte *Thestrup* (KF) bl. a.:

„Det er måske rigtigt nok, som *ministeren* sagde, at det ikke så meget er på dette område, der har foreligget retssager. Der, hvor jeg navnlig har mødt det, er vedrørende *vejekspropriationer*. Der er kommet en lov og et cirkulære fra den højtærede ministers ministerium om, hvordan loven skal praktiseres. Jeg blev, da jeg læste dette cirkulære igennem — det må jeg måske have lov at sige, skønt

det ikke direkte vedrører dette forhold — noget forundret over, at det med hensyn til den fremgangsmåde, som disse taksationskommissioner skal anvende, ikke deri er angivet, hvad der efter min mening ville være naturligt, at procedure skal foregå i alt fald nogenlunde efter de regler, der gælder for retssager. Det er nemlig det, folk vil have. De vil have en adgang til i disse tilfælde at kunne komme frem med deres forskellige anker og få dem behandlet og få anledning til at føre bevis for, at det virkelig er således, som de siger. Hvis man virkelig fik en lov efter disse linjer, tror jeg, man ville undgå retssager, så ville der blive helt anderledes tilfredshed med disse ekspropriationer og med den måde, hvorpå de foregår.“

Lovforslaget vedtoges uændret og enstemmigt.

---

81. Lov om etablering af jernbane- og automobilfærgefarten over Femer Bælt, udgående fra Rødby Havn, med tilhørende jernbane- og motorvejsforbindelser. (Minister for offentlige arbejder *Lindberg*). [A. sp. 1597. C. sp. 897].

FremSAT skriftligt $29/3$ (F. sp. 3417). 1. beh. $11/4$ (F. sp. 3663). Partiernes ordførere: Horn, Henry Christensen, Poul Thomsen, Helge Larsen, J. M. Pedersen og Alfred Jensen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Horn, Brodthagen, Lysholt Hansen [formand], Heising, Aage Knudsen, M. Larsen (Kolding), Mørk, Helge Larsen [næstformand], J. M. Pedersen, Henry Christensen, Per Federspiel, Gideon, Holmberg, Anker Lau, Poul Thomsen, Fanger og Jørgen Jørgensen (Ullerup)). Betænkning (B. sp. 1141) afgivet $22/5$. (Ordfører: Horn). 2. beh. $29/5$ (F. sp. 4919). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 1273) afgivet $30/5$. 3. beh. $2/6$ (F. sp. 5092). *Loven stadfæstet 7. juni 1958.* (Lovt. nr. 193).

Loven har følgende indhold:

§ 1. Ministeren for offentlige arbejder bemyndiges til at fremme arbejdet med de i lov nr. 6 af 3. januar 1941 [om tilvejebringelse af en jernbane- og automobilfærgefart over Femer Bælt, udgående fra Rødby Havn, med tilhørende jernbaneforbindelse, se årbog 1940-41, side 394] samt lov nr. 191 af 17. april 1941 [om anlæg af en motorvej fra Rødby Havn til Storstrømsbroen, herunder bygning af en bro over Guldborgsund, se årbog 1940-41, side 399], jfr. lov nr. 222 af 11. juni

1954 [om ændring af sidstnævnte lov, se årbog 1953-54, side 311], omhandlede anlæg med henblik på en fuldførelse af disse inden udgangen af finansåret 1962-63.

§ 2. Ministeren for offentlige arbejder bemyndiges endvidere til at afslutte *overenskomst med Forbundsrepublikken Tysklands* trafikminister om, at der søges gennemført udbygning af de fornødne anlæg på begge sider af Femer Bælt med det formål snarest muligt at få påbegyndt såvel jernbane- som automobiltrafikken på overfarten.

Om baggrunden for loven bemærkes:

Da *Gedser-Grossenbrode overfarten* blev åbnet den 15. juli 1951, var der mellem de danske og tyske jernbanestyrelser enighed om, at denne kun kunne være *en foreløbig løsning*, men at det endelige mål måtte være oprettelsen af *fugleflugtslinjen* mellem Rødby Havn og Puttgarden. Trafikken på Gedser-Grossenbroderuten er siden dens åbning steget meget stærkt, og en fortsat afvikling af den stigende trafik over Østersøen til Tyskland ad denne rute vil i den nærmeste fremtid kræve en investering på 55-60 mill. kr. til udvidelse af Gedser færgehavn, ombygning af jernbanestationens spornet og anskaffelse af en ny dansk færge som følge af rutens lange sejl distance.

På denne baggrund har man fra dansk side været stærkt interesseret i fremme af arbejdet på at virkeliggøre fugleflugtslinjen, og ved en forhandling den 1. april 1957 mellem ministeren for offentlige arbejder og den tyske forbundstrafikminister opnåedes der enighed om nu at udbygge forbindelsen efter de foreliggende planer.

Fra tysk side ønskede man dog først de økonomiske og tekniske forudsætninger for den nye overfarts etablering nærmere undersøgt gennem et embedsmandsudvalg, og disse undersøgelser var nu så vidt tilendebragt, som der var opnået enighed om, at arbejderne burde påbegyndes allerede i 1959.

En af embedsmandsudvalgets opgaver var at undersøge muligheden for en fælles international *finansiering* af anlæggene. Resultatet var imidlertid negativt, og finansieringen af anlæggene måtte derfor hvile alene på de to lande.

På dansk side blev såvel jernbane- som motorvejsanlæggene sat i gang efter vedtagelsen af lovene af 1941, men arbejderne blev atter standset efter nogen tids forløb.

I *motorvejsanlæggene* var der i alt hidtil blevet investeret ca. 20 mill. kr., og udgifterne hertil var alle blevet afholdt af den ved 1941-loven indførte 1 øres benzinafgift. Til at færdiggøre motorvejsanlæggene ville der medgå et beløb på ca. 25,5 mill. kr., og i henhold til lov nr. 194 af 7. juni 1958 om tilskud til de offentlige veje § 13 skal dette beløb afholdes af vejfonden.

Hidtil var der i *jernbanelæggene* investeret ca. 7,7 mill. kr., og

de resterende udgifter til færdiggørelse af anlæggene ansloges til ca. 71 mill. kr.

Den investering, som kræves til jernbane- og havneanlæggenes etablering, er det hensigten at søge dækket gennem *forhøjede takster* for den nye rute, således at anlægsudgifterne kan forrentes og afskrives i løbet af 20 år. Forholdet er det, at de tyske baner inden for deres almindelige investeringsprogram ikke kan afholde den dem påhvilende del af anlægsudgifterne til fugleflugtslinjen, men må låne det nødvendige beløb, ca. 84 mill. DM (ca. 140 mill. kr.), på det almindelige tyske lånemarked, og dette beløb må banerne påregne at skulle amortisere over 20 år med en rente på ca. 8 pct. Denne udgift samt udgifterne til driften af overfarten kan efter de foretagne rentabilitetsberegninger ikke tilsammen dækkes af indtægterne af overfarten, såfremt man fastsætter taksterne for overfarten for jernbanepassagerer og automobiler alene på grundlag af den kortere afstand mellem Rødby Havn og Puttgarden, og der var derfor opnået enighed om, at der skal opkræves visse *særgebyrer* for den nye overfart svarende til forskellen mellem de nugældende takster på Gedser-Grossenbrode overfarten og de takster, som normalt ville blive fastsat for den kortere overfart mellem Rødby Havn og Puttgarden. En sådan særtakst er også praktiseret på Halskov-Knudshoved ruten, hvor der med motivering i de store udgifter til anlæggene er fastsat samme overførselstakster som på Korsør-Nyborg. Under hensyn til, at Deutsche Bundesbahns øjeblikkelige anlægsudgifter andrager et ca. dobbelt så stort beløb som danske statsbaners, er det hensigten, at særgebyrerne deles i forholdet 2:1 mellem Deutsche Bundesbahn og danske statsbaner for automobiloverfartens og den lokale trafikks vedkommende, mens hver jernbanestyrelse selv indregner særgebyrerne i deres indtægtsandele for jernbanetrafikkens vedkommende. Særgebyrerne skal opkræves i et tidsrum af 20 år, d. v. s. indtil anlægsudgifterne er afskrevet, hvorefter hver af banerne kan kræve opkrævningen af særgebyrerne indstillet, ligesom der til enhver tid skal kunne optages forhandlinger mellem banerne om ændringer i særgebyrernes størrelse eller disses fordeling.

Da arbejderne på anlæggene til fugleflugtslinjen siden vedtagelsen af 1941-lovene delvis har været standset, havde regeringen fundet det rigtigst, at en ny lov stadfæster, at anlæggene nu bringes til udførelse, samtidig med at ministeren bemyndiges til at træffe aftale med den tyske forbundstrafikminister om en så vidt muligt samtidig udbygning af anlæggene på begge sider, så at trafikken på fugleflugtslinjen snarest kan optages.

Ved 1. behandling anbefaledes lovforslaget af *Horn (S)*. *Henry Christensen (V)* erklærede, at der vel var betydelige argumenter for den foreslåede 100 mill. kr.s investering, men at venstre ikke kunne tilkendegive noget endeligt standpunkt til lovforslaget, før en række yderligere undersøgelser og oplysninger var tilvejebragt i et udvalg.

Han efterlyste således en samlet overvejelse af statens investeringsbehov og specielt en samlet plan med hensyn til løsningen af de nærmeste års trafikale investeringsopgaver, ligesom han med hensyn til finansieringen ønskede undersøgt muligheden for lån i Norge og Sverige. Han ønskede endvidere nærmere oplysning om indholdet af de med Tyskland trufne aftaler, bl. a. om fordelingen af særgebyrerne mellem Tyskland og Danmark i forholdet 2:1. *Poul Thomsen* (KF) var velvilligt indstillet over for fugleflugtslinjens gennemførelse, men ønskede også en række nærmere oplysninger i udvalget. Han fremhævede bl. a. ønskeligheden af, at Gedser-Warnemünde ruten opretholdes og udbygges. *Helge Larsen* (RV) og *J. M. Pedersen* (DR) gav tilslutning til lovforslaget, mens *Alfred Jensen* (DK) ville vente med at tage endelig stilling til 2. behandling, når flere oplysninger forelå.

Lovforslaget henvistes til behandling i et udvalg, hvis *flertal* (S, RV og DR) indstillede lovforslaget til vedtagelse uændret, mens et *mindretal* (V og KF) udtalte, at det havde fremført kravet om en samlet trafikplan som en nødvendig forudsætning for at kunne tage endelig stilling til det forelagte projekt. Da en sådan trafikplan ikke havde kunnet forelægges inden afslutningen af udvalgets arbejde, havde mindretallet ikke på nuværende tidspunkt kunnet medvirke til lovforslagets gennemførelse. Uanset at mindretallet herefter ikke kunne gå ind for lovforslaget som helhed, ønskede det dog på et enkelt punkt at søge lovforslaget ændret og stillede et ændringsforslag, gående ud på, at den i lovene af 1941 og 1954 omhandlede motorvej fra Rødby Havn til Storstrømsbroen skulle begrænses til strækningen indtil det punkt sydøst for Saksøbing ved hovedvej 7, hvortil jordarbejde er udført, hvor motorvejen sættes i forbindelse med landevejen Saksøbing-Guldborg omkring Radstedvejens udmunding i landevejen.

Af betænkningen anføres i øvrigt:

„Under samråd med finansministeren om regeringens bedømmelse og planlægning af statens og andre offentlige investeringer for de kommende år gav finansministeren tilsagn om, at en sådan prognose, når den i løbet af nogen tid er færdig, vil blive forelagt finansudvalget. Ministeren for offentlige arbejder oplyste, at uanset hvorledes en sådan samlet investeringsplan kommer til at se ud, vil fugleflugtlinjen være nr. 1 på den specielle plan for kommende års trafikale investeringer.“

Som bilag til betænkningen optryktes ministeren for offentlige arbejders besvarelse af en række spørgsmål fra udvalget samt udkast til overenskomst mellem ministeren og den tyske forbundstrafikminister om videreførelse af fugleflugtslinjen samt udkast til overenskomst mellem de danske statsbaner og den tyske forbundsbane angående de tarifariske forhold på fugleflugtslinjen.

Ved 2. behandling anbefalede *Henry Christensen* (V) og *Poul*

Thomsen (KF) mindretallets ændringsforslag og erklærede, at deres partier ikke kunne stemme for lovforslaget, så længe den samlede trafikplan ikke forelå. Ministeren og ordførerne for regeringspartierne afviste ændringsforslaget og kunne ikke gå med til udsættelse af fugleflugtslinjens gennemførelse. *Alfred Jensen* (DK) kunne ikke tiltræde mindretallets ændringsforslag, men kunne heller ikke tiltræde lovforslaget på grund af indholdet af de med Tyskland trufne aftaler. Ved afstemningen forkastedes mindretallets ændringsforslag med 84 stemmer (S, RV, DR og DK) mod 40 (V og KF); 1 grønlandsk medlem stemte ikke.

Lovforslaget vistes tilbage til udvalget, hvis *flertal* (S, RV og DR) i tillægsbetænkningen indstillede det til vedtagelse uændret, mens et *mindretal* (V (med undtagelse af Gideon) og KF) indstillede det til forkastelse. Et *andet mindretal* (Gideon (V)) ville undlade at stemme ved 3. behandling.

Ved 3. behandling vedtoges lovforslaget endeligt med 72 stemmer (S, RV og DR) mod 45 (V (med 2 undtagelser) og KF). 8 medlemmer (Gideon, Per Federspiel, Elias Lauf og DK) undlod at stemme.

---

82. Lov om forlængelse af privatbaneeneretsbevillinger.

(Minister for offentlige arbejder *Lindberg*). [A. sp. 1749. C. sp. 345].

Fremsat skriftligt $28/3$ (F. sp. 3517). 1. beh. $11/4$ (F. sp. 3660). Partiernes ordførere: Horn, Jens Chr. Christensen, H. C. Toft, Else Zeuthen, J. M. Pedersen og Alfred Jensen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Aage Knudsen, Horn, Johs. E. Larsen, M. Larsen (Kolding), Mørk [formand], Peter Nielsen, Poul Nilsson, Else Zeuthen [næstformand], J. M. Pedersen, Jens Chr. Christensen, Marius Buhl, Holmberg, Ladefoged, Paabøl, Jørgen Jørgensen (Ullerup), Jacob Pedersen og H. C. Toft). Betænkning (B. sp. 889) afgivet $25/4$. (Ordfører: Aage Knudsen). 2. beh. $13/5$ (F. sp. 4138). 3. beh. $20/5$ (F. sp. 4322). *Loven stadfæstet 7. juni 1958*. (Lovt. nr. 195).

Loven har følgende indhold:

§ 1. Ministeren for offentlige arbejder bemyndiges til, efterhånden som eneretsbevillinger til anlæg og drift af private jernbaner udløber, at forlænge disse eneretsbevillinger for et tidsrum af indtil 20 år ad gangen.

I forbindelse med en eneretsbevillings forlængelse kan ministeren foretage sådanne ændringer i og tilføjelser til bevil-lingen indhold, som finansudvalget giver sin tilslutning til.

§ 2. Den Det østsjællandske Jernbaneselskab i eneretsbevilling af 24. maj 1875 § 19 indrømmede statsgaranti for en årlig forrentning af 4 pct. af banens anlægskapital kan ikke forlænges for en ny koncessionsperiode.

Som begrundelse for lovforslaget anførtes i de bemærkninger, der ledsagede det ved fremsættelsen:

„Eneretsbevillinger (koncessioner) til anlæg og drift af private jernbaner er i overensstemmelse med de love, i henhold til hvilke udfærdigelsen er sket, som hovedregel kun gældende for et bestemt tidsrum, normalt 80 år, og koncessionsfornyelse bliver nu aktuel for en række baner i de kommende år.

Det fremgår direkte eller forudsætningsvis af de respektive jernbaneanlægslove, at det tilkommer lovgivningsmagten at træffe bestemmelse om de fremtidige koncessionsforhold; og at man på tidspunktet for banernes anlæg ønskede at forbeholde lovgivningsmagten en adgang til efter en vis tids forløb at tage stilling til spørgsmålet om banernes fortsatte beståen og i givet fald formen herfor, synes naturligt. Imidlertid har udviklingen medført, at lovgivningsmagten allerede inden jernbanekoncessionernes udløb har måttet tage stilling til spørgsmålet om privatbanernes fortsatte beståen, idet der for at skabe økonomisk basis for en opretholdelse af disse baner har måttet gennemføres en støttelovgivning, jfr. lov nr. 187 af 12. april 1949 om dækning af vanskeligt stillede privatbaners underskud og lov nr. 54 af 16. marts 1956 om visse foranstaltninger til støtte for privatbanerne samt om ændring i fornævnte lov af 12. april 1949, og den støtte, der i henhold til denne lovgivning ydes banerne fra staten og vedkommende kommuner, er en faktisk nødvendighed for banernes fortsatte drift. Om det er samfundsmæssigt ønskeligt og tilrådeligt at opretholde de respektive baner, har lovgivningsmagten nu en stadig og effektiv indflydelse på ved behandlingen af de årlige bevillingslove, på hvilke de beløb, der i overensstemmelse med nævnte lovgivning stilles til rådighed for privatbanerne, optages.

Under disse omstændigheder får spørgsmålet om forlængelse af privatbanernes koncessioner en mere formel karakter, og lovgivningsmagtens medvirken hertil behøver derfor efter ministeriet for offentlige arbejders opfattelse ikke nødvendigvis at ske ved gennemførelsen af særskilte på fornyelse af den enkelte jernbanekoncession sigtende love, men kan mest hensigtsmæssigt ske ved, at der ved en generel lovbestemmelse gives ministeren for offentlige arbejder bemyndigelse til at forlænge de enkelte privatbaners eneretsbevil-

linger, når et behov for en koncessionsforlængelse er til stede ved udløbet af de løbende eneretsbevillinger.

Det foreliggende lovforslag tilsigter at tilvejebringe en sådan bemyndigelse, og man skal om lovforslagets enkelte bestemmelser bemærke følgende:

I § 1, stk. 1, indeholdes den ønskede bemyndigelse for ministeren for offentlige arbejder. Man har ment, at en koncessionsforlængelse i lighed med de oprindelige koncessioner bør gives for et bestemt åremål, og de nu foreliggende omstændigheder taget i betragtning finder man, at dette åremål bør være højst 20 år.

Til paragraffens stk. 2 bemærkes, at omend der normalt næppe vil blive foretaget ændringer i de løbende eneretsbevillingers ordlyd, kan det ikke udelukkes, at der i særlige tilfælde vil vise sig at være behov for at foretage enkelte ændringer eller tilføjelser, og det foreslås derfor, at ministeren skal kunne foretage sådanne ændringer og tilføjelser, når finansudvalget giver sin tilslutning dertil.

§ 2 omhandler den særlige for Det østsjællandske Jernbaneselskab gældende rentegaranti. Da en sådan garanti fra statens side for en bestemt årlig forrentning af den indskudte kapital ikke i dag gælder for noget andet i drift værende jernbaneselskab, og da fornyelse af en sådan garanti under de nuværende forhold, hvor jernbanedrift ikke økonomisk kan svare sig, må anses for urimelig, foreslås der optaget en udtrykkelig bestemmelse i loven om, at rentegarantien ved en koncessionsfornyelse for dette selskab ikke kan forlænges.“

Lovforslaget mødte i folketinget tilslutning fra alle sider. Det vedtoges uændret og enstemmigt efter en kortvarig udvalgsbehandling, der ikke resulterede i ændringsforslag.

---

83. Lov om tilskud til de offentlige veje. (Ministeren for offentlige arbejder *Lindberg*). [A. sp. 741. C. sp. 451].

Fremsat skriftligt $\frac{5}{12}$ (F. sp. 1277). 1. beh. $\frac{15}{1}$ (F. sp. 1794). Partiernes ordførere: M. Larsen (Kolding), Holmberg, Asger Jensen, Kirkegaard, Helge Madsen og Lynnerup Nielsen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (M. Larsen (Kolding), Heising, Horn [formand], Aage Knudsen, Axel Ivan Pedersen, P. A. Rasmussen, Retoft, Kirkegaard, Niels Andersen [næstformand], Holmberg, Alfred Bøgh, Jens Chr. Christensen, From, Thisted Knudsen, Asger Jensen, Poul Claussen og Aksel Møller [fra $\frac{28}{3}$ Ninn-Hansen]). Betænkning (B. sp. 825) afgivet $\frac{24}{4}$. (Ordfører: M. Larsen [Kolding]). 2. beh. $\frac{21}{5}$ (F. sp. 4423). Henvist til fornyet udvalgsbehand-

ling. Tillægsbetænkning (B. sp. 1189) afgivet $2\frac{2}{5}$. 3. beh. $2\frac{9}{5}$ (F. sp. 4895). *Loven stadfæstet 7. juni 1958.* (Lovt. nr. 194).

Ved loven gennemføres 2. del af det lovkompleks, der første gang fremsattes den 17. februar 1956 (årbog 1955-56, side 454, 481 og 495). Af disse 5 lovforslag, der bestod af forslag til lov om bestyrelsen af de offentlige veje og forslag til lov om tilskud til de offentlige veje (begge fremsat af ministeren for offentlige arbejder) samt forslag til lov om omsætningsafgift af motorkøretøjer m. v., forslag til lov om vægtafgift af motorkøretøjer m. v. og forslag til lov om afgift af benzin (alle tre fremsat af finansministeren), gennemførtes ingen i folketingsåret 1955-56, men i folketingsåret 1956-57, da de alle blev genfremsat, gennemførtes loven om bestyrelsen af de offentlige veje (årbog 1956-57, side 255).

Mens finansministerens tre lovforslag ikke blev genfremsat i folketingsåret 1957-58, genfremsatte ministeren for offentlige arbejder tilskudslovforslaget i en skikkelse, der, hvad hovedprincipperne angår, i det store og hele svarede til det to gange tidligere fremsatte lovforslag; dog var forslaget som følge af, at finansministeren ikke genfremsatte sine forslag til en almindelig revision af motorafgiftslovgivningen, affattet ud fra den forudsætning, at de gældende regler om afgiftsmidlernes anvendelse skulle opretholdes. Selv under hensyntagen til disse ændringer og endvidere til det forhold, at lovforslaget under udvalgsbehandlingen undergik en række ændringer, idet der stillede og vedtoges i alt 18 ændringsforslag til forslagets i alt 14 paragraffer, kan det dog fastslås, at den nu gennemførte lov stadig bygger på principperne i de tidligere fremsatte lovforslag og dermed på det udkast, der var indeholdt i 1. del af motorafgiftskommissionens betænkning, der blev afgivet den 21. maj 1954.

Vedrørende lovens indhold anføres følgende:

Ad kapitel I. Refusion af kommunernes regnskabsmæssige udgifter (§§ 1-6).

I § 1 fastslås i paragraffens 1. stk., at betegnelsen „offentlige veje“ i denne lov er sammenfaldende med vejbestyrelseslovens definition og klassificering.

I paragraffens 2. stk. bestemmes, at der til delvis dækning af kommunernes udgifter til offentlige veje og stier skal udbetales dem et *refusionsbeløb* på grundlag af hver kommunes anerkendte vejudgifter. Disse udgifter refunderes for amtskommunernes vedkommende med 75 pct., mens refusionsprocenten, for så vidt angår de øvrige kommuner, fastsættes for hver enkelt kommune under hensyntagen til længden af kommunens offentlige veje, kommunens indbyggertal og størrelsen af de refusionsberettigende vejudgifter, således som nærmere angivet i et bilag, der er knyttet til loven, og hvis satser er overensstemmende med de af motorafgiftskommissionen i sin tid foreslåede. Efter denne ordning vil købstæderne, der hidtil har modtaget faste beløb beregnet på grundlag af visse vej-længder og antallet af motorkøretøjer, ligesom sognekommunerne få *refusion i forhold til de faktiske udgifter*, hvortil kommer en under udvalgsbehandlingen indsat bestemmelse om, at refusionen for købstæderne, København og Frederiksberg skal *forhøjes* således, at den for kommunens hovedlandeveje pr. kilometer udgør 75 pct. af den gennemsnitlige refusionsberettigende vejudgift pr. kilometer for hele kommunens vejnet. Denne bestemmelse tilsigter at give byerne en vis refusionsmæssig ligestilling med amtskommunerne, for så vidt angår den gennemgående trafik.

For at kommunerne ikke som hidtil skal kunne tjene på at *overtage private veje* gives der i paragraffens 3. og 4. stk. bestemmelser om, at refusionen i disse tilfælde, hvis der opkræves vejbidrag fra lodsejerne, ikke kan ydes med mere end halvdelen af udgifterne til istandsættelsen efter fradrag af lodsejernes bidrag og ikke med mere end 30 pct. af udgiften. Beregnes refusionen på denne måde, kan udgifter til istandsættelse af de pågældende veje ikke medregnes blandt kommunens øvrige refusionsberettigende vejudgifter.

§ 2, der angiver, hvilke af kommunernes vejudgifter der er refusionsberettigende, og hvilke udgifter der ikke kan medregnes, lyder således:

„Blandt de vejudgifter, som lægges til grund for den i § 1 omhandlede refusion, kan ikke medtages udgifter til belynings-

anlæg, sporanlæg og andre ledningsanlæg eller udgifter til vedligeholdelse og drift af de nævnte anlæg. Af udgifter vedrørende vandafledning medtages udgifter til dræn, nedløbsbrønde med tilhørende stikledninger samt vejgrøfter og sådanne kloakker, der udelukkende tjener til en vejs afvanding. Andre udgifter, som er nødvendige for afledning af vejenes overfladevand, kan kun medregnes, når de særskilt er pålignet vejarealet ved kendelse i henhold til §§ 22, 32 og 74, stk. 5, jfr. §§ 94 og 100, i lov nr. 214 af 11. april 1949 om vandløb eller i henhold til § 1, jfr. § 18, i lov nr. 123 af 28. april 1906 om vandløb i København.

Udgifter til offentlige stier kan kun medregnes, når ministeren for offentlige arbejder under hensyn til den pågældende stis færdselsmæssige betydning godkender dette.

Kun administrationsudgifter af teknisk art kan medregnes. København, Frederiksberg samt købstad- og sognekommuner kan ikke medtage større beløb til administration end 9 pct. af de i øvrigt anerkendte udgifter. Har kommunen en fast teknisk forvaltning, kan ministeren godkende, at administrationsudgiften uden videre sættes til de anførte 9 pct.

I vejudgiften skal fradrages indtægter, der tilfalder vejvæsenet ved udleje eller bortsalg af materiel eller ejendom, ved teknisk bistand, ved bidrag fra lodsejere (jfr. dog § 1, stk. 4), fra andre private eller på anden måde. Endvidere skal der i de omhandlede udgifter fradrages de beløb, på grundlag af hvilke der af eller igennem offentlige myndigheder ydes særlige tilskud til vejarbejder.

Bidrag til vejformål fra en anden kommune skal ikke fradrages, og den kommune, der yder bidraget, kan ikke medregne dette. Ministeren for offentlige arbejder kan dog i særlige tilfælde tillade afvigelser herfra.

I vejudgifterne medtages udgifterne til snerydning, bortkørsel af sne og grusning på kørebaner og cykelstier samt udgifter til anskaffelse, drift og vedligeholdelse af snerydnings- og grusningsmateriel samt sneskærme. Ligeledes kan udgifter til vejtavler, lyssignaler og anden afmærkning medregnes.

I tvivlstilfælde afgør ministeren for offentlige arbejder, hvorvidt et på et vejregnskab opført beløb vil kunne med-

regnes, ligesom ministeren kan fastsætte nærmere regler for refusionsberegningen, herunder værdien af ydet naturalarbejde.“

Mens det i lovforslaget blev foreslået, at kun sådanne udgifter vedrørende vandafledning, der udelukkende tjener til en vejs afvanding, skulle kunne medtages til refusion, er bestemmelserne herom under udvalgsarbejdet blevet ændret således, at der også bliver mulighed for at godkende andele af udgifter til fællesanlæg, der foruden at være nødvendige til bortskaffelse af vejens overfladevand også tjener andre interesser. Det er ved den nye formulering overladt til de i henhold til vandløbslovgivningen nedsatte vandløbsretter m. v. i de enkelte tilfælde at udskille den andel af disse udgifter, der er refusionsberettigende.

Endvidere blev under udvalgsarbejdet maksimumsgrænsen for de tekniske administrationsudgifter hævet fra 8 til 9 pct. af de i øvrigt anerkendte udgifter.

I §§ 3-6 er angivet de nærmere bestemmelser om administrationen af refusionsreglerne — herunder tidsfrister for indsendelse af de fornødne regnskaber og indberetninger. Der vil herefter straks efter et finansårs afslutning kunne udbetales en foreløbig refusion på grundlag af de af kommunerne senest den 15. april indsendte foreløbige oplysninger.

Ad kapitel II. Vejfonden (§§ 7-9).

Da det — som nævnt foran — er forudsat, at provenuet af motorbeskatningen i samme omfang som hidtil skal anvendes til vejformål, er bestemmelserne i § 7 om vejfondens indtægter ændret i forhold til det i de to tidligere folketingsår fremsatte lovforslag; § 7, stk. 1, der indeholder disse bestemmelser, er derved blevet omtrent identisk med den af motorafgiftskommissionen foreslåede bestemmelse (§ 1 i kommissionens udkast).

I vejfonden *indgår* herefter de afgifter af motorkøretøjer og drivmidler til disse, der opkræves i henhold til følgende love:

Lov nr. 135 af 28. april 1931 om afgift af motorkøretøjer med senere ændringer og tillæg.

Lov nr. 500 af 20. december 1950 om bortsalg af visse brugte personmotorkøretøjer med senere ændringer.

Lov nr. 276 af 5. december 1957 om en tillægsafgift af visse motorkøretøjer.

Endvidere henlægges i vejfonden det provenu, som i

øvrigt i henhold til lovgivningen vedrørende afgift af benzin og omsætningsafgift af motorkøretøjer m. v. skal anvendes til vejformål.

Af vejfonden *udredes* forlods den kommunerne i henhold til kap. I tilkommende refusion af deres vejudgifter samt i det omfang, det bestemmes ved de årlige finanslove, udgifterne til det i lov nr. 95 af 29. marts 1957 om bestyrelsen af de offentlige veje omhandlede vejnævn, til vejdirektoratets administrationsudgifter, til drift af et vejlaboratorium samt forsøg med vejbaner, vejmaterialer og andre undersøgelser af betydning for vejvæsenets økonomi, til advarselstavler og vejvisere m. v., til hovedvejsafmærkningen samt til andre formål, der er af særlig betydning for landets vejvæsen som helhed. På samme måde kan afholdes udgifter til de i § 9 omhandlede tilskud og tilskud til etablering og vedligeholdelse af motorbådsanlæg i henhold til tidligere givne tilsagn samt udgifter til tilbagebetaling af erlagt omsætningsafgift i henhold til § 19 i lov nr. 184 af 6. juli 1957 om omsætningsafgift af motorkøretøjer m. v.

Vejfonden bestyres af ministeren for offentlige arbejder (bortset fra det nedenfor under e) omhandlede tilskud, der administreres af arbejdsministeren), og *han kan i øvrigt efter forhandling med finansministeren disponere over vejfonden til følgende formål:*

- a) Som tilskud til anlæg eller udbygning af samt til forstærkning af kørebaner på offentlige veje, som er af betydning for den gennemgående færdsel, eller til systematisk forbedring af færdselsforholdene på større sammenhængende strækninger af disse, såsom tilvejebringelse af forbedrede oversigtsforhold, regulering af vejtilslutninger og af beplantnings- og bebyggelsesforhold eller til tilvejebringelse af forskriftsmæssige belysningsanlæg for kørebaner samt til offentlige parkeringspladser og -anlæg.
- b) Som tilskud til udbygning af biveje, der skal optages som landeveje.
- c) Som tilskud til anlæg af offentlige stier, som aflaster veje af betydning for den gennemgående færdsel.

- d) Som tilskud til reguleringsforanstaltninger ved særlig farlige vejkryds, vejsving o. lign. på offentlige veje.
- e) Som tilskud til andre anlægsarbejder på biveje og offentlige bygader, der iværksættes med bekæmpelse af arbejdsløshed som væsentligt formål.
- f) Som tilskud til nødvendige vejarbejder, der på grund af ekstraordinære forhold vil virke særlig tyngende på vedkommende kommunes økonomi.
- g) Som tilskud til vejarbejder, der iværksættes i henhold til statshusmandsloven.
- h) Til arbejder på veje, gader og pladser, der ejes af staten og er åbne for almindelig færdsel, samt til forstærkning, udvidelse, vedligeholdelse og drift af de af staten ejede færdselsbroer over vandarealer.
- i) Til gennemførelse af de i henhold til lov nr. 28 af 1. februar 1930 om sikring af færdslen ved krydsninger mellem veje og jernbaner m. v. omhandlede opgaver.

Det bestemmes i § 8, *stk. 1*, at forinden tilskud ydes af vejfonden til de under § 7, litra a-d, omhandlede formål, skal der indhentes en erklæring fra vejnævnet om det pågældende arbejdes ønskelighed.

Bestemmelsen blev indsat af udvalget, efter at der fra flere sider var blevet peget på det ønskelige i at sikre en ordning, hvorefter de omhandlede vejfondstilskuds samfundsøkonomiske berettigelse ville blive underkastet en i saglig henseende betryggende vurdering. Formålet med indsættelsen af denne bestemmelse var at sikre, at der ved lovens udformning blev taget hensyn til den 13. december 1956 vedtagne *folketingsbeslutning angående reglerne for tilskud af vejfonden* (årbog 1956-57, side 549), hvori det udtaltes: „at en undersøgelse af spørgsmålet om en revision af de gældende regler for vejfondens tilskud til vej- og gadearbejder med eventuelle tilsluttende nedrivninger af bygninger snarest bør optages med det for øje at tilvejebringe størst mulig sikkerhed for, at sådanne tilskud fra vejfonden også ud fra en samfundsmæssig vurdering altid har tilstrækkelig økonomisk begrundelse.“

I samme stykke fastsættes, at „tilskud til disse arbejder ydes med *85 pct. af udgifterne* ved arbejdet inden for en af ministeren for offentlige arbejder godkendt overslagssum.

Højere tilskud kan dog med vejnævnets tilslutning ydes en amtskommune til særlig kostbare vejarbejder, hvis gennemførelse er af overvejende interesse for samfundet som helhed, samt i øvrigt til by- og sognekommuner i ganske særlige tilfælde.“

Også denne bestemmelses formulering skyldes udvalget, idet der opnåedes enighed om dels at forhøje normalprocenten for almindeligt vejfondstilskud fra de foreslåede 80 til 85, dels at tilstræbe en klargøring af, at højere tilskud kan ydes til de amter, hvor det i hele samfundets interesse er nødvendigt at anlægge eller udbygge kostbare og moderne hovedfærdselsårer.

I paragraffens 2. stk. bestemmes, at *tilskud til beskæftigelsesarbejder* normalt kan udgøre fra 60 til 75 pct. alt efter deres færdselsmæssige betydning.

§ 9 giver ministeren for offentlige arbejder mulighed for at yde vejbestyrelsen i visse by- og forstadskommuner, i hvilke der foregår en *intensiv kørsel med omnibus*, et *særligt tilskud* svarende til $\frac{3}{4}$ af den vægtafgift, som for det sidst afsluttede finansår er indbetalt af de motorkøretøjer med påhængs- og sættevogne, som udelukkende har været benyttet til omnibuskørsel i fast rute inden for det pågældende område. Derimod er udgået den i det fremsatte lovforslag foreslåede tilføjelse, hvorefter en kommune kunne vælge at lade dette tilskud komme vedkommende trafikselskab til gode på betingelse af, at taksterne skulle fastsættes under hensyntagen til denne refusion.

Ad kapitel III. Midlertidige bestemmelser og overgangsbestemmelser (§§ 10-14).

§ 11 sikrer kommunerne en vis *minimumsrefusion* af vejudgifter afholdt i de senere år før lovens ikrafttræden. Det bestemmes tillige, at ingen kommune, uanset bestemmelserne i kap. I, i de første 3 finansår efter lovens ikrafttræden kan modtage et mindre refusionsbeløb end gennemsnittet af den kommunen i de sidste 3 år før lovens ikrafttræden udbetalte refusion.

§ 13 indeholder bestemmelser om overførelse af de nu eksisterende vejfondsmidler til den i § 7 omhandlede nye vejfond.

Lovforslaget blev ved *1. behandling* i folketinget velvilligt modtaget af ordførerne for samtlige partier, og efter en længere udvalgsbehandling, hvorunder der som foran nævnt stilledes en lang række ændringsforslag, vedtoges det således ændrede lovforslag ved *3. behandling* enstemmigt.

84. Lov om autorisation af elektroinstallatører m. v. (Minister for offentlige arbejder *Lindberg*). [A. sp. 2115. C. sp. 465].

Fremsat skriftligt ¹⁸/₄ (F. sp. 3918). 1. beh. ²⁴/₄ (F. sp. 3977). Partiernes ordførere: Th. Mikkelsen, Marius Buhl, Adolph Sørensen, Morten Larsen, Gøting og Lynnerup Nielsen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Th. Mikkelsen, Francke, M. Larsen (Kolding), Waldemar Laursen, Mørk [formand], K. Axel Nielsen, Poul Nilsson, Morten Larsen [næstformand], Gøting, Marius Buhl, Søren Jensen, Justesen, Kryger, Paabøl, Adolph Sørensen, Fanger og Asger Jensen). Betænkning (B. sp. 1137) afgivet ²¹/₅. (Ordfører: Th. Mikkelsen). 2. beh. ²⁷/₅ (F. sp. 4717). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 1227) afgivet ²⁷/₅. 3. beh. ²⁹/₅ (F. sp. 4900). *Loven stadfæstet 7. juni 1958.* (Lovt. nr. 196).

Lov nr. 151 af 7. maj 1937 om tekniske installationer, der hidtil har omfattet såvel elektriske installationer som gas-, vand- og sanitetsinstallationer samt arbejder ved kloakanlæg, har i de senere år gentagne gange givet anledning til kritik. Især har lovens bestemmelser om installatørautorisationerne været kritiseret, og kritikken har navnlig været rettet mod det forhold, at loven ikke tilsikrer den kvalificerede ansøger en egentlig ret til at blive autoriseret som installatør, men overlader det til de enkelte værkers skøn, om et autorisationsandragende skal imødekommes eller ej. Det er fundet stridende mod almindelige næringsfrihedsprincipper, at den, der har gennemgået den foreskrevne uddannelse og har bestået de dertil hørende prøver, ikke skulle være berettiget til at drive selvstændig næring på sit område, når hans personlige og økonomiske forhold i øvrigt kan godtages.

Ministeriet for offentlige arbejder har kunnet tiltræde den opfattelse, at enhver, der opfylder visse bestemte betingelser, bør have ret til at få autorisation. I praksis kunne noget tilsvarende formelt gennemføres ved en benyttelse af ministeriets i den gældende lov indeholdte beføjelse til efter påklage at omgøre værkernes afgørelser, men en sådan efter faste retningslinjer anlagt systematisk omgørelse

af alle afslag på autorisationsandragender fra kvalificerede ansøgere ville efter ministeriets opfattelse stride mod det selvstyre, som er tillagt autorisationsgiverne.

Under arbejdet med sagen kom ministeriet tillige til den opfattelse, at det ville være hensigtsmæssigt at adskille lovgivningen om elektriske installationer, for hvilke der i forvejen i andre henseender er lovgivet gennem stærkstrømsloven og det dertil knyttede stærkstrømsreglement, fra de øvrige tekniske installationer, for hvis vedkommende der — bortset fra installationsloven af 1937 — ingen selvstændig lovgivning eksisterer. Spørgsmålet om autorisationsgivningen og spørgsmålet om behovet for en særlig lovgivning på dette sidste område er for tiden til behandling i et af ministeriet på foranledning af de direkte interesserede instanser nedsat udvalg.

Om en efter de nævnte synspunkter ændret lovgivning vedrørende elektroinstallatører optog ministeriet direkte forhandling med elektricitetsrådet, Danske Elværkers Forening, Foreningerne af Elektroinstallatører i København og Provinsen og Dansk Elektrikerforbund, der alle kunne tiltræde hovedprincipperne i det af ministeriet udarbejdede lovforslag, som derpå blev fremsat for folketinget og vedtaget af dette i omtrent uændret affattelse.

Hovedindholdet af loven er, at *enhver, der opfylder de i loven fastsatte betingelser, har krav på at blive autoriseret som elektroinstallatør* og i givet fald vil kunne få dette krav fastslået ved domstolene. Der er samtidig åbnet en vis mulighed for, at også ansøgere, der ikke fuldt ud opfylder disse betingelser, kan blive autoriseret, men sådanne ansøgere har ikke noget retligt krav på autorisation og kan derfor ikke indbringe et eventuelt afslag for domstolene. Derimod er der adgang til en administrativ prøvelse gennem afslagets indbringelse for ministeriet.

Af lovens indhold fremhæves i øvrigt følgende punkter:

1) Autorisationsretten forbliver som hidtil hos de enkelte elektricitetsforsyningsanlægs ledelser, og autorisationen skal fortsat kun gælde inden for et bestemt forsyningsområde. I modsætning til tidligere er ved § 2, stk. 2, *autorisationsordningen gjort obligatorisk* for alle offentlige elektricitetsforsyningsanlæg.

2) Den installatør, som opfylder visse generelle betingelser, jfr. §§ 4 og 5, har krav på at få autorisation som elektroinstallatør inden for det forsyningsområde, hvor han har fast

værksted og kontor. Såfremt han er i besiddelse af en sådan hjemstedsautorisation, skal han endvidere have krav på at få autorisation under andre forsyningsområder overalt i landet, når han opfylder de generelle krav, der stilles af de pågældende forsyningsanlægs ledelser til erlæggelse af depositum, der skal kunne anvendes til dækning af udgifter eller tab, som han kan påføre elektricitetsforsyningsanlægget ved mangelfuldt arbejde.

3) Den installatør, der agter at drive erhvervsmæssig elektroinstallatørvirksomhed og endvidere har ret til at få autorisation, kan kræve denne udfærdiget som gældende for hele det pågældende forsyningsområde og omfattende samtlige de arbejder, som loven angår. Derimod kan en autorisation til en installatør, der ikke har krav på den, begrænses i det omfang, det autoriserende værk — med rekurs til ministeriet — måtte bestemme.

4) Ved § 10 indføres en bestemmelse om domstolskontrol med tilbagekaldelse af autorisationer.

5) Det pålægges de enkelte ledelser af elektricitetsforsyningsanlæg at holde elektricitetsrådet løbende underrettet bl. a. om de beslutninger, der træffes over for autoriserede installatører i henseende til suspension og tilbagekaldelse af autorisationer, samt om de straffe, der idømmes autoriserede installatører for overtrædelse af elektricitetslovgivningen m. v. Disse oplysninger tænkes samlet i elektricitetsrådet, hvorfra elektricitetsværksledelser på begæring skal kunne erholde underretning om eventuelle data for autorisationssøgende installatører til brug ved afgørelsen af, om en ansøger har krav på at få udfærdiget autorisation. Bestemmelsen om *central registrering af data for autoriserede installatører* er således nært knyttet til påbudet om, at autorisationen i visse tilfælde skal gives.

Lovforslaget mødte i folketinget tilslutning fra alle sider. Det henvises efter 1. behandling til en udvalgsbehandling, der resulterede i, at ordene „autorisation af“ blev indføjet i titlen, og at ikrafttrædelsesdatoen, der var holdt åben i det oprindelige lovforslag, blev fastsat til 1. juli 1958.

I den enstemmige betænkning hedder det:

„I forbindelse med lovforslagets § 11 ønsker udvalget at understrege, at elektricitetsforsyningsanlæg ikke lokalt bør fastsætte bestemmelser om installatørværksteders indretning og udstyr, som går ud over de af ministeren efter forhandling med organisationerne givne forskrifter herom.

Udvalget går ud fra, at lovforslagets § 13, stk. 2, må forstås således, at en elektroinstallatør altid har ret til at blive gjort bekendt med, hvad der er optaget om den pågældende selv i det i bestemmelsen omtalte register.“

Lovforslaget vedtoges enstemmigt.

85. Arvelov for Grønland. (Minister for Grønland *Lindberg*). [A. sp. 641. C. sp. 405].

Fremsat skriftligt ²⁷/₁₁ (F. sp. 971). 1. beh. ²²/₁ (F. sp. 1985). Partiernes ordførere: Peter Nielsen, From, Erna Sørensen, Lannung, Alfred Jørgensen og Aksel Larsen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Victor Gram, Nina Andersen, Johs. E. Larsen, Waldemar Laursen, K. Axel Nielsen [formand], Peter Nielsen, A. Lyngge, Lannung [næstformand], Alfred Jørgensen, Helga Pedersen, Erik Eriksen, From, Paabøl, Elias Lauf, Erna Sørensen, Hanne Budtz og Ninn-Hansen). Betænkning (B. sp. 931) afgivet ¹⁴/₅. (Ordfører: Peter Nielsen). 2. beh. ²²/₅ (F. sp. 4535). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. 3. beh. ²⁹/₅ (F. sp. 4899). *Loven stadfæstet 7. juni 1958.* (Lovt. nr. 190).

Loven er et led i arbejdet på at gennemføre *fælles retsregler for alle i Grønland bosatte*, således som det allerede er sket inden for retsplejen, kriminalretten og til dels ægteskabsretten. Lovforslaget var et resultat af arbejdet i det i 1951 nedsatte *grønlandske lovudvalg*, i samarbejde med hvilket ministeriet for Grønland efterhånden vil søge person-, familie- og arveretten i Grønland dækket ved positiv lovgivning.

Hidtil har for danske i Grønland dansk arveret været gældende, mens der for grønlændere har været håndhævet ulovfæstede regler, der, selv om de i det store og hele lignede dem, som følges i Danmark, dog havde visse særprægede træk,

navnlig et stærkt værn for personer, som boede sammen med afdøde, først og fremmest ægtefælle og børn, samt en udstrakt beføjelse for skiftemyndighederne til at fordele ejendelene efter et behovsprincip. Den hidtidige praksis har fungeret tilfredsstillende for så vidt angår størstedelen af boerne, som er af beskeden værdi. For de få større boer er der derimod behov for faste retningslinjer, og med den stigende levestandard vil antallet af sådanne boer vokse. I mangel af tidssvarende regler har skifteretterne i Grønland i de senere år støttet sig til lovforslaget og fundet det velegnet i praksis.

Udkastet til loven har været behandlet af det grønlandske landsråd i samlingerne 1954-1957. Landsrådet tiltrådte udkastet med forskellige ændringer, som i det væsentlige tiltrådtes af det grønlandske lovudvalg og ministeriet for Grønland, jfr. dog nedenfor om arveret for børn født uden for ægteskab.

Loven tager sit udgangspunkt i gældende dansk ret og følger i formel henseende i vid udstrækning det danske arvelovsudkast af 1941. (Lovforslag på grundlag heraf behandledes i landstinget i 1946-47, jfr. årbog for 1946-47 side 574). Om lovens indhold bemærkes i øvrigt:

Kapitel 1. Arv efter loven.

I §§ 1-5 indeholdes reglerne om *slægtninges arveret*, og disse stemmer med gældende dansk ret (arveforordningen af 1845 som ændret ved lov nr. 66 af 17. marts 1954). Slægtsarvingernes kreds omfatter herefter som yderste led bedsteforældrenes børnebørn.

Den hidtil i Grønland gældende „legale arveret“ afviger på flere punkter fra den danske ordning. Der har således ikke været nogen sikker inddeling i klasser; princippet om, at en person nærmere i grad inden for samme linje udelukker personer fjernere i grad, har ikke fuldt ud været gældende; ved skifte af hus og løsøre har nærmest været anvendt et „behovsprincip“, og ved deling af penge har man nærmest delt „efter hoveder“ og ikke efter stammer og linjer. Under hensyn til, at de særlige økonomiske og kulturelle hensyn i Grønland vil kunne varetages af reglerne i kapitel 4 om skifte af små boer, har man dog

ikke været betænkelig ved at fastslå dansk rets regler om slægtsarv.

Loven er formuleret således, at den også indfører arveret efter faderen og fædrene frænder for *barn født uden for ægteskab* samt en begrænset arveret for fader og fædrene frænder efter barn uden for ægteskab i overensstemmelse med de her i landet gældende regler i henhold til lov nr. 134 af 7. maj 1937 om børn uden for ægteskab. I lovens § 5 bestemmes det imidlertid, at slægtskab mellem fader og barn uden for ægteskab kun begrunder arveret, *såfremt faderskabet er fastslået* på den i lovgivningen om børn uden for ægteskab foreskrevne måde, og en sådan lovgivning er endnu ikke gennemført for Grønland. Endvidere er der i skifteretsafsnittet som § 36 indsat følgende særlige bestemmelse:

„Det skal af skifteretten under skiftet kunne bestemmes, at udlæg af arv til barn født uden for ægteskab efter fader og fædrene frænder begrænses i det omfang, det på urimelig måde skønnes at stride mod efterlevende ægtefælles eller øvrige arvingers tarv, at barnet får del i den efterladte formue.

Denne bestemmelse finder dog ikke anvendelse, hvis barnet har været optaget i faderens hjem, eller hvis arveladeren ved testamente har bestemt, at barnet tager arv efter ham som ægtebarn.“

De foran nævnte regler om arveret på grundlag af fødsel uden for ægteskab indsattes i loven under behandlingen i folketinget. En af ministeriet i arvelovsudkastet indsat bestemmelse om ligestilling i arveretlig henseende mellem børn i og uden for ægteskab forkastedes i 1957 af landsrådet, der i stedet for vedtog bestemmelser i det væsentlige svarende til de nu i loven indeholdte. Ministeriet havde imidlertid ment, at der krævedes en mere indgående behandling og muligvis ny forhandling med landsrådet om disse bestemmelser, og havde derfor helt undladt i arvelovsforslaget at optage regler om den arveretlige stilling for børn uden for ægteskab. Denne tænkte behandling i forbindelse med et kommende forslag til børnelov for Grønland, ledsaget af de fornødne ændringsforslag til den grønlandske arvelov. Under forhandlingerne i folketingsudvalget enedes imidlertid udvalget og ministeren med tilslutning af det grønlandske lovudvalg om, at det ville være hensigtsmæssigt allerede nu at indsætte bestemmelser svarende til de af landsrådet vedtagne i lovforslaget. I betænkningen udtaltes om ændringerne bl. a.:

„Reglerne om arveret som følge af slægtskab mellem fader og barn uden for ægteskab vil herefter straks kun kunne anvendes i Grønland med hensyn til de børn, til hvilke faderskab er fastslået efter den danske lov om børn uden for ægteskab — med de for Grønland særligt gældende regler om skifterettens ret til at begrænse arven — mens andre børn først vil opnå arveret, når en ny lovgivning om børn gennemføres for Grønland med regler om fastsættelse af faderskab. Udvalget understreger derfor ønskeligheden af, at det udkast til børnelov for Grønland, som der for tiden arbejdes med, så snart som muligt må blive fremsat som lovforslag.“

I kapitel 1 fastsættes i §§ 6-8 bestemmelser om *ægtefællens arveret* og dennes adgang til at hendside i *uskiptet bo med livsarvinger* og med afdødes *næstarvinger* (forældre og disses afkom). Bestemmelserne svarer til gældende dansk ret (lov nr. 120 af 20. april 1926), men er enklere og mere kortfattet formuleret. De danske regler forudsættes vejledende, hvor den grønlandske lov tier. Det kan i denne forbindelse anføres, at hvor der skal tages stilling til spørgsmålet om *formueforholdet mellem ægtefæller*, må i grønlandske boer formuefællesskab tages som udgangspunkt. Med hensyn til danske boer gælder ægteskabsloven af 18. marts 1925, d. v. s. der består formuefællesskab, medmindre andet er vedtaget.

I § 9 fastsættes, at tilsvarende andele af arvelodderne som efter nugældende danske regler er *tvangsarv*, og i § 10 gives i knap form en bestemmelse om *forbrydelse af arveret*, som ligger nær op ad de danske mere udførlige regler.

Kapitel 2 (§§ 11-25) om *testamenter og aftaler vedrørende arv* indeholder bestemmelser om *oprettelse af testamente*, *testamentsformen*, *anfægtelse af testamente*, *testamentarisk bestemmelse om båndlæggelse af arv*, *aftaler vedrørende arv*, *arveforskud*, *dødsgaver* samt om *arv, der tilfalder staten*.

Kapitlet følger stort set danske retsregler. Ved formuleringen har man lagt arvelovsudkastet af 1941 til grund, idet reglerne dog på visse punkter er forenklet. Det kan anføres, at adgangen til at oprette *nødtestamente* ikke blot som i dansk ret gælder ved „pludselig og betænkelig sygdom“, men under hensyn til de særlige grønlandske forhold er udvidet til også at gælde „andet nødstilfælde“.

I *kapitel 3* (§§ 26-36) om *boer i almindelighed* er samlet alle de almindelige bestemmelser om *skifte*, herunder med enkelte ændringer de hidtidige skiftebestemmelser i lov nr. 271 om rettens pleje i Grønland af 14. juni 1951 og anordning nr. 212 om rettens pleje i Grønland af 26. juli 1926. De fleste af bestemmelserne i kapitlet svarer til gældende dansk ret. I overensstemmelse med hidtidig grønlandsk praksis tillægges der dog skiftemyndighederne en noget mere vidtgående beføjelse til at bestemme over efterladenskaberne end efter dansk ret. Der tillægges dem for det første en beføjelse til betydelig kontrol med boer under privat skifte, hvorfra ingen udbetaling eller udlevering af ting må finde sted uden skifterettens tilladelse, og dernæst skal skifteretten ved offentligt skifte, hvor der ikke er en ægtefælle blandt arvingerne, drage omsorg for, at boets effekter udlægges til de forskellige arvinger efter hver arvinges behov og egnethed.

Der gives en noget videregående ret end hidtil til at henlægge bobehandling til en *skifteret i Danmark*, idet dette efter landsdommerens bestemmelse kan ske, når en af arvingerne begærer det og omstændighederne taler derfor.

Som noget nyt indføres der en adgang for skifteretten til at tillade en ægtefælle, som skifter med afdødes børn under 21 år, at lade arvelodderne henstå med *arvepant* i hele boet, indtil hver af arvingerne fylder 21 år. Denne ordning svarer til det danske retsinstitut „tinglyst skifteekstrakt“.

Kapitel 4 (§§ 37-40) indeholder regler om *skifte af små boer*. Disse bestemmelser må antages at få den største betydning, da størsteparten af boerne er af beskeden værdi.

Hvis boet efter skifterettens skøn er af *ganske ringe værdi*, finder der ifølge § 37 ikke skifte sted, men boet udleveres til den eller de nærmeste. Denne regel praktiseres for tiden i 60 pct. af boerne.

Hvis boets værdi og beskaffenhed gør det rimeligt og de andre arvingers tarv ikke taler afgørende derimod, kan der tillægges den efterlevende ægtefælle ret til at udtage hus, bohave, fartøj, erhvervs- og arbejdsredskaber o. lign. i det omfang, hvori han skønnes at trænge dertil for at opretholde

hjemmet eller sit erhverv, selv om der derved tilfalder ham mere, end hans andel i boet udgør. Denne regel må antages at komme til anvendelse i hovedparten af alle grønlandske boer, som ikke falder ind under § 37, og hvor der efterlades en ægtefælle.

De to forannævnte regler afviger ikke principielt fra dansk ret. Derimod har de i §§ 39 og 40 indeholdte regler om „grønlandsk fælleseje“ ingen parallel i dansk ret, men er en bekræftelse af bestående grønlandsk skifteretspraksis. Ifølge § 39 kan skifetterten, hvis en eller flere af arvingerne boede sammen med afdøde, udlægge hus, bohave, fartøj, erhvervs- og arbejdsredskaber o. lign. til en sådan arving eller, såfremt der er flere, til disse i fælleseje efter gældende skik, for så vidt værdien heraf ikke overstiger 4 000 kr., selv om der derved tilfalder disse arvinger mere, end deres arvelod udgør. Ministeren for Grønland kan ved bekendtgørelse ændre beløbsgrænsen. I § 40 gives nogle regler om opløsning af grønlandsk fælleseje.

I *kapitel 5* fastslås ved § 41, at *arveladerens død må godtgøres* ved dødsattest eller på anden måde, for at arven kan falde. Endvidere sættes reglerne i lov nr. 397 om *borteblevne* af 12. juli 1946 i kraft for Grønland.

§ 42 fastsætter, at loven for Vestgrønland træder i kraft den 1. januar 1959. For Nord- og Østgrønlands vedkommende træffes bestemmelse om ikrafttrædelsestidspunktet evt. med fornødne lempelser ved kongelig anordning. Ifølge denne formulering, som på initiativ af *Lannung* (RV) foresloges under udvalgsbehandlingen, er loven formelt gældende for hele Grønland, selv om dens ikrafttræden for Nord- og Østgrønland beror på kongelig anordning.

Ved *1. behandling* anbefaledes lovforslaget af *Peter Nielsen* (S), der fandt det klart og overskueligt og udtryk for en god balance mellem dansk lovgivning og grønlandsk sædvaneret. *From* (V) og *Erna Sørensen* (KF) kunne principielt give tilslutning til lovforslaget, men fandt, at en grundig udvalgsbehandling var nødvendig. *Lannung* (RV) kunne ligeledes tiltræde forslaget, men foreslog forskellige ændringer. Han kunne tænke sig indsat regler om forlodsret for arveladerens uforsørgede børn samt oprettelse af en arvefond, hvori herreløs arv skulle indgå. Endvidere ønskede han en sådan formulering

ring af ikrafttrædelsesbestemmelserne, at loven formelt straks blev lov for hele Grønland, selv om ikrafttrædelsen for Nord- og Østgrønland beroede på kongelig anordning. *Alfred Jørgensen* (DR) tiltrådte forslaget, mens *Aksel Larsen* (DK), der nok erkendte, at en arvelov for Grønland var nødvendig, udtrykte nogen betænkelighed ved lovforslaget, idet han ikke følte sig sikker på, at det i tilstrækkelig grad tog hensyn til hidtidig grønlandsk sædvaneret. Endelig anbefalede det grønlandske medlem *Elias Lauf* forslaget.

I anledning af de af Lannung fremsatte udtalelser erklærede *justitsminister Hækkerup*, at man i det af den norske, islandske og danske regering nedsatte udvalg vedrørende revision af arvelovgivning var ret langt fremme, hvorfor han ville foretrække at afvente en indstilling fra det danske udvalg og ville være betænkelig ved at tage enkelte spørgsmål som forlovsret og arvefond frem til revision i øjeblikket.

Lovforslaget henvistes til behandling i et *udvalg*, der i sin betænkning med tilslutning af ministeren for Grønland stillede en række ændringsforslag. Ændringsforslagene, der var tiltrådt af repræsentanter for det grønlandske lovudvalg, vedrørte navnlig indsættelse af de bestemmelser om arveret på grundlag af fødsel uden for ægteskab, som er omtalt foran. Bestemmelsen om gyldighedsområde og ikrafttræden foresloges affattet i overensstemmelse med de af Lannung ved 1. behandling fremsatte ønsker. I øvrigt var ændringerne overvejende af redaktionel karakter.

Ved 2. *behandling* erklærede *Aksel Larsen* (DK), at han fandt, at de af udvalget foreslåede ændringer betød en forbedring af lovforslaget, og at hans parti trods de af ham ved 1. behandling fremsatte betænkeligheder ville stemme for lovforslaget.

De stillede ændringsforslag vedtoges, og lovforslaget henvistes på ny til udvalget, uden at behandlingen gav anledning til yderligere ændringer.

Ved 3. *behandling* vedtoges lovforslaget enstemmigt.

---

86. Lov om ændring i lov for Grønland om indførselsafgifter m. v. (Minister for Grønland *Lindberg*). [A. sp. 687. C. sp. 135].

Fremsat skriftligt ²⁷/₁₁ (F. sp. 974). 1. beh. ³/₁₂ (F. sp. 1147). Partiernes ordførere: Carl P. Jensen, Peter Larsen, Ninn-Hansen, Aage Fogh, Kristian Kristensen, Aksel Larsen og A. Lyng. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Carl P. Jensen, Francke, Victor Gram [formand], Lund Jensen, Peter Nielsen, Axel Ivan Pedersen, A. Lyng, Aage Fogh [næstfor-

mand], Kristian Kristensen, N. Chr. Christensen [fra ⁵/₁₂ Elias Lauf], Peter Larsen, Erik Eriksen, From, Helga Pedersen, Ninn-Hansen, Baagø og Gertie Wandel). Betænkning (B. sp. 207) afgivet ⁵/₁₂. (Ordfører: Carl P. Jensen). 2. beh. ¹¹/₁₂ (F. sp. 1616). 3. beh. ¹³/₁₂ (F. sp. 1756). *Loven stadfæstet 21. december 1957.* (Lovt. nr. 305).

Ved lovens § 1 foretages følgende ændringer i lov nr. 270 af 14. juni 1951 for Grønland om indførselsafgifter m. v.:

Den i § 1, nr. 1, omhandlede *sukkerafgift* forhøjes fra 0,10 kr. til 0,20 kr. pr. kg.

Den i § 1, nr. 8, omhandlede *cigaretafgift* forhøjes fra 0,09 kr. til 0,135 kr. pr. stk.

§ 2 har følgende ordlyd:

„Det påhviler det statistiske departement i forbindelse med den halvårige beregning af det ordinære grønlandske pristal at udarbejde *to særpristal*, særpristal I og særpristal II, der danner *grundlag for regulering af henholdsvis de grønlandske bestillingsmænds lønninger og overenskomstmæssigt fastsatte lønninger i Grønland.*

Særpristallene beregnes på samme måde som det ordinære grønlandske pristal, dog således at *de i § 1 omhandlede forhøjelser af indførselsafgifterne ikke indgår i beregningerne. Ved beregning af særpristal I udelades endvidere udgiften til kul.*“

Loven træder ifølge § 3 i kraft den 1. januar 1958.

Af ministerens fremsættelse anføres følgende:

„Den grønlandske landskasses midler tilvejebringes i henhold til lov nr. 272 af 27. maj 1950 om de offentlige grønlandske kasser ved indførselsafgifter på visse af de til forbrug i Grønland bestemte varer. I 1951 blev der ved lov for Grønland om indførselsafgifter m. v. pålagt afgifter på sukker, chokolade og sukkervarer, øl, vin og spirituosa samt røgtobak og cigaretpapir.

Grønlands landsråd finansierer ved hjælp af landskassens midler en række opgaver, hvis løsning er henlagt til landsrådet og kommunalbestyrelserne. Blandt disse kan særlig nævnes hele den sociale forsgør bortset fra sundhedstjenesten.

Landsrådet har i de forløbne år siden ordningens indførelse *anvendt en stor del af sine driftsindtægter til nyanlæg.* Heriblandt kan således nævnes, at man har opført eller har planer om at opføre en række stærkt tiltrængte *alderdomshjem*, således at Vestgrønland i

nær fremtid vil være tilfredsstillende dækket hermed. Man har ligeledes anlagt en del *veje* ved de større pladser, hvilket er en forudsætning for, at det store boligbyggeri kan afvikles på forsvarlig måde. Endelig kan nævnes, at man har indrettet *vandforsyningsanlæg, badeanstalter, fællesværksteder, fangsthytter og andre almennyttige anlæg* forskellige steder.

Udgifterne til disse anlæg og til driften deraf samt landskassens og kommunekassernes øvrige driftsudgifter har hidtil kunnet dækkes af de løbende indtægter.

Man har dog i nogen tid kunnet forudse, at denne tilstand ikke kunne vedvare, og det har nu vist sig, at *udgifterne i regnskabsåret 1956-57 overstiger indtægterne med godt 1½ mill. kr.*

Landsrådet har under sin samling i 1957 nøje overvejet denne situation og har søgt at beskære budgettet for 1957-58 mest muligt. Det har dog ikke været muligt for landsrådet, såfremt det stedse skal varetage de opgaver, som det hidtil har påtaget sig, at få budgettet til at balancere, og man regner for 1957-58 med et underskud på ca. 1 100 000 kr.

Det må endvidere påregnes, at det ikke alene for 1957-58 ikke vil være muligt at få budgettet til at balancere, men at landsrådet *fremover må budgettere med udgifter, som er større end de indtægter, man kan forvente at få med de nærgældende indførselsafgifter.*

Når udgifterne i de senere år er steget så stærkt, skyldes det flere omstændigheder, hvoraf navnlig følgende er af betydning:

Det har været et af formålene med nyordningen i Grønland at *hæve den sociale standard.* Landsrådet har derfor efterhånden ladet alle sociale ydelser forhøje meget betydeligt. Navnlig for aldersrentens vedkommende er der tale om store beløb, og en stærkt tiltrængt forbedring af de gamles forhold er opnået.

Hele særforsorgen for de tuberkuloseramte og deres familier, bortset fra den egentlige behandling af sygdommen, påhviler de kommunale myndigheder. På grund af den energiske kampagne, som for tiden er i gang til *bekæmpelse af tuberkulosen*, er der her tale om meget store og stadig stigende udgifter. Det drejer sig om understøttelse til familier, hvor forsørgere er syge, udgifter til huslig hjælp til familier, hvor husmoderen er indlagt til behandling, udgifter til nyopførelse og forbedring af boliger til familier, hvor et eller flere medlemmer har haft tuberkulose, og hvor forbedring af boligforholdene er en nødvendig forudsætning for endelig helbredelse, og endelig om understøttelse til varigt invaliderede. Man anvender på hele dette område de samme principper som i Danmark.

Siden krigens afslutning har det grønlandske *pris- og lønniveau* været *stærkt stigende*, således at det nu næsten er bragt på højde med det danske. Alle de kommunale udgifter har af denne grund måttet forhøjes.

For at bringe dækning på budgettet har landsrådet nu vedtaget

at foreslå, at *indførselsafgifterne for sukker og cigaretter forhøjes*, for sukkerets vedkommende med 10 øre pr. kg, for cigaretternes vedkommende med 4½ øre pr. stk.

De foreslåede forhøjelser skønnes at kunne indbringe landskassen en årlig merindtægt på godt 1 100 000 kr., hvorved der vil opnås balance på budgettet for 1957-58. Der er herved taget hensyn til, at man på grund af en påtænkt handelsmæssig forhøjelse af prisen på afgiftspligtigt øl må regne med en nedgang i forbruget, hvorved landskassens afgiftsindtægter på denne vare vil formindskes.

Landsrådet har navnlig af hensyn til de frie erhververe ønsket, at de i nærværende forslag omhandlede afgiftsforhøjelser ikke medfører en forhøjelse af lønniveauet og det deraf afhængige prisniveau i Grønland. Der er derfor som forslaget § 2 optaget en bestemmelse om, at de grønlandske lønninger, som er pristalsreguleret, skal reguleres på grundlag af særpristal, hvori afgiftsforhøjelserne ikke er medregnet.

Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. januar 1958. Den kongelige grønlandske handel fastsætter af revisions- og arbejdsmæssige hensyn hovedparten af sine priser én gang årligt pr. 1. januar. Det vil være praktisk, om de af afgiftsforhøjelserne følgende prisændringer kan træde i kraft på samme dato.“

Under behandlingen i folketinget fik lovforslaget tilslutning fra partiernes ordførere med undtagelse af *Aksel Larsen* (DK). Nødvendigheden af at søge midler fremskaffet til dækning af de øgede udgifter erkendtes fra alle sider, og da direkte skatter ikke fandtes i Grønland, var en afgiftsforhøjelse den eneste mulighed. Også *A. Lyngø* (valgt i Grønland) anbefalede lovforslagets vedtagelse.

Der rejstes under forhandlingerne bl. a. spørgsmål om, hvorfor der ifølge § 2 skulle udarbejdes to særpristal. *Ministeren* udtalte ved *1. behandling* herom følgende:

„Forklaringen på, at man har to pristal i Grønland, er den, at de grønlandske bestillingsmænd i modsætning til arbejdere, der arbejder under almindelige overenskomster, har en speciel ordning med et brændselstillæg, der stiger eller falder sammen med kulprisen. Derfor har man været nødt til at have et særligt pristal for bestillingsmændene. Havde man ikke det, ville det betyde, at de i kraft af dette brændselstillæg kunne komme ud for enten at få nedsættelse af deres lønninger to gange eller at få forhøjelser på det dobbelte af, hvad de øvrige har fået. Det er grunden til, at man også i dette lovforslag har de to pristal. Det er ikke nogen nydannelse; det er noget, man har haft deroppe hele tiden.“

Aksel Larsen kunne ikke medvirke til at holde afgiftsforhøjelserne uden for det lønregulerende pristal som foreslået i § 2. Hvis denne bestemmelse blev vedtaget, måtte kommunisterne afholde sig fra at stemme ved den endelige afstemning. § 2 vedtoges ved *2. behandling* med 117 stemmer mod 6 (DK).

Lovforslaget vedtoges ved 3. behandling enstemmigt med 131 stemmer; 5 medlemmer (DK) tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

---

87. Lov om valutaforhold m. v. (Handelsminister *Philip*).
[A. sp. 273. C. sp. 69].

Fremsat mundtligt ²⁹/₁₀ (F. sp. 356). 1. beh. ⁶/₁₁ (F. sp. 598). Partiernes ordførere: Chr. Christiansen, Anker Lau, Weikop, A. C. Normann, Niels Andersen og Alfred Jensen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Chr. Christiansen, Einer-Jensen [formand], Per Hækkerup, Peter Nielsen, Lars M. Olsen, Sofie Pedersen, Hans Rasmussen, A. C. Normann [næstformand], Niels Andersen, Anker Lau, Erik Eriksen, Holmberg, Axel Kristensen, Sønderup, Weikop, Fanger og Aksel Møller). Betænkning (B. sp. 227) afgivet ⁵/₁₂. (Ordfører: Chr. Christiansen). 2. beh. ¹⁰/₁₂ (F. sp. 1516). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. 3. beh. ¹²/₁₂ (F. sp. 1719). *Loven stadfæstet 21. december 1957.* (Lovt. nr. 302).

Ved loven fortsættes den hidtidige lovgivning om erhvervsøkonomiske foranstaltninger, vareforsyning m. v., jfr. lov-bekendtgørelse nr. 302 af 14. december 1955, senest forlænget indtil 31. december 1957 ved lov nr. 338 af 19. december 1956 (årbog 1956-57, side 272). Der er dog foretaget en række *ændringer*, som tilsigter at skabe bedre overensstemmelse mellem lovens bestemmelser og de nu foreliggende forhold. Der lægges således *mere vægt på de valutariske end på de forsyningsmæssige hensyn*, hvilket også har fundet udtryk i den ændrede titel. De væsentligste af disse ændringer samt af de ændringer, lovforslaget underkastedes under behandlingen i folketinget, vil fremgå af nedenstående omtale af lovens bestemmelser.

I sin fremsættelsestale anførte *handelsministeren* bl. a.:

„Vor lovgivning om importregulering m. m. har hidtil gennemgået to stadier, idet lovene fra 1932 til krigens udbrud hovedsagelig havde til formål at bremse anvendelsen af fremmed valuta. Indirekte fik disse love en vis betydning som handelspolitiske og beskæftigelsespolitiske instrumenter.

I 1939 ændredes hovedformålet imidlertid til at blive det forsyningspolitiske; det blev anset for nødvendigt at give staten adgang

til at have et vist indseende med, at der skaffedes de nødvendige varer til landet . . .

I de senere år er situationen imidlertid blevet sådan ændret, at man i dag står over for en ny, en tredje periode. Medens *forsynings-situationen* er så lettet, at man må kunne ophæve de bemyndigelser, ministeren har haft på dette område, er vore forhold nu som i 1930erne præget af *valutariske vanskeligheder*, og man må anse det for nødvendigt, at vi fortsat har en lov, der af hensyn til vore valutaforhold muliggør en vis regulering af indførslen. Hertil kommer, at de mange års importregulering har påvirket vor industrielle struktur på en sådan måde, at en pludselig ophævelse af vor importregulering ville stille betydelige dele af vor industri over for endog meget store vanskeligheder . . .

De sidste års økonomiske politik har været præget af en *tendens i retning af større liberalisering*; målt på den måde, hvorpå vi sædvanligvis gør det, nemlig i procent af importen i 1948, er liberaliseringsprocenten over for EPU-landene nu oppe på 86. Tilbage er således kun en importregulering på 14 pct. af indførslen i 1948. I forhold til vor tids import drejer det sig dog om ca. 20 pct. Denne importregulering omfatter, som det vil være bekendt, fortrinsvis færdigvarer og visse halvfabrikata.

En liberalisering kan gennemføres dels ved, at import overføres fra bunden liste til fri, dels ved at man inden for den bundne listes rammer går over til en friere bevillingsudstedelse. Ofte vil det sidste kunne være en forberedelse til en egentlig frilisteordning. *Overførsel til friliste* er i løbet af det sidste par år praktisk talt gået i stå — jeg ser dog her bort fra de særlige ordninger på tekstilområdet. Derimod er der *inden for den bundne liste* sket en ikke uvæsentlig frigørelse, en liberalisering. At overførsel til friliste er gået i stå, hænger til dels sammen med, at Danmark, takket være vore meget lave toldsatser, har vanskeligt ved at foretage den sidste liberalisering, der ville åbne det danske marked fuldstændigt for udenlandsk konkurrence, uden at udlændets markeder, der ofte er beskyttet af høje toldmure, på tilsvarende måde ville blive åbnet for os. Vi har ikke den valutariske baggrund til at kunne gøre det, selv om vi eventuelt skulle have lyst til det.

Som bekendt foreligger der nu *nordiske og europæiske markedsplaner* og langt fremskredne tanker om et *frihandelsområde*, hvilket alt sammen gør det rimeligt at nære forventning om, at nogle af de toldmure, dansk afsætning støder på, vil blive nedbrudt, hvilket vil åbne muligheder for, at dansk importregulering yderligere vil kunne lempes noget. Jeg behøver ikke at fortælle, at disse markedsplaner endnu har en så vag form og Danmarks eventuelle tilslutning dertil er så usikker, at det umuliggør det at give nærmere meddelelse om den fremtidige importpolitik.

Inden for det vareområde, der er på bunden liste, kan der herske

forskellige grader af frihed for indførslen. I den senere tid er der ad flere veje skabt større frihed for importørerne. Varer er således i et ikke ringe antal tilfælde *overført til regional bevillingsudstedelse*, hvorved importørerne sættes i stand til bedre at købe, hvor det er billigst og bedst.

Yderligere søger man at udvide importørernes dispositionsmuligheder gennem oprettelsen af såkaldte *brancheområder*, hvorved vidt forskellige varenumre henføres til bestemte grupper, således at importørerne frit kan vælge herindenfor, hvilken vare de vil importere. Der er således inden for den bundne listes rammer sket en ikke helt ubetydelig liberalisering af indførslen.

Selv om hensynet til vore valutariske forhold og til markedsplanerne m. m. nødvendiggør en vis forsigtighed med hensyn til egentlig overførsel til friliste, er det imidlertid åbenbart, at der kan være de tilfælde, hvor der foreligger en så klar dansk producent- eller forbrugerinteresse i en reduktion af de hjemlige priser, at man, selv bortset fra planerne om fællesmarkeder m. m., af hensyn til vore konkurrencemuligheder over for udlandet og af hensyn til den hjemlige prisdannelse må gå ind for en vis frigørelse af importen. Denne behøver som nævnt ikke at finde sted i form af en egentlig frilistning, men kan ske i form af en mere liberal bevillingsudstedelse inden for de bundne lister. Der er grund til at antage, at liberaliseringen i den nærmeste fremtid vil finde sted under begge disse former.

Gennem de *undersøgelser*, der er foretaget *over priserne her i landet sammenlignet med priserne i andre lande*, de såkaldte § 2-undersøgelser, er der blevet konstateret visse tilfælde, hvor der foreligger en betydelig prisforskel mellem udland og indland. I sådanne tilfælde har man i et vist omfang lukket op for importen for derigennem at formindske prisforskellen, og det er, som det fremgår af lovforslaget, hensigten at fortsætte denne politik. Men det er også tanken på dette område at gå forsigtigt frem, således at dansk industri kan tilpasse sig importen og eventuelt gennem rationaliseringer og prisnedsættelser opnå, at en eventuel frigivelse af importen kun fører til en ret begrænset import.

Enhver importregulering vil have en tilbøjelighed til at flytte produktionen, således at denne kommer til at foregå steder, hvor den ikke ville komme i gang af sig selv. Gennem importreguleringens beskyttelse er der utvivlsomt kommet megen industri i gang i Danmark, hvoraf en væsentlig del sikkert også i det lange løb vil vise sig at have eksistensberettigelse her; men det kan ikke undgås, at man også er kommet til at opmuntre til former for industri, som kun kan leve bag importreguleringens beskyttelse. Det vil sikkert være klogt, at man ved fremtidig importregulering ikke i alt for høj grad opretholder beskyttelsen af en industri, som alligevel ikke under frie forhold vil kunne klare sig.

Når man som i Danmark har haft importregulering i 25 år, må

nødvendigvis spørgsmålene om *fordelingen af importtilladelse*erne blive et meget stort spørgsmål. At modtage en importtilladelse vil kunne være af stor kontant værdi for den handlende. Men vil man ikke splitte importen op i for små portioner, og vil man ikke risikere at give importtilladelse til folk, der ikke har de rette muligheder for at udnytte dem, må man være tilbageholdende med anerkendelse af nyimportører. På den anden side må man også sørge for, at der er muligheder for, at nye folk kan komme ind. Gør man ikke det, fører det let til, at branchens forhold stivner i traditioner, og at det bliver for let at skabe karteller eller andre former for aftaler mellem branchens medlemmer. Det er derfor vigtigt, at der er en stadig adgang for nye importører til at blive anerkendt.

En anden fare, der truer en gammel importregulering, er, at visse importtilladelse gives til importører, som ikke ville have været i stand til at opretholde en importforretning, hvis det ikke var, at de fra gammel tid havde importtilladelse. Der er mange former mellem den stagnerende virksomhed og den såkaldte sofaimport.

Det må være vigtigt, at de, der skal administrere importtilladelse, stadig har for øje, at importtilladelse kun gives til folk, der også uden importreguleringen ville drive forretning på det område . . .

Der har i den senere tid gentagne gange været tanker fremme om, at *varedirektoratet* skulle omorganiseres. Det vigtigste kan imidlertid ikke være institutionens organisatoriske former, men derimod det arbejde, der udføres i den. Det er mit håb, at ligesom det hidtil er gået sådan, at udviklingen fra krigstidens år til fredstidens og udviklingen fra stor importregulering til mere begrænset importregulering har kunnet reducere varedirektoratets personale væsentligt, vil dette kunne fortsætte. Jeg kan nævne, at varedirektoratet nu har knap 400 ansatte, hvilket er ca. 10 pct. færre end for et år siden, og det er muligt, at en yderligere reduktion af dets opgaver i løbet af den kommende tid vil kunne føre til en reduktion af lignende størrelsesorden; men det er også klart, at så længe en regulering af importen finder sted, så længe må der også i varedirektoratet, eller hvad det nu kommer til at hedde, være tilstrækkeligt personale til, at opgaverne kan løses og løses forsvarligt.“

Angående lovens indhold anføres følgende:

Den hidtidige lovs § 1 om *lovens formål* er udgået, idet den ikke er fundet stemmende med de nuværende forhold. De retningslinjer, hvorefter loven skal administreres, er i stedet søgt nærmere præciseret i de enkelte paragraffer.

Lovens *1. kapitel (§§ 1-2)* om *indløseligheden af Danmarks nationalbanks sedler* svarer i realiteten til den hidtidige vareforsyningslovs bestemmelser herom.

Det er navnlig i lovens 2. kapitel om *foranstaltninger vedrørende indførsel, udførsel og fordeling af varer m. v.* (§§ 3-8), at retningslinjerne for lovens administration nærmere er søgt præciseret i de enkelte bestemmelser. Der er ligeledes sket en vis begrænsning af ministerens bemyndigelser i forhold til den hidtidige lovgivning.

I § 3, stk. 1, er således nu direkte anført de hensyn, hvorefter *indførselsreguleringen* skal administreres. Indførselsreguleringen kan herefter være begrundet i *valutariske hensyn eller i hensyn til løsningen af opgaver i forbindelse med Danmarks aftaler eller samarbejde med udlandet.*

§ 4, stk. 1, giver visse retningslinjer for *tilrettelæggelsen af* den i medfør af § 3 gennemførte *indførselsregulering*. Bestemmelserne fik under behandlingen i folketinget følgende affattelse:

„Importen skal bl. a. ved udvidelse af frilisterne gøres størst mulig under hensyn til betalingsbalancen. Indførselsreguleringen skal tilrettelægges således, at der tilstræbes en rimelig konkurrence på det danske marked, bl. a. ved forøgelse af bevillingsudstedelsen på vareområder, hvor der består mærkbar forskel mellem priserne her i landet på danske varer og priserne i udlandet på tilsvarende udenlandske varer.“

I sin oprindelige form indeholdt § 4 et stykke, hvori visse retningslinjer for fordelingen af indførselsbevillingerne var angivet. Dette udgik under behandlingen, men dets indhold fandt udtryk i den af udvalget afgivne betænkning (se nedenfor).

Ifølge *stk. 2* kan, som hidtil, *overførsel af varer fra friliste til bunden liste* kun gennemføres med *tilslutning af det i § 17 omhandlede udvalg* (det hidtidige vareforsyningsudvalg). Der gives dog, i modsætning til tidligere, *ministeren adgang* til at gennemføre en sådan overførsel, hvis han skønner, at den *ikke uden skade for opnåelsen af de tilsigtede formål kan afvente en forhandling herom*. I så fald skal ministeren snarest muligt underrette udvalget om de trufne foranstaltninger.

I sin oprindelige form krævede bestemmelsen ikke *tilslutning af, men alene forhandling med det nævnte udvalg*, forinden overførslen fandt sted. Dette ændredes, ganske som den tilsvarende bestemmelse i § 7, stk. 2, med hensyn til forbrugsregulering m. v., under udvalgsbehandlingen i folketinget.

Også angående *udførselsreguleringen* er de formål, der kan søges opnået, udtrykkeligt anført. Bemyndigelsen til udførselsregulerende foranstaltninger er således ved § 6 begrænset til de samme formål som angivet i § 3, dog at de *også* kan træffes af *forsyningsmæssige hensyn*.

I § 7, *stk. 1*, er bemyndigelsen til at træffe midlertidige foranstaltninger med henblik på *forbrugsregulering*, herunder rationering, hensigtsmæssig fordeling af landets varebeholdninger eller regulering af vareproduktionen *begrænset til tilfælde af indtrådt eller truende international knaphed* på nødvendige varer, eller hvor det skønnes påkrævet af hensyn til *landets aftaler eller samarbejde med udlandet*.

Som følge af denne begrænsning er det fundet nødvendig i samme bestemmelse at indsætte en udtrykkelig bemyndigelse for *boligministeren* til at træffe midlertidige foranstaltninger til *regulering af bygge- og anlægsvirksomheden*, herunder nedrivning af bygninger.

Ifølge *stk. 2* udkræver de nævnte foranstaltningers gennemførelse *normalt tilslutning af det i § 17 omhandlede udvalg*.

Bestemmelserne i lovens *3. kapitel (§§ 9-10)* om *betalingsforhold m. v. over for udlandet* svarer i det store og hele til den hidtidige lovs bestemmelser herom. Der er dog foretaget en *præcisering* af de valutaforskrifter, som handelsministeren er bemyndiget til at give.

4. kapitel (§§ 11-18) om *lovens administration* svarer, med visse redaktionelle ændringer, stort set til de tilsvarende bestemmelser i den hidtidige lov. *Fristen for indgivelse af besværinger over afgørelser truffet af administrative organer* (jfr. § 11, *stk. 1*) til det af handelsministeren nedsatte nævn er dog i § 12, *stk. 1*, *forhøjet fra 14 dage til 4 uger*. Denne ændring gennemførtes under behandlingen i folketinget.

Den hidtidige bestemmelse om adgangen til *i specielle tilfælde at indbringe besværinger for domstolene uden forudgående forelæggelse for nævnet* var i det oprindelige lovforslag foreslået ophævet. Bestemmelsen genindsattes imidlertid under behandlingen i folketinget som § 12, *stk. 7*.

Ligeledes genindsattes den tidligere lovs bestemmelse om handelsministerens *pligt til over for vareforsyningsudvalget at redegøre for*

indgåede handelsaftaler og til at holde udvalget underrettet om principperne for behandlingen af private varebytteforretninger og om omfanget af sådanne forretninger, jfr. nu lovens § 17. Bestemmelsen var ikke medtaget i lovforslaget, fordi samhandelen i henhold til tosidede handelsaftaler og på grundlag af private varebytteforretninger skønnedes nu kun at have en mindre væsentlig betydning for landets økonomi.

§ 18 fastslår, overensstemmende med den hidtidige lov, at *foranstaltninger af vidtrækkende betydning*, som omfattes af de ved nærværende lov givne bemyndigelser, og som efter deres karakter egner sig til gennemførelse ved særlig lovgivning, bør gennemføres ved lov, medmindre vedkommende minister skønner, at dette ikke kan ske uden skade for opnåelsen af de tilsigtede formål. Bestemmelsen om, at ministeren i tvivlstilfælde bør forelægge spørgsmålet om, hvorvidt de pågældende foranstaltninger bør gennemføres ved særlig lovgivning, for vareforsyningsudvalget, er derimod ikke medtaget i loven.

Lovens 5. kapitel (§§ 19-21) indeholder straffebestemmelser og regler for deres gyldighedstid og område.

Ved § 19, stk. 3, genindføres en 5-årig forældelsesfrist, da erfaringerne har vist, at en kortere forældelsesfrist alvorligt begrænser effektiviteten af retshåndhævelsen på lovens område.

Ifølge § 21 træder loven i kraft den 1. januar 1958 og har gyldighed indtil den 31. december 1958. Gyldighedstiden var i det oprindelige lovforslag fastsat til 2 år. Loven gælder, for så vidt angår kapitlerne 1, 3 og 5, jfr. § 11 i kapitel 4, også for Færøerne. Det kan ved kgl. anordning bestemmes, i hvilket omfang lovens bestemmelser finder anvendelse i Grønland.

Under behandlingen i folketinget gav den socialdemokratiske ordfører (Chr. Christiansen) udtryk for, at en lovgivning af den karakter og det omfang, som lovforslaget udviste, ville være nødvendig endnu i nogen tid. Partiet var indforstået med, at en rimelig konkurrence burde tilstræbes, men beskæftigelsen var et så afgørende problem, at der burde fares frem med lempe.

Såvel fra venstres som fra konservativ side fandt man, at lovforslaget indeholdt visse forbedringer i forhold til den hidtidige lovgivning. For en stor del var det imidlertid en videreførelse af hidtidig praksis, og egentlige liberaliseringsbestrebelse blev savnedes.

Fra radikal og fra retsforbundets side fandtes lovforslaget at være

et *betydningsfuldt fremskridt* og at fremtræde med *betydelige liberale ændringer* i forhold til tidligere vareforsyningslove.

I udvalgsbetænkningen anføres bl. a.:

„Der er i udvalget rejst spørgsmål om til § 3, stk. 2, at tilføje en bestemmelse, hvorefter der ikke erlægges *gebyr* i tilfælde, hvor bevillingsudstedelsen har et sådant omfang, at indførslen på det pågældende område reelt må anses for fri.

Handelsministeren har ikke ment at kunne tiltræde denne ændring, der ikke kan anses for at være i overensstemmelse med det gældende princip for gebyrbetalinger, ligesom det angivne kriterium ikke giver nogen klar retningslinje for administrationen, men ministeren har erklæret sig villig til nærmere at overveje, om det må anses for rimeligt, at der på visse punkter gennemføres ændringer for beregningen af gebyrer.

Udvalget har endvidere drøftet spørgsmålet om *principperne for fordeling af indførselsbevillinger*, og der er herunder i udvalget opnået enighed om, at det ved fordelingen af indførselsbevillinger skal tilstræbes, at importkredsen ved udvidelse eller anden ændring bringes i overensstemmelse med den stedfindende udvikling inden for det pågældende vareområde. Der vil herved bl. a. være at tage hensyn til størrelsen af de beløb i udenlandsk valuta, der kan stilles til rådighed for import inden for vareområdet, og til den af den næringsdrivende udøvede virksomheds art, omfang og øvrige forhold, herunder at tidligere tildelte bevillinger er anvendt i forbindelse med en af bevillingshaveren selvstændigt udøvet forretningsvirksomhed på det pågældende område. Man må ved lovens administration stille imod en sådan fordeling af importtilladelserne, at fordelingen af importen mellem importørerne ligger så nær som muligt ved den, der ville herske under frie forhold. Man vil således ikke ved lovens administration stille mod væsentlige ændringer i de for tiden gældende fordelingsprincipper.

Under udvalgsbehandlingen har handelsministeren redegjort for *mulighederne for yderligere frigørelse af importen*. Han har herunder anført, at den for tiden rådende usikkerhed med hensyn til Danmarks placering i den europæiske handel gør det noget betænkeligt nu at overføre yderligere varer fra bunden liste til friliste, men at det er hensigten inden for den bundne listes rammer at fortsætte frigørelsen af indførslen dels derved, at der gives forøgede importtilladelser til varer på bunden liste, dels ved en yderligere regionalisering, ved hvilke foranstaltninger man kan opnå tilsvarende økonomiske virkninger som ved en formel overførsel til friliste.“

Hele *udvalget* indstillede lovforslaget til *vedtagelse* med en række af udvalget stillede og af handelsministeren tiltrådte ændringsforslag.

I betænkningen findes endvidere følgende udtalelse:

„Et *mindretal* (venstres og det konservative folkepartis medlemmer af udvalget) kan — efter de forhandlinger, som har fundet

sted i udvalget med handelsministeren og boligministeren om lovens forståelse og administration og under henvisning til de indrømmelser, der er givet mindretallet gennem de ændringsforslag, som der nu er enighed om at stille — tiltræde lovforslaget i dets således ændrede form.

Mindretallet vil i øvrigt redegøre for sin stilling ved lovforslagets 2. behandling i salen.“

De stillede ændringsforslag, som i alt væsentligt er omtalt ovenfor, vedtoges ved 2. behandling.

Aksel Larsen (DK) udtalte ved 3. behandling, at kommunisterne ikke så sig i stand til at medvirke til lovforslagets gennemførelse. Hverken hidtidig praksis eller den stedfundne debat gav efter hans opfattelse blot tilnærmelsesvis sikkerhed for en administration, som ville være i landets interesse.

Lovforslaget vedtoges ved 3. behandling enstemmigt med 140 stemmer; 6 medlemmer (DK) tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

88. Beværterlov. (Handelsminister *Philip*). [A. sp. 161. C. sp. 913].

Fremsat skriftligt $24/10$ (F. sp. 301). 1. beh. $30/10$ (F. sp. 410). Partiernes ordførere: Axel Ivan Pedersen, Vagn Bro, Weikop, Aage Fogh, Niels Andersen og Petra Petersen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Axel Ivan Pedersen, Ditlevsen, Peter Jørgensen, K. Axel Nielsen [formand], Edel Saunte, Astrid Skjoldbo, Strøm, Aage Fogh [næstformand], Niels Andersen, Vagn Bro, Alfred Bøgh, Heilesen, Anker Lau, Helga Pedersen, Weikop, Hanne Budtz og Aage Petersen [fra $11/12$ Egon Lauritzen]). Betænkning (B. sp. 1121) afgivet $21/6$. (Ordfører: Axel Ivan Pedersen). 2. beh. $28/6$ (F. sp. 4852). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. 3. beh. $3/6$ (F. sp. 5166). *Loven stadfæstet 7. juni 1958.* (Lovt. nr. 207).

I folketingsåret 1955-56 fremsatte daværende handelsminister Lis Groes forslag til lov om ændringer i beværterloven. Lovforslaget byggede i alt væsentligt på en af kommissionen af 1947 angående alkoholspørgsmålet afgiven betænkning. Lovforslaget nåede ikke at blive færdigbehandlet inden folketingsårets udløb, og det blev derfor fremsat på ny i det følgende folketingsår, men heller ikke i dette nåede det

nedsatte udvalg at færdigbehandle lovforslaget. Udvalget havde afholdt en række møder og haft samråd og en omfattende brevveksling med handelsministeren. Om indholdet af de i 1955-56 og 1956-57 fremsatte lovforslag henvises til den udførlige omtale i folketingsårberetningerne 1955-56, side 509-526, og 1956-57, side 473-474.

Det i 1957-58 fremsatte lovforslag fremtrådte ikke som de tidligere fremsatte forslag som ændringsforslag til beværterloven, men af praktiske grunde som et optryk af den fulde tekst til en ny beværterlov.

I nedenstående resumé af den nye beværterlovs indhold er kun medtaget de bestemmelser, der afgørende afviger fra den hidtidige beværterlov, og i forbindelse med enkeltbestemmelserne er anført, om der er sket ændring under behandlingen i folketinget.

Ved en ændring af beværterlovens § 1, stk. 3, bestemmes, at *cider* kun, når det indeholder $2\frac{1}{4}$ rumprocent alkohol eller derover, henhører til „stærke drikke“ i lovens forstand. Ændringen fandt sted efter udvalgsbehandlingen.

Lovens § 1, stk. 7 og 8, fik følgende affattelse:

„Til udlejning af lokaler til afholdelse af sammenkomster, herunder sluttede selskaber, ved hvilke indbyderen eller deltagerne selv drager omsorg for beværtningen, udkræves der, såfremt udlejningsvirksomheden drives erhvervsmæssigt, tilladelse fra den lokale bevillingsmyndighed, jfr. kap. II og III, efter forud indhentet erklæring fra kommunalbestyrelsen, i København magistraten. Tilladelsen udfærdiges af politimesteren, i København af magistraten, og kan gives for indtil 2 år ad gangen. Lokalerne skal opfylde vedkommende politivedtægts krav til beværtningslokaler, jfr. § 9. Misbruges den givne tilladelse, kan den myndighed, der har givet tilladelsen, tilbagetage denne.

Afgørelsen af, hvorvidt en tilladelse i medfør af stk. 7, 1. punktum, er nødvendig, kan foruden af ansøgeren såvel af kommunalbestyrelsen som af vedkommende toldmyndigheder indankes for handelsministeren, der efter forhandling med finansministeren afgør sagen.“

I stk. 7, 2. punktum, ændredes ved 2. behandling „indtil 1 år“ til „indtil 2 år“.

Den tidligere lovs § 2, stk. 2, hvorefter personer, der lever i ægteskab, kun kan få beværterbevilling, såfremt den anden ægtefælle ikke i forvejen er i besiddelse heraf, blev ikke opretholdt i den nye lov.

Som nyt *stk. 1 i § 4* indsattes:

„Når ansøgning om bevilling til beværtning eller gæstgiveri indgives med henblik på *overtagelsen af en bestående virksomhed*, kan politiet, i København magistraten, når det skønnes ubetænkeligt, meddele bevillingsansøgeren en *midlertidig tilladelse til at drive virksomheden*, indtil vedkommende bevillingsmyndighed har truffet afgørelse vedrørende andragendet, jfr. § 5, stk. 1, dog længst for et tidsrum af 3 måneder.“

Lovens § 4, *stk. 3*, fik efter udvalgsbehandlingen følgende affattelse:

„En lokal bevillingsmyndighed, jfr. kapitel II og III, kan ikke meddele eller forny bevillinger for andet åremål end det i vedkommende vedtægt fastsatte, ligesom de af en lokal bevillingsmyndighed udfærdigede bevillinger ej heller på anden måde kan begrænses eller betinges. De lokale bevillingsmyndigheder kan dog, når særlige omstændigheder taler derfor, meddele eller forny bevillinger, der kun er gældende for halvdelen af den vedtægtsmæssige tid, og bevillinger, der kun er gældende for vinter- eller sommerhalvåret.“

Stk. 2 og 7 i § 6 fik følgende affattelse:

„Driver en person *beværtning eller gæstgiveri i flere kommuner*, eller driver han sådan virksomhed fra *flere faste forretningssteder i samme kommune*, jfr. § 8, stk. 1, 2. punktum, kan den daglige drift kun i én af virksomhederne ledes af adkomsthaveren selv, således at der for de øvrige virksomheder vil være at ansætte *bestyrere, som skal godkendes* af den myndighed, der har meddelt adkomsten. Handelsministeren kan gøre undtagelse fra denne bestemmelse.

En bestyrertilladelse efter stk. 1 kan til enhver tid tilbagetages af den myndighed, som har meddelt denne. En bestyrergodkendelse efter stk. 2 eller stk. 3 skal tilbagetages, såfremt

den myndighed, der har givet godkendelsen, skønner, at den pågældende ikke længere opfylder betingelserne i § 2, nr. 1-3 og 5, eller såfremt adkomsthaveren selv begærer det.“

Stk. 2 i § 7 ændredes til:

„I købstæderne udkræver *flytning* til andet lokale bevillingsnævnets tilladelse.“

I § 8 fik *stk. 1* følgende affattelse (sidste punktum indsattes ved 2. behandling):

„Bevertere og gæstgivere må ikke have mere end *ét fast forretningssted i samme kommune*. Handelsministeren kan efter indhentet erklæring fra den lokale bevillingsmyndighed, jfr. kap. II og III, og kommunalbestyrelsen, i København magistraten, i særlige tilfælde, f. eks. hvor han skønner, at der her ved kan *tilsikres befolkningen en bedre adgang til gode og billige spisesteder*, eller hvor der i øvrigt foreligger særlige forhold, der taler derfor, gøre *undtagelse* fra denne bestemmelse. Til sådanne gode og billige spisesteder, for hvilke der gøres undtagelse, må der ikke gives tilladelse til udskænkning af andre stærke drikke end øl.“

Som nyt *stk. 3 i § 8* indsattes:

„Omfattes den virksomhed, der ønskes overtaget, af bestemmelserne i § 20, *stk. 2*, litra e, f eller h [se nedenfor], kan dispensation i medfør af *stk. 1* eller tilladelse i medfør af *stk. 2* [angående tilladelse til midlertidig at fortsætte med en hidtil drevet virksomhed ved overtagelse af en ny] ikke gives, medmindre overbevillingsnævnet anbefaler dette.“

Som nyt *stk. 6 i § 9* indsattes:

„Ministeren for offentlige arbejder og handelsministeren bemyndiges til hver inden for sit forretningsområde at fastsætte *kravene til bevertningslokaler i jernbanetog, luftfartøjer og skibe* samt til at anordne det sundhedsmæssige tilsyn med disse lokaler.“

I reglerne om *forening af beværter- og gæstgivervirksomhed med anden virksomhed* indsattes som nyt punktum i § 11, *stk. 3*:

„Endvidere kan handelsministeren efter indhentet erklæring fra den lokale bevillingsmyndighed og vedkommende kommunalbestyrelse, i København magistraten, tillade, at bevær-

tervirksomhed med ret til udskænkning af stærke drikke drives i lokaler i *stormagasiner*, selv om beværtningslokalerne står i direkte forbindelse med salgslokalene.“

Som nye *stk. 2 og 3 i § 13* indsættes:

„*Antallet af bevillinger med ret til udskænkning af stærke drikke* må i Københavns, Frederiksberg og Gentofte kommuner samt i købstæder med 40 000 indbyggere eller derover ikke sættes højere end til 1 for hver 600 indbyggere.

For andre købstæder kan antallet af bevillinger med ret til udskænkning af stærke drikke ikke fastsættes højere end nedenfor angivet:

1 for hver 400 indbyggere for de første 4 000 indbyggere,

1 for hver 600 indbyggere for de næste 6 000 indbyggere,

1 for hver 750 indbyggere for de næste 15 000 indbyggere,

1 for hver 1 000 indbyggere for den del af indbyggerantallet, der overstiger 25 000 indbyggere.“

Stk. 2 fik sin endelige affattelse under udvalgsarbejdet.

I det oprindelige forslag indeholdt § 14 en bestemmelse om, at beværtere eller gæstgivere ikke kunne være medlem af et bevillingsnævn; denne bestemmelse udgik ved 2. behandling.

Som følge af, at *gæstgiveradkomst i købstæderne fremtidig meddeles ved bevilling*, udgik den tidligere beværterlovs § 16.

I § 20 fik *stk. 1 og stk. 2* følgende affattelse:

„*Overbevillingsnævnet* vælges for to år ad gangen. Det består af en af handelsministeren udnævnt formand samt 4 medlemmer valgt af folketinget. Endvidere udpeger Den danske Købstadforening, De samvirkende Sognerådsforeninger i Danmark og sammenslutningen „Bymæssige Kommuner“ hver et medlem. Når sagen angår København, Frederiksberg eller Gentofte, træder samtlige de af fornævnte kommunale organisationer udpegede medlemmer tilbage, og i stedet tiltrædes nævnet af to af kommunalbestyrelsen henholdsvis i København, Frederiksberg eller Gentofte udpegede medlemmer. I tilfælde af stemmelighed gør formandens stemme udslaget.

Overbevillingsnævnet kan efter indhentet erklæring fra vedkommende kommunalbestyrelse, i København fra magistraten, samt fra vedkommende bevillingsnævn og politimester

udfærdige bevillinger til at drive beværtning eller gæstgiveri i de nedenfor anførte tilfælde:

- a) i badehoteller, i etablissementer, der hører til kur- og badesteder, samt i andre tilfælde, hvor ganske særlige og bestemt angivne hensyn taler derfor,
- b) i teatre og andre til offentlig forlystelse indrettede bygninger og etablissementer samt i badeanstalter, på idrætspladser og lignende steder,
- c) i foreninger, der har faste lokaler, som til stadighed er tilgængelige for foreningsmedlemmerne,
- d) i jernbanestationer, lufthavne, rutebilstationer o. lign.,
- e) i staten tilhørende ejendomme,
- f) i kommuner tilhørende ejendomme, der udelukkende eller overvejende er indrettet til beværtnings- eller gæstgiveribrug,
- g) i jernbanetog, luftfartøjer og skibe i fart,
- h) når det, uanset at den i medfør af § 13 fastsatte antalsgrænse for beværterbevillinger i købstæderne er overskredet, på grund af de foreliggende omstændigheder må anses for ønskeligt, at den pågældende bevilling meddeles.“

Litra e og litra f i stk. 2 fik deres endelige affattelse ved 2. behandling.

I beværterlovens § 21, der omhandler *lejlighedstilladelser*, tilføjedes et nyt punktum i *stk. 1*; *stk. 3* fik en ny affattelse, og der tilføjes et nyt *stk. 7*, således at de nævnte stykker fik følgende nye affattelse:

„*Stk. 1.* Ved særlige lejligheder såsom fester, møder, markeder, valg, midlertidige udstillinger o. lign. kan politiet give tilladelse til, at en dertil udpeget person driver beværtning uden for de lokaler, til hvilke adkomst på beværternæring er erhvervet. Sådan tilladelse er dog ufornöden ved højskolers, landbrugsskolers og lignende institutioners beværtning ved fælles måltider af deltagere i sammenkomster og møder.

Stk. 3. Lejlighedstilladelse til beværtning uden ret til udskænkning af stærke drikke ved møder eller fester kan for et tidsrum af 6 måneder ad gangen gives de i § 25, *stk. 3*, omhandlede forsamlingsbygninger [se nedenfor].

Stk. 7. Det retlige ansvar for en given tilladelses benyttelse påhviler såvel den i henhold til stk. 1 udpegede person som de for lokalernes administration ansvarlige personer.“

§ 22, *stk. 1*, ændredes således, at polititilladelse til *beværtning fra fast stadesplads* kan gives for indtil 3 år ad gangen (mod hidtil for 1 år), og der indførtes hjemmel for politiet til i sygdomstilfælde o. lign. at tillade, at en anden navngiven person, der opfylder betingelserne for opnåelse af vandrebrev, benyttes som medhjælp. Endelig udvidedes ved 2. behandling den række af varer, der kan sælges fra fast stadesplads m. v., med mineralvande, herunder frugt- og saftvand samt æblemost.

Under behandlingen i folketinget førtes lovens § 24, *stk. 1*, der i forslaget var ændret, tilbage til sin oprindelige skikkelse.

§ 25, *stk. 3*, fik følgende affattelse, hvoraf sidste punktum er nyt:

„Til sådanne *forsamlingsbygninger i landkommuner*, der har til formål at afgive lokaler til afholdelse af den stedlige befolkningens møder, sportsøvelser m. v., kan der ikke knyttes beværterbevilling med ret til udskænkning af stærke drikke. Denne bestemmelse finder dog ikke anvendelse på sådanne forsamlingsbygninger, som dels har lokaler med selvstændig indgang for de i 1. punktum nævnte formål, dels har lokaler, der er indrettet til beværtningsbrug, jfr. § 9.“

I beværterlovens bestemmelser om *marketenderivirksomhed* gennemførtes meget omfattende ændringer, og lovens § 26 fik følgende affattelse, hvoraf 2. punktum i stk. 8 (angående marketenderiers forhandling af toiletartikler m. v.) indføjedes ved 2. behandling:

„Ved marketenderivirksomhed forstås i denne lov beværtning i dertil indrettede lokaler i eller i tilknytning til fabrikker, værksteder, kontorer, kaserner, institutioner, arbejdspladser og tilsvarende steder for de dér beskæftigede. Som beskæftigede kan tillige anses midlertidigt beskæftigede samt chauffører, kuske og bude med ærindre i den pågældende virksomhed m. v. Betegnelsen marketenderi må kun anvendes for virksomheder, der drives under iagttagelse af reglerne i nedenstående stk. 2-10.

Til at drive marketenderi udkræves *tilladelse* fra politiet, i København magistraten. Sådantilladelse giver ikke ret til udskænkning af andre stærke drikke end øl af den i § 1, stk. 3, nævnte art. Når behørig kontrol med marketenderiet kan føres og dette i øvrigt opfylder de i denne paragraf fastsatte betingelser, kan tilladelse kun nægtes, når ganske særlige omstændigheder taler mod dens meddelelse.

Marketenderitilladelse giver alene ret til beværtning for de i virksomhederne eller på vedkommende arbejdsplads, såsom et havneområde, beskæftigede personer. *Salg af tobaksvarer* vil alene kunne finde sted til tilfredsstillelse af de pågældendes behov på stedet.

Marketenderitilladelse kan alene gives til en virksomhed eller en flerhed af virksomheder eller, efter aftale med vedkommende virksomhed eller virksomheder, til en sammenslutning af de dér beskæftigede. For så vidt angår arbejdspladser, der ikke er knyttet til bestemte virksomheder, gives tilladelsen til en sammenslutning af de beskæftigede. Til at forestå den daglige drift skal være ansat en til politiet, i København magistraten, anmeldt *marketender*. Det retlige ansvar for marketenderiets tilbørlige drift påhviler såvel marketenderitilladelsens indehaver som marketenderen. Marketenderens løn må hverken helt eller delvis beregnes som en procentdel af omsætningen af stærkt øl. Handelsministeren kan fastsætte nærmere forskrifter med henblik på afgrænsning af de til marketenderiet adgangsberechtigede samt til sikring af og kontrol med, at alene disse beværtet, og at misbrug af tilladelsen ej heller i øvrigt finder sted.

Marketenderier må længst holdes åbne i tiden fra $\frac{1}{2}$ time før arbejdstidens begyndelse til $\frac{1}{2}$ time efter dennes ophør. Politiet kan dog, hvor forholdene taler herfor, tillade, at et marketenderi holdes åbent i indtil $1\frac{1}{2}$ time efter arbejdstidens ophør.

I marketenderier må *ikke udskænkes stærkt øl uden for de i vedkommende virksomhed fastsatte spisetider*. Andre stærke drikke end øl af den i § 1, stk. 3, nævnte art må ikke nydes i marketenderier. Det er forbudt at tilbageholde arbejds løn til

dækning af skyld i marketenderier for stærkt øl. Bestemmelserne i § 32 finder tilsvarende anvendelse på marketenderier.

Såfremt der i et marketenderi jævnlige forekommer drukenskab, eller tilladelsen i øvrigt misbruges, kan den myndighed, der har givet tilladelsen, med godkendelse af handelsministeren fratage marketenderiet retten til at udskænke stærkt øl i en nærmere fastsat tid eller endog, når groft og vedvarende misbrug har fundet sted, inddrage tilladelsen.

Bestyrere af marketenderier må ikke udøve handelsnæring, ligesom der ikke fra lokaler, der er indrettet til marketenderivirksomhed, må drives nogen næring, til hvis udøvelse der kræves næringsbrev. Politiet, i København magistraten, kan dog i overensstemmelse med nærmere derom af handelsministeren fastsatte retningslinjer tillade, at der i marketenderier uden løsning af næringsadkomst på handel forhandles nødvendige *toiletartikler* og lignende. Såfremt der fra de pågældende lokaler fordeles varer i henhold til næringsloven af 28. april 1931 § 10, må der ikke udleveres andre stærke drikke end øl.

Efter marketenderiets lukketid, jfr. stk. 5, må der ikke finde servering sted. Dette gælder dog ikke ved *sammenkomster*, der bekostes af vedkommende virksomhed, samt ved sammenkomster foranstaltet af organisationer af de på virksomheden beskæftigede, i hvilke *udenforstående ikke deltager*. I disse tilfælde skal forudgående *anmeldelse* til politiet finde sted.

Anvendelse af marketenderilokaler efter marketenderiets lukketid til afholdelse af sammenkomster, herunder sluttede selskaber, ved hvilke indbyderen eller deltagerne selv drager omsorg for beværtningen, jfr. bestemmelsen i § 1, stk. 7, kræver tilladelse fra politiet i hvert enkelt tilfælde. Sådant tilladelse kan kun gives, såfremt der i sammenkomsten alene deltager de i vedkommende virksomhed m. v. beskæftigede samt gæster i følge med disse.“

Lovens § 27, stk. 2, fik ved 2. behandling følgende affattelse:

„Næringsdrivende på landet kan kun påbegynde *detailsalg af stærke drikke*, når kommunalbestyrelsen har meddelt *tilladelse* dertil. Kommunalbestyrelsens tilladelse skal være knyttet til et bestemt lokale. Flytning til andet lokale kan alene

finde sted med kommunalbestyrelsens samtykke. Kommunalbestyrelsens tilladelse meddeles uden tidsbegrænsning, medmindre kommunalbestyrelsen som almindelig forskrift måtte have bestemt, at tilladelser kun gives for 8 år ad gangen. Tilladelsen kan begrænses til alene at angå salg af øl og vin eller en af disse varer, men kan i øvrigt ikke begrænses eller betinges.“

Ved en ændring af § 29, stk. 3, ved 2. behandling indførtes ligestilling af mænd og kvinder med hensyn til *unge personers beskæftigelse* ved servering og garderobebetjening.

Lovens § 32 stk. 2, fik følgende affattelse, hvoraf 4. punktum indsattes ved 2. behandling:

„I beværtninger eller gæstgiverier er det *forbudt enhver at skænke eller lade skænke stærke drikke* for personer, der må antages at være *berusede*, og for personer, der ikke er fyldt og heller ikke kan antages at være fyldt 18 år. Politiet kan, når forholdene taler derfor, forbyde beværtere at lade *personer under 18 år* opholde sig som gæster i vedkommende beværtning. Bevillingshaveren er ansvarlig for sine medhjælperes overtrædelse af forskrifterne i dette stykke. Dette gælder dog ikke, såfremt bevillingshaveren godtgør, at han stedse på fyldestgørende måde har påset overholdelsen af forskrifterne, og at det ikke har været ham muligt at hindre den skete overtrædelse. Er den daglige drift overladt en af vedkommende myndighed godkendt bestyrer, gælder bestemmelserne i § 6, stk. 6.“

Ved en ændring af § 33, stk. 5, indføres hjemmel for, at *afholdsrestauranter kan servere let fadøl*.

Ved ændringer ved 2. behandling af § 34, stk. 1-4, gennemførtes en *ajourføring af minimalbødernes størrelse* ved en meget væsentlig forøgelse af disse.

§ 38 fik følgende nye affattelse:

„Der vil ikke kunne nægtes *politiet adgang til de til en beværtning eller et gæstgiveri hørende lokaler eller rum*. Tilsvarende regel gælder, for så vidt angår marketenderier samt de i henhold til § 1, stk. 7, godkendte udlejningsvirksomheder.“

Ekspropriationsbestemmelserne i § 40 slettedes, og som konsekvens ændredes § 39, stk. 1 og 9.

Ved fremsættelsen af lovforslaget henviste *handelsministeren* kort til den debat, der i de to tidligere folketingsår havde været om ændringer i beværterlovgivningen. Ud over de tidligere foreslåede ændringer indeholdt lovforslaget nogle nye ændringer, hvoraf de fleste var en følge af de forhandlinger, der havde været ført mellem handelsministeriet og folketingets udvalg angående beværterloven.

Vedrørende den foreslåede nye regel om udvidet adgang til dispensation fra forbuddet i lovens § 8 mod at have *mere end ét fast forretningssted inden for samme kommune*, en regel, der blev genstand for omfattende debat i folketinget, udtalte ministeren:

„Som bekendt indeholder den gældende lovs § 8 et forbud mod, at beværtere og gæstgivere har mere end ét fast forretningssted inden for samme kommune. Når den lokale bevillingsmyndighed og kommunalbestyrelsen, i København magistraten anbefaler det, kan handelsministeren imidlertid gøre undtagelse fra det omhandlede forbud. Tilsvarende bestemmelse fandtes såvel i beværterloven af 1912 som i 1924-loven, og baggrunden har i det væsentligste været at søge deri, at man — på linje med, hvad der gælder om næringslovens forbud mod, at handlende har flere forretningssteder — ville søge at hindre koncerndannelse. Bestemmelsen er da også hidtil af handelsministeriet praktiseret på en sådan måde, at man som hovedregel kun har meddelt tilladelse for beværtere til at have ét ekstra forretningssted, f. eks. en sommerrestaurant — såsom her i byen Tivolirestauranter — eller til at drive accessorisk beværtning for en forening, en loge eller anden tilsvarende sammenslutning.

Det er imidlertid mit indtryk, at *tiden i nogen grad er løbet fra denne restriktive bestemmelse*, og den foreslåede ændrede affattelse af § 8, stk. 1, skulle søge at bøde herpå. Det må vist erkendes, at der blandt den stedse voksende, udearbejdende del af befolkningen eksisterer *et stort, hidtil utilfredsstillet behov for billige spisesteder*. En vis form for stordrift synes at være den eneste mulighed for at tilvejebringe det økonomiske grundlag for etableringen af lignende billige og hurtigt funktionerende spisesteder som dem, man kender fra vore nabolandes større byer. Jeg vil dog i denne forbindelse understrege, at handelsministeriet nøje vil påse at administrere bestemmelsen med den fornødne hensyntagen til eksisterende, berettigede erhvervsinteresser, ligesom man, selv om det er fundet rigtigt at ophæve kravet om de lokale myndigheders anbefaling som betingelse for en dispensation, vil tage videst muligt hensyn til det lokale selvstyre.“

Ved 1. behandling udtalte *Axel Ivan Pedersen* (S) tilfredshed med, at ministeren havde udvist et dristigt initiativ ved forslaget om ophævelse af forbuddet mod meddelelse af beværterbevilling til en ægtefælle, når den anden ægtefælle i forvejen havde bevilling i samme kommune. Samme dristighed kom til udtryk i forslagets § 8, der åbnede betydelige fremskridt med hensyn til mulighederne for op-

rettelse af billigrestauranter. Han var tilfreds med de nye marketeribestemmelser og fremhævede som det vigtigste nye, at der ikke måtte nydes stærkere drikke end øl, og at der ikke kan tilbageholdes i lønnen til dækning af gæld for stærkt øl. Med hensyn til forslagens § 14, stk. 4, om udelukkelse af beværtere fra bevillingsnævnene var det hans opfattelse, at udvalget i det foregående år havde ønsket denne bestemmelse slettet. På sit partis vegne tilsagde han sit partis støtte til et udvalgsarbejde med henblik på gennemførelse af lovforslaget i det løbende folketingsår.

Vagn Bro (V) var ikke tilfreds med forslaget om, at en beværter ved dispensation kunne få flere udskænkingssteder i samme kommune, idet det ville svække beværterens mulighed for at overholde lovens regler. Han mente, at fordelene ved billigrestauranter kunne opnås ved samarbejde mellem flere bevillingshavere. Forslaget om udelukkelse af beværtere fra bevillingsnævnene fandt han ikke rimeligt, idet beværterne netop havde været værdifulde medlemmer af disse nævn. Han var modstander af forslagens regel om objektivt ansvar for beværterne og anbefalede et af justitsministeriet stillet forslag om en subjektiv ansvarsregel, således at en beværter, der kunne dokumentere, at han har påset overholdelsen af reglerne, ikke vil kunne straffes. Gav i øvrigt udtryk for håb om, at det måtte lykkes at få gennemført en ny beværterlov.

Weikop (KF) kritiserede de nye regler om adgang til opretholdelse af billigrestauranter og ønskede mulighederne for den overhåndtagende handelsomsætning i marketenderier indskrænket. Han tilsluttede sig *Vagn Bros* modstand mod en regel om et objektivt ansvar for beværterne og fandt endelig, at overbevillingsnævnet var overflødigt.

Aage Fogh (RV) udtalte, at hans parti var villigt til at gå langt med hensyn til skærpelse af beværterloven, men til gengæld måtte der ved en ændring af afgiftslovgivningen skabes mulighed for rimelige arbejdsforhold i økonomisk henseende for beværterne.

Niels Andersen (DR) og *Petra Petersen* (DK) ville støtte lovforslaget.

Handelsministeren erklærede sig villig til under udvalgsarbejdet at overveje de rejste spørgsmål.

Af den af udvalget afgivne betænkning fremgår, at der i udvalget opnåedes enighed om væsentlige dele af det fremsatte lovforslag og om ændringsforslag hertil. Herudover stillede et flertal i udvalget (S, RV og DR) ændringsforslag, og der forelå endelig ændringsforslag fra tre mindretal, nemlig venstre og konservative sammen, venstre alene og konservative alene.

I betænkningen gør udvalget følgende bemærkninger vedrørende enkelte af lovforslagets bestemmelser, hvortil der ikke var stillet ændringsforslag:

Ad lovforslagets § 7, stk. 2. Udvalget tillægger den nye regel i lovforslagets § 7, stk. 2, om, at der i købstæder udkræves det lokale bevillingsnævns tilladelse til flytning til andet lokale, væsentlig betydning og finder det ønskeligt, at bestemmelsen administreres på en sådan måde, at hensynet til at undgå sammenklumpning af uheldig art af restaurationer tilgodeses i videst muligt omfang.

Ad § 16. Udvalget betragter det som en selvfølge, at beboerne i den del af en landkommune, der som bymæssigt bebygget har fået godkendt købstadsregler i henhold til beværterloven, ikke har adgang til at deltage i en kommuneafstemning efter lovens § 16.

Ad § 26, stk. 9-10. Handelsministeren har over for udvalget oplyst, at den anvendelse af marketenderiet, der omhandles i disse stykker, ikke kan anses som almindelig marketenderivirksomhed. Det har følgelig ved bestemmelseernes udformning ikke været hensigten i sådanne tilfælde at udelukke udskænkning af andre stærke drikke end øl, jfr. herved bemærkningerne i kommissionsbetænkningen side 121 f.n. Forholdet vil blive omtalt i det cirkulære, der tænkes udsendt i tilslutning til lovens ikrafttræden.

Ad § 30, stk. 4. Udvalget finder anledning til at fremhæve, at den af justitsministeren efter forhandling med handelsministeren truffe beslutning om omgørelse eller stadfæstelse af politiets skøn kan indbringes for domstolene.

Ad § 35, stk. 3, 2. punktum. Udvalget har taget til efterretning, at handelsministeren har udtalt, at der, forinden der træffes afgørelse, vil blive forhandlet med justitsministeren.

De ændringsforslag der var tiltrådt af hele udvalget eller af udvalgets flertal, blev alle vedtaget. Disse ændringsforslags indhold er berørt foran, og vedrørende de vigtigste af dem anføres på grundlag af udvalgets eller flertallets bemærkninger:

Baggrunden for ændringsforslaget til § 1, stk. 3, var, at det over for udvalget var oplyst, at det er teknisk muligt at sikre et bestemt alkoholindhold i cider, hvorfor udvalget har ment at kunne tiltræde, at cider med mindre end $2\frac{1}{4}$ rumprocent alkohol anses for en ikke-stærk drik.

Flertalsændringsforslaget til § 8, stk. 1, tilsigtede, at der i de heromhandlede spisesteder ligesom i marketenderier skal kunne finde udskænkning af øl sted, men ikke vin og spiritus.

Ændringen i § 13, stk. 2, var begrundet i, at udvalget skønnede, at den oprindelige affattelse af bestemmelsen ikke gav bevillingsmyndighederne i større købstæder, og navnlig ikke i København, den fornødne bevægelsesfrihed.

Ændringen i § 14, stk. 4, var begrundet i, at udvalget ikke fandt det rimeligt at udelukke beværtere fra bevillingsnævnene.

De af udvalget tiltrådte nye affattelser af lovens § 20, *litra f* og *e*, begrundedes således:

„En række større kommuner, i særdeleshed Københavns kommune, har efterhånden erhvervet et ikke ubetydeligt antal beboelses- og erhvervsjendomme. Som et naturligt led i disse ejendommers normale drift vil der kunne foregå udlejning af lokaler til beværtningsbrug.

Det forekommer mindre rimeligt, om de lokale bevillingsmyndigheder i sådanne tilfælde skulle afstå deres beføjelser til overbevillingsnævnet.

Hvor derimod den pågældende ejendom udelukkende eller overvejende er indrettet til beværtningsbrug, findes det hensigtsmæssigt at opretholde den efter den hidtidige lov gældende praksis og lade bevillingsmyndigheden tilkomme overbevillingsnævnet.

Findes det i øvrigt, at det omhandlede ejerforhold vil kunne give anledning til interessekonflikter, vil sagen kunne henskydes til overbevillingsnævnet.

De hensyn, der tilsiger en begrænsning af overbevillingsnævnets bevillingsmyndighed vedrørende kommunaltejede ejendomme, gør sig ikke gældende, når staten ejer den pågældende ejendom, i hvilket tilfælde den lokale bevillingsmyndighed næppe bør have indflydelse på spørgsmålet om bevillingsudstedelse.“

Ændringsforslaget til § 24, stk. 1, stillede, fordi udvalget anså det for betænkeligt at slette den hidtidige tilsvarende bestemmelse. Udvalget var opmærksom på, at der for de heromhandlede *pensionatsvirksomheder* var et særligt afgiftsspørgsmål, men mente, at løsningen af dette burde overlades til det særlige udvalg, der var nedsat af folketinget til behandling af lovforslaget om ændringer i lov om afgift af spiritus, vin og øl.

Om ændringsforslaget til § 32, stk. 2, hedder det:

„Udvalget har fundet, at forslagets absolutte regel om bevillingshavernes medansvar for sine medhjælperes overtrædelser i visse tilfælde vil kunne føre til urimelige resultater. Ændringsforslaget tilsiger at fritage bevillingshaveren for dette medansvar, hvis han kan godtgøre, såvel at han stedse på fyldestgørende måde har påset overholdelsen af forskrifterne, som at det ikke har været ham muligt at hindre den skete overtrædelse.“

Ændringsforslagene til § 40 og § 39, stk. 1 og 9, var begrundet i, at de i beværterlovene siden 1912 indeholdte regler om ekspropriation aldrig havde været bragt i anvendelse.

Venstre og konservative stillede sammen ændringsforslag til §§ 8 og 26 og motiverede modstanden mod § 8, stk. 1, 2. punktum, således:

„Mindretallet kan ikke tiltræde de foreslåede nye bestemmelser om udvidet adgang for beværtere til at have mere end ét fast forretningssted i samme kommune og mener det i øvrigt uheldigt og urimeligt, at både meddelelse af tilladelse og eventuel tilbagekaldelse

af en given bevilling udelukkende beror på handelsministerens skøn henholdsvis om behov og om overholdelse af de forudsætninger, hvorunder bevillingen er givet.“

Mindretalsændringsforslaget til § 26, stk. 8, havde til formål både at hindre fordeling af varer, der naturligt falder uden for, hvad der af praktiske grunde bør kunne købes i et marketenderi, og tilvejebringe lige afsætningsrettigheder i marketenderierne.

Venstres ændringsforslag til § 26, stk. 6, tilsigtede udelukkelse af luksusøl fra marketenderier, idet det fandtes ulogisk at forbyde udskænkning af koncentreret alkohol, når man tillader udskænkning af stærkt luksusøl.

De af det konservative folkeparti stillede ændringsforslag til §§ 4, stk. 7, 6, stk. 6, 7, stk. 4, 8, stk. 5, 15, stk. 5, og 20 havde til formål at afskaffe overbevillingsnævnet og motiveredes således:

„På mindretallets foranledning er der tilvejebragt en oversigt over de i overbevillingsnævnet i årene 1956 og 1957 behandlede sager. Det fremgår heraf, at overbevillingsnævnets afgørelser i næsten alle sagerne er i overensstemmelse med de lokale myndigheders indstillinger, og at der i de ganske få tilfælde, i hvilke der er truffet en afgørelse afvigende fra den lokale myndigheds indstilling, har været tale om spørgsmål af underordnet betydning. Mindretallet er af den opfattelse, at der efterhånden på dette område er lagt en fast praksis, som de lokale bevillingsmyndigheder følger, og at der i forbindelse med en overdragelse af overbevillingsnævnets funktioner til handelsministeren kan opnås en tiltrængt forenkling i administrationen af de heromhandlede bestemmelser.“

Ved 2. behandling gennemgik ordførerne for de i udvalget repræsenterede partier deres stilling til lovforslaget og ændringsforslagene. *Petra Petersen* (DK) meddelte, at hendes parti kunne stemme for de ændringsforslag, der var tiltrådt af hele udvalget eller dets flertal.

Uden for ordførernes række havde *Heilesen* (V), *Helga Pedersen* (V) og *Baunsgaard* (RV) ordet, og efter at *handelsministeren* havde besvaret en række spørgsmål, forkastedes mindretalsændringsforslagene, mens udvalgets og udvalgsflertallets ændringsforslag alle vedtoges.

Til 3. behandling stilledes ikke ændringsforslag, og lovforslaget vedtoges enstemmigt med 144 stemmer.

---

89. Lov om bybefolkningens forsyning med mælk og fløde. (Handelsminister *Philip*). [A. sp. 3. C. sp. 337].

FremSAT skriftligt ²/₁₀ (F. sp. 28). 1. beh. ¹⁸/₁₀ (F. sp. 230). Partiernes ordførere: Edel Saunte, Anker Lau, Poul

Claussen, Aage Fogh, Gudrun Bjørner og Petra Petersen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Edel Saunte, Brodthagen, Wiggo Larsen (fra $17/1$ Erhard Jakobsen), Peter Jørgensen, Holger Larsen [formand], Viola Nørløv, Carl Petersen, Aage Fogh (fra $6/11$ Kirsten Gloerfelt-Tarp [næstformand]), Gudrun Bjørner, Anker Lau, Alfred Bøgh, Jens Chr. Christensen, Ejnar Hansen, Søren Jensen, Poul Claussen, Fanger og Gertie Wandel). Betænkning (B. sp. 349) afgivet $19/3$. (Ordfører: Edel Saunte). 2. beh. $26/3$ (F. sp. 3379). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 877) afgivet $24/4$. 3. beh. $13/5$ (F. sp. 4125). *Loven stadfæstet 23. maj 1958.* (Lovt. nr. 145).

Ved loven gennemføres i lidt ændret skikkelse det forslag til lov om bybefolkningens forsyning med mælk og fløde, der første gang fremsattes i folketinget i februar 1956 (årbog 1955-56, side 505), og som genfremsattes i oktober 1956 (årbog 1956-57, side 473).

Loven, der tilsigter en *videreførelse af den stedfundne rationalisering af mælkehandelen*, er i hovedsagen opbygget over det lovudkast, der blev udarbejdet af den af handelsministeren i 1949 nedsatte *mælkekommission*, og som i princippet var udformet på grundlag af den hidtil gældende handelsministerielle bekendtgørelse af 19. august 1940 og den praksis, der siden har udviklet sig.

Det fastslås ved § 1, at loven ligesom den hidtil gældende mælkebekendtgørelse omfatter *handelen med og fordelingen af mælk og fløde i Storkøbenhavn og købstæderne*, men at den herudover åbner mulighed for, at andre kommuner med bymæssig bebyggelse med tilslutning fra vedkommende kommunalbestyrelse kan henføres under dens bestemmelser. Det skal dog ligesom efter de hidtil gældende bestemmelser overlades til de kommunale myndigheder at gennemføre rationaliseringen af mælkehandelen og overvåge de gennemførte ordningers virkemåde.

I § 2 bestemmes, at kommunalbestyrelsen som hidtil skal godkende oprettelse, salg og flytning af mejerier, faste udsalgssteder for mælk og fløde og detailvognsruter.

Bestemmelsen skal sikre, at antallet af disse virksomheder inden for en kommune ikke udvides, uden at kommunalbestyrelsen har haft lejlighed til at tage stilling til, hvorvidt det er hensigtsmæssigt, at antallet udvides.

Det påhviler dog kommunalbestyrelsen at søge opnået de lavest mulige priser.

Ved § 3 opretholdes — omend i en anden formulering end den i de fremsatte lovforslag anvendte — de hidtil gældende bestemmelser angående kommunalbestyrelsernes adgang til med handelsministerens godkendelse under visse forhold at fastsætte særlige bestemmelser angående salg eller fordeling inden for kommunen eller indførsel dertil af *mælkekonserves* og *eksportfløde* eller andre mælke- og flødeprodukter, dog ikke konsum-is.

Ligeledes opretholdes i § 4 pligten for faste udsalgssteder til at *holde åbent alle årets dage* med undtagelse af juledag, nytårsdag og 1. eller 2. påskedag. Kommunalbestyrelsen kan dog meddele tilladelse til lukning på andre dage end de nævnte og til ferielukning.

Ved § 5 opretholdes *det storkøbenhavnske mælkeudvalg*, der nu får 9 medlemmer: 3 for København, 2 for Frederiksberg, 1 for Gentofte og 3 for omegnskommunerne. Herudover åbnes der ved paragraffens 2. stk. også for kommunalbestyrelserne uden for Storkøbenhavn adgang til at nedsætte mælkeudvalg.

I § 6 opretholdes de i § 4 i bekendtgørelsen af 19. august 1940 givne bestemmelser, der tilsigter at forhindre virksomheder, der ikke er indstillet på til stadighed at forsyne byerne med alle mælke- og flødesorter, i lejlighedsvis at søge afsat en del af deres produktion eller udnytte en — f. eks. på grund af gældende prisansættelser — særlig let tilgængelig salgsmulighed for enkelte mælke- eller flødesorter. I paragraffens 2. stk. gives der dog kommunalbestyrelsen adgang til med handelsministerens tilslutning at udfærdige bestemmelser af afvigende eller supplerende karakter.

Reglerne i § 7 om tilbagetagning af mælk og fløde svarer i alt væsentligt til reglerne herom i forannævnte bekendtgø-

relse, idet der dog gøres den tilføjelse, at mælken ved tilbage-tagningen fra detailisterne skal være i brugbar stand og i ubrudt originalemballage.

I § 8 er der i stedet for den i § 5 i den tidligere bekendtgørelse opstillede liste givet en bestemmelse, hvorefter handelsministeren bemyndiges til efter forhandling med indenrigsministeren at fastsætte, hvilke varer der må forhandles fra fast udsalgssted sammen med mælk og fløde.

I § 10 er det i 1. og 2. stk. fastsat, at *kommunalbestyrelsen skal godkende detailpriser og rabatsatser*, dog at der ved ændring af disse påhviler den en pligt til at optage forhandling med mejerierne og mælkehandlernes organisation. Ifølge bestemmelserne i samme paragrafs stk. 3-8 oprettes et *ankenævn*, til hvilket kommunalbestyrelsernes afgørelser med hensyn til godkendelse af priser og rabatsatser kan indankes. Sådant indankning af kommunalbestyrelsens afgørelse har opsættende virkning. Således som bestemmelserne var affattet i det oprindeligt fremsatte lovforslag, var det overladt til domstolene selv at afgøre, hvorvidt de af ankenævnet truffne afgørelser skulle kunne underkastes domstolsprøvelse. Imidlertid er det nu efter en under udvalgsbehandlingen foretaget ændring fastslået, at *ankenævnets afgørelser kan indbringes for domstolene* i lighed med andre forvaltningsdomstolsafgørelser, men en sådan indbringelse har ikke opsættende virkning.

Ved § 11 er det overladt til den enkelte kommunalbestyrelse at afgøre, hvorvidt den vil søge handelsministeren om den bemyndigelse, der ifølge paragraffen vil kunne gives til *koncessionering af handelen med mælk og fløde i vedkommende kommune*. Paragraffen indeholder desuden bestemmelser om det materiale, der skal fremlægges, inden den omhandlede beføjelse kan gives; der udkræves herunder en plan over fordelingen af mejerier, faste udsalgssteder og detailvognsruter, og denne skal være udarbejdet således, at der sikres forbrugerne mælk og fløde til *de lavest mulige priser* og under hensyntagen til, at de opretholdte mejeriers kapacitet søges udnyttet bedst muligt, at der ved placeringen af faste udsalgssteder tilstræbes den bedst mulige forbrugerbetjening og en passende omsætning

for de enkelte udsalgssteder, og at detailvognsruterne fortrinsvis tilrettelægges således, at forsyningen af områder med spredt bebyggelse sikres. Endelig fastsættes det, at indehavere af mejerier, faste udsalgssteder og detailvognsruter, der nedlægges i henhold til en sådan af handelsministeren givet bemyndigelse, har krav på fuldstændig *erstatning* i overensstemmelse med hidtidig praksis.

Ved § 12 sikres de inden for engros- og detailhandelen med mælk og fløde bestående organisationer en vis forhandlingsret, og ved § 13 indsættes i loven den hjemmel til at påbyde *standardisering af mælk og fløde*, som hidtil har måttet søges i vareforsyningsloven.

Loven træder i kraft den 1. oktober 1958, og samtidig ophæves lov nr. 415 af 5. august 1940 om bybefolkningens forsyning med mælk og fløde.

Lovforslaget blev ved 1. *behandling* ligesom i de to foregående folketingsår anbefalet af ordførerne for socialdemokratiet, det radikale venstre og kommunisterne, mens ordførerne for venstre og det konservative folkeparti ligesom tidligere gik imod under henvisning til, at lovforslaget efter deres mening repræsenterede et angreb på næringsfriheden. Også retsforbundets ordfører, *Gudrun Bjørner*, tog afstand fra lovforslaget, men ved 2. *behandling* udtalte hun bl. a. følgende:

„ . . . vi affinder os med vedtagelsen af lovforslaget; det har vi ved regeringsdannelsen lovet at gøre, og det løfte vil vi selvfølgelig holde. Det betyder derimod ikke, at vi er enige med vore regeringspartnere i, at dette er et godt lovforslag, tværtimod, og ligefrem stemme for det behøver vi jo heldigvis heller ikke. Men vedtaget bliver det, og så er det vort håb, at flertallet i de forskellige kommunalbestyrelser ude i landet vil være klogere end flertallet herinde og undlade at benytte sig af retten til at lave mælkeordninger, og vi håber også, at man i Storkøbenhavns område vil administrere loven så liberalt, at ordningen kommer til at skade forbrugerne mindst muligt.“

Ved 2. *behandling* forelå i øvrigt i den af udvalget afgivne betænkning en indstilling om vedtagelse afgivet af et flertal bestående af socialdemokratiets, det radikale venstres og 1 medlem (Jens Chr. Christensen) af venstres udvalgsrepræsentanter, hvorimod et mindretal bestående af det konservative folkepartis og resten af venstres udvalgsmedlemmer stillede et ændringsforslag, der gik ud på følgende helt nye affattelse af lovforslaget:

„§ 1. Lov nr. 415 af 5. august 1940 om bybefolkningens forsyning med mælk og fløde ophæves.

De i Storkøbenhavn, købstæderne og enkelte bymæssige bebyggelser i medfør af nævnte lov nr. 415 af 5. august 1940 truffene foranstaltninger afvikles på grundlag af bestemmelser, der fastsættes af vedkommende kommunalbestyrelse efter forhandling med de interesserede erhverv med gyldighed i en periode af indtil 2 år efter nærværende lovs ikrafttræden. Om de fastsatte overgangsbestemmelser afgives indberetning til det i § 2 omhandlede nævn. Kommunalbestyrelsen påser, at afviklingen finder sted i overensstemmelse med de fastsatte regler.

Når ganske særlige omstændigheder taler derfor, kan handelsministeren efter indstilling fra det i § 2 omhandlede nævn forlænge den i stk. 1 omhandlede frist for gyldighed af overgangsbestemmelser, dog længst indtil udgangen af året 1962.

§ 2. Bestemmelser, der træffes af en kommunalbestyrelse i medfør af denne lov, såvel som ethvert af afviklingen udspringende tvivlsspørgsmål kan indbringes for et af handelsministeren i dette øjemed nedsat nævn.

Det i stk. 1 omhandlede nævn består af en formand, der skal opfylde betingelserne for at kunne beskikkes til højesteretsdommer, og 4 andre medlemmer, hvoraf et medlem skal repræsentere forbrugerne, mens 2 medlemmer udnævnes efter indstilling henholdsvis fra Danske Konsummælkmejeriers Fællesrepræsentation og De danske Handelsforeningers Fællesorganisation.

Nævnet er beføjet til at kræve sig meddelt alle sådanne oplysninger, som findes nødvendige for dets virksomhed, herunder til at kræve indsendt behørigt bekræftede udskrifter af protokol- og regnskabsmateriale, og at indkalde personer til mundtlig forklaring.

Nævnet har efter forhandling med handelsministeren adgang til at antage medhjælp i det omfang, det skønnes fornødent. Udgifterne ved nævnets virksomhed afholdes af statskassen.

Nævnets forretningsorden fastsættes af handelsministeren.

Nævnet kan på begæring bestemme, at afgørelsen i en for dette indanket sag skal have opsættende virkning.

Nævnets afgørelser kan indbringes for handelsministeren.

§ 3. Overtrædelse af bestemmelserne i denne lov og de i medfør af denne truffene foranstaltninger straffes med bøder, for så vidt højere straf ikke i medfør af anden lovgivning er forskyldt. Bøderne tilfalder statskassen.

Sager vedrørende overtrædelse af denne lov behandles som politisager.

§ 4. Denne lov træder i kraft 3 måneder efter stadfæstelsen.“

Mindretallet fremhævede i betænkningen, at man ved vedtagelsen af dette ændringsforslag — foruden hovedformålet: en afvikling af de bestående mælkeordninger — ville opnå, at de hidtil

gældende bestemmelser om, hvilke varer der må forhandles sammen med mælk og fløde, ville bortfalde samtidig med den på grundlag af den tidligere lov udstedte bekendtgørelse nr. 443 af 19. august 1940, hvorefter dette varesortiment principielt ville være frit.

Efter at dette ændringsforslag var blevet forkastet, vedtoges nogle af handelsministeren stillede og af flertallet tiltrådte ændringsforslag, der i hovedsagen var af udfyldende eller tydeliggørende karakter.

Lovforslaget vedtoges ved 3. *behandling* med 82 stemmer (S, RV, DK og Jens Chr. Christensen [V]) mod 58, mens 14 medlemmer (herunder retsforbundets) undlod at stemme.

---

90. Lov om egnsudvikling. (Handelsminister *Philip*). [A. sp. 2273. C. sp. 1073].

Fremsat skriftligt $2\frac{1}{5}$ (F. sp. 4386). 1. beh. $2\frac{3}{5}$ (F. sp. 4636). Partiernes ordførere: Peter Nielsen, Lorentzen, Fanger, A. C. Normann, Helge Madsen og Alfred Jensen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Peter Nielsen, Einer-Jensen [formand], Lund Jensen, Th. Mikkelsen, Poul Nilsson, Hans Rasmussen, Peter Ravn, A. C. Normann [næstformand], Helge Madsen, Lorentzen, Damsgaard, Ejnar Hansen, Skov Jørgensen, Sønderup [fra $2\frac{7}{5}$ Foged], Fanger, Ole Bjørn Kraft og H. C. Toft). Betænkning (B. sp. 1265) afgivet $2\frac{9}{5}$. (Ordfører: Peter Nielsen). 2. beh. $\frac{2}{6}$ (F. sp. 5142). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 1283) afgivet $\frac{2}{6}$. 3. beh. $\frac{4}{6}$ (F. sp. 5290). *Loven stadfæstet 16. juni 1958.* (Lovt. nr. 211).

Ved loven skabes der mulighed for ved ydelse af bistand i form af teknisk og økonomisk rådgivning ved udarbejdelse af projekter og senere ved hjælp til finansieringen af projekternes gennemførelse at *ophjælpe produktiv beskæftigelse* i sådanne områder af landet, som med hensyn til industriel udvikling står tilbage for det øvrige land, eller som er ramt af særlige økonomiske vanskeligheder.

Til løsning af disse opgaver nedsættes ifølge § 2 et *egnsudviklingsråd* bestående af 3 medlemmer med økonomisk, teknisk og administrativ indsigt. Til støtte for rådet i dets

arbejde udpeges af handelsministeren repræsentanter for Dansk Arbejdsgiverforening, De samvirkende Fagforbund, Akademiet for de tekniske Videnskaber og Landsforeningen „Dansk Arbejde“.

Egnsudviklingsrådet kan ifølge § 3, når det bliver anmodet herom, yde den forannævnte tekniske og økonomiske rådgivning ved udarbejdelse af projekter, som må antages at have væsentlig betydning for den erhvervsmæssige udvikling i et af de forannævnte områder. Rådet skal herunder have opmærksomheden henvendt på, om der måtte foreligge eller fremkomme forslag til gennemførelse af større projekter, som må antages at kunne virke fremmende på den erhvervsmæssige udvikling i de pågældende områder, og dersom det finder et projekt teknisk og økonomisk forsvarligt, kan det, såfremt de til projektets gennemførelse fornødne midler ikke kan tilvejebringes uden statens støtte, afgive indstilling om ydelse af støtte fra statskassen i form af lån eller garantier for lån, idet det dog forudsættes, at det normale vil være garantiordninger for lån, der er optaget i de sædvanlige pengeinstitutter eller hos andre långivere.

Det er ifølge § 4 en forudsætning for ydelse af garanti for lån optaget til etablering af nye fabrikker, til udvidelse af bestående fabrikker og til anskaffelse af maskiner i egne fabriksbygninger, at der forud for det statsgaranterede lån optages størst mulige normale prioritetslån. Garantien kan ikke overstige 90 pct. af anlægsomkostningerne med fradrag af de i anledning af foranstaltningens gennemførelse optagne ikke garanterede lån, og den skal være afviklet over højst 15 år.

For lån, der er ydet til anskaffelse af maskiner til opstilling i lejede lokaler, kan der ifølge § 5 ydes garanti for indtil halvdelen af det til enhver tid skyldige beløb, dog ikke over 45 pct. af maskinernes anskaffelseessum, og garantien skal være afviklet i løbet af højst 10 år.

Under særlige omstændigheder kan der ifølge § 6 af statskassen ydes lån i stedet for garantier. Lånene ydes inden for de samme grænser som fastsat for afgivelse af garantier; de vil kunne ydes afdragsfrie i de første 2 år, og de forrentes med en

af handelsministeren efter forhandling med finansministeren fastsat rente.

For lån garanteret eller ydet af statskassen stilles der ifølge § 7 sikkerhed i form af pant i fast ejendom eller maskiner, og ifølge § 8 er låntagerne, så længe statsgaranti eller statslån i ejendom eller maskiner løber, i overensstemmelse med hidtidig praksis underkastet et vist regnskabsmæssigt og teknisk tilsyn.

De beløb, inden for hvilke der vil kunne ydes lån eller garanti for lån, fastsættes ifølge § 10 ved de årlige finanslove.

Loven, der ikke gælder for Grønland, optages til revision inden udløbet af folketingsåret 1961-62.

Om baggrunden for lovforslagets fremsættelse oplystes følgende i de *bemærkninger*, der ledsagede lovforslaget ved fremsættelsen:

„Den industrielle udvikling her i landet har hidtil i overvejende grad fundet sted i de større byer og fortrinsvis i den østlige del af landet. Forskellige områder af landet står som følge heraf i dag tilbage for det øvrige land i industriel udvikling. Dette har medført en udvikling i beskæftigelsesforholdene, hvorved der er opstået *stor forskel med hensyn til arbejdsløshedens geografiske og faglige fordeling*, en skævhed, der vanskeligt har kunnet imødegås ved flytninger på grund af de herskende boligforhold. Regeringen har allerede ved sin tiltræden haft opmærksomheden henvendt på disse forhold.

Efter beslutning i regeringen nedsatte arbejdsministeren derfor i november måned 1957 et særligt *udvalg til fremme af produktiv beskæftigelse i provinsen*. Udvalget har gjort et betydeligt arbejde med undersøgelse af problemerne, og det må forventes, at der fra udvalgets side i løbet af kort tid vil fremkomme værdifulde forslag, som vil kunne koordineres med nærværende forslag.

I den senere tid er der blandt erhvervsdrivende, organisationer og kommuner i disse områder opstået et værdifuldt initiativ til at søge den industrielle udvikling fremmet. For Vestjyllands vedkommende har dette givet sig udslag i oprettelse af *Vestjysk Udviklingsråd* og for Sønderjyllands vedkommende i oprettelsen af *Sønderjyllands Erhvervsråd*, ligesom et tilsvarende initiativ er taget for *Nordjyllands* vedkommende. Også i andre egne af landet foreligger problemer af tilsvarende karakter.

Ud fra de almindelige samfundsøkonomiske interesser, der knytter sig til en yderligere industriel udbygning til fremme af produktiv beskæftigelse og til styrkelse af Danmarks erhvervs-mæssige stilling inden for kommende markedsområder, finder regeringen

imidlertid allerede nu at burde fremsætte nærværende lovforslag, således at det initiativ, der udfoldes med henblik på gennemførelse af projekter, der har væsentlig betydning for den erhvervsmæssige udvikling inden for de omhandlede områder, ikke hæmmes på grund af svigtende tekniske og økonomiske forudsætninger. Regeringen går ud fra, at erhvervslivet, herunder pengeinstitutterne og de lokale myndigheder, ad såvel kendte som nye veje vil bidrage til disse opgavers løsning, men regeringen finder i overensstemmelse med sin oprindelige programerklæring, at staten bør kunne træde til med råd og vejledning, hvor det måtte være nødvendigt, og med finansiell bistand, hvor de pågældende erhvervsvirksomheder måtte ønske dette.“

Lovforslaget stødte i folketinget på stærk modstand fra venstre og det konservative folkeparti, hvis ordførere, *Lorentzen* og *Fanger*, allerede ved 1. behandling afviste enhver medvirken til forslaget gennemførelse. De to partier opretholdt under udvalgsbehandlingen af lovforslaget deres modstand imod dette, og i den af udvalget afgivne *betænkning* fremsatte deres repræsentanter i udvalget følgende mindretalsudtalelse:

„Såfremt lovforslaget i første række skal tjene til fremme af beskæftigelse af ufaglærte arbejdere, finder mindretallet, at der allerede eksisterer love, der på en langt hurtigere og mere effektiv måde kan bidrage hertil. I denne forbindelse skal mindretallet pege på landvindingsloven, vejlovene samt grundforbedringsloven.

Er det foranstaltninger til fremme af produktionen i industri-fattige egne, der er lovforslagets hovedformål, kan mindretallet bifalde dette formål, men ikke de dertil sigtende foranstaltninger.

Mindretallet finder, at det er af allerstørste betydning for en industriel produktion, at veje, havne, postvæsen, telegrafvæsen får en central plads i billedet.

Mindretallet skal i øvrigt henvise til, at der i den bestående lovgivning er hjemmel til, at staten medvirker ved etablering af industri og håndværk, og at det næppe vil være uforsvarligt, om staten fortrinsvis placerer denne finansiering i de egne, der er fattige på industri.

Som lovforslaget er udformet, må mindretallet fastholde den stilling, vore partier indtog ved lovforslagets 1. behandling, og derunder navnlig fremhæve, at en statsfinansiering af betydeligt omfang og på grundlag af en statsprojektering indeholder mulighed for mange alvorlige fejlkilder.“

Lovforslaget, der bortset fra indsættelse af en revisionsbestemmelse kun undergik ubetydelige ændringer under udvalgsarbejdet, vedtoges ved 3. behandling med 85 stemmer mod 56 (V og KF), mens 1 grønlandsk medlem undlod at stemme.

---

91. Lov om tekniske skoler, teknika og teknologiske institutter. (Handelsminister *Philip*). [A. sp. 1201. C. sp. 361].

Fremsat skriftligt $\frac{7}{2}$ (F. sp. 2462). 1. beh. $\frac{14}{2}$ (F. sp. 2684). Partiernes ordførere: Peter Jørgensen, Kryger, Weikop, A. C. Normann (ved 1. beh. Helge Larsen), Gøting og Ragnhild Andersen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Peter Jørgensen, Andreas Hansen, Per Hækkerup [formand], Lund Jensen, Kolbjørn, Peter Kristensen (Ålborg), Hans Rasmussen, A. C. Normann [næstformand], Gøting, Kryger, N. Chr. Christensen, Gideon, Kr. Juul, Axel Kristensen, Weikop, Adolph Sørensen og H. K. Sørensen). Betænkning (B. sp. 891) afgivet $\frac{25}{4}$. (Ordfører: Peter Jørgensen). 2. beh. $\frac{20}{5}$ (F. sp. 4344). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. 3. beh. $\frac{23}{5}$ (F. sp. 4633). *Loven stadfæstet 7. juni 1958.* (Lovt. nr. 197).

Om baggrunden for loven fremgår af ministerens fremsættelse og de lovforslaget ledsagende bemærkninger bl. a. følgende:

De *tekniske undervisningsvirksomheder* er oprettet af håndværket og industrien som *selvstyrende private institutioner*, der har deres eget økonomiske ansvar for virksomhedernes drift. Det offentliges indflydelse på dette undervisningsområde er indskrænket til et tilsyn med undervisningen. Dette tilsyn begyndte allerede i 1916 og er siden blevet fortsat og udbygget. Tilsynet er henlagt til direktøren for tilsynet med den tekniske undervisning samt til et skoleråd. I dette er alle de i undervisningen interesserede organisationer repræsenteret. Gennem tilskud til skolerne har det offentlige bidraget til disses drift. *Statens tilskud* ydes på grundlag af anmærkninger til nogle ældre finanslove samt i henhold til den praksis, der senere har udviklet sig. *Kommunernes støtte* til skolerne er ydet efter aftale mellem de enkelte skoler og den kommune, hvor skolen er beliggende, og har for de fleste skolars vedkommende andraget halvdelen af statens driftstilskud.

Både fagligt og økonomisk har det været af stor betydning, at de tekniske skoler har kunnet udvikle sig under egen ledelse og i nært samarbejde med håndværk og industri. Det foresloges derfor, at dette system opretholdes, og at samarbejdet med erhvervene udbygges yderligere, ved at der nedsættes særlige tilsynsråd for teknika og for de teknologiske institutter. Det eksisterende skoleråd bevares.

Efter den nye lov vil ledelsen af de *tekniske skoler* fortsat være ansvarlig for skolernes drift og økonomi. De ændrede tilskudsregler tilstræber alene at yde skolerne delvis dækning for de yderligere udgifter, der er pålagt skolerne. Den stødfundne udvikling har gjort det nødvendigt, at der nu *i langt højere grad* er knyttet *en fast lærer-*

stab til skolerne. For skolernes økonomi betyder dette en *merudgift* på mellem 2 og 3 mill. kr., og det er ud fra en samfundsmæssig betragtning fundet rimeligt, at staten bidrager til dækning af denne merudgift ved forøgede tilskud. *Den nye lærlingelov* har ligeledes nødvendiggjort ændringer af undervisningen, og også dette vil medføre *betydelige stigninger i skolernes udgifter*, som det ligeledes vil være rimeligt at søge dækket ved større statstilskud.

Handelsministeren kom i sin fremsættelse nærmere ind på *den nye lærlingelovs bestemmelser*. Det er i denne bestemt, at *alle lærlinge* skal modtage *teoretisk undervisning* i det fag, de oplæres i; det kan bestemmes, at *teoretisk undervisning* skal gives *i klasser for de enkelte fag og for lærlinge på samme uddannelsesstrin*. Det er yderligere bestemt, at den *teoretiske lærlingeundervisning*, der hidtil hovedsagelig er givet efter arbejdstidens ophør, inden otte år skal omlægges til *dagskoleundervisning*. Endelig fastsætter lærlingeloven, at der ved de tekniske skoler kan gives *praktisk værkstedsundervisning* enten i form af *forskoler*, hvor lærlinge får undervisning i fagenes grundprincipper, eller på *værkstedsskoler* som supplement til mesterlæren. Sådanne forskoler er allerede med stort held blevet gennemført i enkelte tilfælde, og det er sandsynligt, at denne undervisningsform vil blive gjort obligatorisk inden for en lang række fag.

I henhold til disse bestemmelser er den *teoretiske undervisning* for lærlingene inden for *smede- og maskinarbejderfaget og beslægtede fag*, i alt omfattende ca. 20 000 lærlinge, blevet omlagt til *fagklasseundervisning*. Denne omlægning har medført, at undervisningen, der inden for disse fag hidtil er givet på ca. 340 tekniske skoler, har måttet henlægges til ca. 30 dagskoler og et lignende antal aftenskoler, og *elektrikerfaget* har for ganske nylig truffet bestemmelse om en *lignende centralisering* af undervisningen inden for dette fag, hvilket vil medføre, at undervisningen her bliver givet som dagkursus på 12 skoler.

Til belysning af de tekniske skolars og teknikas økonomiske forhold er i lovforslagets bemærkninger optrykt skolernes samlede driftsregnskaber for to finansår.

For så vidt angår de *teknologiske institutter*, der foruden undervisningsvirksomhed også yder erhvervene betydelig støtte ved konsulentvirksomhed, er der foreslået nogle mindre væsentlige ændringer af statens tilskud.

I sin fremsættelse omtalte ministeren også *forholdet mellem folkeskolen og de tekniske skoler*. Det siges her bl. a.:

„Undervisningen på de tekniske skoler — og det gælder især lærlingeundervisningen — søges i overvejende grad af elever, der kommer direkte fra folkeskolen. Det er kun meget lidt tid, man på undervisningsplanerne kan afsætte til andre fag end teknisk undervisning, og *fra de tekniske skolars side* er man derfor meget *interesseret i, at eleverne — foruden at have de nødvendige kundskaber i dansk og*

regning — på forhånd bibringes en mere positiv indstilling over for de tekniske fag. For at få gennemført en sådan positiv indstilling til den tekniske undervisning har vi fra *handelsministeriet* søgt et *samarbejde med undervisningsministeriet*, og jeg anser det for meget ønskeligt, at dette samarbejde kan videreføres, hvad der sikkert vil blive til gavn for begge parter. Efter lovforslagets § 6 skal handelsministeren vælge to repræsentanter til skolerådet. For at sikre samarbejdet med folkeskolen er det hensigten, at den ene af ministeriets repræsentanter skal være i besiddelse af kendskab til skolevæsen og pædagogik.“

Ministeren henstillede, at lovforslaget under hensyn til skolernes betydelige økonomiske vanskeligheder måtte få en velvillig og hurtig behandling i tinget.

Om lovens indhold anføres følgende:

§ 1 angiver *betingelserne for tekniske skoler og fagskoler for at opnå statstilskud*. Betingelserne, der hovedsageligt omhandler *det stedlige behov for undervisning, undervisningens indhold, skolens ledelse og økonomiske grundlag og skolens vedtægter*, er i overensstemmelse med *gældende praksis*.

§ 2 indeholder hjemmelen for ved de tekniske skoler at oprette *teknika* til uddannelse af ingeniører. Det bestemmes endvidere, at der ved sådanne skoler med teknikum skal ned sættes et *udvalg til behandling af alle spørgsmål, der særligt vedrører undervisningen på teknikum*. Udvalget skal bestå af mindst én *erhvervsrepræsentant* for hvert af de tekniske områder, inden for hvilke det pågældende teknikum giver undervisning, dog mindst 3 medlemmer, der i givet fald kan vælges uden for bestyrelsens kreds. Udvalgets sammensætning skal godkendes af handelsministeren.

Oprettelsen af sådanne udvalg tilsigter, ligesom det i § 7 omhandlede tilsynsråd, at sikre kontakten mellem *teknika* og de interesserede erhvervskredse og at skabe så gode vilkår som muligt for denne ingeniøruddannelse.

De i § 3 angivne *betingelser for at opnå statstilskud til teknologiske institutter* er i overensstemmelse med *gældende praksis*.

§ 4 omhandler *tilsynet med de godkendte tekniske skoler, teknika, fagskoler og teknologiske institutter*, der varetages af direktøren for tilsynet med den tekniske undervisning.

Ved paragraffen opretholdes en *konsulentinstitution*, der kan virke som bindeled mellem skolerne og de enkelte fag.

Ifølge § 6 nedsætter handelsministeren et *skoleråd* for de tekniske skoler med direktøren som formand og i øvrigt bestående af 13 medlemmer, hvoraf 2 udpeges af handelsministeren, 3 af Håndværksrådet, 2 af Industrirådet, 2 af De samvirkende Fagforbund i Danmark, 2 af Teknisk Skoleforening, 1 af Dansk Teknisk Lærerforening og 1 af de teknologiske institutter i forening.

Repræsentanterne for Industrirådet udpeges efter forhandling med Dansk Arbejdsgiverforening.

Valgene gælder for 4 år. Genvalg kan finde sted.

I forhold til det hidtidige skoleråd er medlemstallet nedsat for at skabe mulighed for større effektivitet.

Bestemmelsen underkastedes under folketingets behandling enkelte ændringer, hvorved bl. a. antallet af Håndværksrådets repræsentanter udvidedes fra 2 til 3.

Ifølge § 7 nedsætter handelsministeren et *tilsynsråd for teknika* med direktøren som formand og i øvrigt bestående af 8 medlemmer, hvoraf 1 udpeges af handelsministeren, 3 af Industrirådet, repræsenterende henholdsvis elektro-, maskin- og skibsbygningsindustrien, 1 af Ingeniør-Sammenslutningen, 2 af Håndværksrådet, repræsenterende bygge- og anlægsvirksomhed, og 1 af teknika i forening.

Under behandlingen i folketinget indsattes bestemmelsen om, at Ingeniør-Sammenslutningen skal udpege 1 medlem. Der henvises i øvrigt til det om § 2 anførte.

Ifølge § 8 nedsætter handelsministeren et *tilsynsråd for de teknologiske institutter* med direktøren som formand og i øvrigt bestående af 11 medlemmer, hvoraf 1 udpeges af handelsministeren, 2 af Håndværksrådet, 2 af Industrirådet, 1 af De samvirkende Fagforbund i Danmark, 1 af Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, 1 af Fællesrepræsentationen for danske Arbejdsleder- og tekniske Funktionærforeninger, 1 af Teknisk Skoleforening, 1 af statens materialprøveråd og 1 af Akademiet for de tekniske Videnskaber.

Mens tilsynet med den videregående *værkstedsundervisning for mestre og svende* hidtil har henhørt under *staten*, har tilsynet med *konsultations- og forsøgsvirksomheden* været ført af et af *Håndværksrådet* nedsat tilsynsråd.

Det har imidlertid været følt som et savn, at koordineringen af konsultations- og forsøgsvirksomhed med institutternes almindelige undervisningsvirksomhed var unddraget statens tilsyn. Der har derfor været ført forhandlinger med *Håndværksrådet* om muligheden af en tilbageførelse heraf til statens tilsyn, og *Håndværksrådet* har erklæret sig enig i, at dette sker.

Efter bestemmelsen i § 8 omfatter *statens tilsyn herefter alle områder inden for de teknologiske institutters virksomhed, såvel undervisningsvirksomheden som konsultations- og forsøgsvirksomheden.*

Ifølge § 9 nedsættes der en *eksamenskommission* med direktøren som formand.

De gældende regler om eksamensordningen ved de statsunderstøttede tekniske skoler, som findes i bekendtgørelse nr. 397, af 21. december 1933, må efter gennemførelsen af nærværende lov eventuelt underkastes en revision.

De af loven omfattede undervisningsvirksomheder er ifølge § 11 *pligtige at følge de bestemmelser om adgangsbetingelser, undervisningsplaner og eksamensordninger*, som måtte blive udfærdiget af handelsministeren, samt i øvrigt de dem af handelsministeren eller direktøren *i medfør af loven eller de i henhold til denne udfærdigede bestemmelser givne påbud og anvisninger*. I tilfælde, hvor sådanne påbud eller anvisninger tilsidesættes, eller hvor betingelserne for at opnå statstilskud ikke mere er til stede, kan handelsministeren efter samråd med direktøren *tilbageholde udbetalingen af statstilskud*, eventuelt *tilbagekalde* den vedkommende undervisningsvirksomhed meddelte *godkendelse*.

Bestemmelsen svarer i alt væsentligt til den hidtidige lovs regler.

Det var overvejet at optage de nærmere regler for *driftstilskuddenes størrelse og beregning* i selve loven. Under hensyn

til, at der jævnlig må foretages ændringer i sådanne bestemmelser som følge af udviklingen i undervisningen, er det imidlertid fundet mest hensigtsmæssigt, at tilskudsbestemmelserne udfærdiges som *bekendtgørelser efter forhandling med finansministeren og godkendelse af finansudvalget*. Hjemmelen hertil findes i lovens § 12.

Idet der om de nærmere tilskudsbestemmelser må henvises til lovforslagets fyldige bemærkninger og til de som bilag til lovforslaget optrykte udkast til bekendtgørelser herom, skal her alene anføres følgende:

Det er i de nævnte bilag foreslået, at der fortsat ydes de tekniske skoler et statstilskud på 50 pct., af udgifterne til lærerlønninger, lokaler og undervisningsmidler dog således, at beregningen af statens tilskud foretages på grundlag af skolernes udgifter i det år, tilskuddene ydes. Der foreslås endvidere særlige tilskud til værkstedsundervisning og anden særlig bekostelig undervisning. For undervisning på teknika er det foreslået, at der ydes et særligt tilskud svarende til 20 pct. af lærerlønningerne.

Over for det efter 1. behandling nedsatte udvalg erklærede ministeren sig ifølge den af udvalget afgivne betænkning indforstået med, at *tilskudsprocenten* i de bekendtgørelser, der udstedes i forbindelse med loven, forhøjes til 60, og at der *herudover* ydes et særligt statstilskud på 10 pct. af udgifterne til lønninger til de ved teknika ansatte lærere.

I § 13 bestemmes:

„I henhold til bevillinger på de årlige finanslove yder staten:

- a. dækning af udgifterne ved uddannelse af lærere ved tekniske skoler, teknika, fagskoler og teknologiske institutter på kursus, som tilrettelægges eller godkendes af direktøren for tilsynet,
- b. tilskud til læreres deltagelse i de under a. nævnte lærerkursus,
- c. tilskud til uformuende elevers uddannelse ved videregående undervisningsvirksomheder,

- d. tilskud til udgifterne til lærlinges befordring i forbindelse med deres deltagelse i undervisningen på tekniske skoler eller fagskoler,
- e. tilskud til udgifterne ved lærlinges ophold på centralskoler med skolehjem eller kollegier,
- f. tilskud til driften af skolehjem og kollegier for elever på tekniske skoler, teknika, fagskoler og teknologiske institutter.

De nærmere regler om fordelingen af de bevilgede beløb fastsættes af handelsministeren efter indstilling af direktøren. Efter forhandling med finansministeren kan handelsministeren derhos bestemme, at også andre uddannelsessøgende end lærlinge skal kunne få del i de under d. og e. foran nævnte bevillinger.“

§ 14 fik i sin endelige skikkelse følgende ordlyd:

„Efter regler, der fastsættes af handelsministeren efter forhandling med finansministeren og godkendelse af finansudvalget, kan der af staten ydes afdragsfrie lån til:

- a. opførelse, ombygning eller køb af bygninger for tekniske skoler, teknika, fagskoler samt teknologiske institutter,
- b. indretning af særlige lokaler til varig brug for teknisk undervisning i kommuneskoler eller andre offentlige bygninger samt til indretning af lokaler til sådan undervisning i andre lejede lokaler og
- c. anskaffelse af udstyr og installationer i fagklasser og laboratorier m. v.

Lånene, der til de under a. nævnte formål er rentebærende, men som i øvrigt er rentefrie, bevilges på de årlige finanslove.

Finansministeren bemyndiges til at udstede statsobligationer til fremskaffelse af de fornødne midler til gennemførelse af de i stk. 1 omhandlede formål.“

Ifølge § 16 må *betegnelsen teknikum (teknika)* eller ord sammensætninger, hvori disse betegnelser indgår, kun anvendes af de af handelsministeren i medfør af denne lov godkendte skoleafdelinger. Dimittender fra teknika er eneberettigede til at anvende de *betegnelser for gennemgået undervisning*, som måtte blive fastsat ved kongelig anordning.

§ 17 sikrer, at de tekniske skoler og fagskoler, der ved lovens ikrafttræden er i enkeltmandseje, men som forinden lovens ikrafttræden er godkendt som berettigede til at oppebære statstilskud, og som i øvrigt opfylder betingelserne i § 1, bevarer deres ret til statstilskud, så længe de ejes af de nuværende ejere.

Ved § 18 får tilskudsbestemmelserne i §§ 12-14 virkning fra 1. april 1958. For Grønlands og Færøernes vedkommende fastsættes tidspunktet for lovens ikrafttræden ved kgl. anordning, hvorved tillige kan fastsættes sådanne afvigelser fra lovens bestemmelser, som forholdene måtte tilsige. Lov nr. 231 af 28. juli 1916 om tilsyn med den tekniske undervisning for håndværkere og industridrivende ophæves.

Under behandlingen i folketinget mødte lovforslaget velvilje fra alle sider, idet alle fandt, at det var et nødvendigt led i den udvikling, der foregik.

Peter Jørgensen (S) fremhævede ved 1. behandling som det centrale og altoverskyggende problem spørgsmålet om skolernes økonomi. Han var tilfreds med, at tilskuddene fremtidig skulle fastsættes på basis af skolens budget for det pågældende finansår, og havde bemærket de foreslåede forhøjelser. Han kunne tiltræde tanken om rentebærende adragsfri lån til nybygning og ombygning — dog med nogen betænkelighed — for så vidt angik udstyr og installationer. Det foreslåede kunne dog ikke løse skolernes forestående økonomiske problem. Skolerne måtte fremdeles skaffe betydelige beløb bl. a. hos kommunerne. Hvad teknika angik mødte man stigende modstand hos de kommuner, hvor de var placeret, mod at afholde disse udgifter. Den tanke havde derfor været nærliggende at gøre teknika til statsskoler. Han henstillede til kommunerne at tage hele problemet op til debat og opfordrede endvidere erhvervslivet til at yde støtte til de tekniske skoler.

Kryger (V) opridsede den skete udvikling og kunne i øvrigt godkende lovforslagets princip, selv om han ønskede visse ændringer bl. a. med hensyn til Håndværksrådets repræsentation i skoleråd og tilsynsråd. Han understregede i øvrigt, at man også måtte se på økonomien, og var i denne forbindelse ikke sikker på, at det var en fornuftig fremgangsmåde at basere tilskuddene på skolernes budgetlægning.

Weikop (KF) fandt, at det var på høje tid, lovforslaget fremkom. Det fjernede imidlertid ikke den økonomiske usikkerhed omkring den tekniske uddannelse, og det havde været bedre, om tilskuddenes procentsatser — i hvert fald visse minimumssatser — havde været angivet i selve loven. Også han havde en fornemmelse af, at kom-

munerne ville være noget utilbøjelige til at yde bidrag til teknika, og han ville ikke finde det helt urimeligt, om staten skulle dække samtlige lønninger ved teknika. At skolerne nu ville få tilskud på grundlag af deres budget i stedet for deres regnskab, ville betyde bedre likviditet, og han nærrede ingen mistillid til denne ordning.

Helge Larsen (RV), som ved 1. behandling talte på A. C. Normanns vegne, så med glæde, at ministeren havde taget initiativ til denne betydelige tekniske landvinding. Han fremhævede som noget betydningsfuldt, at de børn, som alene gennemgik folkeskolens almindelige undervisning, fik en naturlig mulighed og *tilskyndelse til en videregående teknisk og faglig uddannelse*, et spørgsmål, som også var fremført af andre ordførere.

Gøting (DR) kunne tilsige sit partis støtte til lovforslaget. Han påpegede *de små tekniske skolars* betydning og advarede imod, at centraliseringen greb for meget ind i disses forhold. Han fremhævede det principielt ønskelige i, at de, der direkte havde fordel af uddannelsen på teknika, betalte en større del deraf, og fandt, at der måtte være basis for en *forhøjelse* af skolepengene.

Ragnhild Andersen (DK) hilste med tilfredshed lovforslaget, som hun dog fandt *utilstrækkeligt* til løsning af de økonomiske vanskeligheder, ikke mindst for *teknika*. Hun ville i øvrigt have fundet det rigtigt at udskille disse som selvstændige læreanstalter.

Uden for ordførernes kreds slog *Peter Kristensen* (Ålborg) (S) til lyd for at oprette et *teknikum i Ålborg* bl. a. under hensyn til det alvorlige arbejdsløshedsproblem, ligesom også Nordjyllands betydelige maskinindustri talte for at placere et maskinteknikum i denne landsdel.

Handelsministeren kom i sit svar bl. a. ind på spørgsmålet om *teknikas særlige finansieringsproblemer*, som han håbede kunne løses inden for en overskuelig tid. En *forhøjelse af skolepengene* kunne han *ikke anbefale*, idet man måtte stræbe efter at gøre undervisningen så billig som muligt. Hvad *kommunernes deltagelse i udgifterne* angik var der forhandlinger i gang med de forskellige kommunegrupper. Tiden var *ikke* inde til at gøre *teknika til statsskoler*. Teknikas tilknytning til de tekniske skoler havde vist sig så værdifuld, at denne organisationsform burde opretholdes. Ministeren var i øvrigt villig til at drøfte de rejste spørgsmål i et udvalg. Hvad angik placeringen af et nyt maskinteknikum, var drøftelserne af dette spørgsmål endnu ikke afsluttet.

Ved de i udvalgets *betænkning* stillede *ændringsforslag* blev *Håndværksrådets* repræsentation i skolerådet udvidet fra 2 til 3 medlemmer, og det fastsattes, at repræsentanterne for Håndværksrådet ikke udpeges efter forhandling med Dansk Arbejdsgiverforening. *Ingeniør-Sammenslutningen* fik ret til at udpege et medlem til tilsynsrådet for teknika, og der blev foreslået en ny formulering af § 14, hvorved der sikredes *ændrede regler for ydelse af lån af staten til bygninger og*

udstyr m. v. til de tekniske skoler, teknika og de teknologiske institutter.

Ændringsforslagene vedtoges ved 2. behandling.

Ved 3. *behandling* vedtoges lovforslaget enstemmigt.

---

92. Lov om forlængelse af lov om statens materialprøveråd. (Handelsminister *Philip*). [A. sp. 159. C. sp. 131].

Fremsat skriftligt ²⁴/₁₀ (F. sp. 303). 1. beh. ³⁰/₁₀ (F. sp. 407). Partiernes ordførere: Mørk, Ejner Kristensen, H. K. Sørensen, Baunsgaard, Niels Andersen og Alfred Jensen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Mørk, Dupont, Heising, Lund Jensen [formand], Wiggo Larsen, Waldemar Laursen, Ravn, Baunsgaard [næstformand], Niels Andersen, Ejner Kristensen, Axel Kristensen, Paabøl, Kryger, Justesen, H. K. Sørensen, Fanger og Adolph Sørensen). Betænkning (B. sp. 231) afgivet ⁵/₁₂. (Ordfører: Mørk). 2. beh. ¹¹/₁₂ (F. sp. 1562). 3. beh. ¹³/₁₂ (F. sp. 1755). *Loven stadfæstet 21. december 1957.* (Lovt. nr. 300).

Lov nr. 342 af 19. december 1935 om statens materialprøveråd blev i sin tid gjort tidsbegrænset indtil 31. marts 1939, for at rigsdagen kunne tage stilling til, om den dengang indførte nyordning af statsprøveanstaltens forhold og af samarbejdsforholdet mellem statsprøveanstalten og de andre materialprøvelaboratorier, der drives af eller modtager støtte fra staten, burde revideres. Under behandlingen på rigsdagen i 1939 fandt man ingen grund til revision eller ændring af nyordningen, og siden da er loven om statens materialprøveråd blevet forlænget uændret for 3 år ad gangen, senest ved lov nr. 137 af 29. april 1955, der udløb med udgangen af marts måned 1958.

Ved nærværende lov opretholdes nævnte lov indtil videre, så at der *ikke længere gælder nogen tidsfrist* for dens gyldighed.

Ved fremsættelsen af lovforslaget anførte *handelsministeren* bl. a.: „I den forløbne tid har materialprøverådet — foruden at have behandlet konkrete sager — medvirket ved det fortsatte arbejde med planerne om *udvidelse og modernisering af statsprøveanstalten* og det i forbindelse hermed rejste spørgsmål om forbedring af stats-

prøveanstaltens økonomi. Til dette formål er der således efter indstilling af materialprøverådet senest pr. 27. marts d. å. godkendt nye takster m. v. for prøvning og undersøgelser på statsprøveanstalten. Der er i øvrigt gennem materialprøverådet foretaget en udbygning af den tidligere påbegyndte *koordinering af samarbejdet mellem de af loven omfattede laboratorier*, der drives af eller modtager tilskud fra staten. Rådet har over for handelsministeriet anbefalet, at den nu-gældende ordning opretholdes, og har ikke fundet grundlag for at stille forslag om ændring i den bestående lov. Det kan tilføjes, at rådets arbejde ikke medfører nævneværdige udgifter for staten.

Efter at loven således gennem de 3-årige forlængelser har været gældende nu i henved 22 år, uden at man ved forlængelseslovene har fundet anledning til at foretage ændringer i loven, er det nok rimeligt at gøre loven permanent, således som det i øvrigt var foreslået i betænkningen i 1935.“

Lovforslaget henvistes efter 1. behandling i folketinget til et udvalg, der i sin enstemmige betænkning indstillede lovforslaget til vedtagelse i uændret affattelse og i øvrigt fremhævede „det ønskelige i, at der føres en sådan takstpolitik, at statsprøveanstaltens økonomi bortset fra de rene forskningsområder kommer til at hvile i sig selv.“

Lovforslaget vedtoges enstemmigt.

---

93. Lov om forlængelse af lov om indskrænkning i adgangen til at anvende pap og andre erstatningsmaterialer i skotøj. (Handelsminister *Philip*). [A. sp. 1439. C. sp. 215].

Fremsat skriftligt $11/3$ (F. sp. 3013). 1. beh. $20/3$ (F. sp. 3280). Partiernes ordførere: Lund Jensen, Justesen, Bøgholm, Baunsgaard, Niels Andersen og Petra Petersen. 2. beh. $25/3$ (F. sp. 3378). 3. beh. $27/3$ (F. sp. 3484). *Loven stadfæstet 18. april 1958.* (Lovt. nr. 98).

Ved loven opretholdes lov nr. 138 af 29. april 1955 om indskrænkning i adgangen til at anvende pap og andre erstatningsmaterialer i skotøj (årbog 1954-55, side 307), hvilken lov udløb 30. april 1958, indtil 30. april 1960.

Som begrundelse herfor anførte *handelsministeren* ved fremsættelsen af lovforslaget:

„Der har nu gennem en årrække i medfør af denne lovgivning bestået en kvalitetskontrol med skotøjet. Det drejer sig her om en opgave, som jeg egentlig finder naturligt burde løses ved et samarbejde

mellem fabrikanter, forhandlere og forbrugere. Disse parter i sagen har imidlertid ikke hidtil haft nogen form for samvirken, der kunne skabe et naturligt grundlag for at løse en sådan sag, hvorfor det har været overladt til staten gennem lovgivningen at søge forholdet reguleret.

Erhvervsorganisationer og forbrugerorganisationer i fællesskab har imidlertid nylig oprettet et varedeklarationsnævn, som man må regne med vil begynde sin virksomhed med at få gennemført varedeklarerationer for forskellige varer. Jeg vil for mit vedkommende finde, at *løsningen af kvalitetsspørgsmålet for skotøj naturligt engang burde overtages af varedeklarationsnævnet*. Det må imidlertid dels være en frivillig sag, om varedeklarationsnævnet vil tage denne opgave op, dels må det være naturligt, at varedeklarationsnævnet er godt indarbejdet, inden det eventuelt tager en sådan opgave op, hvorfor det forekommer mig rimeligt at foreslå loven forlænget for 2 år.

Jeg kan tilføje, at det i henhold til den gældende lovs § 6 nedsatte udvalg har indstillet loven til forlængelse . . . . .“

Lovforslaget vedtoges i folketinget enstemmigt uden forudgående udvalgsbehandling.

---

94. Lov om ændring i lov om livsforsikringsvirksomhed. (Handelsminister *Philip*). [A. sp. 2149. C. sp. 1077].

Fremsat skriftligt ¹³/₅ (F. sp. 4123). 1. beh. ²⁰/₅ (F. sp. 4364). Partiernes ordførere: K. Axel Nielsen, Paabøl, Ninn-Hansen, Helge Larsen, Niels Andersen og Alfred Jensen. Henvist til samme udvalg som forslag til lov om forsikringsvirksomhed (se side 522). Betænkning (B. sp. 1269) afgivet ²⁹/₅. (Ordfører: K. Axel Nielsen). 2. beh. ²/₆ (F. sp. 5140). 3. beh. ⁴/₆ (F. sp. 5288). *Loven stadfæstet 16. juni 1958.* (Lovt. nr. 212).

Da man fik klarhed over, at det af handelsministeren fremsatte lovforslag om forsikringsvirksomhed ikke lod sig gennemføre inden folketingssamlingens slutning, udarbejdedes forslaget til nærværende lov, der er af mere begrænset omfang, idet den kun går ud på at give livsforsikringssselskaberne adgang til at anbringe en del af deres forsikringsfond i *aktier* m. v.

Loven har følgende indhold:

§ 1. I lov om livsforsikringsvirksomhed, jfr. lovbekendtgørelse nr. 299 af 30. juni 1922, lov nr. 127 af 15. april 1930,

lov nr. 155 af 2. maj 1934, lov nr. 161 af 13. april 1938, lov nr. 88 af 15. marts 1939, lov nr. 143 af 31. marts 1941 og lov nr. 286 af 18. juni 1951, foretages følgende ændringer:

1) § 18 affattes således:

„De til dækning af forsikringsfonden afsatte midler skal anbringes på følgende måde:

1. i obligationer udstedt eller garanteret af den danske stat;
2. i obligationer udstedt af danske kreditforeninger eller hypotekforeninger;
3. i indlånsbeviser fra danske banker eller sparekasser;
4. i obligationer udstedt eller garanteret af danske kommuner;
5. i lån sikret ved tinglyst panteret i faste ejendomme, i hvilke umyndiges midler vil kunne anbringes, dog ikke ud over to tredjedele af den offentlige vurdering til ejendomsværdi;
6. i lån mod pant i selskabets egne forsikringer indtil deres genkøbsværdi;
7. i lån mod sikkerhed, som må anses for lige så betryggende som de under 5. nævnte, og i værdipapirer, som efter deres art og den sikkerhed, de frembyder, kan stilles i klasse med de under 1.-4. nævnte;
8. i fast ejendom, som selskabet ejer, og hvori det har sit hovedkontor, eller i andre af dets faste ejendomme, såfremt disse er af den i 5. nævnte art, dog i intet tilfælde ud over fire femtedele af den offentlige vurdering til ejendomsværdi.

Af de til dækning af forsikringsfonden afsatte midler vil indtil 15 pct. kunne anbringes på anden måde end ovenfor under 1.-8. anført, dog i intet tilfælde i aktier ud over 15 pct. af et og samme selskabs aktiekapital.“

2) I § 23, stk. 2, indføjes foran sidste punktum følgende:

„Aktier, der er genstand for offentlig kursnotering, må højst opføres til den ved regnskabsårets slutning senest noterede køberkurs og andre aktier højst til en værdi beregnet på grundlag af de ved regnskabsårets slutning senest foreliggende oplysninger om det pågældende aktieselskab.“

§ 2. Denne lov træder i kraft den 1. juli 1958.

Ændringen i livsforsikringslovens § 18 (lovens § 1, nr. 1) svarer til § 68, stk. 1 og 2, i forslaget til lov om forsikringsvirksomhed, mens tilføjelsen til livsforsikringslovens § 23 (lovens § 1, nr. 2) svarer til § 63, stk. 2, i forslaget til lov om forsikringsvirksomhed.

Lovforslaget underkastedes i folketinget en kortvarig udvalgsbehandling. Under et samråd erklærede handelsministeren vedrørende det tidligere fremsatte forslag til lov om pensionskasser, at forskellige fremførte synspunkter angående kontrolbestemmelser ville blive gjort til genstand for overvejelse i ministeriet med henblik på genfremsættelse af lovforslaget ved begyndelsen af den følgende folketingssamling.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt med nogle ændringer af formel karakter.

---

95. Lov om forlængelse af lov om bortsalg af visse brugte personmotorkøretøjer. (Handelsminister *Philip*). [A. sp. 17. C. sp. 1].

Fremsat skriftligt $\frac{2}{10}$ (F. sp. 29). 1. beh. $\frac{15}{10}$ (F. sp. 44). Partiernes ordførere: Heising, Holmberg, Poul Claussen, Kirkegaard og J. M. Pedersen. 2. beh. $\frac{18}{10}$ (F. sp. 229). 3. beh. $\frac{23}{10}$ (F. sp. 283). *Loven stadfæstet 13. november 1957.* (Lovt. nr. 267).

Ved loven opretholdes lov nr. 500 af 20. december 1950 om bortsalg af visse brugte personmotorkøretøjer, jfr. lov nr. 363 af 31. oktober 1952, lov nr. 283 af 30. oktober 1953, lov nr. 286 af 29. november 1955 og lov nr. 316 af 30. november 1956 (årbog 1956-57, side 300) indtil *udgangen af året 1960*, medmindre den forinden denne dato ophæves ved kgl. anordning.

Som begrundelse for forlængelsen anføres i bemærkningerne til det af handelsministeren fremsatte lovforslag:

„Ved lov nr. 500 af 20. december 1950 om bortsalg af visse brugte personmotorkøretøjer, således som denne lov er ændret ved lovene nr. 363 af 31. oktober 1952, nr. 283 af 30. oktober 1953 og nr. 286 af 29. november 1955, er det bestemt, at personer eller virksomheder, der opnår tilladelse til indkøb af et ikke tidligere indregistreret personmotorkøretøj til *udskiftning af et ældre personmotorkøretøj*, skal lade det ældre motorkøretøj afhænde ved offentlige bortsalg, og at der tilkommer ejeren for automobilers vedkommende de første 2 000 kr., for motorcyklers vedkommende de første 500 kr. af det nettobeløb, som opnås ved motorkøretøjets bortsalg, men kun

75 pct. af den del af nettobeløbet, der overstiger de nævnte beløb. Restbeløbet indgår i *vejfonden*. Hensigten med denne lovgivning var at hindre, at personer, der fik tildelt personmotorkøretøjer, fik adgang til at indkassere den ekstraordinære konjunkturgevinst på brugte personmotorkøretøjer, som er en følge af, at priserne på brugte personmotorkøretøjer har relation til priserne på den frie import af nye personmotorkøretøjer.

Loven åbner mulighed for, at også andre personmotorkøretøjer kan sælges i overensstemmelse med lovens regler; det drejer sig her om motorkøretøjer, der er klausuleret mod videresalg.

Ved lov af 6. juli 1957 om omsætningsafgift af motorkøretøjer m. v. ændredes de hidtidige regler, idet omsætningsafgiften af personmotorkøretøjer forhøjedes med et beløb, der i det store og hele svarer til, hvad der efter de hidtidige regler var betalt for bevillingstilsagn ved motorkøretøjets indførsel i henhold til dollarpræmieringsordningen. Samtidig frigaves indførselen af personmotorkøretøjer, og *den hidtidige tildelingsordning bortfaldt*. Ved lovens § 21 er der dog givet adgang til, at motorkøretøjer, som frembydes til afgiftsberigtigelse inden udgangen af 1957, kan afgiftsberigtiges efter de tidligere gældende lavere afgiftssatser, når der fremlægges en af direktoratet for vareforsyning hertil udfærdiget tilladelse.

I forbindelse med tildelingsordningen er der pålagt dels de tildelte personmotorkøretøjer, dels andre personmotorkøretøjer, der på tildelingstidspunktet tilhørte vedkommende person eller virksomhed, en klausul, hvorefter de ikke uden særlig tilladelse må overdrages inden for et tidsrum af indtil 3 år fra køretøjets indregistrering. Idet det fortsat må anses for stødende, om personer, der har fået tildelt et personmotorkøretøj, ved salg inden for kortere tidsrum skulle kunne gøre den gevinst, der var begrundet i hans særlige anvendelse af køretøjet, i penge, har man anset det for rimeligt at forlænge loven indtil udgangen af 1960. Det foreslås, at loven som hidtil kan ophæves tidligere ved kgl. anordning.“

Lovforslaget mødte i folketinget tilslutning fra alle sider og vedtoges uændret og enstemmigt.

---

96. Lov om fordelingen af visse fra udlandet modtagne erstatninger. (Handelsminister *Philip*). [A. sp. 701. C. sp. 473].

Fremsat skriftligt ²⁸/₁₁ (F. sp. 1010). 1. beh. ⁶/₁₂ (F. sp. 1392). Partiernes ordførere: Frode Jakobsen, Helga Pedersen, Thestrup, Baunsgaard, Niels Andersen og Aksel Larsen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Frode Jakobsen, Dupont,

Francke, Andreas Hansen, Kolbjørn [formand], K. Axel Nielsen, Poul Nilsson, Baunsgaard [næstformand], Niels Andersen, Helga Pedersen, Jens Chr. Christensen, N. Chr. Christensen, Federspiel, Kryger, Thestrup, Ole Bjørn Kraft og Aksel Møller (fra ¹⁷/₁ Egon Lauritzen)). Betænkning (B. sp. 885) afgivet ²⁵/₄. (Ordfører: K. Axel Nielsen). 2. beh. ²⁰/₅ (F. sp. 4341). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 1225) afgivet ²⁷/₅. 3. beh. ³⁰/₅ (F. sp. 5060). *Loven stadfæstet 7. juni 1958.* (Lovt. nr. 179).

Loven har følgende indhold:

§ 1. Beløb, der efter aftale mellem Danmark og en anden stat af denne sidste stat måtte blive udbetalt til den danske regering som en samlet *godtgørelse (globalerstatning) for tab*, der er opstået som følge af foranstaltninger fra denne anden stats side, bl. a. derved, at ejendom er *nationaliseret*, inddraget eller på anden lignende måde unddraget ejerne, vil være at fordele mellem de erstatningsberettigede i overensstemmelse med reglerne i denne lov.

Indeholder en aftale bestemmelser om udbetaling af en globalerstatning for skader, opstået som følge af eller i forbindelse med *krig*, krigslignende operationer, neutralitetskrænkelser, foranstaltninger til værn mod sådanne, borgerkrig, oprør eller borgerlige uroligheder under krig, kan handelsministeren efter samråd med udenrigsministeren, finansministeren og justitsministeren bestemme, at sådan globalerstatning skal fordeles efter reglerne i denne lov.

§ 2. Fordelingen af den til rådighed stillede globalerstatning foretages af et af handelsministeren nedsat *nævn* bestående af en af handelsministeren i samråd med justitsministeren udnævnt formand, der skal opfylde betingelserne for at kunne udnævnes til dommer, samt 3 andre medlemmer, af hvilke udenrigsministeren, finansministeren og handelsministeren hver udpeger et medlem.

Handelsministeren fastsætter nævnets forretningsorden.

Handelsministeren udnævner en sekretær for nævnet. Nævnets formand kan antage fornøden medhjælp.

§ 3. Nævnet opfordrer ved 3 bekendtgørelser i Stats-

tidende alle, som mener sig berettiget til andel i erstatningsbeløbet, til inden 3 måneder fra den første bekendtgørelse at regne at *anmelde deres krav* over for nævnet. Nævnet kan bestemme, at indkaldelsen tillige skal indrykkes i ét eller flere andre dagblade . . .

§ 4. Nævnet foretager en *prøvelse af de indkomne anmeldelser*, herunder om den indsendte dokumentation for kravene er fyldestgørende . . .

§ 5. Nævnet giver *hver enkelt anmelder skriftlig underretning om nævnets afgørelse* med hensyn til det anmeldte krav. For så vidt kravet afvises helt eller delvis, skal nævnets afgørelse være ledsaget af grunde.

Afgørelsen kan af vedkommende anmelder *indbringes for domstolene*. Sag må være anlagt senest 8 uger efter, at afgørelsen er meddelt vedkommende.

§ 6. Når den i § 5 omhandlede frist er udløbet, for så vidt angår alle anmeldte krav, og et beløb til dækning af fordelingsomkostningerne er fastsat, jfr. § 8, udfærdiger nævnet en *fordelingsliste*, som skal indeholde en fortegnelse over

- 1) de beløb, med hvilke de godkendte krav kan deltage i fordelingen, jfr. § 4, stk. 2,
- 2) de krav, der måtte være indbragt for domstolene, jfr. § 5,
- 3) de af nævnet under fornødent hensyn til de for domstolene indbragte krav beregnede beløb, som kan udbetales til hver af de i fordelingen deltagende.

Alle i fordelingen deltagende beløb skal have *samme forholdsmæssige dækning*, medmindre andet fremgår af den indgåede aftale, forhandlingerne eller forudsætningerne for denne.

Nævnet anmoder derefter finansministeriet om at foretage udbetaling af de beregnede beløb.

§ 7. Når alle retssager, som måtte være anlagt, er afgjort, foretager nævnet eventuelt fornøden berigtigelse af fordelingslisten og anmoder derefter finansministeriet om at foretage udbetaling i overensstemmelse hermed.

§ 8. Handelsministeren fastsætter efter forhandling med finansministeren for hver enkelt erstatningsaftale et vederlag

én gang for alle til medlemmerne af nævnet og nævnets sekretær. Dette vederlag såvel som andre omkostninger i forbindelse med nævnets virksomhed udredes af globalerstatningen, medmindre andet måtte være godkendt af folketingets finansudvalg.

Ved fremsættelsen af lovforslaget anførte *handelsministeren* bl. a.: „Forslaget, der er udarbejdet i samarbejde med udenrigsministeriet, finansministeriet og justitsministeriet, tilsigter at tilvejebringe regler om fordeling af beløb, der i henhold til aftale med andre lande betales som erstatning for dansk privat ejendom, som i vedkommende land er blevet ramt af nationaliseringer eller lignende indgreb. Sådanne indgreb i den private ejendomsret er under og efter den anden verdenskrig foretaget i en række lande, og der er i den anledning indledt forhandlinger med stater, der har foretaget sådanne indgreb, med henblik på opnåelse af erstatning herfor.

Såfremt det lykkes at opnå sådanne erstatninger, ydes de erfaringsmæssigt i den form, at den pågældende fremmede stat betaler en rund sum som en fælles erstatning for de rejste krav, og det er så den modtagende stats opgave at foretage fordelingen af beløbet.

Denne fordeling kan rejse mange vanskelige spørgsmål, hvis løsning kræver sagkundskab af forskellig art, og det foreslås derfor, at fordelingen her i landet, ligesom tilfældet er i en række andre lande, overlades til et nævn, der sammensættes på en sådan måde, at de forskellige sagkyndige instanser kan blive repræsenteret.

De beløb, der efter forslaget skal fordeles af nævnet, er i første række sådanne, som udgør erstatning for nationaliseret ejendom, men det kan ikke udelukkes, at det også i visse andre tilfælde vil kunne være hensigtsmæssigt at lade nævnet foretage fordelingen f. eks. af erstatninger for skader, opstået som følge af eller i forbindelse med krig, når det ikke ligger klart, hvorledes erstatningen skal fordeles mellem de skadelidte.

Jeg kan tilføje, at forhandlingerne med de forskellige lande i to tilfælde er nået så vidt, at der foreligger paraferet udkast til aftaler om erstatning. Det drejer sig om *Ungarn* og *Rumænien*. For *Polens* vedkommende er der ratificeret en aftale om erstatning, som dog ikke vil falde ind under de foreslåede regler.“

Lovforslaget mødte i folketinget tilslutning fra alle sider, omend flere af ordførerne ønskede forskellige af dets bestemmelser nærmere overvejet i et udvalg.

Resultatet af udvalgsbehandlingen blev, at udvalget som helhed indstillede lovforslaget til vedtagelse med nogle ændringer, som vedtoges ved 2. behandling. Særlig skal nævnes, at man i § 1 fik stk. 1 affattet således, at der ikke kan være tvivl om, at ethvert tab

omfattes af loven, og at sidste punktum i § 5, stk. 1, blev føjet til den oprindelig foreslåede tekst. I stk. 2 indskrænkede man antallet af medlemmer af det nævnt, der skal fordele erstatningerne, fra 5 til 4 ved at lade finansministeriets repræsentant udgå; mellem 2. og 3. behandling opnåedes der imidlertid enighed om i stedet for at lade en repræsentant for justitsministeriet udgå, idet udvalget havde den opfattelse, at justitsministeriets interesse i sagen ville kunne tilgodeses ved besættelsen af formandsposten.

Ved lovforslagets 2. behandling udtalte *K. Axel Nielsen* (S) som udvalgets ordfører bl. a.:

„Under udvalgsarbejdet, der har strakt sig over 6 møder med 2 samråd med den højtærede handelsminister, har det været drøftet, om den lovgivning, der her er tale om, i det hele taget er nogen nytte til. Det er blevet anført, at de enkelte erstatningsberettigede måske havde en friere stilling uden en lovgivning, samt at en sådan jo ikke absolut er nødvendig for, at myndighederne kan yde bistand dels til at opnå erstatning, dels til at fordele en sådan, hvor erstatningen omfatter flere krav.

Under hensyn til de oplysninger, handelsministeren har meddelt udvalget, og hvoraf det fremgår, at lovforslaget er godkendt af en række institutioner, nemlig Grosserer-Societetets Komité, Provins-handelskammeret, Industrirådet, Dansk Dampskibsrederiforening, Assurandør-Societetet og Danske Bankers Fællesrepræsentation, samt at en række lande, således Schweiz, Frankrig, England og Belgien, har gennemført en tilsvarende lovgivning, samt endelig, at erstatningerne som regel ydes som globalerstatning, hvis fordeling kan give anledning til overvejelser af indviklet juridisk beskaffenhed, kan hele udvalget anbefale lovforslaget med de i betænkningen anførte ændringsforslag . . .

Når det også i udvalget har været anført, at den omstændighed, at vi hidtil ikke har haft nogen lovgivning, ikke har forhindret, at enkelte danske firmaer har opnået erstatning bl. a. fra USA, ja, at et enkelt rederi endog har gennemført en erstatningssag ved de amerikanske domstole mod den amerikanske stat, må man heroverfor gøre gældende, at det lovforslag, vi her behandler, i første række tager sigte på erstatning for tab i de lande, hvor retsforholdene afviger fra de principper, der råder i vor del af verden — lande, hvor det ikke er muligt for udlændinge ved domstolene at rejse private søgsmål mod vedkommende stat.“

I den ændrede, ovenfor gengivne affattelse vedtoges lovforslaget enstemmigt.

---

97. Dykkerlov. (Handelsminister *Philip*). [A. sp. 9. C. sp. 169].

FremSAT skriftligt ²/₁₀ (F. sp. 29). 1. beh. ¹⁸/₁₀ (F. sp. 254).

Partiernes ordførere: Th. Mikkelsen, Skov Jørgensen, Baagø, Morten Larsen, Niels Andersen og Lynnerup Nielsen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Th. Mikkelsen, Boye Hansen, Carl P. Jensen, M. Larsen (Kolding), Mørk [formand], Peter Nielsen, Poul Nilsson, Morten Larsen [næstformand], Niels Andersen, Skov Jørgensen, Damsgaard, Gideon, Conrad Kofoed, Ejner Kristensen, Baagø, Fanger og Erna Sørensen). Betænkning (B. sp. 261) afgivet $^{12}/_{12}$. (Ordfører: Th. Mikkelsen). 2. beh. $^{21}/_{1}$ (F. sp. 1940). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 269) afgivet $^{4}/_{2}$. 3. beh. $^{14}/_{2}$ (F. sp. 2682). *Loven stadfæstet 5. marts 1958.* (Lovt. nr. 50).

Ved loven gives forskrifter om svømmedykning og om typegodkendelse af svømmedykkermateriel (de såkaldte frømandsudrustninger), ligesom det bestemmes, at der fremtidig kræves dykkerbevis af enhver, der udfører erhvervsmæssig dykning.

Ifølge § 1 skal således enhver, der erhvervsmæssigt udfører dykkerarbejde på dansk territorium eller fra dansk skib, være i besiddelse af dykkerbevis. Undtaget herfra er dog personer, som arbejder fra fremmed skib og hører til dettes besætning, samt personel under søværnet, for så vidt angår arbejde udført i tjenesten. Det bestemmes endvidere, at enhver, der anvender medhjælpere til udførelse af dykkerarbejde, er pligtig at forvisse sig om, at disse er i besiddelse af dykkerbevis og med tilfredsstillende resultat har gennemgået en undersøgelse for lungetuberkulose. Dog kan danske skibe i udlandet anvende udenlandske dykkere uden dykkerbevis.

Da fremkomsten af svømmedykkerudrustninger har medført ønskeligheden af indførelse af et særligt dykkerbevis for brugere af sådan udrustning, er der i § 2 foretaget en sondring mellem *svømmedykkerbevis*, der giver ret til udførelse af dykkerarbejde med svømmedykkerudrustning, og *dykkerbevis af 1. og 2. klasse*, der giver ret til udførelse af dykkerarbejde med tunge dykkerudrustninger, for 2. klasses vedkommende dog kun på vanddybder indtil 12 m. Disse dykkerbeviser udstedes i modsætning til tidligere vederlagsfrit.

Til erhvervelse af disse dykkerbeviser kræves ifølge § 3 kun, at vedkommende er fyldt 21 år, men ikke 40 år, at han

med tilfredsstillende resultat har gennemgået en af handelsministeren fastsat *lægeundersøgelse*, og at han har bestået den til beviset svarende *dykkerprøve* ved en godkendt dykkerskole, mens kravet om ædruelighed og opfyldelsen af særlige vandelsbetingelser ikke længere stilles.

Bevarelse af dykkerbevis er ifølge § 4 betinget af, at dykkeren hvert femte år indsender attest for med tilfredsstillende resultat at have gennemgået en nærmere fastsat lægeundersøgelse. (Fra dykkerens fyldte 60. år skal sådan attest dog indsendes hvert år). Endvidere kræves det, at dykkeren årligt lader sig undersøge for lungetuberkulose.

Mens efter tidligere gældende lovgivning enhver *dykkerudrustning* skulle underkastes *eftersyn*, forinden den toges i brug, og derefter mindst en gang hvert andet år, skal ifølge § 8 kun udrustninger, der anvendes til erhvervsmæssig dykning, underkastes sådant eftersyn, idet eftersyn af andre dykkerudrustninger — f. eks. udrustninger, der udlejes til sportsbrug på badestrande, og udrustninger, som på grund af deres stærkt begrænsede anvendelighed ikke egner sig til erhvervsmæssig dykning (f. eks. ånderørstypen) — falder uden for lovens formål.

Mens således kun dykkerudrustning, der anvendes til erhvervsmæssig brug, er underkastet de forannævnte eftersynsbestemmelser, skal til gengæld ifølge § 9 enhver svømmedykkerudrustning, der bringes i handelen her i landet, være af godkendt type og mærket i fornødent omfang.

For at muliggøre det for enhver, der forud for lovens ikrafttræden har udøvet erhvervsmæssig dykning, at opnå dykkerbevis, bestemmes i § 15 følgende:

„Den, som på fyldestgørende måde godtgør, at han forinden denne lovs ikrafttræden på lovlig måde erhvervsmæssigt har udført dykkerarbejde uden at være i besiddelse af dykkerbevis, og som med tilfredsstillende resultat har gennemgået den i § 4 omhandlede lægeundersøgelse, kan indtil udgangen af 1962 af handelsministeriet erholde dykkerbevis, der giver ham ret til at udøve dykkervirksomhed i samme omfang som hidtil.“

Det fremsatte lovforslag byggede på en betænkning, der var afgivet af det af handelsministeren den 9. august 1954 nedsatte „dykkerudvalg“, og fulgte på de fleste punkter den af udvalget afgivne indstilling, der dog ikke var enstemmig, for så vidt angik forslaget om fremtidig at kræve dykkerbevis af enhver, der udfører erhvervsmæssig dykning, idet et mindretal havde ønsket den hidtil gældende undtagelsesregel for personer, der udfører dykning for egen regning, opretholdt.

Lovforslaget blev ved *1. behandling* velvilligt modtaget af samtlige ordførere; dog ytrede *Skov Jørgensen* (V) og *Baagø* (KF) betænkelighed over for tanken om at stryge den hidtil gældende undtagelsesregel for personer, der dykker for egen regning.

I den af udvalget afgivne *betænkning* kom disse betænkeligheder til yderligere udtryk i følgende udtalelse:

„Et *mindretal* (venstres og det konservative folkepartis medlemmer af udvalget) finder det ikke begrundet at inddrage private erhvervsdrivende under loven og påpeger i denne anledning, at repræsentanter for stenfiskeriet og Switzers bjærgningsselskab over for udvalget har givet udtryk for de vanskeligheder, en sådan lovgivning kan berede disse erhverv, og da handelsministeren efter mindretallets opfattelse ikke over for udvalget har kunnet påvise, at der foreligger tilfælde, hvor den hidtidige undtagelsesregel i praksis har givet anledning til vanskeligheder eller særlig fare for de pågældende, finder mindretallet det upåkrævet at lovgive mod erhvervenes ønsker.“

Da mindretallet dog kunne tilslutte sig de bestemmelser, der havde karakter af arbejderbeskyttelse, erklærede det at ville stemme for loven, dersom et af det stillet ændringsforslag, hvorefter personer, der driver erhvervsvirksomhed som dykkere for egen regning, skulle undtages fra bestemmelserne om dykkerbevis, blev vedtaget.

Dette ændringsforslag blev imidlertid forkastet ved afstemningen efter 2. behandling. Herefter udtalte mindretallet i udvalgets tillægsbetænkning, at det ikke kunne stemme for lovforslaget.

Ved *3. behandling* vedtoges derefter lovforslaget med 83 stemmer, idet 40 medlemmer (V og KF) undlod at stemme.

---

98. Lov om eksaminer for skibsmaskinmestre m. m. (Handelsminister *Philip*). [A. sp. 381. C. sp. 953].

Fremsat skriftligt ³¹/₁₀ (F. sp. 490). 1. beh. ⁸/₁₁ (F. sp. 696). Partiernes ordførere: Peter Nielsen, Gideon, Baagø, Baunsgaard (ved 1. beh. Helge Larsen), Niels Andersen og Lynnerup Nielsen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer

(Peter Nielsen, Boye Hansen, Poul Hansen (Svendborg) [formand], Carl P. Jensen, Johs E Larsen, Wiggo Larsen [fra $\frac{17}{1}$ Andreas Hansen], Mørk, Baunsgaard [næstformand], Niels Andersen, Gideon, Jens Chr. Christensen, Damsgaard, Conrad Kofoed, Johan Poulsen, Baagø, Erna Sørensen og Weikop). Betænkning (B. sp. 1217) afgivet $\frac{27}{5}$. (Ordfører: Peter Nielsen). 2. beh. $\frac{30}{5}$ (F. sp. 5064). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. 3. beh. $\frac{3}{6}$ (F. sp. 5167). *Loven stadfæstet 7. juni 1958.* (Lovt. nr. 210).

Forslaget til nærværende lov var stort set identisk med et i folketingsåret 1956-57 fremsat forslag (årbog 1956-57, side 483). Det må ses i sammenhæng med de nedenfor omtalte love om nautiske eksaminer m. m. og om skibes bemanning, idet de tre love er nært sammenknyttet. Også for de to sidstnævnte loves vedkommende forelå tilsvarende forslag i den foregående samling.

Om baggrunden for lovforslaget og om dets indhold kan i det hele henvises til årbogen for 1956-57.

Handelsministeren gjorde i sin *fremstilling* opmærksom på, at der fra Færøernes landsstyres side var stillet forslag om, at de hidtidige *maskinpasser- og motorpasserprøver* opretholdes for *Færøerne*, uanset at maskinmesteruddannelsen ønskes opretholdt som fællesanliggende. Dette hensyn ville dog formentlig kunne tilgodeses ved i medfør af § 9 i lov nr. 137 af 23. marts 1948 om Færøernes hjemmestyre at overlade det færøske hjemmestyre at udfærdige regler for, hvilke eksaminer der skal kræves for erhvervelse af sønæringsbeviser, der alene giver adgang til at udmønstre med færøske skibe.

Det hedder herom i *udvalgets betænkning*:

„Idet man fra færøsk side er af den opfattelse, at tjenesten ved maskineriet i adskillige færøske skibe ikke nødvendiggør den mere krævende uddannelse, der vil blive en følge af lovforslagets gennemførelse, har der været rejst spørgsmål om ikke umiddelbart at lade loven gælde for Færøerne, men tilvejebringe hjemmel for, at tidspunktet for dens ikrafttræden for Færøerne bestemmes ved kgl. anordning, hvorved i øvrigt kunne fastsættes sådanne lempelser, som måtte være begrundet i særlige færøske forhold.

Fra færøsk side er man enig i det ønskelige i at opretholde maskinmesteruddannelsen som fællesanliggende, idet der lægges betydelig vægt på, at færinger fremdeles skal have mulighed for at gøre tjeneste som maskinmestre i danske skibe. Udvalget har derfor

ikke fundet anledning til at indføje en sådan bestemmelse i loven, idet det i medfør af hjemmestyrelovens § 9 vil kunne overlades det færøske hjemmestyre selv at træffe bestemmelse om, hvilken uddannelse der skal kræves for at kunne forestå betjeningen af maskineriet i færøske skibe, hvorved bemærkes, at bemanning af skibe og sønæring er færøsk særanliggende.“

Lovforslaget gav ikke anledning til særlige bemærkninger under behandlingen i folketinget, idet det fra alle sider fandtes at være en naturlig følge af den tekniske udvikling. Det underkastedes kun enkelte ændringer. Således fastsattes det, at statskassens *tilskud* til de godkendte skoler og kursus skal tilstås *efter de for tilskud til teknika gældende regler*. Tidspunktet for lovens *ikrafttræden* ændredes til 1. februar 1959.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt ved 3. behandling.

---

99. Lov om nautiske eksaminer m. m. (Handelsminister *Philip*). [A. sp. 343. C. sp. 989].

Fremsat skriftligt ³¹/₁₀ (F. sp. 490). 1. beh. ⁸/₁₁ (F. sp. 695). Partiernes ordførere: Peter Nielsen, Gideon, Baagø, Baunsgaard (ved 1. beh. Helge Larsen), Niels Andersen og Lynnerup Nielsen. Henvist til samme udvalg som forslag til lov om eksaminer for skibsmaskinmestre m. m. Betænkning (B. sp. 1217) afgivet ²⁷/₅. (Ordfører: Peter Nielsen). 2. beh. ³⁰/₅ (F. sp. 5065). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. 3. beh. ³/₈ (F. sp. 5167). *Loven stadfæstet 7. juni 1958.* (Lovt. nr. 209).

Loven er bortset fra de nedenfor nævnte ændringer identisk med et i folketingssamlingen 1956-57 fremsat lovforslag. Der kan derfor om lovens indhold og om baggrunden for lovforslagets fremsættelse i alt væsentligt henvises til den i årbogen for 1956-57, side 478 ff. givne fremstilling.

Loven er nært sammenknyttet med den ovenfor omtalte lov om eksaminer for skibsmaskinmestre m. m. og den nedenfor omtalte lov om skibes bemanning, hvortil der ligeledes henvises.

De punkter, på hvilke loven afviger fra det oprindelige lovforslag, og de ændringer, lovforslaget underkastedes i indeværende samling, vil fremgå af følgende:

Til den i lovforslagets §§ 3 og 4 opstillede fagrække for

sætteskippereksamen af henholdsvis 2. og 1. grad føjedes under folketingets behandling *faget sømandskab*.

Herved tilsigtedes at gøre det muligt at gennemføre uddannelsen af *sætteskipper* i det omfang, det anses for nødvendigt, når bevis som sætteskipper af 2. og 1. grad skal give adgang til at føre skib over 150 registrertons brutto.

Ved en ændring af § 8 er det muliggjort at lade navigationsdirektøren træffe bestemmelse om, hvem der kan tilstedes adgang til de nautiske eksaminer.

Det i forrige samling fremsatte lovforslag indeholdt i § 28 bestemmelser om *ændringer i lov nr. 79 af 23. marts 1932 om et skoleskib*. Således skulle lovens bestemmelse om, at elever i skoleskibet ved optagelsen i almindelighed skal være *under 18 år*, udgå. Det samme var tilfældet med lovens bestemmelse om et særligt *bestyrelsesråd*, idet dets opgaver med hensyn til drift m. v. af statens skoleskib skulle overtages af det ved lovforslagets § 26 foreslåede uddannelsesråd.

Ved det *i denne samling fremsatte lovforslag* foresloges det *helt at ophæve skoleskibsloven*, og denne bestemmelse vedtoges, jfr. *lovens § 29, stk. 2*. Begrundelsen herfor var, at alle herhenhørende spørgsmål lod sig løse med hjemmel i § 26, *stk. 5*.

Denne bestemmelse fik i sin endelige skikkelse følgende ordlyd:

„*Stk. 5*. Endvidere forestår rådet driften af det i henhold til lov nr. 79 af 23. marts 1932 tilvejebragte skoleskib eller af sådant andet skoleskib, som staten måtte anskaffe eller leje. I denne forbindelse kan rådet fastsætte nærmere regler for optagelse som elev på sådant skoleskib.“

Den i forhold til det fremsatte lovforslag ændrede affattelse er en følge af, at *kravet om sejlads med skoleskib* som betingelse for erhvervelse af bevis som styrmand *bortfaldt* under behandlingen i folketinget, jfr. herom det ved *lov om skibes bemanning* anførte.

Det i § 26 omhandlede *uddannelsesråd* kom i øvrigt i lovens endelige affattelse, jfr. § 26, *stk. 1*, til at bestå af navigationsdirektøren som formand samt 10 andre af handelsministeren udnævnte medlemmer, af hvilke 2 medlemmer udpeges af

Dansk Dampskibsrederiforening, 1 medlem af Rederiforeningen af 1895 og Rederiforeningen for mindre Skibe i forening, 1 medlem af Dansk Fiskeriforening og Vestjysk Fiskeriforening i forening, 1 medlem af Danmarks Skibsførerforening, 1 medlem af Dansk Styrmandsforening, 1 medlem af søværnet, 1 medlem af Dansk Navigationslærerforening og 1 medlem af Sømændenes Forbund i Danmark. For hvert af medlemmerne udnævnes på samme måde en suppleant.

Dette betyder set i forhold til det fremsatte lovforslag en *forøgelse af medlemstallet med 2 medlemmer*, hvoraf det ene vælges af *Dansk Fiskeriforening og Vestjysk Fiskeriforening i forening* og det andet af *Sømændenes Forbund i Danmark*.

Som ny i forhold til det i forrige samling fremsatte lovforslag gennemførtes som § 28 en bestemmelse om, at *handelsministeren efter forhandling med det i § 26 omhandlede uddannelsesråd kan fastsætte nærmere regler for styrmandslærlinges uddannelse om bord*.

I bemærkningerne til lovforslaget siges det herom, at der fra rederside under fremhævelse af den store betydning, der må tillægges en rationel aspirantuddannelse, er fremsat ønske om, at den nu gennem en årrække af en del danske rederier praktiserede *aspirantuddannelse* om bord i skibene bliver bragt ind i fastere rammer gennem regler fastsat af handelsministeren, således at denne uddannelse bliver ensartet for alle rederier og i kraft af sin ensartethed og sin rationelle tilrettelæggelse egner sig til at indgå som et indledende eller forberedende led i navigatøruddannelsen. Ministeriet har ment at måtte imødekomme dette ønske og har derfor foreslået indsat den anførte bestemmelse. Man vil herved også komme på linje med, hvad der gælder for andre fag og uddannelsesområder, hvor de unges praktiske oplæring for længst er fastlagt, og hvad der gælder f. eks. i Sverige i henhold til Kungl. Maj:ts. och Kommercekollegii kungörelse af 27. oktober 1936.

Om drøftelsen af aspirantordningen må i øvrigt henvises til omtalen af lov om skibes bemanning.

Lovens *ikrafttrædelsesdato* fastsættes til den *1. august 1958*.

For *Grønlands* vedkommende fastsættes tidspunktet for lovens ikrafttræden ved kgl. anordning, hvorved tillige kan fastsættes sådanne afvigelser fra lovens bestemmelser, som forholdene måtte tilsiige.

Lovforslaget behandlede i folketinget sammen med de i indledningen nævnte 2 lovforslag. Det gav ikke anledning til debat, da der fra alle sider var ønske om en hurtig gennemførelse af lovforslaget, der ansås for at være en naturlig og nødvendig konsekvens af den stedfundne udvikling. Ordførerne kunne i vidt omfang henvise til det af dem ved behandlingen i det foregående folketingsår fremførte. De ændringer, som behandlingen resulterede i, er omtalt ovenfor.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt ved 3. behandling.

---

100. Lov om skibes bemanning. (Handelsminister *Philip*).
[A. sp. 353. C. sp. 961].

Fremsat skriftligt ³¹/₁₀ (F. sp. 490). 1. beh. ⁸/₁₁ (F. sp. 695). Partiernes ordførere: Peter Nielsen, Gideon, Baagø, Baunsgaard (ved. 1. beh. Helge Larsen), Niels Andersen og Lynnerup Nielsen. Henvist til samme udvalg som forslag til lov om eksaminer for skibsmaskinmestre m. m. Betænkning (B. sp. 1217) afgivet ²⁷/₅. (Ordfører: Peter Nielsen). 2. beh. ³⁰/₅ (F. sp. 5066). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. 3. beh. ³/₆ (F. sp. 5167). *Loven stadfæstet 7. juni 1958.* (Lovt. nr. 208).

Loven svarer, bortset fra de i det følgende omtalte ændringer, ganske til det i foregående folketingsår fremsatte *forslag til lov om danske skibes bemanning og om sønæringsbeviser* (se årbog 1956-57, side 475). Om baggrunden for lovforslaget, om lovens systematik og en del principielle bestemmelser kan derfor henvises til det anførte sted i årbogen for 1956-57. Om lovens detaljerede regler må fremdeles henvises til lovteksten.

Lovforslaget fremsattes og behandlede i folketinget — ligesom i 1956-57 — sammen med *forslag til lov om eksaminer for skibsmaskinmestre m. m.* og *forslag til lov om nautiske eksaminer m. m.* (de to nærmest foregående sager), med hvilke det er nært sammenknyttet. Også de to sidstnævnte lovforslag gennemførtes i indeværende folketingsår.

Om de punkter, på hvilke lovforslaget adskilte sig fra det

i 1956-57 fremsatte, og om de ændringer, som lovforslaget underkastedes under folketingets behandling, bemærkes:

Blandt de spørgsmål, som ifølge den af udvalget i 1956-57 afgivne beretning henstod uafklaret, var spørgsmålet om *bemandingsreglerne for såkaldte åbne shelterdækkere*. Der var i denne forbindelse fremkommet nogen kritik af den praksis, der har fundet udtryk i et cirkulære fra 1933 til mønstringsbestyrerne, hvorefter et skibs tonnage med åbent shelterdæk skal lægges til grund ved beregningen af dæksmandskabets størrelse. Spørgsmålet er yderst aktuelt, fordi der findes et betydeligt antal skibe af denne type, og fordi mange af dem sejler snart med shelterdækket åbent, snart lukket, med den konsekvens, at tonnagen til stadighed skifter.

For så vidt muligt at opnå internationalt ensartet praksis blev det i lovforslaget foreslået, *at den til enhver tid i skibets målebrev angivne tonnage skulle være afgørende for bemanningens størrelse*. Formelt har denne ændrede praksis fundet udtryk ved en ændring af lovens § 2, punkt 4, der omtaler definitionen af tons. Den nævnte definition er herefter: „Registertons brutto som til enhver tid i skibets målebrev angivet“.

Et andet fra forrige folketingsår henstående spørgsmål drejede sig om en *forhøjelse af tonnagegrænsen for skibe, som sætteskipperne skulle have adgang til at føre*. I det oprindelige forslag var den nævnte grænse sat ved 150 tons, og således at sætteskipperne, der havde ført skibe i 60 måneder uden for kystfart, fik adgang til at føre skib indtil 200 tons.

Ved nærværende lovforslag var de nævnte grænser *forhøjet* til henholdsvis 300 tons og 500 tons.

Forhøjelsen, der imødekommer et ønske fra småskibsfarten, er fundet forsvarlig ud fra de forbedringer i sætteskipperuddannelsen, som muliggøres ved gennemførelsen af det ovenfor nævnte lovforslag om nautiske eksaminer.

Bestemmelsen, der fik sin endelige form under behandlingen i folketinget, findes i lovens § 5, stk. 5. Til § 47 føjedes i øvrigt følgende bestemmelse:

„Den, der har erhvervet bevis som sætteskipper i henhold til den før nærværende lovs ikrafttræden gældende lov-

givning, og som i 60 måneder har ført skibe over 20 tons uden for kystfart, kan indtil udgangen af året 1968 få sit sønæringsbevis påtegnet om, at han har ret til at føre ikke-passagerskib ikke over 300 tons i nordeuropæisk fart.“

I den af udvalget afgivne betænkning udtales i øvrigt følgende:

„Udvalget har overvejet tillige at give sætteskipperne adgang til at føre passagerskibe over 100 registertons i kystfart og indskrænket fart, men har dog afstået derfra, idet udvalget understreger et af handelsministeren givet tilsagn om at ville udnytte lovens muligheder for at give dispensation, hvor sikkerhedsmæssige grunde ikke taler derimod.“

I *bemandingsreglerne* gennemførtes i øvrigt under behandlingen følgende ændringer:

HK-grænsen for ikke-passagerskibe, hvis motor kan passes af *personer med duelighedsbevis i motorpasning*, forhøjedes fra 250 HK til 300 HK, jfr. § 6.

Hvad angår *fiskerskibe*, indsattes som en tilføjelse til § 27 følgende bestemmelse:

„I *fiskemotorskibe med motor af ikke over 500 HK*, der af direktoratet for statens skibstilsyn i skibets fartscertifikat er karakteriseret som værende *af enkel konstruktion og virkemåde*, kan motoren dog betjenes af en *person med duelighedsbevis i motorpasning*.“

Et væsentligt punkt inden for *bemandingsreglerne*, som der ikke opnåedes enighed om i det i 1956-57 nedsatte udvalg, var spørgsmålet om *styrmandsaspiranterne*. Under henvisning til en mellem Dansk Dampskibsrederiforening og Sømændenes Forbund i Danmark bestående aftale om, at aspiranter ikke skulle indgå i den foreskrevne underordnede dæksbesætning, var der i det oprindelige lovforslag ikke medtaget nogen bestemmelse herom.

En sådan var derimod optaget i nærværende lovforslags § 7, stk. 7. Bestemmelsen, der under behandlingen ændredes på et enkelt punkt, fik i sin endelige skikkelse følgende ordlyd:

„Personer, der som *lærlinge eller aspiranter* er antaget til uddannelse til *styr mænd*, kan *kun i undtagelsestilfælde medregnes til det foreskrevne dæksmandskab*.“

Bestemmelsen skyldes ifølge lovforslagets bemærkninger, at aspiranter fortrinsvis er antaget med deres uddannelse for øje og derved ikke kan påregnes at være til rådighed i fuld udstrækning til det for dæksmandskabet sædvanlige arbejde om bord. Bestemmelsen udelukker dog ikke, at skibsføreren, når forholdene gør det påkrævet, kan lade en aspirant midlertidigt indgå i den foreskrevne dæksbesætning, f. eks. hvor afgang har fundet sted og andet mandskab ikke kan skaffes.

Ministeren udtalte ved fremsættelsen i forbindelse med den nævnte bestemmelse:

„Ved antagelse af styrmandslærlinge sikrer man de fremtidige navigatører den *bedst mulige praktiske uddannelse*; og at dette på lang sigt må være til gavn for handelsflåden, behøver næppe nærmere argumentation. Men også af en anden grund må gennemførelse af en aspirantordning være ønskelig. Forholdet er jo for tiden det, at der eksisterer en vis *skævhed i mandskabsgrupperingen* inden for handelsflåden, idet der gør sig en mere og mere mærkbar *mangel på navigatører* gældende. Det må derfor også af hensyn til *beskæftigelsesmulighederne for det øvrige mandskab* om bord være ønskeligt, at man benytter enhver vej til at forøge antallet af styrmandsuddannede folk, når det som her kan gøres uden at svække andres muligheder for at opnå samme uddannelse til navigatører og uden at formindske det øvrige mandskabs mulighed for at finde beskæftigelse om bord.“

I lovforslagets bestemmelser om *sønæringsbeviser* gennemførtes under folketingets behandling følgende ændringer:

Ved en ny affattelse af § 13, *litra a*, *udgik* det i bestemmelsen oprindeligt stillede *krav om 4¹/₂ måneders sejlads med et godkendt skoleskib* som betingelse for erhvervelse af bevis som styrmand af 2. grad.

Udvalget betonedede imidlertid i sin betænkning, at det anså sejlskoleskibsuddannelse for betydningsfuld for den almene sømandsuddannelse, og mente, at lovforslaget gav tilstrækkelig mulighed for, at denne uddannelsesform kunne opretholdes.

Udvalgets ønske om at *bevare muligheden for uddannelse i skoleskibe* fandt udtryk gennem en tilføjelse til § 35 (under lovens almindelige bestemmelser) af følgende indhold:

„Handelsministeren kan efter indstilling fra Søfartens

Fællesråd tillade, at *sejlads med godkendt skoleskib* ved opgørelsen af den samlede fartstid *medregnes med indtil 6 måneder mere end den med sådant skoleskib faktisk erhvervede fartstid.*“

Til § 25, som indeholder betingelserne for at kunne udmønstres som fyrbøder, motormand eller donkeymand, føjedes som nye stykker:

„*Stk. 2.* Fra det tidspunkt og i det omfang, som bestemmes ved kgl. anordning, er *første udmønstring* som befaren *motormand* eller *fyrbøder betinget af*, at vedkommende har gennemgået et af handelsministeren godkendt *kursus*.

Stk. 3. Ministeren bemyndiges til at lade oprette kursus til uddannelse af underordnet maskinbesætning. Udgifterne ved oprettelse og drift af sådanne kursus afholdes på de årlige finanslove.

Stk. 4. Nærmere bestemmelser vedrørende de heromhandlede kursus, herunder elevafgifter, fastsættes af ministeren efter indstilling fra Søfartens Fællesråd.“

Ændringen er en følge af, at forholdene for maskinmandskabet i skibene i de senere år har ændret sig, idet flere skibe nu enten har oliefyr eller motorer. Dette betinger bedre uddannelse, og den nævnte bestemmelse tilsigter en sådan *obligatorisk uddannelse for fremtidige maskinbesætninger*.

I overensstemmelse med de af handelsministeren over for det folketingsudvalg, der i folketingssamlingen 1956-57 behandlede det tilsvarende lovforslag, fremsatte ændringsforslag var der efter henstilling fra ministeriet for offentlige arbejder til § 40, *stk. 1*, føjet en bestemmelse om, at de i *lovforslagets §§ 5 og 6* indeholdte bestemmelser (om bemanning), for så vidt angår skibe i rutefart af kortere varighed, kan fraviges. Endvidere var der efter henstilling fra ministeriet for Grønland som § 40, *stk. 3*, indsat en bestemmelse, der giver adgang til at fastsætte særlige lempelser for *Grønland*.

Endelig ændredes *ikrafttrædelsesdatoen* i § 45 til *1. august 1958*.

Under behandlingen i folketinget var der hos alle ordførere enighed om, at nye regler på lovforslagets område var tiltrængt, og at lovforslaget tillige med de ovenfor nævnte 2 lovforslag burde underkastes en hurtig behandling.

Om lovforslagets enkelte bestemmelser var der for størstedelens vedkommende opnået enighed ved de i 1956-57 førte forhandlinger. Drøftelserne drejede sig derfor i alt væsentligt om de punkter, på hvilke lovforslaget afveg fra det oprindelige forslag.

Ved 1. behandlingen gik Peter Nielsen (S) imod den foreslåede *aspirantordning*, som han fandt udemokratisk, idet han frygtede, den ville skabe en særlig officersklasse og afholde sømændene fra at søge videre uddannelse. Også kravet om *obligatorisk skoleskibssejlad*s var han modstander af og fremhævede i stedet betydningen af, at der til navigationsundervisningen knyttedes et *moderne instrument-skib*. De ændrede regler om *bemandingen af shelterdækkere* var en forbedring, men han fandt i øvrigt, at hele bemandingsskælæen var yderst nødtørftig. De øgede muligheder for *sætteskipper*e hilste han med glæde.

Såvel venstres ordfører (*Gideon*) som den konservative ordfører (*Baago*) fandt lovforslaget væsentligt forbedret. De var tilfredse med, at *aspirantordningen* nu var medtaget i lovforslaget, hvorved et ønske fra deres side var imødekommet. Det var ikke mindst under hensyn til den herskende mangel på officerer vigtigt at søge tilgangen til uddannelsen øget, ligesom det gjaldt om at give de fremtidige navigatører den bedst mulige uddannelse. De kunne i det hele anbefale lovforslaget til hurtig gennemførelse.

Også *Helge Larsen* (RV) kunne anbefale lovforslaget og fandt bestemmelsen om aspiranterne velmotiveret.

Niels Andersen (DR) hilste med glæde, at der nu blev skabt muligheder for ordnede forhold på området vedrørende styrmands-aspiranterne, og tilsagde i det hele en velvillig behandling af lovforslaget.

Lynnerup Nielsen (DK) gik imod aspirantordningen, som han fandt var udtryk for særlig hensyntagen til redernes interesser. Bemandingsreglerne var i det hele ikke tilfredsstillende.

Handelsministeren fremhævede som begrundelse for den foreslåede aspirantordning den betydelige skævhed, der fandtes inden for besætningerne, idet der var mangel på styrmandsuddannede og samtidig arbejdsløshed blandt dæksmandskabet. Dæksmandskabet ville i øvrigt have samme adgang som hidtil til at få styrmandsuddannelse. Ordningen for shelterdækskibene var et kompromis, som lå helt på linje med problemets løsning i andre søfartsnationer. De udvidede beføjelser for sætteskipperer var en naturlig følge af deres anvendelse under de nuværende forhold, og det var i øvrigt tanken at udvide uddannelsen lidt for sætteskipperer. Ministeren fandt det i øvrigt meget ønskeligt nu at få lovforslagene gennemført.

De i udvalgsbetænkningen stillede *ændringsforslag*, som er omtalt i det foregående, vedtoges ved 2. behandling, mens en række fra kommunistisk side uden for betænkningen stillede *ændringsforslag* forkastedes.

Ved 3. *behandling* vedtoges lovforslaget enstemmigt med 138 stemmer; 6 medlemmer (DK) tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

---

101. Lov om skibsregistreringsafgifter. (Handelsminister *Philip*). [A. sp. 389. C. sp. 81].

Fremsat skriftligt $\frac{5}{11}$ (F. sp. 593). 1. beh. $\frac{14}{11}$ (F. sp. 839). Partiernes ordførere: M. Larsen (Kolding), Conrad Kofoed, Baagø, Helge Larsen, Niels Andersen og Lynnerup Nielsen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (M. Larsen [Kolding], Boye Hansen, Poul Hansen [Svendborg], Johs. E. Larsen [formand], Wiggo Larsen, Peter Nielsen, Axel Ivan Pedersen, Helge Larsen [næstformand], Niels Andersen, Conrad Kofoed, Marius Buhl, Jens Chr. Christensen, Damsgaard, Gideon, Baagø, Erna Sørensen og Weikop). Betænkning (B. sp. 239) afgivet $\frac{6}{12}$. (Ordfører: M. Larsen [Kolding]). 2. beh. $\frac{10}{12}$ (F. sp. 1515). 3. beh. $\frac{12}{12}$ (F. sp. 1719). *Loven stadfæstet 21. december 1957.* (Lovt. nr. 301).

Indtil 1951 var registrering af skibe og af dokumenter vedrørende skibe ikke belagt med afgift; først ved lov nr. 120 af 28. marts 1951 om afgifter for registreringer vedrørende skibe (årbog 1950-51, side 398), blev der indført afgifter herfor. Dette skete dels for at skaffe dækning for de med registreringer forbundne udgifter, dels under hensyn til, at der for tinglysning af dokumenter vedrørende fast ejendom var foreskrevet betaling af visse afgifter.

Nærværende lov, der i alt væsentligt svarer til den hidtidige lov af 1951, er i første række en konsekvens af, at der ved lov nr. 93 af 29. marts 1957 om skibsregistrering (årbog 1956-57, side 279) er foretaget en række ændringer i de hidtil bestående regler for registrering af skibe, hvorved der bl. a. er åbnet adgang til registrering af skibe med en registertonnage af mellem 5 og 20 tons brutto.

Idet der i øvrigt om lovens enkeltheder må henvises til lovtæksten, skal følgende anføres:

Mens de hidtil gældende *promillesatser* med en enkelt undtagelse er *bibeholdt*, idet afgifternes størrelse er steget i takt

med stigningerne i skibspriserne, er under hensyn til den ved lov nr. 112 af 12. april 1957 om forhøjelse af retsafgifter m. m. (årbog 1956-57, side 133) stedfundne forhøjelse af tinglysningsafgifterne *visse af de faste afgifter for registreringer* vedrørende skibe *forhøjet med ca. 100 pct.* Det er dog ikke fundet rimeligt at gennemføre denne forhøjelse på alle punkter, dels under hensyn til de specielle forhold, som visse af afgifterne angår — f. eks. navne- og hjemstedsforandringer — dels under hensyn til, at de nugældende registreringsafgifter som nævnt er fastsat i 1951, mens tinglysningsafgifterne og de øvrige i den nævnte lov af 12. april 1957 omhandlede afgifter havde været gældende uændret i en længere årrække.

Afgiften for *registrering af et skib på under 20 registertons brutto*, der begæres registreret i medfør af den nye bestemmelse i skibsregistreringslovens § 44, er i § 2 fastsat til 50 kr.

I skibsregistreringsloven forudsættes det, at den, der ved betinget adkomst erhverver ret til et skib, kan få denne ret registreret. *Registrering af et sådant betinget adkomstdokument falder ind under de almindelige regler om registrering af skibsskøder og andre dokumenter, hvorved ejendomsret til registreret skib eller skibspart overdrages, jfr. lovens § 4, stk. 1. Registrering af endeligt skøde efter betingelsens bortfald forudsættes derimod at kunne ske uden beregning af yderligere afgift.* Udslettelse af det betingede adkomstdokument som følge af, at betingelsen oplyses ikke at være opfyldt, vil ligeledes kunne ske uden beregning af afgift.

For *registrering vedrørende indtræden i eller udtræden af et interessentskab* er efter hidtidig praksis opkrævet en afgift af 15 kr. i henhold til den generelle regel i den hidtidige lovs § 7. Dette er fundet mindre rimeligt, da det kan dreje sig om overdragelse af meget betydelige værdier, og under hensyn til at der ved indtræden i eller udtræden af et partrederi skal betales afgift efter værdien af den andel, som overdrages. Afgiften opkræves derfor fremtidig ifølge § 4, stk. 2 med 2 ‰ af værdien af de skibe, som overdrages.

For *registrering af dokumenter vedrørende overtagelse til privat skifte* har der ligeledes været betalt afgift i henhold til

den hidtidige lovs § 7, d. v. s. med en fast afgift af 15 kr. I konsekvens af bestemmelsen i § 23, stk. 5, i lov om skibsregistrering, hvorefter sådan overtagelse anses som en ændring i adkomstforholdene, er det i § 4, stk. 3, fastsat, at der fremtidig beregnes en afgift på 1 ‰ af skibets eller skibspartens værdi. Det er samtidig i § 4, stk. 4, bestemt, at senere udlæg til arvinger eller legatarer, som udgør et led i den fortsatte skiftebehandling, skal kunne registreres for en fast afgift af 25 kr., idet de samlede registreringsafgifter ved udlæg til arvinger og legatarer som et led i privat skifte i tilfælde af, at man belagde også arveudlægget med en promilleafgift, ville blive dobbelt så høje som ved offentligt skifte.

For registrering af dokumenter vedrørende en ægtefælles hensiden i uskiftet bo, hvilket tilfælde også falder ind under den nævnte bestemmelse i skibsregistreringslovens § 23, stk. 5, er dog den hidtidige praksis opretholdt under hensyn til den særlige situation, der foreligger ved en ægtefælles overtagelse af et uskiftet fællesbo. Der skal herefter af et sådant dokument alene betales en fast afgift, som efter den generelle regel i lovens § 9 er fastsat til 25 kr.

For registrering og udslettelse af brugsrettigheder, servitutter og lignende rettigheder betales ifølge § 6 en afgift af henholdsvis 50 kr. og 25 kr. Bestemmelsen, som er ny, er en følge af, at der ved skibsregistreringslovens § 32 er åbnet adgang til registrering af de nævnte rettigheder. Reglerne vil endvidere finde anvendelse på dokumenter vedrørende forkøbsret.

Loven træder i kraft 1. januar 1958, jfr. § 18, samtidig med den ovennævnte lov om skibsregistrering. For Grønlands vedkommende fastsættes ikrafttrædelsestidspunktet dog ved kongelig anordning. Loven gælder ikke for skibe, der er hjemmehørende på Færøerne.

Lovforslaget fandt under behandlingen i folketinget tilslutning fra alle partiers side. Det vedtoges uden ændringer enstemmigt ved 3. behandling.

---

102. Lov om ændringer i lov om velfærdsforanstaltninger for søfarende. (Handelsminister Philip). [A. sp. 1195. C. sp. 213].
FremSAT skriftligt $\frac{7}{2}$ (F. sp. 2460). 1. beh. $\frac{19}{2}$ (F. sp. 2785).

Partiernes ordførere: Peter Nielsen, Skov Jørgensen, Baagø, Kirsten Gloerfelt-Tarp, Alfred Jørgensen og Lynnerup Nielsen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Peter Nielsen, Andreas Hansen, Boye Hansen, Poul Hansen (Svendborg) [formand], Carl P. Jensen, Johs. E. Larsen, Mørk, Kirsten Gloerfelt-Tarp [næstformand], Alfred Jørgensen, Skov Jørgensen, Søren Andersen, Damsgaard, Gideon, Conrad Kofoed, Baagø, Erna Sørensen og Poul Thomsen). Betænkning (B. sp. 347) afgivet $\frac{13}{3}$, (Ordfører: Peter Nielsen). 2. beh. $\frac{20}{3}$ (F. sp. 3279). 3. beh. $\frac{26}{3}$ (F. sp. 3435). *Loven stadfæstet 31. marts 1958.* (Lovt. nr. 84).

Loven har følgende indhold:

§ 1. § 3, stk. 1, i lov nr. 188 af 30. april 1948 om velfærdsforanstaltninger for søfarende affattes således:

„De til Velfærdsrådets virksomhed fornødne midler til vejebringelse ved en afgift af 12 øre [hidtil 8 øre] pr. dag for hver med dansk handelsskib eller -fartøj forhyret søfarende — herunder skibsførere i sådanne skibe og fartøjer — der er forsikret mod følger af ulykkestilfælde i henhold til gældende ulykkesforsikringslovgivning. Afgiften udredes med 3 øre [hidtil 2 øre] pr. dag af den søfarende, 3 øre [hidtil 2 øre] af rederen og 6 øre [hidtil 4 øre] af statskassen.“

§ 2. Denne lov træder i kraft den 1. januar 1959.

Som begrundelse for lovforslagets bestemmelser anførte *handelsministeren* ved dets fremsættelse i folketinget:

„Formålet med lovforslaget er at forhøje den velfærdsafgift, der danner det økonomiske grundlag for det arbejde, der udføres af Handelsflådens Velfærdsråd, med 50 pct. Som det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, er den foreslåede afgiftsforhøjelse kun at betragte som en *ajourføring af afgiften* i forhold til den siden 1948 stedfundne løn- og prisstigning, der har været meget følelig for Velfærdsrådet, hvis udgifter til dels falder i udlandet, hvor prisudviklingen på visse steder har været endnu ugunstigere end her. Det er derfor nødvendigt at skaffe forøgede midler til rådighed for velfærdsarbejdet, hvis dette skal kunne videreføres og på visse områder udbygges, således som der er gjort nærmere rede for i bemærkningerne.

I denne forbindelse vil jeg gerne understrege betydningen af, at Velfærdsrådet fremover bliver i stand til at deltage i det *samarbejde, der er etableret med de svenske og norske velfærdsråd* for handelsflåden. Dette samarbejde har været meget værdifuldt, og danske

søfarende har i stor udstrækning nydt godt af de foranstaltninger, de svenske og norske velfærdsråd har tilvejebragt i udenlandske havne, f. eks. de norske og svenske *sømandshoteller* og *idrætsanlæg* og det i havnene udstationerede *velfærdspersonale*. Forholdet er jo det, at både Norge og Sverige råder over betydelige midler til velfærdsarbejdet, både i form af højere velfærdsafgift og store grundkapitaler til investeringsformål. Da loven om velfærdsforanstaltninger for søfarende blev behandlet i rigsdagen i 1948, var der almindelig enighed om, at det ville have været ønskeligt, at også det danske Velfærdsråd havde haft en grundfond, og at man i mangel heraf måtte søge at hjælpe med særlige bevillinger til løsning af større opgaver. Jeg vil gerne bemærke, at Velfærdsrådet i de snart 10 år, det har virket, ikke har søgt eller fået bevillinger, men har klaret sig med velfærdsafgiften. Det er dog muligt, at der i de kommende år vil kunne blive spørgsmål om tilvejebringelse af midler til investeringsformål, f. eks. for at deltage i oprettelse af fælles-skandinaviske sømandsklubber o. lign., idet velfærdsafgiften, også såfremt den nu foreslåede forhøjelse gennemføres, kun vil kunne dække de løbende driftsudgifter ved Velfærdsrådets virksomhed.

Den foreslåede afgiftsforhøjelse vil andrage 200 000 kr. årligt, hvoraf staten dog kun skal afholde halvdelen, idet den anden halvdel af forhøjelsen fordeles mellem rederne og de søfarende, hvis organisationer på forhånd har givet fuld tilslutning til afgiftsforhøjelsen.“

Lovforslaget underkastedes efter 1. behandling en kort udvalgsbehandling, der ikke resulterede i ændringsforslag. Det vedtoges uændret og enstemmigt.

---

103. Lov om ændringer i lov om rettens pleje. (Sagføreres møderet for højesteret, voteringsordningen i højesteret og nordiske sagføreres møderet). (Justitsminister *Hans Hækkerup*). [A. sp. 137. C. sp. 321].

Fremsat mundtligt ²⁴/₁₀ (F. sp. 306). 1. beh. ³¹/₁₀ (F. sp. 503). Partiernes ordførere: Edel Saunte, Helga Pedersen, Poul Møller, Lannung, Helge Madsen og Aksel Larsen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Edel Saunte, Ditlevsen, Andreas Hansen, Lysholt Hansen, Heising, K. Axel Nielsen, Strøm [formand], Lannung [næstformand], Helge Madsen, Helga Pedersen, Vagn Bro, Lorentzen, Martin, Paabøl, Poul Møller, Aksel Møller [fra ²⁸/₃ Ninn-Hansen] og Thestrup). Betænkning (B. sp. 369) afgivet ²⁰/₃. (Ordfører: Edel Saunte). 2. beh. ¹⁶/₄ (F. sp. 3795). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægs-

betænkning (B. sp. 621) afgivet 17/4. 3. beh. 22/4 (F. sp. 3936).
Loven stadfæstet 10. maj 1958. (Lovt. nr. 125).

Ved loven foretages en lang række ændringer i retsplejeloven, hvoraf de vigtigste, der står i forbindelse med de nye regler om sagføreres møderet for højesteret, om ændring af sagførerbetegnelsen i dens forskellige former til advokat, om voteringsordningen i højesteret samt om nordiske sagføreres møderet i danske retter, vil blive anført eller refereret nedenfor, mens mindre ændringer og ændringer, der nærmest er af redaktionel karakter, forbigås.

Om den vedtagne lovs indhold anføres følgende:

1. Udtrykket sagfører, også hvor det indgår i andre ord i retsplejeloven, ændres — med få undtagelser — til *advokat*. De hidtidige højesteretssagførere, overretssagførere, landsretssagførere eller sagførere ved underret *bevarer retten til at benytte den hidtidige titel*, men de kan endvidere anvende betegnelsen advokat enten i forbindelse med eller i stedet for den hidtidige titel. Fra lovens ikrafttræden den 1. juli 1958 kan de nævnte titler, hvori indgår navnet „sagfører“, ikke opnås, men titlen bliver herefter for alle, der får bestalling, „advokat“.

2. Retsplejelovens kapitel 12 (§§ 119-130) får følgende nye affattelse:

Kapitel 12. Advokaters beskikkelse og adgang til at benytte fuldmægtige m. m.

§ 119. *Advokater* beskikkes af justitsministeriet. Beskikkelse meddeles på begæring enhver, som har indfødsret, har opnået 25 års alderen, ikke er ude af rådighed over sit bo, ifølge pålidelige vidnesbyrd har ført en retskaffenandel og har bestået juridisk embedseksamen med *mindst 2. karakter af 1. grad*. For den, der har bestået juridisk embedseksamen med ringere karakter, kan justitsministeren fravige den nævnte eksamensbetingelse, når ganske særlige forhold taler derfor.

Endvidere skal den pågældende i 3 år have været i *virksomhed* som professor i retsvidenskab, dommer, statsadvokat, politimester, politiinspektør, politiadvokat, auditor, anklager ved underret, kontorchef under Københavns politi, fuldmægtig

i dettes kontor for politisager, fuldmægtig under en ret, autoriseret eller statsansat fuldmægtig hos en dommer eller en politimester eller stadig som autoriseret fuldmægtig hos en advokat med møderet for landsret eller som medhjælper hos en statsadvokat have deltaget i behandlingen af retssager.

Til udbringelse af de i 2. stk. omhandlede 3 år kan medregnes den tid, den pågældende som autoriseret fuldmægtig hos en advokat uden møderet for landsret har deltaget i dennes forretninger, derunder behandlingen af retssager, eller har været retsskriver. Den, der har været fuldmægtig på et amtskontor, sekretær ved en landsret, sø- og handelsretten i København eller Københavns byret, sekretær i Københavns overpræsidium, politikommissær med kommando, ekspeditionssekretær i Københavns politis kontor for straffesager eller fuldmægtig i dettes politikontor, kan medregne i alt 2 års virksomhed i sådan stilling.

Til udbringelse af de omhandlede 3 år kan virksomhed i forskellige af de i 2. og 3. stk. nævnte stillinger sammenlægges.

Den, der mod eget ønske er fjernet fra en af de fornævnte tjenestemandstillinger på en sådan måde, at den almindelige pensionsret er gået tabt eller indskrænket, kan ikke medregne den pågældende tjenestemandsvirksomhed som grundlag for meddelelse af beskikkelse.

§ 120. For beskikkelse som advokat erlægges en *afgift* af 200 kr., der tilfalder statskassen.

Forinden beskikkelsen udleveres til vedkommende, har han at *underskrive en højtidelig forsikring* om, at han med flid og troskab vil udføre de sager, der betros ham, og at han i det hele samvittighedsfuldt vil opfylde sine pligter som advokat. Formen for denne erklæring fastsættes af justitsministeren.

§ 121. Bortset fra det i § 1 a omhandlede tilfælde kan udøvelse af advokatvirksomhed ikke forenes med noget dommer- eller retsskriverembede, noget embede som rigsadvokat eller statsadvokat, nogen øvrighedspost eller ansættelse i politiets tjeneste, ej heller med noget tjenesteforhold hos en amtmand, dommer, politimester eller retsskriver. Hvorvidt for øvrigt

nogen offentlig *statstjenestemand* tillige kan udøve nogen advokatvirksomhed, bestemmes af justitsministeren.

Ønsker en advokat, som befinder sig i nogen af de stillinger, med hvilke udøvelse af advokatvirksomhed i almindelighed er uforenelig, i et enkelt tilfælde at overtage udførelsen af en rets-sag, skal dette dog ikke være ham forment, når han dertil erholder sine foresattes tilladelse.

§ 122. Ingen advokat må samtidig have kontor i flere underretskredse.

Advokater, som har oprettet kontor mere end ét sted inden for en underretskreds, og som ved gennemførelsen af en ændret retskredsinddeling ellers på grund af reglen i 1. stk. ville udelukkes fra at fortsætte dermed, kan af justitsministeriet opnå tilladelse til fortsat at have kontorer i hidtidigt omfang.

§ 123. Enhver advokat er berettiget til at give møde for *underret* samt for Københavns sø- og handelsret i sager, som i medfør af §§ 224-25 ville høre under *underret*.

For den særlige klageret er ligeledes enhver advokat berettiget til at give møde.

§ 124. Mødeberettiget for *landsret* samt for Københavns sø- og handelsret i sager, som i medfør af §§ 224-25 ville høre under *landsret*, er enhver advokat, der har bestået juridisk embedseksamen med *mindst 2. karakter af 1. grad*.

Endvidere skal den pågældende i 3 år have været i *virksomhed som advokat* eller i en af de i § 119, 2. stk., nævnte virksomheder, dog at kun halvdelen af den tid, han har været i virksomhed som kontorchef under Københavns politi, fuldmægtig i dettes kontor for politisager, fuldmægtig under en ret eller autoriseret eller statsansat fuldmægtig hos en dommer eller politimester, kan medregnes til udbringelse af de 3 år. § 119, 4. og 5. stk., finder tilsvarende anvendelse.

Endelig skal den pågældende have *bestået en prøve* for *landsretten*.

§ 125. Den i § 124 nævnte prøve består i, at den pågældende for en *landsret* udfører 3 med mundtlig domsforhandling sluttende sager, som han selv må forskaffe sig, og af hvilke

mindst 2 er borgerlige, deraf i alt fald den ene for sagsøgeren. Prøven er bestået, når hans udførelse af disse sager af landsretten kendes forsvarlig. Sådan prøve kan ingen underkaste sig oftere end 2 gange, og ingen får adgang til prøven, forinden han har fremlagt justitsministeriets tilkendegivelse om, at han efter bestået prøve opfylder betingelserne for møderet for landsret.

§ 126. Mødeberettiget for *højesteret* er enhver advokat, der er mødeberettiget for landsret, når han til højesterets justitskontor har indgivet anmeldelse bilagt med en tilkendegivelse fra justitsministeriet om, at han *i 5 år har været i virksomhed som advokat med møderet for landsret*, og med en *erklæring fra vedkommende landsret* om, at han er øvet i procedure.

En advokats møderet for højesteret *bortfalder, dersom højesteret skønner, at vedkommende har vist sig uegnet til at procedere for højesteret*, men kan dog generhverves ved rettens beslutning derom.

§ 127. Ingen advokat kan give møde eller lade møde for en ret, der beklædes af en enkeltdommer, med hvem advokaten er gift eller er beslægtet eller besvogret i anden grad af side-linjen eller nærmere.

§ 128. Under mundtlig forhandling i domssager for landsret, Københavns sø- og handelsret i sager, der i medfør af §§ 224-25 ville høre under landsret, og for højesteret er det ikke advokater tilladt at give møde ved en anden, medmindre denne er en advokat, der ville være berettiget til selv at møde for vedkommende domstol i den pågældende sag. Dog skal det være advokater tilladt ved enhver uberygtet person at fremsætte og begrunde begæring om sagens udsættelse på grund af forhold, hvorved advokaten selv hindres i at give møde.

§ 129. Uden for mundtlig forhandling i domssager for landsret, Københavns sø- og handelsret i sager, som i medfør af §§ 224-25 ville høre under landsret, og for højesteret samt uden begrænsning for underret og sø- og handelsretten i sager, der ifølge de nævnte paragraffer ville høre under underret, er det advokater tilladt uden særlig angivelse af grund at lade møde for sig ved deres autoriserede fuldmægtige.

Med angivelse og på rettens eller modpartens forlangende bevisliggørelse af lovligt forfald kan advokater under de i denne paragraf omhandlede rettergangsforetagender give møde ved enhver uberygtet myndig person.

De til møde for landsret berettigede advokater kan derhos lade møde ved mundtlig forhandling i domssager for landsret og uden begrænsning for sø- og handelsretten ved deres autoriserede fuldmægtige, for så vidt der af justitsministeriet er meddelt disse tilladelse dertil. Sådant tilladelse gives af justitsministeriet, når den pågældende foruden at opfylde eksamensbetingelserne i § 124, 1. stk., i mindst 2 år som autoriseret fuldmægtig hos en til møde for landsret berettiget advokat stadig har deltaget i behandlingen af retssager, særlig ved møde under mundtlig forhandling i domssager. Tilladelsen gælder dog kun for 2 år.

§ 130. Enhver advokat er berettiget til at have en *autoriseret fuldmægtig*, der skal være uberygtet og have bestået juridisk embedseksamen. Autorisationen meddeles af dommeren i den underretskreds, i hvilken vedkommende advokat har kontor, i København af byrettens præsident.

3. Retsplejelovens § 218, 1. stk., får følgende nye affattelse:

Domme og kendelser skal ledsages af grunde. Andre beslutninger af retten eller rettens formand behøver ikke at begrundes, medmindre sådant særligt er foreskrevet. I højesteretssager samt i borgerlige landsretssager, der behandles uden medvirken af sø- eller handelskyndige dommere, jfr. § 6, 3. stk., skal dommen eller kendelsen indeholde *oplysning om de forskellige meninger under afstemningen vedrørende såvel resultatet som begrundelsen med angivelse af de pågældende dommeres navne.*

4. Som nyt *stk. 3* i retsplejelovens § 260 indføjes:

Når det under hensyn til sagens karakter og øvrige omstændigheder findes forsvarligt, kan retten tillade, at der mødes ved *advokat fra andet nordisk land.*

5. Ved en *overgangsbestemmelse* fastsættes endelig, at den, der ved lovens ikrafttræden den 1. juli 1958 har beskikkelse som højesteretssagfører, overretssagfører, landsretssagfører eller sagfører ved underret (underretssagfører), bevarer sin hidtidige

møderet. Den, der uden at være højesteretssagfører har erhvervet ret til at give møde for højesteret i sager, som han har udført i foregående instans, skal endvidere være berettiget til at møde for højesteret som omhandlet i § 126 uden at indgive nogen anmeldelse derom til retten.

I rigsdagssamlingen 1952-53 blev såvel i folketinget som lands-tinget spørgsmålet om højesteretssagførerprøvens afskaffelse drøftet, og fra begge tings side henstilledes til justitsministeren, at der toges en undersøgelse af, om det var rimeligt at opretholde prøven.

Efter at justitsministeriet havde indhentet erklæring fra højesteret og Sagførerrådet om spørgsmålet, overvejede justitsministeriet at fremsætte forslag om afskaffelse af prøven, således at landsrets-sagførere efter 5 års virksomhed fik almindelig møderet for højesteret. Under den offentlige debat om disse problemer henstillede imidlertid en række fremtrædende jurister, at spørgsmålet blev underkastet en fornyet prøvelse i et udvalg af sagkyndige. Et sådant udvalg blev nedsat i marts 1955, og det fik bl. a. også til opgave at overveje spørgsmålet om voringen i højesteret.

Af det sagkyndige udvalgs betænkning, der blev afgivet i november 1956, fremgår, at der blandt udvalgets 4 medlemmer var enighed om, at de hidtil gældende regler om sagføreres møderet for højesteret burde ændres; men der var ikke enighed om, hvilke ændringer der burde foretages. 2 af udvalgets medlemmer foreslog, at prøven afskaffedes, og at der indførtes almindelig møderet for højesteret for landsretssagførere med 5 års anciennitet. De 2 andre medlemmer frarådede prøvens afskaffelse, men foreslog en række lettelser i den faktiske adgang til at gennemføre prøven.

Med hensyn til vorderingsordningen i højesteret var der i udvalget enighed om, at der burde indføres en ordning, hvorefter der efter den offentlige og mundtlige retsforhandling skulle følge en rådslagning i retten for lukkede døre, at der efter denne rådslagning skulle finde en mundtlig voring sted, og at de mundtlige enkeltvoteringer skulle offentliggøres i navngiven stand og udgøre eller træde i stedet for den hidtidige domsbegrundelse. Derimod kunne der ikke opnås enighed om, hvorvidt offentligheden — således som det f. eks. er tilfældet i Norge — skulle have adgang til direkte at påhøre den mundtlige voring. To af udvalgets medlemmer var stemt herfor, hvorimod udvalgets formand foreslog, at den mundtlige voring stadig blev afgivet for lukkede døre, mens dommernes enkeltvoteringer offentligjordes under navn og udgjorde domsbegrundelsen. Udvalgets sidst tilkomne medlemmer deltog ikke i denne del af betænkningen.

Ved fremsættelsen af lovforslaget redegjorde *justitsministeren* udførligt for de hidtil gældende regler om højesteretssagførerprøven

og voteringen i højesteret og for det nedsatte udvalgs ovenfor refererede stilling til disse spørgsmål. Højesteret havde i en erklæring bestemt frarådet prøvens afskaffelse, men havde tilsluttet sig de af de to medlemmer af det sagkyndige udvalg foreslåede lettelser i adgangen til at gennemføre prøven. Endvidere oplyste ministeren, at et flertal inden for Sagførerrådet gik ind for at afskaffe prøven.

Justitsministerens forslag angående *højesteretssagførerprøven* gik ud på afskaffelse af denne og på, at der skulle gives landsretssagførere, der havde været i virksomhed som sådanne i 5 år, almindelig møderet for højesteret. Han motiverede forslaget herom således:

„Højesteretssagførerprøven medfører for en part en stærk begrænsning i valget af, hvilken sagfører der skal møde for ham i en højesteretssag. Hvis han ikke vil lade sig repræsentere af den sagfører, som har mødt for ham i landsretten, er han nødt til at antage en af de få højesteretssagførere, medens han ikke kan vælge en landsretssagfører, selv om denne måtte have nøjere kendskab til parten og hans livsvilkår og til sagens lokale, økonomiske eller sociale baggrund.

Det må også fremhæves, at det er overordentlig vanskeligt for landsretssagførere, der ikke er ansat på et højesteretssagførerkontor, at få de fornødne prøvesager. Denne vanskelighed afhjælpes ikke tilstrækkeligt ved de lettelser, som foreslås af de to udvalgsmedlemmer, der vil opretholde prøven, og den har til følge, at ikke alle kvalificerede har samme adgang til at blive højesteretssagførere.

Det må dernæst tillægges vægt, at langt den overvejende del af sagførerstanden går ind for at afskaffe højesteretssagførerprøven. Jeg kan ikke se, at de indvendinger, der er rejst imod at afskaffe højesteretssagførerprøven, er af så væsentlig betydning, at prøven bør bevares.

Man har især henvist til, at procedurans kvalitet for højesteret skal sikres, og at det har stor betydning at afskære unødvendige appeller til højesteret. Hertil kan jeg anføre, at det næppe kan siges, at højesteretsproceduren stiller væsentligt større krav til sagførerne end landsretsproceduren, og langt de fleste landsretssagførere vil være i stand til at procedere i højesteret på tilfredsstillende måde, når de har været i virksomhed som landsretssagførere i 5 år og fået erklæring fra landsretten om, at de er øvede i procedure. I denne forbindelse skal jeg pege på, at lovforslaget udvider højesterets nuværende, kun i beskedent omfang benyttede adgang til at fratage en landsretssagfører mødeberettigelsen for højesteret i egne sager til at gælde alle landsretssagførere, der efter forslaget får almindelig mødeberettigelse for højesteret. Jeg mener endvidere, at det er fejlagtigt at antage, at der vil forekomme flere unødvendige appeller til højesteret, fordi erfarne landsretssagførere får almindelig møderet for højesteret.“

Vedrørende spørgsmålet om *voteringsordningen i højesteret* op-

lyste ministeren, at også dette spørgsmål havde været forelagt højesteret til udtalelse. I rettens udtalelse var der delte meninger om spørgsmålet, men ingen af dommerne havde udtalt sig imod, at dommernes navne fremtidig skal optages i dommen. Justitsministerens forslag gik ud på, at højesteretsdommernes enkeltvoteringer afgives i et lukket retsmøde, men derefter offentliggøres under navn derved, at de anføres i dommen i stedet for domsbegrundelsen efter de hidtil gældende regler.

Lovforslaget indeholdt endelig regler om *nordiske sagføreres møderet*. Denne del af forslaget fremsattes i tilslutning til Nordisk Råds forhandlinger om gennemførelse af nordiske statsborgeres retlige ligestilling. Efter de hidtil gældende regler kunne kun danske sagførere møde som sagførere eller forsvarere ved domstolene her i landet. Efter forslaget kan også sagførere fra de andre nordiske lande give møde for parter i danske domstole både i borgerlige sager og i straffesager, såfremt retten under hensyn til sagens karakter og øvrige omstændigheder finder det forsvarligt.

Ved 1. behandling udtalte *Edel Saunte* (S), at de ændringer i retsplejelovent, man gennemførte i 1932 om udvidet møderet for landsretssagførere i højesteret, kun kunne anses for midlertidige. Den ved retsplejelovent indførte mundtlige procedure var dengang endnu ikke helt gennemprøvet, og en række sagførere, der var vant til den skriftlige form, havde svært ved at tilpasse sig den mundtlige procedure. Principielt var procedureformen i landsret og højesteret nu af samme karakter, og efter hendes opfattelse burde den være lige omhyggelig og grundig i begge retter. Proceduren i landsretten kunne endog i visse henseender stille større krav til sagførerne, idet den umiddelbare bevisførelse i landsretten medfører, at sagføreren ofte uden forberedelse må tage hensyn til nye oplysninger, mens man ved tilrettelæggelsen af en højesteretsprocedure på forhånd er bekendt med det faktiske materiale. Hun fandt det ejendommeligt, at højesteret var modstander af prøvens afskaffelse. En landsretssagfører med 8 års praksis kunne jo procedere sine egne og sin fuldmægtigs sager for højesteret, og dette sker i 30 pct. af samtlige højesterets-sager, men en landsretssagfører kunne ikke i højesteret procedere en sag, som en kollega har procederet i landsretten. Om det var egne sager eller ej, kunne ikke være kriterium for egnethed til højesteretsprocedure. Hun fandt, at den hidtil gældende ordning var uheldig, idet højesteretssagførertitlen i praksis i manges øjne medfører særlige kvalifikationer også uden for proceduren, f. eks. på det forretningsmæssige område; dette var uheldigt af konkurrencemæssige grunde, også fordi sagførere nu om dage måtte specialisere sig og derfor ikke kunne dække hele sagførernes virksomhedsområde. Hun kunne ikke tro, at afskaffelse af prøven ville medføre en forøgelse af antallet af

sager i højesteret; enhver sagfører har jo pligt til ikke at påtage sig sager, som de ikke mener er egnede til forelæggelse for højesteret. Hun anbefalede på sit partis vegne forslaget om afskaffelse af højesteretssagførerprøven, og det samme gjaldt justitsministerens forslag om vootingen i højesteret og om nordiske sagføreres møderet.

Helga Pedersen (V) oplyste, at der i venstre ikke var enighed om lovforslaget. Dele af partiet kunne tilslutte sig, at højesteretssagførerprøven blev afskaffet af grunde som anført af justitsministeren og socialdemokratiets ordfører. Andre medlemmer i venstre, deriblandt hun selv, var yderst betænkelig ved justitsministerens forslag. Disse medlemmer henviste særlig til, at højesteret havde udtalt sig afgørende imod prøvens afskaffelse; ingen var nærmere eller mere egnet til at skønne over disse ting, og det forekom hende meget dristigt at gå imod landets højeste domstol, der havde udtalt, at den foreslåede ordning var uforsvarlig og bestemt måtte frarådes. Der måtte bortses fra standsmæssige og konkurrencemæssige interesser i dette spørgsmål, og alene retsplejens tarv måtte være afgørende. Hendes parti kunne tiltræde de dele af lovforslaget, der vedrørte vootingen i højesteret og nordiske sagføreres møderet.

På sit partis vegne gik *Poul Møller* (KF) skarpt imod forslaget om højesteretssagførerprøvens afskaffelse. Han var utilfreds med, at justitsministeren ikke havde imødekommet en af det sagkyndige udvalg fremsat anmodning om at få beskikket et nyt medlem fra det retsvidenskabelige fakultet, efter at fakultetets repræsentant var afgået ved døden. Han fremhævede, at højesteret var gået imod prøvens afskaffelse, og at de to landsretspræsidenter havde udtalt, at landsretssagførerprøven ikke var egnet som tilstrækkeligt grundlag for tilladelse til uden begrænsning at procedere for højesteret. Erklærede sig villig til i et udvalg at undersøge den foreslåede nye vootingensordning og gav tilslutning til forslaget om nordiske sagføreres møderet.

Lannung (RV) gav tilslutning til ændringen om nordiske sagføreres møderet og gav udtryk for tilfredshed med de bestræbelser, de nye vootingensregler indeholder i retning af at opnå en mere udførlig og bedre domsbegrundelse; han ville gerne i et udvalg drøfte enkeltheder vedrørende denne del af forslaget. Om højesteretssagførerprøven udtalte han, at det var påkrævet, at denne sag blev taget op. Personlig kunne han tiltræde prøvens afskaffelse, men ikke alle i hans parti delte denne opfattelse. Hans hovedindvending mod prøven var, at det er urimeligt, at en jurist, der først har taget sin embedseksamen, derefter haft 3-5 års læretid som fuldmægtig og endelig været aktiv sagfører i adskillige år, skulle aflægge prøve omtrent som en anden elev. Prøven favoriserede i øvrigt de sagførerfuldmægtige, der er ansat hos højesteretssagførere, idet kun disse uden store vanskeligheder kan skaffe sig de fornødne prøvesager for

højesteret. I sit indlæg rejste han spørgsmålet om en ensartet titulatur for alle sagførere, og den naturlige titel ville efter hans skøn være „sagfører“, evt. „advokat“.

Helge Madsen (DR) ønskede, at lovforslaget blev drøftet grundigt i et udvalg, hvorefter hans parti ville tage stilling til det, efter at yderligere oplysninger var blevet indhentet.

Aksel Larsen (DK) takkede justitsministeren for lovforslaget og håbede, at det måtte få en let og hurtig gang gennem tinget; han tilføjede sit partis medvirken hertil.

Efter at *justitsministeren* udførligt havde besvaret en række spørgsmål fra ordførerne, blev lovforslaget henvist til udvalgsbehandling.

Af udvalgsbetænkningen fremgår, at udvalget foranledigede indhentet erklæringer fra de to landsretspræsidenter om vorderingsordningen ved landsretterne og fra de juridiske fakulteter ved Århus og Københavns universiteter angående såvel højesteretssagførerprøven som vorderingsordningen ved højesteret.

Udvalgets drøftelser resulterede i, at der mellem justitsministeren og udvalgets flertal (udvalget med undtagelse af Poul Møller) opnåedes enighed om en række ændringsforslag, hvorom der henvises dels til udvalgets ordførers nedenfor i hovedpunkter refererede tale ved 2. behandling, dels følgende flertalsudtalelse i betænkningen:

„Et flertal (udvalget med undtagelse af Poul Møller) kan tiltræde lovforslagets bestemmelser om afskaffelse af højesteretssagførerprøven, men således at der gives højesteret adgang til at meddele den pågældende advokat, at hans møderet er bortfaldet, hvis han efter højesterets skøn har vist sig uegnet til at procedere for højesteret. Højesteret kan efter forslaget give denne meddelelse efter afslutningen af en hvilken som helst sag, hvori den pågældende har procederet for højesteret.

Denne nye ordning tilsigter naturligvis ikke at bevare højesteretssagførerprøven blot på en anden måde, men udvalgsflertallet mener, at det af retsplejemæssige hensyn må anses for nødvendigt, at højesteret har adgang til at hindre uegnede procedurer i at give møde for højesteret. Efter udvalgsflertallets opfattelse vil det i almindelighed være rimeligt, at bestemmelsen, således som den lignende bestemmelse i retsplejelovens § 127, stk. 2, vedrørende landsretssagførere, der møder i egne sager, først anvendes, når advokaten efter gentagen procedure har vist sig uegnet til at procedere for højesteret, men udvalgsflertallet har erkendt, at en advokats forelæggelse af én sag kan være så ringe, at højesteret alene heraf kan bedømme den pågældende advokats muligheder som procedør. Ved udøvelsen af sit skøn over den pågældendes egnethed som procedør vil højesteret være frit stillet og heller ikke bundet af den af højesteret hidtil anvendte lempeligere vurdering af landsretssagførere, der

har mødt i egne sager (jfr. højesterets skrivelse af 28. november 1957, pkt. 2, bilag 6).

Det bemærkes i øvrigt, at der i udvalget har været enighed om, at landsretterne kun bør meddele en advokat tilkendegivelse om, at han er „øvet i procedure“, såfremt han har procederet i rimeligt omfang og på forsvarlig måde.

I forbindelse med drøftelsen af spørgsmålet om højesteretssagførereprøvens afskaffelse har man i udvalget overvejet indførelse af en ensartet betegnelse for alle sagførere.

Det nævnte flertal i udvalget foreslår herefter indførelse af fællesbetegnelsen „advokat“, dog således at de nuværende højesteretssagførere, landsretssagførere, overretssagførere og sagførere ved underret (underretssagførere) har ret til fortsat at anvende deres nuværende titel.

Med hensyn til voteringsordningen i højesteret har højesteret i den nævnte skrivelse af 28. november 1957 bl. a. udtalt, at en ændring, bestående i, at dommernes navne skal angives i dommene, „ikke møder nogen modstand i højesteret . . . at en sådan ophævelse af dommeranonymiteten vil kunne danne udgangspunktet for en udvikling i retning af større udførlighed i domspræmisserne . . .“. Udvalget foreslår herefter alene en ophævelse af højesteretsdommernes og i borgerlige sager landsdommernes anonymitet, således at domme og kendelser fremtidig skal indeholde oplysning om dommernes navne.

Hele udvalget forventer, at disse nye voteringsbestemmelser vil medføre, at retternes afgørelser fremtidig affattes så klart og udførligt, at såvel retsvidenskaben som det praktiske retslivs folk ved læsning af disse afgørelser i højere grad end hidtil kan finde vejledning til løsning af vanskelige juridiske problemer. For det praktiske liv er det af meget stor betydning, at afsagte domme ikke kræver en indgående fortolkning, men direkte giver udtryk for de overvejelser, der har ført til dommens resultat.

Hele udvalget er enigt i de foreslåede bestemmelser om nordiske sagføreres møderet.

Hele udvalget er videre enigt om at foreslå, at loven først skal træde i kraft den 1. juli 1958.“

Mindretallet i udvalget (Poul Møller) fandt det fortsat betænkeligt at ophæve kravet om en prøve for at opnå almindelig mødeberettigelse ved højesteret og stillede derfor ændringsforslag, der tog sigte på at bevare prøven med en række lempelser. En ved landsretten mødeberettiget skulle ifølge ændringsforslagene kunne indstille sig til prøven efter 3 års forløb mod hidtil 8 år, prøvetiden foresloges forlænget fra 1½ til 3 år og det krævede antal sager formindsket til 3 mod hidtil 4.

Ved 2. behandling fremhævede udvalgets ordfører, *Edel Saunte*

(S), at der under udvalgsarbejdet var opnået enighed om følgende spørgsmål:

Formuleringen af reglerne om votering i højesteret og landsretterne i borgerlige sager, indførelse af advokattitlen, indførelse af nordiske advokaters møderet i danske retter, ophævelse af advokaters pligt til at anmelde kontorsted, bemyndigelse for justitsministeren til at kunne give tjenestemænd tilladelse til at drive advokatvirksomhed (hidtil kongen), ophævelse af advokatfuldmægtiges pligt til at have bopæl på det sted, hvor deres principal har kontor, og endelig reglen om, at justitsministeren, hvis en advokatbestalling deponeres, skal kunne bestemme, om vedkommende fremtidig skal være berettiget til at føre sin titel.

Specielt vedrørende voteringsordningen erklærede ordføreren, at formålet med de ændrede voteringsregler var at skaffe klarhed over, hvilke praktiske omstændigheder der var oplyst i sagen, og hvilke retlige betragtninger dommerne, herunder dissenterende dommere, havde lagt til grund for deres afgørelse. Hun understregede, at udvalget opfattede den af repræsentanten for højesteret afgivne udtalelse om, at ophævelse af anonymiteten kan medføre en forbedring af dommene, som et positivt løfte fra højesteret og ikke, således som det måske kunne fortolkes, som et fromt ønske fra rettens side. Såfremt de nævnte forbedringer med hensyn til oplysninger i dommene ikke indtrådte, ville det utvivlsomt være nødvendigt, at folketinget på ny overvejede voteringsbestemmelserne.

Med hensyn til højesteretssagførerprøvens afskaffelse, der var tiltrådt af udvalgets flertal, fastholdt hun sine principielle udtalelser fra 1. behandling og udtalte, at der ved de foreslåede overgangs- og ikrafttrædelsesbestemmelser ikke var gjort uret over for nogen i dette spørgsmål.

Helga Pedersen (V) mindede om, at der i hendes parti var delte meninger om, hvorvidt højesteretssagførerprøven burde ophæves, men når hun nu kunne anbefale at stemme for ændringsforslagene og for lovforslaget, skyldtes det ikke, at hun var blevet overbevist om, at regeringsforslaget varetager retsplejemæssige hensyn i samme grad som den hidtil gældende lov eller indebærer en billigere retspleje for borgerne. Der havde imidlertid ikke været politiske muligheder for opnåelse af et bedre resultat, og hun anså de foreslåede ændringer for forbedringer af det oprindelige forslag. Hun understregede i den forbindelse, at der i udvalget var enighed om, at det er vigtigt, at der vedrørende lovforslag af denne art er enighed eller dog det størst mulige flertal. Hun anbefalede at stemme imod Poul Møllers ændringsforslag.

Poul Møller (KF) kunne, som det fremgår af det foran optrykte uddrag af udvalgets betænkning, give tilslutning til de af udvalget stillede ændringsforslag bortset fra ændringsforslagene om højesteretssagførerprøvens afskaffelse. Vedrørende højesteretssagførerprøven

tilsluttede han sig højesterets udtalelse om, at retsplejens tarv i det væsentlige ville være behørigt varetaget, hvis man gennemførte en ordning gående ud på, at prøven — i lempet skikkelse — opretholdtes som betingelse for almindelig møderet for højesteret, men uden nogen særlig betegnelse knyttet hertil. Han anbefalede de af ham stillede ændringsforslag, der var udtryk for en sådan ordning, og han opfordrede til at stemme imod flertallets ændringsforslag vedrørende dette problem.

Lannung (RV), *Helge Madsen* (DR) og *Aksel Larsen* (DK) tilsluttede sig på deres partiers vegne udvalgets flertalsindstilling og anbefalede at stemme imod de af Poul Møller stillede forslag.

Uden for ordførernes række udtalte *Thestrup* (KF), at han ikke kunne stemme for de af hans partis ordfører stillede mindretalsændringsforslag, hvorimod han var enig med udvalgets flertal og den motivering, som udvalgets ordfører havde givet for flertalsindstillingen.

Justitsministeren udtalte sig i sin svartale om ændringsforslagene i betænkningen. Om indførelsen af advokatbetegnelsen sagde han, at han ville have foretrukket betegnelsen sagfører, men at han meget vel kunne se, at der kunne anføres grunde for at foretrække advokatbetegnelsen, der er internationalt kendt og vel også har en vis nordisk klang.

Om højesteretssagførerprøvens afskaffelse udtalte ministeren, at det for ham havde vejlet tungt, at der allerede under den hidtil gældende ordning mødte landsretssagførere i henvend en tredjedel af de sager, der pådømt af højesteret. Han troede ikke på, at man ved ophævelsen af prøven udsatte sig for flere nødvendige appeller til højesteret, og ej heller på, at den udvidede møderet ville blive misbrugt.

Vedrørende ændringerne i voteringsordningen beklagede han, at hans oprindelige videregående forslag var blevet afløst af den efter hans opfattelse halve løsning, som ophævelse af dommeranonymiteten repræsenterer. Han ville have tillagt en offentlig votering eller i hvert tilfælde en offentliggørelse af de enkelte vota særlig betydning med hensyn til forbedret domsaffattelse. Imidlertid delte han udvalgets håb om, at den nu foreslåede voteringsordning ville føre til klarere og udførligere domspræmisser. Han anbefalede at stemme for de af udvalget og udvalgets flertal stillede ændringsforslag og at stemme imod de konservatives ændringsforslag om højesteretssagførerprøvens bevarelse.

Ved afstemningen forkastedes mindretallets hovedændringsforslag med 72 stemmer mod 20, mens 22 medlemmer undlod at stemme. Samtlige ændringsforslag stillet af udvalget eller dets flertal vedtoges.

Lovforslaget henvistes til fornyet udvalgsbehandling, og i udvalgets tillægsbetænkning indstillede *et flertal* (udvalget med und-

tagelse af Poul Møller og Ninn-Hansen) lovforslaget til vedtagelse i den skikkelse, det fik ved 2. behandling. Mindretallet indstillede lovforslaget til forkastelse, og ved 3. behandling motiverede Poul Møller dette standpunkt med, at han betragtede afskaffelse af højesterets-sagførerprøven som lovforslagets hovedpunkt, og da hans parti her var uenig med flertallet, anbefalede han at stemme imod lovforslaget, uanset at det indeholdt en række ændringer på andre områder, der måtte betragtes som fremskridt.

Lovforslaget vedtoges med 117 stemmer mod 20 (KF med undtagelse af Thestrup; fra venstre stemte Federspiel imod loven).

---

104. Lov om ændringer i lov om rettens pleje m. v. (Administrativt bestemt frihedsberøvelse). (Justitsminister *Hans Hækkerup*). [A. sp. 829. C. sp. 999].

Fremsat skriftligt ¹⁰/₁₂ (F. sp. 1449). 1. beh. ¹⁷/₁ (F. sp. 1907). Partiernes ordførere: Edel Saunte, Vagn Bro, Gottschalck-Hansen, Else Zeuthen, Helge Madsen og Petra Petersen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Edel Saunte, Kaj Andresen, Francke, Boye Hansen, Lysholt Hansen, Peter Jørgensen, Strøm [formand], Else Zeuthen, Helge Madsen [næstformand], Vagn Bro, Søren Andersen, Ejner Kristensen, Paabøl, Helga Pedersen, Gottschalck-Hansen, Bøgholm og Erna Sørensen). Betænkning (B. sp. 1167) afgivet ²²/₅. (Ordfører: Edel Saunte). 2. beh. ²⁸/₅ (F. sp. 4797). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. 3. beh. ³/₆ (F. sp. 5165). *Loven stadfæstet 7. juni 1958.* (Lovt. nr. 182).

Loven har følgende indhold:

§ 1. I kap. 43 a i lov om rettens pleje, jfr. lov nr. 173 af 11. juni 1954, sker følgende ændringer:

§ 470, stk. 2, affattes således:

„Retten beskikker en advokat til at varetage dens tarv, hvis frihedsberøvelse sagen angår, medmindre han selv har antaget en advokat. Når der skønnes at være fornøden anledning dertil, kan retten endvidere beskikke en advokat for den beslutende myndighed eller andre parter.“

Ændringen til § 470 indføjedes under behandlingen i folketinget.

Efter § 471, stk. 1, indføjes som nyt stykke:

„Når særlige omstændigheder taler derfor, kan retten bestemme, at den frihedsberøvede eller den, der handler på hans vegne, skal forlade retssalen under bevisførelsen eller under en del af denne. Når den pågældende atter er indladt i retssalen, skal han gøres bekendt med det under hans fraværelse forefaldne.“

Ordene „eller den, der handler på hans vegne“ indføjedes under lovforslagets behandling i folketinget.

I § 475, stk. 1, 2. punktum, ændres „14 dage“ til: „4 uger“.

§ 2. § 3 i ovennævnte lov nr. 173 af 11. juni 1954 og § 2 i følgende love udgår:

Lov nr. 175 af 11. juni 1954 om ændringer i lov nr. 118 af 13. april 1938 om sindssyge personers hospitalsophold,

lov nr. 176 af samme dato om ændringer i lov om offentlig forsorg (om adgang til domstolsprøvelse af beslutninger om anbringelse på arbejdsanstalt m. v.),

lov nr. 179 af samme dato om ændring i lov nr. 138 af 10. maj 1915 om foranstaltninger mod smitsomme sygdommes udbredelse,

lov nr. 180 af samme dato om ændring i lov nr. 145 af 12. marts 1918 om foranstaltninger til tuberkulosens bekæmpelse,

lov nr. 181 af samme dato om ændringer i lov nr. 193 af 4. juni 1947 om bekæmpelse af kønssygdomme og

lov nr. 182 af samme dato om ændring i lov nr. 67 af 31. marts 1953 om karantæneforanstaltninger mod smitsomme sygdomme.

Samtlige de i folketingsåret 1953-54 gennemførte love vedrørende domstolsprøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse indeholdt en bestemmelse om, at loven skulle optages til revision i folketingsåret 1957-58, idet man ville afvente, hvordan lovene virkede i praksis.

Ved fremsættelsen af lovforslaget oplyste *justitsministeren*, at de omhandlede love i det store og hele havde virket tilfredsstillende. Han foreslog da også kun 2 ændringer af processuel karakter i vedkommende afsnit i retsplejeloven. Endvidere foresloges, at revisionsbestemmelserne i de i § 2 nævnte love, der henhører under justits-

ministeriet, indenrigsministeriet og socialministeriet, skulle udgå; yderligere ændringer i disse love fandtes ikke påkrævet. For så vidt angår lovgivningen vedrørende frihedsberøvelse inden for børneforsorgen og åndssvageforsorgen, var særskilte lovforslag fremsat af socialministeren.

Justitsministerens ændringsforslag til retsplejelovens § 471 var begrundet dels i, at det kan modvirke den helbredsmæssige behandling af den frihedsberøvede, at han i retten har adgang til at påhøre f. eks. lægernes forklaringer om hans psykiske tilstand, dels at vidner, f. eks. pårørende, der må afgive forklaringer til ugunst for den frihedsberøvede, kan blive udsat for ubehageligheder fra denne.

Udvidelsen af ankefristen i § 475 fra 14 dage til den almindelige ankefrist på 4 uger var begrundet i, at en særlig kort ankefrist ikke havde vist sig fornøden i praksis.

Ved 1. behandling gav samtlige ordførere tilslutning til de af justitsministeren foreslåede ændringer. Lovforslaget henvistes dog til udvalgsbehandling, idet *Edel Saunte* (S), *Vagn Bro* (V), *Else Zeuthen* (RV) og *Helge Madsen* (DR) i udvalg ønskede drøftet et af landsretspræsidenterne rejst spørgsmål om beskikkelse af sagfører (advokat) for en frihedsberøvet, der ikke selv havde antaget eller overhovedet ønskede en advokat.

Om dette spørgsmål hedder det i den af udvalget afgivne betænkning, der indeholder ændringsforslag herom:

„Udvalget har fundet det rigtig at foreslå, at der, når den frihedsberøvede ikke selv har antaget en advokat, skal beskikkes ham en sådan, selv om han ikke ønsker det. Udvalget foreslår endvidere, at reglerne om beskikkelse af advokat for andre end den frihedsberøvede ændres, dels således at retten, når der skønnes at være fornøden anledning dertil, kan beskikke en advokat for den beslutende myndighed, selv om der ikke foreligger nogen begæring herom, dels således at retten under samme betingelse kan beskikke en advokat for andre, der kan være parter under sagen. Udvalget kan herved henvise til en af østre landsret den 3. december 1954 afsagt dom (Ugeskrift for Retsvæsen 1955, side 327), hvorefter der under en sag om fjernelse af børn fra hjemmet beskikkedes en sagfører for forældrene.

Udvalget finder endelig, at den foreslåede regel om, at retten, når særlige omstændigheder taler derfor, kan bestemme, at den frihedsberøvede skal forlade retssalen under bevisførelsen, også bør omfatte den, der handler på hans vegne.“

Udvalgets indstilling var enstemmig og tiltrådt af justitsministeren.

Lovforslaget vedtoges efter at have været ganske kort omtalt ved 2. behandling enstemmigt ved 3. behandling.

105. Lov om ændringer i lov om rettens pleje. (Politiets ledelse m. v.) (Justitsminister *Hans Hækkerup*). [A. sp. 2153. C. sp. 899].

Fremsat skriftligt $13/5$ (F. sp. 4123). 1. beh. $20/5$ (F. sp. 4371). Partiernes ordførere: Edel Saunte, Helga Pedersen, Thestrup, Lannung og Aksel Larsen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Edel Saunte, Ditlevsen, Andreas Hansen, Lysholt Hansen, Heising, K. Axel Nielsen, Strøm [formand], Lannung [næstformand], Helge Madsen, Helga Pedersen, Vagn Bro, Ejner Kristensen, Ladefoged, Harald Nielsen, Thestrup, Kristen Amby og Bøgholm). Betænkning (B. sp. 1117) afgivet $21/5$. (Ordfører: Edel Saunte). 2. beh. $29/5$ (F. sp. 4908). 3. beh. $2/6$ (F. sp. 5094). *Loven stadfæstet 7. juni 1958.* (Lovt. nr. 181).

Forud for december 1950 var *politiets efterretningstjeneste* henlagt under rigspolitichefen, således at en politiinspektør havde den daglige ledelse.

Fra december 1950 til den 1. juli 1954 havde i medfør af justitsministerens bestemmelse en som vicepolitichef konstitueret politimester den selvstændige ledelse af politiets efterretningstjeneste.

I henhold til lov nr. 205 af 11. juni 1954 om ændringer i lov om rettens pleje (politiets ledelse m. v.) blev politiets efterretningsmæssige opgaver henlagt under en selvstændig leder, der benævnedes „chefen for politiets efterretnings-tjeneste“.

Ved nærværende lov nedlægges den nævnte stilling, og det *overdrages på ny rigspolitichefen at varetage ledelsen af politiets efterretningstjeneste*, jfr. retsplejelovens § 110, nr. 5, hvorefter politiafdelinger, der ikke er knyttet til en bestemt politikreds, henhører under rigspolitichefen.

Lovforslaget mødte i folketinget tilslutning fra alle sider. Det vedtoges efter en kort udvalgsbehandling uændret og enstemmigt.

---

106. Lov om ændringer i lov om udlændinges adgang til landet m. v. (Justitsminister *Hans Hækkerup*). [A. sp. 1085. C. sp. 309].

Fremsat skriftligt $24/1$ (F. sp. 2088). 1. beh. $31/1$ (F. sp. 2320). Partiernes ordførere: Victor Gram, Per Federspiel, Bøgholm, Lannung, Helge Madsen og Aksel Larsen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Victor Gram, Nina Andersen, Chr. Christiansen [formand], Poul Hansen [Grenå], Horn, Lars M. Olsen, Edel Saunte, Lannung [næstformand], Helge Madsen, Per Federspiel, Vagn Bro, From, Heick, Helga Pedersen, Bøgholm, Ole Bjørn Kraft og Ninn-Hansen). Betænkning (B. sp. 479) afgivet $21/3$. (Ordfører: Victor Gram). 2. beh. $10/4$ (F. sp. 3620). 3. beh. $16/4$ (F. sp. 3794). *Loven stadfæstet 21. april 1958.* (Lovt. nr. 104).

Ved loven gennemføres sådanne ændringer i loven om udlændinges adgang til landet (udlændingsloven), som er nødvendige til gennemførelse af den mellem Danmark, Finland, Norge og Sverige den 12. juli 1957 undertegnede *overenskomst om ophævelse af paskontrollen* ved de nordiske grænser.

Ophævelsen af paskontrollen er en videreførelse af den linje, der siden 1952 har været fulgt med hensyn til nordiske landes statsborgeres rejser mellem landene og til ophold og beskæftigelse i de øvrige af landene, idet der den 12. juli 1952 blev indført den ordning, at danske, finske, norske og svenske statsborgere kunne rejse mellem Danmark, Finland, Norge og Sverige uden at være i besiddelse af pas eller andet legitimationsdokument, en ordning, der fra 1. december 1955 blev udvidet til også at omfatte islændinge og Island.

Fra den 1. juli 1954 har danske, finske, norske og svenske statsborgere kunnet *opholde sig i et andet nordisk land* uden at være i besiddelse af pas eller andet legitimationsdokument og uden at skulle have opholdstilladelse. Endvidere har de nævnte statsborgere kunnet *tage beskæftigelse i et andet nordisk land* uden at skulle have arbejdstilladelse.

Fra den 1. december 1955 er også islændinge blevet fritaget for at være i besiddelse af pas eller andet legitimationsdokument og for at søge opholdstilladelse under ophold i

Danmark, Finland, Norge og Sverige, og tilsvarende lempelser gælder for danskere, finner, nordmænd og svenskere under ophold i Island.

Den ovenfor omtalte fritagelse for at vise pas ved rejser mellem Danmark, Finland, Norge og Sverige gælder som nævnt kun danske, finske, islandske, norske og svenske statsborgere, mens ikke-nordboere må gennemgå sædvanlig paskontrol ved rejse fra et af de nævnte lande til et andet af disse. Dette forhold foresloges imidlertid ændret i den af den nordiske parlamentariske komité den 9. januar 1954 afgivne betænkning, hvori det anbefaledes, at al paskontrol ved grænserne mellem de nordiske lande blev afskaffet. Herefter undertegnedes efter forhandlinger mellem repræsentanter for Danmark, Finland, Norge og Sverige den foran anførte overenskomst af 12. juli 1957 om ophævelse af paskontrollen ved de fællesnordiske grænser.

Den på overenskomstens gennemførelse sigtende lovændring angår i første række bestemmelserne om *afvisning*, idet den danske paskontrol efter overenskomsten ikke blot skal afvise udlændinge, hvis indrejse i Danmark strider mod danske interesser, som disse nærmere har fundet udtryk i den gældende udlændingslovs bestemmelser herom, men også i et vist omfang skal afvise udlændinge, der vil rejse videre til Finland, Norge eller Sverige, og hvis indrejse i det pågældende land vil stride mod dettes interesser.

Som en konsekvens af ændringerne i afvisningsreglerne, ændres også udvisningsreglerne, så disse kommer til at svare til afvisningsreglerne.

Herudover gives der særlige regler om det tidsrum, i hvilket statsborgere i lande, med hvilke Danmark har ophævet visumtvangen, kan opholde sig i Danmark uden at skulle have opholdstilladelse.

Endvidere har overenskomstens gennemførelse nødvendiggjort nogle ændringer i bestemmelserne om *udenlandske søfolk*, om de oplysninger, der af hoteller o. lign. skal gives politiet om udenlandske gæster, og i lovens straffebestemmelser, idet f. eks. også indrejse uden om de øvrige landes paskontrol,

der ved overenskomsten i et vist omfang også kommer til at virke på Danmarks vegne, må kunne straffes.

Lovforslaget blev ved 3. behandling i folketinget vedtaget enstemmigt med 147 stemmer.

---

107. Lov om ændring i lov om folketingets ombudsmand. (Justitsminister *Hans Hækkerup*). [A. sp. 1481. C. sp. 313]. Fremsat skriftligt $^{11}/_3$ (F. sp. 3008). 1. beh. $^{21}/_3$ (F. sp. 3312). Partiernes ordførere: Per Hækkerup, Vagn Bro, Ole Bjørn Kraft, Kirkegaard, Gøting og Aksel Larsen. 2. beh. $^{10}/_4$ (F. sp. 3625). 3. beh. $^{16}/_4$ (F. sp. 3794). *Loven stadfæstet 10. maj 1958.* (Lovt. nr. 126).

Ved loven udskydes revisionsfristen for lov nr. 203 af 11. juni 1954 om folketingets ombudsmand som ændret ved lov nr. 71 af 29. marts 1957 fra folketingsåret 1957-58 til *folketingsåret 1958-59.*

Som begrundelse herfor anførte *justitsministeren* ved fremsættelsen af lovforslaget:

„Efter § 15 i ombudsmandsloven fra 1954 skulle loven tages op til revision i folketingsåret 1956-57, men det blev i fjor ved en lovændring bestemt, at revisionen skulle udskydes et år.

Forslaget går ud på, at revisionen af loven udsættes endnu et år. Om baggrunden herfor kan jeg oplyse følgende. Det vigtigste problem, der opstår ved overvejelserne af en ændring af loven, er spørgsmålet om at *udvide ombudsmandens kompetence til også at omfatte den kommunale forvaltning.* Dette spørgsmål har været forelagt de kommunale hovedorganisationer, der i en skrivelse af 30. januar i år har udtalt, at argumenterne imod indførelse af ombudsmandskontrol med kommunerne er så tungtvejende, at organisationerne må nære betænkelighed ved, at en sådan ordning indføres, og de henstiller, at overvejelserne herom i hvert fald foreløbig stilles i bero i nogle år. Med hensyn til organisationernes begrundelse for dette standpunkt henviser jeg til den nævnte skrivelse, der er optrykt som bilag til forslaget.

Justitsministeriet har bedt folketingets ombudsmand udtale sig om, hvorledes han ser på de fremsatte indvendinger mod udvidelse af hans kompetence, og ministeriet har den 6. marts modtaget en sådan udtalelse.

Spørgsmålet vil nu blive overvejet i justitsministeriet og i regeringen.

Under henvisning hertil foreslås revisionen af loven udsat 1 år.“

Under lovforslagets behandling i folketinget blev der fra flere sider fremsat ønske om, at den kommunale forvaltning i et vist omfang blev inddraget under ombudsmandens virkefelt. *Vagn Bro* (V) havde gerne set, at forslag herom var blevet fremsat allerede i denne omgang, men kunne dog gå med til den udskydelse, som justitsministeren anså for nødvendig. *Ole Bjørn Kraft* (KF) og *Kirkegaard* (RV) mente ligeledes, at kommunerne delvis måtte inddrages under loven. *Aksel Larsen* (DK) ønskede yderligere en ændring, hvorved ombudsmanden inden for nærmere afgrænsede rammer fik mulighed for også at beskæftige sig med klager over dommere.

Alle kunne imidlertid tiltræde det foreliggende lovforslag om en etårig udskydelse af revisionsfristen, der vedtoges enstemmigt.

---

108. Lov om ændring i færdselslov [ophævelse af revisionsbestemmelse om motorsagkyndige]. (Justitsminister *Hans Hækkerup*). [A. sp. 2221. C. sp. 1039].

Fremsat skriftligt $\frac{20}{5}$ (F. sp. 4315). 1. beh. $\frac{27}{5}$ (F. sp. 4719). Partiernes ordførere: Victor Gram, Vagn Bro, Marie Antoinette von Lowzow, Lannung, Gøting og Lynnerup Nielsen. Henvist til udvalget angående forslag til lov om ændring i færdselsloven (maksimaltakster for hyrevogne) se sp. 531. Betænkning (B. sp. 1247) afgivet $\frac{28}{5}$. (Ordfører: Victor Gram). 2. beh. $\frac{30}{5}$ (F. sp. 5088). 3. beh. $\frac{3}{8}$ (F. sp. 5166). *Loven stadfæstet 7. juni 1958.* (Lovt. nr. 183).

Loven går ud på, at bestemmelsen i § 2, sidste punktum, i lov nr. 122 af 12. april 1957 om ændring i færdselslov, hvorefter § 2, afsnit A, skulle optages til revision inden udløbet af folketingsåret 1957-58, udgår.

Den nævnte revisionsbestemmelse, der indsattes i loven af 1957 (årbog 1956-57, side 316) efter indstilling af det af folketinget nedsatte udvalg, motiveredes i dette udvalgs betænkning med, at udvalget lagde vægt på, at overvejelserne om en *rationalisering af motorsagkyndiginstitutionen* blev fremmet mest muligt.

Det af justitsministeriet herom nedsatte udvalg afgav i februar 1958 „Betænkning angående rationalisering af ordningen med hensyn til de i færdselsloven omhandlede undersøgelser og prøver“.

I betænkningens afsnit 5 stiller et flertal inden for udvalget forslag om, at der gennemføres en omordning med hensyn til administrationen af de i færdselsloven omhandlede prøver, således at

afholdelse af *førerprøver* med visse nærmere angivne undtagelser overtages af *polititjenestemænd*, der særlig er uddannet til denne opgave. Dette praktiseres allerede i et vist omfang, og justitsministeriet var ifølge bemærkningerne til lovforslaget indstillet på efterhånden fuldt ud at følge flertalsindstillingen.

Med hensyn til de mere teknisk betonedede *motorsagkyndigforretninger* går et flertal af udvalget ind for, at de mindre komplicerede eftersyn af køretøjer vil kunne overlades til *ikke-ingeniør-uddannede assistenter* med en vis teknisk uddannelse (fortrinsvis mekanikeruddannelse). Også på dette punkt var justitsministeriet indstillet på at følge flertallets indstilling. Det var ministeriets hensigt at antage nogle mekanikeruddannede personer til færdselspolitiet med henblik på uddannelse som assistenter for de motorsagkyndige.

Ved at følge disse retningslinjer ville det efterhånden være muligt at *indskrænke antallet af ingeniøruddannede motorsagkyndige*.

I betænkningens afsnit 5 stilles der endvidere forslag om oprettelse af en *teknisk centralledelse*, der dels skal føre tilsyn med de motorsagkyndige, dels virke som ankeinstans med hensyn til de sagkyndiges afgørelser. Det foreslås, at disse funktioner sammenlægges med de funktioner, der i øjeblikket udføres af statens kontor for typegodkendelse af motordrevne køretøjer, og det skulle yderligere være centralledelsens opgave at være vejledende for justitsministeriet og andre myndigheder med hensyn til automobiltekniske spørgsmål. Også på dette punkt var det justitsministeriets hensigt at søge udvalgets forslag gennemført.

Da gennemførelsen af de nævnte foranstaltninger kunne ske inden for rammerne af færdselslovens § 75, afsnit A, således som den blev formuleret ved loven af 12. april 1957, havde justitsministeriet ikke fundet det påkrævet at fremsætte forslag til lov om ændring i denne bestemmelse. Revisionsbestemmelsen i loven af 12. april 1957 foresloges ophævet, idet man forudsatte, at man ved den skitserede revision af motorsagkyndiginstitutionen imødekom de synspunkter, der har dannet baggrund for optagelsen af revisionsbestemmelsen i loven.

Ved 1. behandling anbefalede lovforslaget af alle partiers ordførere, der samtidig gav tilslutning til den i bemærkningerne til lovforslaget skitserede ordning i overensstemmelse med det justitsministerielle udvalgs betænkning.

Lovforslaget henvistes til behandling i det om forslag til lov om ændring i færdselsloven (maksimaltakster for hyrevogne) nedsatte udvalg (se nedenfor sp. 531), der i sin betænkning indstillede det til vedtagelse uændret. Lovforslaget gik uden omtale ved 2. behandling direkte til 3. behandling og vedtoges her enstemmigt.

---

109. Lov om forbud mod visse fyrværkeriartikler.

(Justitsminister *Hans Hækkerup*). [A. sp. 1475. C. sp. 901].

Fremsat skriftligt $11/3$ (F. sp. 3009). 1. beh. $21/3$ (F. sp. 3349). Partiernes ordførere: Viola Nørløv, Vagn Bro, Hanne Budtz, Helge Larsen, Gudrun Bjørner og Aksel Larsen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Viola Nørløv, Francke, Gorrsen, Hougaard [formand], Waldemar Laursen, Poul Nilsson, Astrid Skjoldbo, Helge Larsen, Gudrun Bjørner [næstformand], Vagn Bro, Kr. Juul, Ladefoged, Lorentzen, Helga Pedersen, Hanne Budtz, Gottschalck-Hansen og Hvidberg). Betænkning (B. sp. 1115) afgivet $21/5$. (Ordfører: Viola Nørløv). 2. beh. $29/5$ (F. sp. 4908). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 1275) afgivet $30/5$. 3. beh. $2/6$ (F. sp. 5095). *Loven stadfæstet 7. juni 1958.* (Lovt. nr. 184).

Loven har følgende indhold:

§ 1. Det er forbudt uden justitsministerens tilladelse at fremstille eller indføre fyrværkeri.

§ 2. Overdragelse, erhvervelse og anvendelse af fyrværkeriartikler med knaldeffekt eller med kombineret lys- og knaldeffekt, f. eks. kanonslag, raketter, sole, ildpotter o. lign., er kun tilladt, såfremt satsen til fremkaldelse af hver enkelt knaldeffekt består enten af højst 1,5 g af blandinger af aluminium og nitrater eller af højst 0,5 g af blandinger af aluminium og chlorat eller perchlorat eller — for raketters vedkommende — af højst 7,5 g sortkrutt.

Justitsministeren skal dog være bemyndiget til at træffe bestemmelse om, at andre blandinger end de nævnte må anvendes, og til at fastsætte det største tilladte indhold af blandingen pr. stk.

Stk. 1 finder ikke anvendelse på salg til forhandler.

§ 3. Foranstående bestemmelser finder ikke anvendelse på militære myndigheder og andre offentlige myndigheder, der anvender fyrværkeri som led i deres virksomhed.

Politiet kan meddele tilladelse til køb og anvendelse af fyrværkeri, der omfattes af forbuddet i § 2, stk. 1.

§ 4. Justitsministeren fastsætter de til lovens gennemførelse og kontrol med dens overholdelse fornødne bestemmelser.

§ 5. Der sker ikke ved denne lov nogen ændring i lov nr. 74 af 7. april 1899 om sprængstoffer eller de i medfør heraf eller af brandlovgivningen udfærdigede bestemmelser.

§ 6. Overtrædelse af denne lov eller de i medfør af denne udfærdigede bestemmelser straffes med bøde.

§ 7. Loven, der ikke gælder for Færøerne, træder i kraft den 15. januar 1959.

Ved folketingsbeslutning af 18. februar 1958 (se side 563) opfordredes justitsministeren til at fremsætte lovforslag om forbud mod fyrværkeriartikler, hvis knaldeffekter er egnet til at volde særlig gene.

I overensstemmelse hermed udarbejdedes i justitsministeriet forslaget til nærværende lov, om hvilket *justitsministeren* ved fremsættelsen anførte:

„Som det anføres indledningsvis i bemærkningerne til lovforslaget, er dette foranlediget af en folketingsbeslutning af 18. februar 1958. Jeg vil dog gerne fremhæve, at det ikke har været mig nogen overvindelse at efterkomme beslutningen.

I princippet bør man ganske vist være tilbageholdende med udstedelse af forbud, der ikke er strengt påkrævede. I det foreliggende tilfælde er der dog efter min opfattelse tale om et forbud, som gør så ringe indgreb i de enkelte borgers frihed, at kravet i den positive motivering for forbuddet må mindskes tilsvarende. Det er jo nemlig værd at understrege, at der ikke bliver tale om at forbyde nytårsfyrværkeri, men kun den særlige form for fyrværkeri, som er lagt an på at virke ved overdreven støjdufoldelse.

At den årlige affyring af kanonslag på den anden side er en betydelig gene for mange mennesker, vel navnlig gamle mennesker og små børn, er vel på den anden side ubestrideligt, og jeg finder det derfor naturligt, at der nu ad lovgivningens vej trækkes en passende grænse for det, der kan tillades på dette område.

Om denne grænse trækkes rigtigt i forslaget § 2, vil selvfølgelig altid kunne diskuteres, men jeg har tilstræbt ved bestemmelsen nogenlunde at trække grænsen mellem, hvad man i daglig tale forstår ved henholdsvis kinesere og kanonslag.“

Lovforslaget mødte i folketinget overvejende tilslutning fra socialdemokratiet, det konservative folkeparti og retsstatspartiet, mens det radikale venstre og kommunisterne gik imod det, hvilket også var tilfældet med et flertal inden for venstre.

Under den udvalgsbehandling, som lovforslaget underkastedes, blev i § 2, stk. 1, grænsen for raketters indhold af sortkrudt sat op fra 5 g til 7,5 g. Samtidig tilføjes i § 3 paragraffens første stykke. Med disse ændringer indstillede et flertal (udvalget med undtagelse af Kr. Juul, Helge Larsen og Lorentzen) lovforslaget til vedtagelse,

mens mindretallets medlemmer i betænkningen erklærede, at de ikke kunne medvirke til lovforslagets gennemførelse.

Ved 3. behandling ændredes ikrafttrædelsesdatoen fra 1. juli 1958 til *15. januar 1959*. Dette skete under hensyn til de beholdninger, som de handlende lå inde med før lovens vedtagelse.

I den ændrede affattelse vedtoges lovforslaget med 88 stemmer mod 60 (herunder RV og DK samt et flertal inden for venstre og et mindretal blandt det konservative folkepartis medlemmer; desuden finansminister Kampmann (S) og Gøting (DR)). 4 medlemmer (Axel Ivan Pedersen (S), Sønderup (V), Erna Sørensen (DK) og Elias Lauf (Grønland)) afholdt sig fra at stemme.

---

110. Lov om ændringer i lov for Færøerne om rettens pleje. (Justitsminister *Hans Hækkerup*). [A. sp. 1053. C. sp. 865].

Fremsat skriftligt ²⁴/₁ (F. sp. 2090). 1. beh. ³¹/₁ (F. sp. 2338). Partiernes ordførere: Dupont, Johan Poulsen (Vagn Bro), Hanne Budtz, Lannung, Gøting og Aksel Larsen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Dupont, Francke, Boye Hansen, Lund Jensen, Mørk, K. Axel Nielsen [formand], Schrøder, Lannung [næstformand], Gøting, Vagn Bro, Gideon, Ladefoged, Helga Pedersen, Johan Poulsen, Hanne Budtz, Thestrup og Baagø). Betænkning (B. sp. 1113) afgivet ²⁰/₅. (Ordfører: Dupont). 2. beh. ²⁷/₅ (F. sp. 4704). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 1229) afgivet ²⁷/₅. 3. beh. ³⁰/₅ (F. sp. 5061). *Loven stadfæstet 7. juni 1958*. (Lovt. nr. 185).

Ved loven ændres bestemmelserne i § 103 og §§ 108-118 i lov for Færøerne nr. 174 af 11. maj 1935 om rettens pleje med virkning fra 1. juli 1958 således, at de får i det væsentlige samme indhold som de tilsvarende bestemmelser i lov om rettens pleje af 11. april 1916 med senere ændringer. Der har dog fundet en vis tilpasning sted under hensyn til Færøernes særlige stilling.

Ifølge § 109, stk. 3, i den færøske retsplejelovs ændrede affattelse vil politiets virksomhed på Færøerne fremtidig blive udøvet dels af det for hele riget *fælles politikorps*, dels af et *særligt politikorps* for Færøerne. Dette særlige politikorps træder i stedet for det nuværende kommunale politi. Dets

personale, der også i fremtiden forudsættes rekrutteret fra øernes egen befolkning, agtes ansat som statstjenestemænd og undergivet samme regler som rigspolitiets tjenestemænd. Ansættelse af *reservepolitibetjente* kan ske med hjemmel i normerings- eller finanslov efter forud indhentet erklæring fra Færøernes landsstyre.

I den ændrede affattelse af § 109, stk. 1, bestemmes, at justitsministeren er politiets øverste foresatte og udøver sin beføjelse gennem rigspolitichefen og landfogden (politimesteren). Da det findes hensigtsmæssigt, at Færøernes hjemmestyre får adgang til at fremsætte sine synspunkter vedrørende politiets forhold, pålægger § 109, stk. 3 og 4, samt § 110, nr. 1, rigsmyndighederne at indhente erklæring fra Færøernes landsstyre om visse personalespørgsmål.

Ifølge §§ 116 og 117 i den ændrede affattelse skal staten fra 1. juli 1958 udrede de nuværende kommunale polititjenestemænds lønninger i overensstemmelse med tjenestemandslovens regler og fra samme dato afholde udgifterne til disse tjenestemandes pensionering, uniformering og øvrige udrustning. Der vil ved normeringslov blive søgt tilvejebragt hjemmel til at ansætte de enkelte hidtidige kommunale polititjenestemænd i statstjenestemandstillinger i overensstemmelse med de principper, som blev fulgt ved oprettelsen af enhedspolitiet i 1938, jfr. lov nr. 165 af 18. maj 1937 om ændringer i og tilføjelser til lov nr. 98 af 31. marts 1931 om statens tjenestemænd.

I bemærkningerne til det af justitsministeren fremsatte lovforslag anføres bl. a.:

„Den gældende politiordning for Færøerne hviler hovedsagelig på lov for Færøerne nr. 174 af 11. maj 1935 om rettens pleje, hvis kapitel 11 om politimyndigheden indeholder i det væsentlige samme regler som det tilsvarende kapitel i lov om rettens pleje af 11. april 1916, således som denne lov var affattet ved bekendtgørelse nr. 250 af 1. oktober 1932. Reglerne om politimyndigheden i den færøske retsplejelov suppleres af forskellige bestemmelser i lov nr. 55 af 13. april 1894 om politiet på Færøerne, lov nr. 93 af 11. april 1916 om udgifterne i strafferetsplejen og afdeling 12 d) i lov nr. 301 af 6. juni 1946 om statens tjenestemænd.

De ændringer i politilovgivningen for den øvrige del af riget, som er blevet gennemført ved lov nr. 166 af 18. maj 1937 om politiets

og arrestvæsenets ordning („enhedspolitiloven“) og ved lov nr. 205 af 11. juni 1954 om ændringer i lov om rettens pleje. (Politiets ledelse m. v.), har ikke gyldighed for Færøerne. Heller ikke ved lov nr. 137 af 23. marts 1948 om Færøernes hjemmestyre er der sket ændringer i den færøske politiordning. Politiet er i denne lov opført på listen over de sagsområder, om hvilke det ved lovens § 3 er bestemt, at det afgøres ved nærmere forhandling, om og i hvilket omfang de pågældende spørgsmål kan henføres til færøske særanliggender.

Ifølge den færøske retsplejelovs § 108 udgør Færøerne en politikreds, der forestås af *landfogden* (politimesteren). Politioordningen i denne politikreds adskiller sig fra politioordningen i den øvrige del af riget, hvor polititjenesten nu udelukkende er en statsopgave, ved en vidtgående deling mellem forskellige myndigheder af en række af de funktioner, som omtales i politilovgivningen. Politiets virksomhed udøves således dels af de af staten ansatte politimyndigheder, herunder landfogden (politimesteren), sysselmændene og den i Thors-havn stationerede overpolitibetjent af 2. grad, dels af det færøske kommunale politi. Disse politimyndigheder er ifølge den færøske retsplejelovs § 118 justitsministeren underordnede og står under hans øverste tilsyn, men ledelsen af politiet er i øvrigt delt mellem statens myndigheder: rigspolitichefen, rigsombudsmanden og landfogden (politimesteren), og de færøske myndigheder: landsstyret, lagtinget og de enkelte kommuner. Forpligtelsen til at udrede udgifterne til politiet på Færøerne påhviler statskassen, landskassen, kommunekasserne og de færøske politikasser. De samlede udgifter til politiet og arrestvæsenet på Færøerne udgjorde i finansåret 1955-56 ca. 582 000 kr., hvoraf ca. 360 000 kr. udrededes af statskassen, ca. 59 000 kr. af Færøernes landskasse, ca. 157 000 kr. af kommunekasserne og ca. 6 000 kr. af politikasserne.

Spørgsmålet om en revision af den færøske politioordning har efter gennemførelsen af loven om Færøernes hjemmestyre været genstand for forhandlinger mellem rigsmyndighederne og det færøske hjemmestyre. Som et resultat af disse forhandlinger nedsatte justitsministeriet den 26. september 1955 i overensstemmelse med Færøernes landsstyre *et sagkyndigt udvalg* med den opgave efter nærmere undersøgelse at fremkomme med forslag om politiets og arrestvæsenets fremtidige ordning på Færøerne, herunder politiets opgaver og organisation, politistyrkens størrelse, fordeling og udrustning samt personalets ansættelsesvilkår, lønninger og uddannelse.

Udvalget har i sin betænkning, der blev afgivet i december 1956, dels redegjort for den nuværende færøske politioordnings retsgrundlag og praktiske udformning, dels fremsat nogle almindelige synspunkter vedrørende revision af den for Færøerne gældende politilovgivning og nogle konkrete forslag til nyordning af politiet og arrestvæsenet på Færøerne. . . . Blandt hovedpunkterne i udvalgets forslag til nyordning af det færøske politi fremhæves følgende:

Der foreslås (jfr. betænkningen side 27-29) tilvejebragt en enklere opbygning af politivæsenet på Færøerne ved, at kommunernes opgaver inden for den nuværende politiordning bringes til ophør, således som det er sket i den øvrige del af riget ved *enhedspolitiordningens gennemførelse* den 1. april 1938, jfr. lov nr. 166 af 18. maj 1937 om politiets og arrestvæsenets ordning. Udvalget har i denne forbindelse fremhævet, at kun nogle få af de nuværende 50 færøske kommuner har en sådan størrelse, at det er muligt for dem i rimeligt omfang at opfylde de forpligtelser med hensyn til opretholdelse af et passende ordenspoliti, som den færøske politilovgivning indeholder en forudsætning om.

Udvalget har endvidere anset det for nødvendigt, at der gennemføres en *forøgelse af den færøske politistyrke*. Denne består for tiden af 2 overpolitibetjente og 13 politibetjente, af hvilke kun overpolitibetjentene og 9 politibetjente forretter heldagstjeneste. Udvalget har efter nærmere undersøgelse af forholdene i de enkelte bygder på Færøerne fundet, at der er grundlag for at forhøje antallet af polititjenestemænd med heldagstjeneste til 18, og at der herudover bør ansættes et passende antal reservepolitibetjente, for tiden ikke over 16 (betænkningen side 34-42).

Endelig har udvalget henledt opmærksomheden på, at det i forbindelse med en modernisering af politiet på Færøerne vil blive nødvendigt at opføre en ny politi- og arrestbygning i Thorshavn, en ny politistation i Klaksvig og nye sysselmandsboliger med kontorlokaler i Østerø og Sandø sysler (jfr. betænkningen side 43-48). Udgifterne hertil er foreløbig anslået til 695 000 kr., hvortil kommer udgifter til inventar m. v.

Den af udvalget afgivne betænkning blev i januar 1957 forelagt Færøernes hjemmestyre til udtalelse. Efter at sagen havde været genstand for overvejelse i et af lagtinget nedsat udvalg, . . . vedtog lagtinget den 16. april 1957 et af lagtingsudvalgets flertal fremsat forslag, hvorefter landsstyret bemyndiges til at forhandle med vedkommende myndigheder om at gennemføre en fremtidsordning for politi- og arrestvæsenet på Færøerne i overensstemmelse med det i betænkningen om politiets og arrestvæsenets fremtidige ordning på Færøerne af udvalget fremførte, således at de nødvendige lovregler m. v., foranlediget af nyordningen, udfærdiges.

I skrivelse af 29. maj 1957 til rigsombudsmanden . . . meddelte Færøernes landsstyre, at det i henhold til den givne bemyndigelse havde vedtaget at søge den nuværende ordning, hvorefter politiet på Færøerne er kommunalt, ændret til et politi fælles for landet. Landsstyret fremhævede bl. a., at der ikke var sket nogen ændring i det forhold, at sagområdet *politi er et fællesanliggende* efter hjemmestyreloven.“

I nogle afsluttende bemærkninger hedder det:

„I forbindelse med nærværende lovforslag fremsættes forslag til

lov om ændringer i lov om politiet på Færøerne, forslag til lov for Færøerne om udgifterne i strafferetsplejen og forslag til lov om arrestvæsenets ordning på Færøerne [jfr. de 3 efterfølgende sager]. Det foreslås i disse lovforslag, at statskassen — i lighed med den for den øvrige del af riget gældende ordning — foruden de i nærværende lovforslags §§ 116 og 117 omhandlede udgifter afholder alle de øvrige udgifter vedrørende politivæsenet, strafferetsplejen og arrestvæsenet på Færøerne, som hidtil er blevet udredet af Færøernes landskasse og de kommunale kasser. Med hensyn til omfanget af disse udgifter og merudgifterne i øvrigt i forbindelse med en nyordning af det færøske politi- og arrestvæsen henvises til side 24-25 og side 48-51 i den af udvalget vedrørende politiets og arrestvæsenets fremtidige ordning på Færøerne afgivne betænkning.

Da forslagene medfører væsentlige *besparelser for de færøske myndigheder*, finder man det rimeligt, at der optages forhandling med disse om *refusion til statskassen* af en del af de *anlægsudgifter*, som er påkrævet ved forslagenes gennemførelse, jfr. udvalgets betænkning side 48, og om oprettelse af særlige lokale oppebørselskontorer under landsstyret til varetagelse af sysselmændenes hidtidige virksomhed i forbindelse med indkrævning af indførselsafgifter og andre landskassen tilfaldende indtægter, jfr. udvalgets betænkning side 32.“

Lovforslaget underkastedes i folketinget udvalgsbehandling. Det gennemførtes enstemmigt med nogle mindre ændringer, der gik ud på at udskyde ikrafttrædelsestidspunktet fra 1. april til 1. juli og på at bringe enkelte af dets bestemmelser i overensstemmelse med nylig vedtagne love.

111. Lov for Færøerne om udgifterne i strafferetsplejen. (Justitsminister *Hans Hækkerup*). [A. sp. 1047. C. sp. 871].

Fremsat skriftligt $24/1$ (F. sp. 2090). 1. beh. $31/1$ (F. sp. 2338). Partiernes ordførere: Dupont, Johan Poulsen (Vagn Bro), Hanne Budtz, Lannung, Gøting og Aksel Larsen. Henvist til samme udvalg som forslag til lov om ændringer i lov for Færøerne om rettens pleje m. fl. lovforslag. Betænkning (B. sp. 1113) afgivet $20/5$. (Ordfører: Dupont). 2. beh. $27/5$ (F. sp. 4704). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 1229) afgivet $27/5$. 3. beh. $30/5$ (F. sp. 5061). *Loven stadfæstet 7. juni 1958.* (Lovt. nr. 187).

Efter de hidtil for Færøerne gældende regler, jfr. lov nr. 93 af 11. april 1916 om udgifterne i strafferetsplejen og lov for Færøerne nr. 174 af 11. maj 1935 om rettens pleje, afholdtes

udgifterne i strafferetsplejen dels af staten, dels af de færøske myndigheder.

Ved nærværende lov bestemmes, at staten fra 1. juli 1958 — i lighed med den for den øvrige del af riget gældende ordning — afholder de udgifter vedrørende strafferetsplejen, som hidtil er betalt af Færøernes landskasse og de færøske kommuner. Lovens §§ 1-5 har samme indhold som §§ 1-3, 5 og 7 i lov nr. 93 af 11. april 1916 om udgifterne i strafferetsplejen, således som denne lov er ændret ved lov nr. 166 af 18. maj 1937 om politiets og arrestvæsenets ordning m. v. § 6 indeholder ikrafttrædelsesbestemmelsen.

Lovforslaget var på forhånd tiltrådt af Færøernes landsstyre. Det behandlede i folketinget sammen med flere andre færøske lovforslag, der bl. a. gik ud på, at staten skulle afholde samtlige udgifter til politi- og arrestvæsenet på Færøerne (jfr. nærmest foregående og de to nærmest efterfølgende sager).

Lovforslaget undergik i folketinget kun den ændring, at ikrafttrædelsestidspunktet blev udskudt fra 1. april 1958 til 1. juli 1958. Det vedtoges enstemmigt.

---

112. Lov om ændringer i lov om politiet på Færøerne.

(Justitsminister *Hans Hækkerup*). [A. sp. 1075. C. sp. 873].

Fremsat skriftligt ²⁴/₁ (F. sp. 2090). 1. beh. ³¹/₁ (F. sp. 2338). Partiernes ordførere: Dupont, Johan Poulsen (Vagn Bro), Hanne Budtz, Lannung, Gøting og Aksel Larsen. Henvist til samme udvalg som forslag til lov om ændringer i lov for Færøerne om rettens pleje m. fl. lovforslag. Betænkning (B. sp. 1113) afgivet ²⁰/₅. (Ordfører: Dupont). 2. beh. ²⁷/₅ (F. sp. 4705). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 1229) afgivet ²⁷/₅. 3. beh. ³⁰/₅ (F. sp. 5061). *Loven stadfæstet 7. juni 1958.* (Lovt. nr. 186).

Loven, der ændrer nogle bestemmelser i den færøske politilov (lov nr. 55 af 13. april 1894 som ændret ved lov nr. 57 af 14. marts 1931), står i nær forbindelse med de to nærmest foregående sager og den nedenfor omtalte lov om arrestvæsenets ordning på Færøerne.

Lovens hovedbestemmelse går ud på, at staten fra 1. juli

1958 udreder de hidtil af Færøernes landskasse og de kommunale kasser afholdte udgifter til politivæsenet. Samtidig bestemmes, at Færøernes syv politikasser af forenklingshensyn skal sammenlægges til *én politikasse*, og at reglerne for politikassens regnskabsaflæggelse skal fastsættes af justitsministeren. Efter nyordningens gennemførelse skal bøder, som efter de hidtil gældende bestemmelser var tillagt Færøernes landskasse eller kommunale kasser, herunder hjælpekassen, tilfalde statskassen, bortset fra bøder, som pålægges af eller vedtages for det færøske hjemmestyres myndigheder uden medvirken af politi og domstole. Denne tilføjelse har samme indhold som § 7 i lov nr. 166 af 18. maj 1937 om politiets og arrestvæsenets ordning m. v.

Lovforslaget gennemførtes efter indstilling fra et af justitsministeriet i september 1955 nedsat udvalg angående politiets og arrestvæsenets ordning på Færøerne og med tilslutning fra Færøernes landsstyre. Det vedtoges i folketinget enstemmigt med en enkelt ændring, hvorved ikrafttrædelsestidspunktet blev flyttet frem fra 1. april 1958 til 1. juli 1958.

---

113. Lov om arrestvæsenets ordning på Færøerne.

(Justitsminister *Hans Hækkerup*). [A. sp. 1081. C. sp. 875].

Fremsat skriftligt $24/1$ (F. sp. 2090). 1. beh. $31/1$ (F. sp. 2338). Partiernes ordførere: Dupont, Johan Poulsen (Vagn Bro), Hanne Budtz, Lannung, Gøting og Aksel Larsen. Henvist til samme udvalg som forslag til lov om ændringer i lov for Færøerne om rettens pleje m. fl. lovforslag. Betænkning (B. sp. 1113) afgivet $20/5$. (Ordfører: Dupont). 2. beh. $27/5$ (F. sp. 4705). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 1229) afgivet $27/5$. 3. beh. $30/5$ (F. sp. 5061). *Loven stadfæstet 7. juni 1958.* (Lovt. nr. 188).

Loven har følgende indhold:

§ 1. Forvaltningen af *arrestvæsenet* på Færøerne *overgår fra den 1. juli 1958 at regne til justitsministeriet.*

§ 2. Arresthuset på Færøerne bestyres af landfogden (politimesteren) som arrestinspektør.

Nærmere regler om arresthusets anvendelse fastsættes af justitsministeren.

§ 3. Af statskassen afholdes de udgifter, som medgår til tilvejebringelse og vedligeholdelse af et arresthus på Færøerne med dertil hørende arrestforvarerbolig.

§ 4. Af statskassen afholdes endvidere alle udgifter til arresthusets drift og fangernes behørig bevogtning samt udgifter til arresthuspersonalets lønning, uniformering og øvrige udrustning.

§ 5. Ved normeringslov træffes bestemmelse om oprettelse af en tjenestemandstilling som arrestforvarer ved arresthuset på Færøerne.

§ 6. De af justitsministeren i medfør af § 5 i lov nr. 166 af 18. maj 1937 om politiets og arrestvæsenets ordning m. v. udfærdigede bestemmelser finder tilsvarende anvendelse.

Det samme gælder de af justitsministeriet, direktøren for fængselsvæsenet, i øvrigt udfærdigede bestemmelser vedrørende arresthusenes drift, fangernes behandling og arresthuspersonalets forhold.

§ 7. Det til arresthuset i Thorshavn hørende løse inventar overgår til staten uden vederlag.

§ 8. Denne lov træder i kraft den 1. juli 1958.

Reglerne i lov nr. 166 af 18. maj 1937 om politiets og arrestvæsenets ordning m. v., hvorefter de kommunale arresthuse overgik til staten fra den 1. april 1938 at regne, var ikke gældende for Færøerne, og forvaltningen af arrestvæsenet på Færøerne forblev derfor under det færøske hjemmestyres myndigheder, ligesom udgifterne ved driften af arresthuset afholdtes af den færøske landskasse.

Dette ændres ved nærværende lov, idet man har fundet det naturligt, at staten — i overensstemmelse med ordningen i den øvrige del af riget — overtager udgifterne til arrestvæsenet samtidig med, at varetagelsen af polititjenesten på Færøerne fuldtud bliver en statsopgave, jfr. de nærmest foregående sager.

Loven svarer i det væsentlige til bestemmelserne i 1937-loven, hvorved dog bemærkes:

Som det fremgår af betænkningen fra et udvalg, justitsministeriet i september 1955 nedsatte angående politiets og arrestvæsenets fremtidige ordning på Færøerne, var det eneste arresthus på Færøerne indrettet i en bygning i det gamle fæstningsanlæg „Skansen“ i Thorshavn. Siden denne bygning i 1940 overgik til anden anvendelse,

har man som arresthus benyttet nogle lejede lokaler på 1. sal i en gammel lagerbygning på Tinganæs, i hvilken bygning, der er opført af træ, en privat forretningsdrivende har kontor og lager i stueetagen. Det forudsættes, at staten ved overtagelsen af arrestvæsenet vil kunne indtræde i lejemålet vedrørende disse lokaler, men da disse må betegnes som ganske uegnede til formålet, vil det være nødvendigt, at der snarest opføres et nyt og tidssvarende arresthus i Thorshavn, eventuelt i forbindelse med en ny politibygning. Lovens § 3 forudser derfor tilvejebringelse af et sådant arresthus.

Udgifterne ved opførelse af et nyt arresthus med arrestforvarerbolig m. m. er af justitsministeriets tilsynsførende arkitekt anslået til 260 000 kr. Ved overtagelsen af de kommunale arresthuse i den øvrige del af riget blev det i § 4 i lov nr. 93 af 11. april 1916 om udgifter i strafferetsplejen, jfr. § 2 i lov nr. 166 af 18. maj 1937 om politiets og arrestvæsenets ordning m. v., fastsat, at der kunne pålægges vedkommende kommune et tilsvarende svar, for så vidt dette måtte vise sig begrundet i arresthusets tilstand ved overtagelsen. En tilsvarende bestemmelse er ikke optaget i loven, men det er fundet rimeligt, at der optages forhandling med det færøske hjemmestyres myndigheder om *refusion til statskassen af en del af udgifterne ved opførelsen af et nyt arresthus* under hensyn til, at samtlige udgifter ved arrestvæsenet fremtidig overgår fra landskassen til statskassen.

Lovforslaget var tiltrådt af Færøernes landsstyre. Det vedtoges i folketinget enstemmigt med en enkelt ændring, hvorved ikrafttrædelsestidspunktet rykkedes frem fra 1. april 1958 til 1. juli 1958.

---

114. Lov for Færøerne om pantsætning af fangst i årene 1958-1962. (Justitsminister *Hans Hækkerup*). [A. sp. 2219. C. sp. 415].

FremSAT skriftligt $\frac{20}{5}$ (F. sp. 4316). 1. beh. $\frac{23}{5}$ (F. sp. 4634). Partiernes ordførere: Dupont, Johan Poulsen, Baagø, Slipsager, Gøting og Lynnerup Nielsen. 2. beh. $\frac{27}{5}$ (F. sp. 4716). 3. beh. $\frac{29}{5}$ (F. sp. 4898). *Loven stadfæstet 7. juni 1958.* (Lovt. nr. 189).

Loven giver for hvert af årene 1958-62 de færøske fiskere og hvalfangere hjemmel til at stifte underpant i fangsten for lån, der ydes til udrustning og drift af fisker- og hvalfangerefartøjer, og den svarer — bortset fra, at dens område er blevet udvidet til også at omfatte pantsætning af hvalfangst — til en række tidligere midlertidige love for årene 1932-41 og igen fra 1952-59.

I bemærkningerne til lovforslaget anføres:

„På foranledning af det færøske hvalfangerselskab har lagtinget nu enstemmigt vedtaget et forslag til lov for Færøerne om pantsætning af fangst, hvorefter også hvalfangst omfattes af denne lovgivning. Samtidig har man ment det rigtigst allerede nu at søge loven forlænget, således at den kommer til at gælde for fangst i årene 1958-62. Landsstyret har anbefalet forslaget og har henstillet, at det forelægges folketinget.

Statsministeriet har ligeledes anbefalet, at forslaget søges gennemført.

Formålet med den nævnte lovgivning har været at lette vilkårene for tilvejebringelse af kredit til det færøske fiskeris udrustning. Da vanskelighederne ved at opnå fornøden kredit fortsat består og også gør sig gældende for hvalfangerselskabets vedkommende, og da forholdene må påregnes at ville være uændrede de første år, har justitsministeriet anset det for rimeligt, at den gældende ordning udvides og forlænges i overensstemmelse med lagtingets indstilling.

I øvrigt svarer forslaget til de foregående love.“

Lovforslaget gennemførtes uden udvalgsbehandling og vedtoges enstemmigt.

---

115. Lov om folkekirkenes lønningsvæsen m. v. (Kirkeminister *Bodil Koch*). [A. sp. 2061. C. sp. 781].

Fremsat skriftligt $18/4$ (F. sp. 3909, jfr. 3905). 1. beh. $25/4$ (F. sp. 3990). Partiernes ordførere: Holger Eriksen, Henry Christensen, Baagø, Kirsten Gloerfelt-Tarp, Niels Andersen og Alfred Jensen. Henvist til samme udvalg som forslag til lov om lønninger og pensioner m. v. til statens tjenestemænd m. fl. lovforslag. Betænkning (B. sp. 955) afgivet $16/5$. (Ordfører: Holger Eriksen). 2. beh. $22/5$ (F. sp. 4544). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 1201) afgivet $23/5$. 3. beh. $30/5$ (F. sp. 4969). *Loven stadfæstet 7. juni 1958.* (Lovt. nr. 155).

Forslaget til nærværende lov — et led i den ny lønningsordning for statens tjenestemænd m. fl. — var overensstemmende med en indstilling, afgivet af den i 1954 nedsatte lønningskommission. Indstillingen er optaget i kommissionens 3. betænkning, hvori der gøres udførligt rede for de foreslåede ændringer i den hidtil gældende lønningsordning for folkekirken.

Lovforslaget gennemførtes af folketinget med en række mindre ændringer, hvoraf flere var konsekvenser af ændringsforslag, som stilledes til det samtidig behandlede forslag til lov om lønninger og pensioner m. v. til statens tjenestemænd.

Folkekirkenes lønningsvæsen har hidtil været ordnet ved 2 love: lov nr. 417 af 12. juli 1946 om folkekirkenes lønningsvæsen i København og på Frederiksberg og lov nr. 418 af samme dato om folkekirkenes lønningsvæsen uden for København og Frederiksberg m. m. Denne deling havde sin begrundelse i de forskellige forhold, der har gjort sig gældende såvel med hensyn til de for præsterne gældende lønsatser som lønningsmidlernes tilvejebringelse og administration samt med hensyn til reglerne vedrørende kirkebetjeningens ansættelses- og lønningsforhold. Men den for provinsen gældende lov indeholdt hovedparten af de fælles regler, hvorfor der i den for København og Frederiksberg gældende lov i ikke ringe omfang henvistes til provinslovens bestemmelser. Der er nu gennemført fælles lønsatser for hele landet, og man har derfor fundet det hensigtsmæssigt at *sammenarbejde de 2 love til én fælles lov*. Selv om det har været nødvendigt at optage afsnit, der indeholder særlige regler henholdsvis for provinsen og for København og Frederiksberg, er der ved den fælles lov opnået en forenkling.

Med hensyn til det nye lønsystem skal anføres, at der i overensstemmelse med de principper, der er lagt til grund ved udarbejdelsen af det for statens tjenestemænd gennemførte lønsystem, og tillige i overensstemmelse med Præsteforeningens ønsker er foretaget en meget væsentlig *forenkling for præstelønnernes vedkommende*. Der har hidtil været 4 lønningsklasser henholdsvis for København-Frederiksberg og for provinsen, altså i realiteten 8 lønningsklasser. Nu bliver der kun 3 lønningsklasser for præsterne, og langt de fleste af præsterne henføres til en fælles lønklasse, hvorved præsterne lønningsmæssigt sidestilles med det i statens tjeneste ansatte akademisk uddannede personale (19. og 24. lønningsklasse), når bortses fra tjenestemænd, der er placeret i de egentlige topstillinger. En sådan lønningsmæssig placering har været stærkt ønsket af

præsternes organisation, der herved har villet opnå, at der sikres præsterne en passende lønningsmæssig placering uden hensyn til forflyttelsesmulighederne, der i høj grad er afhængige af menighedsrådene. Ved siden af den omtalte fælles lønklasse er der indført en lønningsklasse, som kun skal omfatte indtil 110 embeder, omtrent svarende til statstjenestens 25. lønningsklasse. Det drejer sig altså om forholdsvis få embeder, der skønnes at burde indtage en lønningsmæssig fortrinsstilling. Endelig er der en særlig lønningsklasse for stiftsprovsterne, der fremtidig betegnes som *domprovster*, og Holmens provst, som indtager en særstilling, idet denne provstestilling er fast knyttet til embedet som sognepræst ved Holmens kirke. Det drejer sig i alt om 10 stillinger, og de er placeret således, at lønnen svarer til statstjenestens 28. lønningsklasse.

Biskopperne oppebærer som hidtil samme løn som amtmænd. Desuden tillægges der, hvilket ligeledes er uforandret, biskoppen over Københavns stift et bestillingstillæg og samtlige biskopper repræsentationstillæg.

For *provstestillingernes* vedkommende opretholdes den hidtidige ordning, hvorefter der som vederlag for provstegeringen ud over præstelønnen ydes et pensionsgivende tillæg. Dette tillæg er ansat således, at der på slutløn sikres provsterne en placering, som efter de for statstjenesten gældende lønklasser ligger omtrent 2 klasser over den lønklasse, hvori vedkommende præsteembede er placeret.

Fra Præsteforeningens side var der fremsat ønske om et repræsentationstillæg til provsterne, eventuelt et bestillingstillæg, men kommissionen har ikke ment at kunne tiltræde et sådant særligt tillæg undtagen for domprovsterne, der fungerer som biskoppens faste stedfortræder.

Også for de tjenestemandsansatte *kirkebetjentes* vedkommende er der sket visse forenklinger, idet der fremtidig kun bliver 2 lønningsklasser i stedet for 3, for henholdsvis kordegne og gravere. Men til gengæld er der oprettet særlige lønningsklasser for kirkegårdsledere. Da sådanne særlige lønningsklasser for kirkegårdsledere ikke fandtes i det hidtidige lønningsystem, har lederne ved de større kirkegårde ikke kunnet opnå tjeneste-

mandsansættelse således som de andre kirkefunktionærer, medmindre de ville nøjes med gravernes lønsatser, der ikke kunne være tilfredsstillende for sådanne lederstillinger.

Som hidtil forudsættes det store flertal af kirkebetjente lønnet på *honorarbasis*. Der har i den hidtidige lov om folkekirkens lønningsvæsen uden for København og Frederiksberg været fastsat visse minimumstakster for en del af honorarerne. Disse minimumssatser er nu afskaffet, idet man har ment, at det tilsyn, der føres af provstiudvalg og stiftsøvrighed med hensyn til honoreringen, vil være fuldt tilstrækkeligt til at sikre en passende ensartethed og til at forhindre urimelige afgørelser. Det er i øvrigt hensigten, at der fra ministeriets side skal gives menighedsrådene nærmere vejledning til regulering af honorarerne, således at der kan følges lignende principper for kirkefunktionærernes vedkommende som de principper, der vil blive fulgt for honorarlønnede personer i statens tjeneste.

Hovedparten af de ændringer, der er foreslået i de almindelige regler, knytter sig i det store og hele til tilsvarende bestemmelser for statens tjenestemænd. Hertil kommer ændringer angående de honorarlønnede hjælpepræsters forhold, angående særlig befodringsgodtgørelse til præster, der stiller sig til disposition ved den kirkelige betjening af et større nabosogn, angående præstegårdssyn samt angående folkekirkens økonomiske forhold. Særlig skal nævnes, at aflønningsvederlagene for offer og accidenser uden for København og Frederiksberg er ophævet, samt at det specielt for Københavns og Frederiksbergs vedkommende er fastsat, at der ved kongelig anordning skal kunne træffes bestemmelse om, at de hidtidige ligninger til præste-, degne- og klokkerpenge i København og til aflønningsvederlag for højtidsoffer på Frederiksberg og til lægsligningerne hertil, der hviler på gamle bestemmelser, skal bortfalde og afløses af ligningsregler, der stemmer bedre med nutidens forhold.

Med henblik på ansættelsen af såkaldte *stiftskapellaner* var der i det af kirkeministeren fremsatte lovforslags § 42, stk. 2, optaget følgende bestemmelse:

„Hvis der i et stift opstår trang til et kirkeligt arbejde,

der berører flere sogne, kan der efter indstilling fra mindst to menighedsråd i området og efter anbefaling af biskoppen ansættes en hjælpepræst til varetagelse af denne opgave. Der tillægges den pågældende honorar som fastsat i stk. 1. Kirkeministeren kan, hvor forholdene særligt taler derfor, fastsætte et højere honorar.“

Denne bestemmelse udgik under lovforslagets behandling i folketinget.

Samtidig indsattes i samme paragrafs stk. 1 en tilføjelse, hvorefter *hjelpepræster*, hvor ganske særlige forhold taler derfor, kan få tildelt et noget højere honorar end det ellers for hjelpepræster fastsatte maksimumsbeløb.

Ved fremsættelsen af lovforslaget omtalte *kirkeministeren*, at hun i efteråret havde fremsat „to små lovforslag, hvis hovedindhold gik ud på en forbedring af de honorarlønnede hjelpepræsters forhold. I forbindelse hermed blev der fremsat forslag om ansættelse af hjelpepræster med særlige opgaver, som ikke var knyttet til et enkelt sogn eller en enkelt menighed. I det folketingsudvalg, der har behandlet disse lovforslag, og i øvrigt også i den diskussion, der i dagspressen fremkom om dette særlige forslag, blev der rejst indvending mod, at sådanne stillinger var foreslået oprettet efter indstilling fra en biskop, uden at nogen folkevalgt repræsentation havde ret til at gøre sin indflydelse gældende.

Da disse lovforslag blev fremsat, var jeg ikke forberedt på, at lønningskommissionen kunne afslutte sit arbejde så tidligt, som det er sket. Der er mellem mig og det omtalte folketingsudvalg fuld enighed om, at de nævnte to lovforslag, således som sagen nu foreligger, ikke bør fremmes, men at der bør tages hensyn til de drøftelser, som er foregået i udvalget ved den endelige udformning af forslaget om folkekirkens lønningsvæsen. For de omtalte hjelpepræstestillingers vedkommende har man ment at imødekomme den fremsatte kritik derved, at det nu foreslås, at det skal være en betingelse, at initiativet til oprettelse af sådanne særlige hjelpepræstestillinger skal udgå fra menighedsrådene i det område, som berøres af hjælpepræstens virksomhed, og at mindst 2 menighedsråd skal stå bag henvendelsen om en sådan stillings oprettelse. Jeg mener, at man herved skulle undgå enhver fare for misbrug og sikre, hvad der var lagt vægt på både i folketingsudvalget og i de kritiske indlæg i dagspressen, at trangen til stillingens oprettelse opstår „fra neden“.

Lovforslaget behandlede i folketinget sammen med de øvrige lønningsforslag. Det gennemførtes enstemmigt, idet 7 medlemmer

afholdt sig fra at stemme (4 fra retsforbundet samt Alfred Bøgh og Søren Jensen (V); endvidere H. C. Toft (KF)).

---

116. Lov om ændringer af lov om folkeskolen. (Undervisningsminister *Jørgen Jørgensen*). [A. sp. 529. C. sp. 835].

Fremsat mundtligt ²¹/₁₁ (F. sp. 874). 1. beh. ²⁹/₁₁ (F. sp. 1040). Partiernes ordførere: Horn, Hartling, Hvidberg, Helge Larsen, Gudrun Bjørner og Petra Petersen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Horn, K. B. Andersen, Kaj Andresen [formand], Lysholt Hansen, Hougaard, Per Hækkerup, Kolbjørn, Helge Larsen [næstformand], Gudrun Bjørner, Hartling, Marius Buhl, Kr. Juul, Thisted Knudsen, Krogh, Hvidberg, Jacob Pedersen og Poul Sørensen). Betænkning (B. sp. 677) afgivet ²³/₄. (Ordfører: Horn) 2. beh. ¹⁴/₅ (F. sp. 4173 og 4245). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 1235) afgivet ²⁸/₅. 3. beh. ³⁰/₅ (F. sp. 4998 og 5037). *Loven stadfæstet 7. juni 1958.* (Lovt. nr. 163).

Loven må ses i forbindelse med de i de foregående folketingssamlinger fremsatte forslag til lov om ændringer af lov om folkeskolen og de jævnsides hermed fremsatte forslag til lov om gymnasieskoler.

Baggrunden for, at denne sag blev taget op, var især behovet for at finde frem til en skoleordning, hvorunder der skabtes *balance mellem den eksamensfri skole og eksamensskolen* og lige muligheder for børn *i byskolen* og børn *i skolen på landet*. I forbindelse hermed ønskede man at opnå en løsning af problemerne omkring den nuværende *optagelsesprøve til eksamensmellemskolen* og omkring denne *skoleafdelings afslutning* samt på spørgsmålet om *undervisningspligtens varighed*.

Den detaljerede redegørelse for baggrunden for ønskerne om og behovet for ændringer af ordningen af det danske skolevæsen skal ikke gentages her, idet der herom må henvises til bemærkningerne til de tidligere fremsatte lovforslag og de i tidligere årbøger givne referater. I årbogen for 1956-57 findes således side 488 ff. en kortfattet omtale af de nævnte lovforslag med sidehenvisninger til tidligere årbøger, og side 567 ff.

omtales et fra konservativ side fremsat forslag til folketingsbeslutning om ændringer i skolevæsenets ordning.

Nærværende lovforslag var med ganske enkelte afvigelser i overensstemmelse med det i 1956-57 fremsatte lovforslag efter indarbejdelse af en række ændringer, som i princippet var tiltrådt af det daværende udvalgs flertal (S, V og RV) og fandt udtryk i udvalgets beretning. En række af lovforslagets bestemmelser ændredes under folketingets behandling, mens selve den foreslåede struktur af skolevæsenet i alt væsentligt gennemførtes uforandret. De vigtigste af de foretagne ændringer vil blive berørt under den følgende omtale af lovens indhold.

Loven om gymnasieskoler er behandlet nedenfor.

Angående nærværende lovs indhold skal indledningsvis kort nævnes *hovedtrækkene* i nyordningen.

Folkeskolen består herefter, som det fremgår af den grundlæggende bestemmelse i § 2, stk. 1, af en 7- eller 8-årig *hovedskole*, der kan videreføres med en 9. klasse, og kan desuden omfatte en 3-årig *realafdeling*.

Hovedskolen er *udelt i de første 7 skoleår*, dog således at børnene *ved skoler med mere end 1 klasse pr. årgang fra begyndelsen af 6. skoleår fordeles i klasserne på grundlag af deres standpunkt, evner og interesser*, jfr. nærmere herom bemærkningerne om § 14. Af hensyn til de børn, der går ud af skolen ved undervisningspligtens ophør, skal der i løbet af det 7. skoleår tilstræbes en *afrunding* af undervisningen i de fag, i hvilke en sådan afrunding må anses for ønskelig, men uden nogen eksamensmæssig afslutning. Efter 7. hovedskoleklasse kan eleverne fortsætte i et *frivilligt 8. og 9. skoleår* i hovedskolen, hvor undervisningen tilrettelægges under hensyntagen til deres fremtidige virksomhed i det praktiske liv og deres fortsatte uddannelse ved almen eller faglig ungdomsundervisning, eller de kan, såfremt de opfylder de derfor fastsatte betingelser, overgå til *realafdelingen*, der efter loven er 3-årig og afsluttes med realeksamen ved slutningen af det 10. skoleår. Realeksamen svarer ligesom i de tidligere fremsatte lovforslag i det væsentlige til den nuværende realeksamen, men

der er åbnet mulighed for, at der i 3. *realklasse* kan indrettes en *teknisk linje* med særlig hensyntagen til den matematisk-fysiske faggruppe.

Ifølge den *hidtidige folkeskolelov* bestod folkeskolen i en *købstad* enten af 4-årige grundskoler og 3-årige hovedskoler eller af 4-årige grundskoler og 4-årige mellemskoler. Ifølge den hidtidige § 42 kunne kommuner, der havde købstadordnede mellemskoler, indrette deres folkeskole med en 5-årig grundskole og en 3- eller 4-årig eksamensfri mellemskole samt en 4-årig eksamensmellemskole, hvilken ordning ifølge loven gjaldt for folkeskolen i *København*. På landet kunne folkeskolen ifølge den hidtidige lov være en udelt skole med et efter børnetallet afpasset antal klasser, men var skolen på 4 klasser eller derover, deltes den i en 3-årig forskole og en 4-årig hovedskole. En folkeskole på landet kunne ved bestemmelse på skoleplanen ordnes som en købstadskole, og købstadskoleordning kunne indføres alene for mellemskolen eller hovedskolen, for så vidt denne var en centralskole, hvis grundskoler eller forskoler havde deres selvstændige ledere.

I den nye affattelse af lovens § 2, stk. 1, ligger det, at folkeskolen fremtidig *principielt* har *samme form*, uanset om den enkelte skole findes i en *købstad* eller på landet. Rent faktisk må folkeskoler på landet efter sagens natur stadig mange steder ordnes på en anden måde end folkeskoler i købstæder, idet der i mange skoler på landet ikke vil være et elevtal, der er tilstrækkeligt til oprettelse af en klasse for hver årgang, men herom er det allerede i § 11, stk. 1, som ikke er ændret ved nærværende lov, fastsat, at folkeskolen deles i klasser efter skolens børnetal, og at det, hvor børnetallet tillader det, skal tilstræbes, at der oprettes en klasse for hver årgang.

Realafdelingen vil efter lovens affattelse henhøre under *folkeskolen*, hvilket ikke har været tilfældet for den hidtidige realklasse.

Loven indebærer en forbedring af mulighederne for oprettelse af *eksamensafdelinger* ved skoler på landet. De kursus til almindelig forberedelseksamen, som senest kgl. anordning af 19. januar 1956 gav regler for, vil herefter gå over til at

blive egentlige eksamensafdelinger, og der er derfor ikke længere hjemmel i loven for ved kommunale skoler at opret-holde denne såkaldte *præliminæreksamen*.

Den formulering, som bestemmelsen fik under folketingets behandling, udelukker ikke, at *8. og 9. klasse kan slutte med en prøve* og bevis herfor, idet udviklingen synes at give grund til at antage, at der kan blive behov herfor, f. eks. i forbindelse med den forberedelsesundervisning til teknisk uddannelse, som påtænkes indført snarest. Det understreges dog, at der ved eventuelle afslutningsprøver i 8. og/eller 9. skoleår ikke kan lægges vægt på de samme kriterier som de for realeksamen gældende.

Ved § 2, stk. 3, gives der videre muligheder for *centralisering* af undervisningen, idet en sådan vil kunne sætte ind på et hvilket som helst klassetrin og kunne omfatte større eller mindre dele af skolerne alt efter det stedlige behov.

Til § 3, stk. 1, som omhandler kommunens pligt til at indrette hovedskoleundervisning for eller afholde udgifterne til undervisning og læremidler i det *8. skoleår*, føjedes under behandlingen en bestemmelse om det *9. skoleår*.

Herefter vil kommuner ikke få samme pligt til selv at indrette undervisning for 9. skoleår som for det 8., men de „skal efter nærmere af undervisningsministeren fastsatte regler *afholde udgifterne til undervisning og læremidler* for de i vedkommende kommune hjemmehørende børn, der følger undervisningen i en anden kommunes 9. klasse.“

Ved en ændret affattelse af *stk. 2* (om realafdelingen) udvides de i lov nr. 154 af 11. juni 1954 om vederlagsfri undervisning fastsatte bestemmelser til også at omfatte *private realskoler* i tilfælde, hvor en kommune har truffet aftale med en privat realskole om optagelse af børn fra den pågældende kommune.

Kommunernes i *stk. 3* omhandlede pligt til *optagelse af elever fra andre kommuner* udvidedes ligeledes til at omfatte *9. klasse*.

En ændring af § 4 åbner mulighed for at ansætte *lærere*

ved et kommunalt skolevæsen med tjeneste såvel ved *folkeskolens realafdeling* som ved *gymnasieskolens realafdeling*.

Ved § 5 er gennemført en bestemmelse med det formål at tillægge beboerne i et skoledistrikt en vis indflydelse på *spørgsmålet om nedlæggelse af en distriktsskole* i tilfælde, hvor en kommunalbestyrelse med henblik på en centralisering af skolevæsenet har truffet beslutning herom.

§ 10 fastsætter regler om en skoles maksimale *gennemsnitsbørnetal* i klasserne og om det maksimale elevtal i de enkelte klasser. Der påbydes en gradvis nedsættelse over en årrække.

§ 11 fastslår i sin endelige skikkelse, at *afgangsbeviser* skal *udfærdiges* for alle elever, der går ud af skolen ved undervisningspligtens ophør eller senere. Spørgsmålet om bevisernes *udlevering* er derimod overladt til administrativ afgørelse. I beviserne gives meddelelse om, hvilke fag undervisningen efter det 5. skoleår har omfattet, og om børnenes *standpunkt* i visse af fagene. Meddelelsen gives for hvert af fagene *i ord*. Den må tidligst i 8. hovedskoleklasse være baseret på særlige *afgangsprøver* i fagene. Der angives ingen gennemsnitskarakter eller hovedkarakter. Foruden meddelelserne om elevernes standpunkt i de nævnte fag gives der i afgangsbetviserne en *samlet udtalelse* om deres arbejde, standpunkt, flid og opførsel i skolen.

I bestemmelserne i § 13 om *mindstetimetotal* er timetallet for det 8. skoleår nu fastsat til *normalt mindst 960 timer årlig* (mod lovforslagets 1200), og en tilsvarende forskrift er givet for det 9. skoleår. Hermed tilsigtes det at forbedre mulighederne for på landet at oprette klasser for 8. og 9. skoleår.

§ 14 giver gennem en ny affattelse af lovens § 17 nærmere regler for *indholdet af undervisningen* i hovedskolens klasser. Bestemmelserne herom svarer i alt væsentligt til den hidtidige lovs regler. Dog skal der nu fra 6. skoleår optages undervisning i et *fremmedsprog* (engelsk eller eventuelt tysk). Det er tanken, at alle børnene skal deltage i denne sprogundervisning.

Fra det 7. skoleårs begyndelse skal det tilbydes de børn, hvis forældre ønsker det, og som efter skolens skøn kan have

udbytte deraf, undervisning i endnu et fremmedsprog (tysk eller eventuelt engelsk) og i matematik.

Paragraffen underkastedes en del ændringer under folketingets behandling. En væsentlig del af disse var dog af formel karakter.

I paragraffen indeholdes bl. a. bestemmelserne om *delingen af børnene* ved større skoler. Denne findes i *stk. 7*, der i sin endelige form fik følgende affattelse:

„Ved skoler med to eller flere klasser pr. årgang i 1.-7. skoleår fordeles børnene fra begyndelsen af 6. skoleår i klasser på grundlag af deres standpunkt, evner og interesser. Børnenes placering ved delingen foretages efter skolens skøn og under hensyntagen til forældrenes ønsker. Skolens skøn baseres på dens almindelige indtryk af det enkelte barns evner og daglige skolearbejde, herunder resultatet af nogle af de skriftlige prøver i dansk og regning, der indgår i skolearbejdet i det 5. skoleår. Disse prøver bør være ens inden for samme kommune (skoleforbund). Undervisningsministeren kan efter indstilling fra de stedlige skolemyndigheder efter reglerne i § 64, *stk. 2*, give tilladelse til, at børnene fortsætter i 6. og 7. skoleår uden denne deling. Undervisningsministeren kan endvidere efter indstilling fra de stedlige skolemyndigheder give tilladelse til, at børnene ved skoler, hvor den omhandlede deling ikke hidtil har fundet sted, fortsætter i 6. og 7. skoleår uden denne deling. Efter nærmere af undervisningsministeren fastsatte regler undlades delingen, hvis indehaverne af forældremyndigheden over et flertal af børnene i en 5. hovedskoleklasse ønsker, at klassen videreføres i 6. og 7. skoleår uden deling, men med differentieret undervisning i 7. skoleår, og såfremt en sådan ordning i det enkelte tilfælde er praktisk gennemførlig.“

Ved denne formulering har man i højere grad end efter de i lovforslaget oprindeligt foreslåede bestemmelser imødekommet ønskerne om deling af børnene fra 6. skoleår i større skoler uden derved at udelukke, at også større skoler eller enkelte klasser i disse indrettes efter den udelte skoles princip, når særlige grunde taler derfor.

Hvad angår 8. og 9. skoleår, indføjedes under behandlingen

en bestemmelse, hvorefter der gives adgang til at foretage en *deling i linjer*, der tager sigte på elevernes fremtidige virksomhed inden for erhvervslivets forskellige grene, uden at der dog meddeles en egentlig faglig undervisning.

Drøftelserne mellem 2. og 3. behandling resulterede bl. a. i følgende tilføjelse til paragraffen som nyt *stk. 6*:

„Det må ved undervisningsplanernes udformning med den foran angivne fagkreds sikres, at der tilrettelægges en *sammenhængende, fortløbende undervisning* — hvorved der tages hensyn til den forskellige målsætning — for såvel de klasser, der sigter mod realafdelingen, som for de klasser, der peger mod den fortsatte undervisning i hovedskolens 8. klasse og 9. klasse. Der må være *mulighed for elevernes overgang* fra den ene afdeling til den anden.“

Af bestemmelsens indhold fremgår det, at den vedrører 6. og 7. skoleår, når børnene er delt efter standpunkt, evner og interesser.

I § 15 foretoges under behandlingen en *udvidelse* af adgangen til at *centralisere undervisningen i enkelte fag*.

§§ 16-19 giver gennem en ændret affattelse af lovens §§ 19-22 regler for den nu 3-årige *realafdeling* i tilslutning til det 7. skoleår.

Optagelse i 1. realklasse er ifølge § 20, *stk. 1* „betinget af, at vedkommende elev er i besiddelse af en sådan modenhed og kundskabsfylde, at det kan forventes, at han kan følge undervisningen i realafdelingen på tilfredsstillende måde og fuldføre undervisningen på normal tid. Eleven må have fulgt undervisningen i et fremmedsprog i 6. skoleår og i 2 fremmedsprog og matematik i 7. skoleår. Elever, der søger optagelse i en realafdeling på en anden skole end deres hidtidige, må fremlægge det afgangsbetrag og den særlige udtalelse, som de ifølge § 13 kan begære af deres hidtidige skole.“

Det er således tanken, at optagelsen *normalt ikke* skal være afhængig af resultatet af en særlig *optagelsesprøve*.

Ifølge *stk. 2* fastsætter undervisningsministeren regler for, i hvilke tilfælde *optagelsesprøve* kan kræves afholdt dels af *skolen*, dels af *eleven* eller dennes forældre. De tilfælde, som

man her har for øje, er dels de tilfælde, hvor optagelsen i realafdelingen vil være forbundet med *skoleskifte*, og hvor en elevs afgangsbevis og særlige udtalelse fra den hidtidige skole giver grund til *tvivl om egnethed* for realafdelingen, dels de tilfælde, hvor realafdelingen findes ved elevens *hidtidige skole*, og hvor denne ikke anser eleven for egnet til optagelse i realafdelingen, men hvor *eleven eller forældrene finder skolens standpunkt uretfærdigt*. Hvor det drejer sig om optagelse i realafdelingen ved en *gymnasieskole*, vil der også kunne blive spørgsmål om afholdelse af optagelsesprøve for elever, om hvis egnethed for optagelse der i og for sig ikke er tvivl, nemlig hvis skolen *ikke* har *plads* til samtlige egnede elever, der søger optagelse.

Optagelse i *1. realklasse* af en elev, der ikke opfylder de i stk. 1 fastsatte betingelser om forudgående undervisning, samt optagelse *senere end fra 1. realklasses* begyndelse er ifølge *stk. 3* betinget af, at vedkommende elev ved en *optagelsesprøve* godtgør, at han i modenhed og kundskaber står på samme trin som eleverne i den klasse, hvori han ønskes optaget.

Under behandlingen tilføjedes som *stk. 4* følgende bestemmelse:

„Ved oprykning fra 1. til 2. og fra 2. til 3. realklasse samt fra 2. realklasse til 1. gymnasieklasse afholdes der *oprykningsprøver*. Oprykningsprøven ved udgangen af 2. realklasse skal omfatte skriftlig prøve i dansk, regning og matematik. De nærmere bestemmelser fastsættes i øvrigt af ministeren.“

Bestemmelserne i *§ 18* om *undervisningen* i realafdelingen svarer med enkelte ændringer til de hidtil for eksamensmellemskolen og realklassen gældende bestemmelser. En nydannelse er den tidligere nævnte bestemmelse om, at der i 3. realklasse kan indrettes en *teknisk linje* med særlig hensyntagen til den matematisk-fysiske faggruppe.

Under lovforslagets behandling indførtes en bestemmelse om *latinundervisning* (svarende til almen-skolelovens hidtidige regel).

Mens lovforslagets *§ 19* om *realeksamen* fastsatte *antallet af mundtlige* prøver til 5, overlades det i den endelige affattelse af bestemmelsen til ministeren at fastsætte antallet. Af ud-

valgsbetænkningen fremgår, at det er tanken at lade mundtlig prøve bortfalde i 2 fag.

Ved en ændring af den foreslåede § 20 (lovens § 23) angående betingelserne for at overtage undervisning i folkeskolen blev der skabt hjemmel for, at *anden læreruddannelse* end den i loven om uddannelse af lærere til folkeskolen omhandlede skal kunne give *grundlag for ansættelse* som lærer i folkeskolen.

Bestemmelsen fik i sin endelige form følgende ordlyd:

„For at kunne overtage undervisning i folkeskolen skal den pågældende have gennemført den i lov nr. 220 af 11. juni 1954 om uddannelse af lærere til folkeskolen omhandlede almindelige læreruddannelse, jfr. dog § 24 og § 26, stk. 1, eller have gennemgået anden af undervisningsministeren i denne henseende godkendt læreruddannelse, der er af *tilsvarende varighed* og omfatter eller er suppleret med en *prøve* efter nærmere af ministeren fastsatte regler.“

Herved åbnes adgang for lærere fra bl. a. Den frie Lærerskole i *Ollerup* til ansættelse i folkeskolen uden ansøgning om dispensation.

Ifølge betænkningens bemærkninger må det være afgørende, at den pågældende uddannelse alt i alt skal kunne sidestilles med den almindelige læreruddannelse. Den supplerende prøve bør afholdes på foranstaltning af statskonsulenten vedrørende folkeskolen og seminarierne og bør omfatte skriftlig dansk, sproglig dansk, regning og et fremmedsprog eller matematik og naturlære.

I den mellem 2. og 3. behandling afgivne tillægsbetænkning siges det endvidere herom:

„Ministerens har meddelt udvalget, at han ved udformningen af reglerne for prøvens afholdelse er sindet foruden de nævnte fag også at lade prøven omfatte geografi og naturhistorie, således at prøven i det hele omfatter de samme fag, som er obligatoriske eksamenfag ved læreruddannelsen: skriftlig dansk, sproglig dansk, regning, naturlære, geografi, naturhistorie, ét fremmedsprog og matematik. Ministeren har endvidere meddelt udvalget, at det hele tiden har været meningen, at denne prøve skal foregå med bistand af censorer ved lærereksamen.“

Ved §§ 24-32 gennemføres for København en række ændringer, som i det hele svarer til de foran nævnte.

§ 34 giver nærmere regler om *undervisningspligtens varighed*.

Denne fastsættes herefter til 7 år for alle børn. Paragraffen indebærer i øvrigt visse ændringer i de hidtidige regler om undervisningspligten for børn, der optages i skolen, forinden de er fyldt 7 år.

§ 39 indeholder en ændret affattelse af lovens § 50, stk. 1, om en kommunes inddeling i *skoledistrikter*, hvorved det bl. a. tilsigtes at udelukke tvivl om, at *centralisering* vil kunne finde sted fra et hvilket som helst klassetrin. De i bestemmelsen angivne normale maksimale afstande fra hjem til skole forhøjedes under lovforslagets behandling. Endvidere tilføjes følgende bestemmelse:

„Kommuner uden eksamensskole eller 8. hovedskoleklasse og 9. klasse kan med direktionens godkendelse og skal efter skoledirektionens forlangende yde *tilskud* til eller fuldt ud *afholde udgifterne* ved *befordring* af de i vedkommende kommune hjemmehørende børn til og fra realklasser, henholdsvis 8. hovedskoleklasse og 9. klasse, uden for kommunen. *Skolefonden tilskyder* halvdelen af disse udgifter, og *staten refunderer* skolefonden halvdelen af de af den ydede tilskud til kommunerne.“

§ 48 (oprindeligt § 47) indeholdt i sin oprindelige form enkelte ændringer af lovens § 63 om *tilskud til forrentning og afbetaling af lån* til opførelse af eller tilbygning til *skolebygninger* i kommuner uden for København, Frederiksberg og Gentofte. Ændringerne tilsigtede visse forbedringer af tilskudsreglerne bl. a. som et incitament til oprettelse af 8 hovedskoleklasser og realklasser i landkommunerne.

Efter de under behandlingen foretagne ændringer indeholder paragraffen en helt ny affattelse af lovens § 63, hvorefter der i stedet for de hidtidige forrentnings- og afbetalingstilskud ydes kommunerne *direkte tilskud til* dækning af udgifter ved *byggearbejder*. De oprindeligt foreslåede ændringer er indarbejdet i de nye bestemmelser. En nærmere redegørelse for nyordningen findes i bilag 10 til den af udvalget afgivne betænkning.

De i loven fastsatte ændringer i folkeskoleloven *træder ifølge § 50 i kraft* således, at 6. hovedskoleklasse og det tilsvarende trin i skoler, hvor der ikke er oprettet en klasse for hver årgang, senest oprettes fra begyndelsen af skoleåret

1959-60, ved skoler, der under den nuværende ordning har 4-årig grundskole, dog senest fra begyndelsen af skoleåret 1960-61. Oprettelsen af de følgende klassetrin efter nyordningen og afviklingen af de efter de nuværende regler påbegyndte klasser afpasses herefter.

Paragraffen indeholder i øvrigt nærmere overgangsbestemmelser, herunder mulighed for at dispensere fra de angivne frister for så vidt angår de børneårgange, der har begyndt skolegangen inden lovens bekendtgørelse.

Loven gælder i øvrigt ifølge § 49, stk. 2, ikke for Færøerne og Grønland. Ved kgl. anordning kan loven bringes til anvendelse på Færøerne med de af forholdenes forskellighed følgende ændringer.

I den ændrede affattelse er lov om folkeskolen optrykt i Lovtidende som lovbekendtgørelse nr. 220 af 18. juni 1958.

Behandlingen i folketinget foretoges sammen med det nævnte forslag til lov om gymnasieskoler. Om de ret langvarige drøftelser, som behandlingen medførte i tinget, må for størstedelen henvises til det i Folketingstidende optagne referat.

Ved 1. behandling fremhævede Horn (S) det betydelige og dybtgående arbejde, der var foretaget i de foregående folketingsår, og den principielle enighed, der var opnået inden for et flertal af det i det foregående folketingsår nedsatte udvalg. Forud for lovforslagenes første fremsættelse i tinget var gået grundige forhandlinger i ministeriet med interesserede kredse, og de ønsker om en fornyet *kommissionsbehandling*, som var fremført fra visse sider, var ubegrundede. Fra socialdemokratisk side havde man hellere set „*midterlinjeforslaget*“ gennemført, bl. a. fordi det indeholdt forslag om et obligatorisk 8. skoleår. Den ordning, der nu var stillet forslag om, var imidlertid baseret på realpolitiske muligheder og indeholdt så mange væsentlige *forbedringer*, at den burde vedtages. Han fremhævede i denne forbindelse *ligestillingen mellem land og by*, afskaffelsen af *optagelsesprøven til mellemskolen*, den lige adgang til *sprogundervisning* for alle egnede børn, mulighederne for forbedring af undervisningen af den hidtidige *frie mellemskoles* børn bl. a. gennem nedsættelse af *klassekvotienterne* og et bedre sigte mod *erhvervslivet*.

Hartling (V) fremhævede landsbyskolens og den eksamensfrie mellemskoles forhold som iøjnefaldende mangler ved den hidtidige skoleordning. Han ville have foretrukket det af *venstre* tidligere fremsatte lovforslag som bedst egnet til en forbedring af skolen. Han var villig til at gå ind i en saglig og fordomsfri drøftelse af det nu fremsatte lovforslag, men betonedede, at der var *visse mål*, han ville

sigte efter under den kommende behandling. *Forældrene* måtte således have en afgørende *indflydelse* på, hvordan deres børns skolegang skulle forme sig. Skoleloven burde derfor være så rummelig, at der blev rigelig plads for både en *delt* og en *udelt ordning*, som forældrene kunne vælge imellem. De *private skoler* måtte have forsvarlige økonomiske eksistensmuligheder. *Hovedskolen* skulle have en central plads, og alle dens klasser måtte føre videre mod et mål. Der måtte endvidere sikres lige gode muligheder på *landet* og i *byen* for at få en videregående uddannelse. *Eksamensskolen* og den *højere uddannelse* måtte *ikke forringes*. Det var afgørende, at også lovens økonomiske konsekvenser blev klart belyst.

Hvidberg (KF) måtte betegne lovforslagets bestemmelser som en direkte *forringelse af den bestående ordning*. Den frie mellemskoles børn blev svigtet, og man ville sinke og svække dygtiggørelsen af de børn og unge, som søgte frem til videregående teoretisk uddannelse. *Fm-skolen* måtte indrettes efter elevernes særlige behov. Den 4-årige *mellemskole* burde bevares som fælles grundlag for realklassen og gymnasieklasserne, som krævede en solid underbygning. Det lykkeligste ville være, hvis man kunne samle erfaringer og forslag fra eksamensmellemskolen og fm-skolen i et samlende udvalg eller i en *kommision*.

Helge Larsen (RV) fremhævede, at lovforslaget ville medføre en *ensartet opbygning af skolen* landet over, hvorved uligheden i muligheder for den landsbyordnede og den købstadordnede skole ville forsvinde. En gennemgribende ændring af hele barneskolen var nødvendig for at løse fm-skolens problem, og den foreslåede hovedskoleform pegede mod den rette løsning. Forslaget indeholdt en videreførelse og udbygning af det 8. skoleår på et for børnene frivilligt grundlag.

Gudrun Bjørner (DR) betonedede som noget væsentligt den *frihed til at vælge* mellem delt og udelt skole, som lovforslaget indebar. Hun så med glæde, at man havde undladt at stille forslag om et tvungent 8. skoleår. Hun fremdrog en række enkeltheder til nærmere drøftelse og kunne i øvrigt tilslutte sig forslaget.

Også *Petra Petersen (DK)* gav tilslutning. Hun havde gerne set en virkelig *udelt skole* gennemført, som hun ikke fandt at lovforslaget gav udtryk for. Udviklingen krævede en *udvidelse af undervisningspligtens varighed* med et 8. (eventuelt også et 9.) skoleår.

Uden for ordførerens kreds tog *Else Zeuthen (RV)* afstand fra den foreslåede ordning for byskolens vedkommende og fremhævede en række punkter, som efter hendes opfattelse indebar væsentlige forringelser.

Skov Jørgensen (V) fandt ikke tiden moden for en udelt skoleform.

Poul Sørensen (KF) fremhævede, at lovforslaget ikke løste den frie mellemskoles problemer, og rejste spørgsmålet om den private skoles stilling.

Undervisningsministeren takkede for den positive indstilling hos flertallet af ordførerne. Han erkendte, at forbedringer på skolevæsenets område — ikke mindst for landsbyskolen — måtte medføre udgifter, men *udgifterne* ville efter lovforslaget ikke væsentligt overstige, hvad en udbygning efter 1937-lovens regler ville koste. Han udtalte håbet om at vinde forståelse hos lærerne og hos et stort flertal af tingets medlemmer. Over for den — navnlig fra konservativ side — fremførte kritik fremhævede han de gode erfaringer, man havde haft ved forsøg med udelte skoleordninger, og det nyttige i, at købstadskolen fik flere muligheder. Det primære var ideen om den samlede skole.

Udvalgsbehandlingen mellem lovforslagets 1. og 2. behandling resulterede i en række i *betænkningen* optagne ændringsforslag, som var tiltrådt af udvalgets flertal (S, V, RV og DR). De væsentligste ændringer er omtalt ovenfor i forbindelse med lovens bestemmelser.

I betænkningens tekst fremhæves bl. a. betydningen af undervisningen i 8. og 9. klasse og denne skoleafdelings forbindelse med erhvervslivet.

Det siges videre i betænkningen:

„Venstres medlemmer af udvalget har ønsket, at undervisningsministeren erklærer sig villig til i forbindelse med skolelovenes ikrafttræden at søge gennemført en sådan ordning af reglerne for de *private skolars tilskud* fra staten, at disse skolars stilling sikres i samme omfang som hidtil, og at der gives statstilskud efter samme regler som for friskolerne til det antal hovedskoleklasser, som skolen har, herunder 8. hovedskoleklasse og 9. klasse, uden hensyn til, om hovedskolen er fuldt udbygget.

Ministeren har herefter over for udvalget udtalt, at han agter i det kommende folketingsår at fremsætte forslag for folketinget med henblik på tilvejebringelse af en ny tilskudsordning for de private eksamensskoler (de private realskoler og gymnasieskoler såvel i som uden for Storkøbenhavn), hvorefter der ydes eksamensskoletilskud til disse skolars realklasser og gymnasieklasser og desuden tilskud efter principperne for tilskud til friskoler til hovedskoleklasser som ovenfor nævnt.

Endvidere har man til vurdering af de *økonomiske konsekvenser* af folkeskolelovsforslaget udbedt sig ministerens udtalelse om: I. hvilke udgifter gennemførelsen af 1937-loven endnu vil medføre, og dertil: II. hvilke yderligere udgifter det nærværende lovforslag vil betyde. Endelig er det ønsket oplyst: III. hvorledes byrderne efter nugældende regler fordeler sig på stat og kommuner, og om der forestår ændringer i disse regler.“

Til besvarelse af de sidstnævnte økonomiske spørgsmål gav ministeren en detaljeret redegørelse, som ligeledes er optaget i teksten, og hvortil der i det hele må henvises. Det bemærkes dog, at udgifterne vedrørende en udbygning af 1937-loven i redegørelsen i det hele

anslås til 17,4 mill. kr. årlig, når loven er fuldt gennemført, mens de yderligere udgifter i forbindelse med den nye lov højst anslås til i alt ca. 5,8 mill. kr. årlig. De nævnte udgifter vil dog først fremkomme i løbet af en længere årrække.

Et *mindretal* i udvalget (KF) gav i en nærmere begrundet udtalelse udtryk for, at det ikke kunne medvirke til lovforslagets gennemførelse.

Uden for betænkningen var der fra kommunistisk side stillet 2 ændringsforslag, som imidlertid blev taget tilbage, efter at ministeren ved 2. behandling havde givet tilsagn om at tage dem under nærmere overvejelse mellem 2. og 3. behandling. Det ene af dem fandt senere udtryk i et i tillægsbetænkningen stillet ændringsforslag, som vedtoges ved 3. behandling.

Også ved 2. *behandling* udspandt der sig nogen debat. De i betænkningen stillede ændringsforslag vedtoges efter anbefaling fra 5 ordføreres side. Den konservative ordfører kunne derimod ikke gå ind for ændringsforslagene. Lovforslaget ville ødelægge den hidtidige eksamensmellemskole og manglede en konstruktiv reform af den frie skoleform, ligesom gymnasiet og studentereksamen forringedes på skæbnsvanger måde.

Mellem betænkningens afgivelse og lovforslagets 2. behandling var fra *Danmarks Lærerforening* fremkommet en resolution, hvoraf det fremgik, at en række af de ønsker, foreningen havde fremført under de forudgående drøftelser med ministeren og udvalgets ordførere, efter foreningens opfattelse ikke var imødekommet ved de stillede ændringsforslag. Disse ønsker opfyldelse var en betingelse for foreningens tilslutning til lovforslaget.

Hartling udtalte ved 2. behandling, at venstres tilslutning var givet bl. a. under hensyn til den enighed med lærerne, som man havde ment var opnået. Viste det sig nu, at lærerne alligevel ikke kunne tiltræde de foreliggende forslag, måtte den fortsatte politiske forhandling foregå på et nyt grundlag. Han måtte derfor tage forbehold over for både lovforslaget og ændringerne, indtil det var fastslået, at forliget fortsat var en realitet.

Også flere af de andre ordførere beskæftigede sig med lærerforeningens resolution, som for mange var kommet overraskende.

Ministeren oplyste om de forhandlinger, der var ført med Danmarks Lærerforening, at hovedpunktet heri havde været den praktiske gennemførelse af delingen af børnene i byskolen. De af ministeren stillede ændringsforslag herom havde forinden forhandlingerne været forelagt lærerforeningens hovedstyrelse og havde dannet grundlaget for de drøftelser, der førte til forliget. De øvrige spørgsmål, som var drøftet med lærerne, var efter ministerens opfattelse spørgsmål, som burde klares gennem cirkulærer efter lovens vedtagelse. *Ministeren* mente herefter ikke, der kunne herske tvivl om lærer-

foreningens stilling til det foreliggende forslag, men ville inden 3. behandling søge spørgsmålet fuldt oplyst.

Den af udvalget mellem 2. og 3. behandling afgivne *tillægsbetænkning* indeholdt en række ændringsforslag og bemærkninger af tydeliggørende karakter, som for en stor del vedrørte de af lærerforeningen rejste spørgsmål.

Hartling betonedede ved 3. behandling, at venstres stilling ikke var afhængig af nogen organisation. Når han havde taget forbehold ved 2. behandling, var det alene, fordi han ønskede oplyst, om Danmarks Lærerforening fortsat stod ved de ønsker, den havde fremført om ordningen af delingen af børnene, og som ikke helt lå på linje med venstres ønsker. Efter den tydeliggørelse, som tillægsbetænkningen var udtryk for, forstod han, at der ingen misforståelse var mellem ministeren og lærerforeningen, og venstres udvalgsmedlemmer stod da ved den aftale, som var truffet.

Efter begæring af en række konservative medlemmer foretoges den endelige afstemning ved *navneopråb*. Afstemningens resultat var, at lovforslaget vedtoges med 113 stemmer mod 31. Blandt dem, der stemte imod, var foruden en række konservative medlemmer Gideon, Kryger og Ladefoged. 8 (Anders Andersen, Søren Andersen, Kirsten Gloerfelt-Tarp, Henry Hansen, Henry L. W. Jensen, Alfred Jørgensen, Skov Jørgensen og Lannung) tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod, og 27 var fraværende.

---

117. Lov om gymnasieskoler. (Undervisningsminister *Jørgen Jørgensen*). [A. sp. 587. C. sp. 857].

Fremsat mundtligt ²¹/₁₁ (F. sp. 874). 1. beh. ²⁹/₁₁ (F. sp. 1040). Partiernes ordførere: Horn, Hartling, Hvidberg, Helge Larsen, Gudrun Bjørner og Petra Petersen. Henvist til samme udvalg som forslag til lov om ændringer af lov om folkeskolen. Betænkning (B. sp. 677) afgivet ²³/₄. (Ordfører: Horn). 2. beh. ¹⁴/₅ (F. sp. 4173 og 4245). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 1235) afgivet ²⁸/₅. 3. beh. ³⁰/₅ (F. sp. 4998 og 5037). *Loven stadfæstet 7. juni 1958.* (Lovt. nr. 165).

Loven har nøje tilknytning til den foran omtalte lov om ændringer af lov om folkeskolen, idet der ved de to love er gennemført en række ændringer i skolevæsenet. Loven må endvidere betragtes i tilslutning til de i de foregående folketingssamlinger fremsatte forslag til lov om gymnasieskoler

og de jævnsides hermed fremsatte forslag til lov om ændringer af lov om folkeskolen. Der kan derfor om baggrunden for lovforslaget i vidt omfang henvises til det om den foregående sag og det i tidligere årbøger anførte.

Som det fremgår af omtalen af den foranstående sag, fremkom der under folketingsudvalgets behandling af de den 13. november 1956 fremsatte lovforslag en række i beretningen fra udvalget gengivne ændringsforslag, og med de heri angivne ændringer kunne lovforslagene i princippet tiltrædes af socialdemokratiets, venstres og det radikale venstres repræsentanter i udvalget. Forslaget til nærværende lov og det forslag til lov om ændringer af folkeskoleloven, som fremsattes samtidig, var udarbejdet på det således under folketingsudvalgets behandling af skolelovsforslagene i 1956-57 tilvejebragte grundlag, og lovforslagene var med ganske enkelte afvigelser i nøje overensstemmelse med de den 13. november 1956 fremsatte lovforslag efter indarbejdelse af de under folketingsudvalgets arbejde fremkomne ændringsforslag. De forholdsvis få ændringer, som lovforslaget underkastedes i folketinget, var for en stor del konsekvenser af de i folkeskolelovsforslaget gennemførte ændringer.

Efter de nu gennemførte ændringer i folkeskoleloven består folkeskolen af en 7- eller 8-årig *hovedskole* der kan videreføres med en 9. klasse. Hovedskolen er udelt i de første 7 skoleår. Ved større skoler fordeles dog børnene fra begyndelsen af 6. skoleår i klasser på grundlag af deres standpunkt, evner og interesser, medmindre der efter nærmere angivne regler gives tilladelse til at undlade delingen. Efter 7. skoleår kan de dertil egnede elever fortsætte i en 3-årig *realafdeling*, der afsluttes med realeksamen.

Efter nærværende lov bibeholdes gymnasieskolernes *gymnasieafdeling* som 3-årig. En gymnasieskole skal desuden omfatte en 3-årig *realafdeling*, jfr. § 1. Overgangen til 1. gymnasieklasse sker normalt efter udgangen af 2. realklasse. Herefter vil eleverne først kunne optages på gymnasieskolen efter at have gennemgået 7 skoleår i folkeskolen, mens de efter den hidtidige ordning kunne optages efter 5 års skolegang.

Om gymnasieskolens *realafdeling* henviser loven til de i folkeskoleloven om realafdelingen givne bestemmelser.

Om undervisningen i gymnasieafdelingen giver § 4 nærmere regler. Mens den hidtidige lov kun omtalte 3 forskellige *gymnasielinjer*, gives der nu (jfr. § 2) adgang til at indføre også andre linjer end de hidtil kendte.

De i loven fastsatte regler om afholdelse af *studentereksamen* svarer i det store og hele til den hidtidige lovs bestemmelser.

Ifølge § 14 er *optagelse i 1. gymnasieklasse* betinget af, at vedkommende elev med tilfredsstillende resultat har bestået oprykningsprøven fra 2. realklasse og er i besiddelse af en sådan modenhed og kundskabsfyldte, at det kan forventes, at han kan følge undervisningen i gymnasieafdelingen på tilfredsstillende måde og fuldføre undervisningen på normal tid. Elever, der søger optagelse i en gymnasieafdeling på en anden skole end deres hidtidige, må fremlægge det afgangsbetis og den særlige udtalelse, som de kan begære af deres hidtidige skole, jfr. § 9, stk. 2, og folkeskolelovens § 13, stk. 2.

Det fastsættes af undervisningsministeren, i hvilke tilfælde optagelse af en elev i 1. gymnasieklasse skal kunne betinges af, at eleven består en *optagelsesprøve* på den skole, i hvis gymnasieafdeling optagelse søges, og i hvilke tilfælde en elev, som vedkommende skole ikke anser for kvalificeret til optagelse i en 1. gymnasieklasse, skal kunne forlange optagelsesprøve afholdt. Skolen vil kunne optage en elev, der har bestået realeksamen, i 1. gymnasieklasse.

Under lovforslagets behandling indsattes en til den hidtidige lov svarende bestemmelse, hvorefter de elever, der melder sig til optagelse i 1. gymnasieklasse på en klassisk-sproglig eller nysproglig linje, skal underkaste sig en *prøve i latin*, om hvilken de nærmere regler fastsættes af ministeren.

Paragraffens bestemmelser om optagelse af elever senere end fra 1. gymnasieklassens begyndelse og af elever, der ikke opfylder betingelserne om forudgående undervisning, svarer stort set til de hidtidige regler.

Efter den oprindelige formulering af § 16 skulle bestået skoleembedseksamen, magisterkonferens eller en dermed lige-

stillet *embedseksamen* være en *ufravigelig* betingelse for *adgang til embeder* som adjunkt, lektor eller rektor ved gymnasieskoler, såvel statslige som kommunale og private. Bestemmelsen herom ændredes under folketingets behandling således, at der åbnes adgang for ansøgere med embedseksaminer fra andre højere læreanstalter end universiteterne og den polytekniske læreanstalt til — når omstændighederne taler derfor — at opnå ansættelse som adjunker, lektorer og rektorer ved gymnasieskoler, ligesom personer, der har bestået *embedseksaminer ved udenlandske universiteter*, vil kunne få ansættelse i disse stillinger. Endelig vil der også efter den skete ændring af paragraffen være mulighed for, at personer med *lærereksamen fra seminarier, suppleret med sådan yderligere uddannelse*, som skønnes tilstrækkelig, i særlige tilfælde vil kunne få ansættelse i de pågældende stillinger efter at have været ansat på en gymnasieskole som faste lærere. Den samme adgang fandtes i henhold til almenskoleloven, idet formuleringen af bestemmelsen i denne lov om, at lærere med skoleembedseksamen har fortrinlig adgang til lærerembeder ved gymnasieskoler, indebar muligheden for i særlige tilfælde at ansætte også personer med anden uddannelse, herunder folkeskolelæreruddannelse, i disse stillinger.

Efter en under behandlingen gennemført ændring af § 20 begrænses den tilsynsret og -pligt, som *undervisningsinspektøren for gymnasieskolerne* efter den nuværende ordning har med hensyn til både gymnasiernes mellemkoleafdeling, realklasse og gymnasieafdeling, til kun at omfatte gymnasieskolernes *gymnasieafdeling*. Gymnasieskolernes *realafdelinger* vil herefter tilsynsmæssigt være *underlagt den undervisningsinspektør, der skal føre tilsyn med folkeskolens realafdeling*.

Også § 21 om *forsøgsundervisning* fik under behandlingen en ændret formulering. Herefter henvises der i bestemmelsen for realafdelingens vedkommende til folkeskolelovens regler. Det siges i bemærkningerne til ændringsforslaget bl. a., at det forsøgsudvalg, under hvilket forsøgsarbejdet ved gymnasieskolerne for tiden er henlagt, efter ændringsforslagets gennemførelse kun skal føre tilsyn med forsøgsarbejdet i gymnasie-

afdelingen, mens det forsøgsudvalg, der skal føre tilsyn med forsøgene i folkeskolens realafdeling, også skal føre tilsyn med forsøgene i gymnasieskolens realafdeling.

Ifølge § 23 gælder loven ikke for Færøerne og Grønland. Ved kgl. anordning kan den bringes til anvendelse på Færøerne med de af forholdenes forskellighed følgende ændringer.

Paragraffen fastsætter i øvrigt lovens ikrafttræden således, at 1. realklasse efter loven oprettes senest fra begyndelsen af skoleåret 1961-62 og 1. gymnasieklasse senest fra begyndelsen af skoleåret 1963-64. 1. mellemskoleklasse efter lov nr. 62 af 24. april 1903 om højere almenskoler m. m. kan sidste gang oprettes i skoleåret 1958-59. Bestemmelserne er i overensstemmelse med de ved loven om ændringer af folkeskolen givne regler.

Endelig gives der nærmere regler for den gradvise afløsning af almenskolelovens bestemmelser m. v.

Lovforslaget behandlede i folketinget sammen med det foran nævnte forslag til lov om ændringer af folkeskoleloven, og forhandlingerne drejede sig for størstedelen om det sidstnævnte lovforslag.

Partiernes ordførere med undtagelse af den konservative (*Hvidberg*) imødegik den fra forskellige sider rejste kritik, som gik ud på, at den foreslåede ordning ville svække den højere undervisning og dermed devaluere studentereksamen.

Navnlig *Hartling* (V) kom udførligt ind på, at den foreslåede ordning gav betryggede muligheder for den grundlæggende undervisning. Han gjorde gældende bl. a., at betænelighederne ved en afkorting af *gymnasieskolernes åremål* fra 7 — nemlig 4 mellemskoleklasser og 3 gymnasieklasser — til 5 — nemlig 2 realklasser og 3 gymnasieklasser — beroede på en uholdbar tankegang. Dels undervurderede man undervisningen i hovedskolens 6. og 7. klasse, dels holdt den betragtning, at vejen til studentereksamen hidtil var gået gennem et 7-årigt gymnasium, ikke, idet *ca. 60 pct. af studenterne* var elever, der *kom udefra* og altså kun gik 3 år i gymnasiet. For disse elever skete ingen afkorting. I øvrigt var det *samlede åremål* til studentereksamen *uforandret 12 år*, og *kravene til eksamen* skulle være de samme som hidtil. Spørgsmålet om at gøre gymnasieafdelingen *5-årig*, som under forhandlingerne rejstes med stor styrke af Gymnasieskolernes Lærerforening, var han betænkelig ved, fordi han frygtede en for lukket skole. Hvis der var tale om en åben gymnasieafdeling med tilfredsstillende overgangsmuligheder, så gav forslagene mulighed for et 5-årigt gymnasium, idet gymnasiernes ønsker kunne tilgodeses i de læseplaner, som skulle udarbejdes.

Hvidberg (KF) fremførte en *skarp kritik* af den foreslåede ordning, som med afskaffelsen af eksamensmellemskolen i højere grad svækkede fundamentet for gymnasieuddannelsen. Man tog de to yngste årgange væk fra gymnasieskolen og gjorde resten til et ituhakket kursus på 2 plus 3 år. Dette ville få meget alvorlig betydning for den efterfølgende uddannelse ved universiteter og andre højere læreanstalter. Spørgsmålet om det 5-årige gymnasium havde efter hans opfattelse ikke været genstand for tilstrækkelige overvejelser i ministeriet og i udvalget.

Helge Larsen (RV) bemærkede, at han havde ønsket det 5-årige gymnasium ud fra de pædagogiske fordele, der ville ligge heri. *For-skellen* mellem et 5-årigt gymnasium med gode indgangsmuligheder, som foreslået af Gymnasieskolernes Lærerforening, og det foreliggende lovforslags ordning var imidlertid *minimal* og langt mere af formel end af reel karakter. Han konkluderede i øvrigt i, at påstanden om, at studentereksamen forringedes, ikke havde hold i virkeligheden.

Også *undervisningsministeren* kunne se, at det 5-årige gymnasium havde visse fordele. Alle erkendte imidlertid, at hvis en sådan undervisning skulle tilrettelægges, måtte alle muligheder holdes åbne for, at børn fra andre skoler kunne komme ind i gymnasiets tre sidste klasser, ligesom tilfældet havde været hidtil. Børn kom i stadig stigende grad i gymnasiet fra andre skoler, og skulle der være realitet i landsbyskolens ligestilling med eksamensskolen, måtte adgangen ikke gøres vanskeligere.

Som nævnt undergik lovforslaget under behandlingen i folketinget enkelte ændringer. Det vedtoges ved 3. behandling med 110 stemmer mod 31; 9 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod. En fra konservativ side fremsat begæring om afstemning ved navneopråb blev trukket tilbage, efter at afstemningen over forslaget til lov om ændringer af lov om folkeskolen var foretaget ved navneopråb, se herom nærmest foranstående sag.

118. Lov om lønninger m. m. til folkeskolens lærere. (Undervisningsminister *Jørgen Jørgensen*). [A. sp. 2031. C. sp. 749].

Fremsat skriftligt $\frac{18}{4}$ (F. sp. 3907, jfr. 3904). 1. beh. $\frac{25}{4}$ (F. sp. 3990). Partiernes ordførere: Holger Eriksen, Henry Christensen, Baagø, Kirsten Gloerfelt-Tarp, Niels Andersen og Alfred Jensen. Henvist til samme udvalg som forslag til lov om lønninger og pensioner m. v. til statens tjenestemænd m. fl. lovforslag. Betænkning (B. sp. 955) afgivet $\frac{18}{5}$. (Ord-

fører: Holger Eriksen). 2. beh. $22\frac{2}{5}$ (F. sp. 4544). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 1201) afgivet $23\frac{1}{5}$. 3. beh. $30\frac{1}{5}$ (F. sp. 4969). *Loven stadfæstet 7. juni 1958.* (Lovt. nr. 156).

Forslaget til nærværende lov hvilede på en betænkning om lærerlønninger m. v., der blev afgivet af den i 1954 nedsatte lønningskommission. På de fleste områder var der opnået enighed i kommissionen om forslagets affattelse; kun for så vidt angår § 25, stk. 2 (angående ret for undervisningsministeren til at bestemme, at der ved nyopførte købstadkommunale skoler skal indrettes tjenestebolig for lederen) og § 36 (angående hjemmel for ministeren til at godkende kommunale løntillæg) var der afgivet mindretalsindstilling. Forslaget fulgte helt igennem flertallets indstilling.

Lovforslaget behandledes i folketinget i forbindelse med en række andre lønningsforslag og gennemførtes samtidig med disse med en række ændringer, hvoraf nogle var konsekvenser af tilsvarende ændringer i forslag til lov om lønninger og pensioner m. v. til statens tjenestemænd.

Adskillige af lovens paragraffer er med få eller ingen ændringer overført fra den hidtil gældende lov nr. 414 af 12. juli 1946 om lønninger m. m. til folkeskolens lærere, og for en række andre paragraffers vedkommende betyder ændringerne kun, at de er bragt i overensstemmelse med de tilsvarende regler i den almindelige lønningslov for statens tjenestemænd. Ved fastlæggelsen af lønningsniveauet for folkeskolens lærere samt ved opbygningen og indplaceringen i lønningsklasserne følger loven de for statstjenestemændene anlagte principper. Samtidig har man fundet tiden inde til at foretage en delvis udligning af forskellen mellem lønningerne i den købstadordnede og den landsbyordnede skole. Med de for begge skolearter gennemførte lange glidende lønskalaer og købstadlærernes automatiske avancement til overlærerløn skulle folkeskolens lærere herefter være placeret i de lønningsklasser, hvortil de måtte antages at være blevet henført, såfremt de havde været statstjenestemænd.

Af nydannelser, der er særlige for folkeskoleområdet, skal

fremhæves de ændrede regler om *refusion af kommunernes udgifter til lærerlønninger m. v.* Mens lærerlønningerne og pensionerne hidtil har været båret af kommunerne, skolefondene og statskassen efter ret komplicerede regler, hvorhos der har været ydet kommunerne et særligt skoletilskud efter reglerne i § 3 i lov nr. 100 af 14. april 1937 om en fælleskommunal udligningsfond, skal nu — bortset fra nogle overgangsbestemmelser — alle de hidtidige tilskud afløses af et enkelt rent *statstilskud på 85 pct. af lærerlønsudgifterne og 100 pct. af pensionsudgifterne* efter de nærmere forskrifter i lovens §§ 44-46. Skolefondene vil således fremtidig ikke komme til at bære nogen del af lønningerne og pensionerne, men vil ligesom hidtil være mellemed mellem kommunerne og statskassen ved afregningen af tilskuddene. Loven tilsigter *ikke at ændre den nuværende byrdefordeling mellem stat og kommuner*, omend der vil kunne forekomme enkelte mindre forskydninger, som dog må antages at være af ganske underordnet betydning i forhold til de væsentlige fordele, der vil opnås ved den foreslåede forenkling af beregningsreglerne. Forenklingen svarer til den, hvorom der blev fremsat forslag i forbindelse med de den 11. maj 1954 i folketinget fremsatte lovforslag om en reform af skattelovgivningen og af reglerne om fordelingen af en række offentlige indtægter og udgifter mellem stat og kommuner.

Noget nyt er det tillige, at lønningerne for *amtsskolekonsulenter* og — ifølge en i folketinget foretaget ændring — *konsulenter for særundervisningen* er optaget i loven.

En anden af de ændringer, som blev foretaget i folketinget, angik den ovenfor omtalte bestemmelse om indretning af *tjenestebolig* for lederen af en nyopført købstadkommunal skole.

I betænkningen fra det udvalg, der fik lovforslaget til behandling, udtales herom:

„Den i lovforslagets § 25, stk. 2, indeholdte bestemmelse om, at undervisningsministeren efter forhandling med pågældende kommunalbestyrelse kan bestemme, at der ved nyopførte skoler i købstadkommuner indrettes tjenestebolig for lederen, foreslås ændret således, at tjenesteboliger til skoleinspektører ikke som hidtil og

som efter lovforslaget skal kunne kræves oprettet imod den pågældende kommunalbestyrelses ønske.

Den hidtil gældende ordning har været begrundet med pædagogiske og undervisningsmæssige hensyn, bl. a. ønskeligheden af, at skolelederen kan føre tilsyn med skolen også uden for den normale skoletid, hvor skolen ofte benyttes til mange formål.

Efter udvalgets opfattelse vil de lokale myndigheder i almindelighed have de bedste forudsætninger for at vurdere, om de nævnte grunde for oprettelse af tjenestebolig til en skoleinspektør måtte foreligge, og udvalget finder ikke grundlag for at antage, at de pågældende myndigheder ved spørgsmålets afgørelse ikke vil tage de fornødne saglige hensyn. Under hensyn hertil samt til kommunernes økonomiske interesse i spørgsmålet har udvalget anset det for rimeligt, at der i overensstemmelse med det af Den danske Købstadsforening og De samvirkende Sognerådsforeninger i Danmark herom fremsatte ønske gennemføres den ovenfor foreslåede ændring, der er tiltrådt af undervisningsministeren.“

Ifølge betænkningen drøftede udvalget spørgsmålet om *den lønningsmæssige placering af lærerne ved henholdsvis købstadskoler og skoler på landet*. „Der er enighed om, at der i princippet bør tilstræbes størst mulig ensartethed i lønningsvilkårene for lærere i by og på land under hensyntagen til de særlige forhold for hver af de to grupper, og i overensstemmelse hermed har udvalget tiltrådt det af undervisningsministeren fremsatte ændringsforslag nr. 2 om forhøjelse af det løntillæg (ledertillæg), der beregnes pr. klasse og ydes til enelærere og den førstelærer, der har ledelsen af vedkommende skole på landet. Derimod har det inden for udvalget været den overvejende opfattelse, at der ikke i øvrigt burde ske ændring af de foreslåede lønningsbestemmelser, idet man herved bl. a. har taget i betragtning dels de i de indledende bemærkninger til nærværende betænkning anførte almindelige synspunkter, dels at undervisningsministeren under samråd med udvalget har givet udtryk for, at der ikke efter den foreslåede lønordning kan påregnes at ville opstå vanskeligheder med hensyn til at sikre skolerne på landet den fornødne tilgang af kvalificerede lærerkræfter.“

Et *mindretal* (venstres udvalgsmedlemmer) beklager „stærkt, at det ikke — hverken hos undervisningsministeren eller hos de øvrige partier — har været muligt at få støtte til at skabe sådanne lønmæssige vilkår for landsbyskolens lærere, at de ligestilles med lærerne i købstadskolen. Forslaget, som det foreligger, øger tværtimod, hvad slutløn og pension angår, den allerede bestående forskel mellem de to kategorier af lærere, og mindretallet frygter virkningerne heraf.“

Endelig skal nævnes, at udvalget iflg. betænkningen har „overvejet betimeligheden af at opretholde bestemmelsen i lovforslagets

§ 36, der ligesom § 36 i lærerlønningsloven af 12. juli 1946 giver undervisningsministeren hjemmel til for en kommunes hele skolevæsen eller dele deraf at godkende højere lønninger til lærere end de i loven fastsatte gennem ydelse af *kommunale løntillæg*. Der har i udvalget været enighed om det principielt betænkelige ved en sådan ordning, som navnlig i en tid med lærermangel kan medføre en uheldig konkurrence mellem kommunerne om lærerne.

Ordningen har som baggrund det forhold, at lønningerne til de under Københavns kommunes skolevæsen ansatte lærere, der ikke er omfattet af lærerlønningsloven, er højere end lønningerne efter lærerlønningsloven. Dette har medført, at Københavns omegnskommuner af hensyn til rekrutteringen har måttet yde kommunale tillæg til deres lærere for at bringe disses løn op på højde med de i Københavns kommune for tilsvarende stillinger gældende lønninger (i enkelte tilfælde ydes endog tillæg af en sådan størrelse, at lønnen bliver højere end i København). Som følge heraf har også andre kommuner ydet deres lærere særlige tillæg af forskellig størrelse. Udvalget har været opmærksom på, at også andre forhold, f. eks. bolig- og skatteforholdene, kan være af betydning for kommunernes muligheder for rekrutteringen til lærerstillinger, men finder dog, at den væsentligste hindring for afskaffelsen af den bestående ordning må søges i det forskellige lønniveau for lærere under Københavns kommunes skolevæsen og lærere omfattet af lærerlønningsloven. Spørgsmålet om muligheden af at tilvejebringe større paritet mellem lærerlønningerne inden for de nævnte to områder har været drøftet med undervisningsministeren, der — som det fremgår af den som bilag 54 optagne skrivelse — deler udvalgets principielle betænkelse ved ydelsen af kommunale løntillæg og er enig med udvalget i, at der bør ydes ensartede lønninger til lærere inden for samme grupper uanset ansættelsessted, alene med undtagelse af reglerne om stedtillæg. Ministeren har endvidere over for udvalget erklæret sig villig til efter gennemførelsen af den foreslåede nye lærerlønningslov at optage forhandling med myndighederne i Københavns kommune om lønningsniveauet for denne kommunes lærere og herunder at understrege det ønskelige i, at der søges opnået størst mulig ensartethed i lønningerne for lærere i Københavns kommune og det øvrige land.

Under disse omstændigheder har udvalget ikke ment at burde foreslå den gældende ordning ophævet på nuværende tidspunkt. Udvalget finder dog anledning til at fremhæve de i lønningskommissionens 3. betænkning, side 20-21, angivne retningslinjer for ydelse af kommunale løntillæg og forudsætter, at der af undervisningsministeriet udsendes et cirkulære til samtlige kommuner indeholdende disse retningslinjer.“

Efter vedtagelsen af de stillede ændringsforslag, hvoraf enkelte er omtalt her, vedtoges lovforslaget ved 3. behandling enstemmigt,

idet 7 medlemmer (4 medlemmer af retsforbundet samt Alfred Bøgh og Søren Jensen (V); endvidere H. C. Toft (KF)) afholdt sig fra at stemme.

119. Lov om ændring af lov om „Ungdommens uddannelsesfond“s forvaltning og virksomhed. (Undervisningsminister *Jørgen Jørgensen*). [A. sp. 1245. C. sp. 903].

Fremsat mundtligt $12\frac{1}{2}$ (F. sp. 2609). 1. beh. $20\frac{1}{2}$ (F. sp. 2802). Partiernes ordførere: Per Hækkerup, Heick, Hvidberg, Helge Larsen (Baunsgaard), Alfred Jørgensen og Ragnhild Andersen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Per Hækkerup, Kaj Andresen [formand], Nina Andersen, Victor Gram, Hougaard, Erhard Jakobsen, M. Larsen (Kolding), Helge Larsen [næstformand], Alfred Jørgensen, Heick, Marius Buhl, Henry Christensen, Hartling, Kr. Juul, Hvidberg, Ninn-Hansen og Jacob Pedersen). Betænkning (B. sp. 1209) afgivet $23\frac{1}{5}$. (Ordfører: Per Hækkerup (Erhard Jakobsen)). 2. beh. $28\frac{1}{5}$ (F. sp. 4813). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. 3. beh. $2\frac{1}{6}$ (F. sp. 5099). *Loven stadfæstet 7. juni 1958.* (Lovt. nr. 167).

I § 6 i lov nr. 171 af 24. maj 1955 om „Ungdommens uddannelsesfond“s forvaltning og virksomhed (ændring af lov nr. 217 af 7. juni 1952) var det bestemt, at loven skulle optages til revision senest i folketingsåret 1957-58.

I overensstemmelse hermed fremsattes forslaget til nærværende lov, der gennemførtes med enkelte ændringer, som er omtalt nedenfor.

Ved loven foretages følgende ændringer i 1955-loven:

1) Mens der efter den hidtidige lov stillede et årligt beløb på 6 mill. kr. til rådighed for fonden, hvoraf 4 mill. kr. kunne anvendes til stipendier og 2 mill. kr. til lån, er beløbet nu forhøjet til *13 mill. kr.*, fordelt med *halvdelen til stipendier og halvdelen til lån.*

Beløbet var oprindelig foreslået fastsat til 12 mill. kr., hvoraf 7 mill. kr. til stipendier og 5 mill. kr. til lån, men dette ændredes i folketinget, hvor venstre, det konservative folkeparti (omend Hvidberg gav udtryk for betænkeligheder i så henseende) og retsforbundet ønskede en forskydning i retning

af lån, samtidig med at man kunne tiltræde forhøjelsen af det samlede beløb.

2) Ved lånemidlernes fordeling skal fremtidig også elever på *seminarier* og *husholdningsseminarier* kunne komme i betragtning, ligesom det bestemmes, at 500 000 kr. af stipendiemidlerne skal anvendes som årligt tilskud til *dækning af rejse- og opholdsudgifter* for elever, der forbereder sig til studentereksamen i gymnasieskolernes *gymnasieklasser* eller på anerkendte *kursus til studentereksamen*.

3) Loven forelægges folketinget til *revision* senest i folketingsåret 1960-61.

Herudover er der foretaget nogle redaktionelle ændringer samt tilføjet en bemyndigelse for undervisningsministeren til at lade loven om „Ungdommens uddannelsesfond“ optrykke i den ændrede affattelse. Nyordningen har gyldighed fra 1. april 1958.

Lovforslaget underkastedes i folketinget en indgående 1. behandling og henvistes derefter til et udvalg, i hvis betænkning det hedder: „Udvalget har bl. a. drøftet spørgsmålet om størrelsen af de midler, der skal stilles til rådighed for de i lovforslaget omhandlede uddannelsessøgende, og om disse midlers fordeling mellem stipendier og lån.

Man har endvidere drøftet muligheden for at skabe en låneordning, hvorefter tilbagebetalte lån akkumuleres i en lånefond, som skal anvendes til yderligere lån efter nærmere fastsatte regler.

Spørgsmålet om at støtte de studerende gennem *skattelempler* har ligeledes været rejst i udvalget og er drøftet i de stedfundne samråd. Såvel ministeren som udvalget har givet udtryk for sympati over for tanken om at gennemføre skattemæssige lempelser for studerende med arbejdsindtægter i studietiden, også med henblik på de skattemæssige vanskeligheder, som kan tænkes at opstå i forbindelse med eksamenslæsning, og ønsker foretaget en nærmere undersøgelse af mulighederne herfor.

Undervisningsministeren har i denne forbindelse oplyst, at undervisningsministeriet for kort tid siden har taget skridt til nedsettelse af et udvalg bl. a. med den opgave at undersøge den studerende ungdoms økonomiske vilkår, herunder dens skatteproblemer, og at udvalget vil blive anmodet om at afgive sin betænkning ikke senere end den 1. oktober 1959.

Et *mindretal* (Marius Buhl, Henry Christensen, Hartling, Heick, Hvidberg, Kr. Juul, Ninn-Hansen og Jacob Pedersen) har i udvalget over for finansministeren fremsat forslag om en hurtig undersøgelse af mulighederne for i et vist omfang at give forsørgere adgang til at

fradrage udgifter til deres børns uddannelse i den skattepligtige indkomst.

Det samme mindretal finder principielt, at studielånsafdelingen bør administreres i overensstemmelse med undervisningsministeriets bekendtgørelse vedrørende nugældende lov, hvori det er fastsat, at tilbagebetalte lånebeløb genudlånes til den samme studieretning.“

Udvalget som helhed indstillede lovforslaget til vedtagelse med de ovenfor under 1) omtalte ændringer af, hvad undervisningsministeren oprindelig havde foreslået, hvortil kom en formel ændring.

Til 2. behandling stillede fra *kommunistisk* side ændringsforslag, hvorefter stipendiebeløbet skulle forhøjes til 20 mill. kr., lånebeløbet til 10 mill. kr. og bevillingen til fordel for gymnasiaster og elever på studenterkursus til 3 mill. kr.

Efter at disse ændringsforslag var forkastet og de i udvalgsbetænkningen optagne ændringsforslag vedtaget, blev lovforslaget ved 3. behandling vedtaget enstemmigt i den ændrede affattelse.

---

120. Lov om ændring af loven om oprettelse af „Statens almindelige Videnskabsfond“. (Undervisningsminister *Jørgen Jørgensen*). [A. sp. 1185. C. sp. 333].

Fremsat skriftligt $\frac{5}{2}$ (F. sp. 2380). 1. beh. $\frac{13}{2}$ (F. sp. 2651). Partiernes ordførere: Kolbjørn, Martin, Hvidberg, Helge Larsen, Alfred Jørgensen og Aksel Larsen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Kolbjørn, Alsing Andersen, K. B. Andersen, Francke, Per Hækkerup, Frode Jakobsen, Lars M. Olsen [formand], Helge Larsen [næstformand], Alfred Jørgensen, Martin, Skov Jørgensen, Thorkil Kristensen, Lorentzen, Østergaard, Hvidberg, Ole Bjørn Kraft og Jacob Pedersen). Betænkning (B. sp. 673) afgivet $\frac{18}{4}$. (Ordfører: Kolbjørn). 2. beh. $\frac{24}{4}$ (F. sp. 3968). 3. beh. $\frac{13}{5}$ (F. sp. 4124). *Loven stadfæstet 23. maj 1958.* (Lovt. nr. 146).

Ved loven ændres lov nr. 215 af 7. juni 1952 om oprettelse af „Statens almindelige Videnskabsfond“ (årbog 1951-52, side 372) således, at *fondens årlige rådighedsbeløb forhøjes fra 2 mill. kr. til 2½ mill. kr.* med virkning fra 1. april 1958.

Som begrundelse for forhøjelsen anføres i bemærkningerne til det af undervisningsministeren fremsatte lovforslag:

„På grundlag af den virksomhed, som fondet har udøvet, siden det i 1952 trådte i funktion, kan det utvivlsomt . . . fastslås, at det

oprettelse på afgørende måde har bidraget til den fremhjælpning af dansk videnskabelig forskning, som var tilsigtet.

De løn- og prisstigninger, der har fundet sted siden 1952, har imidlertid tillige med andre forhold af speciel betydning for forskningsarbejdet nu medført, at det må anses for nødvendigt, at der sker en forøgelse af de midler, der står til fondets disposition, og fra fondets bestyrelse har undervisningsministeriet modtaget en indstilling om, at en sådan forøgelse må blive gennemført snarest muligt.

Det ved lovens vedtagelse gældende lønregulerende pristal (januar-pristallet 1952) var beregnet til 371, medens samme pristal i dag er steget til 431 (juli-pristallet 1957). Dette svarer til en stigning på ca. 16 pct., og en regulering af fondets rådighedssum på basis af den nævnte pristalsbevægelse ville være ensbetydende med en forhøjelse af rådighedssummen med ca. 325 000 kr.

En sådan forhøjelse vil imidlertid ikke være tilstrækkelig til at sikre, at fondet bevarer den betydning for dansk videnskab, som det i sine første år har haft.

Allerede ved oprettelsen af fondet kunne det forudses, at udviklingen inden for visse fagområder, særlig på naturvidenskabernes, lægevidenskabens og veterinær- og jordbrugsvidenskabernes felter, ville gøre det i stigende grad nødvendigt at tage forskningsopgaver op, hvis gennemførelse krævede stort og kostbart apparatur, og de senere år har i fuldt mål bekræftet rigtigheden af denne antagelse. Selv om der ikke i den forløbne tid var indtrådt prisstigninger, måtte der således — for at Danmark skulle kunne følge med i den videnskabelige ekspansion — stilles øgede midler til rådighed for forskningen på disse områder.

Det sidst anførte forhold gør sig naturligvis ikke så stærkt gældende inden for de humanistiske videnskaber. Men det bør understreges, at der også for disses vedkommende har givet sig et stærkt behov til kende for en forøgelse af de til rådighed værende beløb. I de seneste år synes det endda, som om den humanistiske kommission i videre udstrækning end fondets andre kommissioner har været nødsaget til på grund af midlernes utilstrækkelighed at afslå ansøgninger, som det havde været overordentlig ønskeligt at kunne imødekomme. Fondets bestyrelse har i denne forbindelse stærkt fremhævet den vægt, man bør lægge på, at vort lands bestræbelser på i den kommende tid at fremme en nødvendig udvikling af naturvidenskaberne og anvendte videnskaber, ikke kommer til at bevirke, at de humanistiske videnskaber lades i stikken.

Under henvisning til det foran anførte og i overensstemmelse med den af fondets bestyrelse afgivne indstilling stilles der herefter forslag om, at lov nr. 215 af 7. juni 1952 om oprettelse af „Statens almindelige Videnskabsfond“ ændres således, at fondets årlige rådighedssum forhøjes fra 2 mill. kr. til 2,5 mill. kr.“

Lovforslaget mødte i folketinget tilslutning fra alle sider. Det gennemførtes uændret og enstemmigt.

121. Lov om erhvervelse af arealer til den polytekniske læreanstalt, Danmarks tekniske højskole. (Undervisningsminister *Jørgen Jørgensen*). [A. sp. 2225. C. sp. 1079].

Fremsat skriftligt $\frac{20}{5}$ (F. sp. 4319). 1. beh. $\frac{27}{5}$ (F. sp. 4752). Partiernes ordførere: Boye Hansen, Hartling, Fanger, Lannung, Gøting og Aksel Larsen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Kolbjørn, Alsing Andersen [formand], K. B. Andersen, Andreas Hansen, Boye Hansen, Lund Jensen, Waldemar Laursen, Lannung [næstformand], Gøting, Hartling, Jensen-Broby, Marius Buhl, Axel Kristensen, Kryger, Fanger, Hvidberg og Weikop). Betænkning (B. sp. 1271) afgivet $\frac{29}{5}$. (Ordfører: Kolbjørn). 2. beh. $\frac{2}{6}$ (F. sp. 5100). 3. beh. $\frac{4}{6}$ (F. sp. 5279). *Loven stadfæstet 16. juni 1958.* (Lovt. nr. 216).

Loven har følgende indhold:

§ 1. Undervisningsministeren bemyndiges til — om nødvendigt ved ekspropriation — at erhverve de med henblik på udvidelse af den polytekniske læreanstalt, Danmarks tekniske højskole, nødvendige arealer, beliggende ved Lundtoftesletten i Lyngby-Tårnbæk kommune.

§ 2. Udgifterne ved erhvervelsen bevilges på finans- eller tillægsbevillingslove.

Til begrundelse af lovforslaget anføres i de bemærkninger, der ledsagede det ved fremsættelsen, bl. a.:

„Den polytekniske læreanstalt, Danmarks tekniske højskole, blev grundlagt i 1829 i en bygning i *Studiestræde*. 1887-88 flyttedes læreanstalten til bygninger ved *Sølvtorvet*, som i 1907 gennemgik en større udvidelse og endnu udgør en del af højskolens lokaler. 1929 påbegyndtes et kompleks af nybygninger ved *Østervold*, og man måtte dengang regne med, at højskolens pladsbehov, bl. a. ved den endnu ikke gennemførte nedrivning af en række bygninger mellem Rigersgade og Kronprinsessegade, kunne tilfredsstilles for en årrække.

Imidlertid har efterkrigstidens udvikling inden for de tekniske videnskaber og det presserende behov for uddannelse af et tilstrækkeligt stort antal teknikere og for en intensivering af den teknisk-

videnskabelige forskning ganske ændret det grundlag, hvorpå det hidtidige byggeprogram har hvilet.

Uddannelsen af ingeniører er overalt i verden et problem, og i de store vestlige lande har der i en årrække været alvorlig mangel på ingeniører. Også i Danmark hersker der *mangel på civilingeniører*, og når man her ikke har kunnet uddanne det tilstrækkelige antal, skyldes det bl. a., at Danmarks tekniske højskole ikke har kunnet udbygges i tilstrækkeligt hurtigt tempo, hvorfor man har måttet indføre en nødtvungen *adgangsbegrænsning*; i 1955 og 1956 blev således kun optaget 404 og 409 af 535 henholdsvis 667 ansøgere. — Alene nødvendigheden af, at højskolen fremtidig skal kunne optage et tilstrækkeligt antal kvalificerede ansøgere, må medføre omfattende udvidelser, og hertil kommer de lokalemæssige behov, der er en følge af den i efteråret 1957 påbegyndte nye ingeniøruddannelse (*Ingeniørakademiet*).

Endvidere har Danmarks tekniske højskole ikke mindst i den sidste snes år udviklet sig til centrum for den *teknisk-videnskabelige forskning* her i landet. Tidligere fandtes kun eksperimentelle forskningsmuligheder i nogle få discipliner, og de pågældende laboratorier var overbelastet med undervisning. Den senere udvikling har medført en lang række nye laboratorier, hvor udlandets forskning følges samtidig med, at der arbejdes med forskning efter eget program samt i ret betydeligt omfang med konkrete forskningsopgaver, der ønskes udført af industrierne.

Der er endog ved højskolen oprettet et antal *forskningsinstitutter*, hvis driftsmidler tilvejebringes fra erhvervene og fra fonds, der har til opgave at støtte erhvervsinteresser. Sådanne institutter har undervisningspligt over for højskolens studerende og forstærker det forskningsinitiativ, som højskolen også efter sit formål skal søge fremmet.

Forskningen repræsenterer for erhvervene en støtte, som igennem tiderne har fået større og større betydning. Dette fremgår blandt andet af de stedse stigende beløb, der i industrilandene ofres på forskningsvidere udbygning, og dette gælder også de mindre lande, der af hensyn til beskæftigelsen må tilstræbe en stærk udvidelse af industrierhvervet. De mindre lande må sætte sig i stand til på mange områder at kunne følge udlandets udvikling og teknisk-videnskabelige frembringelser for at kunne nyttiggøre disse i egne kombinationer ved selvstændig bearbejdelse, ligesom de på enkelte felter må stræbe efter at blive førende, hvilket erfaringen hidtil har vist er muligt . .

Det er alt taget i betragtning nu nødvendigt, at der skabes muligheder for udbygning af en undervisning på lang sigt, og selv om det er vanskeligt at danne sig noget sikkert skøn over det antal studerende, der skal optages på læreanstalten om ca. 50 år, og om, hvilket omfang forskningen til den tid vil have, må der nu tilvejebringes et passende stort areal, der sikrer de nødvendige udvidelsesmuligheder.

Det må anses for umuligt at finde et tilstrækkeligt stort areal inden for den nuværende bykerne, og efter at en række muligheder er blevet undersøgt med henblik på trafikale forhold, intensiteten af radiobølger, der har stor indflydelse på de nu så almindeligt anvendte elektroniske måleinstrumenter, boligmuligheder for studerende etc., har undervisningsministeriet i forståelse med højskolen fundet frem til *et ca. 72 ha stort areal i Lyngby-Tårnbæk kommune*, beliggende mellem Lundtoftevej og Helsingørvejen. Arealets nordlige del (ca. 27 ha) ejes af staten og er en del af den tidligere Lundtofte flyveplads. Den sydlige del af arealet ejes af Lyngby-Tårnbæk kommune, der er villig til at sælge arealet til den her omhandlede anvendelse.

Ved skønnet over arealets nødvendige størrelse er der også taget hensyn til, at udviklingen fremover kan kræve betydelige arealer til parkering. Såvel det store antal beskæftigede som det nære samarbejde med erhvervenes teknikere peger efter erfaringerne her og i udlandet på et betydeligt behov.

Det omhandlede areal, der anses for velegnet, tænkes alene anvendt til undervisnings- og forskningsformål, mens eventuelle kollegier og lignende vil kunne finde plads på andre arealer. Det er forudsat, at den allerede delvis anlagte Lundtofte S-bane færdiggøres inden for en kortere årrække.

Undervisningsministeriet har foruden med boligministeriet, ministeriet for offentlige arbejder og indenrigsministeriet forhandlet med Dansk Ingeniørforening og repræsentanter for Industrirådet. Alle de pågældende ministerier og institutioner har tilsluttet sig nødvendigheden af højskolens udflytning, og der er *enighed om, at udflytningen til arealerne ved Lundtoftesletten er den bedst mulige løsning.*“

Lovforslaget mødte i folketinget tilslutning fra alle sider. Det undergaves en kortvarig udvalgsbehandling, der ikke resulterede i ændringsforslag.

Undervisningsministeren erklærede ifølge den enstemmige betænkning over for udvalget, at han havde til hensigt at nedsætte et byggeudvalg, repræsenterende de forskellige interesser.

Lovforslaget vedtoges uændret og enstemmigt.

---

122. Lov om udvidelse og ombygning af rigshospitalet.
(Undervisningsminister *Jørgen Jørgensen*). [A. sp. 1753. C. sp. 477].

Fremsat skriftligt ¹⁸/₄ (F. sp. 3916). 1. beh. ²³/₄ (F. sp. 3941). Partiernes ordførere: Kolbjørn, Jensen-Broby, Poul

Claussen, Lannung, Alfred Jørgensen og Petra Petersen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Kolbjørn, Andreas Hansen, Poul Hansen (Grenå), Poul Hansen (Svendborg) [formand], Hougaard, Lars P. Jensen, Astrid Skjoldbo, Lannung, Alfred Jørgensen, Jensen-Broby, Alfred Bøgh [næstformand], Thisted Knudsen, Thorkil Kristensen, N. Chr. Christensen, Poul Claussen, Egon Lauritzen og Knud Nielsen). Betænkning (B. sp. 1213) afgivet $\frac{23}{5}$. (Ordfører: Kolbjørn). 2. beh. $\frac{28}{5}$ (F. sp. 4834). 3. beh. $\frac{30}{5}$ (F. sp. 5059). *Loven stadfæstet 7. juni 1958.* (Lovt. nr. 164).

Loven har følgende indhold:

§ 1. Undervisningsministeren bemyndiges til på rigshospitalets grund at lade opføre en nybygning til brug for visse af hospitalets nuværende og fremtidige afdelinger og til at lade gennemføre de nødvendige bygningsarbejder til en modernisering og udvidelse af hospitalets bestående bygninger.

§ 2. Udgifterne ved byggeforanstaltningerne bevilges på de årlige finans- eller tillægsbevillingslove.

Som begrundelse for lovforslaget anførte *undervisningsministeren* ved dets fremsættelse:

„Det nuværende rigshospital blev taget i brug i 1910 og er altså knap 50 år gammelt. Når det alligevel i dag for størstedelen af hospitalets vedkommende må betegnes som ganske *forældet*, skyldes dette naturligvis hovedsagelig de meget betydelige fremskridt, der i dette århundrede er sket inden for lægevidenskaben. . . .

Man har længe været klar over, at udviklingen efterhånden var løbet fra rigshospitalet, der som universitetshospital må være blandt de førende herhjemme. Allerede i 1947 nedsatte undervisningsministeriet en *kommision*, der skulle afgive betænkning om rigshospitalets bygningsmæssige forhold. Da denne betænkning herefter var afgivet i 1952, udskrev undervisningsministeriet en nordisk *arkitektkonkurrence* om skitseforslag til hospitalets ombygning og udvidelse på grundlag af betænkningens forslag. Efter at konkurrencen var afsluttet, gav finansudvalget tilslutning til, at projekteringen af vindernes forslag blev påbegyndt, og et *projekterings- og byggeudvalg*, som undervisningsministeriet nedsatte, har siden arbejdet med sagen og har nu mere detaljeret fastlagt rammerne for byggeriet. I dette udvalg er finansudvalget repræsenteret med 5 medlemmer.

Med prisniveauet i 1957 som grundlag regner man med, at det vil koste ca. 165 mill. kr. at opføre de nødvendige nybygninger,

hvoraf bl. a. et meget omfattende centralkompleks i 14 etager, og foretage modernisering af nogle af de eksisterende bygninger. Der vil sandsynligvis gå ca. 14 år, før det udvidede og ombyggede rigshospital står helt færdigt.

Der er jo således tale om et meget bekosteligt byggeforetagende, som strækker sig over en længere årrække. Jeg har derfor ment, at det var rigtigst at fremsætte lovforslag om sagen, således at det vil være muligt for det høje ting at bedømme de årlige bevillinger på finanslovene, efterhånden som de fremkommer. . . .“

Lovforslaget fik i folketinget en velvillig modtagelse fra samtlige partier.

Det udvalg, som behandlede sagen, henstiller i sin enstemmige betænkning, at man overvejer at bibeholde den neurokirurgiske og neurologiske afdeling på militærhospitalet.

Ministeren afgav over for udvalget tilsagn om at give sygeplejerskerne repræsentation i det nedsatte byggeudvalg samt at medvirke til en løsning af sygeplejerskernes boligforhold.

Lovforslaget vedtoges uændret og enstemmigt.

---

123. Lov om udskydelse af revisionen af lov om folkebiblioteker. (Undervisningsminister *Jørgen Jørgensen*). [A. sp. 929. C. sp. 217].

Fremsat skriftligt $22/1$ (F. sp. 1957). 1. beh. $30/1$ (F. sp. 2292). Partiernes ordførere: Lysholt Hansen, Østergaard, Weikop, Morten Larsen, Alfred Jørgensen og Petra Petersen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Lysholt Hansen, Kaj Andresen, Hougaard, Frode Jakobsen, Kolbjørn, M. Larsen (Kolding) [formand], Lars M. Olsen, Morten Larsen [næstformand], Alfred Jørgensen, Østergaard, Henry Hansen, Hartling, Krogh, Ladefoged, Gertie Wandel, Hvidberg og Weikop). Betænkning (B. sp. 357) afgivet $10/3$. (Ordfører: Lysholt Hansen). 2. beh. $25/3$ (F. sp. 3365). 3. beh. $27/3$ (F. sp. 3484). *Loven stadfæstet 18. april 1958.* (Lovt. nr. 99).

Loven har følgende indhold:

Den i § 5, stk. 2, i lov nr. 264 af 27. maj 1950 om folkebiblioteker, som ændret ved lov nr. 116 af 12. april 1957 om udskydelse af revisionen af nævnte lov, indeholdte bestemmelse om, at forslag til lov om *revision af de i loven fastsatte satser for driftstilskud m. v.* til de enkelte folkebiblioteker fremsættes af

undervisningsministeren i folketingsåret 1957-58, ændres derhen, at loven vil være at forelægge til revision i *folketingsåret 1958-59*.

Som begrundelse for udsættelsen anføres i bemærkningerne til lovforslaget:

„De i § 5, stk. 1 a og b, i lov nr. 264 af 27. maj 1950 om folkebiblioteker anførte satser for statstilskud til driften af folkebibliotekerne fremkom ved lovens udarbejdelse gennem en ajourføring under hensyn til det da gældende prisniveau i forhold til det prisniveau, der lå til grund for fastsættelsen af de tilsvarende bestemmelser i lov nr. 128 af 7. april 1936 om statsunderstøttede biblioteker som ændret ved lov nr. 184 af 30. marts 1946. Med henblik på eventuelle yderligere ændringer i prisniveauet fandt man det rimeligt at foreslå en revision af loven for disse bestemmelsers vedkommende efter 5 års forløb.

Den indstilling, man i anledning af lovens forestående revision har modtaget fra biblioteksrådet, indeholdt imidlertid forslag, der rakte ud over en ajourføring af tilskuddene under hensyn til prisniveauet, og dens færdigbearbejdelse kunne derfor ikke foretages i folketingsåret 1954-55, hvorfor lovens revision ved lov nr. 38 af 2. marts 1955 blev udskudt til folketingsåret 1955-56. Da den i januar 1956 i undervisningsministeriet færdigbehandlede indstilling havde en ikke ubetydelig *økonomisk rækkevidde*, blev lovens revision ved lov nr. 51 af 16. marts 1956 udskudt til folketingsåret 1956-57 og ved lov nr. 116 af 12. april 1957 yderligere udskudt i et år til folketingsåret 1957-58. Af samme grund foreslås lovens revision udskudt i endnu et år til folketingsåret 1958-59.“

Ved fremsættelsen anførte *undervisningsministeren* bl. a.:

„Atter i år finder jeg det rigtigst at foreslå lovens revision udskudt i endnu et år til folketingsåret 1958-59. Når jeg gør det, er det i bevidstheden om, at folkebibliotekerne ved biblioteksloven af 1950 opnåede så store økonomiske fordele fra staten, at de, selv om statstilskuddenes værdi siden da er blevet noget forringet på grund af prisudviklingen, dog ikke vil komme i nogen nødsituation ved endnu en kortere tids udsættelse af den i loven foreskrevne revision.

Jeg anser det under disse omstændigheder for forsvarligt og bedst stemmende med folkebibliotekernes interesser, at revisionen udskydes til foretagelse i folketingsåret 1958-59 . . . . .“

Lovforslaget gav i folketinget anledning til nogen diskussion. Det henvistes efter 1. behandling til et udvalg, der i sin enstemmige betænkning udtaler:

„Udvalget har i et af møderne modtaget en deputation fra Danmarks Biblioteksforening. Deputationens ordfører, fhv. amt-

mand Rudolf Lassen, redegjorde for bibliotekernes såvel boglige som økonomiske forhold og fremsatte en indtrængende anmodning om, at en lovrevision blev gennemført senest i folketingets næste samling.

Udvalget henstiller herefter til ministeren, at forslag til lov om revision af lov om folkebiblioteker fremsættes for folketinget ved begyndelsen af dettes kommende samling, og indstiller i øvrigt nærværende lovforslag til *vedtagelse uforandret*.

Fra *kommunistisk* side kunne man ikke tiltræde, at den gældende ordning uforandret skulle løbe videre.

Ved 3. behandling blev lovforslaget da vedtaget med alle øvrige stemmer mod kommunisternes.

---

124. Lov om de kulturhistoriske lokalmuseer. (Under-
visningsminister *Jørgen Jørgensen*). [A. sp. 1385. C. sp. 909].

Fremsat skriftligt $\frac{6}{3}$ (F. sp. 2902). 1. beh. $\frac{12}{3}$ (F. sp. 3030). Partiernes ordførere: Ditlevsen, Kr. Juul, Poul Thomsen, Helge Larsen, Alfred Jørgensen og Petra Petersen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Ditlevsen, Gorrsen, Boye Hansen [formand], Lysholt Hansen, Johs. E. Larsen, Waldemar Laur- sen, Gustav Pedersen, Helge Larsen [næstformand], Alfred Jørgensen, Kr. Juul, Vagn Bro, Marius Buhl, Alfred Bøgh, Hartling, Poul Thomsen, Hvidberg og Jacob Pedersen). Be-
tænkning (B. sp. 1233) afgivet $\frac{27}{5}$. (Ordfører: Ditlevsen).
2. beh. $\frac{30}{5}$ (F. sp. 5089). Henvist til fornyet udvalgsbehandling.
3. beh. $\frac{3}{6}$ (F. sp. 5166). *Loven stadfæstet 7. juni 1958*. (Lovt. nr. 166).

Loven har følgende indhold:

§ 1. Ved kulturhistoriske lokalmuseer forstås i denne lov museer, hvis formål er inden for et afgrænset område af landet at indsamle og bevare genstande fra fortiden og gøre disse tilgængelige, således at de kan udnyttes i *folkeoplysningens og videnskabens tjeneste*.

Til disse museer ydes der tilskud fra staten efter de i denne lov angivne regler.

§ 2. De kulturhistoriske lokalmuseer inddeles i *landsdelsmuseer og andre lokalmuseer*.

Anerkendelse som tilskudsberettiget lokalmuseum meddeles

af undervisningsministeren efter indstilling af det i § 7 omhandlede lokalmuseumstilsyn. Anerkendelse som landsdelsmuseum kan dog kun meddeles indtil 17 større lokalmuseer, fordelt over hele landet, når disse

- 1) har en høj museumsteknisk kvalitet,
- 2) har fagligt uddannet personale og
- 3) forpligter sig til på lokalmuseumstilsynets vegne at føre tilsyn med anvendelsen af de tilskud, som staten yder andre statsunderstøttede museer inden for landsdelsområdet, samt til efter ønske fra sådanne museer at yde disse konsulenthjælp.

Fra den i stk. 2 under 2) anførte betingelse kan undervisningsministeren i en overgangstid meddele dispensation i ganske særlige tilfælde.

Lokalmuseer, der oppebærer tilskud efter denne lov, er iflg. § 3 undergivet en række bestemmelser, hvoraf fremhæves:

Museet skal være kommunalt eller selvejende eller ejes af en forening, hvis formål er museets drift; museets vedtægter skal være godkendt af lokalmuseumstilsynet efter regler fastsat af ministeren og skal indeholde bestemmelser om museets styrelse og virkeområde; i lokalmuseernes styrelser skal hjemstedets kommunalbestyrelse være repræsenteret og i landsdelsmuseernes styrelser tillige områdets tilskudsgivende amtsråd; museet skal have en rimelig museumsteknisk standard og et økonomisk grundlag, der gør det muligt at opretholde denne; museet skal være tilgængeligt for offentligheden; det skal have bestemte åbningstider flere dage om ugen; besøg af skoleelever, der foretages som led i skolernes undervisningsplaner, skal modtages uden betaling.

§ 4. *Statstilskud* ydes dels som et årligt tilskud til et lokalmuseums drift, dels i særlige tilfælde efter ansøgning som tilskud en gang for alle til særlige formål, jfr. § 6, stk. 2.

§ 5. Det årlige driftstilskud til de enkelte lokalmuseer ydes således:

- a) Til samtlige museer ydes i forhold til de tilskudsberettigede stedlige tilskud på indtil 50 000 kr. 100 pct. af indtil 3 000 kr. og 50 pct. af resten.

- b) Til landsdelsmuseerne ydes der et særligt tilskud derved, at det beløb af de stedlige tilskudsberettigende tilskud, hvoraf staten yder 100 pct., forhøjes med 16 000 kr. til 19 000 kr.

Statens driftstilskud beregnes på grundlag af indsendte regnskaber. Tilskudsberettigende er faste stedlige tilskud til egentlige driftsudgifter, men ikke tilskud til leje af lokaler, lejeværdi af egne lokaler, hoveddistandsættelser og tekniske installationer samt til forrentning og afskrivning.

Forslag til lov om revision af de i stk. 1 fastsatte satser fremsættes af undervisningsministeren i folketingsåret 1963-64.

§ 6. Undervisningsministeren bemyndiges til ved tilbageholdelse af 2 $\frac{1}{2}$ pct. af de i henhold til § 5, stk. 1, fastsatte tilskud at tilvejebringe et beløb til løsning af *fællesopgaver for de kulturhistoriske lokalmuseer* efter ministerens nærmere bestemmelse.

På de årlige finanslove opføres særlige bevillinger, hvoraf der kan ydes tilskud til lokalmuseerne:

- a) et beløb til anskaffelse af museumsgenstande samt til konservering,
- b) et beløb til museumstekniske forbedringer.

§ 7. Til beregning og fordeling af statens tilskud, jfr. §§ 5 og 6, samt til at føre tilsyn med deres anvendelse oprettes *statens lokalmuseumstilsyn*, bestående af 7 medlemmer, der beskikkes af undervisningsministeren, nemlig direktøren for nationalmuseet som formand samt yderligere 2 repræsentanter for nationalmuseet udpeget af direktøren, 1 repræsentant for undervisningsministeriet, 1 repræsentant for de 4 kommunale organisationer udpeget af disse i fællesskab og 2 repræsentanter for lokalmuseerne udpeget af bestyrelsen for Dansk kulturhistorisk Museumsforening blandt heldagsbeskæftigede, fagligt uddannede museumsledere.

Medlemmerne samt suppleanter for disse vælges for 4 år ad gangen sammenfaldende med den kommunale valgperiode.

De nærmere regler for tilsynets virksomhed fastsættes af undervisningsministeren.

§ 8. Denne lov har virkning fra den 1. april 1958.

Lokalmuseernes udvikling har iflg. bemærkningerne til lovforslaget været stærkt præget af den politik, der fra statens og især fra nationalmuseets side er ført over for dem. Denne politik var, da en række af lokalmuseerne stiftedes efter midten af forrige århundrede, meget positiv, idet den byggede på en decentralisering af landets museumsopgaver. Fra 1880erne gik nationalmuseets ledelse imidlertid ind for en stærk centralisering, hvilket medførte, at der blev trukket meget snævre grænser for lokalmuseernes virksomhed. Denne indstilling ændredes dog fra 1930erne i en mere liberal retning, der blev udtrykt i de undervisningsministerielle regler af 26. september 1941 vedrørende de under undervisningsministeriet hørende statsunderstøttede og statsanerkendte kulturhistoriske museer i provinsen, som virker inden for lokalt begrænsede områder.

Ved disse regler forhøjedes de årlige statstilskud på 900 kr. og 450 kr. for henholdsvis større og mindre museer til 2 600 kr. for de såkaldte centralmuseer (stifts- og amsmuseer samt egns museer med et omfattende virkeområde) og 1 300 kr. for andre statsunderstøttede museer; i begge tilfælde stod statstilskuddet i et vist forhold til museets øvrige indtægter. Nationalmuseets stilling som tilsynsførende og rådgivende myndighed bibeholdtes, men samtidig skabtes der en repræsentation for provinsmuseerne i et navn, der oprettedes som rådgivende organ for undervisningsministeriet i sager vedrørende disse museer. Lokalmuseernes stilling forbedredes, dels ved at de fik større frihed til at foretage undersøgelser, dels ved at de slap for den hidtidige forpligtelse til mod vederlag at afgive deres bedste ny-erhvervelser til nationalmuseet.

Til forbedring af museernes effektivitet tilvejebragtes der samtidig på finansloven en dispositionsbevilling på 10 300 kr., der supplerede en allerede bestående på 20 000 kr. til indkøb af museumsgenstande og konservering. Endelig ansattes i 1942 under nationalmuseet 2 konsulenter, der skulle bistå og vejlede lokalmuseerne.

Nyordningen medførte en vis forbedring af lokalmuseernes forhold, men viste sig snart ganske utilstrækkelig. Reguleringen af tilskuddene dækkede langtfra stigningen i prisniveauet siden deres oprindelige fastsættelse (til 1 000 kr.) i 1880erne, så meget mere som den foregik på et tidspunkt, hvor prisudviklingen hastigt forringede pengenes værdi. De ny tilskudsbeløb kunne således kun i ringe omfang bidrage til afhjælpningen af det for lokalmuseerne vitale behov for ansættelse af fagligt uddannet medhjælp til varetagelse af museernes opgaver. Dette behov var med tiden blevet stadig mere påtrængende, da det viste sig vanskeligt eller umuligt at finde kvalificerede afløsere for det gamle slægtled af frivilligt og ulønnet arbejdende museumsstiftere og -ledere.

I 1952 henstillede derfor lokalmuseernes fællesorgan, Dansk kulturhistorisk Museumsforening, til undervisningsministeriet, at der nedsattes et udvalg med henblik på udarbejdelsen af et forslag til

en nyordning af de kulturhistoriske lokalmuseers organisation og ledelse samt til en forhøjelse af statstilskuddene til disse museer.

I erkendelse af, at de rejste problemer tiltrængte en løsning, anmodede undervisningsministeriet den 13. januar 1953 *provinsmuseumsnævnet* om under tilkaldelse af andre repræsentanter for dansk museumsliv at ville tage de rejste problemer op til drøftelse og afgive indstilling om en løsning.

Provinsmuseumsnævnet udarbejdede derpå efter foretagne undersøgelser en plan, som i sine hovedtræk vil medføre en ordning for lokalmuseerne, der nærmer sig den for folkebibliotekerne gældende. På grundlag af denne plan udarbejdedes i undervisningsministeriet forslaget til nærværende lov, der i hovedsagen stemmer overens med, hvad provinsmuseumsnævnet havde foreslået.

Lovforslaget fik i folketinget en velvillig modtagelse. Det henvises efter 1. behandling til et udvalg, hvis arbejde med sagen resulterede i enkelte ændringer. I § 2 tilføjedes således stk. 3. I § 3 udgik en bestemmelse om, at lokalmuseer, der oppebærer statstilskud, på en ugedag skal være åbne uden betaling. I § 5 ændredes tilskudsreglerne på to punkter til fordel for museerne. Endelig foretoges i samme paragraf en ændring, hvorefter alle faste stedlige tilskud skal være tilskudsberettigende, mens der i det oprindelige lovforslag kun var tale om faste kommunale eller amtskommunale tilskud.

I den ændrede affattelse vedtoges lovforslaget enstemmigt.

---

125. Lov om yderligere forlængelse af lov om bemyndigelse til opretholdelse af en dansk styrke i udlandet. (Forvarsminister *Poul Hansen*). [A. sp. 1. C. sp. 3].

Fremsat skriftligt ²/₁₀ (F. sp. 30). 1. beh. ¹⁵/₁₀ (F. sp. 46). Partiernes ordfører: Per Hækkerup, From, Carsten Raft, A. C. Normann, Helge Madsen og Fuglsang. 2. beh. ¹⁸/₁₀ (F. sp. 230). 3. beh. ²³/₁₀ (F. sp. 284). *Loven stadfæstet 8. november 1957*. (Lovt. nr. 264).

Med bemyndigelse i lov nr. 241 af 4. juni 1947 har Danmark fra 1947 opretholdt en besættelsesstyrke i Tyskland. I lov nr. 144 af 29. april 1955, ved hvilken loven forlængedes indtil 15. maj 1956, bestemtes det, at styrken kunne opretholdes, uanset at dens særlige opgaver som besættelsesstyrke måtte bortfalde, hvilket skete i maj 1955. Lovens gyldighedsperiode er senest ved lov nr. 74 af 29. marts 1957 forlænget for

6 måneder indtil 15. november 1957 (årbog 1956-57, side 331). Den forlænges herved yderligere til 15. april 1958.

Som begrundelse for forlængelsen anførte *forsvarsministeren* ved lovforslagets fremsættelse:

„Ved fremsættelsen her i tinget af forslaget til den seneste forlængelse af loven anførte jeg, at de tyske styrker i Slesvig-Holsten ikke var blevet opstillet i det tempo, som man havde regnet med, og at der endnu ikke syd for den danske grænse var opstillet tyske styrker med en sammensætning og uddannelse, der gjorde det muligt for dem at varetage det danske kommandos opgaver. Endvidere oplyste jeg, at der var indledt forhandlinger med NATOs militære myndigheder om spørgsmålet om tilbagetrækningen af kommandoet, der er afgivet til den øverstkommanderende for de allierede styrker i Europa. Regeringen havde under disse forhandlinger givet udtryk for et stærkt ønske om at hjemkalde kommandoet inden midten af november i år.

Disse forhandlinger er siden blevet videreført. Det har herunder vist sig, at det ikke er muligt at tilvejebringe tilstrækkelige tyske styrker så betids, at en tilbagetrækning af de danske styrker til november er tilrådelig. Den tyske forbundsregering har imidlertid meddelt, at man vil være i stand til at overtage opgaverne i april 1958, og den øverstkommanderende for de allierede styrker i Europa har indtrængende henstillet, at den danske styrkes ophold i Tyskland forlænges indtil dette tidspunkt.

Da regeringen må være enig i, at de danske styrker bør forblive i Tyskland, indtil opgaverne kan overtages af tyske enheder i april 1958, foreslås lovens gyldighedsperiode forlænget indtil 15. april 1958, til hvilket tidspunkt styrken som helhed vil blive hjemtaget.

For så vidt angår grundlaget for kommandoets tilstedeværelse i Tyskland, er der ikke sket ændringer siden fremsættelsen i foråret.

Forbundsrepublikken stiller vederlagsfrit kaserner, øvelsespladser og depoter m. v. til rådighed for kommandoet og yder endvidere et kontant bidrag til dækning af udgifter i forbindelse med kommandoets ophold i Tyskland.“

Lovforslaget mødte i folketinget tilslutning fra de fire største partier, derunder det radikale venstre, der tidligere var gået imod tilsvarende lovforslag, men som kunne stemme for det foreliggende lovforslag under hensyn til den bebudede tilbagetrækning af troppeperne pr. 15. april 1958. Af samme grund ville retsforbundet undlade at gå imod lovforslaget, som to af partiets ministre (Starcke og Søren Olesen) stemte for, mens partiet i øvrigt afholdt sig fra at stemme. Kun kommunisterne gik imod lovforslaget.

Ved 3. behandling vedtoges dette med 125 stemmer mod 5, idet 6 medlemmer afholdt sig fra at stemme.

126. Lov om udskydelse af revision af lov om lodsvæsenet. (Forsvarsminister *Poul Hansen*). [A. sp. 521. C. sp. 305].

Fremsat skriftligt $20/11$ (F. sp. 853). 1. beh. $28/11$ (F. sp. 1012). Partiernes ordførere: Poul Hansen (Svendborg), Østergaard, Fanger, Morten Larsen, Gøting og Lynnerup Nielsen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Poul Hansen (Svendborg), Boye Hansen, Lund Jensen, Johs. E. Larsen, M. Larsen (Kolding) [formand], Mørk, Peter Nielsen, Morten Larsen [næstformand], Gøting, Østergaard, Jens Chr. Christensen, Søren Jensen, Skov Jørgensen, Paabøl, Baagø, Fanger og Weikop). Betænkning (B. sp. 599) afgivet $25/3$. (Ordfører: Poul Hansen (Svendborg)). 2. beh. $9/4$ (F. sp. 3592). 3. beh. $15/4$ (F. sp. 3708). *Loven stadfæstet 6. maj 1958.* (Lovt. nr. 119).

Ved loven bestemmes, at den i § 3, stk. 3, i lov nr. 201 af 11. juni 1954 om ændringer i lov nr. 131 af 17. april 1916 om lodsvæsenet med senere ændringer indeholdte bestemmelse, hvorefter loven skulle optages til revision i folketingsåret 1957-58, ændres derhen, at loven optages til revision i *folketingsåret 1958-59*.

Som begrundelse for udskydelsen af fristen anføres i bemærkningerne til det af forsvarsministeren fremsatte lovforslag:

„Ved lov nr. 201 af 11. juni 1954 blev der ved ændring af § 42 i lov nr. 131 af 17. april 1916 om lodsvæsenet sikret lodserier, hvis indtægter ikke skønnes tilstrækkelige til lodsernes livsophold, et årligt tilskud bestående af et grundbeløb og et beløb til udgifter til fartøjer og andre driftsudgifter, hvilke beløb afholdes af den ved samme lov oprettede *lodsreguleringsfond*.

Ifølge lovens bestemmelser består en væsentlig del af lodsreguleringsfondens indtægter i en afgift efter en i loven nærmere fastsat skala fra lodserier med særlig store indtægter.

Da denne afgift ligesom bidragene til den i samme lov omhandlede fælles lodspensionskasse beregnes som en procentafgift af lodseriernes bruttolodsindtægter, er der endvidere hjemlet adgang til en administrativ nedsættelse af afgiften til reguleringsfonden for lodserier med ekstraordinært store driftsudgifter.

Særlig af hensyn til de nye principper for lodseriernes indtægtsordning blev der i § 3, stk. 3, i den nævnte lov nr. 201 af 11. juni 1954 indført bestemmelse om revision af loven i folketingsåret 1957-58.

Fra Dansk Lodsforening er der med henblik på nævnte lov-revision fremsat *forslag om forskellige ændringer i lodsloven*. De væsentligste ændringsforslag går ud på indførelse af en ordning, hvorefter de afgiftspligtige lodserier får adgang til at vælge imellem, om brutto- eller nettoindtægten skal lægges til grund for beregningen af afgiften til lodsreguleringsfonden. Endvidere foreslås en pristalsregulering af indtægtsgrænsen for afgiften til fonden samt en bestemmelse om nedsættelse af afgiften til fonden, såfremt de i denne indestående midler på længere sigt skønnes tilstrækkelige til dækning af fondens forpligtelser. Endelig foreslår Lodsforeningen indføjede bestemmelser, som muliggør forhøjelse af lodsernes pensioner, såfremt lodspensionskassens status måtte tillade dette.

De af Lodsforeningen foreslåede ændringer i lodsloven, specielt med hensyn til anvendelsen af nettoindtægten som beregningsgrundlag for afgiften til reguleringsfonden, rejser en række spørgsmål blandt andet vedrørende kontrollen med lodseriernes driftsudgifter. Endvidere må det nævnte forslag antages at få indflydelse på andre bestemmelser i lodsloven, herunder navnlig beregningen af pensionsbidraget til den fælles lodspensionskasse.

De af Lodsforeningen foreslåede principielle ændringer i den i 1954 ved revision af lodsloven indførte indtægtsregulering nødvendig-gør iværksættelse af en grundig undersøgelse af de forskellige problemer, forslaget rejser, forinden der kan tages stilling til forslagene gennemførelse, og man skal derfor foreslå, at lodslovens revision udskydes til folketingsåret 1959-60.“

Sidstnævnte frist blev under sagens behandling i folketinget ændret til folketingsåret 1958-59, idet der i det udvalg, som behandlede sagen, opnåedes enighed med forsvarsministeren om, at man skulle søge arbejdet med forberedelsen af lovens revision fremskyndet.

Lovforslaget mødte i folketinget tilslutning fra alle sider og vedtoges med den nævnte ændring enstemmigt.

---

127. Lov om ophævelse af lov om nedsættelse af en trustkommission. (Af *Weikop, Erik Eriksen, Fanger, Thorkil Kristensen, Anker Lau, Aksel Møller, Poul Sørensen og Sønderup*). [A. sp. 1263. C. sp. 375].

Fremsat skriftligt ¹⁹/₂ (F. sp. 2793). 1. beh. ⁶/₃ (F. sp. 2910). Partiernes ordførere: Axel Ivan Pedersen, Thorkil Kristensen, Weikop, A. C. Normann, Niels Andersen og Alfred Jensen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Axel Ivan Pedersen [formand], Chr. Christiansen, Per Hækkerup, Carl P.

Jensen, Lars P. Jensen, Hans Rasmussen, Edel Saunte, A. C. Normann, Niels Andersen, Thorkil Kristensen, Erik Eriksen, Niels Eriksen, Anker Lau, Lorentzen, Weikop [næstformand], Fanger og H. K. Sørensen). Betænkning (B. sp. 655) afgivet 17/4. (Ordfører: Weikop). 2. beh. 24/4 (F. sp. 3969). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 883) afgivet 25/4. 3. beh. 13/5 (F. sp. 4124). *Loven stadfæstet 23. maj 1958.* (Lovt. nr. 144).

Ifølge det oprindelige lovforslag skulle lov nr. 128 af 31. marts 1949 om nedsættelse af en trustkommission ophæves fra 1. maj 1958 at regne og handelsministeren bemyndiges til at træffe de i den anledning fornødne foranstaltninger.

Den vedtagne lov fik følgende ordlyd:

§ 1. Den ved lov nr. 128 af 31. marts 1949 nedsatte trustkommission skal afslutte igangværende undersøgelser og afgive betænkninger senest 1. juli 1959.

§ 2. Lov nr. 128 af 31. marts 1949 ophæves ved kongelig anordning.

Ved fremsættelsen af lovforslaget udtalte ordføreren for forslagsstillerne, *Weikop* (KF), følgende:

„Under anden behandling i marts 1955 af det lovforslag, der førte til monopolloven, gav den fungerende handelsminister, den nuværende højtærede minister for udenrigsøkonomi Krag, løfte om, at der ved forhandling mellem ordførerne for de 4 partier, der gennemførte loven, skulle tages stilling til spørgsmålet om trustkommissionens videre arbejde. En sådan forhandling fandt sted efter lovens vedtagelse, og i en skrivelse af 15. december 1955 til handelsministeren meddelte den tidligere formand for folketingsudvalget angående monopollovsforslaget, det ærede medlem hr. Axel Ivan Pedersen, at en sådan forhandling havde fundet sted mellem socialdemokratiets, venstres, det konservative folkeparti og det radikale venstres ordførere.

Resultatet af forhandlingen blev, at trustkommissionen skulle fuldføre følgende allerede påbegyndte arbejder: den almindelige beskrivende redegørelse, specialredegørelsen om teglværksbranchen, specialredegørelsen om bryggerierne og specialredegørelsen om cementfabrikkerne.

Ordførerne for venstre og det konservative folkeparti betingede deres tilslutning med, at de nævnte redegørelser færdiggøres, uden at man afventer oplysninger om forhold, der ligger mere end ca. 20

år tilbage i tiden. Yderligere forbeholdt de to ordførere sig på deres partiers vegne i folketinget at stille forslag om ophævelse af trustkommissionen, for så vidt arbejdet ikke skulle være afsluttet i løbet af 1 års tid og kommissionen som følge heraf ikke ophævet.

Uanset denne henvendelse til handelsministeren og til, at spørgsmålet om afslutning af trustkommissionen senere her i tinget er blevet rejst, er der stadig ikke taget skridt til at ophæve kommissionen, og venstre og det konservative folkeparti har nu fundet det påkrævet at fremsætte lovforslag, der tager sigte herpå.

Det er vor opfattelse, at der har været rigelig tid til at afslutte de tidligere nævnte undersøgelser, der stod på ved vedtagelsen af monopolløven, og at den nu gældende monopollov indeholder tilstrækkelig hjemmel til foretagelse af påkrævede undersøgelser.

Jeg tillader mig på venstres og det konservative folkepartis vegne at anbefale lovforslaget til hurtig gennemførelse.“

Ved lovforslagets 1. behandling afgav *handelsministeren* en udførlig redegørelse for det arbejde, der hidtil var udført af trustkommissionen. I efteråret 1952 blev arbejdet i kommissionen delvis afbrudt, idet det blev pålagt kommissionen i tiden indtil sommeren 1953 at udarbejde en redegørelse, der kunne danne grundlag for en ny lov om prisaftaler m. v. Det viste sig på grund af det store arbejde med betænkningen, der ligger til grund for den i 1955 vedtagne monopollov, ikke muligt jævnsides med dette arbejde at holde kommissionens øvrige undersøgelser i gang. I slutningen af 1955 blev det først endeligt afgjort, at kommissionen skulle fortsætte sit arbejde, og det var forståeligt, at den usikkerhed, der i denne periode herskede omkring kommissionens fremtid, på forskellig måde skabte vanskeligheder for dens arbejde.

I december 1955 blev det bestemt, at kommissionen skulle fuldføre redegørelsen om konkurrencebegrænsninger i dansk erhvervsliv samt specialbetænkninger om teglværksbranchen, bryggeriindustrien og cementbranchen. Betænkningen om teglværksbranchen blev afsluttet i 1956 og var offentliggjort. Den mest omfattende af de tre resterende betænkninger, oversigten over *konkurrencebegrænsninger i erhvervslivet*, var delvis færdig i begyndelsen af 1957, og i tiden fra februar til august 1957 blev 22 af betænkningens 29 kapitler sendt til udtalelse hos erhvervsorganisationerne. Arbejdet hermed ventedes afsluttet meget hurtigt, dog afhængigt af, hvor hurtigt erhvervsorganisationerne svarede på de henvendelser, der var rettet til dem.

Betænkningen om *ølbranchen* var udsendt til bryggerierne til udtalelse, og den endelige redaktion af betænkningens vurderende del afventede kun nogle aftalte skriftlige indlæg fra bryggerierne.

Ligeledes var udkast til betænkning om *cementbranchen* udsendt til vedkommende erhvervsvirksomheder, og svarene herfra ventedes i løbet af foråret 1958.

Handelsministeren kunne tilslutte sig, at det var ønskeligt, at

kommissionens arbejde gennemførtes hurtigst muligt, men han understregede som sit indtryk, at arbejdet kunne have været afsluttet væsentligt hurtigere, dersom det private næringsliv havde svaret hurtigere på henvendelserne fra kommissionen. Han var modstander af at sætte bestemte frister for afslutningen af arbejdet, idet dette ville kunne medføre, at oplysninger, som det var ønskeligt at få frem, blev holdt tilbage, og han opfordrede forslagsstillerne til at tage lovforslaget tilbage.

Ordføreren for forslagsstillerne, *Weikop* (KF), kunne ikke imødekomme ministerens anmodning om at tage lovforslaget tilbage. Den vedtagne monopollov havde efter hans opfattelse overflødiggjort trustkommissionens arbejde, idet der i monopolloven var tilstrækkelig hjemmel til at foretage fornødne undersøgelser.

Axel Ivan Pedersen (S) oplyste, at det efter monopollovens vedtagelse var socialdemokratiets opfattelse, at trustkommissionens arbejde skulle indstilles, når det arbejde, der var påbegyndt med undersøgelser inden for forskellige brancher, var ført til ende, og dette synspunkt fik dengang tilslutning fra venstre og det konservative folkeparti. Han ville beklage, om det store arbejde, der allerede var udført, og de udgifter, der var medgået hertil, gik til spilde ved, at man ophævede kommissionen fra 1. maj 1958 som foreslået. Såfremt det fremsatte lovforslag kunne ændres derhen, at handelsministeren bemyndigedes til at afslutte det arbejde, der ifølge den tidligere aftale skulle afsluttes, havde han intet imod bestemmelsen i lovforslaget om, at kommissionen ophævedes. Han fandt det nødvendigt, at drøftelser herom videreførtes i et udvalg.

Thorkil Kristensen (V) henledte opmærksomheden på, at de betænkninger, der var under udarbejdelse i kommissionen, ville være forældede den dag, de fremkommer, idet de bygger på materiale indsamlet før monopollovens gennemførelse. Offentligheden får nu gennem monopoltilsynets årlige beretninger et værdifuldt materiale til belysning af de koncentrationer og monopoldannelser, der findes i erhvervslivet, og han var af den opfattelse, at fremtidig lovgivning burde bygges på dette ajourførte materiale. Han håbede på en frugtbar drøftelse i udvalget med henblik på lovforslagets gennemførelse.

A. C. Normann (RV) kunne ikke tilslutte sig lovforslaget, og han fandt, at det allerede udførte arbejde ikke skulle være gjort forgæves derved, at oplysningerne ikke blev offentliggjort. Han gav udtryk for ønsket om, at det resterende arbejde udførtes så hurtigt som overhovedet muligt.

Niels Andersen (DR) udtalte på sit partis vegne, at trustkommissionen burde have lejlighed til at fuldføre det arbejde, der var i gang, og at hans parti derfor ikke ville stemme for det fremsatte lovforslag.

Alfred Jensen (DK) oplyste, at hans parti i sin tid stemte for nedsættelse af en trustkommission, fordi det var partiets opfattelse,

at trusterne har skadet såvel forbrugerne som de mindre erhvervsdrivende. Han beklagede, at trustkommissionen ikke var blevet færdig med disse nødvendige undersøgelser, men fandt det nødvendigt, at undersøgelserne blev afsluttet snarest, således at dette områdes forhold kunne blive klarlagt for offentligheden. Hans parti ville stemme imod forslaget om at ophæve kommissionen.

Efter en debat om enkeltheder i forbindelse med kommissionens arbejde blev lovforslaget henvist til udvalgsbehandling.

Resultatet af udvalgsarbejdet blev, at der opnåedes enighed om, at trustkommissionen skulle afslutte igangværende undersøgelser og afgive betænkninger *senest 1. juli 1959*, og at loven om trustkommissionen skulle ophæves ved kongelig anordning.

I den af udvalget afgivne betænkning, der er enstemmig, hedder det bl. a.:

„Der er inden for udvalget opnået enighed om, at det er ønskeligt, at den almindelige redegørelse om konkurrencebegrænsningerne i dansk erhvervsliv samt specialbetænkningerne om bryggeriindustrien og cementbranchen færdiggøres af kommissionen inden 1. juli 1959. Der er endvidere enighed om, at kommissionen og dens sekretariat bør kunne stå til rådighed for handelsministeren i den periode, hvori han overvejer, hvorvidt og i hvilken form kommissionens betænkninger bør offentliggøres. Det er derfor i § 2 i lovforslaget, som affattet ved nedenstående ændringsforslag, foreslået, at lov nr. 128 af 31. marts 1949 ophæves ved kongelig anordning, idet dog udvalget forventer, at loven ophæves inden for en periode af ikke over $\frac{1}{2}$ år efter, at kommissionens arbejde er afsluttet.

Fastsættelsen af det nævnte tidspunkt for afslutning af trustkommissionens arbejde giver kommissionen mulighed for at give de virksomheder og organisationer, der ikke har svaret på trustkommissionens henvendelser, en passende frist til besvarelse heraf, og udvalget går ud fra, at sådanne besvarelser vil fremkomme. Skulle de ønskede besvarelser imidlertid ikke komme til at foreligge inden den frist, der fastsættes i de enkelte tilfælde, bør dette efter udvalgets opfattelse ikke være til hinder for offentliggørelse af det materiale, der måtte foreligge, men det bør i så fald af betænkningen fremgå, at visse udkast eller spørgsmål har været forelagt virksomheder og organisationer, uden at disse inden for den af kommissionen fastsatte frist har besvaret de pågældende henvendelser.“

Ved lovforslagets 2. behandling blev den foreslåede nye tekst i lovforslaget vedtaget, idet kun kommunisterne stemte imod, og ved 3. behandling blev lovforslaget vedtaget med 140 stemmer mod kommunisternes 6 stemmer.

B.

Ikke-vedtagne lovforslag.

1. Forslag til lov om vederlag og pension m. v. for ministre. (Statsminister *H. C. Hansen*). [A. sp. 2265].

Fremsat skriftligt $2\frac{1}{5}$ (F. sp. 4377). 1. beh. $27\frac{1}{5}$ (F. sp. 4723). Partiernes ordførere: Holger Eriksen, Henry Christensen, Ole Bjørn Kraft, Baunsgaard, Niels Andersen og Aksel Larsen). Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Holger Eriksen, Kaj Andresen, Einer-Jensen [formand], Carl P. Jensen, Aage Knudsen, Kolbjørn, M. Larsen (Kolding), Aage Fogh [næstformand], Niels Andersen, Henry Christensen, Henry Hansen, Hartling, Heick, Lorentzen, Ole Bjørn Kraft, Poul Sørensen og Thestrup).

I statstjenestemandsløven af 12. september 1919 blev lønnen for ministre fastsat til 18 000 kr. årlig, hvortil kom et repræsentationstillæg til statsministeren på 9 000 kr. og til udenrigsministeren på 18 000 kr. årlig. Endvidere indeholdt loven pensionsbestemmelser for ministre, i hovedsagen svarende til de for tjenestemænd gældende.

Da man ikke fandt det hensigtsmæssigt, at bestemmelserne om ministrenes løn og pension indeholdtes i loven om statens tjenestemænd, blev de nævnte bestemmelser optaget i *lov nr. 198 af 16. juli 1927 om vederlag og pension m. v. for ministre*. Ved denne lov fastsattes vederlaget fortsat til 18 000 kr. årlig, men uden regulering, mens ministre efter 1919-loven oppebar dyrtidstillæg m. v. som for statens tjenestemænd. I forbindelse med den i 1931 gennemførte revision af statstjenestemandsløven skete der ingen ændring i ministerlønningenslov.

Efter gennemførelsen af statstjenestemandsløven af 6. juni 1946 blev der ved *lov nr. 403 af 12. juli 1946* indført den ændring,

at vederlaget på 18 000 kr. fremtidig blev ydet som grundbeløb med *et tillæg svarende til procenttillægget til de på finansloven opførte honorarer*. På tilsvarende måde ydedes der procenttillæg til de statsministeren og udenrigsministeren tillagte repræsentationstillæg samt til ministerpensionerne.

Efter at der i foråret 1958 var fremsat forslag til en ny lønningsordning for statens tjenestemænd, fandt man det naturligt, at også ministrenes lønningsforhold m. v. blev taget op til revision, hvilket gav anledning til, at nærværende lovforslag blev udarbejdet i statsministeriet og fremsat for folketinget.

Hvad lovforslaget gik ud på, var følgende:

Ifølge §§ 1 og 2 udgør det ministrene tilkommende *årlige vederlag* 42 600 kr., der forhøjes eller nedsættes efter bestemmelserne i §§ 87 og 88 i loven om lønninger og pensioner m. v. til statens tjenestemænd (lov nr. 154 af 7. juni 1958).

Som *repræsentationstillæg* ydes der *statsministeren og udenrigsministeren* hver 18 000 kr. årlig som grundbeløb, hvortil kommer et tillæg svarende til det til enhver tid gældende procenttillæg til de på finansloven opførte honorarer.

Med tilslutning af folketingets finansudvalg kan der *i særlige tilfælde*, hvor der til en minister er henlagt opgaver, der medfører *repræsentationsforpligtelser* af tilsvarende karakter som de udenrigsministeren påhvilende, tilstås den pågældende minister et repræsentationstillæg på indtil 9 000 kr. årlig foruden procenttillæg. Ingen minister kan oppebære mere end ét repræsentationstillæg.

Ministre, der *ikke er medlemmer af folketinget*, oppebærer det i § 83 i lov nr. 171 af 31. marts 1953, som ændret ved lov nr. 193 af 11. juni 1954, hjemlede omkostningstillæg for folketingsmedlemmer, der har bopæl i København. Herudover kan der med finansudvalgets tilslutning ydes sådanne ministre et tillæg til lønnen på årlig indtil 3 000 kr., hvortil kommer procenttillæg.

Som foran anført har ministrene siden 1919 været lønnet med 18 000 kr., der i perioder har været dyrtidsreguleret. Lønnen for ministre udgjorde således f. eks. i 1919 20 742 kr., i 1931 18 000 kr. og ved den seneste revision af ministerlønningsloven i 1946 25 200 kr.

På de samme tidspunkter udgjorde lønnen for departementschefer henholdsvis 14 142 kr., 14 394 kr. og 19 560 kr. Pr. 31. marts 1958 var lønnen for ministre og departementschefer henholdsvis 37 800 kr. og 35 825 kr. Under hensyn til, at lønnen for departementschefer i forslaget til ny lønningslov for statens tjenestemænd var foreslået fastsat til 42 600 kr., har man anset det for rimeligt, at ministrenes vederlag ikke fastsættes lavere.

Efter de hidtil gældende regler oppebærer statsministeren et *repræsentationstillæg* på 9 000 kr. foruden procenttillæg og udenrigsministeren et repræsentationstillæg på 18 000 kr. foruden procenttillæg. I den nuværende regering oppebærer stats- og udenrigsministeren som repræsentationstillæg i alt 18 000 kr. plus procenttillæg, mens ministeren for udenrigsøkonomi oppebærer 9 000 kr. plus procenttillæg, jfr. tekstanmærkning ad § 8 A. I. 1. på tillægsbevillingsloven for finansåret 1957-58.

Ved den særlige bestemmelse vedrørende ministre, som ikke er medlemmer af folketinget, foresloges en nyordning, som man har fundet rimelig.

I § 3 bestemmes, at en minister ved afgang fra ministerstillingen har ret til i 2 år at oppebære *ventepenge* svarende til højeste ministerpension.

Ansættes en afgået minister i tjenestemandsstilling inden for det tidsrum, hvori der udbetales ham ventepenge, bortfalder disse, hvis den med tjenestemandsstillingen følgende lønning overstiger ventepengene; hvis lønningen er mindre end ventepengene, udbetales forskellen ham som personligt tillæg i restperioden.

Efter de gældende regler kan afgåede ministre oppebære ventepenge i enten 1, 2 eller 3 år, idet afgørelsen i hvert enkelt tilfælde træffes af et af folketinget nedsat udvalg (ifølge folketingets forretningsorden udvalget for forretningsordenen). Man har fundet det ønskeligt at komme bort fra dette skøn, således at alle afgåede ministre får ret til ventepenge i 2 år uden adgang til forlængelse af ventepengeperioden herudover.

De i §§ 4 og 5 foreslåede regler om *eigenpension* til afgåede ministre svarer i hovedagen til de gældende bestemmelser, idet dog pensionsskalaen er foreslået opbygget med 1 års intervaller modsat tidligere med 2 års intervaller. Desuden foreslås pensionerne reguleret på tilsvarende måde som tjenestemandspensioner.

Efter den hidtil gældende ordning har *enkepensionen*

været beregnet efter reglerne i statstjenestemandsløven, således at grundpensionen har udgjort den til mandens tjenestetid som minister svarende brøkdel af ministerlønnens grundbeløb. Hertil er ydet sædvanligt procenttillæg.

Da det som følge af de foreslåede nye regler for fastsættelsen af løn og pension til statens tjenestemænd ikke kan anses for hensigtsmæssigt fremtidigt at beregne enkepensionen for ministre efter statstjenestemandsløvens regler, foreslås enkepensionen i § 6 fastsat i overensstemmelse med egenpensionen. Efter forslaget vil der på grundlag af en funktionstid som minister på under 12 år opnås en enkepension på henholdsvis 8 520 kr. og 10 650 kr. Har ministeren haft en funktionstid på mere end 12 år, vil enkepensionen efter forslaget andrage 12 780 kr., mens enken efter den nuværende ordning kan opnå fra i alt 7 560 kr. indtil 15 120 kr., afhængig af tjenestetidens varighed efter de sædvanlige regler for fastsættelse af enkepension efter tjenestemandsløven. Det bemærkes dog herved, at efter den hidtidige ordning har enkepension med et højere beløb end den nu foreslåede maksimale enkepension ikke haft praktisk betydning.

I §§ 7 og 8 indeholdes bestemmelser angående ministres mulighed for i enkelte tilfælde at få adgang til bevarelse af *bierhverv* og angående midlertidig besættelse af en tjenestemandstilling ved konstitution, når stillingens indehaver udnævnes til minister. Disse bestemmelser er, bortset fra enkelte ajourføringer og redaktionelle ændringer, i overensstemmelse med den gældende ordning.

Ifølge § 9 skulle loven træde i kraft 1. juli 1958, men således at der ingen ændring skete for de inden ikrafttrædelsestidspunktet afgåede ministre samt sådanne ministres efterladte.

Ved fremsættelsen af lovforslaget fremhævede *statsministeren*, at regeringen lagde vægt på, at det ville være muligt at gennemføre loven om vederlag og pension for ministre i bred forståelse mellem folketingets partier.

Ved 1. behandling anbefaledes lovforslaget af *Holger Eriksen* (S), der udtalte håbet om, at det måtte kunne danne grundlag for overvejelserne i det udvalg, der skulle behandle sagen.

Henry Christensen (V) fandt det ikke påkrævet at forhøje løn-

ningerne for de ministre, der er medlemmer af folketinget, mens sagen stillede sig anderledes for en minister, der ikke ved siden af ministerlønnen oppebærer vederlag som medlem af folketinget. Lovforslaget bød i øvrigt på forskellige praktiske forbedringer, men der var efter venstres opfattelse ikke tid til at give det en tilstrækkelig indgående behandling, inden folketinget afsluttede sit arbejde.

Heller ikke *Ole Bjørn Kraft* (KF) anså det for muligt at nå til ende med sagens behandling, inden tinget tog sommerferie, men han ville ikke bestride, at ændringer i den gældende lov kunne være påkrævede, og hans parti ville, når forslag derom fremsattes på et andet tidspunkt, være rede til at gå ind i en forhandling med regeringen om disse spørgsmål. Det var efter hans opfattelse rigtigt, at lovforslaget ikke alene beskæftigede sig med ministerlønningerne, men at man også tog repræsentationstillæg og ministerpensioner m. v. op til overvejelse. „Ligeledes finder jeg det rimeligt, at man undersøger sammenhængen mellem ministerstillingen og folketingshvervet. Man kan ikke, således som forholdene har udviklet sig, undgå at se, at der er en sammenhæng. Man kan ikke betragte disse to hverv som hinanden ganske uvedkommende; der er en sammenhæng mellem dem. Det er i fuldstændig overensstemmelse med vor forfatning, at ministrene ikke kan virke som folketingsmænd, medens de er ministre. Derfor må vi, når vi skal overveje disse spørgsmål, se spørgsmålet om ministerlønningen og folketingshvervet i sammenhæng, og jeg tror, at det under alle omstændigheder vil være nødvendigt at tage denne sag op til overvejelse. Personlig vil jeg gerne sige, at jeg er enig i, at der bør finde en ændring sted med hensyn til ventepengene. Jeg tror afgjort, det vil være heldigt, at man kommer væk fra den nuværende ordning, hvor vi hver gang skal diskutere, om en minister skal have ventepenge i 1, 2 eller 3 år, og hvor det altså bliver et spørgsmål om bevilling, og jeg tror, det ville være heldigt, om man kunne nå frem til en fast ordning . . .“

Et enkelt spørgsmål kunne man måske tage op til løsning i det udvalg, der kunne ventes nedsat til behandling af lovforslaget. „Det er allerede nævnt af den ærede ordfører for venstre, og det drejer sig om den urimelige forskel, der er mellem den reelle indtægt, som oppebæres af ministre, der samtidig er folketingsmænd, og den, der oppebæres af ministre, som ikke er det. Det må falde i øjnene. Det kan ikke være rimeligt, at en minister, der har et så stort departement, som den højtærede handelsminister har, er lønnet ringere end en minister, der til eksempel ikke har noget som helst departement, men som er folketingsmand.“

Baunsgaard (RV) mente ikke, man kunne afvise, at der var en vis forbindelse mellem ministerlønningerne og den forestående regulering af tjenestemandslønningerne. Han pegede tillige på, at andre lande, som Danmark kunne sammenlignes med, havde væsentlig højere ministerlønninger end Danmark. Hans parti ville derfor

lidenskabsløst se på det fremsatte lovforslag i et udvalg; fra radikal side skulle det ikke komme ud for nogen unødigt forsinkelse.

Niels Andersen (DR) betragtede lovforslaget som et forhandlingsgrundlag. Han fandt en forhøjelse af ministerlønningerne rimelig og tilsagde sit partis støtte til lovforslagets gennemførelse.

Aksel Larsen (DK) havde intet at indvende mod, at ministerlønningerne blev reguleret opad, selv om han ville have foretrukket en noget anden ordning end den foreslåede. „Det forekommer os, at de argumenter, der har været anført derimod, ikke er særlig holdbare, men vi er klar over, at som det hele ligger, kan det måske være hensigtsmæssigt at udsætte sagens endelige afgørelse til senere. Det er ikke, fordi vi mener, at det er ubetinget nødvendigt, men jeg taler her om den politiske hensigtsmæssighed.“

Efter at ordførerne havde talt, fremhævede *statsministeren* regeringens forhandlingsvillighed over for partierne, idet man måtte se at finde frem til en ordning, som alle partier kunne samles om. „Kan spørgsmålet ikke forhandles færdigt nu, kan det forhandles færdigt senere, og kan vi ikke gøre forslaget færdigt i år, kan vi måske gøre det færdigt til næste år, eller når man nu en gang kan overse de forskellige spørgsmål. Det må vi bøje os for, det er i sin orden.“

Det udvalg, som fik sagen til behandling, afgav ikke betænkning.

---

2. Forslag til lov om ændring i lov om afgift af spiritus, vin og øl. (Finansminister *Kampmann*). [A. sp. 267].

Fremsat skriftligt ²⁴/₁₀ (F. sp. 300). 1. beh. ³⁰/₁₀ (F. sp. 435). Partiernes ordførere: Retoft, Alfred Bøgh, Weikop, Aage Fogh, Niels Andersen og Aksel Larsen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Retoft, Francke, Hjortnæs, Erhard Jakobsen, Peter Nielsen [formand], Axel Ivan Pedersen, Sofie Pedersen, Aage Fogh [næstformand], Niels Andersen, Alfred Bøgh, Vagn Bro, Heilesen, Axel Kristensen, Peter Larsen, Weikop, Aage Petersen [fra ¹¹/₁₂ Baagø] og Gertie Wandel).

I henhold til afsnit IV C i loven om afgift af spiritus, vin og øl (lovbekendtgørelse nr. 194 af 3. juli 1956) opkræves *afgiften på omsætningen af stærke drikke i restaurationsvirksomheder o. lign.* med 25 pct. af serveringsprisen, inkl. afgiften.

I nærværende lovforslag stilledes forslag om forskellige *tekniske ændringer i afgiftsberegningen*, således at afgiften af den overvejende del af omsætningen fastsættes til visse beløb

pr. varenhed på tilsvarende måde, som det ved tidligere afgiftsoplægninger er sket med engrosafgifterne for øl og vin. Herved opnås, for så vidt angår øl, en noget *enklere opkrævningsform* samtidig med, at man *imødekommer et ønske fra erhvervet* om at frigøre restaurationsafgiften fra omkostningsændringer i disse virksomheder. En tilsvarende afgiftsoplægning foreslås for bordvins vedkommende, mens afgiften for de øvrige afgiftspligtige varer — hedvin og spiritus — af praktiske grunde er foreslået opretholdt som procentafgifter af serveringspriserne. Med de foreslåede afgiftssatser kan restaurationsafgiften anslås at ville indbringe et noget mindre provenu, men nedgangen vil begrænses i det omfang, oplægningen af beskatningen medfører en større omsætning, bl. a. fordi det må antages, at en større del af den faktiske omsætning inddrages under beskatning.

De foreslåede tekniske ændringer i afgiftsbestemmelserne er udfærdiget i overensstemmelse med et enstemmigt afgivet forslag fra et af finansministeren nedsat, særligt *udvalg* med repræsentanter for branchen.

Lovforslagets § 1, pkt. 4-5, og § 2 omhandler en *ændret affattelse af de gældende regler om fritagelse for engrosafgifterne af vin og spiritus, der anvendes til fremstilling af andre varer end drikkevarer*. Man har af kontrolmæssige grunde fundet det ønskeligt, at disse afgiftsfritagelser begrænses til de i forslaget nævnte varegrupper.

I øvrigt skal nævnes, at den gældende afgiftslovs § 52 foreslås omredigeret.

Ved fremsættelsen begrundede *finansministeren* lovforslaget således:

„Dette lovforslag går i hovedsagen ud på at gennemføre en omlægning af beskatningen af stærke drikke, der serveres på restaurant. Spørgsmålet om denne beskatnings tekniske udformning og afgiftens størrelse har tidligere været omtalt her i tinget, når forbrugsafgifterne var til behandling. Det forslag, som nu fremsættes til en ændret udformning af afgiftsbestemmelserne, er resultatet af den undersøgelse, som i det sidste års tid er foretaget i samarbejde med erhvervet, og der er opnået enighed mellem dette og administrationen om, at alt taget i betragtning vil det foreslåede afgiftssystem være det bedste, fordi man herved på væsentlige punkter

har kunnet imødekomme erhvervets ønsker samtidig med, at kontrolmulighederne forbedres.

De foreslåede afgiftssatser vil medføre nogen nedgang i afgiften pr. vareenhed, men det kan antages, at de nedsættelser af restauranternes serveringspriser, som muliggøres herved, vil medføre en vis stigning i den afgiftsberigtigede varemængde, hvorved indtægtsnedgangen vil blive mindre, end den ellers ville blive. Jeg har dog af finansielle grunde foreslået satser, som er noget højere end de satser, der er nævnt i det tekniske udvalgs betænkning, idet jeg som tidligere fremført må holde for, at det foreliggende problem må søges løst uden væsentlige indtægtstab for staten, og det vil derfor være naturligt først at se, hvorledes en omlægning som den foreslåede fungerer i praksis.

Med hensyn til forslagets enkeltheder skal jeg henvise til betænkningen fra det tekniske udvalg.

Endelig indeholder forslaget nogle ændringer i de gældende bestemmelser om fritagelse for engrosafgifterne af spiritus og vin.“

Ved 1. behandling anbefales lovforslaget til gennemførelse af *Retoft* (S), der dog ønskede forskellige forhold undersøgt i et udvalg.

Alfred Bøgh (V) mente, at den afgiftsreform, som her foresloges, var alt for lille. Man burde gøre forskellen mellem prisen på f. eks. en øl nydt i hjemmet og på en restaurant meget mindre. Venstre var parat til at ændre lovgivningen således, at restauranterne fik gunstigere vilkår end foreslået. Der havde været mange røster fremme om, at det naturlige og rigtige i denne sag ville være en *kildebeskatning*, og det kunne hans parti ganske tiltræde. Måske kunne det ikke gennemføres på en gang, men man burde i hvert fald gå videre end af finansministeren foreslået. „Vi er parat til at gå ind i, ikke et hurtigt, men et grundigt udvalgsarbejde for at medvirke til at løse disse vanskeligheder på en bedre måde, end det hidtil er sket. Kan man ikke gå over til kildebeskatning lige med det samme, melder der sig det spørgsmål, om man ikke kan finde en bedre form for kontrol og for afregning for restauranterne.“

Heller ikke *Weikop* (KF) fandt lovforslaget tilfredsstillende. Han kritiserede, at ministeren ikke ville gå med til så store afgifts-nedsættelser som foreslået af det udvalg, der havde arbejdet med sagen. Desuden havde han indvendinger at gøre mod nedsættelsernes fordeling på de forskellige varearter.

Aage Fogh (RV) gjorde som ved tidligere lejligheder gældende, at vi efter hans opfattelse skulle have en høj spiritusbeskatning her i landet, men den skulle hvile på varen og ikke på en enkelt stand. Han ville arbejde for at få spiritusafgiften lagt så nær op ad kilden som muligt og så helst, at al spiritusafgift i fremtiden blev opkrævet ved kilden.

Også *Niels Andersen* (DR) fandt det ønskeligt, at man nåede

frem til en ensartet beskatning af øl, vin og spiritus uanset købsstedet. Hans parti var velvilligt indstillet over for en hurtig gennemførelse af lovforslaget med de forbedringer, der eventuelt kunne opnås enighed om i udvalget.

Aksel Larsen (DK) slog til lyd for en grundig revision af hele beskatningssystemet på dette område. „Det kan også godt være, man skulle overveje, om ikke spiritusbeskatningen i det hele taget er en smule for høj. Men i hvert fald tror jeg, man skulle gå til en revision af hele beskatningssystemet. Jeg er aldeles enig med det ærede medlem hr. Aage Fogh og andre af de ærede ordførere, der har talt i samme retning, om, at hvis man kunne undgå at have en så differentieret beskatning, som man har nu, og hvis man samtidig kunne gå over til en kildebeskatning, ville man sikkert ikke få større eller være drikkeri, end man har; men man ville med langt mindre administration, med langt færre vanskeligheder og med langt mindre irritation få det samme beløb ind til statskassen, som man får nu.“

Lovforslaget henvistes til et udvalg, der ikke nåede at få afgivet betænkning inden folketingsårets udgang.

---

3. Forslag til lov om et levnedsmiddelinstitut m. m.

(Indenrigsminister *Søren Olesen*). [A. sp. 2135].

Fremsat skriftligt ²⁴/₄ (F. sp. 3963). 1. beh. ²³/₅ (F. sp. 4683). Partiernes ordførere: *Viola Nørløv*, *Henry Hansen*, *Poul Claussen*, *Else Zeuthen*, *Alfred Jørgensen* og *Fuglsang*. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (*Viola Nørløv*, *Chr. Christiansen* [formand], *Boye Hansen*, *Poul Hansen* (Grenå), *Hjortnæs*, *Sofie Pedersen*, *Astrid Skjoldbo*, *Else Zeuthen* [næstformand], *Alfred Jørgensen*, *Henry Hansen*, *Marius Buhl*, *Per Federspiel*, *Kr. Juul*, *Ejner Kristensen*, *Poul Claussen*, *Hanne Budtz* og *Niels Ravn*).

Efter indstilling fra sundhedsstyrelsen og med tilslutning af de interesserede ministerier nedsatte indenrigsministeriet den 26. august 1954 et udvalg med den opgave at overveje, om der navnlig til sikring af et videnskabeligt underbygget indseende med fremstilling af levned- og nydelsesmidler m. m. burde oprettes et særligt, centralt institut. I kommissoriet blev det videre bestemt, at udvalget i givet fald burde fremkomme med forslag om, hvorledes et levnedsmiddelinstitut mest hensigtsmæssigt ville kunne tilvejebringes, samt undersøge muligheden for et samarbejde mellem et sådant institut og de bestående danske og andre nordiske laboratorier og kontrolinstitutioner.

Udvalget, der omfattede en række særligt sagkyndige samt repræsentanter for de interesserede ministerier og erhvervs- og forbrugerorganisationer, afgav i oktober måned 1955 en enstemmig *betænkning*, der fastslog, at der bl. a. savnes kendskab til virkningen af mange kemiske stoffer o. lign., der forefindes i eller er foreslået anvendt til levnedsmidler. Udvalget var derfor enig i, at sundhedsstyrelsen ikke under de nuværende forhold på betryggende måde kan varetage sin funktion som centraladministrationens øverste sundhedsmæssige rådgiver med hensyn til levnedsmidler.

Udvalget fandt det på afgørende måde godtgjort, at der for at sikre et videnskabeligt underbygget indseende med frembringelse og bearbejdelse af samt omsætning med levnedsmidler er et påtrængende og øjeblikkeligt behov for, at der tilvejebringes mulighed for *en effektiv ernæringshygiejnisk rådgivning for centraladministrationen*, der ligeledes må have mulighed for at lade foretage *eksperimentelle undersøgelser* af ernæringstoxikologisk og ernæringskemisk art (d. v. s. angående giftstoffer og angående tilsætningen af stoffer af forskellig art til næringsmidler). Ligeledes blev det påpeget, at der må tilvejebringes tilfredsstillende lokaleforhold for statens praktisk-sundhedsmæssige undersøgelser og statens vitaminlaboratorium.

Det blev i betænkningen udtalt, at nødvendigheden af snarest at få praktisk mulighed både for den omtalte *rådgivning* og for gennemførelsen af de nævnte *undersøgelser* beror på, at det må anses for en betingelse for at udnytte de mange nye stoffer og fremgangsmåder, der i stadig større omfang bringes i forslag til effektivisering af levnedsmiddelproduktionen, at sundhedsmyndigheder og erhverv får mulighed for at sikre sig, at de i betragtning kommende nye metoder i sundhedsmæssig henseende kan betegnes som fuldt forsvarelige, forinden de tages i anvendelse. Udnyttelsen af nye metoder bør efter udvalgets opfattelse ikke forsinkes, fordi man, som nu, udelukkende er henvist til i hvert enkelt tilfælde at søge ofte usikre eller utilstrækkelige oplysninger om anvendelse og eventuel godkendelse af nye metoder i udlandet, således at sundhedsmyndighederne til skade for danske erhvervsinteresser tvinges til at stille sig afventende over for de nye metoder.

I betænkningen stilles der forslag om, at der oprettes følgende nye institutioner:

1) Der foreslås oprettet et *toxikologisk laboratorium* til at udføre eksperimentelle levnedsmiddeltokologiske undersøgelser og hermed i forbindelse stående biokemiske og kemiske undersøgelser.

2) Der foreslås i forbindelse med det toxikologiske laboratorium oprettet en *litteraturtjeneste*, der skal fungere som permanent oplysningsorgan for de interesserede ministerier, sundhedsstyrelsen og erhvervene på grundlag af foreliggende materiale i form af eksisterende litteratur og lovgivning, herunder fremmede landes lovgivning om levnedsmidler.

3) Udvalget foreslår endvidere, at statens praktisk-sundhedsmæssige undersøgelser og statens vitaminlaboratorium udbygges til at fungere som et *centrallaboratorium for levnedsmiddelkontrol m. v.*, idet det understreges, at den nuværende levnedsmiddelkontrol — bortset fra kontrollen med mælk og mælkeprodukter, kød, æg og fisk — er utilfredsstillende og navnlig finder sted i alt for beskedent omfang.

4) Som en videre udvikling af det af indenrigsministeriet nedsatte ernæringsudvalg bør der oprettes et *ernæringsråd*, der skal have til opgave at virke som faglig-videnskabelig rådgiver for centraladministrationen, især sundhedsstyrelsen, i ernæringshygiejniske spørgsmål.

5) Der foreslås oprettet et *levnedsmiddelnævn*, hvori de ministerier, der beskæftiger sig med levnedsmiddelspørgsmål, sundhedsstyrelsen, erhvervsorganisationerne og enkelte andre institutioner er repræsenteret. Levnedsmiddelnævnet skal have til opgave at behandle de sundhedsmæssige, forbrugermæssige og erhvervsmæssige spørgsmål, der står i forbindelse med gennemførelse af nye regler på levnedsmiddelområdet. Herved tilsigtes opnået en større hurtighed og bedre koordination ved sagernes behandling end den, der nu opnås ved den i levnedsmiddelovens § 22 foreskrevne høring af de interesserede ministerier. Nævnet skal ligeledes kunne behandle andre spørgsmål, der er af fælles interesse for myndighederne, forbrugerne og erhvervene.

I overensstemmelse med udvalgets indstilling gik nærværende lovforslag ud på, at der oprettes et statslaboratorium til udførelse af levnedsmiddeltoxikologiske og dermed beslægtede eksperimentelle undersøgelser, og at der indrettes et statsligt centrallaboratorium for levnedsmiddelkontrol m. v., der bl. a. skal overtage de opgaver, der nu varetages af statens praktisk-sundhedsmæssige undersøgelser og statens vitaminlaboratorium; herved vil man samtidig kunne tilfredsstille de af direktoratet for arbejdstilsynet opstillede minimumskrav til laboratorielokaler af den pågældende art, hvad der må antages at være uigennemførligt i de nuværende lokaler.

Det foresloges endvidere at skabe lovhjemmel for oprettelse af et ernæringsråd og et levnedsmiddelnævn, der vil kunne påtage sig de opgaver, der er omhandlet i betænkningen.

Med hensyn til den i betænkningen omhandlede litteratortjeneste anførtes i bemærkningerne til lovforslaget, at en sådan uden vanskelighed vil kunne indpasses som et led i det toxikolo-

giske laboratorium; en litteraturtjeneste af beskedent omfang findes allerede i tilknytning til sundhedsstyrelsens ernærings-hygieniske afdeling, og man agter derfor at overflytte den farmaceut, der leder den, og dens bibliotek til det toksikologiske laboratorium, når dette bliver oprettet.

Ved fremsættelsen af lovforslaget anførte *indenrigsministeren* bl. a.:

„På basis af det beregnede lokalebehov er *udgifterne* til opførelse af de fornødne bygninger for statens levnedsmiddelinstitut anslået til ca. 11 mill. kr., men jeg gør udtrykkelig opmærksom på, at tallet er baseret på et overslag, ikke på et gennemarbejdet projekt. De årlige driftsudgifter er anslået til ca. 2 mill. kr. I dette overslag har man regnet med de lønninger, der er foreslået i de nylig fremsatte forslag til lønningslove for statens tjenestemænd. Der påregnes imidlertid indtægter ved instituttets virksomhed svarende til ca. 700 000 kr., således at de årlige driftsudgifter må anslås til netto ca. 1,3 mill. kr., når man ser bort fra afskrivning og forrentning af anlægsudgifterne. Samtidig vil udgiften til driften af statens vitaminlaboratorium bortfalde; på finansloven for finansåret 1958-59 er bruttoudgiften budgetteret til ca. 584 000 kr., mens der er påregnet indtægter på 503 000 kr., således at nettoudgiften er anslået til ca. 81 000 kr.

Der foreligger den mulighed, at man ved erhvervelse af en bestående ejendom kan opnå en vis besparelse på anlægsudgiften til det foreslåede institut; men forinden man eventuelt bestemmer sig for en sådan løsning, må det selvsagt nøje overvejes, om dette ikke medfører stigning i driftsudgiften ved en mindre hensigtsmæssig arbejdsgang eller lignende forhold.

På grund af byggeriets omfang må det forventes, at udgifterne ved opførelse af en nybygning vil blive delt over 2 eller 3 finansår.

Det forslag om oprettelse af et levnedsmiddelinstitut m. m., som jeg her fremsætter for det høje folketing, må betragtes som et betydningsfuldt led i hele sundhedspolitikken her i landet, idet det er af den allerstørste vigtighed for befolkningens sundhedstilstand, at de levnedsmidler, der forbruges her i landet, både indeholder alt, hvad der efter videnskabelig opfattelse er påkrævet for den menneskelige organisme, og ikke indeholder stoffer af nogen art, der kan virke skadeligt. I begge disse henseender vil det foreslåede levnedsmiddelinstitut kunne få stor betydning, idet vi hidtil her i landet har savnet en tilstrækkelig veludstyret institution til levnedsmiddelforskning og levnedsmiddelkontrol.

Forslaget må imidlertid også ses som et led i bestræbelserne for at hævde Danmarks internationale stilling som levnedsmiddelproducerende og levnedsmiddeleksporterende land. Tilliden til danske levnedsmidler i udlandet hænger nøje sammen med den videnskabe-

lige indsigt i levnedsmiddelforskningen, hvorpå produktionen til enhver tid beror, og på det kontrolsystem, som sikrer levnedsmidlernes kvalitet og ufarlighed; ikke mindst med hensyn til indsigt i de sundhedsmæssige problemer, der er forbundet med tilsætning af fremmede stoffer i levnedsmidler, står Danmark imidlertid i øjeblikket tilbage for lande som Sverige, Holland, Vesttyskland, USA og Canada.

Det må endvidere fremhæves, at indflydelsesrige forskere i de lande, der tilhører det vesteuropæiske fællesmarked, er levende interesseret i spørgsmålet om sundhedsfaren ved levnedsmiddeltilsætninger og lægger den største vægt på, at alle de tilsætninger, der anvendes i levnedsmidler, er effektivt undersøgt med hensyn til giftfare og andre skadelige egenskaber, og at den i 1956 foreslåede, men endnu ikke gennemførte ændring af den vesttyske levnedsmiddellov bygger på disse forskeres synspunkter.“

Lovforslaget fik i princippet en velvillig modtagelse i folketinget. Såvel *Henry Hansen* (V) som *Poul Claussen* (KF), *Else Zeuthen* (RV) og *Alfred Jørgensen* (DR) mente dog, at de anslåede udgifter måtte kunne nedbringes væsentligt. Dels ønskede man nærmere undersøgt, om det var nødvendigt at anvende så meget til nybyggeri, dels pegedes der fra flere sider på fordelene ved en arbejdsdeling mellem det foreslåede danske institut og tilsvarende institutioner i de andre nordiske lande. Også andre indvendinger mod lovforslaget fremkom, men der var i øvrigt enighed om, at man her stod over for en opgave, som måtte tages op til løsning.

Lovforslaget henvistes efter 1. behandling til et udvalg. Dette nåede ikke at få afgivet betænkning inden samlingens slutning.

---

4. Forslag til lov om iværksættelse af offentlige arbejder m. v. og beskæftigelse af arbejdsløse. (Arbejdsminister *Bundvad*). [A. sp. 2235].

FremSAT skriftligt $2\frac{1}{5}$ (F. sp. 4379). 1. beh. $2\frac{7}{5}$ (F. sp. 4762). Partiernes ordførere: Peter Ravn, Søren Andersen, Asger Jensen, Morten Larsen, J. M. Pedersen og Alfred Jensen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Peter Ravn, Bladt, Carl P. Jensen [formand], Lund Jensen, Poul Nilsson, Hans Rasmussen, Strøm, Morten Larsen [næstformand], J. M. Pedersen, Søren Andersen, Alfred Bøgh, Henry Christensen, N. Chr. Christensen, Lorentzen, Asger Jensen, Poul Sørensen og Poul Thomsen).

Lovforslaget, der forinden fremsættelsen havde været forelagt i det folketingsudvalg, som var blevet nedsat til behandling af det af medlemmer af venstre og det konservative folkeparti fremsatte forslag til lov om ændringer i lov om iværksættelse af offentlige arbejder m. v. og beskæftigelse af arbejdsløse (se side 547), fremtrådte som forslag til en helt ny beskæftigelseslov, men byggede i det væsentlige på den gældende lov (lov nr. 169 af 30. marts 1946). Der var dog indføjet et nyt afsnit (afsnit IV) om støtteforanstaltninger til udbygning af industriarealer og etablering af fælles værkstedshuse, ligesom der var indsat et afsnit (afsnit II) indeholdende bestemmelser svarende til bestemmelserne i den såkaldte „lille beskæftigelseslov“ (lov nr. 108 af 22. marts 1949 om tilskud fra den fælleskommunale udligningsfond til visse kommunale arbejder, som ændret ved lov nr. 106 af 31. marts 1952). Endvidere var der foreslået forenklinger i forskellige bestemmelser med det for øje at henlægge afgørelser, som hidtil har skullet træffes af arbejdsministeriet, til lokale instanser eller arbejdsdirektoratet. Endelig var der ved forslagets udformning i et vist omfang taget hensyn til de i det forannævnte oppositionsforslag fremsatte forslag.

Vedrørende lovforslagets opbygning og de enkelte bestemmelseres forhold til den gældende beskæftigelseslov skal på grundlag af arbejdsministerens skriftlige fremsættelse og de lovforslaget ledsagende bemærkninger anføres følgende:

Af lovforslagets i alt 7 afsnit svarede det første (*afsnit I*, omfattende §§ 1-3) i det væsentligste til afsnit I i den gældende beskæftigelseslov, idet det omfattede de bestemmelser, som er fælles for en række offentlige eller offentligt støttede arbejder, herunder arbejder, der administreres af andre ministerier end arbejdsministeriet. Dog var det i § 2 tydeliggjort, at der til arbejdets ledelse m. v. kan antages personale uden om den offentlige arbejdsanvisning. Herved foresloges lovfæstet en hidtil fulgt praksis.

I § 3 foresloges, at *løn- og arbejdsvilkårene* på det ordinære arbejdsmarked skulle finde anvendelse på de her omhandlede arbejder, dog var der af optræningsmæssige grunde lagt vægt

på, at de egentlige beskæftigelsesarbejder fortrinsvis søges udført i akkord, hvorfor de i den gældende beskæftigelseslovs § 5 indeholdte særlige regler herom var foreslået opretholdt ved indsættelse i forslagets § 10.

Afsnit II (§§ 4-7) omfattede som nævnt de bestemmelser, der hidtil har været indeholdt i den lille beskæftigelseslov, hvorefter der kan ydes tilskud til *mindre betydelige kommunale arbejder*, som iværksættes for at skaffe de i kommunen bosatte arbejdsløse beskæftigelse i stedet for offentlig hjælp. Tilskuddet til disse mindre betydelige arbejder har hidtil i loven været fastsat til 40 pct. af udgifterne til arbejdsløn, men der var ikke i lovforslaget optaget en bestemt grænse for tilskuddets størrelse; dette ville derved kunne fastsættes efter lignende principper som dem, der anvendes ved de egentlige beskæftigelsesforanstaltninger. Man ville herved fjerne kommunernes økonomiske interesse i at søge disse arbejder gennemført efter bestemmelserne i afsnit III (de egentlige beskæftigelsesforanstaltninger) og i stedet opnå, at kommunerne i et større antal tilfælde end hidtil vil søge arbejderne gennemført ved anvendelse af den i afsnit II angivne lettere fremgangsmåde med forelæggelse for det lokale amtsnævn, hvorved arbejdsministeriet vil blive aflastet for behandlingen af disse mindre omfattende sager.

Samtidig foresloges (§ 4, stk. 2) åbnet adgang for arbejdsministeren til at bestemme, at også andre end kommunale arbejder skulle kunne henføres under bestemmelserne i afsnit II. Endvidere havde man i forslaget undladt at stille krav om en vis tids forudgående ledighed for de personer, der anvises arbejde ved disse mindre arbejder, hvorfor det ved anvendelse af de i afsnit I foreslåede regler alene krævedes, at de pågældende skulle være arbejdsløse. Herved skulle kunne opnås en forenkling af administrationen af disse mindre arbejder, samtidig med at der for disses vedkommende skete en imødekommeelse af det af medlemmer af partiet venstre og det konservative folkeparti fremsatte forslag om, at der ikke skulle stilles krav om forudgående længere tids ledighed som betingelse for henvisning, idet dette krav alene opretholdtes, for så vidt

angik de større beskæftigelsesforanstaltninger, der efter forslaget skulle gennemføres med tilskud efter reglerne i afsnit III.

I *afsnit III (§§ 8-13)*, der omfattede bestemmelserne vedrørende de *egentlige beskæftigelsesforanstaltninger*, var i hovedsagen bibeholdt de hidtil i beskæftigelsesloven fastsatte bestemmelser vedrørende disse arbejder, dog at der var stillet forslag om nogle forenklinger, hvorefter visse afgørelser — særlig vedrørende henvisningsspørgsmål — fremtidig skulle kunne træffes af arbejdsanvisningskontorerne eller af arbejdsdirektoratet, hvorved arbejdsministeriet blev fritaget for behandlingen af disse sager. For at imødekomme det nævnte oppositionsforslag havde man yderligere i § 9 foreslået indsat følgende nye bestemmelse:

„Arbejder, der iværksættes med tilskud i henhold til § 8, skal udføres enten ved den pågældende kommunes eller statsinstitutions egen foranstaltning eller ved bortgivelse, helt eller delvis, i *entreprise* efter stedsfunden offentlig licitation. Arbejdsministeren kan fravige denne bestemmelse, hvor omstændighederne måtte tale derfor.“

Bestemmelserne i *afsnit IV (§§ 14-16)* om *støtteforanstaltninger til udbygning af industriarealer og etablering af fælles værkstedshuse* tog sigte på at give kommunerne mulighed for at forberede og medvirke til en udbygning af det private erhvervsliv. Der stilledes derfor i § 14 forslag om, at der for finansårene 1958-59, 1959-60 og 1960-61 skulle stilles beløb af henholdsvis 2 mill. kr., 3 mill. kr. og 3 mill. kr. til rådighed for arbejdsministeren til ydelse af støtte til de nævnte foranstaltninger, som fortrinsvis skulle iværksættes i områder med høj ledighed.

Støtten til udbygningen af industriarealer foresloges i § 15 ydet i form af *tilskud eller lån* til vejanlæg, sporanlæg, vandafledningsanlæg, rensningsanlæg, planeringsarbejder, indhegninger samt i øvrigt sådanne anlæg, som er fornødne for en gennemførelse af arealernes bebyggelse og for deres forsyning med vand, elektricitet, gas m. v., mens det udtrykkeligt var forudsat, at der ikke kunne ydes støtte til arealernes erhvervelse.

I § 16 foresloges åbnet adgang til at yde støtte i form af

lån, men ikke tilskud, til etablering af fælles værkstedshuse, hvorved sigtes til bygninger, der er beregnet på at skulle huse en række selvstændige virksomheder i indbyrdes adskilte lokaler, men under udnyttelse af forskellige fællesanlæg. Lånene skulle sammen med foranstående normale prioriteter højst kunne udgøre 90 pct. af bygningernes opførelsesomkostninger, idet der dog til disse skulle kunne medregnes udgifter til sådanne faste installationer, der ikke udelukkende tjener den enkelte virksomheds specielle formål. De pågældende lån foresloges forrentet og afdraget efter regler fastsat af arbejdsministeren efter forhandling med finansministeren og indenrigsministeren, ligesom det var forudsat, at lånene helt eller delvis sikredes ved kommunegaranti.

Afsnit V (§§ 17-20) indeholdt forskellige fælles bestemmelser vedrørende de i afsnittene II, III og IV omhandlede foranstaltninger og omfattede således de under arbejdsministeriets direkte administration hørende arbejder, derimod ikke foranstaltninger i henhold til afsnit I, der også angår de under andre ministerier hørende arbejder, der iværksættes med arbejdsløshedens bekæmpelse som væsentligt formål. Bestemmelserne svarede i øvrigt, når bortses fra mindre ændringer, stort set til allerede gældende regler, idet dog den gældende beskæftigelseslovs § 10, stk. 2, hvorefter personer, der i henhold til arbejdsløshedsloven er udelukket fra optagelse eller forbliven i en arbejdsløshedskasse eller fra understøttelse af en sådan, kun kan henvises til beskæftigelsesforanstaltninger med arbejdsministeriets godkendelse, foresloges ophævet.

I *afsnit VI (§ 21)* var foreslået indsat hjemmel til i et vist omfang at fravige lovens almindelige regler ved de særlige beskæftigelsesforanstaltninger for erhvervshæmmede under henvisning til, at det i praksis havde vist sig nødvendigt at kunne dispensere i disse tilfælde.

Endelig var der i *afsnit VII (§§ 22-25)* foreslået en række overgangs- og slutningsbestemmelser.

Lovforslaget blev ved *1. behandling* anbefalet af *Peter Ravn* (S). *Søren Andersen* (V), som erkendte, at der i lovforslaget lå en imødekommelse af visse af oppositionens forslag, så med tilfredshed på,

at den lille og den store beskæftigelseslov søgtes sammenarbejdet, men fandt det utilfredsstillende, at man for alle større arbejder ville fastholde den gamle bestemmelse om, at de, der skal beskæftiges, skal have haft 100 dages ledighed og ikke have været beskæftiget inden for de sidste 14 dage. Han ville ikke afvise tanken om at benytte denne lovgivning til at gøre industriarealer byggemodne, men efter hans mening burde der også tages bedre fat på landvindingsarbejder, ligesom beskæftigelseslovgivningen i det hele taget burde gøres mere produktiv. Tanken om at give lån til opførelse af fælles værkstedsbygninger var han betænkelig ved, men han fandt lovforslaget som helhed egnet til en udvalgsbehandling og tilsagde på partiets vegne en saglig drøftelse. *Asger Jensen* (KF), der stort set udtalte sig på linje med ordføreren for venstre, gik kraftigt imod tanken om offentlig medvirken til bygning af værkstedshuse, idet han fandt, at dette kunne blive en begyndelse til en udvikling, under hvilken staten mere og mere trængte sig ind på erhvervslivets område. *Morten Larsen* (RV), der tilsagde sit partis medvirken til en hurtig behandling, lagde ligesom venstres ordfører vægt på det produktive, herunder landvindingsarbejder, men han inddrog yderligere spørgsmålet, om ikke forbedring af landbrugets bygninger kunne være et egnet område for beskæftigelsesforøgende foranstaltninger. *J. M. Pedersen* (DR) anbefalede under henvisning til den store arbejdsløshed en hurtig behandling. Også *Alfred Jensen* (DK) tilsagde sit partis støtte til foranstaltninger til fremme af beskæftigelsesmulighederne, men han fandt lovforslaget helt utilstrækkeligt i så henseende og krævede iværksættelse af et omfattende offentligt arbejdsprogram.

Lovforslaget nåede på grund af det sene fremsættelsestidspunkt ikke at blive færdigbehandlet af det udvalg, hvortil det blev henvist efter 1. behandling.

---

5. Forslag til lov om ændringer i lov om offentlig forsorg (vedrørende børneforsorgens administration m. v.). (Socialminister *Bomholt*). [A. sp. 781].

Fremsat skriftligt ¹⁰/₁₂ (F. sp. 1445). 1. beh. ¹⁷/₁ (F. sp. 1862). Partiernes ordførere: Edel Saunte, Krogh, Gottschalck-Hansen, Else Zeuthen, Helge Madsen og Petra Petersen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Edel Saunte, Ditlevsen [formand], Lysholt Hansen, Hougaard, Sofie Pedersen, Astrid Skjoldbo, Strøm, Else Zeuthen [næstformand], Gudrun Bjørner, Krogh, Foged, Skov Jørgensen, Lorentzen, Helga Pedersen, Gottschalck-Hansen, Asger Jensen og Erna Sørensen). Be-

tænkning (B. sp. 1169) afgivet $\frac{22}{5}$. (Ordfører: Edel Saunte). 2. beh. $\frac{28}{5}$ (F. sp. 4796). Taget tilbage $\frac{28}{5}$.

Lovforslaget var udarbejdet på grundlag af 1. betænkning fra et af socialministeren nedsat udvalg angående børneforsorgens administration. Senere i folketingsåret, den 19. marts 1958, fremsatte socialministeren et nyt lovforslag, der omfattede dels bestemmelserne i nærværende den 10. december 1957 fremsatte lovforslag, dels en række bestemmelser udarbejdet på grundlag af 2. betænkning fra ovennævnte udvalg angående børneforsorgens administration.

Ved de to lovforslags 2. behandling tog socialministeren det først fremsatte lovforslag tilbage. Det andet gennemførtes som lov nr. 192 af 7. juni 1958 (se side 296).

---

6. Forslag til lov om pension og hjælp til enker m. fl. (Socialminister *Bomholt*). [A. sp. 2193].

Fremsat skriftligt $\frac{14}{5}$ (F. sp. 4304). 1. beh. $\frac{21}{5}$ (F. sp. 4450). Partiernes ordførere: Edel Saunte, Søren Andersen, Erna Sørensen, Else Zeuthen, Gudrun Bjørner og Ragnhild Andersen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Edel Saunte, Nina Andersen, Kaj Andresen [formand], Hjortnæs, Mørk, Schrøder, Strøm, Else Zeuthen [næstformand], Gudrun Bjørner, Søren Andersen, N. Chr. Christensen, Justesen, Krogh, Lorentzen, Erna Sørensen, Hanne Budtz [fra $\frac{23}{5}$ Gertie Wandel] og Poul Møller).

Af ministerens fremsættelsestale og de lovforslaget ledsagende bemærkninger fremgår bl. a. følgende:

Spørgsmålet om at indføre en *enkepensionsordning*, der giver en enke ret til under visse nærmere betingelser at oppebære en pension, har i de senere år flere gange været genstand for overvejelse. Således udkom i 1948 en betænkning af et af Danske Kvinders Nationalråd nedsat udvalg med det formål at undersøge, hvad der kunne gøres for at forbedre enkernes kår i Danmark. I 1953 udsendtes betænkningen „Den enlige moder“, der blev afgivet af en kommission, nedsat af Nationalrådet og Dansk Kvindesamfund. Disse betænkninger stiller forslag til forbedringer af enkers og andre enligt stillede kvinders kår først og fremmest med hensyn til en overgangshjælp.

I folkeforsikringskommissionens betænkning, der blev afgivet i 1955, har man været inde på spørgsmålet om at indføre en pensionsordning for enker, og også i folketinget har de nævnte problemer været gjort til genstand for forhandling, senest under behandlingen af ændringsloven til folkeforsikringsloven, ved hvilken folkepensionen blev indført.

Bestemmelser om særlig støtte til enker og andre enlige kvinder er hidtil gennemført som en udbygning af *forsorgslovens bestemmelser* om ydelse af hjælp efter en individuel bedømmelse; således er der ved lov nr. 152 af 30. april 1955 og lov nr. 259 af 2. oktober 1956 om ændringer i lov om offentlig forsorg gennemført bestemmelser, hvor-efter hjælp til enker og enlige mødre — hvilken hjælp hidtil, bortset fra børnebidragene, i almindelighed havde været ydet som kommunehjælp — i betydeligt omfang kan ydes som *særhjælp uden retsvirkninger*.

Efter *forsorgslovens § 282*, således som denne bestemmelse er affattet ved de 2 nævnte love, vil der til alle enker i trangtilfælde kunne ydes hjælp i indtil 13 uger efter mandens død. Hjælpen ydes efter lignende principper som den hjælp, der ydes tuberkuloseramte, indkaldte værnepligtige m. fl., og den kan i ganske særlige tilfælde ydes i indtil $\frac{1}{2}$ år efter mandens død. En lignende hjælp kan i særlige tilfælde ydes til kvinder med børn under 18 år, som bliver separeret eller skilt uden forudgående separation.

Efter overgangshjælpens udløb kan der i visse tilfælde i trangtilfælde som særhjælp ydes underholdshjælp i et omfang svarende til, hvad der i almindelighed ville kunne ydes som kommunehjælp. En sådan underholdshjælp kan ydes til kvinder, der bliver enker efter det fyldte 50. år, og til enlige mødre med børn under 18 år samt til enlige mødre, der har oppebåret sådan hjælp indtil et barns fyldte 18. år, og som på dette tidspunkt er fyldt 45 år. Hjælpen er betinget af, at pågældende på grund af nedsat erhvervsevne, på grund af deltagelse i en uddannelse eller på grund af børnenes pasning ikke er i stand til at tage arbejde eller ikke er i stand til at påtage sig arbejde i normalt omfang.

Der kan endelig til enker og enlige mødre med børn under 18 år, uanset vedkommendes alder, ydes hjælp til uddannelse og til underhold i uddannelsesstiden.

Under forhandlingerne i folketinget vedrørende den ovennævnte lov nr. 259 af 2. oktober 1956 om ændring i lov om offentlig forsorg samt om lov nr. 258 af 2. oktober 1956 om ændring i lov om folkeforsikring vedrørende indførelse af folkepension m. m. drøftedes på ny spørgsmålet om at gennemføre en *egenlig enkepensionsordning*, men i den af folketingetsudvalget i juni 1956 afgivne betænkning blev der givet udtryk for den opfattelse, at der knyttede sig så mange problemer til indførelse af en sådan ordning, at spørgsmålet burde

undersøges i et udvalg, og socialministeren gav over for udvalget og senere i folketinget tilsagn om at nedsætte et sådant udvalg.

Socialministeriet nedsatte herefter i november 1956 et udvalg, der har til opgave at undersøge problemerne i forbindelse med indførelse af en enkepensionsordning og virkningerne af at lade en sådan ordning omfatte andre enlige kvinder end enker.

Udvalget har endnu ikke afsluttet sit arbejde, og der må forventes at gå nogen tid, før udvalgets betænkning kan foreligge. Regeringen har imidlertid ment, at det uden nærmere undersøgelse kan fastslås, at *en vis gruppe enker er sådan stillet, at de bør omfattes af en lovgivning om enkepension*, og at der *snarest bør gennemføres en pensionsordning* af en sådan karakter, at den dækker et *påtrængende behov* og i øvrigt ikke griber forstyrrende ind i det bredere anlagte arbejde, som udvalget udfører.

Den gruppe enker, der er tale om, er kvinder, der er blevet enker i en ret høj alder, men før de har nået den alder, da de kan få folkepension, og som på grund af deres alder, eller fordi de har børn hos sig, normalt ikke har mulighed for at få beskæftigelse. Disse kvinder vil ved det foreliggende forslag få *pensionen som en egentlig ret*. Forslaget medtager imidlertid en bestemmelse om, at *også andre enlige kvinder* kan få adgang til pension, men dog kun hvor der er tale om *svigtende helbred* eller andre *ganske særlige omstændigheder* og kun efter *dispensation* i det enkelte tilfælde.

Hermed skulle et øjeblikkeligt behov være dækket, og i hvilket omfang der i øvrigt er brug for en lovgivning, vil enkepensionsudvalgets undersøgelser give svaret på.

Det er anset for hensigtsmæssigt i forbindelse med indførelse af en enkepensionsordning at samle bestemmelserne om hjælp til enker i én lov, og man har derfor i lovforslagets kapitel II *optaget reglerne om enkehjælp fra forsorgslovens § 282*.

I bemærkningerne til lovforslaget er nærmere redegjort for de af lovforslaget følgende *merudgifter for det offentlige*. Disse anslås til i alt *12-13 mill. kr. årlig*.

Lovforslagets *kapitel I (§§ 1-14)* omhandler *pension til enker m. fl.*

I § 1 bestemmes:

Ret til pension efter bestemmelserne i denne lov har:

- 1) en kvinde, der *bliver enke efter det fyldte 55. år*,
- 2) en kvinde, der *bliver enke efter det fyldte 45. år, og som ved ægtefællens død havde forsørgelsespligt over for — og bidrog til forsørgelse af — 2 eller flere børn under 18 år, så længe*

hun har forsørgelsespligt over for — og bidrager til forsørgelse af — 1 barn under 18 år,

- 3) *en enke, der ved det fyldte 55. år modtager løbende underholdshjælp efter § 15, stk. 1 eller stk. 3, og som har — eller har haft, jfr. § 15, stk. 3, 3. punktum — forsørgelsespligt over for et eller flere børn under 18 år.*

Når *svigtende helbred eller andre ganske særlige omstændigheder* taler derfor, kan kommunalbestyrelsen, i København et af kommunalbestyrelsen nedsat udvalg på mindst 5 medlemmer, såfremt mindst $\frac{2}{3}$ af kommunalbestyrelsen, henholdsvis udvalget, stemmer derfor, med samtykke af det i § 1, stk. 5, i lov om folkeforsikring nævnte udvalg *undtagelsesvis tillægge enker og andre enlige kvinder, der er fyldt 50 år, eller som har modtaget pension i henhold til stk. 1, nr. 2, pension i henhold til denne lov, forudsat at pågældende i øvrigt opfylder betingelserne for at oppebære pension.*

Retten til pension er ifølge § 2 for alle gruppers vedkommende betinget af *dansk indfødsret og bopæl her i riget*, idet dog en kvinde, der *senest har været i ægteskab med en mand med dansk indfødsret*, ligestilles med en dansk kvinde.

Pension vil *for kvinder*, der først er blevet *enker efter det fyldte 55. år*, være betinget af, at *ægteskabet har bestået i mindst 5 år*, medmindre de omfattes af reglen i forslaget § 1, stk. 1, nr. 2, eller der tillægges dem pension i kraft af den omtalte dispensationsbestemmelse.

Fra bestemmelserne om dansk indfødsret og bopæl her i riget kan regeringen gøre *undtagelse* med hensyn til statsborgere i andre stater, med hvilke der er indgået *overenskomst* herom.

Ifølge § 3, stk. 1, udredes pensionen med følgende *grundbeløb*, jfr. dog §§ 4 og 13:

I København, Frederiksberg og Gentofte m. fl. kommuner	Årlig 3 360 kr.
I købstæder, Marstal samt i flækker og bymæssige bebyggelser på landet med over 1 500 indbyggere	3 228 -
I det øvrige land	2 952 -

Pensionen svarer til folkepensionen for enlige, og de anførte grundbeløb er udregnet på grundlag af *pristallet for januar 1956*.

Til pensionen ydes der ifølge paragraffens *stk. 2 børnetillæg*, svarende til det til invalide- og folkepension ydede børnetillæg.

Til ydelse af *personlige tillæg til pensionister*, hvis forhold er ganske særlig vanskelige, stilles der ifølge *stk. 3* til kommunalbestyrelsens — magistratens — rådighed et beløb svarende til 10 pct. af grundbeløbene af den pension, som i det foregående år er udredet i kommunen i henhold til denne lov. Har antallet af pensionister i det foregående regnskabsår været mindre end 10, kan kommunalbestyrelsen, hvor forholdene gør det påkrævet, dog med amtets samtykke anvende mere end 10 pct.

En *kommune*, der hører til en af de to sidste af de i *stk. 1* nævnte grupper, kan under en række i *stk. 4* angivne betingelser af kommunalbestyrelsen med socialministerens samtykke henføres til en gruppe med højere grundbeløb. Bestemmelsen herom svarer ganske til bestemmelsen i folkeforsikringslovens § 39, *stk. 5*.

Ifølge § 4, *stk. 1*, er retten til at oppebære pension med det fulde grundbeløb betinget af, at vedkommendes årlige indtægt, beregnet efter lovforslagets regler, ikke overstiger et bestemt beløb. Dette beløb foreslås fastsat til 1 300 kr. i kommune-gruppe I, 1 200 kr. i kommune-gruppe II og 1 100 kr. i kommune-gruppe III.

Ifølge *stk. 2* reguleres pensionen under hensyn til indtægten efter følgende regler: For hver 100 kr., indtægten overstiger de i *stk. 1* omhandlede fradragsfri beløb, fradrages 60 kr. i pensionens grundbeløb. Overstiger indtægten 150 pct. af de nævnte fradragsfri beløb, fradrages 72 kr. i pensionens grundbeløb for hver 100 kr., indtægten overstiger de nævnte 150 pct. Overstiger indtægten 200 pct. af de nævnte fradragsfri beløb, fradrages 84 kr. i pensionens grundbeløb for hver 100 kr., indtægten overstiger de nævnte 200 pct. Overstiger indtægten 250 pct. af de nævnte fradragsfri beløb, fradrages 96 kr. i pensionens grundbeløb for hver 100 kr., indtægten overstiger de nævnte 250 pct. Pensionen bortfalder, når den ville blive mindre end $\frac{1}{6}$ af det i § 3, *stk. 1*, nævnte grundbeløb.

Efter beregningen af de indtægtsbeløb, ved hvilke fradraget for indtægter ud over de fradragsfri beløb forhøjes, vil disse beløb være at afrunde opad til nærmeste med 100 delelige tal i kroner.

Reglerne om *indtægtsberegningen* findes i *stk. 3* og svarer i det væsentlige til de i folkeforsikringsloven indeholdte bestemmelser herom. Dog er det fundet rimeligt, at der i alle tilfælde *ved den første pensionsberegning* foretages en vurdering af kvindens økonomiske stilling i tiden fremover, således at pensionen ikke som efter den almindelige regel i folkeforsikringsloven ved den første pensionsberegning fastsættes på grundlag af indtægten i det foregående kalenderår, men *på grundlag af den indtægt, der kan forventes at stå til rådighed for hende i den nærmeste fremtid*. Denne regel skal dog *ikke* gælde for kvindens indtægt ved *personligt arbejde*, men beregningen sker her *på grundlag af indtægten i det foregående kalenderår*, idet denne indtægt, forudsat at hun forbliver i sit erhverv, hvilket bør tilstræbes, i almindelighed vil svare til hendes indtægt også fremover. Der er dog adgang til også i relation til arbejdsindtægter at lægge den *forventede arbejdsindtægt til grund, når kvinden pludselig har mistet muligheden for at opnå den hidtidige arbejdsfortjeneste*.

I *stk. 3, nr. 3*, foreslås som en beregningsregel optaget en bestemmelse om, at *den økonomiske stilling ikke må være forringet ved uordentligt eller ødselt levned eller ved handlinger, ved hvilke kvinden til fordel for børn eller andre har betaget sig midlerne til sit underhold*. Der kan herefter kun ydes den pension, hun ville have kunnet opnå, såfremt midlerne havde været i behold. Bestemmelsen kommer *ikke til anvendelse på beløb, som er forbrugt til børnenes opdragelse og undervisning*.

Ifølge *stk. 4* foretages der normalt et *fradrag* i pensionen, når den pågældende oppebærer *pension fra staten*, en kommune eller anden offentlig virksomhed m. v. Fradraget udgør 20 pct. af det beløb hvormed pensionen fra staten m. v. overstiger det ifølge *stk. 1* fradragsfri beløb. Reglen svarer i det væsentlige til bestemmelsen i folkeforsikringslovens § 41, *stk. 4*.

Bestemmelserne i §§ 5 og 6 om *begæringers indgivelse og*

afgørelse svarer ligeledes til folkeforsikringslovens bestemmelser. Det samme gælder reglerne om *pensionens udbetaling* i §§ 7 og 8. Det er dog fundet rimeligt at give en enke adgang til at oppebære pension med *virkning fra dødsfaldet*, såfremt hun indgiver begæring senest 1 måned efter mandens død.

Såfremt en kvinde, der i øvrigt opfylder betingelserne for at opnå pension, er bidragydende *medlem af en sygekasse eller sygeforening*, er ifølge § 8, stk. 1, retten til at oppebære pensionen betinget af, at hun søger *optagelse som nydende medlem* og forbliver stående som sådan, så længe hun opfylder betingelserne derfor.

Retten til pension bortfalder ifølge § 9, stk. 1, ved indgåelse af ægteskab, men *genindtræder efter begæring, hvis ægteskabet ophører, uanset dette ægteskabs varighed*, men i øvrigt under de i § 2 anførte betingelser.

De øvrige i paragraffen indeholdte regler om *forandring eller ophør af pensionsudbetalingen*, om *oplysningspligt* over for kommunalbestyrelsen m. v. svarer til folkeforsikringslovens bestemmelser.

Da adkomst til pensionen ikke hviler på en ved forsikring begrundet ret, foreslås det i § 10, at *pensionen bortfalder, hvis pensionisten optages under særforborg*. Med bortfald af pensionen bortfalder også eventuelle børnetillæg, men der vil ofte blive udbetalt enkebørnsbidrag efter forsorgsloven, eller børnene vil kunne inddrages under børneforborg, således at der udbetales en plejeløn. For *ophold på plejehjem* følges reglerne i folkeforsikringslovens § 54.

Bestemmelsen i § 11 fastslår, at man *ikke samtidig* kan oppebære *folkepension, invalidepension eller arbejdsløshedsunderstøttelse og pension i henhold til denne lov*.

Bestemmelsen i § 13 om *pristalsregulering* af pensionsbeløbet og det fradragfri indtægtsbeløb er formuleret i overensstemmelse med bestemmelsen i folkeforsikringslovens § 85, således at pensionen i henhold til nærværende forslag reguleres i takt med folkepensionen.

Af pensionsudgifterne *refunderer* ifølge § 14 *statskassen* kommunerne $\frac{7}{10}$, medens *opholdskommunen* afholder $\frac{6}{70}$.

og $\frac{15}{70}$ fordeles på landets kommuner *efter reglerne i afsnit III i lov om folkeforsikring.*

I *kapitel II (§§ 15-17)* er som nævnt i indledningen optaget de i *forsorgslovens § 282* indeholdte bestemmelser, ligesom det er fastsat, at også forsorgslovens regler om refusion m. v. skal finde anvendelse.

Kapitel III (§§ 18-19) giver regler om påankning af de kommunale myndigheders afgørelser og om *unddragelse fra retsforfølgning* af krav på ydelser i medfør af loven. Bestemmelserne svarer til reglerne i folkeforsikringslovens § 69, stk. 1, og § 81, stk. 1.

Kapitel IV (§§ 20-22) indeholder *overgangs- og slutningsbestemmelser.*

Ved 1. behandlingen i folketinget gav *Edel Saunte (S)* udtryk for stor glæde over lovforslaget, som hun betegnede som et *væsentligt skridt videre* ad den vej *til hjælp for enker og enlige mødre*, som var betrådt i 1955 og 1956. Yderligere lovforanstaltninger var tiltrængt, men man måtte afvente det nedsatte udvalgs betænkning. Hun var tilfreds med, at pensionens størrelse svarede til folkepensionen, men var ikke sikker på, at det var rigtigt at benytte andre *indtægtsgrænser* end de for invalide- og folkepensionister fastsatte. Man måtte også se nærmere på bestemmelsen om, at en kvinde ikke *samtidigt* kunne oppebære *arbejdsløshedsunderstøttelse og enkepension*, idet den kunne tænkes at skabe hindringer for enkerens arbejde i erhvervslivet. Også en bestemmelse i lovforslaget, hvorefter der *ikke* kunne udbetales *børnetillæg, hvis barnefaderen ikke kunne identificeres*, måtte overvejes nærmere. Problemet om de *enlige kvinder* i øvrigt ville sikkert rejse sig med større styrke, når enkerne fik hjælp. Hun var derfor glad for de muligheder, der lå i lovforslagets § 1, stk. 2, men håbede, at udvalgets videre arbejde ville resultere i en samlet lovgivning, der omfattede alle inden for området.

Søren Andersen (V) fremhævede de store *forskelligheder inden for gruppen* af enker og enlige mødre og dermed vanskeligheden ved at finde et udgangspunkt for en pensionsordning. Det foreliggende lovforslag måtte imidlertid betragtes som et hæderligt forsøg på at finde et forhandlingsgrundlag og et udgangspunkt for en almindelig enkepensionsordning. Han *beklagede* meget stærkt, at *lovforslaget*, når ministeren ikke ville afvente det nedsatte udvalgs betænkning, *ikke var fremsat noget før*, så der kunne blive tid til en ordentlig forhandling i tinget og i udvalget. Det vanskeligste spørgsmål ville sikkert blive de *enlige kvinder*, bortset fra enkerne. Taleren tilsagde i øvrigt lovforslaget en saglig og velvillig behandling i udvalget.

Erna Sørensen (KF) fandt det ligesom Søren Andersen *beklageligt*, at lovforslaget fremkom så sent. Der kunne ikke være tvivl om, at hendes parti meget gerne ville være med til at gennemføre en enkepensionsordning og altså gerne ville gå ind i forhandlinger om dette lovforslag som et led i den endelige lovgivning herom. Hun stod dog meget usikker over for en del af lovforslagets bestemmelser og anbefalede derfor en grundig udvalgsbehandling.

Else Zeuthen (RV) kunne give tilslutning til den af ministeren fulgte fremgangsmåde, hvorefter han — uden at afvente udvalgets betænkning — havde fremsat et lovforslag vedrørende et område, hvor der i særlig grad var behov for hjælp. Hun fremhævede betydningen af, at enkerne fik *mulighed for gennem beskeftigelse at ernære sig selv*, men frygtede, at lovforslagets *fradragsregler*, med de samme fradragsprocenter som folkepensionens, men med meget mindre fradragsfri beløb, ikke ville stimulere kvinden til at søge erhvervsarbejde. Også spørgsmålet om andre *enlige kvinder* end enkerne måtte drøftes nærmere. Skønt hun erkendte, at mange af disse var lige så dårligt stillet som enkerne, ønskede hun lidt flere oplysninger til belysning af disse forhold.

Gudrun Bjørner (DR) erkendte, at der var noget godt i lovforslaget. Enker med børn ville nu kunne få så god hjælp, at de kunne undgå at sende børnene til offentlige institutioner og i stedet selv blive hjemme og passe dem. Også løftet om uddannelseshjælp var godt, selv om hun hellere havde set, at den var bygget på låneprincippet i stedet for at være et direkte tilskud. I øvrigt fandt hun lovforslaget *præget af en inhuman tankegang*. Det gav udtryk for en *undervurdering af kvinden* som produktivt medlem af samfundet, når hun blev enke efter 55 års alderen. Det fristede hende til ikke at anstrenge sig synderligt for at opnå en selvstændig indkomst og gjorde det lettere for hendes medborgere at lukke øjnene for det rimelige i at finde plads til hende i erhvervslivet.

Bestemmelsen i § 9, hvorefter pensionsretten bortfalder ved indgåelse af ægteskab med mulighed for genindtræden ved ægteskabets ophør ville *friste til vægteskabeligt samliv*. Det var en umulig opgave at give generelle regler for ydelse af hjælp til enker på grund af disses forskellige forhold. De vanskeligt stillede kunne — og burde — hjælpes gennem en *udbygning af hjælpeforanstaltninger, der allerede var hjemmel til i forsorgsloven*.

Ragnhild Andersen (DK) hilste lovforslaget med tilfredshed, idet det åbnede muligheder for en forbedring af enkerens og visse enlige mødres kår og derved imødekom et bl. a. fra kommunistisk side ofte fremsat ønske. Lovforslaget var dog *ikke vidtgående nok*. Det medtog i det væsentlige kun enkerne, idet dispensationsbestemmelsen for andre *enlige kvinder* ikke var tilfredsstillende. Pensionen for enker med børn indtrådte for sent, og børnetillæggene burde kunne ydes op til barnets 21. år. Såvel pensionsbeløbene som ind-

tægtsgrænserne måtte forhøjes væsentligt, og fradragsreglerne var for stramme.

Socialministeren kunne også have ønsket lovforslaget fremsat på et tidligere tidspunkt, men fremhævede *vanskelighederne ved at formulere en lovgivning på dette område*.

Han fandt, at de enker og enligt stillede, som lovforslaget omfattede, snarest burde hjælpes, og var villig til at drøfte de rejste spørgsmål i et udvalg.

Rigtigheden af Gudrun Bjørners anskuelser kunne ministeren ikke anerkende. Det var tværtimod en *human tanke*, der lå bag lovforslaget. Erhvervsmulighederne stod fortsat åbne for de pågældende, og lovforslaget var et forsøg på at give dem den plads, der tilkom dem inden for samfundshelheden.

Det udvalg, hvortil lovforslaget henviste, afgav ikke betænkning.

7. Forslag til lov om et trafikråd for Storkøbenhavn.

(Minister for offentlige arbejder *Lindberg*). [A. sp. 1609].

Fremsat skriftligt ²⁸/₃ (F. sp. 3507). 1. beh. ¹⁷/₄ (F. sp. 3832). Partiernes ordførere: Heising, Anker Lau, Carsten Raft, Lannung, Niels Andersen og Aksel Larsen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Heising, Francke, Horn [formand], Erhard Jakobsen, Aage Knudsen, Kolbjørn, Waldemar Laursen, Lannung, Niels Andersen [næstformand], Anker Lau, Henry Christensen, Holmberg, Kryger, Paabøl, Carsten Raft, Poul Claussen og Fanger). Beretning (B. sp. 1307) afgivet ⁶/₁₀.

Lovforslaget, hvis hovedprincip er, at den kollektive trafik inden for det storkøbenhavnske område bør løses som en helhed i nøje tilknytning til byudviklingen og byplanlægningen, bygger principielt på det i samfærdselskommissionens betænkning af juni 1955 indeholdte forslag.

Selve lovforslaget, der omfatter 45 paragraffer, er inddelt i følgende seks afsnit:

1. afsnit (§§ 1 og 2) omhandler trafikrådets formål og området for dets virksomhed,
2. afsnit (§§ 3-12) omhandler trafikrådets organisation,
3. afsnit (§§ 13-20) indeholder regler om trafikrådets planlægning og dets beføjelser på grundlag af planen,
4. afsnit (§§ 21-36) beskæftiger sig med det finansielle grundlag,

5. afsnit (§§ 37-40) omhandler trafikrådets retsstilling, og endelig findes i

6. afsnit (§§ 41-45) overgangs- og ikrafttrædelsesbestemmelser.

I § 1 foreslås oprettelse af et *trafikråd* til samordning, udbygning og planlægning af den kollektive persontransport med jernbaner, sporveje og busser inden for Københavnsegnen, idet området for trafikrådets virksomhed i § 2 nærmere er defineret som København, Frederiksberg og 15 kommuner i Københavns amt, udvalgt på en sådan måde, at man indbefatter alle de bymæssigt udviklede kommuner, som har eller inden for den nærmeste fremtid påregnes at ville få S-banebetjening.

Det trafikråd, der således foreslås oprettet, skal ifølge § 3 bestå af 2 organer: en politisk forsamling kaldet *bevillingsrådet* og en sagkyndig *direktion*.

Bevillingsrådet, som først og fremmest skal tage stilling til alle bevillingsmæssige spørgsmål vedrørende finansieringen af trafiknettets udbygning, foreslås i § 4 at skulle bestå af 37 medlemmer, nemlig 12 medlemmer valgt af folketinget, 10 af Københavns kommunalbestyrelse, 2 af Frederiksberg kommunalbestyrelse, 5 af Københavns amtsråd og 7 af en særlig valgfor­samling, repræsenterende omegnen inklusive Gentofte, samt en uvildig formand.

Direktionen foreslås i § 5 sammensat af en administrerende direktør og 3 sagkyndige kommitterede, dækkende den fornødne byplanmæssige, økonomiske, juridisk-administrative og tekniske sagkundskab.

Ved siden af disse to organer foreslås der etableret nogle *permanente samarbejdsudvalg* — som ikke er administrative organer med eget personale — til sikring af planlægningens alsidighed og samarbejdet med andre myndigheder: statsbaner, vejmyndigheder, byplanmyndigheder, færdselspoliti o. s. v. Det drejer sig dels om et for direktionen *rådgivende teknikerudvalg*, dels om nogle *stående fællesudvalg* til behandling af løbende spørgsmål mellem trafikrådet og andre myndigheder. De nærmere regler om etableringen og sammensætningen af disse udvalg findes i forslagets §§ 6 og 7.

Den daglige drift af de af trafikplanen omfattede trafikmidler foreslås i § 8 varetaget på den måde, at driften af de trafikmidler, der hidtil er blevet drevet af Københavns sporveje, NESA og Amagerbanen, samt eventuelt de af DSB drevne rutebiler inden for området henlægges til et *trafikdirektorat* under direktionen, mens det forudsættes, at S-banerne fortsat skal drives af generaldirektoratet for statsbanerne, men for trafikrådets regning og efter dets direktiver, dog således at personalet forbliver ansat under statsbanerne.

I §§ 11 og 12 er foreslået de nærmere regler for dette trafikdirektorats oprettelse og virksomhed, og det fremgår heraf, at der ikke er tale om et nyt administrativt organ, men om en sammensmeltning og omdannelse af den eksisterende administration i Københavns sporveje og de andre overtagne trafikvirksomheder. Kun *direktionens centrale sekretariat*, der skal varetage planlægningens hovedtræk, er en administrativ nydannelse.

Trafikplanen for den kollektive persontrafik i trafikrådets område foreslås i § 13 udarbejdet for perioder på 5 år ad gangen af direktionen med bistand af teknikerudvalget og fællesudvalg. Trafikplanen, som skal støtte sig til og underbygge byudviklingsplanen for Københavnsegnen, angiver trafiknettets udbygning og trafikering inden for den kommende 5 års periode og skal herunder nærmere redegøre for investeringsbehovet og dets finansiering. Trafikplanen forelægges af direktionen for bevillingsrådet, som tager stilling til dens principielle hovedtræk og til omfanget af de offentlige tilskud til den pågældende 5 års periodes investeringer.

Når bevillingsrådet har truffet beslutning om omfanget af de offentlige tilskud i en forestående 5 års periode, er denne beslutning ikke umiddelbart bindende for staten og kommunerne, men det samlede omfang af rådets bevillinger skal for at blive bindende tiltrædes af folketinget, Københavns kommunalbestyrelse, Frederiksberg kommunalbestyrelse samt — på de øvrige kommuners vegne — af Københavns amtsråd. Kommunernes tilslutning er bindende for hele 5 års perioden; statens tilskud efter rammebevillingen må optages på de årlige finanslove for hvert af de 5 år. Såfremt dette skulle medføre en reduk-

tion af statens tilskud, må kommunernes tilskud reduceres tilsvarende, så forholdet mellem stats- og kommunebidrag oprettholdes uændret.

I §§ 17 og 18 foreslås direktionen bemyndiget til at anlægge og drive de for trafikplanens gennemførelse nødvendige baner og sporvejsstrækninger, og i § 19 er foreslået regler for meddelelse af tilladelse til omnibuskørsel i rute med motor-køretøjer inden for trafikrådets område, mens de af disse paragraffer nødvendiggjorte ekspropriationsbestemmelser er foreslået indsat i § 20.

I afsnittet om det finansielle grundlag (4. afsnit) foreslås i §§ 21-24 en række bestemmelser om *forholdet mellem trafikrådets driftsudgifter og driftsindtægter*.

Der angives som hovedretningslinje i § 21, at driftsudgifterne skal afholdes af driftsindtægterne, men visse driftsudgifter skal dog dækkes over en investeringspulje, hvis midler tilvejebringes af staten og kommunerne inden for planens område samt eventuelt ved bidrag fra driftsindtægterne.

I § 22, stk. 1, gives følgende opregning af *driftsindtægterne*:

1. Samtlige driftsindtægter på de af trafikplanen omfattede jernbanelinjer, sporvejslinjer og omnibusruter, bortset fra private omnibusruter, fra A/S Lyngby-Nærum Banen samt fra trafiklinjer, som er bortforpagtet af trafikrådet.
2. Forpagtningsafgifter for bortforpagtede trafiklinjer.
3. Eventuelle afgifter af private omnibusruter, jfr. § 19, stk. 4.
4. Renter af driftsoverskud, som i henhold til § 24 indestår på driftsreguleringskontoen.
5. Beløb, der i henhold til §§ 29 og 30 overføres til trafikrådet fra tidligere ejere af trafikvirksomheder i anledning af trafikrådets overtagelse af pensionsudbetalinger, samt renter af sådanne beløb.

Svarende hertil opregnes i paragraffens 2. stk. følgende *driftsudgifter*:

1. Samtlige driftsudgifter — herunder udgifter til forrentning og afskrivning samt alle pensionsudgifter for trafikrådet — på de af stk. 1, punkt 1, omfattede trafiklinjer.

2. Udgifter til forrentning og afskrivning af faste anlæg og rullende materiel for af trafikrådet bortforpagtede linjer, for så vidt anlæg og materiel stilles til rådighed af dette.
3. Tilskud, som måtte blive ydet private rutebilejere i henhold til § 19, stk. 4.
4. Renter af driftsunderskud, som i henhold til § 24 indestår på driftsreguleringskontoen.
5. Trafikrådets administrationsudgifter.

I § 23 er angivet de af trafikrådets *driftsudgifter, der skal dækkes over investeringspuljen*. Det drejer sig om følgende:

- a) Afskrivning af faste anlæg og rullende materiel på de af trafikplanen omfattede jernbanelinjer, sporvejslinjer og omnibusruter, bortset fra private omnibusruter og fra A/S Lyngby-Nærum Banen.
- b) Renter af lån, der optages til erhvervelse af de i pkt. a) nævnte aktiver og af dertil knyttede nødvendige faste lagre.
- c) Forrentning af de ved trafikrådets oprettelse bestående aktiver, som stilles til rådighed for dette af statsbanerne, Københavns sporveje, Nordsjællands Elektricitets og Sporvejs Aktieselskab og A/S Amagerbanen.

Med hensyn til *tilvejebringelsen af investeringspuljens midler* foreslås det i § 25, at bevillingsrådet — efter forhandling mellem rådets formand, direktionen og finansministeren — skal tage stilling til, hvilke beløb der skal stilles til rådighed for puljen til gennemførelse af den samlede plan. Bevillingsrådets beslutning er først bindende for staten og de kommuner, som yder bidrag til trafikplanens finansiering, når beslutningen tiltrædes af folketinget, Københavns kommunalbestyrelse, Frederiksberg kommunalbestyrelse og Københavns amtsråd. Tiltrædes beslutningen ikke af alle disse, henvises sagen til forhandling mellem ministeren for offentlige arbejder, boligministeren, finansministeren, Københavns overborgmester, borgmesteren på Frederiksberg, repræsentanten i bevillingsrådets forretningsudvalg for de øvrige kommuner og en af repræsentanterne i bevillingsrådet for Københavns amtsråd, bevillings-

rådets formand samt den administrerende direktør. Efter at disse har afgivet en fælles indstilling, træffes den endelige afgørelse af folketinget, kommunalbestyrelserne i København og Frederiksberg samt Københavns amtsråd.

Angående *den finansielle byrdefordeling mellem trafikrådets parter* foreslås i § 27, at 40 pct. af udgifterne til investeringspuljen skal udredes af kommunerne inden for trafikrådets område og pålignes disse efter indbyggertallet, mens resten af udgifterne udredes af statskassen ved bevilling på de årlige finanslove, dog at det kan bestemmes, at også driftsindtægterne skal medvirke til dækning af puljens udgifter, i hvilket tilfælde der sker en forholdsmæssig nedsættelse af statskassens og kommunernes andele.

Det var i spørgsmålet om *byrdefordelingen*, den største afvigelse fandtes mellem lovforslaget og samfærdselskommissionens forslag. Ministeren anførte herom ved lovforslagets fremsættelse bl. a. følgende:

„Samfærdselskommissionen regnede med, at staten skulle dække 75 pct. af den samlede tilskudssum og de resterende 25 pct. fordeles på kommunerne efter folketal. Regeringen er imidlertid af den opfattelse, at staten ikke kan påtage sig at dække en så stor andel af de offentlige tilskud til investeringspuljen. Man skal herved særlig pege på, at de offentlige tilskud til investeringspuljen skal afløse den hidtidige form for offentlige tilskud til den kollektive trafik i Storkøbenhavn, d. v. s. dækning af virksomhedernes konstaterede driftsunderskud, og disse har hidtil i særlig grad påhvilet København og enkelte andre af hovedstadsområdet kommuner. På den anden side erkender man, at en udbygning af den kollektive trafik i Storkøbenhavn givetvis i forreste række må dreje sig om bybanenettets udbygning, som hidtil har sorteret under statsbanerne, samt at en alternativ videregående udbygning af motorgaderne m. v. til gennemgående trafik formentlig overvejende ville komme til at belaste staten gennem vejfonden m. v. Ud fra en afvejning af de forskellige hensyn er man nået til at foreslå en fordeling af finansieringsbyrden med 60 pct. på staten og 40 pct. på de deltagende kommuner.“

§§ 29-31 omhandler *trafikrådets finansielle forhold til trafikvirksomhederne og disses hidtidige ejere*, og det forudsættes heri, at trafikrådets overtagelse af de nuværende offentlige trafikvirksomheder skal ske ved, at deres aktiver overtages til bogførte værdier med visse i bilag til lovforslaget nærmere omtalte

korrektioner for derved at opnå en nogenlunde ensartet opgørelse af aktivværdierne. For pensionernes vedkommende foreslås overgangen til trafikrådet ordnet sådan, at det på overtagelsestidspunktet allerede pensionerede personale skal være trafikrådet uvedkommende, således at disse pensioner fortsat afholdes fuldt ud af de nuværende ejere af trafikvirksomhederne. For det ved overtagelsen ansatte personale foreslås en deling af pensionsbyrden mellem de tidligere arbejdsgivere og trafikrådet, beregnet i forhold til personalets faste ansættelsestid henholdsvis før og efter overtagelsen. For disse pensioner foreslås det, at risikoen for fremtidige stigninger i dyrtidstillæg alene kommer til at påhvile trafikrådet. Endelig skal personale ansat efter trafikrådets oprettelse pensioneres fuldt ud af trafikrådet.

Bestemmelserne i §§ 32-36 om trafikrådets regnskabsforhold og i §§ 37-40 om rettigheder og forpligtelser over for tredjemand er af mere teknisk karakter, hvilket også gælder overgangs- og ikrafttrædelsesbestemmelserne i §§ 41-45.

Ved lovforslagets *1. behandling* gav *Heising* (S) tilsagn om positiv medvirken fra sit parti, omend han, hvad byrdefordelingen angik, for sit eget vedkommende kunne ønske noget mere i retning af samfærdselskommissionens forslag. *Anker Lau* (V) havde sympati for tanken bag forslaget, men udtrykte skepsis med hensyn til udformningen. *Carsten Raft* (KF) vendte sig stærkt imod det foreslåede koordinationsapparat og kunne ikke tilsige medvirken til planens fremme. *Lannung* (RV) anbefalede derimod lovforslaget, omend der var enkeltheder, han ønskede nærmere drøftet. *Niels Andersen* (DR) gav udtryk for, at hans parti helst havde set, at der var blevet skabt et trafikselskab på frivillighedens basis, således at der var kommet et frivilligt samarbejde i stand om en koordinering af problemerne i forbindelse med Storkøbenhavns trafik. *Aksel Larsen* (DK) fandt derimod forslaget brugeligt som grundlag for opgavens løsning.

Lovforslaget henvistes til behandling i et udvalg, der ikke nåede at tilendebringe behandlingen inden samlingens afslutning.

---

8. Forslag til lov om forsikringsvirksomhed. (Handelsminister *Philip*). [A. sp. 949].

FremSAT skriftligt ²³/₁ (F. sp. 2008). 1. beh. ⁵/₂ (F. sp.

2400). Partiernes ordførere: K. Axel Nielsen, Paabøl, Aksel Møller, Baunsgaard, Niels Andersen og Alfred Jensen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (K. Axel Nielsen, Holger Eriksen, Andreas Hansen, Kolbjørn [formand], M. Larsen (Kolding), Hans Rasmussen, Schrøder, Baunsgaard, Niels Andersen [næstformand], Paabøl, Damsgaard, Heilesen, Justesen, Lorentzen, Aksel Møller [fra $\frac{28}{3}$ H. K. Sørensen], Ninn-Hansen og Carsten Raft). Beretning (B. sp. 1303) afgivet $\frac{6}{10}$.

Tilsynet med livsforsikringselskaber blev indført ved lov af 29. marts 1904 om livsforsikringsvirksomhed. Loven er senere blevet revideret i 1914, 1919 og 1922, men betydningsfulde afsnit, bl. a. de selskabsretlige bestemmelser og reglerne om, hvorledes de til forsikringsfonden svarende midler skal anbringes, er i det væsentlige uforandrede siden 1904.

Tilsynet med skadesforsikringselskaber blev indført ved lov af 2. maj 1934 om skadesforsikringsvirksomhed m. v. Denne lov er ikke undergået ændringer af afgørende karakter i de siden lovens tilblivelse forløbne år.

Handelsministeren fandt derfor i 1952 tiden inde til at anmode forsikringsrådet om at udarbejde udkast til sådanne ændringer i de to love, som rådet efter sine erfaringer måtte anse for ønskelige. Under dette arbejde viste det sig imidlertid, at de ændringer i livsforsikringsloven, som måtte gennemføres, såfremt de selskabsretlige regler for livsforsikringselskaber skulle bringes på linje med de almindelige bestemmelser i aktieselskabsloven, ville blive af et sådant omfang, at forsikringsrådet nærede betænkelighed ved på egen hånd at udarbejde dem. Rådet henstillede derfor, at der blev nedsat *et teknisk udvalg* til behandling af sagen, hvilket udvalg også ville kunne tage stilling til, om der skulle fremsættes forslag til en helt ny lov på dette område. Forsikringsrådet mente dog, at en ændring alene af livsforsikringslovens regler om anbringelse af de midler, der skal tjene til dækning af forsikringsfonden — samt af pensionskasselovens tilsvarende regler — ikke behøvede at afvente en behandling i et udvalg. Denne indstilling blev tiltrådt af handelsministeren, som i november 1952 for landstinget fremsatte forslag om de af forsikringsrådet i denne henseende indstillede ændringer. Lovforslaget nåede ikke at blive færdigbehandlet inden samlingens slutning og blev ikke genfremsat.

I overensstemmelse med forsikringsrådets indstilling nedsatte handelsministeren jævnsides hermed et udvalg, som fik til opgave at foretage en teknisk gennemgang af livsforsikringsloven, skadesforsikringsloven og pensionskasseloven og udarbejde udkast til de ændringer i disse love, som efter de indhøstede erfaringer måtte

anses for ønskelige. Til formand for udvalget udpegedes daværende formand for forsikringsrådet *Sigurd Kristensen*.

Dette udvalg afgav 9. oktober 1957 en betænkning, indeholdende udkast til love om forsikringsvirksomhed og om ændring i lov om tilsyn med pensionskasser (nærmest efterfølgende sag).

Nærværende lovforslag svarede i alt væsentligt til, hvad udvalget havde foreslået. Der var dog foretaget nogle redaktionelle ændringer i forhold til udvalgets udkast samt enkelte noget videregående ændringer.

Forslaget til lov om forsikringsvirksomhed omfatter både *livsforsikringsvirksomhed* og *skadesforsikringsvirksomhed*, idet man har sammenarbejdet bestemmelserne i de gældende love, lov om livsforsikringsvirksomhed og lov om skadesforsikringsvirksomhed m. v. Desuden er de almindelige *selskabsretlige regler* om stiftelse, ledelse m. v. indarbejdet i lovforslaget.

Efter de gældende bestemmelser findes de selskabsretlige regler for livsforsikringsselskaber dels i livsforsikringsloven, der på dette område er praktisk talt uændret siden 1904, dels i firmaloven, der stammer fra 1889. For skadesforsikringsselskabernes vedkommende anvendes bestemmelserne i aktieselskabsloven med de modifikationer, som er anført i skadesforsikringsloven. Under indarbejdningen af de selskabsretlige regler har man i alt væsentligt fulgt aktieselskabslovens bestemmelser, dog med forskellige ændringer, hvor dette er fundet nødvendigt eller hensigtsmæssigt under hensyn til forsikringsselskabernes særlige forhold.

Sammenarbejdningen af disse forskellige love har til formål at give såvel forsikringsselskaberne som forsikringsrådet mere overskuelige regler at arbejde med.

Det var i forbindelse med aktieselskabslovens revision i 1930 på tale at gøre denne lovs regler anvendelige for livsforsikringsaktieselskaber, idet man fandt det unaturligt, at disse selskaber fortsat skulle anvende de gamle regler i firmaloven og livsforsikringslovens fåtallige selskabsretlige regler. Der mangler f. eks. nærmere bestemmelser om generalforsamling, bestyrelse og direktion. Endvidere medfører firmalovens anvendelse, at livsforsikringsselskaberne registreres i det stedlige handelsregister og ikke i forsikringsregisteret. Det viste sig

imidlertid at være vanskeligt uden videre at anvende aktieselskabsloven uden en samtidig revision af livsforsikringsloven, og handelsministeriet besluttede derfor at afvente en revision af livsforsikringsloven.

Det foreliggende lovforslag vil afhjælpe de nævnte mangler i den gældende lovgivning og medfører herved i betydeligt omfang ændringer i de selskabsretlige regler for livsforsikrings-selskaberne. I praksis følger man dog allerede nu, støttet på handelsministeriets hjemmel til at stille vilkår for godkendelse af vedtægterne, de fleste af de foreslåede bestemmelser. Det vil imidlertid såvel for selskaberne som for tilsynet være en fordel, at de regler, som skal følges, bliver lovfæstet.

Uden for det selskabsretlige område er forslagets væsentligste ændring for livsforsikringsvirksomhed indeholdt i forslagets § 68 angående *anbringelsen af de midler, som svarer til selskabets forsikringsfond*. Det er foreslået, at disse bestemmelser lempes således, at der bliver adgang til at anbringe midler også i *hypotekforeningsobligationer*. Endvidere udvides adgangen til anbringelse i *fast ejendom*, og inden for 15 pct. af midlerne kan selskabets ledelse på eget ansvar bestemme anbringelsesmåden, dog med en mindre begrænsning for så vidt angår anbringelse i *aktier*, idet anbringelsen i et enkelt selskabs aktier ikke må overstige 15 pct. af pågældende selskabs aktiekapital. Kommissionen havde foreslået 20 pct. Disse bestemmelser antages at kunne tilfredsstillende selskabernes ønsker om friere muligheder for anbringelse i fast ejendom og i aktier.

For skadesforsikringsselskabernes vedkommende er de foreslåede ændringer ikke store, det drejer sig mere om lovfæstelse af praksis og tydeliggørelser på områder, hvor der har foreligget tvivl. Endvidere foreslår man en forhøjelse af aktiekapitalens mindstebeløb. De gældende bestemmelser i skadesforsikringsloven, der stammer fra 1934, er ikke mere i overensstemmelse med prisniveaue.

Med hensyn til de udenlandske selskabers adgang til at oprette filialer her i landet er der foreslået en forhøjelse af mindstedepotet, da de gældende regler ligesom de førnævnte bestemmelser om aktiekapitalen ikke mere stemmer med pris-

niveauet. De foreslåede depotkrav er dog stadig små sammenlignet med tilsvarende depotkrav i udlandet, og nogen skærpe af bestemmelserne foreligger ikke, når stigningen i prisniveauet tages i betragtning. Der har i de senere år fra forskellige internationale organisationers side været arbejdet på at liberalisere samhandelen mellem landene og herunder også de forskellige landes bestemmelser om udenlandske selskabers forsikringsvirksomhed. De danske bestemmelser er blandt de mest liberale, og de fremsatte tanker og planer vil, efter hvad handelsministeren anførte i sin fremsættelsestale, næppe give grundlag for større ændringer af de foreslåede bestemmelser.

Lovforslaget fik i folketinget en velvillig modtagelse, omend der fra flere sider blev fremsat ønske om drøftelse af forskellige spørgsmål under en udvalgsbehandling, som ikke kunne blive helt kortvarig.

Da det viste sig, at udvalget ikke kunne nå til ende med sit arbejde inden samlingens slutning, fremsatte handelsministeren et mere begrænset lovforslag, der drejede sig om livsforsikringsselskabernes anbringelse af midler, tilhørende deres forsikringsfonds, og som blev til lov nr. 212 af 16. juni 1958 om ændringer i lov om livsforsikringsvirksomhed (se side 379).

---

9. Forslag til lov om ændring i lov om tilsyn med pensionskasser. (Handelsminister *Philip*). [A. sp. 1039].

Fremsat skriftligt ²³/₁ (F. sp. 2008). 1. beh. ⁵/₂ (F. sp. 2400). Partiernes ordførere: K. Axel Nielsen, Paabøl, Aksel Møller, Baunsgaard, Niels Andersen og Alfred Jensen. Henvist til samme udvalg som forslag til lov om forsikringsvirksomhed (nærmest foregående sag). Beretning (B. sp. 1303) afgivet ⁶/₁₀.

Tilsynet med pensionskasser blev indført ved lov af 11. maj 1935. Loven er i 1938, 1939 og 1950 undergået ændringer, jfr. lovbekendtgørelse nr. 343 af 19. juli 1950. I de senere år har der været fremsat kritik mod bestemmelserne i lovens § 14 om *anbringelse af pensionskassernes midler*.

Handelsministeren anmodede derfor i 1952 *forsikringsrådet* om at overveje dette spørgsmål, og rådet udarbejdede på foranledning heraf udkast til ændringsforslag, som handelsministeriet tiltrådte, og som i november 1952 blev fremsat for landstinget. Lovforslaget nåede ikke at blive færdigbehandlet inden samlingens slutning og blev ikke genfremsat.

I overensstemmelse med forsikringsrådets indstilling nedsatte handelsministeren tillige et udvalg, som fik til opgave at foretage en teknisk gennemgang af livsforsikringsloven, skadesforsikringsloven og pensionskasseloven og udarbejde udkast til de ændringer i disse love, som efter de indhøstede erfaringer måtte anses for ønskelige. Til formand for udvalget udpegedes daværende formand for forsikringsrådet *Sigurd Kristensen*. Udvalget afgav den 9. oktober 1957 en betænkning med lovudkast.

Det foreliggende lovforslag var i overensstemmelse med det af udvalget udarbejdede udkast, hvis bestemmelser handelsministeren kunne tiltræde.

Efter lovforslaget skulle der gælde tilsvarende regler for pensionskasserne som foreslået for livsforsikringsselskaber med hensyn til sådanne selskabers forsikringsfonds (se nærmest foregående sag).

Ved fremsættelsen af lovforslaget udtalte *handelsministeren* herom:

„Der gør sig ganske vist særlige forhold gældende for pensionskassernes vedkommende, forhold, som dels taler imod at give pensionskassernes ledelse lige så frie hænder som livsforsikringsselskabernes ledelse, dels taler for at give dem større frihed. Udvalget, der har behandlet disse spørgsmål, har imidlertid ikke næret betænkneligheder ved at anvende de samme bestemmelser for pensionskasserne som for livsforsikringsselskaberne. Forsikringsrådet har som nævnt givet sin tilslutning hertil, og handelsministeriet har tiltrådt forslaget.“

Lovforslaget behandlede i folketinget sammen med forslag til lov om forsikringsvirksomhed. Det gennemførtes ikke, idet udvalget ikke nåede til ende med sit arbejde med sagen.

---

10. Forslag til lov om ændring i lov om uretmæssig konkurrence og varebetegnelse. (Handelsminister *Philip*). [A. sp. 1433].

Fremsat skriftligt $1\frac{1}{3}$ (F. sp. 3010). 1. beh. $2\frac{0}{3}$ (F. sp. 3283). Partiernes ordførere: Chr. Christiansen, Anker Lau, Weikop, Baunsgaard, Niels Andersen og Aksel Larsen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Chr. Christiansen, Poul Hansen (Grenå) [formand], Per Hækkerup, Lars P. Jensen, Viola Nørlov, Axel Ivan Pedersen, Astrid Skjoldbo, Baunsgaard [næstformand], Niels Andersen, Anker Lau, N. Chr. Christen-

sen, Henry L. W. Jensen, Thisted Knudsen, Kryger, Weikop, Fanger og H. K. Sørensen).

Lovforslaget indeholdt i § 1 følgende 5 ændringsforslag til loven om uretmæssig konkurrence, jfr. lovbekendtgørelse nr. 80 af 31. marts 1937 og lov nr. 108 af 23. marts 1948 om tillæg til nævnte lov:

1. § 4, stk. 1, 1. pkt., affattes således:

„Enhver uhjemlet brug her i landet af det ved Genèvekonventionen af 12. august 1949, art. 53 (jfr. bekendtgørelse nr. 26 af 26. juli 1951), vedtagne og som emblem og kendingsmærke for hærens sundhedstjeneste fastsatte mærke, det såkaldte „Røde Kors“, er forbudt.“

2. I § 4 indføjes som nyt stk. 3:

„De i stk. 2 omhandlede bestemmelser finder tillige anvendelse på navne, emblemer, segl og lignende kendetegn, herunder forkortelser, som anvendes af De Forenede Nationers hoved- og hjælpeorganer, af de til De Forenede Nationer knyttede særlige institutioner eller af andre mellemstatlige organisationer.“

3. I § 12 indføjes som nyt stk. 3:

„Bortlodning i reklameøjemed er forbudt. Dette gælder, selv om der af deltagerne i lodtrækningen ikke præsteres indskud, og selv om deltagelse i bortlodningen ikke er betinget af køb af varer hos arrangøren af bortlodningen eller er betinget af løsning af en opgave. Dag- og ugeblade samt tidsskrifter er dog berettiget til til fremme af bladets eller tidsskriftets udbredelse at foranstalte bortlodninger i forbindelse med præmiekonkurrencer o. lign. Der må ikke i forbindelse med eller med henvisning til sådanne bortlodninger finde reklamering sted for andre erhvervsvirksomheder.“

4. § 17, stk. 1, 1. og 2. pkt., affattes således:

„Strafforfølgning foretages af det offentlige for overtrædelse af lovens §§ 3, 4, 12, stk. 3, 13 og 16. For overtrædelse af lovens § 1, jfr. § 2, §§ 5-7, jfr. § 8, § 12, stk. 1 og 2, og § 14 kan forfølgning begæres af sådanne foreninger eller sammenslutninger, som handelsministeren dertil måtte bemyndige; dog

kan overtrædelse af bestemmelserne i § 1, jfr. § 2, for så vidt angår levned- og nydelsesmidler, altid påtales af det offentlige.“

5. I § 17 indføres som nyt stk. 3:

„Er en overtrædelse af denne lov begået til fordel for et aktieselskab eller lignende, kan bødeansvar pålægges virksomheden som sådan.“

I lovforslagets § 2 indeholdtes hjemmel til bekendtgørelse af loven og i § 3 ikrafttrædelsesdatoen den 1. september 1958.

Ved fremsættelsen af lovforslaget fremhævede *handelsministeren* som de vigtigste af de foreslåede ændringer dels bestemmelsen, hvorved der søgtes tilvejebragt beskyttelse for uhjemlet brug her i landet af de navne og kendetegn, som anvendes af de af De Forenede Nationer oprettede organer eller af andre mellemstatlige organisationer, dels bestemmelsen om forbud mod bortlodninger i reklameøjemed. De øvrige ændringer tilsigtede en teknisk ajourføring af loven.

Ved 1. behandling blev der fra alle sider givet tilslutning til forslaget om beskyttelse af navne og kendetegn, som anvendes af De Forenede Nationer m. v., og debatten drejede sig i hovedsagen om det foreslåede forbud mod bortlodninger i reklameøjemed.

Chr. Christiansen (S) fandt, at man i vareomsætningen måtte stille efter principper, hvorefter de enkelte forbrugsvarer i konkurrencen kom til at sejre i kraft af deres kvalitet og pris, og mente, at det forekom det købende publikum, at der alt for ofte foretages reklamefremstød, der tenderer mod en usund udvikling af vareomsætningen. Han fremhævede i denne forbindelse den forøgede anvendelse af bortlodning og den stigende udbredelse af værdikuponer og gav tilslutning til forslaget om forbud mod bortlodning, men kunne ønske, at der endvidere indførtes forbud mod anvendelse af værdikuponer. Specielt hvad angår den foreslåede undtagelsesbestemmelse, hvorefter dag- og ugeblade samt tidsskrifter fortsat skulle være berettiget til til bladets eller tidsskriftets udbredelse at foranstalte bortlodninger, udtalte han, at pressen ville være dårligt tjent med en sådan undtagelsesstilling. Han gav — i øvrigt som samtlige andre ordførere — udtryk for tilfredshed med, at pressen havde taget afstand fra denne bestemmelse.

Anker Lau (V) stillede sig tvivlende over for et forbud mod bortlodning i reklameøjemed. Han var klar over, at ønsket om et sådant forbud var fremkommet fra en række detailhandlerorganisationer og visse forbrugerorganisationer, der som begrundelse for deres ønske havde fremhævet, at reklame i almindelighed er varefordyrende. Han kunne ikke tilslutte sig denne begrundelse, fandt tværtimod, at reklame fremkalder et større og hurtigere salg, hvorved der opnås en bedre udnyttelse af produktionskapaciteten og dermed forudsætning

for billigere varer, men ville dog ikke bestride, at der kunne opstå problemer specielt med hensyn til de forskellige reklameformer; hvis f. eks. en bestemt reklameform har særlige forudsætninger for at fremme en monopoludvikling, kan der måske være noget at overveje. Han gav sit partis tilsagn om at ville arbejde fordomsfrit med lovforslaget i udvalget, hvor han ville søge tilvejebragt yderligere oplysninger om, hvorvidt der var grundlag for en lovgivning på dette område.

Weikop (KF) fremhævede, at konkurrenceloven i forvejen indeholdt en lang række forbud, og tvivlede på, at bortlodning havde taget et sådant omfang, at det nu var rimeligt at gennemføre forbud herimod. Såfremt denne reklameform ikke forøgede produktionen og dermed billigjorde varerne, måtte den vel som al anden reklame ophøre af sig selv, og hvis andre virksomheder ved ikke at bruge denne form for reklame formåede at sælge billigere, så lå der heri et udtryk for en fri konkurrence. Ønskede skyggesiderne ved reklame i form af bortlodninger belyst nærmere under udvalgsarbejdet, hvor-efter hans parti ville tage stilling til hele lovforslaget.

Baunsgaard (RV) udtalte, at det foreslåede forbud mod bortlodning i reklameøjemed ikke var strengere end den række af andre forbud, der fandtes i den allerede gældende lov, og fandt det foreslåede forbud rimeligt, men rejste det spørgsmål, om det foreslåede nye forbud og de allerede gældende forbud ikke netop ville få reklamen til at udarte på områder, for hvilke der ikke var givet regler. Han mente, at man skulle undersøge, om ikke hele grundlaget for loven var forkert, og om de konkretiserede forbud ikke netop modvirkede det, man ønskede at fremme. Han gav tilsagn om at ville arbejde velvilligt med de foreslåede bestemmelser i et udvalg.

Niels Andersen (DR) oplyste, at der i hans gruppe var divergerende opfattelser med hensyn til lovforslaget, og at den endelige stillingtagen til lovforslaget ville være afhængig af de oplysninger, der fremkom under udvalgsarbejdet. Personligt var han af den opfattelse, at det betydelige opsving, der havde fundet sted med hensyn til bortlodninger, var en helt naturlig udvikling. Han udtalte, at effektiv reklame er et led i salgsarbejdet, der har en tiltagende betydning og afgjort er en betingelse for øget afsætning. Var betænkelig ved, at lovgivningsmagten søger at lægge hindringer i vejen for denne udvikling.

Aksel Larsen (DK) fandt, at reklamen i almindelighed var gået over gevind til skade for forbrugerne, idet den ofte kun havde til formål at overføre kunderne fra en leverandør til en anden samtidig med, at der fandt en fordyrelse sted af varerne, fordi forbrugerne selv måtte betale reklameomkostningerne. Hans gruppe var derfor tilhænger af et forbud mod disse bortlodninger og kunne tilslutte sig lovforslaget som helhed bortset fra undtagelsesbestemmelsen med hensyn til bortlodninger i pressen.

I sin svartale takkede *handelsministeren* for samtlige partiers tilslutning til den del af lovforslaget, der omhandlede beskyttelse af FN-mærket m. v.

Med hensyn til forbuddet mod bortlodninger, der ikke havde mødt større tilslutning fra ordførerne, erklærede ministeren, at han havde ment det rigtigt at fremlægge spørgsmålet til debat, idet købmandsorganisationerne og forbrugerorganisationerne havde ønsket forbuddet gennemført. Der var ikke inden for regeringen nogen fast overbevisning om, at forbuddet burde gennemføres. Specielt hvad angår den foreslåede undtagelsesbestemmelse for pressen, udtalte han, at han ville græde tørre tårer, om denne bestemmelse udgik. Han udtalte sluttelig, at han gik ud fra, at der under udvalgsarbejdet kunne skabes klarhed over, om der var grund til at arbejde videre med lovforslaget.

Det om lovforslaget nedsatte udvalg nåede ikke at afslutte sit arbejde inden folketingsårets udløb.

---

11. Forslag til lov om ændring i færdselsloven (maksimaltakster for hyrevogne). (Justitsminister *Hans Hækkerup*). [A. sp. 1493]. Beretning (B. sp. 1305) afgivet $\frac{6}{10}$.

FremSAT skriftligt $\frac{11}{3}$ (F. sp. 3008). 1. beh. $\frac{21}{3}$ (F. sp. 3333). Partiernes ordførere: Victor Gram, Helga Pedersen, Marie Antoinette von Lowzow, A. C. Normann, Gudrun Bjørner og Aksel Larsen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Victor Gram, Boye Hansen, Heising, Horn [formand], Aage Knudsen, P. A. Rasmussen, Peter Ravn, A. C. Normann, Gudrun Bjørner [næstformand] (fra $\frac{28}{5}$ Gøting [næstformand]), Helga Pedersen, Vagn Bro, From, Holmberg, Thisted Knudsen, Marie Antoinette von Lowzow, Asger Jensen og Ninn-Hansen).

I § 36, stk. 2, i lov om motorkøretøjer af 1. juli 1927, som ændret ved lov af 14. april 1932, var der tillagt kommunalbestyrelserne adgang til efter forhandling med politiet at fastsætte takster ikke alene for kørsel med droscher, men også for kørsel med andre til erhvervsmæssig personbefordring bestemte motorkøretøjer. Denne regel blev ændret ved § 73, stk. 3, i færdselsloven af 24. maj 1955, der alene tillægger *kommunalbestyrelserne adgang til at fastsætte takster for kørsel med droscher* (årbog 1954-55, side 363).

Lovforslaget gik ud på at genindføre adgang for kommunalbestyrelserne til efter forhandling med politiet at fastsætte *maksimaltakster for kørsel med andre til erhvervsmæssig personbefordring bestemte motorkøretøjer.*

Lovforslaget skulle træde i kraft 1. april 1958. Dog kunne der først efter 1. oktober 1959 stilles krav om, at hyrevogne — bortset fra droscher — der var godkendt til erhvervsmæssig personbefordring inden lovens ikrafttræden, skulle forsynes med *taksameter.*

I bemærkningerne anførtes følgende om baggrunden for lovforslaget:

„Siden den nugældende færdselslovs ikrafttræden den 1. juli 1955 er *antallet af lillebiler steget betydeligt*, navnlig i de større byer. Således var der den 1. juli 1955 godkendt 516 lillebiler i København, medens tallet pr. 1. januar 1958 udgør 848. En ikke uvæsentlig del af disse køretøjer må antages at være hyrevogne, der *kun delvis benyttes til hyrevognskørsel*, idet der er en del, der driver hyrevognserhvervet som *bierhverv*. Denne udvikling må ses dels på baggrund af, at der ikke stilles særlige krav med hensyn til lillebilernes indretning, og dels på baggrund af den ved færdselsloven af 1955 indførte fri hyreret, der har muliggjort, at man driver hyrevognsforretning uden etablering af fast forretningssted med telefon og plads på privat grund til at have hyrevognen holdende.

Denne udvikling indebærer en betydelig risiko for, at hyrevognes betjening af publikum forringes væsentligt. Udviklingen vil således let kunne medføre, at betalingen kommer til at variere meget, og at der sker egentligt misbrug over for kunder, der skønnes ude af stand til at bedømme, om betalingen er passende, f. eks. turister.

Faren for en sådan udvikling er ikke så stor i de mindre byer og i landdistrikterne, hvor valg af hyrevogn i langt de fleste tilfælde sker på grundlag af kendskab til vognmanden og den vogn, han benytter. Under disse forhold har man lov til at regne med, at den fri konkurrence vil medføre tilstrækkelig regulering.

Derimod er forholdet væsentligt anderledes i de større byer og navnlig i København. Lillebiler hyres her ofte på gaden, og det er klart, at der i disse tilfælde ikke sker nogen udvælgelse fra publikums side. Det må derfor være af betydning, at publikums berettigede forventninger om en forsvarlig betjening opfyldes, og det må være i det offentliges interesse, at dette sikres på passende måde.

Justitsministeriet har af disse grunde anset det for ønskeligt, at der skabes mulighed for at sikre, at betalingen for hyrevognskørsel

sker efter visse forud fastsatte bestemmelser. Nærværende lovforslag tilsigter at tilvejebringe sådan hjemmel.

Da det som anført langt fra overalt vil være påkrævet at indføre sådanne bestemmelser, foreslås det, at det henskydes til vedkommende kommunalbestyrelse at tage stilling til spørgsmålet og udfærdige de nærmere regler.

En gennemførelse af forslaget vil medføre, at der ligesom for droscher ikke alene kan fastsættes takster for kørslen, men også bestemmelser om kontrol med overholdelse af disse takster, navnlig ved påbud om taksameter og påbud om offentlig kontrol med disse.“

Ved 1. behandling anbefaledes lovforslaget af *Victor Gram* (S), der dog fandt, at udviklingen inden for hyrevognserhvervet, siden den ukontrollerede frie hyreret for lillebiler gennemførtes ved færdselsloven, nødvendiggjorde en dyberegående ændring og revision af færdselslovens § 73, end forslaget gik ud på. Han håbede, at der måtte findes lydhørhed for en sådan revision under det kommende udvalgsarbejde.

Helga Pedersen (V) udtalte, at venstre ville støtte ethvert krav med hensyn til hyrevognes materiel og chaufførens person, som hensynet til sikkerheden måtte tilsige, men venstres stilling til forslaget ville være betinget af, at det alene medførte en takstregulering og ikke også, at den frie konkurrence i vognmandserhvervet blev hemmet. Under udvalgsbehandlingen ønskede hun foruden spørgsmål i forbindelse med hyrevognsordningen også drøftet vejafdeling og knallertforskrifterne (lydløshed).

Marie Antoinette von Lowzow (KF) var velvilligt indstillet over for forslaget og ville også se velvilligt på enhver rimelig og nødvendig sikring i forbindelse med hyrevognes indretning. Hun fandt det dog urimeligt, om vogne, der ikke tog hyre på gaden, f. eks. særlige vognmandsvogne, skulle ind under loven, og mente, at det måtte undersøges, om visse kategorier af hyrevogne, f. eks. fra sammenslutninger af vognselskaber, ikke i forvejen gennem monopoltilsynet var underkastet en sådan kontrol med hensyn til takster, at det ikke var nødvendigt med yderligere kontrol.

A. C. Normann (RV), der kunne tiltræde lovforslaget, tog afstand fra det af *Victor Gram* fremsatte ønske om en dyberegående lovrevision og erklærede, at det radikale venstre mente, at den frie hyreret havde bragt væsentlige fordele. Han kunne ligesom den konservative ordfører tænke sig at undtage visse hyrevognsforretninger, hvis vogne ikke tager hyre på gaden.

Gudrun Bjørner (DR) tilsluttede sig ligeledes lovforslaget. Hun mente modsat *Victor Gram*, at når der var vanskeligheder visse steder, f. eks. i København, med hyrevognsordningen, skyldtes det netop, at fri hyreret ikke fuldt ud var gennemført, men at Taxa havde forrettigheder med hensyn til faste holdepladser, kaperrækker m. v.

Aksel Larsen (DK) ville gerne medvirke til lovforslagets gennemførelse, men kunne tænke sig flere ændringer. Han var ikke tilhænger af den ubegrænsede frie hyreret og mente, at alle vogne, som anvendes til erhvervsmæssig personbefordring, burde være underkastet den samme kontrol med hensyn til deres indretning. Han ønskede endvidere kontrol med hensyn til chaufførernes arbejdstid og arbejdsforhold og mente, at erhvervsmæssig personbefordring i København og større provinsbyer kun burde kunne drives af den, som havde det som eneste erhverv eller hovederhverv. Han henledte opmærksomheden på, at færdselslovens § 74 om udlejning af motorkøretøjer kunne misbruges til en urimelig udnyttelse af skattelovgivningens fradrags- og afskrivningsregler af tjenestemænd, som anskaffer sig privatbiler, hvormed de driver udlejningsvirksomhed.

Justitsministeren erklærede sig i sine svarbemærkninger principielt enig med Victor Gram og Aksel Larsen i deres bemærkninger om den frie hyreret, d. v. s. den erhvervsmæssige frihed; han betonedede, at forslaget kun drejede sig om en bestemt saglig detalje, men ville kun være glad, hvis forslaget kunne få større rækkevidde.

Lovforslaget henvistes til behandling i et udvalg, der ikke nåede at afgive betænkning.

---

12. Forslag til lov om ændring i lov om folkekirkens lønningsvæsen uden for København og Frederiksberg m. m. (Kirkeminister *Bodil Koch*). [A. sp. 525].

Fremsat skriftligt ^{21/11} (F. sp. 867). 1. beh. ^{28/11} (F. sp. 1016). Partiernes ordførere: Hougaard, Kr. Juul, Gottschalck-Hansen, Helge Larsen og Gøting. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Hougaard, Bladt, Lysholt Hansen [formand], Aage Knudsen, Th. Mikkelsen, K. Axel Nielsen, Viola Nørlov, Helge Larsen [næstformand], Gøting, Kr. Juul, Vagn Bro, Damsgaard, Sønderup, Marius Buhl, Gottschalck-Hansen, Baagø og Poul Thomsen).

Ved fremsættelsen af nærværende lovforslag har man dels villet opnå en noget friere adgang til ansættelse af *hjelpepræster* end hjemlet ved den hidtidige lovs § 7, dels villet opnå en noget forbedret økonomisk stilling for de midlertidige hjelpepræster i tilslutning til den midlertidige hjemmel, der allerede var opnået ved tekstanmærkning til § 19 II. A. i lov om tillægsbevilling for finansåret 1956-57. Endvidere har man fundet det ønskeligt, at bestemmelserne om *løndbetaling ved første-*

udnævnelse af tjenestemænd i folkekirken ændredes, således at de i det store og hele blev i overensstemmelse med de tilsvarende bestemmelser i tjenestemandslovens § 32. Endelig foresloges en ændring i reglerne om valg af læge medlemmer til provstiuvalgene.

Lovforslaget behandledes i folketinget sammen med det nedenfor omtalte lovforslag, som det havde nær tilknytning til. De to lovforslag fik en velvillig modtagelse, men gennemførtes ikke, da folkekirkens lønningsvæsen underkastedes en almindelig revision ved gennemførelsen af den nye lønningsordning for statens tjenestemænd m. fl., jfr. lov nr. 155 af 7. juni 1958 om folkekirkens lønningsvæsen m. v. (se side 438).

---

13. Forslag til lov om ændring i lov om folkekirkens lønningsvæsen i København og på Frederiksberg. (Kirkeminister *Bodil Koch*). [A. sp. 523].

Fremsat skriftligt ²¹/₁₁ (F. sp. 870). 1. beh. ²⁸/₁₁ (F. sp. 1016). Partiernes ordførere: Hougaard, Kr. Juul, Gottschalck-Hansen, Helge Larsen og Gøting. Henvist til samme udvalg som forslag til lov om ændring i lov om folkekirkens lønningsvæsen uden for København og Frederiksberg m. m. (nærmest foregående sag).

Lovforslaget gik ud på, at de i det foran omtalte lovforslag om ændring i lov om folkekirkens lønningsvæsen uden for København og Frederiksberg m. m. indeholdte nye bestemmelser vedrørende *hjelpepræster* også skulle finde anvendelse i København og på Frederiksberg.

De to lovforslag behandledes sammen, men gennemførtes ikke, som det ovenfor er omtalt.

---

14. Forslag til lov om ændring i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v. (Vedrørende brændselshjælp som tillæg til dagpengehjælp). (Af *Alfred Jensen, Ragnhild Andersen, Aksel Larsen og Lynnerup Nielsen*). [A. sp. 911].

Fremsat skriftligt ¹⁵/₁ (F. sp. 1762). 1. beh. ²⁹/₁ (F. sp.

2203). Partiernes ordførere: Peter Ravn, Lorentzen, Poul Sørensen, Aage Fogh, J. M. Pedersen og Alfred Jensen. Henvist til samme udvalg som regeringens forslag til lov om ændring af lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v. (Tilskud til de anerkendte arbejdsløsheds-kasser m. v.) (se side 284). Betænkning (B. sp. 299) afgivet 14/2. (Ordfører: Peter Ravn). 2. beh. 19/2 (F. sp. 2732).

Lovforslaget havde følgende indhold:

§ 1. I lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v., jfr. lovbekendtgørelse nr. 43 af 18. februar 1952 med senere ændringer, foretages følgende ændringer:

Til § 13.

Stk. 5 a) affattes således:

„Udover tilskuddet i henhold til stk. 1 yder statskassen kasserne fuld refusion af udgifterne til huslejhjælp og brændselshjælp i henhold til § 15, stk. 5-9.“

Til § 15.

Stk. 9, 1. punktum, affattes således:

„Som tillæg til understøttelsen kan der i tidsrummet 1. oktober-31. marts af kassen ydes et brændselstillæg på 2 kr. pr. understøttelsesdag.“

§ 2. Denne lov træder straks i kraft.

I henhold til § 15, stk. 9, i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v. kan der hver vinter i tidsrummet 1. oktober-31. marts til medlemmer af arbejdsløsheds-kasserne, der har været afkontrolleret som ledige for mindst 40 dage, ydes en brændselshjælp, som på tidspunktet for lovforslagets fremsættelse androg 104 kr. for forsørgere og 67 kr. for andre forsikrede. Denne brændselshjælp refunderes ifølge lovens § 13, stk. 5 e), arbejdsløsheds-kasserne af statskassen med 75 pct., for så vidt det gennemsnitlige årlige kontingent til kasserne har udgjort 3,5 pct. eller derover af den gennemsnitlige årsfortjeneste (procenten er ved lov nr. 46 af 27. februar 1958 nedsat fra 3,5 til 3,0 for regnskabsårene 1956-57 og 1957-58, efter hvilken tid der ifølge samme lov gælder helt nye principper for tilskud og refusion, jfr. side 284).

Det fremsatte lovforslag gik ud på, at denne brændselshjælp fremtidig skulle ydes som tillæg til dagpengebeløbet med 2 kr. pr. dag, hvilket ville indebære, at betingelsen om 40 dages ledighed inden hjælpens ydelse ville bortfalde, ligesom hjælpen ville blive af samme størrelse for forsørgere og andre forsikrede. Endvidere indeholdt lovforslaget et forslag om ændring af tilskudsbestemmelserne, hvorefter kasserne skulle modtage fuld refusion fra statskassen og udgifterne til denne hjælp, således som tilfældet er for huslejhjælpens vedkommende.

Som begrundelse for lovforslaget anførte *Alfred Jensen* (DK) som ordfører for forslagsstillerne ved fremsættelsen bl. a. følgende:

„Vi har flere gange foreslået bestemmelserne om brændselshjælpen ændret, så der dels kunne ydes mere i hjælp og dels ikke skulle gå hele 40 dage, før tilståelse af hjælp kunne finde sted. Det siger sig selv, at den mand, der har gået arbejdsløs fra slutningen af sommeren, og som fortsat går arbejdsløs efter 1. oktober, ikke kan vente med at få brændselshjælp til slutningen af november måned. Det er også indlysende, at de 104 kr., der udbetales efter 40 dages ledighed, ikke strækker til over for de udgifter, en arbejdsløs har til brændsel gennem den ganske vinter; og hvem vil være i stand til af et dagpengebeløb på 13 kr. 20 øre at få penge fra til det nødvendige brændsel?

Det var ud fra denne erkendelse, at folketinget i året 1955-56 gennemførte et forslag om en ekstra brændselshjælp til de arbejdsløse. Vi mente, at denne hjælp ikke var tilstrækkelig, og at det ikke var rimeligt at opretholde kravet om de mange dages ledighed for hjælpens ydelse.

Da folketinget ikke har villet indgå på afkortning af 40 dages kravet for brændselshjælpens ydelse, har de arbejdsløse rejst kravet om, at brændselshjælpen ret og slet blev ydet som et tillæg til den almindelige dagpengeydelse. Delegeretmødet såvel i Arbejdsmandenes Arbejdsløshedskasse som i Kvindeligt Arbejderforbund har tilsluttet sig denne tanke og vedtaget udtalelser herom.

Kommunisterne mener, at denne ordning vil være at foretrække for den nugældende. Da vi også mener, at de arbejdsløse nu bør have en større brændselshjælp, stiller vi forslag om, at brændselshjælpen forhøjes, og at den fremtidig ydes som tillæg til dagpengene.“

Lovforslaget behandledes i folketinget sammen med et af socialministeren fremsat forslag til lov om ændring af lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v. (Tilskud til de anerkendte arbejdsløshedskasser m. v.). Det mødte kun tilslutning fra forslagsstillerens eget parti og blev ved 2. behandling *nedstemt*, efter at det

udvalg, der behandlede sagen, havde indstillet det til forkastelse. Forslaget var dermed *bortfaldet*, hvorimod socialministerens forslag gennemførtes.

15. Forslag til lov om ændring i lov om en fælleskommunal udligningsfond. (Af *Fuglsang, Ragnhild Andersen, Alfred Jensen* og *Aksel Larsen*). [A. sp. 1259].

Fremsat skriftligt $^{13}/_2$ (F. sp. 2649). 1. beh. $^{7}/_3$ (F. sp. 2994). Taget tilbage $^{7}/_3$.

Lovforslaget havde følgende indhold:

§ 1. I lov nr. 100 af 14. april 1937 om en fælleskommunal udligningsfond med senere ændringer, jfr. lov nr. 25 af 5. februar 1958 om ophævelse af den fælleskommunale udligningsfond, affattes § 4, 1. punktum, således: „Til nedbringelse af kommunernes udgifter til drift af sygehuse yder fonden Københavns og Frederiksberg kommuner, amtskommunerne, købstadkommunerne samt de sønderjyske flækker, der ikke længere er i fællesskab med vedkommende amtskommune, et årligt tilskud på 20 kr. for hver indbygger i kommunen pr. 5. november året forud for det regnskabsår, tilskuddet vedrører.“

§ 2. Denne lov træder i kraft straks med virkning for indeværende regnskabsår.

Som begrundelse for lovforslaget anførte *Fuglsang* (DK) ved dets fremsættelse bl. a.:

„Forslaget er, som for øvrigt flere andre både i år og i foregående år, fremkaldt af den omstændighed, at den længe bebudede skatte-reform stadig lader vente på sig og dermed også en hårdt tiltrængt mere principiel løsning af kommuners og amtskommuners økonomiske problemer såvel med hensyn til sygehusvæsenets som også andre udgifter.

Det her fremsatte lovforslag går ud på en årlig regulering af den del af tilskuddet til sygehusvæsenet, der udbetales i forhold til indbyggertallet, i stedet for, som det hidtil er sket, på grundlag af de almindelige 5-årige folketællinger. En sådan ændret beregningsmåde vil naturligvis først og fremmest virke som en håndsrækning til områder med hurtigt voksende befolkningstal, områder, som af den grund også ud over de stigende sygehusudgifter har en række særlige økonomiske problemer. Som et vel nok særlig udpræget eksempel kan nævnes Københavns amt, hvis indbyggertal i fem-året 1952-57 er vokset med godt 85 000 eller med 17 000 om året. Det

fortæller noget om de krav med hensyn til udvidelse af sygehusene, der stilles, og sagen er da også den, at trods det nye, store Glostrup sygehus mangler amtet mindst 2 nye. Tallene viser også, hvor store summer det drejer sig om blot på grundlag af tilskuddets nuværende størrelse på 20 kr. pr. indbygger.

Et andet spørgsmål er, om de 20 kr. så er nok. Vi har ikke villet stille forslag om en forhøjelse af dette beløb, men finder det naturligt, om man vil tage denne sag op til overvejelse, samtidig med at vi håber, at man inden længe vil finde frem til andre og bedre tilskudsformer overhovedet.“

Lovforslaget sattes til 1. behandling sammen med det senere af indenrigsministeren fremsatte — og gennemførte — forslag til lov om ændring i lov om sygehusvæsenet m. v., hvilket lovforslag bl. a. indeholdt en bestemmelse svarende til den her foreslåede.

Forhandlingen åbnedes af *indenrigsministeren*, der gjorde gældende, at det kommunistiske lovforslag måtte anses for overflødig efter fremsættelsen af det andet lovforslag, som forelå til behandling.

I overensstemmelse hermed tog *Fuglsang* på forslagsstillernes vegne det heromhandlede lovforslag tilbage. Det var dermed bortfaldet.

---

16. Forslag til lov om ændring i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v. (Om afskaffelse af karenstiden). (Af *Alfred Jensen, Ragnhild Andersen, Aksel Larsen og Lynnerup Nielsen*). [A. sp. 619].

Fremsat skriftligt ²⁶/₁₁ (F. sp. 943). 1. beh. ¹²/₁₂ (F. sp. 1720). Partiernes ordførere: Peter Ravn, N. Chr. Christensen, Asger Jensen, Aage Fogh, J. M. Pedersen og Alfred Jensen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Peter Ravn, Blatt, Einer-Jensen [formand], Carl P. Jensen, Lund Jensen, Wiggo Larsen [fra ²¹/₁ Dupont], Poul Nilsson, Aage Fogh [næstformand], J. M. Pedersen, N. Chr. Christensen, Søren Andersen, Søren Jensen, Kryger, Lorentzen, Poul Sørensen, Asger Jensen og Adolph Sørensen).

Ifølge den gældende lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v., jfr. lovbekendtgørelse nr. 43 af 18. februar 1952 med senere ændringer, udbetales der i almindelighed — bortset fra muligheden for dispensation — ikke arbejdsløshedsunderstøttelse for de første dage i en arbejdsløshedsperiode.

Ved nærværende lovforslag foresloges det at ophæve denne karenstid.

Endvidere indeholdt lovforslaget en bestemmelse, hvorefter arbejdsløhedskasserne skulle være berettiget til at udbetale understøttelse for karensdage i perioden fra 1. oktober 1957 til lovens ikrafttræden.

Endelig foresloges socialministeren bemyndiget til inden for et beløb af 10 mill. kr. at yde *ekstratilskud* til arbejdsløhedskasser, der ikke uden kontingentforhøjelse ville kunne afholde de øgede udgifter.

Som begrundelse for lovforslaget anførte ordføreren for forslagsstillerne, *Alfred Jensen* (DK), bl. a.:

„Alene det at gå fra en normal arbejdsfortjeneste og over til arbejdsløhedsunderstøttelsen er et hårdt slag for et hjemms økonomi. Som regel betyder det halvering af indtægten og ofte endda mere. Under sådanne omstændigheder kan det ikke være rimeligt, at den arbejdsløse skal starte en ledighedsperiode med at mangle en uges indtægt eller mere. Det er for mange aldeles ødelæggende, fordi de ikke har og ikke kan have nogen økonomisk reserve at stå imod med. Når det drejer sig om sygdom, har man været opmærksom herpå og taget hensyn hertil. Her er ikke nogen karenstidsbestemmelse. Sygekasserne yder dagpenge fra første dag for sygdom, når sygdommen varer fire dage eller derover.

Den stærke kritik af karenstidsbestemmelsen førte for nogle år siden til en lempelse af lovens bestemmelser, så der under visse forhold kan dispenseres fra karenstidskravet. Som bekendt kan der, hvor forholdene taler derfor, helt eller delvis ses væk fra bestemmelsen. Arbejdsmændenes Arbejdsløhedskasse har takket være denne ændring således kunnet overgå til en ordning, hvorefter karenstid kun skal gås en gang i hvert understøttelsesår. For de mange tusinde medlemmer, der kun har beskæftigelsesperioder af kortere varighed, har denne ændring været meget fordelagtig.

Men det klarer ikke de vanskeligheder, som en arbejder står over for den dag, arbejdspladsens dør lukker sig bag ham. Han skal stadig mangle en uges indtægt. I oktober måned var der mere end tyve tusinde arbejdere der kom ud for denne besværlighed. Tallene vil blive endda meget større for november og december måneder.

Til disse besværligheder kommer desuden for en række arbejdsløse, at den indtægtsløse periode kan blive endnu længere. Arbejdsmændenes Arbejdsløhedskasse er således i hovedstaden gået over til at udbetale understøttelsen 5 til 6 dage senere, end man tidligere har gjort. Det vil sige, at den arbejdsløse ikke som almindeligt får

den første understøttelse i den anden uge af arbejdsløshedsperioden, men først i den tredje uge.

Under disse omstændigheder og med de store huslejer i de nyere boliger og øvrige høje leveomkostninger er det nødvendigt, at karenstiden afskaffes, så de medborgere, der kastes ud i arbejdsløsheden, ikke får bunden slået ud af deres økonomi allerede fra arbejdsløshedens første dage. Det er for at ændre den urimelige tilstand, vi stiller vort forslag.“

Ved sagens 1. behandling udtalte *socialministeren* om sin stilling til lovforslaget bl. a.:

„Det af de ærede medlemmer af det kommunistiske parti fremsatte lovforslag går ud på en ophævelse af den i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring i § 16, stk. 5, fastsatte ventetid, almindeligt kaldet karenstid, som medlemmer af en statsanerkendt arbejdsløshedskasse i anledning af indtruffen ledighed skal gennemgå, for at der kan udbetales arbejdsløshedsunderstøttelse. Karenstiden er efter loven normalt 6 dage, men kan efter den enkelte arbejdsløshedskasses vedtægtsbestemmelser forhøjes til 15 dage eller, hvis der er tale om ydelse af understøttelse i form af rejsehjælp, nedsættes eller bortfalde.

Enhver ved, at det at blive kastet ud i arbejdsløshed er en meget alvorlig sag både for en arbejder selv og for hans familie, og det kan derfor for en umiddelbar betragtning synes hårdt, at arbejdsløshedskasserne ikke straks kan træde hjælpende til. Jeg må dog her gøre den bemærkning, at medens lovens almindelige regel ganske vist er, at der ved begyndelsen af hver arbejdsløshedsperiode skal gennemgås karenstid, er der i loven hjemlet ret til at dispensere herfra, og denne hjemmel er benyttet af samtlige arbejdsløshedskasser, således at karenstiden kun skal gennemgås én gang i hvert understøttelsesår. Ved lovforslagets fremsættelse blev det nævnt, at dispensationsreglen er anvendt af Arbejdsmandenes Arbejdsløshedskasse, og jeg kan altså oplyse, at også for de andre kasser gælder samme bestemmelse, og på denne måde er *virkningerne af reglen i høj grad mildnet*. Der gælder dog særlige regler for dem, som uberettiget har forladt deres arbejde, eller som vægrer sig ved at tage anvist arbejde.

....

I det foreliggende lovforslag nævnes, at der af statskassen skal stilles 10 mill. kr. til rådighed til dækning af merudgiften til understøttelse, når bestemmelsen om karensdagene ophæves. Hvor store udgifterne vil blive, kan naturligvis ikke siges med sikkerhed, men det må forudses, at de i alt fald bliver *12-13 mill. kr. om året*. Også for de arbejdsløshedskasser, der er interesseret i en afkortelse af karenstiden, er der et spørgsmål om administration og økonomi, og

det vil ikke være gørligt at gå ind for en afgørelse, før der for hele arbejdsløshedskassernes område er sket en nærmere afklaring.

Jeg skal ikke have noget imod, at det udvalg, der nedsættes, tilstræber en sådan afklaring.“

Også fra anden side erklærede man sig villig til at deltage i et udvalgsarbejde om de rejste problemer.

Det udvalg, som fik lovforslaget til behandling, afgav ikke betænkning.

---

17. Forslag til lov om ændring i lov om kommunale ejendomsskatter. (Af *Thisted Knudsen, Henry Christensen, Damsgaard, Erik Eriksen, Fanger, From, Gottschalck-Hansen, Jørgen Jørgensen* (Ullerup), *Ole Bjørn Kraft, Axel Kristensen, Thorkil Kristensen, Aksel Møller, Poul Møller, Sønderup, Erna Sørensen, Poul Sørensen, Thestrup og Øllgaard*). [A. sp. 693].

Fremsat mundtligt ²⁷/₁₁ (F. sp. 992). 1. beh. ³/₁₂ (F. sp. 1165). Partiernes ordførere: Holger Eriksen, Thisted Knudsen, Jørgen Jørgensen (Ullerup), Kirkegaard, Kristian Kristensen og Lynnerup Nielsen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Holger Eriksen, Dupont, Ove Hansen, Hans Knudsen, M. Larsen (Kolding), Carl Petersen, Edel Saunte, Kirkegaard, Kristian Kristensen [fra ²³/₁ Alfred Jørgensen], Thisted Knudsen [formand], Anders Andersen, Alfred Bøgh, Niels Eriksen, Thorkil Kristensen, Jørgen Jørgensen (Ullerup) [næstformand], Gottschalck-Hansen og Thestrup).

Lovforslaget tilsigtede at skaffe landbruget en skattepolitisk lettelse. Det gik ud på, at der skulle foretages følgende ændringer i lov nr. 188 af 20. maj 1933 om kommunale ejendomsskatter, jfr. § 25 i lov nr. 100 af 14. april 1937, lov nr. 46 af 14. februar 1951, lov nr. 361 af 22. december 1954, lov nr. 166 af 24. maj 1955 og lov nr. 31 af 15. februar 1957:

1) I § 6, stk. 2, indsættes efter 1. punktum:

„Det tal, der angiver grundskyldpromillens størrelse, må højst udgøre 3 gange det tal, der angiver den gennemsnitlige størrelse af skatteprocenten i kommunen for de nærmest foregående 4 år.“

Som begrundelse herfor anførte ordføreren for forslagstillerne, *Thisted Knudsen* (V), i sin fremsættelsestale bl. a.:

„Vi foreslår for det første, at der lægges loft over den sognekommunale skatteudskrivning på fast ejendom, og dette er for så vidt slet ikke noget nyt. Den højtærede finansminister har i tidligere betragtninger været inde på problemet ved at foreslå et vist forhold mellem skatteprocenten og grundskyldpromillen i den sognekommunale beskatning. Vi foreslår, at den sognekommunale grundskyldpromille højst må udgøre 3 gange det tal, der angiver den gennemsnitlige størrelse af skatteprocenten i kommunen for de nærmest foregående 4 år. Sognekommunerne vil altså fortsat kunne fastsætte ligningsforholdet mellem personlige skatter og ejendomsskatter. Det, der sker, er, at man begrænser forholdet mellem skatteprocent og grundskyldpromille. Vi ved meget vel, at forholdene er forskellige fra sognekommune til sognekommune, og at det derfor vil være nødvendigt at gennemføre visse overgangsbestemmelser. Vi har ikke i lovforslaget stillet forslag i denne henseende, men vi vil gerne under den udvalgsbehandling, som vi regner med vil finde sted, med den højtærede indenrigsminister drøfte denne side af sagen, som vi også lægger vægt på.“

2) I § 8 affattes stk. 2 således:

„Statskassens årlige tilskud udgør 2 mill. kr. for hver fulde promille, landbrugets forrentningsprocent af handelsværdien i det skatteår nærmest foregående kalenderår har været mindre end 5, dog at tilskuddet ikke kan overstige 60 mill. kr.“

I den nugældende affattelse, der stammer fra 1933, har bestemmelsen følgende ordlyd:

„Statskassens årlige tilskud udgør 465 000 kr. for hver fulde promille, landbrugets forrentningsprocent af handelsværdien i det skatteår nærmest foregående kalenderår har været mindre end forrentningsprocenten af handelsværdien for regnskabsåret 1929-30 (4,3), dog at tilskuddet ikke kan overstige 20 mill. kr.“

Den foreslåede ændring indebar efter forslagsstillernes opfattelse kun en ajourføring af de gældende regler, når man tog pris- og renteforholdenes udvikling siden 1933 i betragtning.

Indenrigsministeren fandt forslaget vedrørende § 6 meget mærkeligt. „Man har ganske vist tidligere her i tinget set et forslag — fra den forrige regering — hvor forholdet var sat således, at grundskyldpromillen højst kunne være 5 gange skatteprocentens højde; men dér var det dog skatteprocenten i det samme år, man skulle sammenligne med, hvorimod det i det foreliggende lovforslag er den gennemsnitlige skatteprocent for de fire foregående år, man skal sammenligne med. Det vil sige, at enhver forhøjelse af kommunens

budget udelukkende skal dækkes ved personlige skatter, da de fire foregående års gennemsnitlige skatteprocent jo ligger fast. Det foreliggende forslag betyder derfor en meget væsentlig ændring i forhold til det lovforslag, den forrige regering fremsatte for et år siden.

Da skatteudskrivningen i de senere år har været stigende, må man forudse, at en ændring som den foreslåede ville kunne få ret stor betydning. Hvis man skal anvende den regel, som her er foreslået, vil det efter tallene for skatteåret 1956-57 tvinge over 80 pct. af landets sognekommuner til at foretage ændring i den fordeling af beskatningen, de hidtil har haft, og hvis man går ud fra, at der vil komme en vis skattestigning, ville det f. eks. for indeværende år berøre ca. 90 pct. af samtlige sognekommuner her i landet; de vil blive tvunget til at gennemføre en ændring i ligningsforholdet, en ændring, som de måske ikke selv har ønsket, uden at de selv kan blive medbestemmende, og uden at der kan tages hensyn til kommunens særlige forhold.“

Heller ikke de ændrede regler om tilskuddet til amtskommunerne kunne ministeren bifalde. „Efter de gældende regler er det maksimale tilskud for øjeblikket 20 mill. kr., og det nås først, når forrentningsprocenten kommer ned på 0,1. Efter det her fremsatte forslag ville det maksimale tilskud, de 60 mill. kr., allerede nås ved en forrentningsprocent på 2. Motiveringen for den foreslåede store forhøjelse er ønsket om at afhjælpe landbrugets trængsler“, men man måtte tage i betragtning, at der „i amtskommunerne findes en mængde andre ejendomsbesiddere end just dem, der har landejendomme, og disse ejendomsbesidderes antal har i de senere år været stærkt stigende. Stationsbyerne vokser, og omegnskommunerne her omkring København og omkring andre store byer vokser også stærkt. Det vil altså sige, at hvis man skal fortsætte på dette grundlag, kommer man til at give ikke alene landbrugerne et nedslag i skatten, men også alle de øvrige ejendomsbidere. Skal et sådant forslag derfor begrundes med hensynet til landbruget, vil det i hvert fald være naturligt at begrænse virkningerne til at gælde for landbrugs-ejendomme.

Det vil være helt urimeligt at forøge tilskuddet så meget, som det her er foreslået, hvis man skal beholde det hidtidige beregningsgrundlag, der er fastsat så langt tilbage som omkring 1930.“

Ordføreren for forslagsstillerne opfattede indenrigsministerens bemærkninger således, at han trods alt var villig til at forhandle om de rejste problemer. Det afgørende var efter forslagsstillernes opfattelse, at man både i amtskommunerne og i sognekommunerne stod over for nye udgiftsstigninger. „Den højtærede indenrigsminister ved lige så vel som jeg, at den ny sygeplejeordning, som er vedtaget i det høje ting, allerede fra 1. april 1958 vil bebyrde amtskommunerne med nye udgifter. Alle ved også, at således som beskatningen af fast ejendom her i landet har udviklet sig, begyndende i 1867, uden at

man i virkeligheden har rørt ved den siden, må landbruget betale rundt regnet halvdelen af denne. Den højtærede indenrigsminister bør vide og ved, at landbrugets økonomiske situation i dag er en sådan, at indtægterne har været faldende, uden at udgifterne har haft en tilsvarende bevægelse. Situationen er den, at de kommuner, der udskriver skat på fast ejendom, amtskommuner og sognekommuner, står over for nye udgiftsstigninger, og hvis ikke der gribes ind før den 1. april 1958, vil følgen heraf blive, at beskatningen på fast ejendom vil stige væsentligt og afgørende især for landbruget.

Det er baggrunden for disse forslag. Så kan den højtærede indenrigsminister komme med en lang række tekniske bemærkninger, således som ministeren er i stand til det i kraft af, at han har administrationsapparatet, men det er ikke det afgørende. Det afgørende er det principielle, at vi står i en situation, hvor det ikke med rimelighed kan kræves, at et erhverv skal bære den nuværende beskatning med alle dens skævheder, som råber til himlen.“

Under den videre forhandling understregede *Jørgen Jørgensen* (Ullerup) (KF), som også ordføreren for forslagsstillerne havde gjort det, at man var villig til forhandling om, hvordan spørgsmålene bedst kunne ordnes. Ordførerne for de tre regeringspartier og for kommunisterne afviste ikke, at lovforslaget berørte forskellige problemer, som måtte tages op til overvejelse, men de havde hver især væsentlige indvendinger at gøre mod, hvad der her var bragt i forslag.

Lovforslaget henvistes til et udvalg, som ikke afgav betænkning.

---

18. Forslag til lov om ændringer i lov om folkeforsikring og i lov om offentlig forsorg. (Om udvidelse af dagpengehjælpen før og efter en fødsel til at omfatte alle arbejdende kvinder med indtægt under sygekassegrænsen). (Af *Ragnhild Andersen, Alfred Jensen, Aksel Larsen* og *Petra Petersen*). [A. sp. 1193].

Fremsat mundtligt $\frac{7}{2}$ (F. sp. 2468). 1. beh. $\frac{21}{2}$ (F. sp. 2886). Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Edel Saunte, Nina Andersen, Kaj Andresen, Hjortnæs, Mørk, Viola Nørlov [formand], Sofie Pedersen, Kirsten Gloerfelt-Tarp [næstformand], Gudrun Børner, Søren Andersen, Henry Hansen, Krogh, Lorentzen, Paabøl, Gertie Wandel, Clausen (Olufskjær) og Ninn-Hansen).

Lovforslaget tilsigtede nogle ændringer i folkeforsikrings-

lovens § 19 og i forsorgslovens § 238 til fordel for mindrebemidlede kvinder med arbejde uden for hjemmet i tilfælde af fødsel.

Om dets formål udtalte *Ragnhild Andersen* (DK) som ordfører for forslagsstillerne ved fremsættelsen bl. a.:

„De foreslåede ændringer i § 19 i folkeforsikringsloven tilsigter først og fremmest en *udvidelse af dagpengehjælpen før og efter en fødsel*, det, vi kalder barselhviledagpengene, således at denne hjælp bliver en ret for alle arbejdende kvinder, som er i sygekasse, uanset om de er omfattet af den nye arbejderbeskyttelseslov eller ej. Dernæst foreslås det, at den almindelige dagpengehjælp, som kvinderne nu får de første 2 uger efter fødslen, og som i almindelighed kun udgør 40 øre, 1 kr. eller 2 kr. om dagen og højst 6 kr. daglig, erstattes af en dagpengehjælp, som svarer til den, der nu ydes i indtil 8 uger før og indtil 4 uger efter, at de 14 sygedage er forløbet. Endelig foreslår vi, at barselhviledagpengene skal kunne udbetales indtil 8 uger efter fødslen, når moderen giver die, i stedet for som nu indtil 6 ugers dagen efter fødslen.

De foreslåede ændringer i § 238 i lov om offentlig forsorg tilsigter at give alle arbejdende kvinder, som enten endnu ikke er berettigede dertil gennem sygekassen eller af en eller anden grund ikke er medlemmer af en sygekasse, ret til samme barselhvilehjælp, som de ville have kunnet få, dersom de havde været berettigede medlemmer af sygekassen.

Det skal straks siges, at dette lille lovforslag ikke må betragtes som en erstatning for det forslag om moderskabsydelse m. v., som det kommunistiske parti gang på gang har fremsat her i tinget med støtte i befolkningskommissionens betænkning af 1937. Min partifælle, det ærede medlem fru Petra Petersen, har år efter år søgt at vinde tilslutning til dette betydelig mere vidtrækkende lovforslags gennemførelse, og mit parti er fortsat af den anskuelse, at det ville være bedst, om det blev gennemført.

Det, der er tale om i det lovforslag, jeg her fremsætter, er i virkeligheden en ajourføring, således at den barselhvilehjælp, der, efter at den nye arbejderbeskyttelseslov er gennemført, omfatter flertallet af de arbejdende kvinder, nu også kommer til at omfatte de kvinder, som på grund af mangler i loven i dag er udelukket fra denne hjælp, idet det er vor opfattelse, at enhver arbejdende kvinde bør have ret til et sådan hjælp før og efter en fødsel . . .“

Socialministeren kunne ikke anbefale lovforslaget til gennemførelse. Han udtalte ved 1. behandling af sagen bl. a.: „Jeg er bekendt med, at spørgsmålet om, hvorvidt de regler, vi i dag har på dette område, er fyldestgørende, har været drøftet gennem en årrække, og jeg ser med sympati på bestræbelser for at gøre denne lovgivning mere tidssvarende, men jeg finder det *ikke rigtigt at rive spørgsmålet*

ud af sin sammenhæng. Jeg kan her henvise til, at problemet om dagpenge drøftes i *sygeforsikringskommissionen*, og jeg er bekendt med, at Dansk Kvindesamfund har rettet en henvendelse til kommissionen netop om dette spørgsmål. Jeg finder det rigtigst at afvente, at der kommer en helst samlet indstilling om, hvad der bør gennemføres på dette område.

Som jeg tidligere har udtalt her i tinget, regner jeg med, at jeg inden alt for længe vil kunne fremsætte forslag til ændringer i sygeforsikringslovgivningen, og det spørgsmål, der i dag behandles, vil da blive taget op i forbindelse dermed. Den af fagene gennemførte *sygelonsordning* aktualiserer spørgsmålet om en almen ordning, der også for kvindernes vedkommende rækker ud over arbejderbeskyttelsesloven og funktionærloven.

Selv om jeg således ser med sympati på de tanker, der ligger bag det foreliggende lovforslag, må jeg advare imod at gennemføre forslaget i den skikkelse, det nu har.“

Heller ikke fra anden side fandt lovforslaget støtte. *Edel Saunte* (S) gav dog i overensstemmelse med ministerens udtalelser udtryk for, at det danske dagpengesystem var ret forældet og utilfredsstillende på en række områder. Hun foreslog lovforslaget henvist til behandling i et udvalg, hvilket vedtoges. Dette afgav ikke betænkning.

---

19. Forslag til lov om ændringer i lov om iværksættelse af offentlige arbejder m. v. og beskæftigelse af arbejdsløse. (Af *Søren Andersen, Poul Thomsen, Damsgaard, Erik Eriksen, Jørgen Jørgensen* (Ullerup), *Axel Kristensen, Aksel Møller, Carsten Raft, Sønderup* og *Poul Sørensen*). [A. sp. 1261].

Fremsat mundtligt $18\frac{1}{2}$ (F. sp. 2727). 1. beh. $13\frac{1}{3}$ (F. sp. 3062). Partiernes ordførere: Peter Ravn, Søren Andersen, Poul Thomsen, Morten Larsen, J. M. Pedersen og Alfred Jensen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Peter Ravn, Bladt, Carl P. Jensen, Lund Jensen, Poul Nilsson, Hans Rasmussen, Strøm, Morten Larsen, J. M. Pedersen, Søren Andersen, Alfred Bøgh, Henry Christensen [formand], Axel Kristensen, Lorentzen, Poul Thomsen [næstformand], Jacob Pedersen og Poul Sørensen).

Lovforslaget gik ud på ændring af nogle af bestemmelserne i lov nr. 169 af 30. marts 1946 om iværksættelse af offentlige arbejder m. v. og beskæftigelse af arbejdsløse. De foreslåede ændringer, der havde til hensigt at gøre de i loven omhandlede

beskæftigelsesarbejder billigere og at skabe mere tidssvarende bestemmelser om, hvem der kan beskæftiges ved disse arbejder, vedrørte følgende bestemmelser i loven:

1) § 2, stk. 1, der i den gældende formulering bestemmer, at der ved de omhandlede beskæftigelsesarbejder alene kan beskæftiges arbejdsløse, som anvises af den offentlige arbejdsanvisning. Denne bestemmelse foresloges affattet således:

„Ved de i § 1, stk. 1, omhandlede arbejder skal 90 pct. af de beskæftigede være arbejdsløse, der anvises af den offentlige arbejdsanvisning, hvorved forstås de offentlige arbejdsanvisningskontorer, de kommunale beskæftigelsesudvalg og de statsanerkendte arbejdsløshedskasser. Det skal dog uanset de krævede 90 pct. altid være tilladt at anvende 2 ikke anviste ved beskæftigelse af indtil 10 og 4 ikke anviste ved beskæftigelse af mellem 10 og 40 arbejdere.“

Ved ændringen tilsigtedes, at der ved disse arbejder også skulle kunne beskæftiges arbejdere, der er kendt med arbejdsgangen ved de iværksatte arbejder og således kan være vejledende for de øvrige arbejdere.

2) § 5, stk. 6, hvortil foresloges føjet følgende nye punktum:

„Arbejder, der iværksættes i henhold til nærværende lov, skal, når udgifterne hertil skønnes at overstige 25 000 kr., udbydes i licitation.“

Tilføjelsen tilsigtede at skabe fuld konkurrence ved disse arbejders udførelse og dermed en billiggørelse af beskæftigelsesarbejderne i det hele taget.

3) § 6, stk. 3, 1. punktum, der som en betingelse for henvisning af arbejdsløse foreskriver, at de pågældende skal have været uden beskæftigelse i mindst 4 måneder (100 dage) inden for det sidste år, og at der — som regel — skal være hengået mindst 14 dage siden sidste arbejdsophør.

Denne bestemmelse foresloges ophævet under henvisning til, at den havde virket urimelig i praksis, idet den havde virket diskvalificerende for arbejdere, der flittigt havde søgt at skaffe sig småbeskæftigelser.

4) § 10, stk. 1, 1. punktum, der foreskriver, at der ved de i henhold til § 4 iværksatte arbejder (arbejder, der iværk-

sættes af staten, kommunerne eller institutioner med bekæmpelse af arbejdsløshed som væsentligt formål) almindeligvis ikke må beskæftiges arbejdsløse, som kan få normal beskæftigelse.

Bestemmelsen foresloges givet følgende nye affattelse:

„Ved de i henhold til § 4 iværksatte arbejder finder bestemmelserne i § 2, stk. 1, tilsvarende anvendelse.“

Ved lovforslagets *1. behandling* udtalte *arbejdsministeren*, at han fandt flere af de foreslåede bestemmelser egnede til forhandling, og at han ville stille sig imødekommende ved sådanne forhandlinger. Dette gjaldt især de under punkterne 1) og 2) anførte forslag, hvorom ministeren udtalte, at der ikke var stor forskel mellem de foreslåede og de af arbejdsministeriet praktiserede regler. Derimod var han mere betænkelig ved det under punkt 3) fremsatte forslag om at lade 1. punktum i § 6, stk. 3, udgå, idet man herved ville røre ved de fundamentale bestemmelser i loven. Ministeren kom derefter ind på yderligere en række problemer inden for beskæftigelseslovens område, som han kunne ønske taget op til fornyet behandling på grundlag af de af administrationen indhøstede erfaringer. *Peter Ravn* (S), hvis udtalelser stort set lå på linje med ministerens, udtalte bl. a.: „Jeg vil sammenfatte min mening om det foreliggende lovforslag ved at sige, at vi med interesse vil følge det kommende udvalgsarbejde, og hvis man kan overbevise os om, at der er enkelte ting, der skal rettes, kan vi tale om det, men vor opfattelse er, at hovedprincipperne i loven må blive stående; i alt fald vil vi være meget betænkelige ved at røre ved den sociale linje, som loven indeholder.“

Fra *Morten Larsen* (RV) og *J. M. Pedersen* (DR) blev der givet tilsagn om velvillig og saglig behandling i udvalget, hvorimod *Alfred Jensen* (DK) ikke fandt, at lovforslaget indeholdt ret meget, der rørte ved det virkelige problem: fremme af beskæftigelsen.

Lovforslaget blev henvist til behandling i et *udvalg*, der ikke afgav betænkning inden samlingens afslutning. Under udvalgets arbejde med lovforslaget forelagde imidlertid arbejdsministeren for dette forslag om en lovændring af mere omfattende og principiel karakter. Da udvalget ikke fandt, at ministerens forslag kunne behandles som ændringsforslag til det lovforslag, der var henvist til behandling i udvalget, fremsatte ministeren den 21. maj sit forslag i folketinget som forslag til lov om iværksættelse af offentlige arbejder m. v. og beskæftigelse af arbejdsløse. (Se side 501).

---

20. Forslag til lov om en særlig ydelse til folke- og invalidepensionister, kronisk syge og enlige mødre. (Af

Ragnhild Andersen, Alfred Jensen og Aksel Larsen). [A. sp. 1605].

Fremsat skriftligt $\frac{26}{3}$ (F. sp. 3422). 1. beh. $\frac{18}{4}$ (F. sp. 3924). Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Hjortnæs, Nina Andersen, Kaj Andresen, Mørk, Sofie Pedersen [formand], Edel Saunte, Strøm, Else Zeuthen, Gudrun Bjørner [næstformand], Lorentzen, Søren Andersen, N. Chr. Christensen, Justesen, Krogh, Gertie Wandel, Clausen (Olufskjær) og Asger Jensen). Beretning (B. sp. 1309) afgivet $\frac{6}{10}$.

Lovforslaget gik ud på, at der i vinteren 1957-58 ligesom i den forrige vinter (årbog 1956-57, side 222) skulle udbetales folke- og invalidepensionister m. fl. en ekstraordinær hjælp på 45 kr. for såvel ægtepar som enlige personer.

Som ordfører for forslagsstillerne anførte *Ragnhild Andersen* ved fremsættelsen herom bl. a.:

„Forslaget tilsigter en beskedent hjælp på 45 kr. til vanskeligt stillede medborgere, der på grund af den usædvanlig lange og hårde vinter og disse gruppers lave indtægter er i vanskeligheder og ikke kan skaffe sig det hårdt nødvendige brændsel.

Formuleringen af lovforslaget vil være det høje ting bekendt, idet et næsten ligelydende forslag — bortset fra at rentemodtagerne nu hedder pensionister — blev vedtaget i marts i fjor.

Forslaget omfatter kun folke- og invalidepensionister, der får den indtægtsregulerede pension, og ikke dem, der får mindstepensionen i henhold til folkeforsikringslovens § 39, stk. 2. I lighed med loven, der vedtoges i fjor, omfatter det heller ikke personer, der er anbragt på alderdomshjem og plejehjem, eller som har bopæl i folkepensionistboliger eller tilsvarende boliger, hvor varmen i hvert fald er sikret.

Forslaget vil, hvis det vedtages, kun komme de ældre og invaliderede til gode, der i mange tilfælde må nøjes med gamle og kolde lejligheder eller huse, som kræver meget brændsel.“

Lovforslaget mødte ikke tilslutning hos socialministeren. Det henvistes på forslag af *Hjortnæs* (S) til et udvalg. Dette afgav ikke betænkning om sagen.

---

21. Forslag til lov om bortfald af ydelser til stabiliseringslån for skatteåret 1958-59. (Af *Axel Kristensen, Erik Eriksen, Poul Møller, Sønderup, Poul Sørensen og Thestrup*). [A. sp. 1607].

Fremsat mundtligt $\frac{27}{3}$ (F. sp. 3481). 1. beh. $\frac{15}{4}$ (F. sp.

3719). Partiernes ordførere: Per Hækkerup, Axel Kristensen, Poul Møller, Aage Fogh, Niels Andersen og Aksel Larsen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Per Hækkerup, Holger Eriksen, Ove Hansen, Hans Knudsen, Peter Nielsen, Hans Rasmussen, Edel Saunte, Aage Fogh, Niels Andersen, Axel Kristensen, Henry Christensen, Erik Eriksen [formand], Henry L. W. Jensen, Sønderup, Poul Møller [næstformand], Poul Sørensen og Thestrup).

Lovforslaget havde følgende indhold:

De i lov nr. 197 af 6. juli 1957 om et stabiliseringslån omhandlede ydelser til et stabiliseringslån for skatteåret 1958-59 bortfalder.

Ved fremsættelsen af lovforslaget udtalte *Axel Kristensen* (V) som ordfører for forslagsstillerne bl. a.:

„Under behandlingen sidste sommer af denne lov anerkendte vi, at en sanering af vor økonomi var nødvendig, men vi hævdede samtidig, at stabiliseringslånet ikke var særlig egnet hertil, idet vi mente, det ville virke produktionsbegrænsende og fremmende for arbejdsløsheden, og vi mener, at det under de nuværende økonomiske forhold er det i højere grad, end tilfældet var, dengang loven blev vedtaget.

Den økonomiske stilling er ændret væsentligt siden sidste sommer. *Landets valutastilling er stærkt forbedret* dels ved optagelse af lån, dels på anden måde, hvad jeg ikke skal komme ind på her. Obligationskurserne er steget, og pengeligeheden i pengeinstitutterne er også steget. Samtidig er der sket væsentlige forringelser. Landbrugets købeevne er faldet stærkt, der er *nedgang i industriproduktionen*, og der synes at være en begyndende nedgang i vor industrieksport. Skibsfartens indtjening er faldet stærkt, og vi står foran en *stigende arbejdsløshed*.“

Forslagsstillerne mente derfor, „at det i den forhåndenværende situation vil være rigtigt at lade erhvervslivets folk beholde disse 200 mill. kr., som stabiliseringslånets anden del repræsenterer; dette beløb vil nemlig betyde større beskæftigelse, større initiativ, og midlerne vil hyppigt blive sat ind, hvor de skaber produktivt varigt arbejde, der igen giver andet arbejde. Staten må så gå på låne markedet og få et beløb, svarende til det, den ellers måtte mangle til at finansiere de forpligtelser, den har påtaget sig mod vort ønske.

Det er jo sådan, at arbejdsløsheden i en situation som den, vi nu er i, har en selvopskruende virkning, fordi folk bliver bange og holder igen. Ethvert incitament til at bremse denne selvopskruende virkning må derfor bruges, og et af de få midler, vi har, er at standse

udskrivningen af stabiliseringslånet. Det er motiveringen for fremsættelsen af dette lovforslag.“

Finansministeren kunne ikke tiltræde lovforslaget. Han mente, at stabiliseringslånet havde virket efter sin hensigt, og fandt ikke, at den økonomiske situation havde ændret sig så meget, at tiden var inde til en finanspolitisk kovending. Og selv om man skulle nå til den opfattelse, at forholdene opfordrede til en lempelse af vor økonomiske politik, var det ikke givet, at man netop skulle vælge at ophøre med at opkræve stabiliseringslånet. „Jeg kan sige det på en anden måde: hvis man har den opfattelse, det ærede medlem øjensynlig har, af den økonomiske udvikling, var det vel nok rimeligere at gå længere i retning af at nedsætte skatter eller andre ting, der kraftigere ville stimulere forbruget, end at ophøre med stabiliseringslånet. Man kan også spørge, hvor den politiske begrundelse ligger for at vælge stabiliseringslånet fremfor disse andre ting. Jeg mener ikke, man skal gå den vej, men hvis man skulle nå til den fælles opfattelse nu eller senere, må man da begynde at diskutere, hvad det er, man så skal gøre, men det er ikke givet, blot fordi oppositionen har valgt stabiliseringslånet som prægelnabe, at det er det, der skal ophæves.“ *Finansministeren* ville imidlertid hilse det med glæde, om man i et udvalg tog spørgsmålet om, hvad der kunne gøres for at fremme beskæftigelsen, op til overvejelse.

I overensstemmelse hermed udtalte *Per Hækkerup* (S) bl. a.: „Jeg lyttede med opmærksomhed til det ærede medlem hr. Axel Kristensens bemærkninger, hvor han gav udtryk for sin interesse for beskæftigelsen. Det er et spørgsmål, som i allerhøjeste grad interesserer mit parti, og hvis vi under et kommende udvalgsarbejde kan få en frugtbar og positiv drøftelse af, hvad vi kan gøre for at nedsætte arbejdsløsheden, der vitterlig er for stor, en drøftelse af, hvilke foranstaltninger vi kan gennemføre for at opnå beskæftigelse på baggrund af den situation, vi har, med en bedre valutastilling, en rigeligere forsyning på pengemarkedet, vil jeg for mit vedkommende være overordentlig interesseret i det. Ellers tror jeg ikke, der er megen chance for, at jeg kan give tilslutning til forslaget om ophævelse af stabiliseringslånet.“

Poul Møller (KF) gik i en udførlig redegørelse stærkt ind for en gennemførelse af lovforslaget, mens *Aage Fogh* (RV) og *Niels Andersen* (DR) gjorde gældende, at en rentesækning ville betyde mere for erhvervslivet end vedtagelsen af det foreliggende — efter deres opfattelse stærkt politisk betonedede — lovforslag. *Aksel Larsen* (DK) tillagde heller ikke sagen større betydning for beskæftigelsessituationen. Hans parti havde stemt imod loven om udskrivning af et stabiliseringslån, men ville stille sig mere velvilligt over for dens bortfald, hvis det ikke drejede sig om „et isoleret forslag, som ganske åbenbart er møntet på at drive agitation. Vi skulle stille os mere velvilligt over for det, hvis det var kædet sammen med forslag om

ophævelse af væsentlige dele af den øvrige såkaldte kriselovgivning. Hvis de ærede forslagsstillere er villige til at kombinere deres forslag med en bestemmelse om, at pristalsforfalskningen, som blev besluttet i juni måned i fjor, skal ophøre, så er vi til at tale til, men ellers har det foreliggende lovforslag ikke vor store interesse.“

Uden for ordførernes kreds fremsatte *Thorkil Kristensen* (V) nogle betragtninger, der mundede ud i følgende konklusion: „Hvis dette lovforslag kommer til afstemning, som det er, vil jeg undlade at stemme, da jeg ikke mener, at stabiliseringslånet er en god foranstaltning, men heller ikke mener det forsvarligt at afskaffe det uden at sætte noget andet i stedet. Jeg ville imidlertid foretrække, at denne debat kunne blive udgangspunktet for en drøftelse om en mere opbyggende politik.“

Lovforslaget henvistes efter 1. behandling til et udvalg. Dette afgav ikke betænkning.

C.

Andre sager.

I. Folketingsbeslutninger.

1. Folketingsbeslutning vedrørende den af den internationale arbejdskonference i Genève i året 1957 vedtagne konvention nr. 105 om afskaffelse af tvangsarbejde. (Socialminister *Bomholt*). [A. sp. 85. C. sp. 7].

Fremsat skriftligt ²³/₁₀ (F. sp. 272). 1. beh. ³¹/₁₀ (F. sp. 494). Partiernes ordførere: Nina Andersen, Thisted Knudsen, Hanne Budtz, Else Zeuthen, Gudrun Bjørner og Alfred Jensen. 2. (sidste) beh. ¹³/₁₁ (F. sp. 816).

Ved folketingsbeslutningen udtaler folketinget sin tilslutning til, at den af den internationale arbejdskonference i Genève i året 1957 vedtagne konvention nr. 105 om afskaffelse af tvangsarbejde ratificeres.

På den 40. arbejdskonference i Genève 1957 vedtoges ovennævnte konvention.

Den internationale arbejdskonference har tidligere (i 1930) vedtaget konvention nr. 29 om tvungent eller pligtmæssigt arbejde, hvorved de lande, der ratificerer konventionen, påtager sig så hurtigt som muligt at afskaffe tvungent eller pligtmæssigt arbejde, dog med visse undtagelser såsom militærtjeneste, borgerlige ombud, katastrofesituationer etc.

Denne konvention er tiltrådt af Danmark ved rigsdagsbeslutning af 25. januar 1932, jfr. udenrigsministeriets bekendtgørelse nr. 49 af 1. marts 1932.

I årene efter 2. verdenskrig foreligger der eksempler på forekomsten af tvangsarbejde under en form, som ikke var forudset, da konventionen af 1930 blev vedtaget. På baggrund heraf besluttedes det på 12. samling i De Forenede Nationers økonomiske og sociale råd (1951), at De Forenede Nationers generalsekretær sammen med

generaldirektøren for Det internationale Arbejdsbureau skulle ned-sætte en komité med den opgave gennem studium af medlemslandenes love og administrative bestemmelser at klarlægge omfanget af tvungent eller „opdragende“ arbejde, der anvendes som middel til *politisk undertrykkelse eller straf*, eller som er af et sådant omfang, at det udgør *et vigtigt led i vedkommende lands økonomi*.

Komiteen afgav rapport i 1953. Det fremhæves heri, at undersøgelser har afsløret eksistensen i flere lande af så graverende former for tvangsarbejde, at de *alvorligt krænker fundamentale menneskeret-tigheder* og truer arbejdernes frihed og uafhængighed i strid med forpligtelserne og bestemmelserne i De Forenede Nationers pagt.

Den internationale Arbejdsorganisations styrelsesråd vedtog herefter at sætte spørgsmålet om afskaffelse af tvangsarbejde på dagsordenen for den internationale arbejdskonference med henblik på revision af 1930-konventionen eller gennemførelsen af nye internationale bestemmelser.

Efter behandling på arbejdskonferencerne i 1956 og 1957 vedtoges herefter konvention nr. 105.

Ifølge konventionens bestemmelser forpligter de lande, der ratificerer konventionen, sig til ikke at gøre brug af tvangsarbejde i følgende former:

- a) som middel til politisk tvang eller opdragelse eller som straf for at have eller give udtryk for politiske synspunkter eller synspunkter, der ideologisk strider mod den vedtagne politiske, sociale eller økonomiske ordening;
- b) som metode til at hverve og anvende arbejdskraft med henblik på økonomisk udvikling;
- c) som middel til opretholdelse af arbejdsdisciplin;
- d) som straf for deltagelse i strejker;
- e) som middel til forskelsbehandling på grund af race, social stilling, nationalitet eller religion.

Da ingen af de i konventionen nævnte former for tvangsarbejde forekommer her i landet, vil Danmark kunne ratificere konventionen; en ratifikation vil *ikke nødvendiggøre ændring i dansk lovgivning*. Konventionens bestemmelser er også opfyldt for *Grønlands* og *Færøernes* vedkommende. Den træder i kraft 1 år efter det tidspunkt, da 2 medlemsstaters ratifikation er blevet indregistreret hos generaldirektøren. Derefter træder den i kraft for enhver medlemsstat 1 år efter, at dens ratifikation er blevet indregistreret.

Konventionen var, da forslaget til folketingsbeslutning fremsattes, endnu ikke tiltrådt af noget medlemsland.

Den i 1930 vedtagne konvention nr. 29 om tvungent eller pligt-mæssigt arbejde er fortsat gældende, men arbejdskonferencen vedtog på samlingen i 1956 en resolution, der anmoder styrelsesrådet om så snart som muligt at optage spørgsmålet om revision af denne konvention på dagsordenen for en kommende arbejdskonference.

Ved fremsættelsen af forslaget til folketingsbeslutning anførte *socialministeren* bl. a.:

„Det, konventionen særlig tilsigter at ramme, er de former, hvorunder tvangsarbejde bruges som middel til politisk undertrykkelse eller som middel til gennemførelse af større økonomiske projekter, der iværksættes af vedkommende regeringer.

Jeg vil i denne forbindelse gøre opmærksom på, at man fra dansk side, skønt ingen af disse former for tvangsarbejde forekommer i Danmark, har taget meget aktiv del i forhandlingerne på de to sidste arbejdskonferencer om udformningen af konventionen for derved at medvirke til, at konventionen kunne bruges som et virksomt instrument til imødegåelse af disse misbrug, der hører til de groveste brud på de principper, der ligger til grund for De Forenede Nationers erklæring om menneskerettighederne.

Ved arbejdskonferencen i 1956, hvor forslaget til konventionen var undergivet 1. behandling, blev der fra dansk og svensk side stillet forslag om, at konventionen også skulle indeholde forbud mod anvendelse af *koncentrationslejre* og *deportation* af nationale mindretal, idet det var de danske og svenske regeringsdelegeredes mening, at en konvention, der alene indeholdt et forbud mod tvangsarbejde, ikke ville yde tilstrækkelig beskyttelse, såfremt de fornævnte metoder med anvendelse af koncentrationslejre og deportation fortsat kunne anvendes som middel til politisk undertrykkelse.

Når tvangsforanstaltninger alligevel ikke blev inddraget under konventionen, skyldes det dels, at disse spørgsmål antages at henhøre under De Forenede Nationers kompetence, dels at en række regeringer fremsatte ønske om, at de ikke skulle medtages. I stedet vedtog arbejdskonferencen i 1957 et udkast til resolution, som blev forelagt af de danske, norske og svenske regeringsrepræsentanter, hvori De Forenede Nationers opmærksomhed henledes på betydningen af, at der træffes effektive foranstaltninger til sikring af gennemførelsen af forbud mod anvendelse af koncentrationslejre og deportation af nationale mindretal.“

Forslaget til folketingsbeslutning vedtoges enstemmigt uden at have været undergivet udvalgsbehandling.

---

2. Folketingsbeslutning vedrørende den af den internationale arbejdskonference i Genève i året 1957 vedtagne konvention nr. 106 om ugentlig hvile inden for handels- og kontorvirksomheder. (Socialminister *Bomholt*). [A. sp. 97. C. sp. 9].

Fremsat skriftligt ²³/₁₀ (F. sp. 272). 1. beh. ³¹/₁₀ (F. sp.

500). Partiernes ordførere: Nina Andersen, Axel Kristensen, Hanne Budtz, Else Zeuthen, Gudrun Bjørner og Alfred Jensen. 2. (sidste) beh. 13/11 (F. sp. 816).

Ved folketingsbeslutningen udtaler folketinget sin tilslutning til, at den af den internationale arbejdskonference i Genève i året 1957 vedtagne konvention nr. 106 om en ugentlig hvileperiode inden for handels- og kontorvirksomheder ratificeres.

På den 40. internationale arbejdskonference i Genève i 1957 vedtoges ovennævnte konvention.

Til konventionen, der indeholder de principielle bestemmelser om ugentlig hvile, er knyttet en *henstilling* indeholdende mere detaljerede regler.

Efter konventionen skal der som en almindelig orden sikres personer beskæftiget inden for handels- og kontorvirksomheder, herunder lærlinge, en sammenhængende ugentlig hvileperiode på ikke mindre end 24 timer, der så vidt muligt skal falde sammen med den ugedag, der efter tradition eller sædvaner inden for det pågældende land eller område er fastsat som hviledag.

I artikel 2 er det fastsat, hvilke virksomheder der automatisk er omfattet af konventionen, mens der efter artikel 3 er adgang for en medlemsstat til enten i forbindelse med ratifikationen eller på et senere tidspunkt at afgive erklæring om, at konventionen tillige skal finde anvendelse på personer, beskæftiget i andre nærmere angivne virksomheder inden for handels- og kontorområdet.

For de virksomheder, der herefter er omfattet af konventionen, kan i medfør af artikel 7 særlige ordninger finde anvendelse, hvor arbejdets karakter eller andre særlige forhold gør den almindelige orden uanvendelig. Der skal i sådanne tilfælde gives de pågældende en hvileperiode, der svarer til den i øvrigt efter konventionen gældende.

Konventionen fastsætter endvidere, at dens bestemmelse ikke skal have indflydelse på nogen lov, kendelse, sædvane eller overenskomst, der sikrer de pågældende arbejdere mere gunstige forhold end efter konventionens bestemmelser.

Da de i konventionen fastsatte principper for ugentlig hvile er mindre vidtgående end bestemmelsen herom i den danske arbejderbeskyttelseslovgivning, jfr. lov nr. 227 af 11. juni 1954 om arbejderbeskyttelse inden for handels- og kontorvirksomhed, vil en ratifikation *ikke nødvendigvis ændring i dansk lovgivning*. Konventionens bestemmelser er også opfyldt for *Grønlands* vedkommende. Hvad *Færøerne* angår, bemærkes, at de af konventionen omfattede forhold ifølge lov nr. 137 af 23. marts 1948 om Færøernes hjemmestyre er et færøsk særانliggende. Spørgsmålet, om konventionen skal gælde

for Færøerne, vil derfor blive forelagt Færøernes landsstyre, og når landsstyrets svar foreligger, vil det blive meddelt Det internationale Arbejdsbureau, hvorvidt konventionen finder anvendelse på Færøerne.

Forslaget til folketingsbeslutning gennemførtes uden udvalgsbehandling. Det vedtoges enstemmigt.

---

3. Folketingsbeslutning vedrørende den af den internationale arbejds-konference i Genève i året 1947 vedtagne konvention nr. 81 om arbejdstilsyn inden for industri og handel. (Socialminister *Bomholt*). [A. sp. 1565. C. sp. 331].

Fremsat skriftligt $\frac{26}{3}$ (F. sp. 3421). 1. beh. $\frac{9}{4}$ (F. sp. 3606). Partiernes ordførere: Carl P. Jensen, Kr. Juul, Hanne Budtz, Kirsten Gloerfelt-Tarp og Ragnhild Andersen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Carl P. Jensen, Nina Andersen [formand], Bladt, Th. Mikkelsen, Poul Nilsson, Peter Ravn, Chr. Thomsen, Kirsten Gloerfelt-Tarp [næstformand], Gudrun Bjørner, Kr. Juul, Søren Andersen, Henry Christensen, N. Chr. Christensen, Axel Kristensen, Hanne Budtz, Bøgholm og Adolph Sørensen). Betænkning (B. sp. 675) afgivet $\frac{23}{4}$. (Ordfører: Carl P. Jensen). 2. (sidste) beh. $\frac{13}{5}$ (F. sp. 4133).

Ved folketingsbeslutningen giver folketinget sin tilslutning til, at den af den internationale arbejds-konference i Genève i året 1947 vedtagne konvention nr. 81 om arbejdstilsyn inden for industri og handel ratificeres.

På den 30. internationale arbejds-konference i Genève i 1947 vedtoges ovennævnte konvention.

Til konventionen, der indeholder de principielle bestemmelser om arbejdstilsyn, er knyttet en *henstilling* indeholdende mere detaljerede regler.

Mens en ratifikation af konventionen ikke var forenelig med bestemmelserne i lov nr. 143 af 29. april 1913 om arbejde i fabrikker m. v. samt det offentliges tilsyn dermed, er der efter gennemførelsen af lov nr. 226 af 11. juni 1954 om almindelig arbejderbeskyttelse (som ændret ved lov nr. 71 af 28. marts 1956) samt lov nr. 227 af 11. juni 1954 om arbejderbeskyttelse inden for handels- og kontorvirksomhed åbnet mulighed for dansk tiltrædelse af konventionen, idet der ved sidstnævnte lov er etableret tilsyn med arbejdsforhold inden for handels- og kontorvirksomhed, ligesom en række bestem-

mølsel i de nævnte love er udformet under hensyntagen til konventionens principper.

De lande, der ratificerer konventionen, forpligter sig til at opretholde en arbejdstilsynsordning for såvel industrielle arbejdssteder som arbejdssteder inden for handel, omfattende alle arbejdssteder, for hvilke fabrikspektører er forpligtet til at påse overholdelsen af lovbestemmelser om arbejdsforhold og beskyttelse af arbejdere under arbejdet.

De nærmere regler for organisationen af tilsynet med industrielle arbejdssteder indeholdes i artiklerne 3-21. I artikel 3 er der fastsat en række almindelige regler om tilsynets opgaver og formål, mens artiklerne 4-11 indeholder bestemmelser om arbejdstilsynets forhold til myndighederne, tilsynspersonalets ansættelsesvilkår, antallet af fabrikspektører og teknisk personale m. v. Artiklerne 12-13 og 15 indeholder bestemmelser om fabrikspektørernes beføjelser og forpligtelser ved tilsynets udøvelse.

Tilsynsordningen for handelsmæssige arbejdssteder skal ifølge artikel 24 opfylde de i artiklerne 3-21 for tilsynet med industrielle virksomheder fastsatte krav, for så vidt de kan finde anvendelse.

Efter artikel 29 er der adgang til fra konventionens gennemførelse af undtage områder med ringe befolkningstæthed, for hvis vedkommende konventionens bestemmelser må anses for uigennemførlige. Herefter vil anvendelse af konventionen kunne undlades i *Grønland*, der ikke omfattes af bestemmelserne i de forannævnte love om arbejderbeskyttelse. For så vidt angår *Færøerne*, bemærkes, at de af konventionen omhandlede forhold ifølge lov nr. 137 af 23. marts 1948 om Færøernes hjemmestyre er et færøsk særanliggende. Spørgsmålet, om konventionen skal gælde for Færøerne, vil derfor blive forelagt Færøernes landsstyre, og når landsstyrets svar foreligger, vil det blive meddelt Det internationale Arbejdsbureau, hvorvidt konventionen finder anvendelse på Færøerne, hvor den tidligere omtalte lov af 13. april 1913 om arbejde i fabrikker m. v. for tiden er under revision.

Konventionen var, da forslaget til folketingsbeslutning fremsattes, tiltrådt af 30 medlemslande, bl. a. Norge, Sverige og Finland, og er trådt i kraft den 7. april 1950. I henhold til artikel 33 træder konventionen i kraft for enhver medlemsstat 1 år efter, at dens ratifikation er blevet indregistreret.

Forslaget til folketingsbeslutning vedtoges enstemmigt efter en kortvarig udvalgsbehandling.

---

4. Folketingsbeslutning i anledning af en under 26. september 1956 i byen San José afsluttet handels- og skibs-

fartstraktat mellem Danmark og Costa Rica. (Minister for udenrigsøkonomi *Krag*). [A. sp. 469. C. sp. 11].

Fremsat skriftligt ¹⁴/₁₁ (F. sp. 831). 1. beh. ²⁰/₁₁ (F. sp. 858). Partiernes ordførere: Per Hækkerup, Per Federspiel, Ole Bjørn Kraft, Morten Larsen, Niels Andersen og Fuglsang. 2. (sidste) beh. ²⁶/₁₁ (F. sp. 946).

Ved folketingsbeslutningen meddeler folketinget sit samtykke til Danmarks ratifikation af den under 26. september 1956 i byen San José afsluttede handels- og skibsfartstraktat mellem Danmark og Costa Rica.

Danmarks handelsomsætning med Costa Rica (ca. 900 000 indbyggere, 51 000 km²) har hidtil kun været af beskedent omfang, men eksporten til dette land er dog i de sidste år nået op på 2-3 mill. kr. om året. Den består hovedsagelig af skibe, mejeriprodukter og andre industri- og landbrugsvarer.

Danmarks eksport til Costa Rica har i årene før og umiddelbart efter krigen været hæmmet af den costaricanske toldpolitik, hvorefter forhøjelse af todsatserne brugtes som et middel til at påvirke handelsbalancen over for enkelte lande, deriblandt Danmark. Uanset at Costa Rica siden oktober 1946 har afstået fra at udøve en sådan forskelsbehandling i toldmæssig henseende, må det anses for stemmende med danske eksporterhvervs og dansk skibsfarts interesser, at der ved en handels- og skibsfartstraktat søges skabt sikkerhed for, at danske varer og dansk skibsfart ikke på ny vil blive udsat for en mindre gunstig behandling i Costa Rica end andre landes varer og skibsfart.

Udenrigsministeriet har derfor haft opmærksomheden henvendt på det ønskelige i at tilvejebringe en mestbegunstigelsestraktat med Costa Rica. Siden 1934 har der end resultat med afbrydelser været ført forhandlinger med regeringen i Costa Rica om en handelstraktat, hvorved Danmark skulle opnå stilling som mestbegünstiget nation i toldmæssig henseende. Efter krigen har udenrigsministeriet ladet den danske gesandt for Costa Rica tage spørgsmålet op til fornyet drøftelse med regeringen i Costa Rica, som stillede sig imødekommende over for den danske henvendelse, og det lykkedes at nå til enighed om en handels- og skibsfartstraktat, der blev undertegnet i San José den 26. september 1956.

Ved traktaten sikrer parterne hinanden *mestbegünstigelsesbehandling* i henseende til told og afgifter samt skibsfart. Der er herved tilvejebragt et grundlag for, at eksporten til Costa Rica kan foregå på betryggende vilkår.

Forslaget til folketingsbeslutning vedtoges uændret og enstemmigt uden forudgående udvalgsbehandling.

---

5. Folketingsbeslutning i anledning af en under 10. juni 1957 i byen Lima afsluttet handels- og skibsfartstraktat mellem Danmark og Peru. (Minister for udenrigsøkonomi *Krag*). [A. sp. 481. C. sp. 13].

Fremsat skriftligt ¹⁴/₁₁ (F. sp. 831). 1. beh. ²⁰/₁₁ (F. sp. 864). Partiernes ordførere: Per Hækkerup og Niels Andersen. 2. (sidste) beh. ²⁶/₁₁ (F. sp. 947).

Ved folketingsbeslutningen meddeler folketinget sit samtykke til Danmarks ratifikation af den under 10. juni 1957 i byen Lima afsluttede handels- og skibsfartstraktat mellem Danmark og Peru.

Danmarks samhandel med Peru (ca. 7 mill. indbyggere, 1,3 mill. km²) har i de senere år været stigende. Den androg i 1956 18,2 mill. kr. for importens og 14,8 mill. kr. for eksportens vedkommende. Af de vigtigste danske eksportvarer kan nævnes maskiner, mejeriprodukter samt kød og kødvarer.

Omend Danmark — i kraft af, at Peru i 1951 blev kontraherende part i Den almindelige Overenskomst om Told og Udenrigshandel (GATT) — ifølge denne overenskomsts artikel 1 nyder ubetinget mestbegunstigelsesbehandling med hensyn til toldafgifter og andre afgifter af enhver art, der i Peru opkræves i forbindelse med ind- og udførsel af varer, kan GATT-overenskomsten ikke påberåbes i forbindelse med en række andre forhold, der traditionelt falder ind under mestbegunstigelsen i tosidige handels- og skibsfartstraktater. Dels på grund af dette forhold, dels fordi det skønnedes at være af betydning, at rammerne for samhandelen med Peru, efterhånden som denne syntes at antage et større omfang, blev fastlagt i en traktat, og endelig ikke mindst for at tilgodese de danske skibsfartsinteresser i Peru, indledtes i 1951 på dansk initiativ gennem gesandtskabet i Lima forhandlinger med henblik på afsluttelse af en handels- og skibsfartstraktat. Efter at det var lykkedes at nå til enighed om en sådan aftale, undertegnede denne i Lima under 10. juni 1957. Traktaten har til formål at sikre danske eksportvarer og dansk skibsfart en på *mestbegunstigelsesprincippet* baseret behandling i Peru. Samtidig med underskrivelsen foretoges en noteveksling om gensidig anerkendelse af målebrev og andre skibspapirer.

Forslaget til folketingsbeslutning vedtoges uændret og enstemmigt uden forudgående udvalgsbehandling.

6. Folketingsbeslutning angående folketingets ombudsmands beretning for året 1956. [C. sp. 315].

Betænkning over folketingets ombudsmands beretning for året 1956 (B. sp. 359) afgivet af ombudsmandsudvalget ²⁰/₃. (Ordfører: Per Hækkerup). 1. beh. af det i betænkningen indeholdte forslag til folketingsbeslutning ¹⁰/₄ (F. sp. 3625). Partierne ordførere: Per Hækkerup, Vagn Bro, Ninn-Hansen og Aksel Larsen. 2. (sidste) beh. ¹⁶/₄ (F. sp. 3795).

Ved folketingsbeslutningen tager folketinget ombudsmandens beretning til efterretning.

I ombudsmandsudvalgets betænkning udtales:

„I overensstemmelse med bestemmelserne i § 7, stk. 1, punkt 6, i folketingets forretningsorden har ombudsmandsudvalget behandlet beretningen fra folketingets ombudsmand for året 1956.

Ombudsmanden har i udvalget besvaret forskellige spørgsmål, bl. a. angående arbejdets omfang i tiden efter beretningens afgivelse.

Der er endvidere afholdt samråd med ministeren for offentlige arbejder angående *statsbanernes overtagelse af nogle hidtil privat drevne omnibusruter*. Ombudsmanden havde herom fremsat en redegørelse med dertil knyttede bemærkninger i skrivelse af 12. november 1957 til Landsforeningen Danmarks Bilruter, hvilken skrivelse folketingets medlemmer har modtaget genpart af.

På grundlag af den mellem ministeren og udvalget om denne sag førte forhandling ønsker nogle af udvalgets medlemmer nærmere at motivere deres synspunkter i folketingsalen.“

Ved sagens 1. behandling udtalte udvalgets ordfører, *Per Hækkerup* (S), bl. a.:

„Som det fremgår af betænkningen, har udvalget haft samråd med den højtærede minister for offentlige arbejder angående statsbanernes overtagelse af nogle hidtil privat drevne omnibusruter. I den anledning har udvalget drøftet spørgsmålet om forretningsgangen i udvalget og de problemer, det rejser med hensyn til formuleringen af bestemmelserne om udvalgets stilling i folketingets forretningsorden. Jeg skal ikke komme ind på selve den konkrete sag, statsbanernes overtagelse af disse omnibusruter, men kun på det forretningsordensspørgsmål, der i den anledning opstod for udvalget. Når vi i udvalget for første gang anmodede en minister om at komme

til samråd, betød det naturligvis, at vi måtte gøre os vor stilling med hensyn til ombudsmandsudvalgets opgaver klar, og jeg har forstået, at der i udvalget er enighed om visse synspunkter på dette område.

Det er udvalgets opfattelse, at det ikke kan være udvalgets opgave at gentage det arbejde, ombudsmanden allerede har gjort, og på den måde udvikle sig til en slags overinstans i forhold til ombudsmanden. Det er endvidere udvalgets opfattelse, at ombudsmandsudvalget i første række har med ombudsmanden at gøre, og at det derfor *ikke bør være en sædvanlig foreteelse, at udvalget anmoder ministre om at komme til samråd* vedrørende de sager, ombudsmanden har behandlet og har afgivet beretning om.

Det må naturligvis være sådan, at ombudsmandsudvalget som ethvert andet folketingsudvalg må have en formel adgang til at søge samråd med en minister, men det er udvalgets opfattelse, at dette *kun bør ske i ganske særlige tilfælde*, hvor ganske særlige forhold gør det rimeligt. Det er også udvalgets opfattelse, at det på den anden side må stå ethvert medlem af udvalget — som ethvert andet medlem af det høje ting — frit for at *rejse spørgsmål her i salen*, der er omtalt i ombudsmandens beretning eller i øvrigt er behandlet af ombudsmanden.“

Vagn Bro (V) sluttede sig til ordførerens udtalelser, men ønskede dog at føje til, at mens udvalget „i år og formentlig i de kommende år må slutte med at tage ombudsmandens beretning til efterretning, så vil der jo, hvis udvalget ikke kan gøre dette, kunne opstå situationer, hvor vi må drøfte sagen med de parter, som er interesseret i den. Det går jeg imidlertid ud fra egentlig også ligger i det ærede medlems ord.“ Taleren kom derefter udførligt ind på den i betænkningen berørte statsbanesag, som også omtaltes af *Ninn-Hansen* (KF) og *Aksel Larsen* (DK) samt *ministeren for offentlige arbejder*.

Forslaget til folketingsbeslutning vedtoges enstemmigt.

---

7. Folketingsbeslutning om forbud mod særlig kraftigt fyrværkeri. (Af *Viola Nørlov*, *Guðrun Bjørner*, *Vagn Bro* og *Hanne Budtz*). [A. sp. 1157. C. sp. 175].

Fremsat mundtligt ³⁰/₁ (F. sp. 2287). 1. beh. ¹³/₂ (F. sp. 2671). Partiernes ordførere: *Viola Nørlov*, *Vagn Bro*, *Hanne Budtz*, *Helge Larsen*, *Guðrun Bjørner* og *Aksel Larsen*. 2. (sidste) beh. ¹⁸/₂ (F. sp. 2717).

Ved folketingsbeslutningen opfordrer folketingsjustitsministeren til at fremsætte lovforslag om forbud mod fyrværkeriartikler, som på grund af deres særlige knaldeffekt er egnet til at volde særlig gene.

Folketingsbeslutningen gav anledning til, at justitsministeren fremsatte det lovforslag, der blev til *lov nr. 184 af 7. juni 1958 om forbud mod visse fyrværkeriartikler* (se side 427).

Ved fremsættelsen af forslaget til folketingsbeslutning udtalte *Viola Nørlov* (S) som ordfører for forslagsstillerne:

„Hvert år ved nytårstid hører vi gennem pressens læserbreve om, hvor fortvivlede mange mennesker er over det kraftige nytårsskyderi. Mange klager på gamle forældres vegne, andre på deres husdyrs vegne med en bøn til rette vedkommende om at træde hjælpende til. Som loven er i dag, er der ingen, der kan hjælpe. Når fyrværkeriet er købt inden den 1. december, er det fuldt lovligt at skyde det af, og ingen kan med rette klage over politiets passivitet.

På denne baggrund er det, vort forslag til folketingsbeslutning fremsættes. Vi mener ikke, det skal være forbudt at afskyde småkinesere, men opfordrer justitsministeren til at fremsætte lovforslag om forbud mod fyrværkeri med særlig knaldeffekt, der kan være til gene både for mennesker og dyr.“

Forslaget blev velvilligt modtaget af *justitsministeren*, der oplyste, at han også fra politiet i Storkøbenhavn med støtte af Politimesterforeningen havde modtaget henvendelse om at søge en lovgivning af denne karakter fremmet. „Jeg vil gerne allerede nu tilføje, at det kan vel være vanskeligt at bedømme, hvor effektivt et sådant forbud mod fremstilling og anvendelse og indførelse af den slags fyrværkeriartikler vil vise sig at være. Der er en vis hjemmeproduktion, og der er visse importmuligheder o. s. v., men for mig er der ingen tvivl om, at det i hvert tilfælde kan hjælpe noget, og det giver i hvert fald politiet visse midler i hænde, som jeg må anse det for rimeligt at politiet har. Der er jo ingen tvivl om, at nytårsskyderiet i de senere år har antaget et omfang, der er yderst generende for mange mennesker, og hvad vi kan gøre for at hindre dette uden derved at træde berettigede interesser for nær, finder jeg det rimeligt at gøre.“

Til fordel for forslaget talte ved 1. behandling endvidere *Vagn Bro* (V), *Hanne Budtz* (KF) og *Gudrun Bjørner* (DR), mens *Helge Larsen* (RV) stillede sig mere skeptisk over for berettigelsen af et forbud som det foreslåede og *Aksel Larsen* (DK) erklærede sig for modstander af forslaget.

Ved 2. (sidste) behandling vedtoges forslaget til folketingsbeslutning med 103 stemmer mod 10 (RV (med undtagelse af økonomiminister Bertel Dahlgaard) og DK). Økonomiministeren undlod at stemme.

---

8. Folketingsbeslutning i henhold til grundlovens § 47 med hensyn til statsregnskabet for finansåret 1955-56. [C. sp. 191].

Statsrevisorernes betænkning over statsregnskabet anmeldt i folketinget $\frac{1}{10}$ (F. sp. 23). Henvist til et udvalg på 17 medlemmer (Brodthagen [formand], Ove Hansen, Poul Hansen (Svendborg), Holger Larsen, Johs. E. Larsen, Wiggo Larsen (fra $\frac{17}{1}$ Th. Mikkelsen), Lars M. Olsen (fra $\frac{24}{10}$ Gorrsen), Morten Larsen [næstformand], J. M. Pedersen, Conrad Kofoed, Anders Andersen, Ejner Kristensen, Johan Poulsen, Paabøl, Fanger, Poul Claussen og Marie Antoinette von Lowzov), som afgav betænkning $\frac{7}{2}$ (B. sp. 287). (Ordfører: Poul Hansen (Svendborg)). 1. beh. $\frac{20}{2}$ (F. sp. 2799). 2. (sidste) beh. $\frac{7}{3}$ (F. sp. 2948).

Ved folketingsbeslutningen godkender folketinget statsregnskabet for 1955-56.

Forslaget herom vedtoges enstemmigt.

---

9. Folketingsbeslutning om godkendelse af „Kongeriget Danmarks Hypotekbank“s regnskab for regnskabsåret 1956-57. [C. sp. 403].

Beretning fra revisorerne ved „Kongeriget Danmarks Hypotekbank“ anmeldt i folketinget $\frac{15}{1}$ (F. sp. 1761). Henvist til et udvalg på 17 medlemmer (Einer-Jensen, Brodthagen [formand], Gorrsen, Ove Hansen, Erhard Jakobsen, Mørk, Lars M. Olsen, Axel Sørensen [næstformand], Helge Madsen, Henry Christensen, Ejnar Hansen, Kryger, Lorentzen, Paabøl, Clausen (Olufskjær), Poul Claussen og Adolph Sørensen), der afgav betænkning $\frac{14}{5}$ (B. sp. 937). (Ordfører: Einer-Jensen). 1. beh. $\frac{23}{5}$ (F. sp. 4634). 2. (sidste) beh. $\frac{29}{5}$ (F. sp. 4907).

Ved folketingsbeslutningen godkendes hypotekbankens regnskab for 1956-57.

Forslaget herom vedtoges enstemmigt.

---

10. Forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af en af den internationale arbejdskonference i Genève i året 1935 vedtaget konvention om nedsættelse af arbejdstiden til 40 timer ugentlig. (Af *Alfred Jensen, Ragnhild Andersen, Aksel Larsen og Lynnerup Nielsen*). [A. sp. 613].

Fremsat skriftligt ²¹/₁₁ (F. sp. 870). 1. beh. ³⁰/₁ (F. sp. 2289).

Forslaget til folketingsbeslutning havde følgende ordlyd:

„Folketinget meddeler sit samtykke til, at Danmark ratificerer den af den internationale arbejdskonference i Genève i året 1935 vedtagne konvention om nedsættelse af arbejdstiden til 40 timer ugentlig.“

Forslaget var ledsaget af nogle bemærkninger, hvori det hedder:

„Den internationale arbejdskonference i Genève vedtog i 1935 en konvention om en 40 timers arbejdsuge. Den internationale arbejdskonference havde såvel i 1933 som i 1934 behandlet spørgsmålet om en arbejdstidsnedsættelse som middel til at modvirke den store arbejdsløshed. Men først i 1935 nåede konferencen frem til vedtagelse af en konvention med 57 stemmer mod 49 stemmer. Konventionen går ud på at anerkende 40 timers arbejdsuge som princip og bragt i anvendelse, så det ikke får nogen forringelse af arbejderens levestandard til følge.

Konventionen, som er 22 år gammel, er først i fjor blevet ratificeret af det antal stater, der er nødvendigt for, at den kan træde i funktion, hvilket skete den 23. juni i år. Da der også i vort land er stærke bestræbelser på at få arbejdstiden forkortet af *såvel beskæftigelsesmæssige som sociale og sundhedsmæssige grunde*, vil det være rigtigt, at Danmark giver sin tilslutning til 40 timers arbejdsugen som princip og undertegner konventionen.

Danmark forpligter sig herved til at arbejde for en arbejdstidsnedsættelse uden forringelse af arbejderens levestandard, hvilket betyder, at landet herved følger samme linje, som en række stater enten er i færd med at følge eller agter at følge i den nærmeste fremtid. Det kan således nævnes, at lande som Australien, Canada, USA, Frankrig, Indonesien og New Zealand efter det internationale arbejdsbureaus rapport fra november 1956 stort set i industrien har 40 timers arbejdsuge. En række andre lande har i samme udstrækning som foranævnte 44 timers arbejdsuge, det gælder Argentina, Cuba, Irland og Storbritannien, mens Belgien og Guatemala har 45 timers og Polen og Sovjetunionen 46 timers arbejdsuge. I Vesttyskland er 2 000 000 metalarbejdere den 1. oktober i fjor gået over til 45 timers arbejdsuge.

Hertil kommer, at andre lande står over for en nedsættelse af arbejdsugen til under 48 timer. I Belgien er der således en aftale om overgang til 45 timer, og i Vesttyskland gik bygningsarbejderne fra 1. april i år over til en arbejdsuge på 45 timer.

Den kommunistiske gruppe foreslår derfor, at folketinget ratificerer konventionen af 1935 om 40 timers arbejdsuge.“

Arbejdsministeren kunne ikke anbefale gennemførelsen af dette forslag, om hvilket han ved 1. behandling udtalte:

„Principielt er jeg naturligvis enig i, at der bør tilstræbes en arbejdstidsforkortelse i takt med de muligheder, der er til stede, men jeg har også principielt den opfattelse, at vi på dette punkt bør følge traditionen og lade arbejdstidens længde blive afgjort ved frie forhandlinger mellem arbejdsmarkedets parter, hvorved arbejdstiden fastlægges ved kollektive overenskomster. Jeg skal derfor henstille, at det foreliggende forslag til folketingsbeslutning ikke nyder fremme.“

Foruden arbejdsministeren deltog kun ordføreren for forslagsstillerne, *Alfred Jensen* (DK), i forhandlingen.

Efter dennes afslutning vedtoges det med 131 stemmer mod 6 (DK) at *nægte sagen overgang til anden behandling*. Den var dermed bortfaldet.

---

11. Forslag til folketingsbeslutning om ændring af reglerne for refusion af de kommunale udgifter til vejvæsen og sygehuse. (Af *Thisted Knudsen, Henry Christensen, Damsgaard, Erik Eriksen, Fanger, From, Gottschalck-Hansen, Jørgen Jørgensen* (Ullerup), *Ole Bjørn Kraft, Axel Kristensen, Thorkil Kristensen, Aksel Møller, Poul Møller, Sønderup, Erna Sørensen, Poul Sørensen, Thestrup* og *Øllgaard*). [A. sp. 695].

Fremsat mundtligt ²⁷/₁₁ (F. sp. 995). 1. beh. ³/₁₂ (F. sp. 1166). Partiernes ordførere: *Holger Eriksen, Thisted Knudsen, Jørgen Jørgensen* (Ullerup), *Kirkegaard, Kristian Kristensen* og *Lynnerup Nielsen*. Henvist til samme udvalg som forslag til lov om ændring i lov om kommunale ejendomsskatter (se side 542).

Forslaget til folketingsbeslutning havde følgende ordlyd:

„Folketinget opfordrer regeringen til at fremsætte forslag til lov om ændring af reglerne for refusion af de kommunale udgifter til vejvæsen og sygehuse for derved at lette den tyn-
gende ejendomsbeskatning i amts- og sognekommunerne.“

Ved fremsættelsen af forslaget udtalte ordføreren for forslagsstillerne, *Thisted Knudsen* (V), bl. a., at forslaget havde til formål at lette den tyngende ejendomsbeskatning i amts- og sognekommuner. „Begrundelsen herfor er bl. a., at vi næppe kan undgå en ikke uvæsentlig *stigning i sygehusudgifterne*. Den nye sygeplejeordning stiller, for så vidt angår elevuddannelsen, store krav til sygehusene. Det er urimeligt, at sygehusene alene skal bære denne udgift, når man tager i betragtning, at uddannes der fire sygeplejersker på et sygehus, benytter sygehuset bagefter kun én af dem, idet de tre andre går over i anden virksomhed, d. v. s. at amtskommunerne for en stor del skal bære disse uddannelsesudgifter, også udgiften ved at uddanne sygeplejersker til andre samfundsmæssige formål. Hertil kommer, at lægerne presser på med krav om lønstigninger, og at kravet om bedre og bedre teknisk apparatur er stigende; alt dette medfører forøgede udgifter. Vi har fra venstres side tidligere påpeget det urimelige skattemæssige grundlag for tilvejebringelsen af indtægter til sygehusenes drift i amtskommunerne, og vi har stillet forslag om, at man ikke længere skulle dække disse udgifter ved hjælp af beskatningen af fast ejendom, men som i købstæderne gennem skatter, der stort set lignes på indtægterne. Vi har imidlertid ikke kunnet trænge igennem med dette synspunkt. Vi må derfor i den nuværende situation gøre gældende, at amtskommunerne ikke fortsat kan skaffe sig dækning for de stedse stigende sygehusudgifter ved udskrivning af skat på fast ejendom. Hvis man ikke radikalt vil omlægge reglerne for udskrivning af skat til dækning af sygehusudgifter, kan vi ikke se rettere, end at det bliver nødvendigt at overveje nye tilskudsforanstaltninger til amtskommunerne på dette område.

Vi mener endvidere, at det i den øjeblikkelige situation også vil være saglig rigtigt at se nærmere på reglerne for refusion til vej-arbejder, både til sogne- og amtskommunerne.“

Ved forslagets 1. behandling oplyste *indenrigsministeren*, at der i løbet af få dage ville blive fremsat et lovforslag om tilskud til veje, og at der således snart ville blive lejlighed til at diskutere hele dette spørgsmål. „Med hensyn til det direkte tilskud til sygehusvæsenet får indenrigsministeriet ikke beregningen af disse udgifter fra sidste år frem før hen i midten af januar, og man har derfor ikke i øjeblikket noget grundlag for at behandle spørgsmålet om tilskud til sygehusvæsenet. Det kan derfor ikke forventes, at man kan tage stilling til dette forslag, før vi er nået over midten af januar måned, når disse beregninger er kommet frem. Jeg kan ikke, før vi har fået tallene frem og kan overse dem, sige, hvorvidt der bliver grundlag for højere tilskud, eller om tallene stiller sig således, at det bliver noget lignende som i år.“

Også fra anden side gjordes det gældende, at man endnu ikke havde det fornødne materiale til at tage stilling til de rejste problemer.

Efter 1. behandling henvistes forslaget til et udvalg, der ikke afgav betænkning.

12. Forslag til folketingsbeslutning om ophævelse af lov om retsforholdet mellem husbond og medhjælpere. (Af *Fuglsang, Ragnhild Andersen, Alfred Jensen* og *Aksel Larsen*). [A. sp. 1497].

Fremsat skriftligt $13/3$ (F. sp. 3042). 1. beh. $27/3$ (F. sp. 3497). Partiernes ordførere: Bladt, Jens Chr. Christensen, H. C. Toft, Aage Fogh, Helge Madsen og Fuglsang. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Bladt, Carl P. Jensen, Th. Mikkelsen, P. A. Rasmussen, Peter Ravn [formand], Edel Saunte, Chr. Thomsen, Aage Fogh [næstformand], Helge Madsen, Jens Chr. Christensen, Gideon, Ejnar Hansen, Kr. Juul, Helga Pedersen, H. C. Toft, Hanne Budtz og Adolph Sørensen).

Forslaget til folketingsbeslutning havde følgende ordlyd:

„Folketinget opfordrer regeringen til at fremsætte lovforslag om ophævelse af lov nr. 343 af 6. maj 1921, jfr. lovbekendtgørelse nr. 270 af 16. juni 1941 med senere ændringer, om retsforholdet mellem husbond og medhjælpere samt om sådanne ændringer i den øvrige lovgivning om arbejdsforhold, der vil være nødvendige som følge af denne ophævelse.“

Som begrundelse for forslaget anførte ordføreren for forslagsstillerne, *Fuglsang* (DK), ved fremsættelsen bl. a.:

„Især blandt landbrugets arbejdere har der i årenes løb været stærke krav om fjernelse af sådanne lovbestemmelser, som de med rette har følt som en undtagelses- og klasselovgivning, rettet mod den svageste part i stedet for at yde den nogen virkelig beskyttelse. Allerede i landarbejderforbundets første program 1907 krævede man den gamle tyendelov af 1854 afskaffet. Dette skete for så vidt i 1921, men den nye lov, medhjælperloven, gav ikke landarbejderne den retsstilling og ligestilling med andre arbejdere, de havde ønsket som en naturlig ret.“

Senere har en kommission, der nedsattes i 1938 med det udtrykkelige formål at finde ud af, hvilke forbedringer der var nødvendige for at sikre landbruget den nødvendige arbejdskraft, udsendt en betænkning, men selv dennes beskedne forslag til forbedringer er ikke blevet gennemført.

Sagen har ganske naturligt stadig været rejst på Dansk Arbejdsmands Forbunds kongresser, og der er fra dette forbunds hovedbestyrelse i november 1955 rettet henvendelse til regering og folke-

ting. Heri kræves, „at medhjælperloven afskaffes eller ændres, således at den kan tjene til beskyttelse af de unge arbejdere, og således at de voksne, såvel gifte som ugifte arbejdere i fremtiden på deres arbejdspladser kommer til at virke under samme lovmæssige vilkår, som alle øvrige borgere må virke under på deres arbejdspladser“.

På baggrund af landbrugserhvervets almindelige og stadige krav om ligestilling med andre erhverv er det for os urimeligt og uforståeligt, at man fra landbrugets arbejdsgiverside modsætter sig, at denne ligestilling også udstrækkes til at omfatte erhvervets medhjælpere, at f. eks. disse skal have en ringere ferieordning, at der med hensyn til deres løn fortsat gælder en bestemmelse om, at første måneds løn først udbetales efter 3 måneders forløb. Dertil kommer, at en paragraf som medhjælperlovens § 30 i sin udformning må virke som en direkte fornærmelse mod hele den gruppe mennesker, der omfattes af loven. Jeg tænker på visse af de årsager, som man åbenbart har fundet det nødvendigt at remse op som lovlig grund til at bortvise medhjælperen: at han forleder husbondens børn til slette handlinger, at han trods advarsler stadig møder drukken, krænker husets orden ved utugtigt forhold, lider af smitsomme kønssygdomme m. m. Endvidere finder vi det urimeligt, ikke mindst på baggrund af den stærke mekanisering, at der stadig gælder andre regler for børns og unge menneskers arbejde end de almindelig gældende.“

Ved forslagets 1. behandling oplyste *socialministeren*, at „man fra regeringens side allerede i nogen tid har været opmærksom på spørgsmålet om en ajourføring af medhjælperloven, og der har da også været og bliver til stadighed arbejdet hermed i socialministeriet. En sådan social beskyttelseslov har formentlig stadig sin berettigelse, især for de unge under 18 år. Loven vedrører jo både landbrugets medhjælpere, kvindelige og mandlige, og byernes husassistenter. Hvad særlig medhjælpernes ferie angår, kan jeg oplyse, at også dette spørgsmål er medinddraget i overvejelserne angående de ændringer i loven, som måtte skønnes ønskelige.“

Jeg har forstået forslaget og ordføreren for forslagsstillerne, det ærede medlem hr. Fuglsang, således, at man samtidig ønsker sådanne ændringer i arbejderbeskyttelseslovgivningen, som kan berettige en ophævelse af medhjælperloven. Hertil er imidlertid at bemærke, at arbejderbeskyttelsesloven blev gennemført i 1954 efter meget lange og vanskelige forhandlinger, og resultatet fremkom som et kompromis mellem de demokratiske partier. En ændring i denne lovgivning så kort tid efter lovens ikrafttræden den 1. april 1955 vil utvivlsomt være forbundet med betydelige vanskeligheder, såvel saglige som politiske. Det må erkendes, at den mere end 35 år gamle medhjælperlov er delvis forældet, og det kan beklages, at den betænkning, der blev afgivet for 20 år siden, ikke førte til noget resultat. Det er imidlertid et socialpolitisk felt, hvor mange interesser brydes, og også det arbejde, der nu gøres i ministeriet, må tage sin tid.“

I overensstemmelse hermed udtalte *Bladt* (S), at man fra socialdemokratisk side så med den allerstørste velvilje på en lovgivning, som tilsigtede en principiel ændring i de bestående medhjælperforhold. Sagen rummede dog adskillige problemer, også af politisk art. Det var derfor et spørgsmål, om man ikke burde overlade sagen til regeringen. *Jens Chr. Christensen* (V) mente ikke, at en medhjælperlov kunne undværes. Den samme opfattelse gjordes gældende af *H. C. Toft* (KF), der anså det foreliggende forslag for at være for vidtgående; der var dog bestemmelser i den gældende lov, som kunne tages op til overvejelse. *Aage Fogh* (RV) fandt det naturligt, at loven blev taget op til revision; han ville se med velvilje på et lovforslag, der fremkom fra regeringen med henblik herpå. *Helge Madsen* (DR) følte sig tiltalt af tanken om en ophævelse af medhjælperloven; om man skulle beslutte sig hertil, eller ministeren kunne anvise andre veje frem, burde undersøges.

På forslag af *Bladt* henvistes lovforslaget til behandling i et udvalg. Dette afgav ikke betænkning.

II. Forespørgsler.

1. Den 1. oktober 1957 anmeldtes i folketinget (F. sp. 25) følgende forespørgsel til kirkeministeren af *Helge Larsen* (RV):

„Vil kirkeministeren på baggrund af den stilling, som biskop over Lolland-Falsters stift *Halldan Høgsbro* har taget til de af pastor *Poul Kalmeyer*, *Skovlænge-Gurreby*, i bogen „Religion og moral“ fremsatte synspunkter, give folketinget en redegørelse for biskoppers tilsynspligt og for den gældende praksis for præsters forkyndelsesfrihed?“

Fremme af forespørgslen vedtoges $\frac{2}{10}$ (F. sp. 40).

Forespørgslen foretoges $\frac{24}{10}$ (F. sp. 314).

Den 11. december 1956 udkom bogen „Religion og moral“, der på foranledning af „Folkeligt Oplysningsforbund“ var udarbejdet af sognepræst i *Skovlænge-Gurreby* på *Vestlolland Poul Kalmeyer* og tænkt som en grundbog for samtalekredse. Når bogen havde vakt større opmærksomhed, end studiekredsboeger normalt gør, skyldtes det — som af forespørgeren nærmere omtalt ved begrundelsen af forespørgslen — at biskop over Lolland-Falsters stift *Halldan Høgsbro* havde ment at måtte påtale nogle af de i bogen fremsatte synspunkter og gjort det på en måde, som mange fandt gik ud over de beføjelser, der er en biskops.

At biskopperne fra et i Haderslev afholdt bispekonvent havde udsendt meddelelse om, at de i det væsentlige var enige med biskop Høgsbro med hensyn til hans behandling af sagen, kunne ikke være afgørende, da vi ikke har nogen kirkeforfatning i Danmark. „Men nu er det jo draget i tvivl, om Kalmeyer kan forblive i folkekirken med sine synspunkter, og jeg har derfor ønsket at æske den højt-ærede kirkeministers udtalelse om bispers tilsynspligt og den gældende praksis for præsters forkyndelsesfrihed.

Det forekommer mange mennesker underligt, at der skal fares så hårdt frem mod Kalmeyer, når ingen biskop gik til aktion mod professor Lindhardt, da han om det evige liv fremsatte synspunkter, der efter manges mening var langt stærkere afvigende fra kirkens lære, end Kalmeyers synspunkter er. Den tolerance, der med rette vistest mod Lindhardt, må også kunne komme Kalmeyer til gode.“

I sit udførlige svar på forespørgslen gjorde *kirkeministeren* gældende, at forespørgeren efter hendes opfattelse havde dramatiseret Kalmeyersagen unødigt. „Hvem siger, at der skal fares hårdt frem mod Kalmeyer? Hvem har startet en kætterforfølgelse? Ingen. Sådanne udtalelser tjener blot til at vanskeliggøre den åbne og nødvendige meningsudveksling mellem biskop og præst i den aktuelle situation.“

Inden for vor rummelige folkekirke var forkyndelsesfriheden nu og da stødt på sin grænse, „den grænse, som nødvendigvis må være der, hvis ordene evangelisk og luthersk står for noget, bevarer deres grundpræg og ikke blot er tomme ord; men som det er fremgået af redegørelsen for biskoppernes tilsynspligt og præsternes forkyndelsesfrihed, var det altid, siden folkekirken tog form efter grundloven af 1849, gældende praksis at fortolke præsternes symbolforpligtelse med udpræget frihed.

Hvor forkyndelsesfrihedens grænse i givne situationer har markeret sig derved, at en biskop har givet indstilling til ministeriet om en præsts afskedigelse, har menighedsråd, provster, biskopper og kirkeministre hver måttet tage den del af ansvaret for en løsning af problemet, som faldt på dem ifølge vor folkekirkes demokratiske styreform. Det vil altid være tilfældet, men en sådan situation foreligger ikke.“

Forespørgslen gav anledning til en indgående debat, i hvilken tillige *Lysholt Hansen* (S), *Hartling* (V) og *Hvidberg* (KF) deltog.

---

2. Den 18. oktober 1957 anmeldtes i folketinget (F. sp. 261) følgende forespørgsel til indenrigsministeren af *Heick*, *Aksel Møller*, *Erik Eriksen*, *Foged*, *Jørgen Jørgensen* (Ullerup), *Sønderup*, *Poul Sørensen* og *Thestrup*:

„Vil ministeren begrunde, hvorfor de husholdningsorganisationer og husmoderforeninger, der i sin tid var førende ved opbygningen af husholdningsrådet, ikke er repræsenteret i det udvalg, der af ministeren har fået til opgave at forhandle om en omorganisation af statens husholdningsråd?“

Fremme af forespørgslen vedtoges ²²/₁₀ (F. sp. 263).

Forespørgslen foretoges ⁵/₁₁ (F. sp. 566).

Som begrundelse for forespørgslen udtalte ordføreren for forespørgerne, *Heick* (V), bl. a.:

„I husmoderkredse landet over er der opstået bekymring og uro over, at den højtærede indenrigsminister har nedsat et udvalg, der har fået til opgave at forhandle om forslag til en omorganisation af statens husholdningsråd, men ikke i udvalget medtaget repræsentanter for de husholdningsorganisationer og husmoderforeninger, som i sin tid var initiativtagere til oprettelse af statens husholdningsråd, og som endnu i dag er de egentlige talerør for hovedparten af husmødrene i dette land. Bekymringerne forstærkes selvfølgelig derved, at den minister, hvorunder statens husholdningsråd sorterer, har så liden forståelse for det arbejde, som udføres her, at han, inden han blev minister, sammen med sit parti for kort tid siden fremsatte lovforslag om intet mindre end at nedlægge husholdningsrådet.

Meget har imidlertid forandret sig siden da, og ingen mistænker i dag ministeren for, at han nu under ansvarets tyngde skal gå med tilsvarende tanker. Ængstelsen skyldes helt andre ting, nemlig at den minister, som kunne stille ovennævnte forslag, sikkert ikke indser værdien af den nære tilknytning mellem statens husholdningsråd og hjemmene, og denne ængstelse fik ny næring ved den mærkelige udtalelse til pressen, som den højtærede minister fremkom med; jeg tænker her på udtalelsen til dagbladet *Politiken* af 10. oktober d. å. Heri begrundede ministeren sit skridt med, at husholdningsrådet jo er statens og ikke foreningernes.“

I sin svartale fremsatte *indenrigsministeren* en redegørelse, hvoraf gengives:

„Udvalgets sammensætning har jeg nøje overvejet. Jeg for mit vedkommende lægger vægt på, at et udvalg ikke bliver for stort, ikke bliver større end strengt nødvendigt. Er det for stort, vil det være til skade for arbejdets effektivitet og tempo. Foruden de af forvaltningsnævnets sekretariat foreslåede repræsentanter: fra indenrigsministeriet, husholdningsrådet, sundhedsstyrelsen og forvaltningsnævnets sekretariat, fandt vi det i ministeriet dog påkrævet at medtage et medlem udpeget af Danske Husmødres Forbrugerråd. Det har nemlig i praksis vist sig, at selv om Forbrugerrådet og husholdningsrådet i deres virksomhed nok i nogen grad har forskelligt sigte, arbejder de to institutioner på mange felter med de samme spørgsmål

og på samme plan. Det er derfor efter min mening nødvendigt, at der så vidt muligt finder en klar og praktisk afgrænsning sted. Men derudover fandt jeg ikke anledning til at forøge repræsentationen ud over de af forvaltningsnævnets sekretariat foreslåede rammer.

Vel forelå der, forinden udvalget blev nedsat, henvendelse om repræsentation fra tre af de syv husholdningsorganisationer, der er repræsenteret i husholdningsrådet, nemlig De samvirkende danske Husholdningsforeninger, De samvirkende danske Husmandsforeninger og De samvirkende danske Landboforeninger. Det gav mig naturligvis anledning til at overveje spørgsmålet på ny. Disse organisationer er som sagt alle repræsenteret i husholdningsrådet, som selv har udpeget sine repræsentanter; rådet kunne jo have udpeget i hvert fald en af organisationsrepræsentanterne til at indtræde i udvalget. Det har rådet ikke gjort; hvorfor ved jeg ikke, men det har jeg i hvert fald været uden indflydelse på. Det må derfor siges, at husholdningsorganisationerne er repræsenteret i udvalget ved de af dem selv valgte repræsentanter, og gennem dem har organisationerne en naturlig adgang til at gøre deres synspunkter gældende. Skulle man medtage de tre nævnte organisationer, måtte man efter min mening også medtage andre organisationer, der ved loven af 1948 blev repræsenteret i husholdningsrådet.“

I den videre debat deltog også *Viola Nørlov* (S), *Erna Sørensen* (KF), *Aage Fogh* (RV) og *Petra Petersen* (DK). På forespørgernes vegne stillede *Heick* følgende forslag om overgang til næste sag på dagsordenen:

„Idet folketinget opfordrer indenrigsministeren til at give hver af de i statens husholdningsråd repræsenterede organisationer adgang til at udpege mindst et medlem hver til det af ministeren nedsatte udvalg, der har til opgave at komme med forslag til omorganisering af statens husholdningsråd,

går tinget over til næste sag på dagsordenen.“

Efter forhandlingernes slutning forkastedes dette forslag med 64 stemmer (regeringspartierne) mod 60 (V, KF og DK).

---

3. Den 22. november 1957 anmeldtes i folketinget (F. sp. 917) følgende forespørgsel til stats- og udenrigsministeren af *Aksel Larsen*, *Ragnhild Andersen*, *Fuglsang* og *Alfred Jensen*:

„Hvilke oplysninger kan ministeren give folketinget i anledning af de verserende meddelelser om forhandlinger mellem danske og tyske myndigheder angående flådesamarbejde og tysk militært forsvar af Jylland samt angående de emner, der agtes drøftet på det forestående ministermøde i NATO, herunder planerne om stationering af atomvåben i de europæiske

NATO-lande og om fælleskommando for visse af disse landes militære stridskræfter?“

Fremme af forespørgslen nægtedes ²⁶/₁₁ (F. sp. 946).

Efter anmodning af *Einer-Jensen* (S) stemtes der om, hvorvidt forespørgslen skulle nyde fremme. Med 141 stemmer mod 6 (DK) vedtoges det at nægte forespørgslen fremme.

---

4. Den 10. december 1957 anmeldtes i folketinget (F. sp. 1549) følgende forespørgsel til stats- og udenrigsministeren af *Alsing Andersen, Thorkil Kristensen, Ole Bjørn Kraft, Lannung og Helge Madsen*:

„Hvilke oplysninger kan stats- og udenrigsministeren give folketinget om den udvikling, der i den senere tid har fundet sted på det udenrigspolitiske område?“

Fremme af forespørgslen vedtoges ¹¹/₁₂ (F. sp. 1559).

Forespørgslen foretoges ²¹/₁ (F. sp. 1914) og ²³/₁ (F. sp. 2012).

Efter at *Alsing Andersen* (S) som ordfører for forespørgerne i få ord havde motiveret forespørgslen, gav stats- og udenrigsministeren en udførlig redegørelse for den udenrigspolitiske situation. Forhandlingen blev derpå afbrudt, for at partiernes ordførere kunne få et par dage til at overveje deres stillingtagen til de fremsatte synspunkter.

Da forhandlingen genoptoges, formede den sig som en politisk debat, under hvilken følgende medlemmer talte som ordførere for partierne: *Alsing Andersen* (S), *Thorkil Kristensen* (V), *Ole Bjørn Kraft* (KF), *Lannung* (RV), *Helge Madsen* (DR) og *Aksel Larsen* (DK). Desuden fremsatte *Bøgholm* (KF) nogle bemærkninger. Af regeringens medlemmer havde kun stats- og udenrigsministeren ordet.

---

5. Den 30. januar 1958 anmeldtes i folketinget (F. sp. 2318) følgende forespørgsel til ministeren for udenrigsøkonomi og økonomiministeren af *Per Hækkerup, Per Federspiel, Aksel Møller, Aage Fogh og Helge Madsen*:

„Hvilke oplysninger kan regeringen give folketinget om forhandlingerne vedrørende de nordiske og europæiske markedsplaner?“

Fremme af forespørgslen vedtoges $^{31}/_1$ (F. sp. 2320).

Forespørgslen foretoges $^6/_2$ (F. sp. 2431) og $^{11}/_2$ (F. sp. 2490).

Som ordfører for forespørgerne begrundede *Per Hækkerup* (S) kort den stillede forespørgsel.

Ministeren for udenrigsøkonomi gav som svar herpå en indgående fremstilling af, hvad de europæiske markedsplaner indebar, især med henblik på Danmarks fremtidige økonomiske muligheder, hvorefter *økonomiministeren* gjorde rede for det sidste års udvikling i de nordiske økonomiske samarbejdsbestræbelser, herunder navnlig arbejdet med udformningen af en plan for et fælles nordisk marked.

Efter at de to ministre havde talt, blev forhandlingen afbrudt og først genoptaget 5 dage senere i et møde, der med henblik på radioens transmission af debatten blev afholdt om aftenen. Som ordførere for partierne talte i dette møde: *Per Hækkerup* (S), *Per Federspiel* (V), *Ole Bjørn Kraft* (KF), *Aage Fogh* (RV), *Helge Madsen* (DR), *Aksel Larsen* (DK) og *Hans Schmidt* (Slesvigsk parti). Af andre medlemmer havde *Lannung* (RV), *Axel Kristensen* (V), *Niels Eriksen* (V), *Frode Jakobsen* (S) og *Heick* (V) ordet. Af regeringens medlemmer deltog kun de to ministre, som forespørgslen var rettet til, i debatten.

III. Redegørelser fra ministre.

1. På folketingets første mødedag i folketingsåret 1957-58 afgav *statsministeren* i overensstemmelse med grundlovens § 38 en *redegørelse for rigets almindelige stilling og de af regeringen påtænkte foranstaltninger* (F. sp. 5).

Denne redegørelse, som i uddrag findes gengivet side 20, efterfulgtes af den i samme grundlovsparagraf omhandlede almindelige forhandling, *åbningsdebatten*, som fandt sted i dagene $^{16}/_{10}$ (F. sp. 51 og 97) og $^{17}/_{10}$ (F. sp. 153).

Som ordførere talte: *Per Hækkerup* (S), *Erik Eriksen* (V), *Aksel Møller* (KF), *A. C. Normann* (RV), *Helge Madsen* (DR), *Aksel Larsen* (DK), *A. Lyng* (Grønland) og *Hans Schmidt* (Slesvigsk parti). Endvidere havde følgende medlemmer ordet: *Alfred Jensen* (DK) og *Frederik Lyng* (Grønland). Af regeringens medlemmer deltog *stats- og udenrigsministeren* samt *undervisningsministeren* og *ministeren for Grønland* i debatten.

---

2. Den 6. november 1957 anmeldtes i folketinget (F. sp. 650) en redegørelse af *ministeren for offentlige arbejder* for, i hvilken udstrækning de betingelser, som er stillet for tilskud til Siødæmningen, vil blive benyttet ved andre anlægsarbejder.

Redegørelsen, som var foranlediget af et i folketingets spørgetid $\frac{6}{11}$ (F. sp. 595) af Poul Sørensen til ministeren stillet spørgsmål om, hvorvidt han ville give tinget en sådan redegørelse, fandt sted $\frac{7}{11}$ (F. sp. 651). Efter anmodning af 17 medlemmer (F. sp. 693) efterfulgtes redegørelsen $\frac{12}{11}$ af en forhandling (F. sp. 774).

I forhandlingen deltog — foruden ministeren for offentlige arbejder — *Poul Sørensen* (KF), *Carl P. Jensen* (S), *N. Chr. Christensen* (V), *Kirkegaard* (RV), *Gudrun Bjørner* (DR), *Alfred Jensen* (DK) og *Conrad Kofoed* (V).

---

3. Den 18. marts 1958 anmeldtes i folketinget (F. sp. 3167) en redegørelse af *økonomiministeren* for den økonomiske årsoversigt for 1958, der forelå til omdeling til tingets medlemmer.

Redegørelsen fandt sted samme dag (F. sp. 3167). Den efterfulgtes ikke af nogen særskilt debat.

---

4. Den 30. maj 1958 anmeldtes i folketinget (F. sp. 5026) en redegørelse af *stats- og udenrigsministeren* for den seneste udenrigspolitiske udvikling.

Redegørelsen fandt sted samme dag (F. sp. 5027). Den efterfulgtes ikke af nogen særskilt debat, men blev benyttet som udgangspunkt for den meningsudveksling angående udenrigspolitiske spørgsmål, som foregik under tillægsbevillingslovsforlagets 3. behandling (F. sp. 5168).

IV. Spørgsmål til ministrene.

Spørgsmålene til de forskellige ministre er opført efter spørgernes bogstavfølge.

Til stats- og udenrigsministeren:

1. Af <i>Bøgholm</i> . [Vil stats- og udenrigsministeren foranledige, at der forinden debatter om større udenrigs- og forsvarspolitiske spørgsmål til tingets medlemmer omdeles en hvidbog, indeholdende den i sagen foreliggende dokumentation?].	Foretaget F. sp.	
		1 ⁹ / ₂ 2729
2. Af <i>Lannung</i> [om undertegnelse og ratifikation af Europarådets konventioner og overenskomster]. Besvaret skriftligt.		1 ⁵ / ₁₀ 42
3. Af <i>samme</i> [om tidspunktet for Danmarks ratifikation af 3 Europarådskonventioner].		4 ¹ / ₆ 5307
4. Af <i>Aksel Larsen</i> [om tidspunktet for folketingets drøftelse af spørgsmål, der skal behandles på et NATO-møde].		4 ¹ / ₁₂ 1197
5. Af <i>Gertie Wandel</i> . [Vil stats- og udenrigsministeren søge udvirket, at danske og udenlandske repræsentanter ved handel på Færøerne ligestilles med hensyn til udgiften ved løsning af antagelsesbevis?].		2 ³ / ₁₀ 276

Til finansministeren:

6. Af <i>Baunsgaard</i> [om skattevæsenets krav om dokumentation for forbrug af dagpenge og rejsegodtgørelser i private erhverv].		1 ⁹ / ₃ 3244
7. Af <i>Henry Christensen</i> [om udgifterne til en flagstang og til hundehuse ved Risø atomforsøgsstation].		2 ⁹ / ₁ 2192
8. Af <i>samme</i> [om en udgiftspost ved opførelsen af Risø atomforsøgsstation].		5 ¹ / ₂ 2387
9. Af <i>Niels Eriksen</i> . [Finder finansministeren, at der ved de nylig stedfundne udnævnelser af skatterådsformand og -medlemmer i Fåborg skatterådsreds er taget de fornødne geografiske og erhvervsmæssige hensyn?].		5 ¹ / ₂ 2385
10. Af <i>Poul Hansen</i> (Svendborg) [om indførelse af 5 kroners og 50 øres mønter].		4 ¹ / ₈ 5305
11. Af <i>Aksel Larsen</i> . [Er der vanskeligheder ved at få leveret det nødvendige kvantum beriget uran til atomstationen på Risø?].		2 ⁹ / ₁ 2196
12. Af <i>Poul Møller</i> [om hjemmelen for krav om oplysninger til skattevæsenet vedrørende privatforbrug i en bekendtgørelse af 6. januar 1958].		5 ¹ / ₂ 2386

Til landbrugsministeren:

13. Af *Aage Fogh* [om konsekvenserne af en voldtgiftekendelse angående erstatning for jagtfredning til lejemænd på Langeland] . . . . . ²⁶/₃ 3430 Foretaget F. sp.
14. Af *Hjortnæs* [om vanskeligheder ved salg af landarbejderboliger til kvalificerede købere i kommuner med stor arbejdsløshed] . . . . . ¹²/₃ 3020

Til fiskeriministeren:

15. Af *Lynnerup Nielsen*. [Er det ministerens opfattelse, at al omplantning af smårødspætter til Limfjorden og bæltfarvandene skal ophøre fra og med indeværende år?] . . . . . ¹⁹/₃ 3247

Til indenrigsministeren:

16. Af *Morten Larsen* [om adgang til besøg i lejrene for værnepligtige overført til civilt arbejde] . . . . . ²¹/₅ 4395

Til socialministeren:

17. Af *Ragnhild Andersen*. [Hvad agter ministeren at gøre for at oplyse enker og enlige mødre om deres ret til den særlige ydelse på 2 gange 90 kr. årlig?] . . . . . ⁶/₃ 2905
18. Af *Søren Andersen*. [Finder ministeren de nuværende bestemmelser om anholdte og fængslede personers familiers underhold rimelige og tilstrækkelig omfattende med hensyn til vedkommende personers kommunale tilhørsforhold?] . . . . . ²²/₁ 1961
19. Af *Bladt* [om ydelse af hjælp gennem invalideforsikringsfonden til anskaffelse af hørebriller] . . . . . ¹⁹/₃ 3240
20. Af *Petra Petersen*. [Finder ministeren det ikke betimeligt på grund af de herskende afsætningsvanskeligheder for smør at foranledige, at man i offentlige institutioner anvender smør til bordbrug?] . . . . . ⁶/₃ 2909

Til ministeren for offentlige arbejder:

21. Af *Kr. Juul*. [Mener ministeren, at den måde, på hvilken lov nr. 95 af 29. marts 1957 om bestyrelsen af de offentlige veje administreres, er forenelig med det hensyn, der bør tages til borgernes frie dispositionsret?] . . . . . ⁴/₆ 5302

22. Af *Harald Nielsen*. [Hvornår agter ministeren for Foretaget F. sp. offentlige arbejder at nedsætte det folketingsudvalg, som i henhold til undergrundsloven af 1950 skal have sager vedrørende bevilling til indvinding af råstoffer i undergrunden forelagt?]. 30/10 397
23. Af *Poul Sørensen* [vedrørende betingelser, som er stillet for tilskud til Siøddæmningen]. 6/11 595

Til ministeren for Grønland:

24. Af *A. Lyng*e [vedrørende civil post- og passagerflyvning i Grønland]. 20/11 855
25. Af *samme*. [Hvor langt er man i ministeriet for Grønland fremme med forberedelserne til en mine-lov for Grønland?]. 29/1 2199

Til handelsministeren:

26. Af *Hans Knudsen*. [Påtænker handelsministeren en revision af bogføringsloven af 1912 bl. a. med det formål at ændre bestemmelserne om bogføringspligt for vognmænd og fragtmænd?]. 9/4 3590
27. Af *Aksel Larsen*. [Hvorfor har ministeren givet tilladelse til sukkerprisens forhøjelse?]. 12/2 2615
28. Af *samme*. [Vil ministeren foranledige, at monopoltilsynet optager den igangsatte materialeboykot af cykelfabrikken i Pandrup til behandling?]. Anmeldt 13/3 (F. sp. 3042). Taget tilbage.

Til justitsministeren:

29. Af *Baunsgaard*. [Hvad er justitsministeriets begrundelse for ikke at fastsætte en ensartet hastighedsbegrænsning på hovedvej 1 gennem Middelfart og over Lille-Bæltsbroen?]. 23/10 279
30. Af *Hanne Budtz*. [Vil justitsministeren ændre den praksis, der går ud på, at en hustru ved indgåelse af nyt ægteskab ikke må bære familienavnet fra ægteskabet med den tidligere mand?]. 12/3 3022
31. Af *Helga Pedersen* [om skærpelse af bestemmelserne i § 21 i dyreværnsloven]. 22/1 1959
32. Af *Adolph Sørensen* [om den nye nummerpladeordning for motorkøretøjer]. 21/5 4390

Til undervisningsministeren:

33. Af <i>Vagn Bro</i> [om uroen på det kgl. teater i anledning af en aftale med tidligere balletmester ved teatret Harald Lander om gæstespil].....	Foretaget F. sp.	
	4/6	5296
34. Af <i>Baago</i> . [Finder ministeren det ikke betænkeligt at lade Genealogisk Selskab i Utah foretage fotografering af landets kirkebøger?].	4/6	5291

Til forsvarsministeren:

35. Af <i>From</i> . [Kan forsvarsministeren give nye oplysninger om mulighederne for en snarlig minestrygning af færgeruten Grenå-Hundested?].	12/2	2613
36. Af <i>Gideon</i> [om retningslinjerne med hensyn til begravelseshjælp i tilfælde af, at piloter afgår ved døden under udførelsen af deres hverv]. Besvaret af justitsministeren på forsvarsministerens vegne..	26/3	3427
37. Af <i>Alfred Jensen</i> . [Vil ministeren foranledige, at generaløjtnant V. Hjalfs brev til oberst G. Schøller bliver offentliggjort?].	5/2	2391
38. Af <i>samme</i> . [Hvad agter ministeren at foretage sig i anledning af de gentagne myndighedsmisbrug fra befalingsmændenes side over for soldaterne?] Besvaret af justitsministeren på forsvarsministerens vegne.....	16/4	3789
39. Af <i>Lannung</i> [om indvalg af militære tjenestemænd i bestyrelsen for selskaber, der er eller kan forventes at blive leverandører til forsvaret].	28/5	4790
40. Af <i>Aksel Larsen</i> . [Foretages der over dansk territorium overflyvninger med amerikanske strategiske bombefly, som henhører under NATOS overkommando og medfører brintbomber?].	11/12	1615
41. Af <i>Morten Larsen</i> [om foranstaltninger for at hindre, at projektiler fra jetjagere udsætter befolkningen for livsfare].....	11/12	1611
42. Af <i>samme</i> [om øvelsesskydningen ved Jammerbugten og andre udsatte øvelsespladser]. Besvaret af justitsministeren på forsvarsministerens vegne....	26/3	3424
43. Af <i>Axel Sørensen</i> [om tab af fiskeredskaber som følge af, at søminer, der anvendes under øvelser, ikke fjernes umiddelbart efter øvelsernes afslutning].....	4/6	5300

V. Valgs prøvelse.

Efter at folketingsmand *Thorstein Petersen* (Færøerne) den 5. juli 1957 havde mistet sit mandat (se årbog 1956-57, side 602), indtrådte stedfortræderen, landsstyremand *Hákun Djurhuus*, som medlem af tinget, men hans valg nåede ikke at blive godkendt inden slutningen af folketingsåret 1956-57.

Indstilling om godkendelse af *Hákun Djurhuus* som medlem af tinget vedtoges $^{16}/_{10}$ (F. sp. 96).

Valget af de to i Grønland valgte medlemmer, for 1. opstillingskreds *Frederik Lynge* og for 2. opstillingskreds *A. Lynge*, nåede ikke at blive godkendt inden slutningen af folketingsåret 1956-57.

Indstilling om godkendelse af *Frederik Lynge* og *A. Lynge* som medlemmer af tinget vedtoges $^{16}/_{10}$ (F. sp. 96).

Efter at der den 2. oktober 1957 var meddelt orlov til folketingsmand *Kristen Amby* (hovedstadsområdets vestre storkreds) fra 1. s. m. at regne, indtrådte hans stedfortræder, købmand *Knud Nielsen*, som midlertidigt medlem af tinget for nævnte kreds.

Indstilling om godkendelse af *Knud Nielsen* som midlertidigt medlem vedtoges $^{16}/_{10}$ (F. sp. 96).

Den 15. januar 1958 overtoges mandatet på ny af *Kristen Amby* (F. sp. 1761).

Efter at der den 2. oktober 1957 var meddelt orlov til folketingsmand *Ladefoged* (Frederiksborg amtskreds) fra 1. s. m. at regne, indtrådte hans stedfortræder, gårdejer *Alfred Christensen*, som midlertidigt medlem af tinget for nævnte amtskreds.

Indstilling om godkendelse af *Alfred Christensen* som midlertidigt medlem vedtoges $^{16}/_{10}$ (F. sp. 96).

Den 1. december 1957 overtoges mandatet på ny af *Ladefoged* (F. sp. 1009).

Efter at der den 2. oktober var meddelt orlov til folketingsmand *Alfred Jørgensen* (Haderslev m. fl. amters amtskreds) fra 1. s. m. at regne, indtrådte hans stedfortræder, gårdejer *Kristian Kristensen*, som midlertidigt medlem af tinget for nævnte amtskreds.

Indstilling om godkendelse af *Kristian Kristensen* som midlertidigt medlem vedtoges ¹⁶/₁₀ (F. sp. 96).

Den 15. januar 1958 overtoges mandatet på ny af *Alfred Jørgensen* (F. sp. 1738).

Efter at der den 2. oktober var meddelt orlov til folketingsmand *Reedtz-Thott* (Præstø amtskreds) fra 1. s. m. at regne, indtrådte hans stedfortræder, oberstløjtnant *Adam Møller*, som midlertidigt medlem af tinget for nævnte amtskreds.

Indstilling om godkendelse af *Adam Møller* som midlertidigt medlem vedtoges ¹⁶/₁₀ (F. sp. 96).

Den 15. januar 1958 overtoges mandatet på ny af *Reedtz-Thott* (F. sp. 1761).

Efter at der den 2. oktober 1957 var meddelt orlov til folketingsmand *Tholstrup* (hovedstadsområdets østre storkreds) fra 1. s. m. at regne, indtrådte hans stedfortræder, overlærer *Gudrun Bjørner*, som midlertidigt medlem af tinget for nævnte kreds.

Indstilling om godkendelse af *Gudrun Bjørner* som midlertidigt medlem vedtoges ¹⁶/₁₀ (F. sp. 96).

Efter at *Tholstrup* fra den 21. marts 1958 at regne havde nedlagt sit mandat som medlem af folketinget, indtrådte *Gudrun Bjørner* som medlem af tinget.

Indstilling om godkendelse af *Gudrun Bjørner* som medlem vedtoges ²⁶/₃ (F. sp. 3424).

Efter at folketingsmand *Frederik Lynge* (Grønlands 1. opstillingskreds) den 1. november 1957 var afgået ved døden, indtrådte hans stedfortræder, førstepræst *Elias Lauf*, som medlem af tinget for nævnte kreds.

Indstilling om godkendelse af Elias Lauf som medlem vedtoges $8/_{11}$ (F. sp. 694).

Efter at der den 6. november var meddelt orlov til folketingsmand *Henry L. W. Jensen* (Odense amtskreds) fra s. d. at regne, indtrådte hans stedfortræder, husmoder *Ellen Poulsen*, som midlertidigt medlem af tinget for nævnte amtskreds.

Indstilling om godkendelse af Ellen Poulsen som midlertidigt medlem vedtoges $8/_{11}$ (F. sp. 695).

Den 12. december 1957 overtoges mandatet på ny af Henry L. W. Jensen (F. sp. 1717).

Efter at folketingsmand *Aage Petersen* (Vejle amtskreds) den 6. december 1957 var afgået ved døden, indtrådte hans stedfortræder nr. 2 — da 1. stedfortræder ikke ønskede at overtage mandatet — dyrlæge *Niels Ravn*, som medlem af tinget for nævnte amtskreds.

Indstilling om godkendelse af Niels Ravn som medlem vedtoges $16/_{1}$ (F. sp. 1826).

Efter at der den 16. januar 1958 var meddelt orlov til folketingsmand *Wiggo Larsen* (hovedstadsområdets vestre storkreds) fra s. d. at regne, indtrådte hans stedfortræder, fuldmægtig *Rudy Schrøder*, som midlertidigt medlem af tinget for nævnte kreds.

Indstilling om godkendelse af Rudy Schrøder som midlertidigt medlem vedtoges $17/_{1}$ (F. sp. 1860).

Den 7. oktober 1958 overtoges mandatet på ny af Wiggo Larsen (F. 1958—59, sp. 24).

Efter at folketingsmand *Aksel Møller* (hovedstadsområdets vestre storkreds) den 20. marts 1958 var afgået ved døden, indtrådte hans stedfortræder, købmand *Knud Nielsen*, som medlem af tinget for nævnte kreds.

Indstilling om godkendelse af Knud Nielsen som medlem vedtoges $26/_{3}$ (F. sp. 3424).

VI. Afgørelse i henhold til lov om vederlag og pension m. v. for ministre.

Efter at statsministeriet havde forelagt spørgsmålet om varigheden af udbetalingen af *ventepenge* til de den 28. maj 1957 afskedigede medlemmer af ministeriet under ledelse af statsminister H. C. Hansen for folketingets udvalg for forretningsordenen, traf udvalget den 28. marts 1958 — med tilslutning fra et flertal af dets medlemmer — beslutning om, at ventepenge vil kunne oppebæres i ét år ud over det første år efter de pågældendes fratræden som ministre af følgende ved kongelig resolution af 28. maj 1957 afskedigede ministre: fhv. indenrigsminister Carl Petersen, fhv. socialminister Johan Strøm, fhv. fiskeriminister Chr. Christiansen, fhv. landbrugsminister J. S. Smørum, fhv. minister for handel, industri og søfart Anne-Lisbeth Groes og fhv. minister uden portefølje Ernst Christiansen.

Meddelelse herom blev givet folketinget gennem en skrivelse fra statsministeriet af 15. april 1958 (F. sp. 3788).

VII. Andragende om folketingets samtykke til sagsanlæg i henhold til grundlovens § 57, 2. punktum.

Den 24. april 1958 anmeldtes i folketinget, at hr. *Elith Jensen* (Skodsborg) havde anmodet om samtykke til at anlægge sag mod medlem af folketinget frk. *Helga Pedersen*. Dette andragende overgaves af formanden til folketinget, for at det kunne blive behandlet af udvalget for forretningsordenen i overensstemmelse med de i forretningsordenens § 25 foreskrevne regler (F. sp. 3963).

Andragendet havde følgende ordlyd:

„Til folketinget.

Undertegnede Elith Jensen andrager herved om folketingets tilladelse til at anlægge sag mod medlem af folketinget, fhv. justitsminister, landsdommer Helga Pedersen.

Med henvisning til vedlagte genpart af andragerens skrivelse til finansudvalget af 6. marts 1958, bilag A, samt med henvisning til vedlagte udskrift af Københavns byrets 14. afdelings dombog, bilag B, andrager undertegnede herved om at erholde folketingets tilladelse til at anlægge sag mod fornævnte Helga Pedersen.

Sagens akter, fremlagt af andrageren i den ved Københavns byret pådømte sag, bilag B, Elith Jensen mod Helga Pedersen, vedlægges med bemærkning om, at de i sagen fremlagte bilag 1-15 i høj grad berettiger, at andragendet imødekommes.

I henhold til den af vidnet redaktør Bent Juhl under retsmødet den 9. april 1958, foreholdt vidne- og strafansvar, afgivne vidneforklaring er det fastslået, at Aftenbladets referat, sagens bilag 2, af et den 13. februar 1958 i partiet venstre på Christiansborg afholdt gruppemøde, er et objektivt, korrekt gengivet referat!

På nævnte gruppemøde har Helga Pedersen ifølge sagens bilag 2 udtalt følgende:

„Hun kunne bl. a. henvise til, at Elith Jensen var løbet fra et forlig, hun som justitsminister havde sluttet med ham.“

Andrageren har som sagsøger under sagens foretagelse processuelt påstået, at sagsøgte ovenanførte udtalelse er vildledende, misvisende og urigtig, og sagsøgeren har videre processuelt påstået, at sagsøgte har nedværdiget sig til på partiet venstres gruppemøde den 13. februar 1958 at have ført deltagerne i omhandlede gruppemøde bag lyset.

Sagsøgeren har i retten under partsansvar hævdet: „at sagsøgeren ikke er løbet fra noget forlig“, med tilføjende: „Hvorfor skulle jeg dog det.“

Sagsøgte påklagede udtalelse i nævnte gruppemøde den 13. februar 1958 omhandles særligt af sagens bilag 15, og såvel dette som de øvrige bilag 1-14, deri af sagsøgeren fremførte anbringender, er ikke under nogen form, hverken af sagsøgte eller den for sagsøgte mødte sagfører, bestridt, endsige på nogen måde forsøgt imødegået!

Sagsøgte har til Social-Demokraten den 15. februar 1958, jfr. sagens bilag 3, udtalt: „... kun kan jeg sige, at Aftenbladets fremstilling er forkert“.

Sagsøgeren har heroverfor i retten processuelt påstået, at det er løgn, når sagsøgte til Social-Demokraten udtaler sig som ovenfor anført, under henvisning til vidnet Bent Juhls vidneforklaring om, at Aftenbladets referat er et objektivt og korrekt gengivet referat af sagsøgte udtalelse på gruppemødet den 13. februar 1958.

Ej heller blev sagsøgerens påstand om, at ovenanførte udtalelse er løgn, bestridt, endsige imødegået, hverken af sagsøgte eller den for sagsøgte mødte sagfører.

Det er retsregel, at hvad der under processen ikke er bestridt, anses for indrømmet, jfr. retsplejelovens § 281, stk. 1 og stk. 2.

Den påklagede udtalelse er en i henhold til straffelovens § 267,

stk. 1 og stk. 2, ærerørig, ringeagtende og strafbar ærefornærmende ytring, der har haft til hensigt at nedsætte sagsøgeren i medborgernes agtelse, idet en person, der, løbet fra et forlig, undlader at overholde en aftale, alment anses for upålidelig eller uvederhæftig. Endvidere er den påklagede udtalelse, jfr. sagens bilag 2, foranlediget optaget i et trykt skrift, hvorved den påklagede udtalelse har fået en større udbredelse, hvilket i høj grad har forøget det krænkende i ytringen, og derfor strafbar i henhold til straffelovens § 267, stk. 3.

Den påklagede udtalelse er fremsat bag sagsøgerens ryg, og udtalelsen falder derfor ind under straffelovens § 268, der vel forudsætter, at det oplyses, både at ytringen er usand, og at sagsøgte har været vidende herom. Det er under sagens foretagelse af sagsøgeren processuelt påstået, og ifølge sagens bilag 15 dokumenteret, at den påklagede udtalelse er usand.

Andrageren har ingen anden udvej end ved en æresfornærmelses-sag at påstå den påklagede udtalelse ved dom kendt ubeføjet, idet udtalelsen vitterlig har nedsat sagsøgeren i borgernes agtelse, i hvis opretholdelse andrageren i gunstig muligt omfang har den største interesse.

„Helga Pedersen — og dermed venstre har sat sig imod — aktionen ventes afblæst“, hedder det, jfr. bilag 2, og videre: „Der synes ingen ende på Elith Jensens genvordigheder“.

Det ligger i sagens natur, at en person, der er løbet fra et forlig, slutter man ikke på ny forlig med.

Den påklagede udtalelse har bevirket, at partiet venstre gik imod og desavouerede sine partifæller i finansudvalget, der den 7. februar 1958 gav tilslutning til, at andrageren fik oprejsning og erstatning for de domme, der er overgået andrageren i Kyhlsagen.

I henhold til straffelovens § 29, stk. 1, anmodes om, at andragendet må blive behandlet som hastesag!

Skodsborg, 23. april 1958.

Med højagtelse

Elith Jensen.“

Da sagen i april 1958 kom for i Københavns byret, påstod sagsøgte den afvist under henvisning til, at bestemmelsen i grundlovens § 57, 2. punktum, måtte omfatte ytringer, fremsat ikke alene fra tingets talerstol, når de dog er fremsat i hvervet som folketingsmand, herunder også i et partimøde. Retten optog derefter spørgsmålet om afvisning til særskilt påkendelse med det resultat, at sagen afvist, og at sagsøgeren fandtes at burde godtgøre sagsøgte sagens omkostninger med 200 kr.

Af domsbegrundelsen fremgår, at der for retten intet nærmere forelå til oplysning om, hvorvidt sagsøgte havde fremsat den påklagede udtalelse.

„I øvrigt bemærkes,“ hedder det i rettens konklusion, „at retten

under hensyn til, at den nævnte grundlovsbestemmelse har til formål af hensyn til folketingsforretningernes bedst mulige fremme at sikre folketingets medlemmer den størst mulige ytringsfrihed, må mene, at det for bestemmelsens anvendelse ikke kan være en forudsætning, at ytringerne er fremsat fra folketingets talerstol, men at hovedvægten ved afgrænsningen af dens anvendelsesområde bør lægges på, om ytringerne er fremsat under udøvelse af hvervet som folketingsmand. Idet dette hverv nødvendigvis medfører deltagelse i rådslagninger og drøftelser, ikke blot i det samlede ting, men også i dets udvalg, samt i partimøder, som det enkelte politiske partis folketingsmænd afholder vedrørende anliggender, som er eller vil blive dem forelagt i folketinget eller dets udvalg, finder retten, at det ikke kan udelukke anvendelse af bestemmelsen i grundlovens § 57, 2. pkt., at en udtalelse, der giver anledning til påtale, er fremsat i et sådant partimøde, uden at det herved kan tillægges betydning, om mødet gennemføres strengt som fortroligt. Da den påklagede udtalelse ifølge den nedlagte påstand skal være fremsat i et partimøde, hvorunder de deltagende folketingsmænd, herunder sagsøgte, ifølge de foreliggende oplysninger har drøftet deres stilling til det for finansudvalget foreliggende spørgsmål om en eventuel godtgørelse til sagsøgeren, må retten herefter anse sagsøgeren for uberettiget til, uden at samtykke fra folketinget foreligger dertil, at iværksætte den af ham under denne sag rejste tiltale. Da der endelig intet grundlag foreligger for den af sagsøgeren hævdede opfattelse, at sagsøgte har vedstået den påklagede udtalelse uden for folketinget, og da påstanden vedrørende sagsøgte udtalelser til Social-Demokraten findes uden selvstændigt indhold, vil sagen derfor være at afvise.“

For at få spørgsmålet om *den parlamentariske immunitets rækkevidde* belyst så alsidigt som muligt indhentede folketingets præsidium såvel fra *kammeradvokaten* som fra *statsretskyndige ved Københavns universitets juridiske fakultet* udtalelser, der er aftrykt som bilag til den betænkning, udvalget for forretningsordenen afgav om sagen (B. sp. 1285).

Efter nærmere at have belyst det rejste spørgsmål erklærer kammeradvokat *H. Hansen* sig enig i dommens resultat. „Da vægtige hensyn såvel til det enkelte folketingsmedlem som til tinget selv taler for, at ytringer af et folketingsmedlem på udvalgs møder og på gruppemøder i henseende til immuniteten bør behandles ens, må jeg endvidere mene, at de overordnede domstole i påkommende fald vil nå til samme resultat som den omtalte byretsdom. Det kan, når folketingets arbejdsmåde og arbejdsvilkår tages i betragtning, ikke antages, at de overordnede domstole i den omstændighed, at udvalgs møder er mere „officielle“ end gruppemøder, skulle finde grundlag for forskelsbehandling i den heromhandlede henseende.“

I en fællesudtalelse kommer professorerne *Poul Andersen* og

Alf Ross ligeledes til det resultat, at sagsanlæg i et tilfælde som det foreliggende kræver folketingets samtykke. I udtalelsens afsluttende bemærkninger hedder det:

„Partigruppen indtager utvivlsomt en anden stilling end folketingsudvalg og folketingskommissioner. Mens disse udvalg og kommissioner har hjemmel enten direkte i grundloven eller i folketingets forretningsorden, jfr. grundlovens § 19, stk. 3, § 48 og § 51, og således kan betegnes som organiske bestanddele af folketinget, gælder det samme ikke med hensyn til folketingets partigrupper. Det vil dog efter vor opfattelse være urigtigt at tillægge dette formelle forhold afgørende betydning. Afgørende må derimod, i overensstemmelse med det ledende fortolkningssynspunkt, være, om møder i folketingets partigrupper i det faktiske forfatningsliv fungerer som led i folketingsmedlemmernes udøvelse af deres hverv som folketingsmedlemmer. Dette må formentlig siges at være tilfældet, i hvert fald når partigruppen samles for at drøfte spørgsmål, der vedrører anliggender, der er eller vil komme til behandling i folketinget eller dets udvalg, og ikke f. eks. spørgsmål vedrørende partiets organisation, planlægning af en politisk kampagne uden for folketinget eller andre lignende anliggender, der falder uden for folketingsarbejdet som sådant.

I overensstemmelse hermed må det antages, at ansvarsfrihedsreglen i grundlovens § 57, 2. punktum, omfatter også ytringer fremsat i et møde af en partigruppe i folketinget, i hvert fald under de angivne betingelser.“

Udvalget gjorde ikke indstilling.

VIII. Valg til kommissioner og hverv.

1. Valg af 17 medlemmer og 17 stedfortrædere til det udenrigspolitiske nævn (nedsat i henhold til § 1 i lov nr. 54 af 5. marts 1954).

Valgt blev ($\frac{2}{10}$): Alsing Andersen med stedfortræder Horn, Einer-Jensen med stedfortræder Poul Hansen (Grenå), Holger Eriksen med stedfortræder Lars M. Olsen, Andreas Hansen med stedfortræder Gorrsen, Per Hækkerup med stedfortræder Hans Rasmussen, Frode Jakobsen med stedfortræder Nina Andersen, Gustav Pedersen med stedfortræder Victor Gram, Lannung med stedfortræder Else Zeuthen, Helge Madsen med stedfortræder Niels Andersen, Erik Eriksen med stedfortræder

From, Per Federspiel med stedfortræder Krogh, Heick med stedfortræder Henry L. W. Jensen, Thorkil Kristensen med stedfortræder Søren Andersen, Sønderup med stedfortræder Axel Kristensen, Aksel Møller med stedfortræder Poul Sørensen, Marie Antoinette von Lowzow med stedfortræder Hanne Budtz og Ole Bjørn Kraft med stedfortræder Thestrup (F. sp. 35).

---

2. Valg af 1 medlem og 1 stedfortræder til det udenrigspolitiske nævn (i stedet for henholdsvis Marie Antoinette von Lowzow og Hanne Budtz).

Valgt blev ($17/1$): Kristen Amby med stedfortræder Marie Antoinette von Lowzow (F. sp. 1859).

---

3. Valg af 1 medlem og 1 stedfortræder til det udenrigspolitiske nævn (i stedet for henholdsvis Helge Madsen og Niels Andersen).

Valgt blev ($7/2$): Alfred Jørgensen med stedfortræder Helge Madsen (F. sp. 2460).

---

4. Valg af 1 medlem og 1 stedfortræder til det udenrigspolitiske nævn (i stedet for henholdsvis Aksel Møller og Poul Sørensen).

Valgt blev ($28/3$): Poul Sørensen med stedfortræder Poul Møller (F. sp. 3567).

---

5. Valg af 16 medlemmer og 16 stedfortrædere til Nordisk Råd (nedsat i henhold til lov nr. 206 af 7. juni 1952, jfr. lov nr. 292 af 21. december 1957).

Valgt blev ($2/10$): Einer-Jensen med stedfortræder Hans Knudsen, Nina Andersen med stedfortræder Poul Hansen (Grenå), Holger Eriksen med stedfortræder Horn, Victor Gram med stedfortræder Lars M. Olsen, Per Hækkerup med sted-

fortræder Kaj Andresen, Gustav Pedersen med stedfortræder Hans Rasmussen, A. C. Normann med stedfortræder Kirsten Gloerfelt-Tarp, Helge Larsen med stedfortræder Kirkegaard, Helge Madsen med stedfortræder Chr. Christiansen, Erik Eriksen med stedfortræder Damsgaard, Marius Buhl med stedfortræder Niels Eriksen, Thorkil Kristensen med stedfortræder Johan Poulsen, Harald Nielsen med stedfortræder N. Chr. Christensen, Ole Bjørn Kraft med stedfortræder Aksel Møller, Bøgholm med stedfortræder Egon Lauritzen og Thestrup med stedfortræder Marie Antoinette von Lowzow (F. sp. 36).

---

6. Valg af 1 stedfortræder til Nordisk Råd (i stedet for Aksel Møller).

Valgt blev ($^{11}/_4$): Poul Sørensen (F. sp. 3659).

---

7. Valg af 1 stedfortræder til Nordisk Råd (i stedet for Egon Lauritzen).

Valgt blev ($^{11}/_4$): Poul Møller (F. sp. 3660).

---

8. Valg af 17 medlemmer til et udvalg vedrørende atomenergikommissionens beretning m. v. (nedsat i henhold til folketingsbeslutning af 2. marts 1956, jfr. lov nr. 312 af 21. december 1955).

Valgt blev ($^{2}/_{10}$): Alsing Andersen, Einer-Jensen, Heising, Erhard Jakobsen, Kolbjørn, M. Larsen (Kolding), Hans Rasmussen, Aage Fogh, Niels Andersen, Marius Buhl, Per Federspiel, Foged, Axel Kristensen, Helga Pedersen, Ole Bjørn Kraft, Fanger og Ninn-Hansen (F. sp. 36).

---

9. Valg af 17 medlemmer til folketingets vareforsyningsudvalg (valutaudvalg) (nedsat i henhold til vareforsynings-

ningsloven, jfr. lov nr. 302 af 21. december 1957 om valutaforhold m. v.).

Valgt blev ($\frac{2}{10}$): Einer-Jensen, Per Hækkerup, Chr. Christiansen, Peter Nielsen, Lars M. Olsen, Sofie Pedersen, Hans Rasmussen, A. C. Normann, J. M. Pedersen, Erik Eriksen, Holmberg, Axel Kristensen, Anker Lau, Sønderup, Weikop, Fanger og Aksel Møller (F. sp. 36).

---

10. Valg af 1 medlem til folketingets vareforsyningsudvalg (valutaudvalg) (i stedet for J. M. Pedersen).

Valgt blev ($\frac{18}{10}$): Niels Andersen (F. sp. 229).

---

11. Valg af 1 medlem til folketingets valutaudvalg (i stedet for Aksel Møller).

Valgt blev ($\frac{28}{3}$): Poul Møller (F. sp. 3567).

---

12. Valg af 15 medlemmer til folketingets sukkerudvalg (nedsat i henhold til lov nr. 135 af 29. marts 1950).

Valgt blev ($\frac{2}{10}$): M. Larsen (Kolding), Lysholt Hansen, Poul Hansen (Grenå), Lund Jensen, Sofie Pedersen, Carl Petersen, Axel Sørensen, Gøting, Niels Eriksen, From, Gideon, Heick, Hanne Budtz, Jørgen Jørgensen (Ullerup) og Poul Thomsen (F. sp. 37).

---

13. Valg af 9 medlemmer til det i lov nr. 235 af 27. maj 1950 om anvendelse af modværdien af de i henhold til Det europæiske Genopbygningsprogram modtagne gaveydelse omhandlede udvalg.

Valgt blev ($\frac{2}{10}$): Dose, Lars M. Olsen, Carl Petersen, Hans Rasmussen, Kirkegaard, Niels Eriksen, Foged, Weikop og Adolph Sørensen (F. sp. 37).

---

14. Valg af 17 medlemmer til det i § 3 i lov nr. 210 af 23. april 1949 om regulering af bymæssige bebyggelser omhandlede udvalg, jfr. lovbekendtgørelse nr. 129 af 13. april 1954.

Valgt blev (²/₁₀): Brodthagen, Ove Hansen, Erhard Jakobsen, Kolbjørn, Holger Larsen, Th. Mikkelsen, Peter Nielsen, Kirsten Gloerfelt-Tarp, Gøting, Jens Chr. Christensen, Axel Kristensen, Kryger, Peter Larsen, Paabøl, Fanger, Gottschalck-Hansen og Adolph Sørensen (F. sp. 37).

---

15. Valg af 4 medlemmer til det i henhold til § 121 i lov nr. 301 af 6. juni 1946 om statens tjenestemænd nedsatte udetillægsnævn (jfr. § 9 i lov nr. B. 5 af 7. juni 1958 om normering og klassificering af statstjenestemandsstillinger).

Valgt blev (¹⁸/₁₀): Alsing Andersen, Kolbjørn, Jensen-Broby og Ole Bjørn Kraft (F. sp. 229).

---

16. Valg af 1 medlem til udetillægsnævnet (i stedet for Jensen-Broby).

Valgt blev (²⁸/₃): Henry L. W. Jensen (F. sp. 3567).

---

17. Valg af 1 medlem til det i medfør af § 12 i lov om mødrehjælpsinstitutioner, jfr. lovbekendtgørelse nr. 227 af 24. august 1956, nedsatte tilsynsråd (i stedet for Ellen Poulsen).

Valgt blev (¹⁸/₁₀): Vagn Bro (F. sp. 229).

---

18. Valg af 4 medlemmer til det i beværterlovens § 21 omhandlede overbevillingsnævn (jfr. lov nr. 207 af 7. juni 1958 § 20).

Valgt blev ($18/10$): Fhv. landstingsmand Hans Hansen, Usserød, fhv. folketingsmand Qvist Hansen, Ålborg, folketingsmand Damsgaard og fhv. folketingsmand Karl Olsen, Viborg (F. sp. 228).

---

19. Valg af 1 medlem til Rask-Ørsted Fondets bestyrelse (i stedet for Svenning Rytter).

Valgt blev ($18/10$): Gideon (F. sp. 229).

---

20. Valg af 16 medlemmer til det i folkeforsikringslovens § 6, stk. 3, omhandlede udvalg vedrørende sygekassegrænsen.

Valgt blev ($28/11$): Folketingsmand Poul Hansen (Svendborg), folketingsmand Andreas Hansen, folketingsmand Waldemar Laursen, folketingsmand Mørk, landsformand Ernst Larsen, fhv. folketingsmand Th. Poulsen, folketingsmand Dupont, medlem af folketinget Else Zeuthen, medlem af folketinget Gudrun Bjørner, folketingsmand Søren Andersen, folketingsmand Heick, folketingsmand Krogh, folketingsmand Ladefoged, folketingsmand Ninn-Hansen, folketingsmand Asger Jensen og medlem af folketinget Gertie Wandel (F. sp. 1012).

---

21. Valg af 1 medlem til tilsynsrådet for statens sidsygehospitaler (i stedet for fhv. folketingsmand Oluf Steen).

Valgt blev ($28/11$): Else Zeuthen (F. sp. 1012).

---

22. Valg af 6 medlemmer og 6 stedfortrædere til det i § 2, stk. 6, i lov nr. 257 af 27. maj 1950 om omnibus- og fragtmandskørsel med motorkøretøjer omhandlede landsnævn for tiden indtil 1. april 1962.

Valgt blev ($13/2$): folketingsmand Horn med stedfortræder folketingsmand Heising, folketingsmand M. Larsen (Kolding)

med stedfortræder fhv. folketingsmand Alfred Kristensen, folketingsmand Holmberg med stedfortræder folketingsmand From, fhv. landstingsmand, politimester Bjerre med stedfortræder folketingsmand Jensen-Broby, fhv. folketingsmand Fibiger med stedfortræder folketingsmand Jørgen Jørgensen (Ullerup) og fhv. folketingsmand P. Clausager med stedfortræder politiassistent J. C. Hansen, Jullerup (F. sp. 2650).

---

23. Valg af 5 repræsentanter og 5 stedfortrædere til Det europæiske Råds rådgivende forsamling (jfr. artikel 25 og 26 i statutterne for Det europæiske Råd, jfr. bekendtgørelse C nr. 40 af 13. september 1949, nr. 32 af 30. juli 1951, nr. 3 af 31. januar 1952 og nr. 21 af 17. juni 1953).

Valgt blev ($^{18}/_3$): Frode Jakobsen med stedfortræder Holger Eriksen, Per Hækkerup med stedfortræder Victor Gram, Per Federspiel med stedfortræder Heick, Ole Bjørn Kraft med stedfortræder Bøgholm og Lannung med stedfortræder Kirsten Gloerfelt-Tarp (F. sp. 3178).

---

24. Valg af 1 medlem og 1 stedfortræder til det i henhold til § 6 i lov nr. 74 af 15. marts 1934 om spiritus og gær nedsatte udvalg (i stedet for O. Bouet).

Valgt blev ($^{11}/_4$): Erna Sørensen med stedfortræder Asger Jensen (F. sp. 3659).

---

25. Valg af 2 medlemmer til landsnævnet for børneforsorg.

Valgt blev ($^{18}/_4$): Sofie Pedersen og fhv. medlem af folketinget, læge Kirstine Ladefoged Jensen (F. sp. 3922).

---

26. Valg af 4 medlemmer til udvalget vedrørende forsvarets velfærdstjeneste (nedsat i henhold til § 50 i lov nr. 276 af 18. juni 1951).

Valgt blev (^{23/6}): Folketingsmand Peter Kristensen (Ålborg), fhv. folketingsmand Arnth-Jensen, folketingsmand Carsten Raft og fhv. folketingsmand Johs. Christiansen (F. sp. 4632).

Sagregister.

Side

Administrativ frihedsberøvelse, se Frihedsberøvelse.	
Advokater, se Retsplejeloven.	
Afgifter, se Benzinafgift, Chokolade- og sukkervarer, Forlystelser, Grønland, Motorkøretøjer, Rutebiler, Skibsregistreringsafgifter, Spiritus, Toldafgifterne og Totalisatorspil.	
Alders- og invaliderente, se Færøerne.	
Andragende om samtykke til retslig tiltale, se Samtykke.	
Anlægsarbejder, tilskud til, se Redegørelser.	
Apotekervæsenet, lovændring	253
Arbejderboliger på landet, udlån til, lov	209
Arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring, se Arbejdsløhedskasser, Brændselshjælp og Karenstid.	
Arbejdsløses beskæftigelse, se Beskæftigelseslov og Egnsudvikling.	
Arbejdsløhedskasser, tilskud til anerkendte, lovændring . .	284
Arbejdsstridigheder, se Mægling.	
Arbejdstidsnedsættelse, privat forslag	566
Arbejdstilsyn inden for industri og handel, beslutning . . .	558
Arrestvæsenets ordning, se Færøerne.	
Arvelov, se Grønland.	
Auktion over pelsdyrskind og huder, lov	214
Autorisation, se Elektroinstallatører.	
Barselhjælp, se Dagpengehjælp.	
Bemanding, se Skibes bemanding.	
Benzinafgift og omsætningsafgift af motorkøretøjer, lovændring	146
Beskæftigelseslov, regeringsforslag	501
— , ændringer i, privat forslag	547

Besættelsesstyrke i udlandet, se Militærstyrke.	
Beværterlov	344
Biblioteker, se Folkebiblioteker.	
Biskoppers tilsynspligt og præsters forkyndelsesfrihed, forespørgsel	571
Boligforhold, se Arbejderboliger, Ejendomsskatter, Lejeloven og Renteloven.	
Brunkullejer, lov	217
Brændselshjælp som tillæg til dagpengehjælp, privat forslag	535
Brødkorn, se Indmalingspligt og Kornordning.	
Budget- og regnskabsoversigter	44
Bybefolkningens mælkeforsyning, se Mælk.	
Børneforsorgens administration, lovændring	296
— — — — —, regeringsforslag	506
Børnetilskud, lov	113
Chokolade- og sukkervarer m. m. omsætningsafgift af, lovændring	136
Costa Rica, handels- og skibsfartstraktat med, beslutning.	559
Dagpengehjælp ved fødsel, privat forslag	545
Dagsordener, forslag til motiverede, ikke vedtagne 78, 270,	574
Droscher, se Færdselslov.	
Dykkerlov	386
Dyre- og fuglevildt, bekæmpelse af skadeligt, lovændring.	215
Eftergivelse af kommunehjælp og ekstraordinær adgang til folkepension, lov	280
Egnsudvikling, lov	364
Ejendomsskatter, se Frugtplantager, Hartkorn og Kommunale ejendomsskatter.	
Ejendomsskyldvurdering, lovændringer	122
Ekspropriationer, foretagelse af, lov	307
Elektroinstallatører, autorisation af, lov	323
Eneret, se Privatbaneeneretsbevillinger.	
Engangsindtægters beskatning, se Indkomstskat.	
Engangsskat-nævnet, ophævelse af, lov	116

	Side
Enker, pension og hjælp til, regeringsforslag	507
Enlige mødre, særlig ydelse til, lov	304
— — , se Folke- og invalidepensionister.	
Erhvervsvejledning, lovændring	266
Erstatninger, fordelingen af udenlandske, lov	382
Erstatningsmaterialer, se Skotøj.	
Femer Bælt, færgefarten over, lov	309
Finansloven for 1958-59	58
Fisk, ind- og udførsel af, lov	218
— , se Færøerne.	
Fiskerfartøjer, se Færøerne.	
Fjerkræ m. v., slagtning og forhandling af, lov	195
Folkebiblioteker, udskydelse af lovrevision, lov	475
Folkeforsikring, se Dagpengehjælp, Eftergivelse, Folke- og invalidepensionister, Færøerne, Hjemmehjælp og Ulyk- kesforsikringslovgivningen.	
Folkekirkens lønningsvæsen, lov	438
— — , i København og på Frederiks- berg, regeringsforslag	535
— — , uden for København og Fre- deriksberg, regeringsforslag	534
Folke- og invalidepensionister, adgang til mindstebeløb, lovændring	278
— - — , særlig ydelse til, privat for- slag	549
Folkeskoleloven, lovændring	443
Folkeskolens lærere, lønninger til lov	462
Folketingets ombudsmand	28
— — , beretning for 1956, beslutning	562
— — , lovændring	424
Forligsmægling, se Mægling.	
Forlystelser, afgift af, lovændring	137
Forsikring, se Forsikringsvirksomhed, Livsforsikringsvirk- somhed, Pensionskasser, Renteforsikringer og Stats- anstalten.	
Forsikringsvirksomhed, regeringsforslag	522

Forskningsinstitut, se Socialforskningsinstitut.	
Forskningsråd, se Teknisk-videnskabeligt forskningsråd.	
Forsorgsloven, se Børneforsorgen, Dagpengehjælp, Eftergivelse, Enker, Enlige mødre, Folke- og invalidepensionister, Ulykkesforsikringslovgivningen, Valgret og Åndssvage.	
Forsørgerbegrebet, se Ligningslov.	
Fortrinsret i høsten, lovændring	187
Frihedsberøvelse, administrativ, se Børneforsorgen, Retsplejeloven og Åndssvage.	
Frugtplantager, beskatning af, lovændring	131
Fugleflugtslinjen, se Femer Bælt.	
Fyrværkeri, forbud mod særlig kraftigt, beslutning	563
Fyrværkeriartikler, forbud mod visse, lov	427
Fælleskommunale udligningsfond, ophævelse af, lov	232
— — — — — , ændring i, privat forslag	538
Fællesmarked, se Markedsplaner.	
Færdselslov (motorsagkyndige), lovændring	425
— (hyrevogne), regeringsforslag	531
Færgefart, se Femer Bælt.	
Færøerne, aldersrente og invalideforsikring, lovændring	282
— , arrestvæsenets ordning, lov	435
— , pantsætning af fangst, lov	437
— , politiet, lovændring	434
— , retsplejen, lovændring	429
— , strafferetsplejen, lov	433
— , støtte til nybygning af fiskerfartøjer m. v., lovændring	220
Fødselshjælp, se Dagpengehjælp.	
Grønland, arvelov	326
— , indførselsafgifter, lovændring	332
Gymnasieskoler, lov	457
Handel, se Arbejdstilsyn.	
Handels- og kontorvirksomheder, ugentlig hvile inden for, beslutning	556

Handels- og skibsfartstraktat, se Costa Rica og Peru.	
Hartkorn eller matrikelskyld, bortfald af, lov	201
Hjemmehjælp, lovændring	276
Huder, se Auktion.	
Husbond og medhjælpere, se Medhjælperloven.	
Husholdningsråd, se Statens husholdningsråd.	
Husmandskreditforeningerne, rentegaranti for, lov	273
Hvede og rug, se Indmalingspligt.	
Hviledag, ugentlig, se Handels- og kontorvirksomheder.	
Hypotekbankens regnskab for 1956-57, beslutning	565
Hyrevogne, se Færdselslov.	
Hæren og søværnet, se Pensionering.	
Høgsbro, biskop, se Biskoppers tilsynspligt.	
Højesteret, se Retsplejeloven.	
Høstpanteret, se Fortrinsret.	
Indfødsret, love	248
Indførselsafgifter, se Grønland.	
Indkomst- og formueskat, se Børnetilskud, Engangsskatnævnet, Fælleskommunale udligningsfond, Indkomstskat, Ligningslov, Merindtægt, Opsparingsordning, Personlig skat, Præmiering af opsparing, Renteforsikringer, Stabilitiseringslån, Sømandsskat og Udskrivningslov.	
Indkomstskat, særlig, lov	94
Indmalingspligt for dansk hvede og rug, tillæg til lov	178
Industri og handel se Arbejdstilsyn.	
Interparlamentarisk gruppe	19
Invalidepensionister, se Folke- og invalidepensionister.	
Jernbaner, se Ekspropriationer, Femer Bælt og Privatbaneeneretsbevillinger.	
Kalmeyersagen, se Biskoppers tilsynspligt.	
Karenstid, afskaffelse af, privat forslag	539
Kildeskat, se Sømandsskat.	
Kommissioner og hverv, se Valg.	
Kommunale ejendomsskatter, lovændring	234
— — — — — , ændring i, privat forslag . . .	542

Kommunale ejendomsskatter, se Vejvæsen og sygehuse.	
— valg, lovændring	239
Kommunal indkomstskat, se Personlig skat.	
Kommunehjælp, se Eftergivelse.	
Konkurrence og varebetegnelse, uretmæssig, regeringsfor- slag	527
Kontorvirksomheder, se Handels- og kontorvirksomheder.	
Kornordning for høståret 1958-59, lov	179
Kreditforeninger, se Husmandskreditforeningerne.	
Kronisk syge, se Folke- og invalidepensionister.	
Kulturhistoriske lokalmuseer, lov	477
København, se Folkekirkens lønningsvæsen og Trafikråd.	
Kød, udførsel af, lov	191
Landarbejderboliger, se Arbejderboliger.	
Landbohøjskolen, se Veterinær- og landbohøjskole.	
Landbrug, se Auktion, Brunkullejer, Dyre- og fuglevildt, Ejendomsskatter, Fjerkræ, Fortrinsret, Indmalings- pligt, Kornordning, Kød, Landbrugsejendomme, Land- brugsvarer, Ost, Planteskoleplanter, Statshusmandsbrug, Udstykning og Veterinær- og landbohøjskole.	
Landbrugsejendomme, lovændring	205
— , brug og overgang til selveje, tillæg til lov	207
Landbrugsvarer, afsætning af danske, lov	183
Lejeloven, lovændring	269
Levnedsmiddelinstitut, regeringsforslag	497
Ligningslov for 1958-59	66
Livsforsikringsvirksomhed, lovændring	379
— , se Statsanstalten.	
Lodsvæsenet, udskydelse af lovrevision, lov	483
Lokalmuseer, se Kulturhistoriske lokalmuseer.	
Lærertilføjet, se Folkeskolens lærere.	
Lønningsordning, se Apotekervæsenet, Folke- og invalide- pensionister, Folkekirkens lønningsvæsen, Folkeskolens lærere, Ministre, Normering, Normeringslov, Pensione- ring og Tjenestemænd.	

	Side
Markedsplaner, nordiske og europæiske, forespørgsel	575
Maskinmestre, se Skibsmaskinmestre.	
Materialprøveråd, statens, lovforlængelse	377
Matrikelskyld, se Hartkorn.	
Medhjælperloven, ophævelse af, privat forslag	569
Merindtægt, lempelse af beskatningen for 1959-60, lov	112
Militære værnepligtige, invaliderente til, se Ulykkesforsikringslovgivningen.	
Militærstyrke i udlandet, en dansk, lovforlængelse	481
Militært samarbejde med Tyskland og NATO-drøftelser, forespørgsel	574
Ministeriet	5
Ministre, vederlag og pension for, regeringsforslag	489
— — — — —, afgørelse om	585
Motor køretøjer, omsætningsafgift af, lovændring	143
— — — — —, tillægsafgift af visse, lov	148
— — — — —, se Benzin, Færdselslov og Personmotor køretøjer.	
Motorsagkyndige, se Færdselslov.	
Museer, se Kulturhistoriske lokalmuseer.	
Mægling i arbejdsstridigheder, lovændring	255
Mælk og fløde, bybefolkningens forsyning med, lov	358
Mødre, se Enlige mødre.	
NATO drøftelser, se Militært samarbejde.	
Nautiske eksaminer, lov	391
Navneopråb	62, 457
Nordisk Råd	31
— — — — —, lov	55
— — — — — økonomisk samarbejde, se Markedsplaner.	
Normering og klassificering af statstjenestemandstillinger, lov	175
Normeringslov for 1958-59	156
Obligationer, se Husmandskreditforeningerne og Statspræmieobligationslån.	
Ombudsmand, se Folketingets ombudsmand.	

Omsætningsafgift, se Afgifter.

Opsparingsordning for unge ikke forsørgere, lov 116

Opsparingspræmiering, se Præmiering og Renteforsikringer.

Ost, tilvirkning og forhandling m. m. af, lov 197

Pantsætning af fangst, se Færøerne.

Pap i skotøj, se Skotøj.

Partiernes bestyrelser 18

Partigrupperingen i folketinget 17

Paskontrol, se Udlændinges adgang.

Pelsdyrskind, se Auktion.

Pensionering af civile funktionærer, håndværkere og arbejdere ved hæren og søværnet m. v., lov 177

Pensionskasser, tilsyn med, regeringsforslag 526

Personlig skat til kommunen, lovændring 222

Personmotorkøretøjer, bortsalg af brugte, lovforlængelse . . 381

Peru, handels- og skibsfartstraktat med, beslutning 561

Planteskoleplanter, sundhedskontrol med, lov 189

Politi, se Færøerne og Retsplejeloven.

Polyteknisk læreanstalt, erhvervelse af arealer til, lov 471

Privatbaneeneretsbevillinger, forlængelse af, lov 313

Produktionsfremmende foranstaltninger, se Egnsudvikling.

Præmieobligationer, se Statspræmieobligationslån.

Præmiering af opsparing, lovændring 114

— — — — —, se Renteforsikringer.

Præsidium og tingsekretærer 26

Præsters forkyndelsesfrihed, se Biskoppers tilsynspligt.

Redegørelser fra ministre 576

Refusion, se Rutebiler og Vejevæsen og sygehuse.

Reklame, se Vitaminreklame.

Renteforsikringer, beskatningen af, lov 83

Rentegaranti, se Husmandskreditforeningerne.

Renteloven, ophævelse af, lov 271

Retspleje, se Færøerne.

Retsplejeloven (administrativ frihedsberøvelse), lovændring 418

— (højesterettsagførere m. m.), lovændring . . 404

	Side
Retsplejeloven (politiets ledelse m. v.), lovændring	421
Rigshospitalet, udvidelse og ombygning af, lov	473
Rutebiler, refusion for, lov	150
Rødby Havn, færgefart fra, se Femer Bælt.	
Sagførere, se Retsplejeloven.	
Samtykke i henhold til grundlovens § 57 til retslig tiltale, andragende om	585
Siødæmningen, se Redegørelser.	
Skadeligt dyre- og fuglevildt, se Dyre- og fuglevildt.	
Skibes bemanning, lov	394
Skibsmaskinmestre, eksaminer for, lov	389
Skibsregistreringsafgifter, lov	400
Skjern kommunes oprettelse til købstad, lov	243
Skoleskibssejlad, se Nautiske eksaminer.	
Skotøj, erstatningsmaterialer i, lovforlængelse	378
Socialforskningsinstitut, lov	274
Spiritus, vin og øl, afgift af, regeringsforslag	494
Spørgsmål til ministrene	578
Stabiliseringslån, bortfald af ydelser til, privat forslag . . .	550
Statens almindelige Videnskabsfond, se Videnskabsfond.	
— husholdningsråd, udskydelse af lovrevision, lov . . .	254
— — , udvalg angående, forespørgsel . . .	572
Statsanstalten for livsforsikring, lovændring	153
Statshusmandsbrug m. m., udlån til, lov	208
Statspræmieobligationslån, optagelse af et, lov	64
Statsregnskabet for 1955-56, beslutning	565
Strafferetsplejen, se Færøerne.	
Sundhedskontrol med planter, se Planteskoleplanter.	
Sygehusvæsenet, lovændring	250
— , se Vejvæsen og sygehuse.	
Særlig indkomstskat, se Indkomstskat.	
— ydelse, se Folke- og invalidepensionister.	
Søfarende, velfærdsforanstaltninger for, lovændring	402
Sømandsskat, lov	104
Søværnet, se Pensionering.	

	Side
Tekniske skoler, teknika og teknologiske institutter, lov..	368
Teknisk højskole, se Polyteknisk læreanstalt.	
Teknisk-videnskabeligt forskningsråd, lovændring	53
Tillægsbevillingsloven for 1957-58	62
Tiltale mod medlem af folketinget, se Samtykke.	
Tjenestemænd, lønninger og pensioner m. v. til statens, lov	158
— , se Lønningsordning.	
Toldafgifterne m. m., lovændring	133
Totalisatorspil, lovændring	142
Trafikråd for Storkøbenhavn, regeringsforslag	516
Tronfølgeren prinsesse Margrethe, se Årpenge.	
Trustkommissionen, ophævelse af, lov	484
Tvangsarbejde, afskaffelse af, beslutning	554
Uddannelsesfond, se Ungdommens uddannelsesfond.	
Udenlandske erstatninger, se Erstatninger.	
Udenrigspolitik, forespørgsel	575
— , se Markedsplaner og Redegørelser.	
Udligningsfond, se Fælleskommunale udligningsfond.	
Udlændinges adgang til landet, lovændring	422
Udskrivningslov for 1958-59	79
Udstykning og sammenlægning af faste ejendomme, lov- ændring	203
Udvalg, stående	26
Ulykkesforsikringslovgivningen, visse ydelser i henhold til, lovændring	292
Ungdommens uddannelsesfonds virksomhed, lovændring . .	467
Valg til kommissioner og hverv	589
— , se Kommunale valg.	
Valgret og valgbarhed, lovændring	294
Valgs prøvelse	582
Valutaforhold m. v., lov	336
Varebetegnelse, se Konkurrence.	
Vareforsyning, se Valutaforhold.	
Vederlag og pension for ministre, se Ministre.	
Veje, tilskud til de offentlige, lov	315

	Side
Vejvæsen og sygehuse, refusion af kommunale udgifter, privat forslag	567
Velfærdsforanstaltninger, se Søfarende.	
Veterinær- og landbohøjskole, den kgl., lov	211
Videnskabeligt forskningsråd, se Teknisk-videnskabeligt forskningsråd.	
Videnskabsfond, statens almindelige, lovændring	469
Vin, se Spiritus.	
Vitaminreklame, lovændring	251
Værnepligtige, invaliderente til, se Ulykkesforsikringslov- givningen.	
Økonomisk samarbejde, se Markedsplaner.	
Økonomisk årsoversigt, se Redegørelser.	
Øl, se Spiritus.	
Åbningsmøde, folketingets	20
Åndssvage, foranstaltninger vedrørende, lovændring	306
Årpenge for tronfølgeren prinsesse Margrethe, lov	54

